T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SAHRAYICEDİT MEZARLIĞINDA BULUNAN KİTABELİ MEZAR TAŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra ARSLAN

Enstitü Anasanat Dalı: Geleneksel Türk Sanatları

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ

MAYIS – 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SAHRAYICEDİT MEZARLIĞINDA BULUNAN KİTABELİ MEZAR TAŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra ARSLAN

Enstitü Anasanat Dalı: Geleneksel Türk Sanatları

"Bu tez 29/05/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir."

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA
Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ	başarılı	
Doç. Dr. Fatih ÖZKAFA	başarılı	
Doç. Dr. Kenan MERMER	Başarılı	

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU	Sayfa : 1/1

Öğrenci Adı Soyadı	:	Esra ARSLAN
Enstitü Anabilim Dalı	:	Geleneksel Türk Sanatları
Enstitü Bilim Dalı	:	-
Programı	:	[+] YÜKSEK LİSANS [ ] DOKTORA
Tezin Başlığı	:	Sahrayıcedit Mezarlığında Bulunan Kitabeli Mezar Taşları
Benzerlik Oranı	:	6%

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

[ ] Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulalma Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımca yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere .....@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

İmza
Adı Soyadı Esra ARSLAN

[ ] Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulalma Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda verilen öğrenci bilgilerinin doğru olduğunu beyan ederim.

Yukarıda bilgileri verilen tezin jüri karşısında savunulabilir olduğunu bilgilerinize arz ederim.

Danışman Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ
Tarih: 27.06.2019
İmza: M. Memiş

...../ ...../ 20..... tarih ve .....sayılı EYK kararı ile tez savunma jürisine TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK RAPORUNUN gönderilmesine OYBİRLİĞİ/OYÇOKLU ile karar verilmiştir.	**Enstitü Birim Sorumlusu Onayı**

ÖNSÖZ

İslam kültürü etrafında bulunan toplumların okuma-yazma aracı olarak kullandıkları İslam yazıları, işlenerek sanat yazısı seviyesine yükseltilmiş ve bu yazıların islam dünyasının öne çıkan en önemli sanatı olması sağlanmıştır. İslam kültürünün en önemli unsuru olan hat sanatında ilahi bilgiler, hikmetli ve güzel sözler yazıyla ortaya çıkmış, Allah'ın resulünün ve velilerin insanlığa duyurmak istediği manalar yazı ile bütünleşmiştir. Bu sayede mana şekle dönüşmüş, harfler ve onu tamamlayan unsurlar ilahi bir örtüye bürünmüştür[1]. Yazıda aranan bu uyum ve manevi ahenk Osmanlı kültüründe hemen her alana sinmiştir. Bu alanlar da en kapsamlı olanları arasında mezar kitabeleri de bulunmaktadır. Osmanlı'nın kültürel yapısını ortaya koyan Osmanlı mezarlıkları, bu medeniyetin arkasında bıraktığı sessiz şahitlerdir.

Büyük bir medeniyete şahitlik eden mezar şahidelerinin sadece küçük bir kısmını barındıran bu mezarlığın incelenmesinde, başlangıcından sonuna kadar destek ve teşviklerini esirgemeyen saygıdeğer Danışman Hocam Doç. Dr. Mehmet Memiş' e teşekkürü bir borç bilirim. Yardımlarından dolayı değerli Hocalarım Sayın Prof. Dr. Ayşe Üstün, Sayın Doç. Mesude Hülya Doğru ve Sayın Öğr. Gör. Orhan Altuğ' a; alan araştırmasında emeği geçen Sona Arslan ve Ahmet Erdinç Arslan'a; kitabe metinlerinin latin alfabesine çevrilmesinde yardımları dokunan Dursun Gümüşoğlu ve Sümeyye Dorak Yaman'a; verilerin dijital ortama aktarılması aşamasında destek veren Sema Ekiz, Melek Erdoğdu ve Tümay Özer' e; metinlerin transkript edilmesinde Ayşegül Bayazıt ve Neslihan Yılmaz'a; hiçbir zaman desteğini esirgemeyen annem Zekiye Arslan ve babam Aydın Arslan' a; bu süreç içerisinde daima yanımda olan değerli eşim Uğur Bayazıt'a naçizane şükranlarımı sunarım.

Esra ARSLAN

[1] Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul, 2003, s. 23

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ i
KISALTMALAR ii
FOTOĞRAF LİSTESİ iii
ÖZET xiii
ABSTRACT xiv
GİRİŞ 1
BÖLÜM 1. İSTANBUL SAHRAYICEDİT MEZARLIĞI 6
1.1. Sahrayıcedit'in Tarihçesi 6
1.2. Sahrayıcedit Mezarlığı 7
BÖLÜM 2. KATALOG 11
2.1. Mezar Şahideleri 11
BÖLÜM 3. DEĞERLENDİRME 565
3.1. Sahrayıcedit Mezarlığındaki Kitabelerde Hat Sanatı 570
3.1.1. Ketebeli kitabeler ve Hattatları 573
3.1.1.1. Mehmet Emin Efendi 575
3.1.1.2. Abdülkadir Kadri Efendi 576
3.1.1.3. Hacı Mehmed Nuri Korman 576
3.1.1.4. Mahmud Bedreddin Yazır 577
3.1.1.5. Hamit Aytaç 577
3.1.1.6. Mustafa Halim Özyazıcı 578
3.1.1.7. Hasan Çelebi 578
3.1.1.8. Hüsrev Subaşı 579
3.2. Ebced Hesabı İle Tarih Düşürülmüş Kitabeler 580
3.3. Şahide ve Sandukalarda Kullanılan Bezemeler 583
3.3.1. Bitkisel Motifler 583
3.3.2. Nesnel Motifler 584
3.3.3. Sikkeler 585
SONUÇ 588
KAYNAKÇA 590
ÖZGEÇMİŞ 592

KISALTMALAR

Ans.	: Ansiklopedi
aş.	: Ayak şahidesi
bkz.	: Bakınız
bş.	: Baş şahidesi
b.	: Boy
c.	: Cilt
ç.	: Çap
Çev.	: Çeviren
H.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
İBB.	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Kat no.	: Katalog numarası
M.	: Miladi
P.	: Pehle
R.	: Rumi
S.	: Sanduka

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1 : 1. Kısım, genel görünüşü 9
Fotoğraf 2 : 2. Kısım, genel görünüşü 9
Fotoğraf 3 : 3. Kısım ve alt bölümü, genel görünüşü 9
Fotoğraf 4 : 4. Kısım, genel görünüşü 10
Fotoğraf 5 : 4. Kısım, genel görünüşü 10
Fotoğraf 6 : Havva Hanım 11
Fotoğraf 7 : Emine Hanım 13
Fotoğraf 8 : Arnebud Müslim 15
Fotoğraf 9 : Hatice Feride Hanım 17
Fotoğraf 10 : Havva Saide Hanım 19
Fotoğraf 11 : Muhammed Bey 21
Fotoğraf 12 :Mehmet Haşim Paşa 23
Fotoğraf 13 : Ebru Keman Hanım 25
Fotoğraf 14 : Hacı Hafız Hasan Efendi 27
Fotoğraf 15 : Zeynep Atasoy 29
Fotoğraf 16 : Fahriye Hanım 31
Fotoğraf 17 : Firdevs Hanım 33
Fotoğraf 18 : Firdevs Hanım'ın aş. 35
Fotoğraf 19 : Firdevs Hanım'ın kabri, genel görünüşü 35
Fotoğraf 20 : Nafi Bey 36
Fotoğraf 21 : Akif Paşa 38
Fotoğraf 22 : Şerife Nesibe Hanım 40
Fotoğraf 23 :Şerife Nesibe Hanım'ın aş. 42
Fotoğraf 24 : Şerife Nesibe Hanım'ın kabri, genel görünüşü 42
Fotoğraf 25 : Fatma Hanım 43
Fotoğraf 26 : Hacer İffet Hanım 45
Fotoğraf 27 : Mısrizade Ali Rıza Paşa 47
Fotoğraf 28 : Mısrizade Ali Rıza Paşa'nın sandukası, baş ve ayak kısmı 49
Fotoğraf 29 : Mısrizade Ali Rıza Paşa'nın sandukası, yan kısmı 49
Fotoğraf 30 : Mısrizade Ali Rıza Paşa'nın kabri, genel görünüşü 49
Fotoğraf 31 : Rüstem Efendi 50
Fotoğraf 32 : Şayan Kalfa 52
Fotoğraf 33 : Ali Rıza Bey 54
Fotoğraf 34 : Hasib Paşa 56
Fotoğraf 35 : Mustafa Bey 58
Fotoğraf 36 : Hâcce Menekşe Kalfa 60
Fotoğraf 37 : Yusuf Tali' Paşa 62
Fotoğraf 38 : Rüşvan Osman Efendi 64
Fotoğraf 39 : Muhammed Şekip Bey 66
Fotoğraf 40 : Muhammed Şekip Bey aş. 68
Fotoğraf 41 : Muhammed Hulusi Bey 69
Fotoğraf 42 : Muhammed Hulusi Bey'in aş. 71
Fotoğraf 43 : Muhammed Hulusi Bey'in kabri, genel görünüşü 71

Fotoğraf 44 : Fatma Mihriban Hanım 72
Fotoğraf 45 : Fatma Mihriban Hanım'ın aş. 74
Fotoğraf 46 : Fatma Mihriban Hanım'ın sandukası, yan duvarı 75
Fotoğraf 47 : Fatma Mihriban Hanım'ın Sandukası, genel görünüşü 75
Fotoğraf 48 : Hacı Hafız Mehmet Paşa 76
Fotoğraf 49 : Şerife Cemile Hanım 78
Fotoğraf 50 : Şerife Cemile Hanım'ın aş. 80
Fotoğraf 51 : Şerife Cemile Hanım'ın kabri, genel görünüşü 80
Fotoğraf 52 : Selim Sabit Efendi 81
Fotoğraf 53 : Osman Efendi 83
Fotoğraf 54 : Muhammed Emin Bey 85
Fotoğraf 55 : Fatıma Suzan Hanım 87
Fotoğraf 56 : Fatıma Suzan Hanım'ın sandukası, baş ve ayak kısmı 89
Fotoğraf 57 : Fatıma Suzan Hanım'ın sandukası sağ ve sol kısmı 89
Fotoğraf 58 : Fatıma Suzan Hanım'ın kabri, genel görünüşü 89
Fotoğraf 59 : Fatma Hanım 90
Fotoğraf 60 : Cemil Bey 92
Fotoğraf 61 : Cemil Bey'in aş. 94
Fotoğraf 62 : Cemil Bey'in kabri, genel görünüşü 94
Fotoğraf 63 : Ayşe Nuriye Hanım 95
Fotoğraf 64 : Maksud Kalfa 97
Fotoğraf 65 : Seyyid Ahmet Ağa 99
Fotoğraf 66 : Ali Şefik Bey 101
Fotoğraf 67 : Ali Şefik Bey'in aş. 103
Fotoğraf 68 : Ali Şefik Bey'in kabri, genel görünüşü 103
Fotoğraf 69 : Muhammed Hulusi Paşa 104
Fotoğraf 70 : Muhammed Hulusi Paşa'nın aş. 106
Fotoğraf 71 : Muhammed Hulusi Paşa'nın kabri, genel görünüşü 106
Fotoğraf 72 : Fatma İkbal Hanım 107
Fotoğraf 73 : Çeşm-i Nur Hanım 109
Fotoğraf 74 : Çeşm-i Nur Hanım'ın aş. 111
Fotoğraf 75 : Hasan Tahsin Efendi 112
Fotoğraf 76 : Hasan Tahsin Efendi'nin aş. 114
Fotoğraf 77 : Hasan Tahsin Efendi'nin kabri, genel görünüşü 114
Fotoğraf 78 : Kemal Bey 115
Fotoğraf 79 : Kemal Bey'in aş. 117
Fotoğraf 80 : Kemal Bey'in kabri, genel görünüşü 117
Fotoğraf 81 : Fatma İfakat Hanım 118
Fotoğraf 82 : Fatma İfakat Hanım'ın aş. 120
Fotoğraf 83 : Fatma İfakat Hanım'ın kabri, genel görünüşü 120
Fotoğraf 84 : Mahide Hanım 121
Fotoğraf 85 : Şakire Hanım 123
Fotoğraf 86 : Şakire Hanım'ın aş. 125
Fotoğraf 87 : Şakire Hanım'ın kabri, genel görünüşü 125
Fotoğraf 88 : Ahmet Bey 126

Fotoğraf 89 : Ahmet Bey'in aş. 128
Fotoğraf 90 : Ahmet Bey'in kabri, genel görünüşü 128
Fotoğraf 91 : Fatma Hanım 129
Fotoğraf 92 : Fatma Hanım'ın (kat no: 51) ve Hacı Şakir Efendi'nin (kat no: 67) kabri, ara bordür süslemesi 131
Fotoğraf 93 : Fatma Hanım'ın (kat no: 51) ve Hacı Şakir Efendi (kat no: 67) kabri, genel görünüşü 131
Fotoğraf 94 : Rukiye Müride Hanım 132
Fotoğraf 95 : Abdürrahim Bey 134
Fotoğraf 96 : Halil Ağa ve Fatma Hanım 136
Fotoğraf 97 : Ahmed Necmeddin Efendi 138
Fotoğraf 98 : Hürrem Hanım 140
Fotoğraf 99 : Seyyid Mustafa Vehbi Efendi 142
Fotoğraf 100: Zeliha Mir'at Hanım 144
Fotoğraf 101: Muzaffer Hanım 146
Fotoğraf 102: Muzaffer Hanım'ın aş. 148
Fotoğraf 103: Muzaffer Hanım'ın kabri, genel görünüşü 148
Fotoğraf 104: Hacı Azmi Efendi 149
Fotoğraf 105: Hacı Azmi Efendi'nin aş. 151
Fotoğraf 106: Hacı Azmi Efendi'nin kabri, genel görünüşü 151
Fotoğraf 107: Sümbül Hanım 152
Fotoğraf 108: Sümbül Hanım'ın şahidesi, arka kısmı 154
Fotoğraf 109: Fatma Saime Hanım 155
Fotoğraf 110: Fatma Saime Hanım'ın aş. 157
Fotoğraf 111: Fatma Saime Hanım'ın kabri, genel görünüşü 157
Fotoğraf 112: Eğinli Ali Rıza Efendi 158
Fotoğraf 113: Eğinli Ali Rıza Efendi'nin aş. 160
Fotoğraf 114: Eğinli Ali Rıza Efendi'nin kabri, genel görünüşü 160
Fotoğraf 115: Bergamalı Ali Rıza Paşa 161
Fotoğraf 116: Bergamalı Ali Rıza Paşa'nın aş. 163
Fotoğraf 117: Bergamalı Ali Rıza Paşa'nın kabri, genel görünüşü 163
Fotoğraf 118: Ayşe Şadiye Hanım 164
Fotoğraf 119: Fatma Zerha Hanım 166
Fotoğraf 120: Fatma Zerha Hanım'ın aş. 168
Fotoğraf 121: Fatma Zerha Hanım'ın kabri, genel görünüşü 168
Fotoğraf 122: Hacı Şakir 169
Fotoğraf 123: Reşide Hanım 171
Fotoğraf 124: Reşide Hanım'ın aş. 173
Fotoğraf 125: Reşide Hanım'ın kabri, genel görünüşü 173
Fotoğraf 126: Saliha Fahire Hanım 174
Fotoğraf 127: Hüseyin Fehmi Efendi 176
Fotoğraf 128: Hüseyin Fehmi Efendi'nin aş. 178
Fotoğraf 129: Hüseyin Fehmi Efendi'nin kabri, genel görünüşü 178
Fotoğraf 130: Hayri Bey 179
Fotoğraf 131: Neziha Hanım 181

Fotoğraf 132: Neziha Hanım'ın aş. 183
Fotoğraf 133: Neziha Hanım'ın kabri, genel görünüşü 183
Fotoğraf 134: Fatma Melek Hanım 184
Fotoğraf 135: Fatma Melek Hanım'ın aş. 186
Fotoğraf 136: Fatma Melek Hanım'ın kabri, genel görünüşü....186
Fotoğraf 137: Ahmet Ağa 187
Fotoğraf 138: Hüseyin Paşa 189
Fotoğraf 139: Ali Rıza Efendi....191
Fotoğraf 140: Ali Rıza Efendi'nin aş. 193
Fotoğraf 141: Ali Rıza Efendi'nin kabri, genel görünüşü 193
Fotoğraf 142: Aişe Mefharet Hanım 194
Fotoğraf 143: Münif Paşa....196
Fotoğraf 144: Münif Paşa'nın sandukası, sağ ve sol kısım....198
Fotoğraf 145: Münif Paşa'nın kabri, genel görünüşü 198
Fotoğraf 146: Fahriye Hanım 199
Fotoğraf 147: Fahriye Hanım'ın sandukası, sağ ve sol kısım 201
Fotoğraf 148: Fahriye Hanım'ın kabri, genel görünüşü 201
Fotoğraf 149: Hasan Halit Bey....202
Fotoğraf 150: Hasan Halit Bey....204
Fotoğraf 151: Tiryakioğlu aile sofası, genel görünüşü 204
Fotoğraf 152: Zerrin Kalfa 205
Fotoğraf 153: Zerrin Kalfa'nın aş. 207
Fotoğraf 154: Zerrin Kalfa'nın kabri, genel görünüşü....207
Fotoğraf 155: Genç Bey 208
Fotoğraf 156: Genç Bey'in aş. 210
Fotoğraf 157: Genç Bey'in sandukası, baş ve ayak kısmı 210
Fotoğraf 158: Genç Bey'in kabri, genel görünüşü 210
Fotoğraf 159: Seher Zehra Hanım....211
Fotoğraf 160: Emine Münevver Hanım....213
Fotoğraf 161: Ahmet Ağa 215
Fotoğraf 162: Mustafa Bey 217
Fotoğraf 163: Mustafa Bey 217
Fotoğraf 164: Muhammed Emin Atalı Efendi....219
Fotoğraf 165: Muhammed Emin Atalı Efendi aş.....221
Fotoğraf 166: Muhammed Emin Atalı Efendi'nin kabri, genel örünüşü 221
Fotoğraf 167: Vahide Hanım....222
Fotoğraf 168: Vahide Hanım'ın aş. 224
Fotoğraf 169: Vahide Hanım'ın sandukası, baş ve ayak kısmı....224
Fotoğraf 170: Vahide Hanım'ın kabri, genel görünüşü 224
Fotoğraf 171: Fatma Nuriye Hanım 225
Fotoğraf 172: Ahmet Zühdi Bey 227
Fotoğraf 173: Ahmet Zühdi Bey'in sandukası, genel görünüşü 229
Fotoğraf 174: Ahmet Zühdi Bey'in sandukası, yan duvarı....229
Fotoğraf 175: Halebli Hilal Efendi....230
Fotoğraf 176: Halebli Hilal Efendi'nin aş. 232

Fotoğraf 177: Halebli Hilal Efendi'nin, aş. arka 233
Fotoğraf 178: Halebli Hilal Efendi'nin kabri, genel görünüşü 233
Fotoğraf 179: Ali Rıza Paşa 234
Fotoğraf 180: Mustafa Efendi 236
Fotoğraf 181: Mustafa Efendi aş. 238
Fotoğraf 182: Mustafa Efendi'nin kabri, genel görünüşü 238
Fotoğraf 183: Muhammed Muzaffer Paşa 239
Fotoğraf 184: Ömer Hulusi Paşa 241
Fotoğraf 185: Hüseyin Bey 243
Fotoğraf 186: Emine Feleksu Hanım 245
Fotoğraf 187: Emine Feleksu Hanım'ın aş. 247
Fotoğraf 188: Emine Feleksu Hanım'ın kabri, genel görünüşü 247
Fotoğraf 189: Mehmet Salih Bey 248
Fotoğraf 190: Avni Paşa 250
Fotoğraf 191: Avni Paşa'nın aş. 252
Fotoğraf 192:Emin Bey 253
Fotoğraf 193: Emin Bey'in aş. 255
Fotoğraf 194: Emin Bey'in kabri, genel görünüşü 255
Fotoğraf 195: Ziver Kaptan 256
Fotoğraf 196: Hatice İffet Hanım 258
Fotoğraf 197:Fatma Şerifenaz Hanım 260
Fotoğraf 198 :Mehmed Ferid Efendi 262
Fotoğraf 199: Ömer Neşet Bey 264
Fotoğraf 200: Hasan Rami Paşa 266
Fotoğraf 201: Yusuf Bey 268
Fotoğraf 202: Yusuf Bey'in, bş. Arka kısmı 270
Fotoğraf 203: Yusuf Bey'in, bş. ön alt kısmı 271
Fotoğraf 204: Yusuf Bey'in kabri, genel görünüşü 271
Fotoğraf 205: Şerife ve Oğlu Ahmed Fahreddin 272
Fotoğraf 206: Ferhat Rami Bey 274
Fotoğraf 207: İsmail Efendi 276
Fotoğraf 208: Halil Bey 278
Fotoğraf 209: Ziya Bey ve Naciye Hanım 280
Fotoğraf 210: Ziya Bey ve Naciye Hanım'ın aş. 282
Fotoğraf 211: Ziya Bey ve Naciye Hanım'ın kabri, genel görünüşü 282
Fotoğraf 212: Mehmet Azmi Bey 283
Fotoğraf 213: Mahmud Nedim Bay 285
Fotoğraf 214: Mehmet Efendi 287
Fotoğraf 215: Mehmet Efendi aş. 289
Fotoğraf 216: Mehmet Efendi'nin kabri, genel görünüşü 289
Fotoğraf 217: Hilmi Kadri Bey 290
Fotoğraf 218: Hatice Berra Hanım 292
Fotoğraf 219: Lütfiye Zeynep Hanım 294
Fotoğraf 220: İsmail Seyfeddin Efendi 296
Fotoğraf 221: İsmail Seyfeddin Efendi'nin aş. 298

Fotoğraf 222: İsmail Seyfeddin Efendi'nin kabri, genel görünüşü 298
Fotoğraf 223: Ahmet Mazhar Bey 299
Fotoğraf 224: Ahmet Nazif Bey 301
Fotoğraf 225: Şerife Hanım 303
Fotoğraf 226: Mustafa Fuat Bey 305
Fotoğraf 227: Abdurrahman Bacined Bey 307
Fotoğraf 228: Abdurrahman Bacined Bey'in sandukası, sağ taraf sol kısmı 309
Fotoğraf 229: Abdurrahman Bacined Bey'in sandukası, sağ taraf sağ kısım 309
Fotoğraf 230: Abdurrahman Bacined Bey'in aş. 310
Fotoğraf 231: Abdurrahman Bacined Bey'in sanduka sağ ve sol kısım 310
Fotoğraf 232: Abdurrahman Bacined Bey'in genel görünüşü 310
Fotoğraf 233: Mustafa Cemil Paşa 311
Fotoğraf 234: Mustafa Asım Efendi 313
Fotoğraf 235: Fethiye Hanım 315
Fotoğraf 236: Fatıma Faika Hanım 317
Fotoğraf 237: Avni Bey 319
Fotoğraf 238: Hafız Hüseyin Paşa 321
Fotoğraf 239: Muhammed Ziya Bey 323
Fotoğraf 240: Lütfiye Hanım 325
Fotoğraf 241: Hüseyin Efendi 327
Fotoğraf 242: Hasan Cevat-Fatma Miyase 329
Fotoğraf 243: Mihr-îfer Hanım 331
Fotoğraf 244: Emin Efendi 333
Fotoğraf 245: Muhammed Ali Bey 335
Fotoğraf 246: Nuriye Hanım 337
Fotoğraf 247: Hasibe Hanım 339
Fotoğraf 248: Behiyye 341
Fotoğraf 249: Abdullah Nasuh Efendi 343
Fotoğraf 250: Abdullah Nasuh Efendi'nin aş. 345
Fotoğraf 251: Abdullah Nasuh Efendi'nin kabri, genel görünüşü 345
Fotoğraf 252: Saliha Emine Hanım 346
Fotoğraf 253: Hüseyin Hüsni Bey 348
Fotoğraf 254: Bedriye Hanım 350
Fotoğraf 255: Perver Hanım 352
Fotoğraf 256: Kimlik belli değil 354
Fotoğraf 257: Kimlik belli değil, aş. 356
Fotoğraf 258: Kimlik belli değil, kabrin genel görünüşü 356
Fotoğraf 259: İhsan Tahsin Paşa 357
Fotoğraf 260: Naciye Hanım 359
Fotoğraf 261: Ayşe Hanım 361
Fotoğraf 262: Emine Hüsne Hanım 363
Fotoğraf 263: Hidayet Hanım 365
Fotoğraf 264: Ayşe Hanım 367
Fotoğraf 265: Ayşe Hanım'ın aş. 369
Fotoğraf 266: Ayşe Hanım' ın kabri, genel görünüşü 369

Fotoğraf 267: Ferid Bey 370
Fotoğraf 268: Saadet Salli Hanım 372
Fotoğraf 269: Âsıme Hanım 374
Fotoğraf 270: Cevdet Efendi 376
Fotoğraf 271: Fatma Safvet Hanım 378
Fotoğraf 272: Muhammed Efendi 380
Fotoğraf 273: Ahmed Reşad Paşa 382
Fotoğraf 274: Ahmed Reşad Paşa'nın şahidesi, yan kısmı 384
Fotoğraf 275: Ahmed Reşad Paşa'nın kabri, genel görünüşü 384
Fotoğraf 276: Ömer Efendi 385
Fotoğraf 277: Fatma Naciye Hanım 387
Fotoğraf 278: Ali Beyzade Hacı Şaban 389
Fotoğraf 279: Fatma Şahende Hanım 391
Fotoğraf 280: Fatma Şahende Hanım'ın şahidesi, yan kısmı 393
Fotoğraf 281: Fatma Şahende Hanım'ın kabri, genel görünüşü 393
Fotoğraf 282: Feride Hanım/ Sadiye Hanım 394
Fotoğraf 283: Mürvet Hacer Hanım 396
Fotoğraf 284: Hafız Şükriye Hanım 398
Fotoğraf 285: Nuriye Hanım 400
Fotoğraf 286: Mustafa Nuri Paşa 402
Fotoğraf 287: Hacı Hafız Ali Efendi 404
Fotoğraf 288: Muhiddin Bey 406
Fotoğraf 289: Neyir Hanım 408
Fotoğraf 290: Hacı Asiye Kuriş 410
Fotoğraf 291: Mehmet Hayri Sabri Efendi 412
Fotoğraf 292: Mehmet Hayri Sabri Efendi'nin aş. 414
Fotoğraf 293: Mehmet Hayri Sabri Efendi'nin kabri, genel görünüşü 414
Fotoğraf 294: Elmalılı Mehmed Hamdi Yazır ve babası Numan 415
Fotoğraf 295: Mustafa Sabri Kuriş 417
Fotoğraf 296: Mustafa Asım Efendi 419
Fotoğraf 297: Mustafa Asım Efendi'nin aş. 421
Fotoğraf 298: Mustafa Asım Efendi'nin kabri, genel görünüşü 421
Fotoğraf 299: Hâcce Fitnat 422
Fotoğraf 300: Dursun Kavariş 424
Fotoğraf 301: Mehmed Rüşdü Kocatuna 426
Fotoğraf 302: Mü'min Balkan 428
Fotoğraf 303: Abdulhalim 430
Fotoğraf 304: Abdulhalim'in aş. 432
Fotoğraf 305: Abdulhalim'in kabri, genel görünüşü 432
Fotoğraf 306: Ahmed Efendi 433
Fotoğraf 307: İbrahim Zıpkın 435
Fotoğraf 308: Nüshet Nusret Hanım 437
Fotoğraf 309: Nacife Çakır 439
Fotoğraf 310: Hacı Sadık Alemdar 441
Fotoğraf 311: Muhammed Teverek 443

Fotoğraf 312: Muhammed Teverek'in aş. 445
Fotoğraf 313: Muhammed Teverek'in kabri, genel görünüşü 445
Fotoğraf 314: Hamide İsmet Hanım 446
Fotoğraf 315: Baban Ailesi 448
Fotoğraf 316: Yunus Kulaksızoğlu 450
Fotoğraf 317: Hulusi Aram 452
Fotoğraf 318: Hafız Behram Kurtiş 454
Fotoğraf 319: Hafız Behram Kurtiş'in aş. 456
Fotoğraf 320: Hafız Behram Kurtiş'in kabri, genel görünüşü 456
Fotoğraf 321: Ali Bey 457
Fotoğraf 322: Hacı M. Kuriş 459
Fotoğraf 323: Hacı M. Kuriş'in aş. 461
Fotoğraf 324: Kuriş aile sofası, genel görünüşü 461
Fotoğraf 325: Midhat Buhârî Bekyor 462
Fotoğraf 326: Ahmed Ferid Tek 464
Fotoğraf 327: Müfide Ferid Tek 466
Fotoğraf 328: Hacı Osman 468
Fotoğraf 329: Hacer Kulaksız 470
Fotoğraf 330: Hacer Kulaksız'ın aş. 472
Fotoğraf 331: Hacer Kulaksız'ın kabri, genel görünüşü 472
Fotoğraf 332: Hacı Lokman Kuriş 473
Fotoğraf 333: Mustafa Özeren 475
Fotoğraf 334: Ata Kulaksızoğlu 477
Fotoğraf 335: Kulaksızoğlu aile sofası, (kat no: 190-198-202-204) genel görünüşü 479
Fotoğraf 336: Ahmed Erdem 480
Fotoğraf 337: Mehmet Tefik Kulaksızoğlu 482
Fotoğraf 338: Musa Topbaş Efendi 484
Fotoğraf 339: Topbaş Aile Mezarlığı 486
Fotoğraf 340: Topbaş Aile Mz. 487
Fotoğraf 341: Topbaş Aile Mz. 487
Fotoğraf 342: Topbaş Aile Mz. 487
Fotoğraf 343: Topbaş Aile Mz. 487
Fotoğraf 344: Topbaş Aile Mz. 487
Fotoğraf 345: Topbaş Aile Sofası, genel görünüşü 488
Fotoğraf 346: Sahaf İsmail Özdoğan / Sinan Murat Özdoğan 489
Fotoğraf 347: Hacı Abdullah Bin Abdurrahman Efendi 491
Fotoğraf 348: Hacı Abdullah Bin Abdurrahman Efendi aş. 493
Fotoğraf 349: Hacı Abdullah Bin Abdurrahman Efendi kabri, genel görünüşü 493
Fotoğraf 350: Muhammed Saadeddin 494
Fotoğraf 351: Hüseyin Vehbi Efendi 496
Fotoğraf 352: Ahmet Servet Bey 498
Fotoğraf 353: Halil Ağa 500
Fotoğraf 354: Muhammed Bey 502
Fotoğraf 355: Ali Rıza Efendi 504
Fotoğraf 356: Nesibe Hanım 506

Fotoğraf 357: Nesibe Hanım'ın aş. 508
Fotoğraf 358: Nesibe Hanım'ın kabri, genel görünüşü 508
Fotoğraf 359: Fatıma Hanım 509
Fotoğraf 360: Fatıma Hanım'ın aş. 511
Fotoğraf 361: Fatıma Hanım'ın kabri, genel görünüşü 511
Fotoğraf 362: Vasfiye Mehmed Hanım 512
Fotoğraf 363: Muhammed Nuri Bey 514
Fotoğraf 364: Emine Vesile Hanım 516
Fotoğraf 365: Emine Vesile Hanım'ın aş. 518
Fotoğraf 366: Emine Vesile Hanım'ın kabri, genel görünüşü 518
Fotoğraf 367: Kimlik belli değil 519
Fotoğraf 368: Kimlik belli değil, arka kısmı 521
Fotoğraf 369: Kimlik belli değil, aş. 522
Fotoğraf 370: Kimlik belli değil, genel görünüşü 522
Fotoğraf 371: Kimlik belli değil 523
Fotoğraf 372: Hasan Bey 525
Fotoğraf 373: Hasan Bey'in aş. 527
Fotoğraf 374: Hasan Bey'in kabri, genel görünüşü 527
Fotoğraf 375: Ayazma camii şerifi imam evveli … 528
Fotoğraf 376: Ayazma camii şerifi imam evveli … aş. 530
Fotoğraf 377: Ayazma camii şerifi imam evveli … genel görünüşü 530
Fotoğraf 378: Kimlik Belli Değil 531
Fotoğraf 379: Kimlik belli değil 533
Fotoğraf 380: Kimlik belli değil, aş. 535
Fotoğraf 381: Kimlik belli değil, mezarın genel görünüşü 535
Fotoğraf 382: Suzan Hanım 536
Fotoğraf 383: Suzan Hanım'ın aş. 538
Fotoğraf 384: Suzan Hanım'ın kanri, genel görünüşü 538
Fotoğraf 385: Kimlik belli değil 539
Fotoğraf 386: Kimlik belli değil, aş. 541
Fotoğraf 387: Kimlik belli değil, mezarın genel görünüşü 541
Fotoğraf 388: kimlik belli değil 542
Fotoğraf 389: Kimlik belli değil 544
Fotoğraf 390: Kimlik belli değil 546
Fotoğraf 391: Kimlik belli değil, aş. 548
Fotoğraf 392: Kimlik belli değil, mezarın genel görünüşü 548
Fotoğraf 393: Kimlik belli değil 549
Fotoğraf 394: Kimlik belli değil 551
Fotoğraf 395: Hacı Ali Efendi 553
Fotoğraf 396: Hatice Hanım 555
Fotoğraf 397: Kimlik Belli Değil 557
Fotoğraf 398: Hakkı Bey 559
Fotoğraf 399: Kimlik Belli Değı 561
Fotoğraf 400: Kimlik Belli Değil 563
Fotoğraf 401: Kumlanmanın yoğun olduğu taşlardan bir tanesi (kat. no: 27) 572

Fotoğraf 402: Celi Ta'lik yazı örnekleri (kat. no: 25-35-64) 573
Fotoğraf 403: Celi Sülüs yazı örnekleri (kat. no: 38-5) 573
Fotoğraf 404: Rik'a celisi yazı örnekleri (kat. no: 76-216) 573
Fotoğraf 405: Mehmet Emin Efendi 575
Fotoğraf 406: Hamid Aytaç 575
Fotoğraf 407: Halim Özyazıcı 575
Fotoğraf 408: Abdülkadir Kadri Efendi 575
Fotoğraf 409: Hacı Nuri Korman 575
Fotoğraf 410: Hasan Çelebi 575
Fotoğraf 411: Hüsrev Subaşı 575
Fotoğraf 412: Mahmud Bedreddin Yazır 575
Fotoğraf 413: Hayat ağacı ve asma dalları 586
Fotoğraf 414: Gül ağacı 586
Fotoğraf 415: Hurma ağacı 586
Fotoğraf 416: Servi ağacı ve asma dalları 586
Fotoğraf 417: Meyveler 586
Fotoğraf 418: Gerdanlık ve küpe 586
Fotoğraf 419: Kandil 587
Fotoğraf 420: Çapa 587
Fotoğraf 421: Nişan 587
Fotoğraf 422: Sanduka üzerindeki Osmanlı arması 587
Fotoğraf 423: Osmanlı arması 587
Fotoğraf 424: Azizi Fes 587
Fotoğraf 425: Hamidi Fes 587
Fotoğraf 426: Lahana Başlık 587
Fotoğraf 427: Örfi destarlı kavuk 587
Fotoğraf 428: 12 terkli rufai tacı 587
Fotoğraf 429: Mevlevi şeyhi tacı 587

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans		**Doktora**	

Tezin Başlığı: Sahrayıcedit Mezarlığında Bulunan Kitabeli Mezar Taşları

Tezin Yazarı: Esra ARSLAN **Danışman:** Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ

Kabul Tarihi: 29.05.2019 **Sayfa Sayısı:** 609

Anabilim Dalı: Geleneksel Türk Sanatları **Bilim Dalı:**

Estetiği yaşam biçimi olarak kabul eden Osmanlı kültürü bu karakteristik özelliğini, birçok sanat dalını bir arada kullanarak mezar şahidelerine de çok güzel yansıtmış ve bu topluma ayrıcalıklı bir kültür mirası olarak bırakmıştır. Öyle ki Osmanlıda mezarlıklar hiçbir zaman taş yığınlarından ibaret olmamış, bu dünyanın bittiğini gösteren bir nevi geçiş kapısı gibi işlenmiştir. Mezarlıklarda bulunan servi ağaçları, mesire alanlarını anımsatırken şahidelerdeki yazıların güzelliği, manevi ahengi ve taş işçilikleri açık hava müzesinden esintiler sunmuştur. Bu ahenkle, hem insanların ruhları rahatlatılmış hem de ölümün varlığını kabullenerek yaşamaları sağlanmıştır.

Bugün mermer yığınlarından ibaret olan mezarlıklarda sayıları giderek azalan bu şahideler incelendiğinde, ortaya birçok sanat eseri çıkmaktadır. Çokça bulunan bu mezarlıklardan sadece bir tanesi olan Sahrayıcedit Mezarlığı da bu sanat eserlerinden onlarcasına ev sahipliği yapmaktadır. Mevcut olan bu çalışma çoğu sanat eseri düzeyinde olan kaybolmaya yüz tutmuş bu şahidelerin özellikle hat sanatı açısından incelenmesi ve kayıt altına alınarak bir nebze olsun korunabilmesi adına ortaya çıkarılmış bir çalışmadır.

1845 ile 2015 tarihleri arasına yayılan 237 mezar şahidesi bireysel olarak incelenmesinin yanı sıra toplu olarak da ele alınmıştır. Bu süreçte başlık sembolleri, süslemeler, metin ifadeleri ve en önemlisi hat sanatının tarihsel gelişimi gözlemlenebilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sahrayıcedit, Şahide, Mezar Taşı, Kitabe

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree ☐	**Ph.D.** ☐
Title of Thesis: Inscription Gravestones In Sahrayıcedit Cemetery	
Author of Thesis: Esra ARSLAN	**Supervisor:** Assoc. Prof. Mehmet MEMİŞ
Accepted Date: 29.05.2019	**Number of Pages:** 609
Department: Traditional Turkish Arts	**Subfield:**

Ottoman culture, which accepted the aesthetics as a way of life, was reflected in this characteristic functionality design branch very nicely according to its guided masters and it had left as a privileged cultural heritage. Such that the cemeteries in the Ottoman Empire were never mentioned as Cairns, they were built as a kind of door which shows the life in the world is finished. While white cypress pines in the cemeteries remind beautiful gardens, the beauty of the writings and the harmony of the stone works have a feel of an open-air museum. With this harmony, people both relieved here and they were allowed to live by accepting the existence of death.

Today, when one works on the stone tombs which decrease in number in the masses of marble in the graveyard, artifacts are revealed. Sahrayıcedit Cemetery, which is only one of these cemeteries, is home to dozens of these artworks. In this study a work that has been taken to ensure that the artifact level is focused on the clear lines of the artifacts that have moved away from the artifact, and to be preserved for some time if planned before planned.

In the years between 1845 and 2015, 237 tombs were examined one by one and also collectively. In this process, symbols of the gravesides, embellishments, texts and most importantly the historical development process of calligraphy.

Keywords: Sahrayıcedit, Şahide, Tombstone, Epitaph

GİRİŞ

Dünya âleminde aslı olan bir gerçektir "ölüm", yaşarken bastırılmaya unutulmaya çalışılsa da "her nefis ölümü tadacaktır." (Ankebut 57) Ayet-i kerimesinden de anlaşılacağı üzere her canlı bir gün ölecektir.

İnsan kendisinden önce de var olan tecrübe ve söylemlere rağmen ölüm duygusunu bastırır, yok sayar ya da reddeder. Bütün bu reddetmelere karşıt mecburen kabullenilen ölüm, toplumlarda mezar ve mezarlık kültürünün doğmasına sebep olmuştur. Her milletin kendi kültürel yapısına uygun gelişen mezarlıkları, aslında bulundukları vatanın kime ait olduğunu beyan eden belgeler niteliğini de taşımaktadır.

Türk kültüründe farklı bir yapıya sahip olan, özellikle Selçuklu ve Osmanlı döneminde gelişen, kendine has bir üslupla yüzyıllar sonrasında bile dikkat çekmeye ve döneminin bütün sosyal, kültürel, sanatsal özelliklerini yansıtmaya devam eden mezar şahideleri; incelenmeyi ve koruma altına alınmayı fazlasıyla hak etmektedir. Öyle ki, Osmanlı mezarlıkları; kent mimarisinin tamamlayıcı öğeleri[2] gibi şehrin içinde toplumla iç içe olacak şekilde düzenlenmekte; yaşayan insanlara ise ölümün soğuk yüzünü göstermek yerine yaşam kadar doğal bir olgu olduğunu hissettirmekteydi.

Keza Osmanlı toplumunda bir naaş toprağa verildiğinde, imam mezarın başına ve ayakucuna birer servi dikerdi, Türkiye manzaralarında bunca mühim bir hususiyet teşkil eden geniş ormanlar, ölülerin gölgeli şehri bu şekilde teşekkül etmiştir[3]. Bahsedilen servi ağaçlarının yanı sıra bezemeli ve güzel yazılardan oluşan mezar şahideleri, insanlara bir mezarlıktan çok bir mesire alanında oldukları izlenimini vererek "Ölümün şarklı insanlar için hiçbir kasvetli yanı yoktur.[4]" dedirtebilecek kadar huzur dolu mekânlardı.

İnsanın ölümlü ve eksik olması, Müslümanların üzerinden atamadıkları bir olgu idi[5]. Bu sebeptendir ki islam'ın hayat kadar önemsediği, hatta hayatın kendisiyle anlamlandığı bir realite olarak kabul ettiği "ölüm" de bir kitabe medeniyeti doğurmuş, bize bir şahide

[2] Maurice M. Cerasi, Çev. Aslı Ataöv, *Osmanlı Kenti,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2. Baskı, 2001, s. 201.
[3] Julia Pardeo, çev. Banu Büyükkal, *Sultanlar Şehri İstanbul*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2009, s. 109.
[4] Julia Pardeo, s.114.
[5] Naci Bakırcı, *Mevlevi Mezar Taşları,* Rumi Yayınları, İstanbul, s. 11.

kültürü veestetiği mirası bırakmıştır[6]. Miras kalan bu şahideler; İslamiyet'in kültürel yapı üzerinde ne denli etkili olduğunu, dünya meşakkatini ve uhrevi hayatın insan yaşamından nasıl uzaklaşmaya başladığını dönemsel farklılıklarla yansıtmaktadır.

Yüzyıllar arasındaki dönemsel farklılıkları, toplumun ölüm algısının nasıl değiştiğini, sosyal, kültürel ve sanatsal farklılıkların hangi tempoda gelişme gösterdiğini en net şekilde bize aktaran mezar şahideleri ciddi birer envanter olarak karşımızda durmaktadır.

Osmanlının ilk başkenti olan Bursa mezar şahidelerindeki sadelik ve uhrevi hayata olan bağlılık henüz dünyaya aşırı değer verilmediğini ve ondan ayrılmanın bir acı haline gelmediğini gösterirken 15. yüzyıl sonrası mezar şahidelerinde metinlerin değişime uğradığı, dünyevi mevki gibi gösterişin yavaş yavaş kendini göstermeye başladığı sezilmektedir. Mezarda yatan şahsın kimliğini bildiren görüntüsü ile mevki ve statüsünü belli eden şahideler; 19 yüzyılda zenginliğin ve zevkin ölümden sonra da rekabet ettiğini çok net göstermektedir[7].

Sahrayıcedit Mezarlığı da bu dönem taşlarını barındırmakta ve o bölgedeki sosyal statüyü gayet net bir şekilde gözler önüne sermektedir. Günümüzde İstanbul'da sadece bir semt adı olarak bilinen Sahrayıcedit bu kez bir çalışmanın temel unsuru olmuş, Sahrayıcedit Mezarlığında bulunan tarihi şahidelerin önemini bir nebze de olsa ortaya çıkarma ümidi bu çalışmanın hazırlanmasına vesile olmuştur.

Çalışmada, günümüze ulaşmış tarihi mezar şahideleri için önce alan araştırması yapılarak Sahrayıcedit Mezarlığı içerisindeki şahide sayıları belirlenmiş, bir sonraki aşamada taşlar basit bir temizliğe tabi tutulmuştur. Mezarlık genelinde yapılan alan araştırmaları esnasında -Karaca Ahmet Mezarlığı Mezarlıklar Müdürlüğü'nün kesin ikazları üzerine- mevcut bazı şahidelere dokunulmamıştır. (Bu şahideler fotoğraf ve estampaj alımının gerçeklertirilemeyeceği düzeyde kötü konumlarda olanlardır ki hiçbir şekilde konumlarının değiştirilmesine müsaade edilmemiştir. İki buçuk yıllık süre içerisinde alana yapılan farklı zamanlardaki ziyaretler esnasında bazı şahidelerin yerlerinin değiştirildiği, dokunulmasına izin verilmeyen şahidelerin konumlarının aynı olmadığı fark edilmiştir.) Mezarlık genelinde 15 - 20 şahide bu sebeplerden ötürü kayıt altına alınamamıştır.

[6] Mehmet Samsakçı, *Ölüme Açılan Estetik Kapı Türk Mezar Taşı Edebiyatı*, Kitabevi, İstanbul 2017, s.11.
[7] Samsakçı, s.39.

Sonraki aşamada her mezar ya da yeri belli olmayan -rastgele bir yerde toprağa sabitlenen veya bir kenara atılan- şahideler için envanter numarası verilerek dijital ortama aktarılmış, taşlar okunup transkript edildikten sonra fotoğraf ve estampajları ile birlikte katalog bölümüne kaydedilmiştir.

Konu

Hat sanatı ana bilim dalında yüksek lisans tezi olarak seçilen ve çalışılan bu konunun temel gayesi mezar şahidelerinde kullanılan yazı türlerinin irdelenmesi yazı estetiğinde ve şahide bezemelerinde dönemsel farklılıkların ortaya koyularak incelenmesidir. 19. yüzyıl ilk yarısından 21. yüzyıl'ın ilk on yılını kapsayan şahide tarihleri bu dönem içerisindeki sosyal ve sanatsal gelişimin ve/ veya değişimin izlerini barındırmaktadır. Bu çalışmayı alakalı diğer çalışmalardan ayıran en önemli özellik ise günümüze denk gelen 21. yüzyıl'ın ilk on yılına ait şahidelerin de bulunmasıdır. 237 -ayrı katalog numarası verilmeyen alt grupları ile 246- mezar şahidesi barındıran bu çalışmada ketebesi bulunan, sanatsal özellikleri iyi olan şahidelerin yanı sıra psikolojik ve sosyolojik değişimleri gösteren fakat estetik gaye barındırmayan şahide sayısı da hatırı sayılır düzeydedir. Her ne kadar araştırmanın temel amacı sanata yönelik olsa da sanat açısından pek önem arz etmeyen şahideler de göz ardı edilmeksizin kaydedilmiştir.

21. yüzyıl'ın en büyük sorunlarından biri olan eski mezarlara yeni defin yapılması bu mezarlıkta kendini fazlasıyla belli etmektedir. Yeni defin esnasında hasar gören ya da kasten iki mezar arasına atılarak sıkıştırılıp ortadan kaldırılmak istenen şahide sayısı oldukça fazla olmasına rağmen bu konuyla ilgili herhangi bir tedbir alındığı gözlemlenememiştir. Mevcut olan koca tarihin yok olmaması adına mezarlıkta ulaşılabilen bütün şahidelerin kayıt altına alınarak arşivlenmesine özen gösterilmiştir.

Amaç ve Kapsam

"Sahrayıcedit Mezarlığında Bulunan Kitabeli Mezar Taşları" konulu yüksek lisans tezinin amacı; İstanbul ili Kadıköy ilçesi Sahrayıcedit semt merkezinde bulunan mezarlıktaki eski şahidelerin tanımlanıp hat sanatı ve üslup özellikleri bakımından değerlendirilmesidir.

Bu kapsamda yapılan çalışmada Sahrayıcedit Mezarlığında bulunan, Osmanlının son yılları, Cumhuriyetin ilk yılları ve az sayıda 21. yüzyıl'a denk gelen mezar şahideleri bölümler halinde incelenip bezeme unsurları ve hat sanatı bakımından özellikleri

değerlendirilmeye çalışılmıştır. 19. yüzyıl ve -Türk tarihinin alfabe bakımından geçiş dönemi sayılan- 20. yüzyıl arasında mezar kitabelerindeki değişim gözlemlenmeye çalışılarak bu süreçte ortaya çıkan farklılıkların toplumsal olarak geleneksel mezarlık kültürünü hangi boyutlara ulaştırdığı ve mezar şahidelerindeki sanatsal yazılara ne derecede önem verildiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Kaynaklar

Osmanlı mezar şahideleri hakkında yapılan çalışmaların büyük bir kısmı incelenmiş bu çalışma için en uygun olduğu düşünülen kaynakların kullanılmasına özen gösterilmiştir. Lisans, yüksek lisans ve doktora tezlerinin yanı sıra bu alanda yayınlanan kitap ve makalelerden verimli olacağına inanılan birkaç kaynak şöyle sıralanabilmektedir.

Mehmet Samsakçı'ya ait Türk Mezar Taşı Edebiyatı, Süleyman Berk'in Zamanı Aşan Taşlar, M. Burak Çetintaş'ın Türk Denizcilerinin Mezar taşları, Kadir Pektaş'ın Bitlis Tarihi Mezarlıkları ve Mezar taşları, Ali Yardım'ın Alanya Kitabeleri, Türk Tarih Kurumu İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekleri faydalanılan başlıca kaynaklardan birkaçıdır.

Yöntem

Çalışmanın birinci bölümünde, Sahrayıcedit'in coğrafi konumu ve tarihi hakkında bilgiler verilmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, şahidelerin içerikleri ve bunlar hakkında bilgilendirme yer almaktadır. Hat sanatının şahidelerdeki yeri incelenerek kullanılan malzeme ve teknikler hakkında bilgiler verilmektedir. Her mezar şahidesi için genel bilgileri ve üslup özelliklerini içeren katalog hazırlanmıştır. Bu katalog kısmında şu bilgiler bulunmaktadır.

Kat No **:** her mezar şahidesi için ayrı katalog numarası verilmektedir. Mezarda incelenmeye değer niteliklere sahip ayak şahidesi ya da sanduka vb. kısımlarada yazı mevcut ise katalog bölümüne alınıp başka numara verilmeden baş şahidesinin katalog numarası ile devam edilmektedir.

Kimlik Bilgisi **:** Medfun bulunan kişinin kimlik bilgileri yer almaktadır.

Tarihi **:** Medfun bulanan kişinin varsa doğum ve ölüm tarihi, kayda geçilen Hicri ya da Rumi tarihle ve Miladi takvime çevrilerek verilmektedir.

İnceleme Tarihi **:** Taşların incelendiği gün-ay-yıl yer almaktadır.

Bugünkü Durumu **:** Bu kısımda şahidelerin genel durumu hakkında kısa bilgiler verilmektedir.

Ölçüleri **:** Baş şahidelerinin ölçüleri ile beraber varsa ayak şahideleri, pehle ve sanduka ölçüleri verilmektedir.

Malzemesi/ Tekniği **:** Şahide için tercih edilen malzeme belirtilerek yazı ve bezeme için kullanılan teknikler kaydedilmektedir.

Yazı Türü/ Hattatı **:** Şahide metninde kullanılan yazı türü kaydedilerek mevcut ketebe var ise hattatının adı belirtilmektedir.

Yazı Dili **:** Şahidenin metni için kullanılan dil belirtilmektedir.

Sikke Türü **:** Şahidenin başlık kısmında mevcut bir sikke var ise ismi belirtilmektedir.

Mezar Türü **:** Şahidenin bulunduğu mezarın ne türde olduğunu belirtmektedir.

Kitabe Metni **:** Şahidenin metni önce Arap alfabesi ile verilmekte daha sonrasında Latin alfabesi ile transkript edilerek kaydedilmektedir.

Genel Tanımı ve Üslup Tahlili: Bu bölümde şahidenin genel görünümü incelenerek mezar türü hakkındaki bilgiler kaydedilip kullanılan yazı çeşidi, metnin içeriği, şahidenin bezemeleri hakkında detaylı bilgi verilmektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise mezarlıkta bulunan şahidelerin geneli hakkında değerlendirmeler yapılmış, en eski ve en yeni tarihli şahide arasındaki bütün taşlar incelenmiş dönem içerisinde meydana gelen değişim ve/ veya gelişimler kaydedilmiştir. Yaklaşık iki asırlık bir süreçte sosyal, kültürel ve sanatsal yapının ne gibi değişimlere uğradığı, mezar ve mezarlık kültürünün Türklerde nasıl bir anlam ifade ettiği incelenerek mezar şahidelerinde Hat Sanatının kullanımı analiz edilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 1. İSTANBUL SAHRAYICEDİT MEZARLIĞI

1.1. Sahrayıcedit'in Tarihçesi

Sahrayıcedit; İstanbul'un Kadıköy ilçesine bağlı bir mahalledir. Doğusunda Küçükbakkalköy ve İçerenköy, güneydoğusunda Kozyatağı, güneyinde Erenköy, batısında Merdivenköy ve kuzeyinde 19 Mayıs ile Yeni Sahra semtleri vardır. E-5 karayolu mahallenin kuzeyinden geçmektedir. Daha önceleri Erenköy'e bağlı olan Sahrayıcedit, 1974'te doğrudan Kadıköy'e bağlanmış, 1984'te ise semtin fazla genişlemesi sebebiyle Sahrayıcedit ve Yeni Sahra olarak ikiye ayrılmıştır[8].

Semt adları bağlar, bahçeler, köyler ve bostanlara açılan bir bölgede sahra (çöl) adlandırmasının garipliğini ve diğer semtlerin çizdiği tabloya aykırılığını göz önünde bulundurmak gerekirse; bu ad Osmanlıca bir terkibe dayalı, bu açıdan diğer semt adlarına nispetle oldukça iddialı ya da resmi bir hüviyete sahiptir[9]. Bu bölgeye ilişkin bilgilerin, hemen hemen aynı coğrafyayı paylaşan Kozyatağı ve Merdivenköy'e göre bile sınırlı oluşu, bu bölgenin yakın zamana kadar yerleşim yerleri arasında boş bir alan olduğunu belli etmektedir. Şu halde bu bölgenin ağaçsız boş bir alan –etrafı bağlar içinde bir nevi çöl- oluşundan adının Sahrayıcedit olarak belirlenmesi çok normal görünmektedir.

19. yüzyıl'da Kadıköy'ün arka tarafında, tekke ve dergâhların, türbe ve mezarlıkların çokça bulunduğu bu bölgenin uhrevi havasını seven ve bu bölgeye ilgi gösteren küçük bir kesim de mevcuttur. Bölgedeki Sahrayıcedit camii'nin yapılış tarihi, söz konusu zümrenin buraya ilgisinin Erenköy, Caddebostan ve Suadiye'ye olan sayfiye tercihinin dahi öncesinde olduğunu ortaya koymaktadır. Sahrayıcedit Cami'nin imar tarihi 1875'dir ki bu Kadıköy merkezi dışındaki camilerin neredeyse tamamından daha eskidir[10]. Cami şadırvanında bulunan, celi sülüs hattı ile yazılmış kitabe Hattat Hasan Celebi'ye aittir[11]. Fahrettin Kerim Gökay ve Şemsettin Günaltay caddelerinin kesiştiği ada üzerinde yer alan Sahrayıcedit Camii, bölgenin kalabalıklaşmasından dolayı bölge halkı ve hayırsever vatandaşlar tarafından inşa edilmiştir[12]. Altı metre çaplı bir kubbe ile örtülü olan cami, dıştan sekizgen planlıdır ve önünde düz çatılı son cemaat yeri

[8] Belgin Demirsar, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Kültür Bakanlığı, 2011, s. 410.
[9] Tamer Kütükçü, *Kadıköyün Kitabı*, Ötüken Neşriyat, Mart 2014, s. 254.
[10] Kütükçü, s. 256.
[11] Hilal Kazan, *Noktalar ve Çizgiler Arasında Hasan Çelebi*, İstanbul Ticaret Odası, İstanbul, 2013, s.251.
[12] Gönül Halıcı; *İstanbul Anadolu Yakasında Gezinti*, Çimsa, İstanbul, 2000 s.326.

bulunmaktadır. 19 yüzyıl örneklerini taşıyan küçük çaplı bu cami yapılan eklerle özelliklerinden oldukça uzaklaşmıştır.

Daha önceleri kireç ocakları ile kaplı[13] olduğu söylenen bu kırsal kesimin yerleşime açıldığı tam tarih bilinmemekle birlikte, kaynakların genelinde Sahrayıcedit Cami'ne ait kitabe tarihi ele alınarak 19. yy ilk yarısı olduğu kanısı üzerinde hemfikir olunduğu saptanmıştır. İncelemesi yapılan Sahrayıcedit Mezarlığı'ndaki en eski tarihli mezar şahidesi baz alındığında (1842 M.) bu bulgunun doğruluk payının kanıtlandığı görülmektedir.

Bugün Sahrayıcedit Mahallesi gecekondulaşmanın az olduğu, buna karşılık çok katlı binaların, sitelerin, oldukça lüks konutların oluşturduğu modern bir yerleşim bölgesidir[14].

1.2. Sahrayıcedit Mezarlığı

Bölgenin uhrevi havasına uygun biçimde, Sahrayıcedit'de –pek azı istisna- diğer Kadıköy semtlerinde olmayan bir şey vardır ki bu mezarlıktır. Daha batılı bir anlayışa sahip olan Kadıköy semtlerinin ekserisinde şehrin bir parçası olarak görülmeyen, hatta camilerin bile haziresi olmayan bu genel eğilime aykırı biçimde Sahrayıcedit Mezarlığı oldukça büyük sayılabilecek bir mezarlıktır[15]

Sahrayıcedit Mezarlığı'nın batı tarafında İmam Ramiz Sokağı, doğu tarafında ise Hafız İmam ve Müminderesi sokağı'nın[16] yer aldığı kayıtlara geçmiş olsa bile günümüzde sokak isimleri değiştirilerek doğu tarafında yer alan sokağın adı Orta Sokak olarak belirlenmiştir. Kuzey kısmında Nezir Ağa sokağı yer almaktadır ve adres bilgilerinde bu sokak baz alınsada mezarlığı ana giriş kapısı İmam Ramiz sokağında bulunmaktadır.

Üçgen biçimde uzanan Sahrayıcedit Mezarlığı toplamda dört bölümden oluşmaktadır. Mezarlığın daralan üst bölümünde ana kısımdan duvar ile ayrılmış üç kısım yer almaktadır. İlk iki kısım üçüncü kısıma göre daha ufak görünmekte üçüncü kısım ise kendi içinde –parmaklıklarla ve ayrı kapıya sahip olacak şekilde- ikiye ayrılmaktadır. Bahsi geçen üç kısmın da kendine ait ayrı giriş kapıları bulunmakta ve burada yer alan

[13] Demirsar, s. 410.
[14] Demirsar, s. 411.
[15] Kütükçü, s. 256.
[16] Kütükçü, s. 256.

mezarların daha korunaklı olduğu, üzerine defin yapılmadığı görülmektedir (foto: 1-2-3). Alt tarafa doğru genişleyerek devam eden dördüncü kısım ise mezarlığın ana bölümünü oluşturmaktadır (foto: 4-5). Kapalı alan* durumunda olan mezarlığın toplam 8 kapısı bulunmaktadır. İmam Ramiz sokağına denk gelen kapı sayısı 3 adetken Orta sokakta 4 adet kapı yer almakta mezarlığın alt kısmına denk gelen Nezir Ağa sokağında ise bir adet kapı bulunmaktadır. Yine İmam Ramiz sokağına denk gelen ana giriş kapısında bir kulübe yer almakta ve mesai saatleri içerisinde güvenlik görevlileri tarafından mezarlığın korunduğu görülmektedir.

Elde edilen eski bulgulara göre mezarlığın üçte birlik kısmını Osmanlı dönemine ait mezarlar oluştururken üçte ikilik kısmının latin kitabeli yeni mezarlara ait olduğu belirtilmektedir[17]. Yapılan araştırmada ise yeni defin oranında ciddi bir artış gerçekleştiği, Osmanlı dönemine ait mezarların ise dikkatsizlik veya özensizlikten dolayı kayda değer oranda azaldığı düşünülmektedir.

*Kapalı alan: mezarlık genelinde yeni defin yeri bulunmayan, sadece mevcut mezarlarda tapu sahibi olan kişilerin tekrar defin yapmasına müsaade edilen mezarlıklar.

[17] Hans Peter Laqueur, *İstanbul'da Osmanlı Mezarları Ve Mezar Taşları*, Çev. Selahattin Dilidüzgün, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1997 s. 59.

Fotoğraf 1: 1. Kısım, genel görünüşü

Fotoğraf 2: 2. Kısım, genel görünüşü

Fotoğraf 3: 3. Kısım ve alt bölümü, genel görünüşü

Fotoğraf 4: 4. Kısım, genel görünüşü

Fotoğraf 5: 4. Kısım, genel görünüşü

BÖLÜM 2. KATALOG

2.1. Mezar Şahideleri

Fotoğraf 6: Havva Hanım

Estampaj 1: Havva Hanım

Katalog No **:** 1

Fotoğraf No **:** 6

Estampaj No **:** 1

Kimlik Bilgisi **:** Hüseyin Haşim Paşa'nın zevcesi Havva Hanım

Tarihi **:** 1258 H./ 1842-1843 M.

İnceleme Tarihi **:** 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri **:**161x50 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** -

Kitabe Metni :

هوالبا قی
عزم دیدار خدا قیلدی جهاندن بو جوان / جنت ا علاده ویرسون اکا ربم مسکنی / بر ورم علتی ایله کون بکون اولدم ضعیف / سروقدم بوکدی اخر بولمدم هیج ما منی / طقوزای اولدم دوشك اسیری بن بو درد ایل / بولمدم اخردوانوش ایلدم موت کاسنی / پاشامه ایتدم امانت ایگی رعنا غنچه گل / فرقتمله انلری گوردکجه یاد ایتسون بنی / دوشدی نزر نقشبندی وش بو تاریخ فراق / اوله حوا خانمگ یا رب جنانده مسکنی / عساکر خاصه‌شاهانه میر لوالرندن حسین / هاشم پاشانك زوجه منکوحه‌سی / حوا خانمگ روحیچون الفاتحه / ۱۲۵۸

Hüve'l-Bāḳī
ʿ Azm-i dīdār-ı Ḫudā kıldı cihāndan bu civān / Cennet-i ʿalāda virsün ona Rabbim meskeni / Bir verem illeti ile gün be gün oldum żaʿīf / Serv-kaddim bükdi āḫir bulmadım hiç me'meni / ṭoḳuz ay oldum döşek esīri ben bu derd ile / Bulmadım āḫir devā-i nūş eyledim mevt ke'sini / Paşa ma itdim emānet iki raʿnā ġonça gül / Firkatimle anları gördükce yād itsun beni / Düşdi nezr Naḳşibendī-veş bu tārīh-i firāk / Ola Ḥavvā ḫānımıñ yā Rab cinānda meskeni / ʿAsākīr-i ḫāṣṣa-i şāhāne mīr-livālarından Ḥüseyin / Hāşim Paşanın zevce-i menkûḥası / Ḥavvā Ḫānımıñ rūḥi-çün El-Fātiḥa / 1258 Paşa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Verem rahatsızlığı yüzünden dokuz ay yataklara düşen ve eşine iki tane kız çocuğu emanet eden Tuğgeneral Hüseyin Haşim Paşa'nın nikâhlı eşi Havva Hanım'a ait olan bu mezar şahidesinde sitem ve şikâyet bulunduğunu söylemek mümkündür. Şahide metini edebi bir üslupla yazılmıştır ve ebced hesabı ile tarih düşürülmüştür. Mezarlığın en eski şahidesi durumunda olan bu taşın kendisine ait asıl yeri bilinmemektedir. Yedi tane şahidenin bir araya getirildiği (kat. no: 1-4-5-7-8-16-21) küçük bir aile mezarlığı görünümündeki topluluk içinde bulunan bu şahidenin iki pehle arasına sıkışmış durumda bulunması ve önünde başka bir şahsın şahidesinin yer alması kendi yerinde olmadığını göstermektedir. İri akantus yapraklarından oluşan yelpaze görünümlü başlık, şahidenin bir hanıma ait olduğunu belli eder niteliktedir. Dikey dikdörtgen formdaki mezar şahidesinin metni "Hüve'l- Bâkî" (baki olan O'dur) ibaresi ile başlamakta, hatları daha dilimli cetvel ile çevrelenen şahide metni paftalara bölünmüş on beş mail satırdan oluşmaktadır. Metin için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm olan celi ta'lik yazının sanatsal açıdan ölçülerine uygun olduğunu söylemek mümkündür. Yazının hangi hattata ait olduğunu beyan eden herhangi bir ibare bulunmamaktadır.

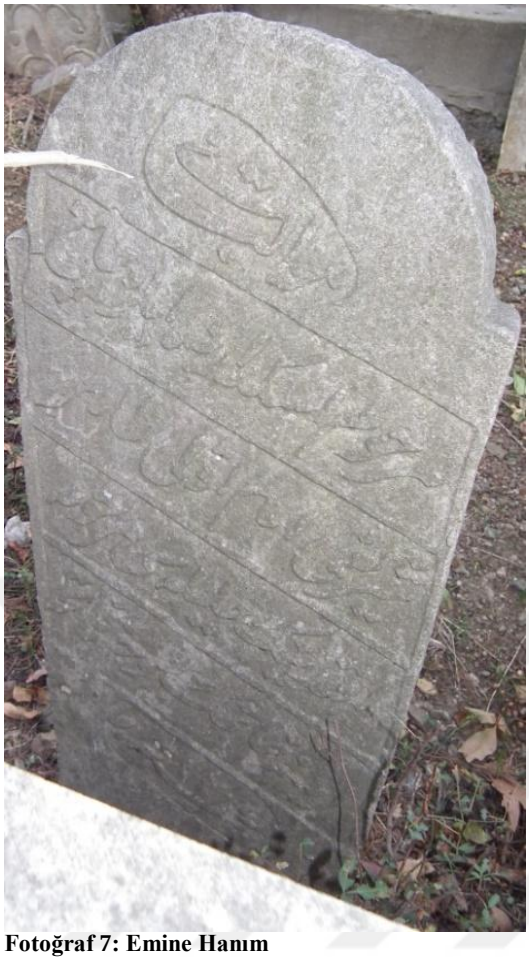

Fotoğraf 7: Emine Hanım

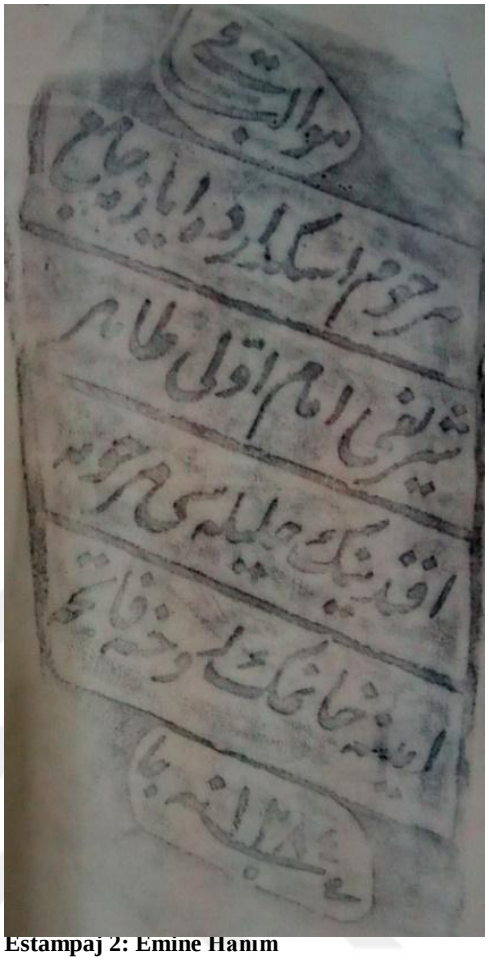

Estampaj 2: Emine Hanım

Katalog No **:** 2

Fotoğraf No **:** 7

Estampaj No **:** 2

Kimlik Bilgisi **:** Tahir Efendi Halilesi Emine Hanım

Tarihi **:** 1274 H./ 1857 – 1858 M.

İnceleme Tarihi **:** 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş:72x34/ aş: 67x29 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
مرحوم اسگدرده ایازماجامع / شریفی امام اولی طاهر / افندینك حلیله سی مرحومه /امینه خانمگ روحنه فاتحه / فی سنه ١٢٨٤ جا

Hüve'l-Bāḳī
Merḥūm Üsküdar da Ayāzma Cāmi'-i / Şerīfi İmām-ı evveli Ṭāhir / Efendiniñ ḥalīlesi merḥūme / Emine Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / sene 1284 fī cā (cemâziye'l-evvel)

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ayazma camii baş imamı Tahir Efendi'nin nikâhlı eşi Emine Hanım'a ait olan bu mezar şahidesi kendisine ait olan yerde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıdaki mezarın etrafını çevreleyen alçak duvar, şahidenin tamamının net görünmesini engellemektedir.

Dikdörtgen formda başlık kısmı beşik kemer şeklinde tasarlanan şahidenin herhangi bir bezeme unsuru kullanılmadan düzenlendiği görülmektedir. Ayak şahidesi de hiçbir bezemenin bulunmadığı, tepesi yüksek kemer şeklinde tasarlanmış düz taştan ibarettir.

Şahide metninde sadece kimlik bilgisi verilerek Fatiha talebinde bulunulmakta ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır.

Şahide metni oval pafta içerisinde "Hüve'l -Bâkî" ibaresi ile başlarken şahidenin tarih kısmı da aynı formda oval içerisinde yazılmıştır. Altı satırdan oluşan metnin, mail kıta formunda düzenlendiği ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm olan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılmıştır.

Fotoğraf 8: Arnebud Müslim

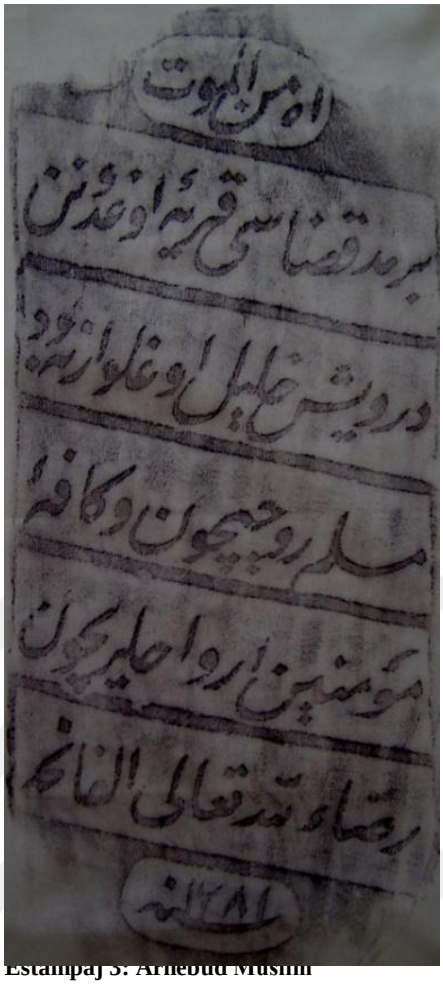

Estampaj 3: Arnebud Müslim

Katalog No : 3

Fotoğraf No : 8

Estampaj No : 3

Kimlik Bilgisi : Derviş Halil Oğlu Arnebud Müslim

Tarihi : 1281 H./ 1864 – 1865 M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 87x29 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

اه من الموت

برمد قضاسی قریهٔ اوغدونن / درویش خلیل اوغلو ارنەبود / مسلم روحیچون و کافه / موءمنین ارواحلریچون / رضاء ﷲتعالی الفاتحه / سنه ۱۲۸۱

Āh mine'l-mevt!

Premed ḳażāsı ḳarye-i ogdanon / Dervīş Ḫalīl oġlu Arnebūd / Müslim rūḥi-çün ve kāffe-i / Mü'minin ervāḥları-çün / Rıżāen li'llāhi Teʿālā El- Fātiḥa / Sene 1281

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Derviş Halil oğlu Arnebud Müslim'e ait olduğu bilinen şahidenin kendi yeri bilinmemektedir. Toprağa sabit olmayan şahide başka bir mezarın parmaklıklarına yaslanarak kaderine terk edilmiş durumdadır.

Oldukça yıpranmış olan dikey dikdörtgen formdaki şahidenin kırık başlık kısmında fes ya da kavuk kullanıldığı muhtemeldir ki şahidenin yapısı göz önünde bulundurulduğunda fes olma olasılığı daha yüksek görünmektedir.

Oval içerisinde "Âh mine'l-mevt" ibaresiyle ile başlayan şahide metninde bir serzeniş yer almaktadır. Geri kalan kısmında kimlik bilgisi verilerek merhum ve diğer mümin canlar için Fatiha talep edilmekte vefat tarihi ile metnin sonlandırıldığı görülmektedir.

Kalem kalınlığı 7 mm olan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanıldığı ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Şahidenin çokça hırpalanmış durumuna nazaran yazıların bünyesinde herhangi bir bozulma olmaması iç açıcı bir durum olarak görülebilir.

Fotoğraf 9: Hatice Feride Hanım

Estampaj 4: Hatice Feride Hanım

Katalog No : 4

Fotoğraf No : 9

Estampaj No : 4

Kimlik Bilgisi : Rıza Beyin Kerimesi Hatice Feride Hanım

Tarihi : 20 Şaban 1294 H./ 10 Eylül 1876 Pazar M.

İnceleme Tarihi : 20 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi pehleye sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : b:143 ç: 81/ P: 214x87x17 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-istif/ Emin

Yazı Dili : Türkçe – Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

لااله‌الاالله محمدرسولالله

دردنجی اردویی همایون / ارکاننڈن متوفیّ فریق حسین پاشا / زاده باب عالی اورق اوطه‌سی / خلفاسندن رضا بگك کریمه‌سی / خدیجه فریده حانمك روحنه فاتحا / فی ۲۰ شغبان سنه ۱۲۹۳ / یوم جعه ارتسی / امین

Lā İlahe İllallāh Muḥammedün Rasūlu'llāh

Dördünci ordu-yı hümāyūn / Erkānından müteveffâ ferîḳ Hüseyin Paşa / Zâde Bāb-ı ʿĀlī evraḳ odası / ḥulefāsından Rıżā Beginñ kerimesi / Hadīce Ferīde Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥā/ Fī 20 Ṣa'bān sene 1293 H. / yevm-i cum'ertesi / Emīn

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Rıza Bey'in kızı Hatice Feride Hanım'a ait olduğu anlaşılan şahidenin kendi yeri bilinmemekte, pehleli mezarda ayak şahidesi kısmını doldurmaktadır. Pehlenin baş şahidesi kısmında (kat. no: 5) başka bir şahsın kimliği mevcuttur. Bu şahidenin etrafında kat. no: 1 de bahsedilen -koruma amaçlı bir araya toplandığı düşünülen küçük aile mezarlığı görünümünde- altı şahide daha bulunmaktadır.

Silindir formdaki şahide, devrin sanat anlayışına uygun lotus yaprakları ile bezenmiş, şahide metninin etrafı yapraklarla çerçevelenmiştir.

Şahide metninde kimlik bilgisi merhumun yakını olan şahıslarla belirtilip Fatiha talep edilmekte ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Gün-ay-yıl şeklinde belirtilen tarih kısmı için hicri takvim kullanıldığı görülmektedir.

Paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni Kelime-î Tevhid ile başlamaktadır. Kalem kalınlığı 9 mm olacak şekilde celi sülüs yazı ile yazılan şahide metnindeki satır istifi uygulaması -satırlardaki harflerin dengeli dağılımı ve matematiksel özelliklerinin muntazam görünümü- takdir edilecek düzeydedir.

Tarih kısmının altına Hattat Emin Efendi'nin (1835-1925) imzasının hakk edildiği görülmektedir.

Fotoğraf 10: Havva Saide Hanım

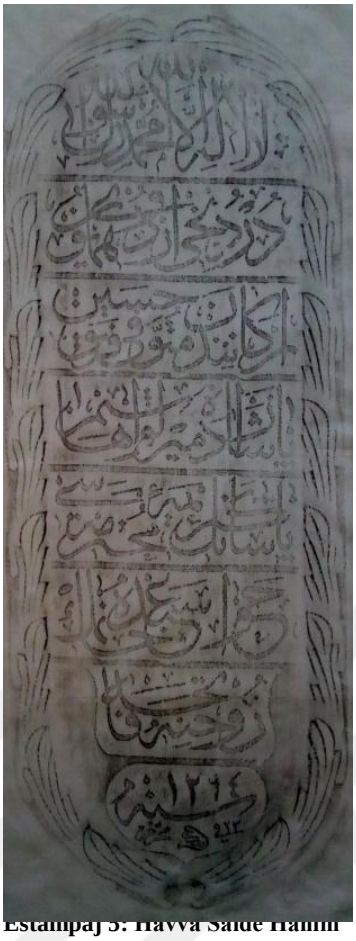

Estampaj 5: Havva Saide Hanım

Katalog No : 5

Fotoğraf No : 10

Estampaj No : 5

Kimlik Bilgisi : Haşim Paşa'nın Kerimesi Havva Saide Hanım

Tarihi : 23 Muharrem 1294 H./ 13 Şubat 1877 Salı M.

İnceleme Tarihi : 20 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi pehleye sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : b: 180 ç: 79/ P: 214x87x17 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ Emin

Yazı Dili : Türkçe-Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

لااله‌الاالله محمدرسولله

دردنجی اردویی همایون / ارکاننڈن متوفیّ فریق حسین / پاشا زاده میر لوا هاشم / پاشانك کریمهٔ محترمه‌سی / حوا سعیده حانمك / روحنه فا تحا / سنه ١٢٩٤ فی ٢٣ محرّمه/ امین

Lā İlahe İllallāh Muḥammedün Rasūlu'llāh

Dördünci ordu-yı hümāyūn / Erkānından müteveffā Ferîḳ Hüseyin / Paşa-żâde mīr-livā Hāşim / Paşanıñ kerīme-i muḥteremesi / Havvā Sa'ide Ḫānımıñ / Rūḥuna Fātiḥā/ Sene H. 1294 / Fī 23 Muḥarrem / Emīn

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Haşimi Paşa'nın kızı Havva Saide Hanım'a ait olan mezar şahidesinin asıl yeri bilinmemektedir. Pehleli mezarda baş kısmını dolduran şahidenin ayak kısmında başka şahsın kimliği (kat. no: 4) mevcuttur. Bu şahide, kat. no: 1 de belirtilen bir araya toplanmış şahidelerden biri durumundadır.

Silindir formdaki şahide, devrin sanat anlayışına uygun lotus yaprakları ile bezenmiş, şahide metninin etrafı yapraklarla çerçevelenmiştir.

Şahide metninde merhumenin kimlik bilgisi, yakını olan şahıslarla birlikte verilmekte Fatiha talebinde bulunularak vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarihin gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalar içerisinde sekiz satırdan oluşan şahide metninin ilk satırında Kelime- î Tevhid yer almaktadır. Kalem kalınlığı 6 mm olacak şekilde celi sülüs yazının kullanıldığı şahide metninde satır istifi uygulanarak bir hattatlık marifetinin ortaya konulduğunu söylemek mümkündür. Her satırda görülebilecek düzeydeki denge ve matematiksel özelliklerinin muntazam kullanılması yazının kalem hakkının -olması gerektiği şekilde- verildiğini göstermektedir. Ancak dördüncü satırdaki "Haşim" ismi yazılırken "şın" (ش) ve "mim" (م) harflerinin birleşiminde sehven bir "ye" (ى) dişinin fazladan yazıldığı görülmektedir.

Tarih kısmının altında yer alan "Emin" yazılı ketebe kat. no: 4 teki şahide ile bu şahidenin aynı hattata ait olduğunu gösterirken kitabe metnini işlemek için kullanılan zemin oyma tekniği ve bezemelerin benzerliği, yüksek ihtimalle aynı hakkâk'ın elinden çıktığını göstermektedir.

Fotoğraf 11: Muhammed Bey

Estampaj 6: Muhammed Bey

Katalog No : 6

Fotoğraf No : 11

Estampaj No : 6

Kimlik Bilgisi : Muhammed Bey

Tarihi : 1 Ramazan 1299 H./ 17 Temmuz 1882 pazartesi M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri :168x34 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Azizi Fes

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالخلاق الباقی

قوماندانی خلیج بصره نك میر محمّد کیم / صداقتله درایتله طانیلمش ایدی دنیاده / ایدوب بحریّه‌ده قائممقاملق رتبه سن احراز / مهارت صاحبی اولمشدی الحق فن دریاده / اولوب بالاخره بر ضیق صدره مبتلا ایواه / اجل ویردی نهایت بادبان عمر ینی باده / الهی قبرینی ایله غریق لجّه راحمت / کنار فوزه ایردر فلك امیدینی عقباده / دعا برله یازارتاریخ فوتن حلمیا خامم / محمّد بگ تنزّه ایلسون جنّات اعلاده / فی سنه١٢٩٩ رمعضان ١

Huve'l-Ḫallāḳu'l-Bāḳī

Kumandān-ı ḫalīc-i Baṣra'nın mīr Muḥammed kim / ṣadākatle dirāyetle tanılmış idi dünyāda / İdüb baḥriyyede ḳā'im-maḳāmlıḳ rütbesin iḥrāz / Mahāret ṣāhibi olmuşdı el-ḥak fenn-i deryāda / Olub bi'l-āhire bir żīk ṣadra mübtelā eyvāh / Ecel virdi nihāyet bād-bān-ı ʿömrüni bāde / İlahī ḳabrini eyle ġarīk-i lücce-i rāḥmet / Kenār-ı fevze irdür felek ümīdini uḳbāda / Duʿā birle yazar tārīḫ-i fevtin Ḥilmiyā hāmem / Muḥammed Beg tenezzüh eylesün Cennet-ı āʿlāda / fī sene 1299 ramażān 1

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Pehleli bir mezara sahip olan Muhammed Bey'in mezar baş şahidesi kendisine ait olan yerde bulunmaktadır. Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmı azizi festen oluşmaktadır. Şahidenin omuz kısmı barok yapraklarla süslenerek metnin etrafı yapraklı suyolu ile çerçevelenmiştir. Pehlenin orta kısmında kuş suluğu, ayakucunda ayak şahidesine ayrılmış girintili kısım mevcuttur ancak ayak şahidesinin akibeti bilinmemektedir. Mezar genel olarak sağlıklı görünsede pehlenin üzerine oturtulduğu sağ ve sol kaidelerde içe doğru göçmeler görülmektedir. Baş ve ayakucuna yerleştirilen kaide taşları mezarın genelinden bağımsız izlenimi verecek şekilde eğreti durmakta, baş şahidesi arkaya hafif eğimli durumdadır. "Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî" (daima diri ve ebedi olan O'dur.) ibaresi ile başlayan şahide metni edebi bir üslupla devam etmekte kimlik bilgisi ve Fatiha talebinde bulunulmadan tarih kısmına geçilmektedir. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde belirtilmiş, son satırda ebcet hesabıyla ta'miyeli tarih düşürülmüştür. Bir önceki satırda geçen "dua birle" ifadesinde ta'miyeli tarih satırının sayı toplamı olan 1298 e bir ilave edileceği anlaşılmıştır.

On iki satırdan oluşan şahide metninin mail kıta forumda, celi ta'lik yazı ile zemin oyma olarak hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm olan yazının kalem hakkının verildiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 12: Mehmet Haşim Paşa

Estampaj 7: Mehmet Haşim Paşa

Katalog No : 7

Fotoğraf No : 12

Estampaj No : 7

Kimlik Bilgisi : Mehmed Haşim Paşa

Tarihi : 10 Rebiyülahir 1301 H./ 8 Şubat 1884 Cuma M.

İnceleme Tarihi : 20 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi pehleye sabitlemiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : b:203 ç:98/ P: 231x87x16 cm

Malzemesi/ İşlenişi : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ -

Yazı Dili :Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالحّی الباقی

عساکر شاهانه /میرلوالرندن / مرحوم السّید / محمّد هاشم / پاشانك / روحیچون فاتحه / سنه ۱۳۰۱ / فی ۱۰ ربع الاخر

Hüvel Ḥayyu'l Bāḳī

ʿAsākir-i Şāhāne / Mīr-livālarından / merḥūm es-seyyīd / Meḥmed Hāşim / Paşa'nıñ / rūḥi-çün Fātiḥa / sene 1301 / fī 10 rebʿiu'l āḫir

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmed Haşim Paşa'ya ait olan mezar şahidesinin kendi yeri bilinmemektedir. Daha önce kat. no:1 de belirtilen bir araya toplanmış şahideler ile birlikte pehle taşı üzerinde ayak kısmına yerleştirilerek koruma altına alındığı düşünülmektedir.

Herhangi bir bezemesi bulunmayan silindir formdaki şahidenin metin kısmı "Hüve'l-Hayyü'l Bâkî" (daima diri ve ebedi olan O'dur.) ibaresi ile başlamakta, kimlik bilgisi verilerek Fatiha talebi ve tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih gün-ay-yıl şeklinde belirtilmiştir.

Herbiri oval pafta içine alınmış sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanıldığı görülmektedir. Zemin oyma yöntemi ile hakk edilen yazının kalem kalınlığı 9 mm'dir. Satırlardaki dengeli dağılım gözlemlendiğinde celi sülüs yazının vasat güzellikte olduğunu söylemek mümkündür

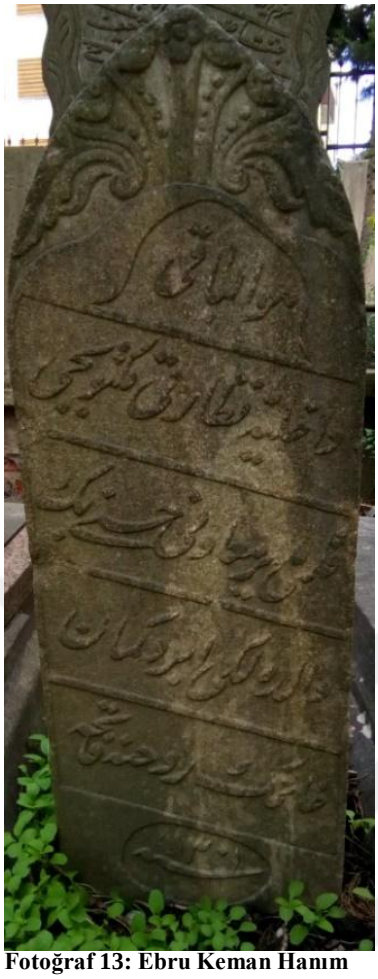

Fotoğraf 13: Ebru Keman Hanım

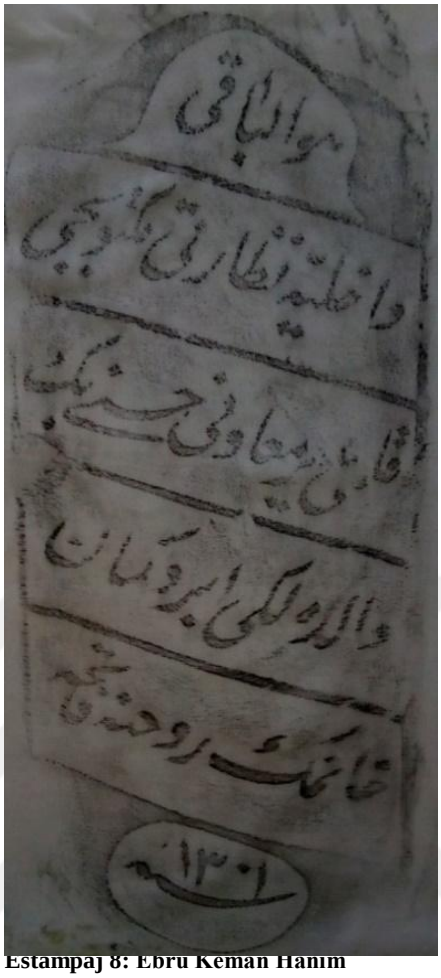

Estampaj 8: Ebru Keman Hanım

Katalog No : 8

Fotoğraf No :13

Estampaj No : 8

Kimlik Bilgisi : Hüseyin Bey Valideliği Ebru Keman Hanım

Tarihi : 1301 H./ 1883 – 1884 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi toprağa sabitlemiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 73x28 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی
داخلیّه نظارتی مکتوبجی / قلمی سر معونی حسنی بگ / والده لگی ابرو کمان / خانمك روخنه فاتحه / سنه ۱۳۰۱

Hüve'l-Bāḳī
Dāḫiliyye nezāreti mektūbcı / Ḳalemiyye ser-muʿavini Ḥüsni Beg / Vālideligi Ebrū Kemān / Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1301

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüseyin Bey'in valideliği Ebru Keman Hanım'a ait mezar şahidesinin asıl yeri bilinmemektedir. Kat. no: 1 de bahsedilen grubun içinde olan bu şahide iki pehle arasında toprağa sabitlenmiş durumdadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin tepe kısmı sivri kemer şeklinde sonlanmakta, alınlık kısmında ise barok tarzı kıvrım bezemeler bulunmaktadır.

"Hüvel Baki" ile başlayan şahide metninde, merhumenin yakını olan şahıslarla birlikte kimlik bilgisi verilmekte, Fatiha talebinin ardından vefat tarihinin verildiği görülmektedir.

Altı satırdan oluşan şahide metninin mail kıta formunda, celi ta'lik yazı ile zemin oyma yöntemi kullanılarak taşa hakk edildiği görülmektedir. Şahidenin zaman içerisindeki zedelenmeleride göz önüne alınırsa 8 mm kalem kalınlığına sahip olan yazının gereken güzellikte olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 14: Hacı Hafız Hasan Efendi

Estampaj 9: Hacı Hafız Hasan Efendi

Katalog No : 9

Fotoğraf No : 14

Estampaj No : 9

Kimlik Bilgisi : Hacı Hafız Hasan Efendi

Tarihi : 23 Şaban 1303 H./ 27 Mayıs 1886 Perşembe M.

İnceleme Tarihi : 8 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi betona sabitlemiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 111x31 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamîdî Fes

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالحیّ البقی

جریدهٔ نفوس قلمی/ متقاعدلرندن متوفّا / الحاج حافظ / حسن افندینك / روحیچون فاتحا / سنه ۱۳۰۳ فی۲۳ شباط

Hüvel Ḥayyu’l Bāḳī

Cerīde-i nüfūs ḳalemi / Müteḳāʿidlerinden müteveffā/ El-ḥāc Ḥāfız / Ḥasan Efendiniñ/ Rūḥi-çün fātiḥa / Sene 1303 fī 23 şubāṭ

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasan Efendi’ye ait olan şahidenin asıl yeri tam olarak bilinmemektedir. Mezarlık içerisindeki patika yolun kenarında betona sabitlenmiş durumdadır. Eğer şahidenin asıl yeri burası ise mezarının tahrip edilerek yaya yolu yapıldığı söylenebilirken, koruma amaçlı oraya sabitlenmiş durumda ise asıl yeri bilinmemektedir.

Dikey dikdörtgen formda keskin düz omuzlara sahip olan şahidenin başlık kısmını Hamîdî fes doldurmaktadır. Şahidenin fes dışında herhangi bir bezeme unsuru bulunmamaktadır.

Şahide metninde dünyevi mevki ile merhumun kimlik bilgisi verilmekte ve Fatiha talebinin ardından vefat tarihinin verildiği görülmektedir. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metninin ilk satırını “Hüve’l-Hayyü’l Bâkî” ibaresi süslemektedir. Zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilen şahide metninin, celi sülüs yazı ile 1 cm kalem kalınlığında uygulandığı görülmektedir.

Fotoğraf 15: Zeynep Atasoy

Estampaj 10: Zeynep Atasoy

Katalog No	**:** 10
Fotoğraf No	**:** 15
Estampaj No	**:** 10
Kimlik Bilgisi	**:** Hacı Zeynep Atasoy
Tarihi	**:** 10 Sefer 1303 H./ 18 Kasım 1885 M.
İnceleme Tarihi	**:** 18 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 49x41 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Mermer/ Oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Sülüs-Celi Ta'lik/ Hamit Aytaç
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Toprak

Kitabe Metni :

هو

جمله فانیست همه باقی اوست/ بشکطاشلی حاجی زینب اتاصوی (حامد) / روحنه فاتحه

Hū

Cümle fānīst heme bāḳī ūst / Beşikṭaşlı Hācı Zeyneb Atāṣoy / Rūḥuna Fātiḥa (ḥāmid)

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Beşiktaşlı Hacı Zeynep Atasoy'a ait olan mezar şahidesinin tepe kısmı çatı görünümünde üçgen formundadır, genel olarak tamamı ise dikdörtgen bir yapıdan oluşmaktadır.

"Hu Cümle fānîst heme bāḳī ūst" (herşey fanidir, baki olan O'dur) ibaresi ile başlayan ilk iki satır dışında sadece kimlik bilgisi ve Fatiha talebi bulunan şahidenin tarih kısmı ve kimlik bilgisi latin alfabesi ile verilmiştir. Tarih için hicri takvimin kullanıldığı ve gün-ay-yıl olarak işlendiği görülmektedir.

Şahide metninde oyma yöntemi ile ilk satırda kalem kalınlığı 1 cm olan celi sülüs, ikinci satırda 7 mm olan celi ta'lik, üç ve dördüncü satırlarında 6 mm ve 5 mm kalem kalınlığında celi sülüs yazı kullanılarak alt kısmında latin alfabesine yer verilmiştir.

Hamid Aytaç imzalı şahide metninin -mermere hakk eden hakkâk sebebiyle olsa gerek- estetik yapısında bozulmalar görülmektedir.

19. yy sonuna ait olan mezar şahidesinin dikkat çeken özelliklerinden bir tanesi dönemin diğer şahidelerine göre tepe kısmı üçgen biten dikdörtgen düz satıhtan oluşması iken, diğer ve daha önemli özelliği ise alfabe devriminden 43 yıl öncesine ait olmasına rağmen şahide metninde latin alfabesine yer verilmesidir. Şahide metninin altında bulanan Hamid imzasının bu duruma ışık tutacak tek ibare olduğu düşünülür ise mezar şahidesinin, merhumenin ölümünden ortalama 40-45 yıl sonra yazdırıldığı akla gelebilecek ilk ihtimal olarak görülmektedir. Keza merhumenin vefat tarihi Hamid Bey dünyaya gelmeden 8 yıl öncesine aittir.

Fotoğraf 16: Fahriye Hanım

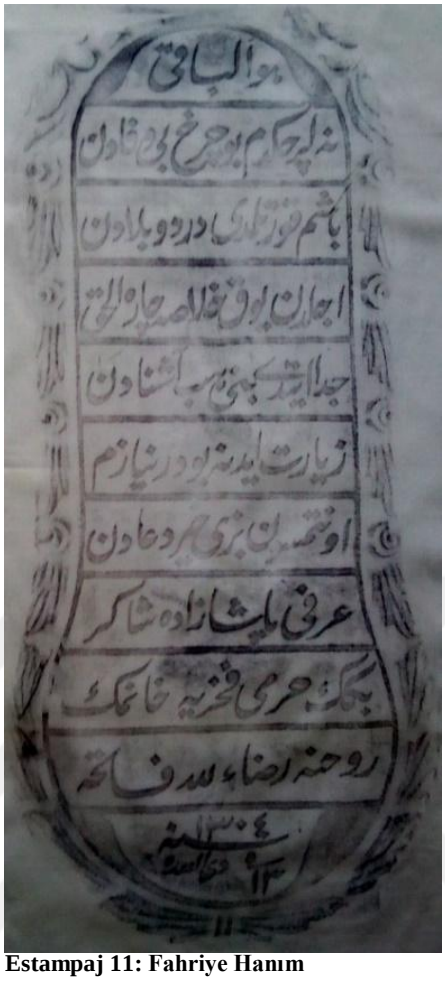

Estampaj 11: Fahriye Hanım

Katalog No : 11

Fotoğraf No : 16

Estampaj No : 11

Kimlik Bilgisi : Örfi Paşazade Şakir Bey'in Haremi Fahriye Hanım

Tarihi : 13 Zil-ka'de 1304 H./ 3 Ağustos 1887 Çarşamba M.

İnceleme Tarihi : 14 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 155x48/ aş: 90x28 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

نه لرچکدم بو چرخ بی وفادن / باشم قورتلمدی درد و بلادن / اجلدن یوق خلاصه چاره الحق / جدا ایتدی بنی هب آشنادن / زیارت ایدنه بودر نیازم / اونتمسون بزی خیر دعادن / عرفی پاشازاده شاکر/ بگك حرمی فخریه خانمك / روحنه رضاءالله فاتحه / سنه ١٣٠٤ / فی ١٣ ذی القعده

Hüve'l-Bāḳī

Neler çekdim bu çarḫ-ı bī-vefādan / Başım ḳurtulmadı derd ü belādan / Ecelden yoḳ hulāsā çāre el-ḥaḳ / Cüdā itdi beni heb āşinādan / Ziyāret idene budur niyāzım / Unutmasun bizi ḫayr duʿādan / ʿÖrfi Paşa-zāde Şākir / Begiñ ḥaremi Faḫriye Ḫānımıñ / Rūḥuna rıżā'en li'llāhi Fātiḥa / Sene 1304 / fī 13 Zīlḳaʿde

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Örfi Paşazade Şakir Bey'in eşi Fahriye Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendine ait olan yerde bulunmasına rağmen toprağa sabit durumda değildir. Sırt üstü olacak şekilde toprakta yatan şahidenin genelinde herhangi bir kırık ya da çatlak bulunmamaktadır.

Şahidenin başlık kısmı, vazodan çıkan gül demetinden ve şahidenin omuzlarına dökülen helezonlardan oluşacak şekilde barok üslupta işlenmiştir. Şahide metninin etrafı aynı üslupta gonca ve yaprak sıralaması ile çerçevelenerek dönemin sanat zevkini günümüze yansıtacak boyutta görsellik sunmaktadır. Aynı formda daha küçük yapıdaki ayak şahidesinde başlık kısmının, ortada bir adet penç ve kenarlarındaki yapraklarla yine barok üslupta bezendiği, şahidenin geri kalan kısmının ise boş bırakıldığı görülmektedir. Kulun fani Allah'ın baki oluşunu anlatan "Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, edebi bir üslupla devam ederek dünyada çekilen sıkıntılardan ve ecelden kurtuluşun olmadığını bu merhumenin diliyle anlatmaktadır. Ardından gelen kimlik bilgisi yakını olan şahısla birlikte verilen metinde mezar sahibine Fatiha talebinde bulunularak vefat tarih verilmiştir. Hicri takvimin kullanıldığı metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisine alınmış on bir satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığının 9 mm'ye göre ayarlanmıştır. Şahidenin bezemesi ve metin yazısının estetiği, taşa hakk eden hakkakın da emeğine sağlık dedirtecek düzeydedir.

Fotoğraf 17: Firdevs Hanım

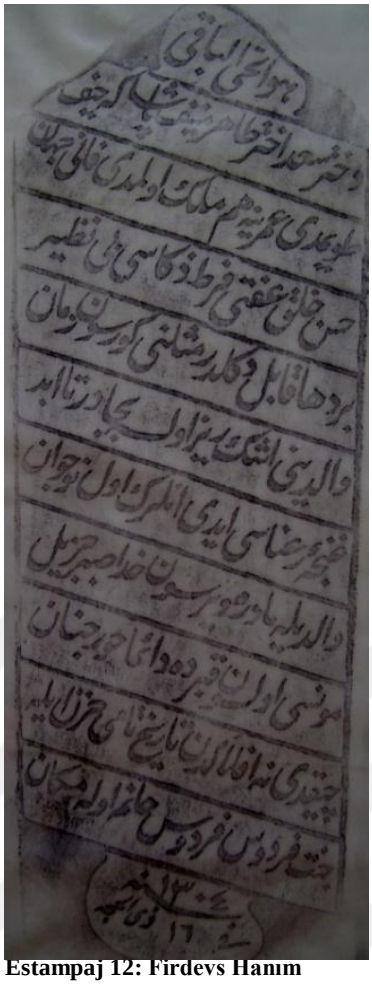

Estampaj 12: Firdevs Hanım

Katalog No **:** 12

Fotoğraf No **:** 17/ aş: 18-19

Estampaj No **:** 12/ aş: 13

Kimlik Bilgisi **:** Firdevs Hanım

Tarihi **:** Zi'l-hicce 1304 H./ Ağustos – Eylül 1887 M.

İnceleme Tarihi **:** 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 133x34/ aş: 120x29/ P: 162x70x16 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe-Arapça

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Pehle

Kitabe Metni :

هوالحیّ الباقی

دخترسعد اختر طاهر منیف پاشا که خیف / طویمدی عمرینه هم ملك اولمدی فانی جهان / حسن خلق عفتی فرط ذکاسی بی نظیر / بر دها قابل دگلدر مثلنی گورسون زمان / والدینی اشك ریز اولسه بجادر تا ابد / غنجه رعناسی ایدی انلرك اول نو جوان / والدیله مادره ویرسون خدا صبر جزیل / مونسی اولسون قبرده دائما حورجنان / چیقدی نه افلاکدن تاریخ تامی حزن ایله / جنت فردوس فردوس حانمه اوله مکان / سنه ١٣٠٤ / فی ١٦ ذی الحجه

Hüve'l-Ḥayyü'l-Bāḳī

Duḫter-i saʿd-āḫter Ṭāhir Münīf Paşa ki ḫayf / toymadı ʿömrine hem mülk olmadı fānī cihān / hüsn-i ḫulḳ-i ʿiffeti farṭ zekāsı bī-nazīr / Bir daha ḳābil degildir mislini görsün zamān / Vālideyni eşk-rīz olsa becādır tā ebed / ġonca-i raʿnāsı idi anların ol nev-civān / Vālidiyle mādere virsün ḫudā ṣabr-ı cezīl / Mūnisi olsun ḳabirde dāi'mā ḥūr cinān / Çıḳdı ne eflākden tārīḫ-i tāmı ḥüzn ile / Cennet-i Firdevs Firdevs Ḫānıma ola mekān / Sene 1304/ fī 16 Zī'l- ḥicce

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Firdevs Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli yapıdaki mezarın pehle kısmının doğal hava şartları sebebiyle büyük oranda toprak altında kaldığı görülmektedir. Şahidenin başlık kısmı iri yapraklar ve iri gül motiflerinin oluşturduğu bir demet ile bezenmiştir. Ayak şahidesinin cephesi ise saksıdan çıkan dallar, yaprak ve gonca kullanılarak bezenmiştir. Başlık kısmı için baş şahidesindeki buketin bir benzerinin kullanıldığını söylemek mümkündür. Pehleli olan mezar demir parmaklıklarla çevrilmiş olup parmaklıkların içerisinde bir adet sandukalı mezar daha (kat no: 78) bulunmaktadır.

"Hüve'l-Hayyü'l Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metninde sitem sezilmekte, tarih verilmeden hemen önce Firdevs Hanım'a cennet-î firdevsin mekân olması talebinde bulunulmaktadır. Edebi üslupla yazılan ve hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir. Ebced hesabı ile tarih düşürülmüştür.

On iki satırdan oluşan şahide metninin mâil kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. 6 mm kalem kalınlığında celi ta'lik yazı ile yazılmıştır.

Fotoğraf 18:Firdevs Hanım'ın aş.

Estampaj 13: Firdevs Hanım'ın aş.

Fotoğraf 19: Firdevs Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 20: Nafi Bey

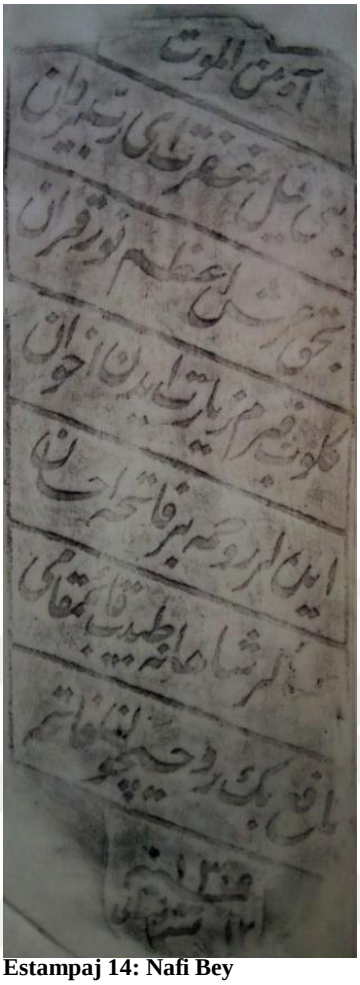

Estampaj 14: Nafi Bey

Katalog No **:**13

Fotoğraf No **:** 20

Estampaj No **:** 14

Kimlik Bilgisi **:** Nafi Bey

Tarihi **:** 12 Teşrin-i sâni 1305 R./ 24 Kasım 1889 Pazar M.

İnceleme Tarihi **:** 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri **:** 95x29 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** -

Kitabe Metni :

اه من الموت

بنی قیل مغفرت ای ربّ یزدان / بحق عرش اعظم نور قران / گلوب قبرم زیارت ایدن اخوان / ایده لر روحمه بر فاتحه احسان / عساکر شاهانه طبیب قائممقامی / نافع بگ روحیچون فاتحه / سنه ۱۳۰۵ / ۱۲ تشرین ثانی

Āh mine'l-mevt

Beni ḳıl maġfiret ey Rabb-i Yezdān / Bi-haḳḳ-ı ʿarş-ı aʾzām nūr-ı ḳurʾan / Gelüb ḳabrim ziyāret iden iḫvān / İdeler rūḥuma bir Fātiḥa iḥsān / ʿAsākir-i şāhāne ṭabīb Kāim-makāmı /Nāfiʾ Beg rūḥi-çün Fātiḥa / Sene 1305 / 12 Teşrīn-i sānī

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Nafi Bey'e ait olan mezar şahidesi, üst kısımdan demir parmaklıklara yaslanıp alt kısmından arnavut kaldırımları ile sabitlenmiş durumdadır. Bu görüntü şahidenin asıl yerinde olmadığını hissettirirken emaneten buraya konularak, tesadüfen veya önemsenmediğinden arnavut kaldırımleri ile sabitlendiği izlenimini vermektedir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahide de herhangi bir bezeme bulunmamakla beraber başlık kısmında Hamidi Fes kullanıldığı görülmektedir.

"Âh mine'l-mevt" şeklindeki sızlanış ile başlayan şahide metninin geri kalan kısmı bu durumun aksine Allah'a yakarış ile devam etmekte ve gelen ziyaretçilerden Fatiha talebinde bulunularak tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kullanılan celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 21: Akif Paşa

Estampaj 15: Akif Paşa

Katalog No : 14

Fotoğraf No : 21

Estampaj No : 15

Kimlik Bilgisi : Akif Paşa

Tarihi : 1 Rebiü'l-âhir 1305 H./ 17 Aralık 1887 cumartesi M.

İnceleme Tarihi : 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:162 ç:99 aş: b:142 ç:77/ P: ? cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe, Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هو الحكيم الباقى

رئس ثانئ صحيّه ايدى / اة بو ذات فلاطون خصلت / ارتحال ايلدى ذات الرئه دن / بنده صادق دين و دولت / چاره ساز اولمدى درمان جهان / چكدى ال جمله طبيب حكمت / جوهر فردايدى گتدى الدن / بويله بر دريّتيم ملّت / خيره ساعى ايدى دنياده عموم / خير ايله ياد ايدرآنى البت / لطفى تاريخنى بيت اتى / عرض ايدر باقطرات رحمت / عارف عصر ايدى عاكف پاشا / روحى شاد اوله مكانى جنّت / سنه ١٣٠٥ / فى ١ ربيع الا

Hüve'l Ḥakīm El-Bākī

Reis-i ṣānī-i ṣıhhıyye idi / Ah bu ẕāt-ı felāṭūn ḫaslet / İrtiḥāl eyledi ẕātü'r-rieden / Bende-i ṣādıḳ-ı dīn ü devlet / Çāresāz olmadı dermān-ı cihān / Çekdi el cümle ṭabīb-i ḥikmet / Cevher-i ferdāydı gitdi elden / Böyle bir dürr-i yetim-i millet / Ḫayra sāʿi idi dünyāda ʿumūm / Ḫayr ile yād ider onu elbet / Luṭf tārīḫini beyt-i atī / ʿArż ider bā-katarāt-ı raḥmet / ʿĀrif-i ʿ aṣr idi ʿĀkif Paşa / Rūḥu şād ola mekānı cennet / Sene 1305 fī 1 Rebī'ü'l-ūlā

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Akif paşa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli olan mezarın üzeri tamamen toprakla kapanırken pehlenin köşe kısmı hafif görünmektedir.

Silindir formdaki baş şahidesinde, alt kısmını dolaşan kıvrımlı yapraklar dışında herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Aynı formda biraz daha küçük ebatta olan ayak şahidesi tamamen boş silindir şeklinde düzenlenmiştir.

Alınlık kısmında kullanılan "Hüve'l-Hayyul Bâkî" ibaresinin aksine şahidenin metni biraz serzeniş içermektedir. Edebi bir üslupla ele alımış olan metinde kimlik bilgisinin ardından merhum için cennet talep edilerek vefat tarihi verilmekte hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir. Yazılı olan hicri ay isminin son harfleri eksik olduğundan rebiü'l-ahir mi yoksa rebiü'l-evvel mi olduğu anlaşılamamaktadır. Ebced hesabı ile tarih düşürülmüştür.

Pafta içerisine alınmış on altı satırdan oluşan kitabe metni için 6 mm kalem kalınlığında celi ta'lik yazı kullanılmış ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir.

Fotoğraf 22: Şerife Nesibe Hanım

Estampaj 16: Şerife Nesibe Hanım

Katalog No **:** 15

Fotoğraf No **:** 22/ aş: 23-24

Estampaj No **:** 16/ aş: 17

Kimlik Bilgisi **:** Fahrettin Efendi Halilesi Şerife Nesibe Hanım

Tarihi **:** 5 Zi'lkade 1305 H./ 14 Temmuz 1887 cumartesi M.

İnceleme Tarihi **:** 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 125x34/ aş: 109x31 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Httatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هو الباقی

اوقاف همایون مکتوبی / قلمی سر خلیفه سی / مرحوم حاجی فخرالدّین / افندی حلیله سی مرهومه / شریفه نسیبه خانمك روحنه / الفاتحه / سنه ١٣٠٤ – ١٣٠٥ / فی ٥ ذی القعده فی ١ تمّوز

Hüve'l-Bākī̄

Evḳāf-ı hümāyūn mektūbi / ḳalemi ser-ḫalīfesi / Merḥūm ḥācı Faḫreddin / Efendi ḥalīlesi merhūme / Şerīfe Nesībe Ḫānımıñ rūḥuna / El fātiḥa sene 1305 fī 5 zi'l-ḳaʿde Sene 1304 fī 1 Temmūz

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Fahrettin Efendi'nin nikâhlı eşi Şerife Nesibe Hanım'a ait bu mezar şahidesi kendi yerinde bulunmakta, üzerine yakın tarihli yeni defin yapıldığı görülmektedir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin kenarları kıvrımlı şahidenin başlık kısmı vazo içerisinden çıkan gül demeti ve yapraklarla bezenmiştir. bir hanımı temsil eden başlıkta saç kıvrımları ve küpesi olduğu düşünülebilecek, şahidenin sağ ve sol omzunun üzerine üçer adet açmamış goncagül yerleştirilmiştir. Metin çerçevesindeki kıvrımlarla şahideye hareket kazandırıldığı görülmektedir. Aynı başlık özelliklerine sahip olan ayak şahidesinin önü asma dalları ve üzüm salkımları ile hareketlendirilerek merhumenin cennet bahçelerinden birinde olmasının temenni edildiği düşünülmektedir. Üzerine yapılan yeni define ait olduğu düşünülen ve mezarın tamamını çevreleyen alçak duvar, baş şahidesinin arkasından geçmekte fakat ayak şahidesini -duvar ve önüne denk gelen yeni definin kitabesi- neredeyse tamamen kapatmaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metninde, merhum eşinin dünyadaki makamı vasıtasıyla merhumenin kimliği belirtilerek Fatiha talebinin ardından vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Gün-ay-yıl şeklinde iki ayrı tarih işlenen şahide de hicri ve rumi takvimlerin birlikte kullanıldığı görülmektedir.

Mail kıta formundaki yedi satırlık şahide metni celi ta'lik ile yazılmış, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Kalem kalınlığı 1 cm olan yazının göze hitap ettiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 23:Şerife Nesibe Hanım'ın aş.

Estampaj 17: Şerife Nesibe Hanım'ın aş.

Fotoğraf 24: Şerife Nesibe Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 25: Fatma Hanım

Estampaj 18: Fatma Hanım

Katalog No : 16

Fotoğraf No : 25

Estampaj No : 18

Kimlik Bilgisi : Hasan Bey Kerimesi Fatma Hanım

Tarihi : 1305 H./ 1887-1888 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 54x25 cm

Malzemesi / Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü / Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

اه من الموت

مرحومه فاطمه خانمك / مخدومی حسنی بگ / کریمه سی فاطمه حانم / روحنه لله الفاتحه / سنه ١٣٠٥

Āh mine'l-mevt

Merhūme Fāṭıma ḫānımıñ / Maḫdūmı Ḥasan Beg / Kerīmesi Fāṭma Ḫānım / Rūḥuna li'llāhi'l-Fātiḥa / Sene 1305

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasan Bey'in kızı Fatma Hanım'a ait olduğu anlaşılan mezar şahidesinin asıl yeri bilinmemektedir. İki pehle arasında toprağa sabitlenmiş durumda olan şahide kat. no:1 de bahsedilen koruma amaçlı bir araya toplanmış şahidelerden bir tanesidir.

Şahidenin başlık kısımı bir adet açmış gül ile yapraklardan oluşmakta ve bu yapraklar şahidenin omuzlarına dolanmaktadır. Aşağıya doğru genişleyen şahidenin alt kısmıda aynı şekilde etrafını çeviren yapraklarla bezenmiştir. Kenar kısımlarından hafif yıpranmış olan şahidenin ebatları göz önünde bulundurulduğunda merhumenin yüksek ihtimalle çocuk ya da erken yaşta vefat eden bir genç kız olduğu düşünülebilir ki başlık kısmındaki gül bunu destekler niteliktedir. Küçük yaşta vefat eden bir kız çocuğu için kullanılan "hanım" ifadesi kültürel yapıya yerleşmiş olan nezaketi gözler önüne sermektedir.

Şahide metninde merhumenin kimlik bilgisi yakını olan şahıslarla birlikte verilerek Fatiha talep edilip, vefat tarihinin işlendiği görülmektedir. Alınlık kısmında kullanılan "Âh mine'l-mevt" ibaresi bir serzenişi simgeler niteliktedir.

Altı satırdan oluşan şahide metni için 6 mm kalem kalınlığında celi ta'lik yazının kullanıldığı ve estetik bir görünüme sahip olan metnin mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir.

Fotoğraf 26: Hacer İffet Hanım

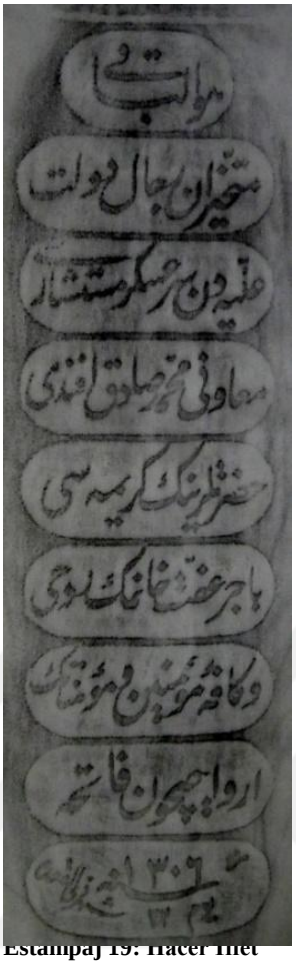

Estampaj 19: Hacer İffet Hanım

Katalog No : 17

Fotoğraf No : 26

Estampaj No : 19

Kimlik Bilgisi : Muhammed Sadık Efendi Kerimesi Hacer İffet Hanım

Tarihi : 22 Zi'l-ka'de 1306 H./ 20 Temmuz 1889 cumartesi M.

İnceleme Tarihi : 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:120 ç:71/ aş: b:113 ç:62 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı :Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
متخیّران رجال دولت / علیّه دن سر عسکر مستشاری / معاونی محمّدصادق افندی / حضرتلرینك کریمه سی / هاجر عفّت خانمك روحی / وکافهٔ مؤمنین و مؤمناتك ارواحیچون فاتحه / فی سنه ١٣٠٦ یوم ٢٢ شهر ذی القعده

Hüve'l-Bāḳī
Müteḫayyirān ricāl-i devlet-i / ʿÂliyyeden ser-asker müsteşārı / Muʿāvini Muḥammed Ṣādıḳ Efendi / Ḥażretleriniñ kerīmesi / Hācer ʿİffet Ḫānımıñ rūh / Ve kāffe-i mü'minin ve mü'minātıñ / Ervāhi-çün Fātiḥa / fī sene 1306 yevm 22 Şehr-i Zi'l-ḳaʿde

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Sadık Efendi'nin kızı Hacer İffet Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Yere yakın alçak taş blokla çevrilen çerçeveli mezarda herhangi bir sıkıntı bulunmamaktadır.

Silindir formdaki şahidenin başlık kısmı batı tarzında tasarlanmış dilimli sade bir başlığa sahipken, üst bordür kısmı ise yapraklardan oluşmaktadır. Mezarın ayak şahidesi de silindir formdan oluşurken başlık ve üst bordür kısmı aynı şekilde bezenmekte ekstra herhangi bir motif içermemektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin yakını olan şahısla birlikte kimlik bilgisini vermekte, bütün müminler için Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Gün-ay-yıl olarak işlenen tarih kısmında hicri takvim kullanılmıştır.

Her biri oval pafta içerisinde dokuz satırdan oluşan şahide metninde celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile kalem kalınlığı 7 mm olacak şekilde taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazı için estetik ölçülere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 27: Mısrizade Ali Rıza Paşa

Estampaj 20: Mısrizade Ali Rıza Paşa

Katalog No **:** 18

Fotoğraf No **:** 27/ aş: 28-29-30

Estampaj No **:** 20/ aş: 21-22

Kimlik Bilgisi **:** Beyrut valisi Mısrizade Ali Rıza Paşa

Tarihi **:** 29 cemaziyel ahir 1306 H./ 31 Ocak 1889 Perşembe M.

İnceleme Tarihi **:** 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:195 ç:108/aş: b:185 ç:95/S:217x202x31/P:217x86x12 cm

Malzemesi / Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü / Hattatı : Celi Ta'lik / -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

هوالحیّ الباقی

عرفی پاشازاده علی پاشانك / قبریدر مشارالیه بیك ایکی یوز / قرق بش سنه سنده اسکدارده / تولّد ایدوب پارس سفارت / سنیّه سنده وشورای دولت / ریاستند و بعض ولایتلر والیلگنده / بولنقدنصکره بیروت والیسی ایکن / اوراده وفات ایدوب نقل اولنمشدر / مسري ذاده علی رضاء سنه ١٣٠٦ رحمت الله علیه/ فی ٢٩ جماذی الاخر

Hüve'l-Ḥayyü'l-Bāḳī

ʿÖrfī Paşa-zāde ʿAli Paşanıñ / ḳabridir. Müşārün-ileyh bin iki yüz / kırk beş senesinde Üsküdār'da / Tevellüd idüb Pāris sefāret-i / Seniyyesinde ve şūrā-yı devlet / Riyāsetinde ve bʿażı vilāyetler vālīliginde / Bulunduktan sonra Beyrūt vālīsi iken / Orada vefāt idüb naḳl olunmuşdur / Mısrī-żāde ʿAli Rıżā sene 1306 Raḥmetu'llāhi ʿaleyh / Fī 29 cemāẕiye'l-āḫir

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Beyrut Valisi Mısrizade Ali Rıza Paşa'ya ait olan bu mezar şahidesi ve sandukası, dünyevi mevkii yüksek olan bir şahsa ait olduğunu, ihtişamlı görüntüsünden belli etmektedir. Silindir formundaki şahidenin başlık kısmı Hamidi Fes'den oluşmaktadır. Üst bordür kısmında ise lotus yaprakları kullanılarak ön kısma denk gelen yaprağın ortasına nişan yerleştirildiği görülmektedir. Bu yaprakların hemen altında tek iplik yapraklı suyolu dönmekte, şahide metninin sağ ve sol yanında 2 cm genişliğinde dikey sarmalların kuşattığı sütunlar yer almaktadır. Genel olarak temiz ve bakımlı görünen sandukalı mezarda baş şahidesinin alt kısmında çatlamalar görülmektedir. Ayak şahidesinin başlık kısmını üç boyutlu lale oluştururken üst bordür kısmı baş şahidesi ile aynı şekilde bezenmiştir. Şahidenin tamamını dönerek helezon oluşturan üzüm asması, takdire şayan bir görüntü sunmaktadır. Pehleye yakın denebilecek düzeyde alçak olan masa tipi sandukalı mezarın orta kısmında yer alan kuş suluğu beton ile doldurulmuştur. Sandukanın duvar bezemelerinde, simetrik bir komposizyon olarak ortada bir goncadan çıkarılmış, yaprakların oluşturduğu bordür kullanılmıştır. Şahide metninde merhumun dünyevi mevkilerinden ve görev yerlerinden bahsedilerek en son Beyrut'ta görevde iken vefat ettiği ve buraya nakledildiği belirtilmekte, Allah'dan rahmet dilenerek vefat tarihinin verildiği ve hicri takvim kullanılan şahide de tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisinde on satırdan oluşan şahide metninin "Hüve'l" ve "El-Bâkî" ibarelerinden oluşan alınlık bölümü iki ayrı pafta içerisine alınarak orta kısmına daire pafta içerisinde nişan yerleştirilmiştir. Metin yazısı için 7 mm kalem kalınlığı olan celi

ta'lik yazı kullanılıp, zemin oyma yönetemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Yazının kalem hakkının gerektiği düzeyde verildiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 28: Mısrizade Ali Rıza Paşa'nın sandukası, baş ve ayak kısmı

Estampaj 21: Mısrizade Ali Rıza Paşa'nın sandukası, baş ve ayak kısmı

Fotoğraf 29: Mısrizade Ali Rıza Paşa'nın sandukası, yan kısmı

Estampaj 22: Mısrizade Ali Rıza Paşa'nın sandukası, yan kısmı

Fotoğraf 30: Mısrizade Ali Rıza Paşa'nın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 31: Rüstem Efendi

Estampaj 23: Rüstem Efendi

Katalog No : 19

Fotoğraf No : 31

Estampaj No : 23

Kimlik Bilgisi : Rüstem Efendi

Tarihi : 1307 H./ 1889-1890 M.

İnceleme Tarihi : 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 147x34 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هو الباقى

يا الهى اولمبارك اسم پاكك عزتى / هم رسولك فخر عالم شاه كونين حرمتى / ايليه قبرم راوضه جنّت يا اله العالمين / ايلسونلر كيجه كوندوز حور غلمان حدمتى / درسعادث امتعه داخليّه گمركي / مستخدمينيندن مرحوم و مغفورن له / رستم افندى روخنه / فاتحه سنه ١٣٠٧

Hüve'l-Bāḳī

Yā İlahī ol mübārek ism-ī pākiñ ʿizzeti / Hem Rasūlüñ faḫr-i ʿālem şāh-ı kevneyn ḥürmeti / Eyleye ḳabrim rāvża-i cennet yā ilahe'l-ʿālemīn / Eylesünler gece gündüz ḥūr ü gılmān ḥiẕmeti / Der-saʿādet emtiʿa-i dāḫiliyye gümrügi / Müstaḫdemīninden merhūm ve mağfūrun leh / Rüstem Efendi rūḫuna / Fātiḥa sene 1307 h.

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Rüstem Efendi'ye ait olan mezar şahidesi asıl yerinde değildir. Yazı kısmı üste gelecek şekilde toprağa yatık halde kaderine terk edilmiş durumdadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahide de herhangi bir bezeme bulunmazken başlık kısmının Hamidi festen oluştuğu görülmektedir.

Şahide metni kulun fani Allah'ın Baki olduğunu anlatan "Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlamaktadır. Edebi bir üslup kullanılarak Allaha yakarış ile devam eden metin merhumun dünyevi mevki ve kimlik tanımının ardından Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Hafif mail kıta formunda dokuz satırdan oluşan şahide metninin zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. 5 mm kalem kalınlığında, celi sülüs yazı ile yazılmıştır.

Fotoğraf 32: Şayan Kalfa

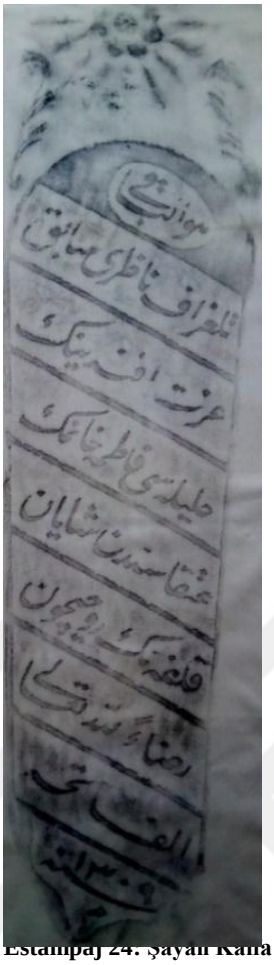

Estampaj 24: Şayan Kalfa

Katalog No	**:** 20
Fotoğraf No	**:** 32
Estampaj No	**:** 24
Kimlik Bilgisi	**:**Sabık İzzet Efendi Halilesi Şayan Kalfa
Tarihi	**:** Muharrem 1309 H./ Ağustos-Eylül 1891 M.
İnceleme Tarihi	**:** 15 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.
Ölçüleri	**:** 135x32 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Zemin oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Toprak

Kitabe Metni :

هو الباقی

تلغراف ناظری سابق / عزت افندینك / حلیلهسی فاطمه خانمك / عتقاسندن شایان/ قلفهنك روحیچون / رضاءً لله تعالی / الفاتحه / سنه ۱۳۰۹ م

Hüve’l bāḳī

Telgrāf nāẓırı sābıḳ / ʿİzzet Efendiniñ / ḥalīlesi Fātıma Ḫānımıñ / ʿİttiḳasından Şāyān / ḳalfanıñ rūḥiçün / Rıżāen lillāhi teʿālā / El Fātiḥa / Sene 1309 m. (Muharrem)

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

İzzet Efendi’nin nikâhlı eşi Şayan kalfa’ya ait olan mezar şahidesi her ne kadar kendi yerinde gibi görünüyor olsada toprağın düzleşmesi ve mezar sınırlarının belli olmaması sebebi ile asıl yerinde olup olmadığı konusunda şüphe uyandırmaktadır.

Dikey dikdörtgen mezar şahidesinin başlık kısmı tanzimat güneşi formundan oluşmakta orta kısmında ise bir adet penç bulunmaktadır. Toprağa sabit durumda olan şahide sağ tarafa doğru meğilli yıkılmak üzere gibi bir görüntü sergilemektedir.

Şahide metninde “Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlamaktadır. Merhumenin kimlik bilgisi, yakını olan şahısla birlikte verilerek Fatiha talebinde bulunulmakta vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvimin tercih edildiği metinde tarih kısmı ay ve yıl şeklinde işlenmiştir.

Depo taşı olan şahidenin mail kıta formdaki metni dokuz satırdan oluşmaktadır. Zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. 8 mm kalem kalınlığına sahip metin yazısı için celi ta’lik yazının kullanıldığı görülmektedir.

Fotoğraf 33: Ali Rıza Bey

Estampaj 25: Ali Rıza Bey

Katalog No **:** 21

Fotoğraf No **:** 33

Estampaj No **:** 25

Kimlik Bilgisi **:** Ali Rıza Bey

Tarihi **:** 4 Receb 1309 H./ 3 Şubat 1892 Çarşamba M.

İnceleme Tarihi **:** 20 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi pehleye sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri **:** b:178 ç:98 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Sülüs/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** -

Kitabe Metni :

هوالباقی

دردنجی اردویی / همایونی ارکانندن / فریق حسین پاشازاده / باب عالی اوراق اوطەسی / ممیّزی ایکن ارتحال / دار بقا ایلیان علی رضا / بگك ریحیچون الفاتحه / سنه ١٣٠٩ / فی رجب ٤

Hüve'l-Bāḳī

Dördünci ordu-yı / Hümāyūnī erkānından / Ferīḳ Ḥüseyin Paşa-zāde / Bāb-ı ʿāli evrāḳ odası / Mümeyyizi iken irtiḥāl / Dār-ı beḳā eyleyen ʿAli Rıżā / Beginñ rūḥi-çün el Fātiḥa /Sene 1309 / Fī 4 receb

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ali Rıza Bey'e ait olan mezar şahidesi pehleli bir mezarın baş kısmını doldurmaktadır. Ayak kısmını başka bir şahsa ait olan şahidenin (kat. no:7) doldurmuş olması sebebiyle bu şahideninde kendi yerinde olmadığı anlaşılmaktadır. Kat. no:1 de bahsedilen bir araya toplanmış şahidelerden bir tanesidir.

Silindir formdaki mezar şahidesinin iri yaprakların oluşturduğu vazo içine oturtulduğu görülmektedir.

Şahide metninde dünyevi makamı ile birlikte verilen merhumun kimlik bilgisi ve Fatiha talebinin ardından tarih kısmı ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvim tercih edilen metinde tarih gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Her biri pafta içerisinde dokuz satırdan oluşan şahide metni, oval pafta içinde "Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlamaktadır. Kalem kalınlığı 8 mm olan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak satır istifi uygulanmıştır. Hattat imzası bulunmamakla beraber usta bir elden çıktığı anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 34: Hasib Paşa

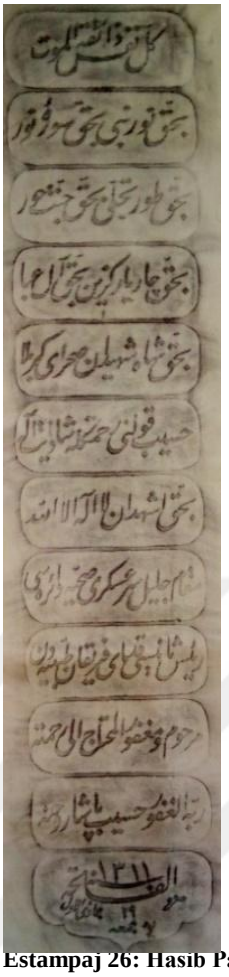

Estampaj 26: Hasib Paşa

Katalog No **:** 22

Fotoğraf No **:** 34

Estampaj No **:** 26

Kimlik Bilgisi **:** Hasib Paşa

Tarihi **:** 29 cemâziye'l-evvel 1311 H./ 8 Aralık 1893 M.

İnceleme Tarihi **:** 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:211 ç:98/ aş: b:181 ç:83/ P: 217x86x12 cm

Malzemesi / Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü / Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe-Arapça

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Pehle

Kitabe Metni :

كل نفسن ذائقتهالموت

بحقّ نور نبی بحقّ سوره نور / بحقّ طور تجلّی بحقّ جنّت حور / بحقّ چاریار گزین بحقّ آل عبا / بحقّ شاه شهیدان صحرای کربلا / حسیب قولنی رحمتکله شاد ایت اله / بحقّ اشهد ان لااله‌الاالله / مقام جلیل سرعسکری صحّیه دائرهسی / رئیس ثانیسی قدمای فریقان طبیّه‌دن / مرحوم ومغفور المحتاج الی رحمة / ربّه‌الغفورحسیب پاشا روحنه / الفاتحه سنه ۱۳۱۱ / فی جمعه ۲۹ جماذی الاول

Küllü nefsin zā'iḳatü'l mevt

Bi- ḥaḳḳı nur-ı nebī bi-ḥaḳḳı Sūre-i Nūr / Bi- ḥaḳḳı Ṭūr-ı tecellī bi-ḥaḳḳı cennet-i ḥūr / bi-ḥaḳḳı çār-yār-i güzīn bi-ḥaḳḳı āl-i ʿabā / Bi- ḥaḳḳı şāh-ı şehīdān ṣaḥrā-yı kerbelā / Ḥasīb ḳulunu raḥmetiñle şād it ilāh / Bi-ḥaḳḳı eşhedüenlāilāheilla'llāh / Makām-ı celīl ser ʿaskerī ṣıḥḥiye dā'iresi / Re'is-i sāniyesi ḳudemā-yı ferīkān-ı ṭıbbiyyeden / Merḥūm ve mağfūr el-muḥtāc ila raḥmeti / Rabbihi'l ġafūr Ḥasīb Paşa rūḥuna / el-Fātiḥa sene 1311 fī 29 Cemāziye'l-evvel Cumʿa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasib Paşa'ya ait olan mezar şahidesi asıl yerinde bulunmaktadır. Büyük bir kısmı toprak altında kalmasına rağmen görünen küçük bir kısımdan mezarın pehleli olduğu anlaşılmaktadır.

Silindir formdaki şahidenin alt kısmı kıvrımlı yapraklarla çevrelenmekte haricinde herhangi bir bezeme içermemektedir.

Şahide metni "Küllü Nefsin Zaigatül-mevt" (ankebut/57) ayet-i kerimesi ile başlamaktadır. Edebi bir üslupla yazılmış olan metin; Allah'a yakarış ile devam ederken rahmet talebi ile birlikte kimlik bilgisi verilmekte, Fatiha isteğinde bulunularak tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri oval pafta içerisinde on iki satırdan oluşan metin yazısı için kalem kalınlığı 7 mm olan celi ta'lik yazı kullanılmıştır. Zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilen celi ta'lik yazının ehil bir elden çıktığını söylemek mümkündür.

Fotoğraf 35: Mustafa Bey

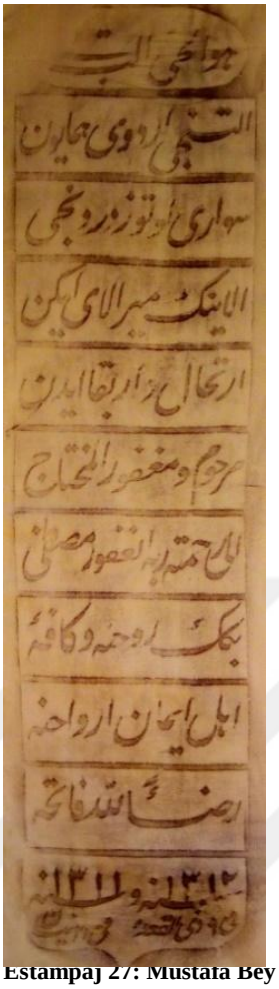

Estampaj 27: Mustafa Bey

Katalog No : 23

Fotoğraf No : 35

Estampaj No : 27

Kimlik Bilgisi : Mustafa Bey

Tarihi : 9 zi'l-ka'de 1312 H./ 21 Nisan 1311 R./ 4 Mayıs 1895 M.

İnceleme Tarihi : 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : b:138 ç:86 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالحیّ الباقی

التنجی اردوی همایون / سواری اوتوزدردنجی / الاینك میرالای ایکن / ارتحال دار بقا ایدن / مرحوم و معفور المختاج / الی رحمة ربه الغفور مصطفی / بگك رحونه و کافه / اهل ایمان ارواحنه / رضاءً لله فاتحه / سنه ۱۳۱۲ فی ۹ ذی القعده و سنه ۱۳۱۱ فی ۲۱ نیسان

Hüve'l-Ḥayyü'l-Bāḳī

Altıncı ordu-yı hümāyūn / Süvārī otuz dördünci / ālayınıñ mir-ālayı iken / İrtiḥāl-i dār-ı beḳā iden / Merḥūm ve maġfūr el muḫtāc / ila raḥmeti rabbihi'l-ġafūr Muṣṭafa / Beg'iñ rūḥuna ve kāffe-i / Ehl-i īmān ervāḥına / Rıżā'en li'llāhi Fātiḥa /Sene 1312 fī 9 zī'l-ḳaʿde ve sene 1311 fī 21 Nīsān

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mustafa Bey'e ait olan şahidenin asıl yeri bilinmemektedir. Yazı kısmı üste gelecek şekilde toprağa yatık durumda bulunan şahide bakımsızlıktan ve doğal şartlardan ötürü yıpranmış bir durumdadır.

Silindir formdaki şahidenin iri yaprakların oluşturduğu vazo içine oturtulduğu görülmektedir.

Şahide metninde merhumun dünyevi mevki ile birlikte kimlik bilgisi verilip Allah'a yakarış ile beraber merhuma ve tüm ehli imana Fatiha talebinde bulunulmakta ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde, tarihin gün-ay-yıl şeklinde ayrı ayrı verildiği görülmektedir.

Her biri pafta içinde on bir satıra bölünen şahide metninde "Hüve'l Hayyü'l-Bâkî" ibaresi oval bir pafta içerisindedir. Kalem kalınlığı 8 mm olan metin yazısı için celi ta'lik yazı türü kulanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. İçinde bulunduğu ortama rağmen yazıdaki estetik görüntü usta elden çıktığını düşündürmektedir.

Fotoğraf 36: Hâcce Menekşe Kalfa

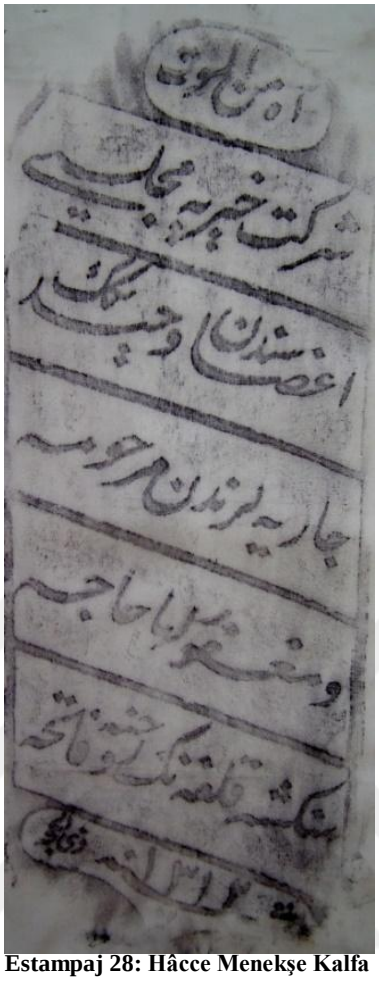

Estampaj 28: Hâcce Menekşe Kalfa

Katalog No : 24

Fotoğraf No : 36

Estampaj No : 28

Kimlik Bilgisi : Vahid Bey'in cariyelerinden Hâcce Menekşe Kalfa

Tarihi : Zi'l-hicce 1312 H./ Mayıs-Haziran 1895 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 84x27 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

اه من الموت
شركت خيريه مجلسى / اعضاسندن وحيد بكك / جاريەلرندن مرحومه / و مغفورلهاحاجه / منكشه قلفه نك روحنه فاتحه / فى سنه ١٣١٢ ذى الحجه ٧

Āh mine'l-mevt
Şirket-i ḫayriyye meclisi / ʿā'żāsından Vaḥīd Beg'iñ / Cāriyelerinden merḥūme / Ve maġfūr lehā ḥācce / Menekşe Ḳalfanıñ rūḥuna Fātiḥa / fī 7 Zī'l-ḥicce sene 1312

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Menekşe kalfa'ya ait olan mezar şahidesinin asıl yeri bilinmezken başka bir mezarın demir parmaklıklarına yaslanmış halde bulunmaktadır. Şahide oldukça yıpranmış bir görünüme sahiptir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını bir adet penç ve iki tarafa yayılarak şahidenin omuzlarına kadar inen yapraklar oluşturmaktadır.

Şahide metni oval pafta içerisinde "Ah mine'l-mevt" serzenişi ile başlamakta kimlik bilgisi ve Fatiha isteği ile devam eden metin vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Depo taşı olan şahidenin, yedi satırdan oluşan metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. 8 mm kalem kalınlığına sahip olan celi ta'lik yazının -şahidenin aldığı darbeler ve doğal şartlar göz önünde bulundurulduğunda- iyi göründüğü söylenebilir.

Fotoğraf 37: Yusuf Tali' Paşa

Estampaj 29: Yusuf Tali' Paşa

Katalog No : 25

Fotoğraf No : 37

Estampaj No : 29

Kimlik Bilgisi : Yusuf Tali' Paşa

Tarih : 18 Sefer 1312 H./ 21 Ağustos 1894 Salı M.

İnceleme Tarihi : 20 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:174 ç:82/ aş: b:159 ç:73/ P: 210x86x12 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالباقی

اجلّه رجال دولتعلیّه‌دن / روم ایلی بگلربکی پایه / لولرندن اسبق بصره / والیسی یوسف طلیع / پاشانك روحیله / جمله اهل ایمانك روحیچون / لله الفاتحه / سنه ۱۳۱۲ فی صفر ۱۸

Hüve'l Bāḳī

Ecille-i ricāl-i devlet-i ʿaliyyeden / Rūmeli Beglerbegi pāye / lūlerinden esbaḳ baṣra / Vālīsi Yūsuf Ṭalīʿ / Paşanıñ rūḥıyle / Cümle ehl-i īmānıñ rūḥi-çün / li'llāhi'l-Fātiḥa / Sene 1312 fī 18 ṣafer

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Yusuf Tali' Paşa'ya ait olan pehleli mezar -demir parmaklıklar içinde korunaklı bir ortamda bulunduğundan olsa gerek- gayet temiz ve bakımlı görünmektedir.

Silindir formdaki baş ve ayak şahidelerinin başlık kısmı batı tarzında tasarlanmış iken üst bordür kısmını kıvrımlı yapraklarla bezenmiştir. Ayak şahidesinde latin alfabesi ile kimlik bilgisi verildiği görülmektedir. Mezarın pehle kısmının yerden yaklaşık 10 cm yüksekte olması alçak bir sanduka izlenimi verirken pehlenin üst kısmında yürek görünümlü kuş suluğu yer almaktadır. Mezarın genel yapısı, sadeliği ve şıklığıyla bir paşaya ait olduğunu belli edecek düzeydedir.

Şahide metninde dünyevi makamı ile birlikte merhumun kimlik bilgisi verilerek ehli imana ve kendisine Fatiha talebinde bulunulmakta ardından vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Her biri pafta içerisinde sekiz satırdan oluşan şahide metni oval pafta içindeki "Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlamaktadır. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik şahide metninin zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Hattatı belli olmayan yazının usta bir elden çıktığını söylemek mümkündür.

Fotoğraf 38: Rüşvan Osman Efendi

Estampaj 30: Rüşvan Osman Efendi

Katalog No : 26

Fotoğraf No : 38

Estampaj No : 30

Kimlik Bilgisi : Rüşvan Osman Efendi

Tarihi : 3 rebi'ül-evvel 1314 H./ 12 Ağustos 1896 Çarşamba M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : 96x38 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هو الباق

اخواندن فاتحه خدادن رحمت / بوله روحی روز جزا ده عزّت / حایمانه قضاسنده یالین آیاق / قریه‌سندن اغنام تجاّرندن / مرحوم رشوان عثمان افندینك / روحیچون لله الفاتحه / سنه ١٣١٤ فی٣ ربیع الاول

Hüve'l-Bāḳī

İḫvāndan Fātiḥa Ḫudā'dan raḥmet / Bula rūḥı rūz-i cezāda izzet / Ḥāymāna ḳażāsında yalınayaḳ / Karyesinden aġnām tüccārından / Merḥūm Rüşvān ʿOsmān Efendi'nin / Rūḥi-çün li'llāhi'l-Fātiḥa / fī 3 Rebī'ül-evvel sene 1314

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Rüşvan Osman Efendi'nin mezar şahidesi yakın tarihli mermer döşeli bir mezarın hemen kenarında toprağa sabitlenmiş durumdadır. Şahidenin kendi yerinde olduğu düşünülsede toprağı düzleşmiş olmasından dolayı mezarın kesin sınırları belli değildir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin alt kısmı, son iki satır hizasında yapraklarla genişletilerek biraz daha oval bir görüntü elde edilmekte, şahide de başlık kısmı için kullanılan Hamidi Fes dışında başka bezeme unsuru görülmemektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metninde, dünyevi mevki ile birlikte merhumun kimlik bilgisi verilmekte Fatiha talebinin ardından vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvimin kullanıldığı metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik yazının vasat güzellikte olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 39: Muhammed Şekip Bey

Estampaj 31: Muhammed Şekip Bey

Katalog No **:** 27

Fotoğraf No **:** 39/ aş: 40

Estampaj No **:** 31/ aş: 32

Kimlik Bilgisi **:** Safvet Bey'in mahdûmı Muhammed Şekîb Bey

Tarihi **:** doğum:14 şevval 1309-vefat:2 ? 1315 H./ vefatı:1897-1898 M.

İnceleme Tarihi **:** 8 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:112 ç:59/ aş: b:105 ç:53/ S:160x96x23/ P:114x52x12 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Sülüs/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Lahana

Mezar Türü **:** Pehle

Kitabe Metni :

اه من الفراق
والدين اغوشي نا / حق تعالي زير خاك / يازدي تاريخ وفاتن / پك سوملي طفل ايكن جنت ... اولدى ... / سنه ١٣١٥

Āh mine'l-firāk
Vālideyn aġūşına …/ ḥaḳḳ teʿālā zīr-i ḫāk… / Yazdı tārīh-i vefātın… / Pek sevimli tıfıl iken cennet… oldı … / Sene 1315

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Safvet Bey'in oğlu Muhammed Şekîb Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli yapıya sahip olan mezarın ayak şahidesinde de metin yer almaktadır. Şahideler oldukça yıpranmış durumdadır.

Silindir formundaki baş ve ayak şahidesinde lahana başlık yer almakta üst bordür kısımları ve kaide kısımlarının kıvrımlı yapraklarla çevrildiği görülmektedir. Şahide metninin etrafı papatya ve yapraklarla çerçevelenmiştir. Üç basamaklı olan Pehleli mezarın orta kısmında kuş suluğu bulunmaktadır.

"Ah mine'l-firak" serzenişi ile başlayan baş şahidesinin metni küçük yaşta evladını kaybetmiş bir annenin ağzından yazılmakta cennete gitmesi temenni edilerek vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Merhumun kimlik bilgisi ise ayak şahidesinde yakını ile birlikte verilmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile bu şahidenin de metni sonlandırılmaktadır. Hicri takvim tercih edilen metinde baş şahidesi sadece vefat tarihini verirken ayak şahidesinde doğum ve vefat tarihinin gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Altı satırdan oluşan şahide metinleri için celi sülüs yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm olan celi sülüs yazı, doğa şartları sebebiyle taşın aşınmasından -kumlanma oluşmuş olmasından- estetik özelliğini kaybetmiş durumdadır.

hammed Şekip Bey aş.

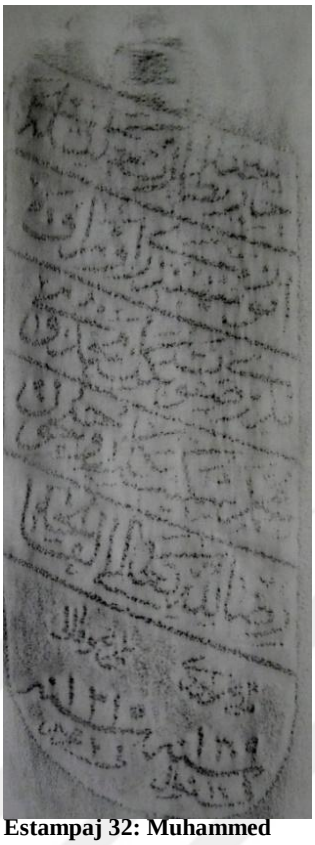

Estampaj 32: Muhammed Şekip Bey aş.

Kitabe Metni :

خارجيه نظارت جليله سي/ ..... / ..صفوت بگك مخدومي / محمد شكيب بگك روحيچون/ رضا لله تعالى الفاتحة / تاريخ تولودي سنه ١٣٠٩ في ١٤ شوال / تاريخ وفاتي سنه ١٣١٥ في ٢

Ḫāriciyye Neżāret-i Celīlesi / …… / ….Safvet Beg’iñ maḫdūmı / Muḥammed Şekīb Begiñ rūḥi-çün / Rıżā’en li’llāhi teʿālā el-Fātiḥa / Tārīh-i tevellüdi sene 1309 fī 14 Şevvāl / Tārīh-i vefātı sene 1315 fī 2 ….

Fotoğraf 41: Muhammed Hulusi Bey

Estampaj 33: Muhammed Hulusi Bey

Katalog No **:** 28

Fotoğraf No **:** 41/ aş: 42-43

Estampaj No **:** 33/ aş:34

Kimlik Bilgisi **:** Osman Nedim Bey Bin Muhammed Hulusi Bey

Tarih **:** 16 Şevval 1315 H./ 20 Şubat 1313 R./ 10 Mart 1898 Perşembe

İnceleme Tarihi **:** 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 162x37/ aş: 150x33/ P: 185x68x15 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Pehle

Kitabe Metni :

هوالباقی

بوندن سکزسنه مقدم گوزلرینه / عارض اولان علتك / نتیجه‌سی اوله‌راق آخراً ایکی سنه / قدر شعورینه خلل گلمکله شفا یاب / اوله‌میه‌رق باب سر عسکری / خسته خانه‌سی طبیب اوللکندن / متقاعد قائممقام عاثمان ندیم / بگ بن محمّد خلوصی بگك روخنه فاتحه / سنه في١٦ شوال سنه ١٣١٣ فی٢٥ شباط ١٣١٥

Hüve'l-Bāḳī

Bundan sekiz sene muḳaddem gözlerine / ʿārız olan ʿilletin / Netīcesi olarak āḫiren iki sene / ḳadar şu'ūruna ḫalel gelmekle şifā-yāb / Olamayarak bāb-ı serʿaskerī / ḫasta-ḫānesine ṭabīb evvellikden / Müteḳāʿid ḳāʿim-maḳām ʿOsmān Nedīm / Beg bin Muḥammed Ḫulūṣi Begiñ rūḫuna Fātiḥa / Sene 1315 fī 16 şevvāl / sene 1313 fī 25 Şubāṭ

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Hulusi Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmakta pehleli ve gayet temiz bir görünüme sahiptir. Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin önemli bir şahsa ait olduğu anlaşılmaktadır. Başlık kısmını Hamidi Fes oluşturmakta, omuz kısmının, sağ ve sol yanından yukarı çıkan yapraklarla orta kısmının ise gül ve yapraklardan oluşan bir çelenk ile bezendiği görülmektedir. şahidenin alt kısmı oval gelecek şekilde tasarlanarak bir kaidenin üzerine oturtulmuş durumdadır. Aynı şekilde dikdörtgen formdan oluşan ayak şahidesinin başlık kısmı ortasında bir adet penç bulunan tanzimat güneşinden oluşmaktadır. Şahidenin cephesi saksıdan çıkan hayat ağacına dolanmış asma dalları ve üzüm salkımlarından oluşmaktadır. Pehleli olan mezarın orta kısmında sekiz köşeli yıldızdan oluşan kuş suluğu yer almaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun yaşadığı sıkıntının ardından kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebinin ardından vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimlerin birlikte kullanıldığı metinde iki tane tarih yer almakta gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisinde on satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılmıştır. Kalem kalınlığı 8 mm olan yazının, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Yazının hat estetiğine uygun denebilecek düzeyde olduğu, ancak tasarım aşamasında; bazı satırlarda mevcut olan sıkışmalardan ötürü göz yoran bir durumunun da söz konusu olduğu düşünülmektedir.

Hulusi Bey'in aş.

Estampaj 34: Muhammed Hulusi Bey'in aş.

Fotoğraf 43: Muhammed Hulusi Bey'in kabri, genel görünüşü

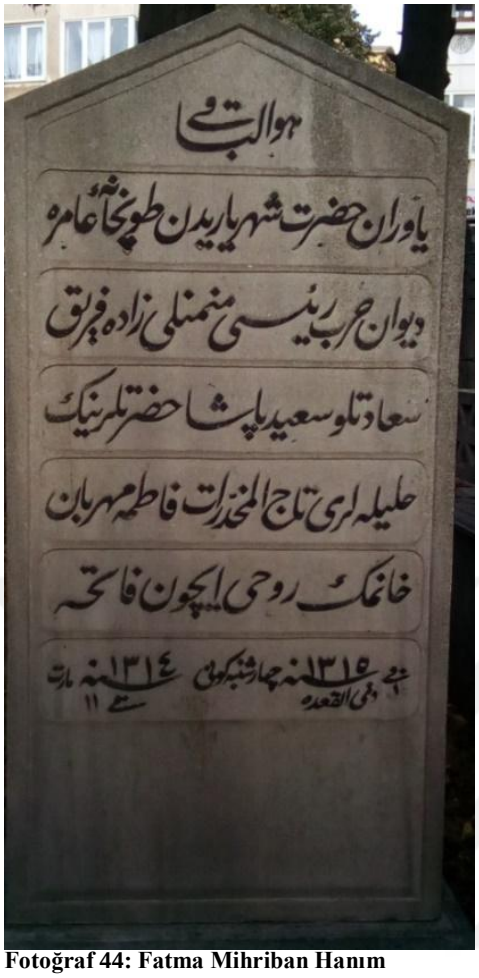

Fotoğraf 44: Fatma Mihriban Hanım

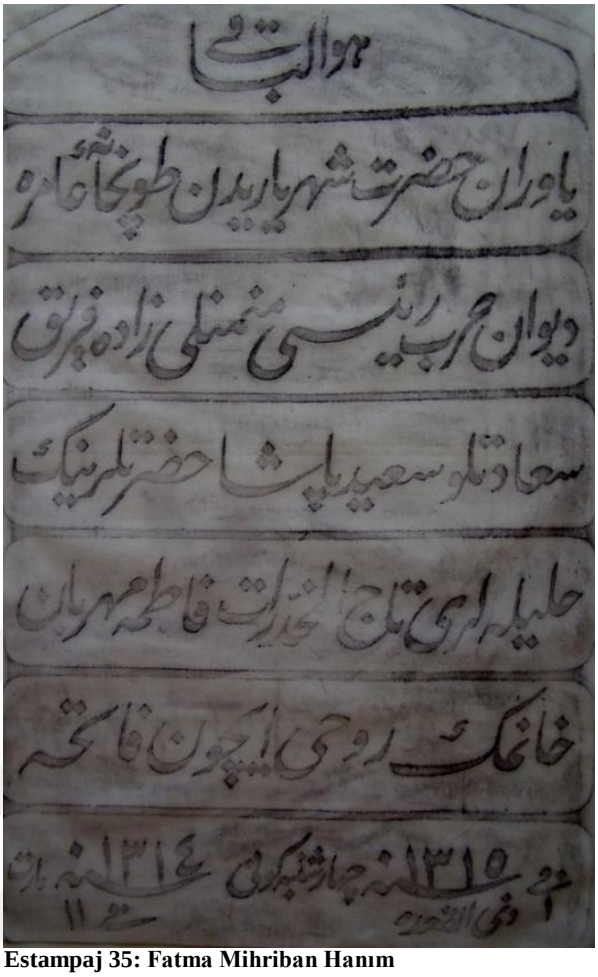

Estampaj 35: Fatma Mihriban Hanım

Katalog No : 29

Fotoğraf No : 44/ aş:45-46-47

Estampaj No : 35/ aş:36-37

Kimlik Bilgisi : Said Paşa Halilesi Fatma Mihriban Hanım

Tarih : 1 Zi'l-ka'de 1315 H./ 24 Mart 1898 Perşembe M.

İnceleme Tarihi : 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 116x57/ aş: 104x47/ S: 166x55 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma-Yüksek kabartma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی

یاوران خضرت شهریاریدن طوپخانه عامره / دیوان حرب رئسی منملی زاده فریق / سعادتلو سعید پاشا حضرتلرینك / حلیلهلری تاج المخدّرات فاطمه مهربان / خانمك روحی ایچون فاتحه / سنه ۱۳۱۵ فی۱ ذی القعده چهارشنبهگونی سنه ۱۳۱٤ فی۱۱ مارت

Hüve'l-Bāḳī

Yāverān-ı Ḥażreti şehriyārîden Ṭopḫāne-i ʿĀmire / Dīvān-ı Ḥarb reisi Menemenli-zāde ferīḳ / Saʿādetlü Saʿīd Paşa Ḥażretleriniñ / ḥalīleleri tācü'l-muḫadderāt Fāṭıma Mihribān / Ḫānımıñ rūḥı içün Fātiḥa /Sene 1315 Fī 1 Zī'l-ḳa'de çehārşenbe güni sene 1314 fī 11 Mart

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Sait Paşa'nın nikâhlı eşi Fatma Mihriban Hanım'a ait sandukalı mezarın temiz ve bakımlı görünmesinin yanısıra baş ve ayak kısmından yükselen şahideleri ile bu mezarlıkta benzeri olmayan bir yapıya sahip olduğunu söylemek mümkündür. Dikdörtgen formda tepesi çatı şeklinde üçgen gelen baş ve ayak şahidelerinin her ikisinde de metin bulunmaktadır. Şahidelerde yazı dışında herhangi bir bezeme bulunmazken sandukanın sağ ve sol tarafında yüksek kabartma ile hakk edilmiş oldukça görkemli Osmanlı arması yer almaktadır. (foto: 47-422)

Şahidelerin her ikisinde de metine yer verilirken ilk satırlarında, baş şahidesi için "Hüve'l-Bâkî" ayak şahidesi için "Ya Hu" ibarelerinin kullanıldığı görülmektedir. Baş şahidesinde, yakını olan şahısla birlikte merhumenin kimlik bilgisi verilmekte ardından Fatiha talebi ve vefat tarihinin bildirildiği görülmektedir. Ayak şahidesinde sezinlenen bir parça serzenişin yanı sıra ilahi teslimiyet göze çarpmakta ve merhume için Fatiha talebinde bulunulmaktadır.

Baş şahidesi her biri pafta içerisine alınan yedi satır metinden oluşmakta kalem kalınlığı 9 mm olan celi ta'lik yazı türü kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Ayak şahidesi de aynı şekilde pafta içerisine alınan on üç satırdan oluşurken -metnin daha uzun olması hasebiyle olsa gerek- kalem kalınlığı 6 mm olan celi ta'lik yazı ile hakk edildiği görülmektedir. Burada da zemin oyma tekniği kullanılmakta ve her iki şahide yazısı içinde kalem hakkının verildiği söylenebilmektedir.

Fotoğraf 45: Fatma Mihriban Hanım'ın aş.

Estampaj 36: Fatma Mihriban Hanım'ın aş.

Kitabe Metni :

يا هو

مومی الیها مناستر خاندانندن و خیر الحسنات / مرحوم احمد شریف بگ کریمه لریدر کندوسی متدینه / وصالحه خیرو حسناتی سور گزیده خصال بر وجود ایدی / لطف و مروتنی گورن درماند کان و محتاجینه / دها پك چوق زمانلربزل و معاونت و ذخر / اخرویه‌سنی توفیره خدمت ایلمسی مأمول ایکن / تقدیر الهی ایله بردن بره نهان نزد سبحانی یه / عازم و شتابان اولدی اوتزایکی سنه / سکزبجق ماه فضائل ومحاسنیله بختیار وخندان / ورفاقت صافیانه سیله مسعود اولدیغی حالده / حشره قدر کریان براقدیغی زوج محترملرینه تسلیت / و مرحومه ایچون غفران و رحمت تمنّی اولور ینه فاتحه

Yā Hū

Mūmā ileyhā Manāstır ḫānedanından ve ḫayrü'l-ḥasenāt / Merḥūm Aḥmed Şerīf Beg'iñ kerīmeleridir kendisi mütedeyyine / Ve ṣāliḥā ḫayr u ḥasenātı sever güzīde-ḫiṣāl bir vücūd idi / Lütf u mürüvvetini gören dermāndegān ve muḥtācīn / Daha pek çok zamānlar bezl ü muʿāvenet ve zeḫr / Uḫreviyyesini tevfīre ḫizmet eylemesi me'mūl iken /Taḳdīr-i ilahi ile birdenbire nihān ve nezd-i Sübḥānīye / ʿāzim ü şitābān oldı otuz iki sene / Sekiz buçuk māh feżā'il ve maḥāsineyle baḫtiyār ve ḫandān / Ve refāḳāt-ı ṣāfiyānesiyle mesʿūd oldıgı ḥālde / ḥaşre ḳadar giryān bırakdıgı zevc-i muḥteremlerine tesliyet / Ve merḥūme içün ġufrān ve raḥmet temenni oluruna Fātiḥa

Fotoğraf 46: Fatma Mihriban Hanım'ın sandukası, yan duvarı

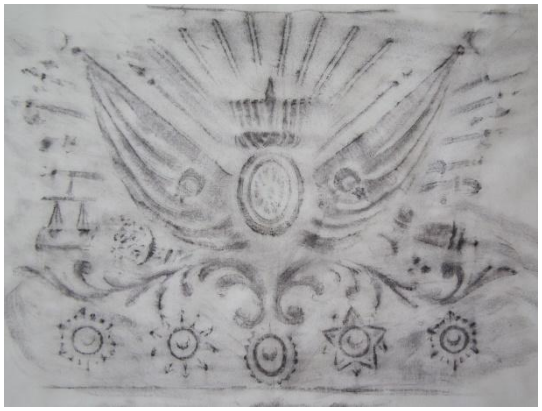

Estampaj 37: Fatma Mihriban Hanım'ın sandukası, yan duvarı

Fotoğraf 47: Fatma Mihriban Hanım'ın Sandukası, genel görünüşü

Fotoğraf 48: Hacı Hafız Mehmet Paşa

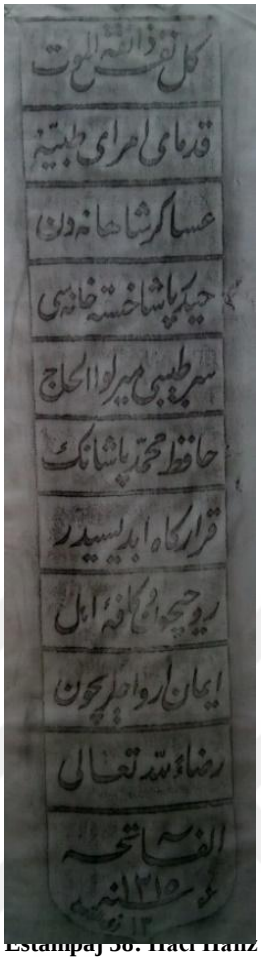

Estampaj 38: Hacı Hafız Mehmet Paşa

Katalog No **:** 30

Fotoğraf No **:** 48

Estampaj No **:** 38

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Hafız Mehmet Paşa

Tarih **:** 13 Zi'l-ka'de 1315 H./ 5 Nisan 1898 Salı M.

İnceleme Tarihi **:** 20 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:144 ç:70/ aş: b:119 ç:62 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Lahana

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

كل نفسن ذاءقته الموت
قدمای امرای طبیّه / عساکر شاهانەدن / حیدرپاشا خستەخانەسی / سرطبیبی میر لواالحاج / حافظ محمّد پاشا نك / قراركاه ابديسيدر / روحيچون و كافه اهل / ايمان ارواحلريچون / رضاءً لله تعالى / الفاتحه / سنه ١٣١٥ فى١٣ ذى القعده

Küllü nefsin zā'ikatü'l mevt
Ḳudemā-yı umerāyı ṭıbbıyye-i / ʿAsākir şāhāneden / Ḥaydarpaşa Ḫasta-ḫānesi / Ser-ṭabībi mīr-livā el-Ḥāc / Ḥāfıẓ Muḥammed Paşanıñ / Ḳarārgāh-ı ebedīsidir / Rūḥi-çün ve kāffe-i ehl-i / īmān ervāḥlariçün / Rıżā'en li'llāhi Teʿālā / El Fātiḥa / Sene 1315 Fī 13 zī'l-ḳa'de

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Hafız Mehmet Paşa'ya ait mezar şahidesi demir parmaklıklarla çevrelenmiş olan – içerisinde bu şahide dışında bir adet daha eski tarihli (kat no:48) ve bir adet yakın tarihli mezar bulunan – aile sofası şeklindedir.

Silindir formdaki baş şahidesinin başlık kısmı lahana formundan oluşmakta üst bordür kısmı barok yapraklarla çevrilmektedir. Ayak şahidesinde bulunan başlık ve üst bordür kısmının bezemesi de aynı iken geri kalan kısmında herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Baş şahidesi arkaya doğru yaklaşık 45˚ eğilmiş durumda iken ayak şahidesi daha sağlıklı görünmektedir. Şahideleri sayesinde yeri tahmin edilebilen mezarın kesin sınırları kaybolmuş durumdadır.

Şahide metni "Küllü Nefsin Zaikatü'l-mevt" (ankebut 57) ayet-i kerimesi ile başlayarak ziyaret edenlere, ölümün onlara da geleceği hatırlatılmakta merhumun dünyevi mevki ile birlikte kimlik bilgisi verilerek kendisi ve ehli iman için Fatiha talebinin ardından vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisinde on bir satırdan oluşan şahide metni için kalem kalınlığı 8 mm olan Celi Ta'lik yazının kullanıldığı görülmektedir. Zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir.

Fotoğraf 49: Şerife Cemile Hanım

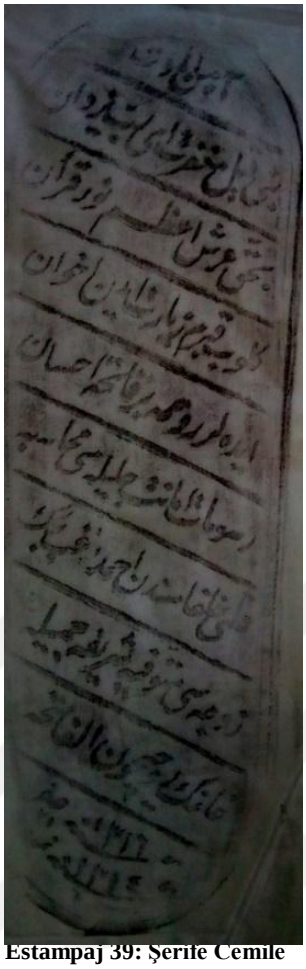

Estampaj 39: Şerife Cemile Hanım

Katalog No **:** 31

Fotoğraf No **:** 49/ aş: 50-51

Estampaj No **:** 39/ aş: 40

Kimlik Bilgisi **:** Ahmet Ragıb Bey Zevcesi Şerife Cemile Hanım

Tarih **:** 21 Sefer 1316 H./6 Temmuz 1314 R./11 Temmuz 1898 M.

İnceleme Tarihi **:** 8 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş:123x30/ aş:100x28 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Talik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

اه من الموت

بنى قيل مغفرت اى ربّ يزدان / بحقّ عرش اعظم نور قرأن / گلوب قبرم زيارت ايدن اخوان / ايدەلر روحمه بر فاتحه احسان / رسومات امانت جليلەسي محاسبه / قلمى خلفاسندن احمد راغب بگك / زوجەسى متوفيه شريفه جميله / حانمك روحيچون الفاتحه / سنه ١٣١٦ فى ٢١ صفر / سنه ١٣١٤ فى ٦ تموز

Āh mine'l-mevt

Beni kıl maġfiret ey Rabb-i Yezdān / Bi ḥaḳḳ-ı ʿarş-ı āʿẓam nūr-ı ḳur'ān / Gelüb ḳabrim ziyāret iden iḫvān / İdeler rūḥuma bir fātiḥa iḥsān / Rüsūmāt-ı emānet-i celīlesi muḥāsebe / Ḳalemi ḫulefāsından Aḥmed Rāġıb Beg'iñ / Zevcesi müteveffa Şerīfe Cemīle / Ḥānımıñ rūḥi-çün el-Fātiḥa / fī 21 ṣafer sene1316 / fī 6 Temmūz sene 1314

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmed Ragıb Bey'in eşi Şerife Cemile Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerindedir. Alçak duvarla çevrelenmiş olan çerçeveli mezara daha sonradan da defin yapıldığı mezarın sol duvarının üzerindeki yakın tarihli mezar taşından anlaşılmaktadır.

Dikey dikdörtgen formda olan baş şahidesinin metin etrafı oval dönmekte, başlık kısmı bir adet gül ve akant yapraklardan oluşan barok tarzı, gösterişli bir buket ile tamamlanmaktadır. Ayak şahidesinin başlık kısmı -baş şahidesindeki kadar gösterişli olmamakla beraber- penç ve yaprakların kullanıldığı bir buketten oluşmaktadır. Şahidenin cephesinde vazodan çıkan hayat ağacı, ona sarılarak yükselen asma dalları ve üzüm salkımları yer almaktadır.

Şahide metni "Ah Mine'l-mevt" serzenişi ile başlamasına rağmen Allah'a yakarış ile devam ederek merhumenin ağzıyla ziyaretçilerden Fatiha talep etmektedir.

On satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda işlendiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm ye ayarlanmış olan yazı, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir.

Fotoğraf 50: Şerife Cemile Hanım'ın aş.

Estampaj 40: Şerife Cemile Hanım'ın aş.

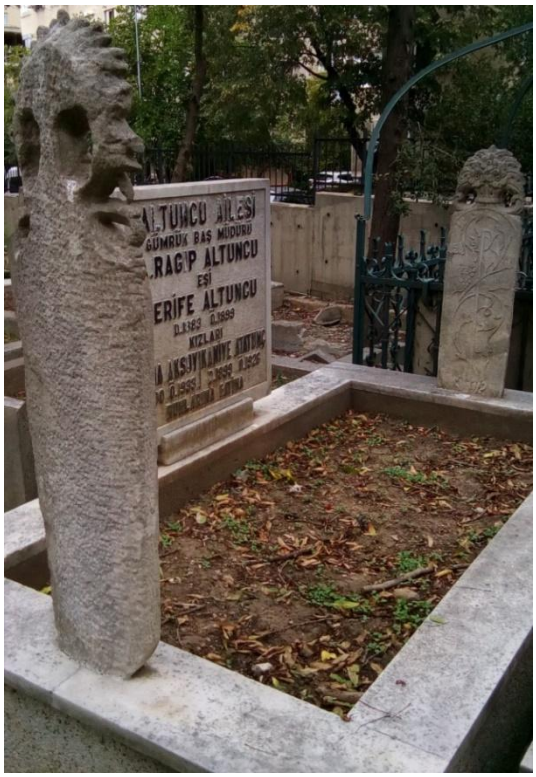

Fotoğraf 51: Şerife Cemile Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 52: Selim Sabit Efendi

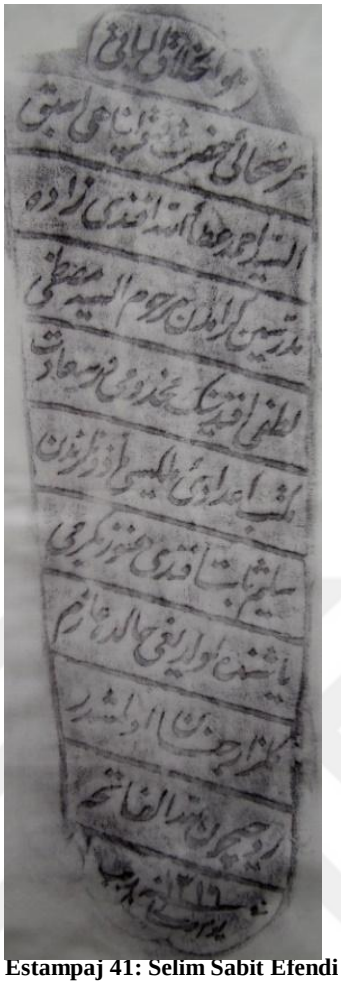

Estampaj 41: Selim Sabit Efendi

Katalog No : 32

Fotoğraf No : 52

Estampaj No : 41

Kimlik Bilgisi : Seyyid Mustafa Lütfi Efendi Mahdumu Selim Sabit Efendi

Tarih : 7 Recep 1316 H./ 21 Kasım 1898 pazartesi M.

İnceleme Tarihi : 14 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri :102x28 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Talik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالخلاق الباقی

عرضحالئ حضرت فتوا پناهی اسبق / السید احمد اطأالله افندی زاده / مدرّسین کرامدن مرحوم السید مصطفی / لطفی افندینك مخدومي درسعادت / مکتب اعدادئ ملکیسی مأذونلرندن / سلیم ثابت افندی هنوز یگرمی / یاشنده اولدیغی حالده عازم / گلزار جنان اولمشدر / روحیچون لله الفاتحه / سنه ١٣١٦ فی ٨ رجب یوم صالی

Hüve'l-Ḫallāku'l-Bāḳī

ʿArżuḥālî-i ḥazret fetvā-penāhî-i esbâḳ / Es-seyyid Aḥmed Aṭāullah Efendi-zāde / Müderrisīn-i kirāmdan merḥūm es-seyid Muṣṭafa / Lüṭfi Efendiniñ maḫdūmı der-saʿādet /Mekteb-i ʿiʿdādiye mülkīsi me'zūnlarından / Selīm Sābit Efendi henūz yegirmi / Yaşında oldıgı ḥālde ʿāzim-i / Gülzār-ı cinān olmuşdur / Rūḥi-çün li'llāhi'l-Fātiḥa / fī 8 Receb sene 1316 yevm-i ṣālı

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Seyyid Mustafa Lütfi Efendi'nin oğlu Selim Sabit Efendi'ye ait olan şahide toprağa sabit durumdadır. Ayak şahidesi bulunmadığından ve mezarın sınırları belli olmadığından şahidenin asıl yerinde olup olmadığı konusunda şüphede kalınmaktadır.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan mezar şahidesi alt kısma doğru daralarak oval bitmektedir. Herhangi bir bezeme unsuru bulunmayan şahidenin başlık kısmını Hamidi Fes oluşturmakta ve fes kısmında ufak kırıklar bulunmaktadır.

Şahide metni "Hüve'l-Hallaku'l-Bâkî" ibaresi ile başlamakta, yakını olan şahısla birlikte merhumun kimlik bilgisi ve dünyevi mevki hakkında bilgi verilerek Fatiha talebinin ardından tarih verilmektedir. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

On bir satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılıp mail kıta formunda, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 5 mm ye denk gelmektedir.

Fotoğraf 53: Osman Efendi

Estampaj 42: Osman Efendi

Katalog No : 33

Fotoğraf No : 53

Estampaj No : 42

İnceleme Tarihi : 23 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Kimlik Bilgisi : Osman Efendi

Tarih : 27 Ramazan 1316 H./ 8 Şubat 1899 çarşamba M.

Ölçüleri : 79x30 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi talik- istif/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
اولیجق فرمان حق استر اجابت دعوته / امرینه مطیع اولان جمله ایررلر عزته / کل اوقو بر فاتحه قبری اوزره ای ولا / حانه‌سنده نیجه مهمان ال صوناردی نعمته / مابین همایون بنده کانندن کماحی / عثمان افندینك روحنه فاتحه / سنه ١٣١٦ فی ٢٧ رمضان

Hüve'l-Bāḳī
Olıcak fermān-ı ḥaḳ ister icābet daʿvete / Emrine muṭīʿ olan cümle irerler ʿizzete / Gel oḳu bir Fātiḥa ḳabri üzere ey velā / ḫānesinde nīce mihmān el ṣunardı niʿmete / Mābeyn-i hümāyūn bendegānından Kemāḥī / ʿOsmān Efendiniñ rūḥuna Fātiḥa /sene 1316 fī 27 Ramażān

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Osman Efendi'ye ait olan şahide kendi yerinde bulunmaktadır. Alçak duvarla çevrelenmekte olan çerçeveli mezarın ayak kısmında Osman Efendi'ye ait ayak şahidesi bulunurken baş kısmında – üzerine sonradan defin yapıldığını anlamamızı sağlayan – latin alfabeli ve yakın tarihli başka bir mezar taşı bulunmaktadır.

Dikdörtgen formdaki şahide de herhangi bir bezeme bulunmamakta, başlık kısmında ise Hamidi Fes kullanılmaktadır.

Şahide metni, "Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlamaktadır. Allah'a yakarış ile devam eden metin, ziyaretçilerden Fatiha isteğinde bulunmakta kimlik bilgisinin ardından tekrar Fatiha talebinde bulunarak vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Her biri pafta içerisine alınmış sekiz satırdan oluşan şahide metninde celi ta'lik yazı kullanılarak 7 mm kalem kalınlığında zemin oyma olacak şekilde taşa hakk edildiği görülmektedir.

[uhammed Emin Bey

Estampaj 43: Muhammed Emin Bey

Katalog No	**:** 34
Fotoğraf No	**:** 54
Estampaj No	**:** 43
Kimlik Bilgisi	**:** Muhammed Emin Bey
İnceleme Tarihi	**:** 10 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yeridedir.
Tarih	**:** Gurre Sefer 1317 H./ 11 Haziran 1899 Pazar M.
Ölçüleri	**:** bş: b:170 ç:87/ aş: b:152 ç:77/ S:220x131x24/ P:189x95x16 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Zemin oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی

عرفـی پاشـازاده / مرحـوم و مغفـور / محمّـد امـین بـگ / روحیچـون وه کـافه / اهـل ایمـان ارواحیچـون / لله تعالی الفاتحه / سنه ۱۳۱۷ فی صفر/ غره

Hüve'l Bāḳī

'Örfî Paşa-zāde / Merḥūm ve maġfūr / Muḥammed Emīn Beg / Rūḥi-çün ve kāffe-i / Ehl-i īmān ervāḥi-çün / li'llāhi Teʿālā el-Fātiḥa /sene 1317 fī ṣafer ġurre

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Emin Bey'e ait olduğu anlaşılan mezar şahidesi kendi yerinde sandukalı mezarda bulunmaktadır.

Silindir formdaki baş şahidesinin iri yapraklardan oluşan vazo içine oturtulduğu görülmektedir. Oldukça temiz görünen bu sandukalı mezar 40 cm kadar yüksekliğe sahip neredeyse pehle görünümüne yakın alçak bir yapıdadır.

Şahide metni "Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlamaktadır. Merhumun kimlik bilgisi verilerek şahsına ve bütün iman ehline Fatiha talep edilmekte ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı ay ve yıl şeklinde işlenmiştir.

Her biri pafta içerisinde sekiz satırdan oluşan metin için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Kalem kalınlığı 1 cm olan celi ta'lik yazının gereken estetik görünüme sahip olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 35: Fatıma Suzan Hanım

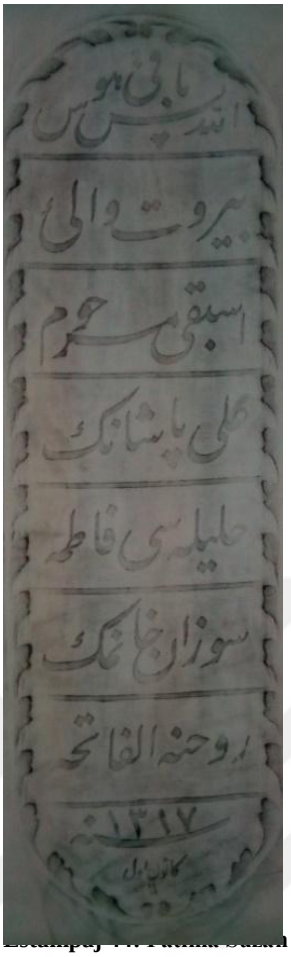

Estampaj 44: Fatıma Suzan Hanım

Katalog No **:** 35

Fotoğraf No **:** 55/ aş:56-57-58

Estampaj No **:** 44/ aş:45-46

Kimlik Bilgisi **:** Merhum Ali Paşanın Halilesi Fatıma Suzan Hanım

Tarih **:** 11 Kanun-ı evvel 1317 R./ 24 Aralık 1901 Salı M.

İnceleme Tarihi **:** 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:183 ç:87/ aş: b:170 ç:82 / S:227x131x31/ P:215x86x13 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

الله پس باقی هو س

بیروت والئ / اسبقی مرحوم / علی پاشانك / حلیلهسی فاطمه / سوزان خانمك / روحنه الفاتحه / سنه ۱۳۱۷ كانون اول ۱۱

Allah Bes Bāḳī Heves

Beyrūt vālī -i / Esbaḳı merḥūm / ʿAli Paşa'nıñ / ḥalīlesi Fāṭıma / Sūzān Ḫānım'ıñ / Rūḥuna el-Fātiḥa / Sene 1317 / 11 kānūn-ı evvel

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Merhum Ali Paşa'nın nikâhlı eşi Fatma Suzan Hanım'a ait olan mezar sandukalı bir yapıya sahiptir ve şahideleri olması gereken yerdedir. Döneminin örneği olan silindir formdaki baş şahidesinin başlık kısmını batı tarzında bezenmiştir. Şahidenin üst bordür kısmını barok tarzında yapraklar çevirirken şahide metninin etrafı da aynı tarzda kıvrımlı yapraklarla çerçevelenmekte şahidenin kaide kısmında da aynı tarzda bezemeler bulunmaktadır. Yine silindir formdan oluşan ayak şahidesinin başlık, üst bordür ve kaide kısmı aynı tarzda bezenmekte şahidenin genelini ise taşın etrafını tamamen saran cennet tasvirini anımsatan asma dalı süslemekte, sandukanın kapak kısmında kuş suluğu bulunmaktadır. Ayak kısmında sanduka kapağının sola doğru kaymasından ötürü, sanduka 20 cm kadar açık durumdadır. Sandukanın sağ ve sol kısımları ortada istiridye görünümlü tepelikten çıkan simetrik komposizyonla bezenirken aynı görüntünün küçük versiyonu baş ve ayak kısmının duvarlarında bulunmakta, bu kısımlarda istiridye yerine daha sade bir tepelik kullanıldığı görülmektedir. Şahide metninin de kullanılan "Allah pes Bâkî Heves" (Allah yeter gerisi hevesten ibarettir.) ibaresi bu mezarlıkta başka şahide de bulunmayan bir başlık yazısı olmasından dolayı farklılık arz etmektedir. Metnin geri kalanında yakını olan şahısla birlikte merhumenin kimlik bilgisi verilirken Fatiha talep edilmekte ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisine alınan sekiz satırlık şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılmaktadır. 1 cm kalem kalınlığına ulaşan yazının zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği ve yazının hat estetiğine uygun olduğu görülmektedir. Sandukanın bezemesi ve metin yazısı dikkat çekecek düzeyde estetik görünüme sahip, dönemin sanat anlayışını yansıtmaktadır.

Fotoğraf 56: Fatıma Suzan Hanım'ın sandukası, baş ve ayak kısmı

Estampaj 45: Fatıma Suzan Hanım'ın sandukası, baş ve ayak kısmı

Fotoğraf 57: Fatıma Suzan Hanım'ın sandukası sağ ve sol kısmı

Estampaj 46: Fatıma Suzan Hanım'ın sandukası sağ ve sol kısmı

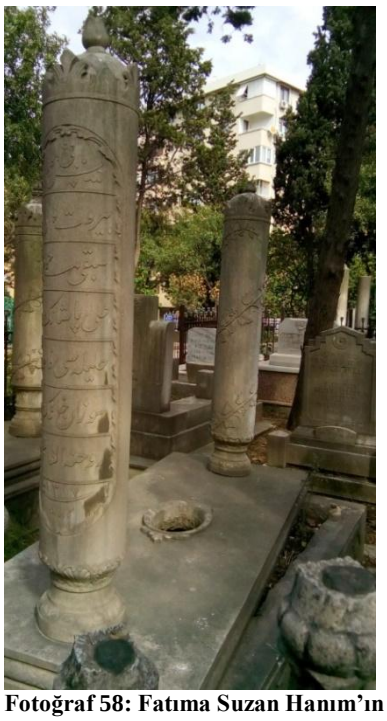

Fotoğraf 58: Fatıma Suzan Hanım'ın kabri, genel görünüşü

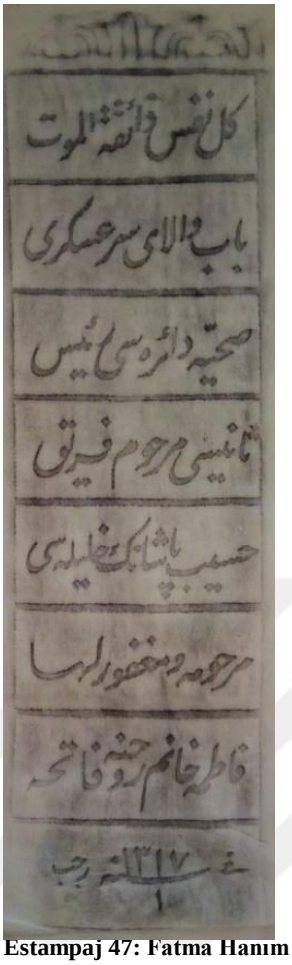

a Estampaj 47: Fatma Hanım
Hanım

Katalog No : 36

Fotoğraf No : 59

Estampaj No : 47

Kimlik Bilgisi : Hasib Paşanın Halilesi Fatma Hanım

Tarih : 1 Receb 1317 H./ 5 Kasım 1899 Pazar M.

İnceleme Tarihi : 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir

Ölçüleri : b:150 ç:69 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Lahana

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

كل نفسن ذائقتهالموت
باب والای سرعسكری / صحیّه دائرهسی رئیس/ ثانیسی مرحوم فریق / حسیب پاشانك خالیلهسی / مرحومه و مغفورلها / فاطمه خانم روحنر فاتحه / فی۱ رجب سنه ۱۳۱۷

Külli nefsin zāi'ḳatü'l-mevt
Bāb-ı vālā-yı ser-ʿaskerī / ṣıḥḥiyye dāi'resi re'is-i / Sānisi merḥūm Ferīḳ / Ḥasīb Paşa'nıñ ḫalīlesi / Merḥūme ve maġfūr lehā / Fāṭıma Ḫānım rūḥuna Fātiḥa / fī 1 Receb sene 1317

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasib Paşa'nın nihaklı eşi Fatma Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendisine ait yerde bulunmazken yanında bulunan diğer iki şahide ile birlikte (kat no:65-89) sıralı bir şekilde toprağa sabitlenmiş durumdadır.

Silindir formdaki şahidenin iri yapraklardan oluşan vazo içine oturtulduğu görülmektedir. Başlık kısmı lahana başlıktan oluşurken üst bordür kısmı kıvrımlı yapraklarla çerçevelenmekte başka bir bezeme unsuru bulunmamaktadır.

"Küllü Nefsin Zaikatül-mevt" (ankebut/57) ibaresi ile başlayan şahide metni, ziyaretçilere birgün öleceklerini hatırlatırken devamında yakını olan şahısla beraber merhumenin kimlik bilgisini vererek Fatiha talep edilmekte ve ardından vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisinde sekiz satırdan oluşan metin için celi ta'lik yazı kullanılmış ve zemin oyma yöntemi ile kalem kalınlığı 6 mm olacak şekilde taşa hakk edilmiştir.

Fotoğraf 60: Cemil Bey

Estampaj 48: Cemil Bey

Katalog No : 37

Fotoğraf No : 61/ aş: 62-63

Estampaj No : 49/ aş: 50

Kimlik Bilgisi : Hacı Vasfi Efendizade Cemil Bey

Tarih : 20 Mayıs 1317 R./ 2 Haziran 1901 Pazar M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 135x36/ aş: 131x31/ P: 128x79x8 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالبقی

دار دنیاده جوان ایکن کزردم بر زمان / ناگهان ایردی اجل ایتدی یرم باغ جنان / فانی دنیاده مراد المادن ترك ایلدم / والدینم ایلسونلر بر زمان آه و فغان / باب والای سر عسکری پیاده دائره سی / دردنجی شعبه‌سی کتەبسندن حاجی / وصفی افندی زاده مرحوم و مغفور / جمیل بگك روحیچون الفاتحه / سنه ۱۳۱۷ فی ۲۰ مایس

Hüve'l-Bāḳī

Dār-ı dünyāda civān iken gezerdim bir zamān / Nāgehān irdi ecel itti yerim bāġ-ı cinān / Fāni dünyāda murād almadan terk eyledim / Vālideynim eylesünler bir zamān ah u fiġān / Bāb-ı vālā-yı ser-ʿaskerī piyāde dā'iresi / Dördünci şu'besi ketebesinden ḥācı / Vaṣfī Efendi-zāde merḥūm ve maġfūr / Cemīl Begiñ rūḥi-çün el-Fātiḥa / sene 1317 fī 20 Mayıs

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Cemil Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli olan bu mezar da ayak şahideside mevcuttur ve sağlam durumdadır.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan baş şahidesinin başlık kısmını Hamidi Fes doldururken hemen altında şahidenin omuzlarını daha görkemli hale getiren, devrin sanat anlayışına uygun yapraklardan oluşturulmuş çelenk ve ortasında bulunan hilal sembolü zemin oyma yöntemi ile hakk edilmiştir. Ayak şahidesine cennet meyvesi olan hurma ağacı tasvir edildiği görülmekte şahidenin başlık kısmını ise yapraklardan bir buket oluşturmaktadır. Pehlenin baş sağ kısmı -yüksek ihtimalle toprağın göçmesinden- kısmen toprak altında kalmaktadır ve pehlenin ortasına oval kuş suluğu yerleştirildiği görülmektedir.

Şahide metni "Hüve'l-Bâkî" ibaresiyle başlarken metnin geri kalanı, merhumun ağzından yazılarak sitem ve şikâyetleri ile devam etmekte hemen akabinde dünyevi mevki ile birlikte verilen kimlik bilgisi, Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

On satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılmş, mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 61: Cemil Bey'in aş.

Estampaj 49: Cemil Bey'in aş.

Fotoğraf 62: Cemil Bey'in kabri, genel görünüşü

yşe Nuriye Hanım

Estampaj 50: Ayşe Nuriye Hanım

Katalog No **:** 38

Fotoğraf No **:** 64

Estampaj No **:** 51

Kimlik Bilgisi **:** Zuhdi Bey Halilesi Ayşe Nuriye Hanım

Tarih **:** 5 Cemâziye'l-ahir 1317 H. / 11 Ekim 1899

İnceleme Tarihi **:** 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:160 ç:75/ aş: b:170 ç:66/ S:210x120x31/ P:215x125x13 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Sülüs/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

الله هو

زهدی بگ / حلیله‌سی / مرحومه عایشه نوریّه / خانمك زهدی بگ / حلیله‌سی / مرحومه عایشه نوریّه / خانمك روحیچون / الفاتحه / سنه ۱۳۱۷ ه / فی غره جمادی الاخر

Allāh Hū

Zühdī Beg / Ḥalīlesi / Merḥūme / ʿĀyşe Nūriyye / Ḫānımıñ rūḥi-çün / El-Fātiḥa / Sene 1317 H. / Fī ġurre cemāziye'l-āḫir

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Zühdi Bey'in nikâhlı eşi Ayşe Nuriye Hanım'a ait olan bu mezar şahidesi kendi yerinde bulunmakta ve sandukalı olarak tasarlandığı görülmektedir.

Silindir formdaki baş şahidesinin üst bordür ve kaide kısmı devrin sanat anlayışına uygun kıvrımlı yapraklarla çevrilmekte, haricinde bezeme unsuru bulunmamaktadır. Sanduka bölümü yerden yaklaşık 40 cm yüksekliğinde pehleye yakın bir yapıdadır ve bezeme unsuru içermemektedir.

Şahide metni "Allah Hu" ibaresi ile başlarken yakını olan şahısla birlikte merhumenin kimlik bilgisi verilmekte Fatiha talep edilerek vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı ay ve yıl şeklinde işlenmiştir. Şahidenin arka kısmında vefat tarihi latin alfabesi ile tekrar verilmiştir.

Her biri pafta içerisinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılmıştır. Kalem kalınlığı 1 cm olan yazının zemin oyma yöntemi ile hakk edildiği görülmektedir.

Fotoğraf 64: Maksud Kalfa

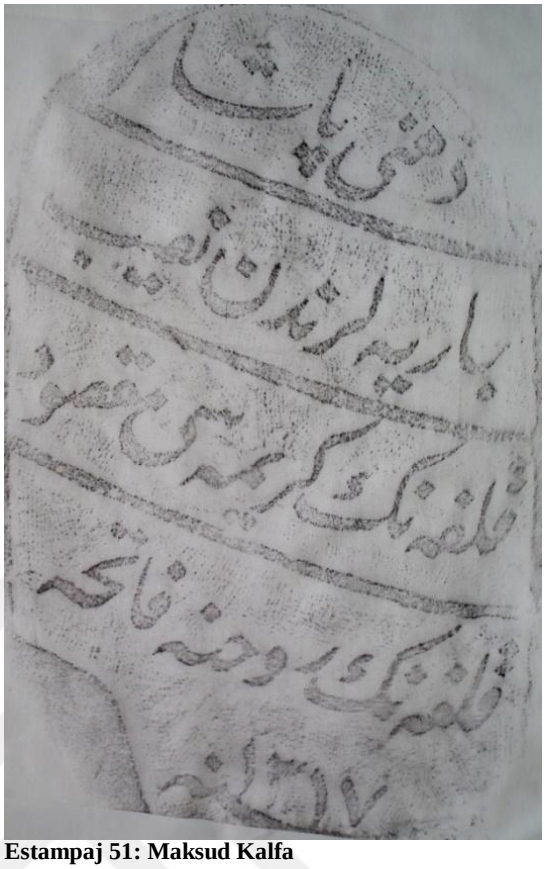

Estampaj 51: Maksud Kalfa

Katalog No : 39

Fotoğraf No : 64

Estampaj No : 51

Kimlik Bilgisi : Naibe Kalfanın Kerimesi Maksud Kalfa

Tarih : 1317 H. / 1899-1900 M

İnceleme Tarihi : 20 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : 54x52 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

ذهنى پاشا / جاريەلرندن نعيب / قلفەنك كريمەسى مقصود / قلفەنك روحنه فاتحه / سنه ١٣١٧

Zihnī Paşa /cāriyelerinden Nasīb / Ḳalfa'nıñ kerīmesi Maḳṣūd / Ḳalfanıñ rūḥuna Fātiḥa /sene 1317

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Naibe Kalfa'nın kızı Maksud Kalfa'ya ait mezar şahidesi kendisine ait olan yerdedir diye düşünülmekteyse de mezar sınırları kaybolduğundan net yeri konusunda şüpheye düşülmektedir.

Şahidenin tepe kısmı sivri kemer şeklindedir. Üzerinde bezeme unsuru bulunmamaktadır. Yakın tarihli bir mezar duvarının dibinde mezar sınırları kaybolmuş durumdadır.

Şahide metni, yakınlık derecesini belli eden şahısla birlikte kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebinin ardından tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Bir paşanın cariyesi olarak yaşayan annesi ve merhumenin kendisi sosyal statünün etkisini gayet net bir şekilde ortaya koymakta ve bu durumun mezar şahidesine nasıl yansıdığını gözler önüne sermektedir. Keza merhumenin gayet sıradan -statüsü ve ölüm tarihi dışında herhangi bir bilgisi bulunmayan- ilk bakışta orta tabaka şahsa ait olduğunu belli edecek düzeyde bir mezar şahidesine sahip olduğu görülmektedir.

Pafta içerisinde beş satırdan oluşan şahide metni için kullanılan yazı celi ta'lik'dir ve şahide görüntüsüne nazaran yazı oldukça iyi durmaktadır. Kalem kalınlığı 6 mm olan yazının mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile hakk edildiği görülmektedir.

Fotoğraf 65: Seyyid Ahmet Ağa

Estampaj 52: Seyyid Ahmet Ağa

Katalog No : 40

Fotoğraf No : 65

Estampaj No : 52

Kimlik Bilgisi : Seyyid Ahmet Ağa

Tarih : 1318 H./ 1900-1901 M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 90x31 / aş: 35x24 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Örfi Destarlı Kavuk

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

زیارت ایدەنه بودر رجامز / اونتمسون بزی خیر دعادن / صحرای جدیدده التون / ترلا محلّەسنده سیّد / احمد اغا روحنه فاتحه / سنه ۱۳۱۸

Hüve'l-Bāḳī

Ziyāret idene budur ricāmız / Unutmasun bizi ḫayr duʿādan / Ṣaḥrā-yı Cedīdde altūn / Tarla maḥallesinde Seyyid / Aḥmed Ağa rūḥuna Fātiḥa / Sene 1318

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Seyyid Ahmed Ağa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli olan mezar iki kişilik ayarlanmış, etrafını çevreleyen alçak duvarın içerisinde eski tarihli başka bir mezar (kat no:85) daha yer almaktadır.

Dikdörtgen formda olan şahidenin bezeme unsuru bulunmazken başlık kısmını -mezarlık genelinde az rastlanan- örfi destarlı kavuk oluşturmaktadır. Ayak şahidesi tepesi sivri kemer şeklinde biten dikdörtgen düz satıhtan oluşmakta ve herhangi bir bezeme unsuru içermemektedir.

Şahide metni oval pafta içerisindeki "Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlamakta, ziyaretçilere hitaben Fatiha talep edilmektedir. Merhumun hangi semt ve mahallede oturduğu buradan anlaşılırken vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır.

Yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılmıştır. Mail kıta formunda, zemin oyma yöntemi ile hakk edilen şahide metninin kalem kalınlığı 6 mm olarak ayarlanmıştır. Yazının vasat güzellikte olduğu söylenebilir.

Fotoğraf 66: Ali Şefik Bey

Estampaj 53: Ali Şefik Bey

Katalog No **:** 41

Fotoğraf No **:** 66/ aş:67-68

Estampaj No **:** 53/ aş:54

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Halil Efendi Hafidi Ali Şefik Bey

Tarih **:** 18 Ağustos 1319 R./ 31 Ağustos 1903 Pazartesi

İnceleme Tarihi **:** 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:197 ç:92/ aş: b:203 ç:84/ P: 200x82x17 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma-Yüksek kabartma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes (zemin oyma)

Mezar Türü **:** Pehle

Kitabe Metni :

اه من الفراق

بيك اوچيوزاون طقوز / سنەسى آغستوسنك / اون سكزنجى كونى / ارتحال دار نعيم ايلين / حمامى الحاج خليل / افندى خفيدى مرحوم / ومغفور على شفيق / بگك روحى ايچون فاتحه / سنه ١٣١٩

Āh mine'l -Firāḳ

Bin üç yüz on ṭokuz / Senesi aġustosunuñ / On sekizinci güni / İrtiḥāl-i dār-ı nʿaīm eyleyen / Hammāmī el-ḥāc Ḫalīl / Efendi ḫafīdi merḥūm / Ve maġfūr ʿAli Şefīḳ / Beg'iñ rūḥı içün Fātiḥa / Sene 1319

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Halil Efendi'nin oğlu Ali Şefik Bey'e ait mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli olan mezarda ayak şahidesi de yer almaktadır.

Silindir formdan oluşan baş ve ayak şahidesi nerdeyse üç boyutlu görseli ile -mezarlıktaki diğer şahidelere oranla- farklı tasarlanmıştır. Baş şahidesinin başlık kısmı lotus çiçeği formundan oluşmakta, üst bordür kısmında dışa doğru çıkan belirgin Hamidi Fes bulunmaktadır. İşlenen fesin hemen altında girlant görünümünde tasarlanmış neredeyse üç boyutlu olacak şekilde yüksek kabartma yöntemi ile yapılan meyveler -elma, armut, üzüm vs.- bulunurken bu tasarımın aynısı biraz küçültülerek taşın arka kısmına da uygulanmıştır. Şahidenin metin etrafını çeviren "s" ve "c" kıvrımlı yaprakların oluşturduğu çerçeve, devrin sanat anlayışın son derece açık bir şekilde yansıtmaktadır. Ayak şahidesinde ayrı bir boğumla oluşturulan kaide kısmı iri yapraklardan oluşturulmuş bir vazo içine oturtulmuştur. Baş şahidesinin alçı ile sabitlenmiş olduğu göz önünde bulundurulduğunda kaide kısmının kırılmış olma ihtimali yüksek görülmektedir. Ayak şahidesinin baş ve alt kısmı aynı işlenmişken üst bordür kısmındaki tek farklılık buraya yerleştirilmeyen fes'dir. Şahidenin cephesinde topraktan çıkan hayat ağacı ile ona sarılarak yükselen üzüm asması ve salkımları yer almaktadır. Pehleli olan bu mezarın hemen yanında aynı üslupla bezenmiş bir pehleli mezar (kat no:72) daha bulunmaktadır.

"Âh mine'l-fîrak" gibi bir serzeniş ibaresi ile başlayan şahide metni vefat tarihini önce lafzen beyan etmekte cennete gittiğini söylediği merhumun kimlik bilgisini verip ardından Fatiha talep ederek tekrar vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Her biri pafta içerisinde on satırdan oluşan şahide metni, kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Yazının ve şahide metnin devrin sanat anlayışını çok güzel yansıttığını söylemek mümkündür.

Fotoğraf 67: Ali Şefik Bey'in aş.

Estampaj 54: Ali Şefik Bey'in aş.

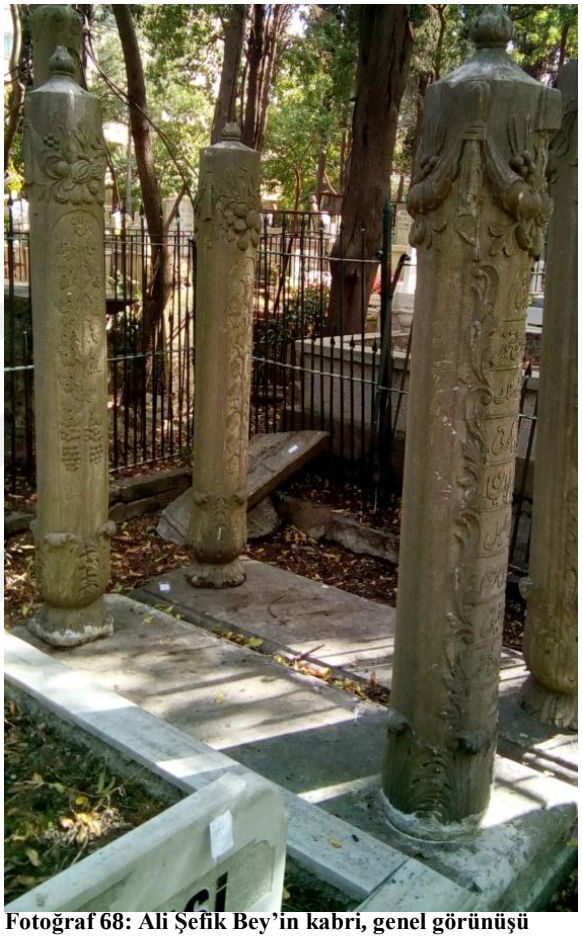

Fotoğraf 68: Ali Şefik Bey'in kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 69: Muhammed Hulusi Paşa

Estampaj 55: Muhammed Hulusi Paşa

Katalog No **:** 42

Fotoğraf No **:** 69/ aş:70-71

Estampaj No **:** 55/ aş:56

Kimlik Bilgisi **:** Muhammed Hulusi Paşa

Tarih **:** 25 Mayıs 1319 R./ 7 Haziran 1903 Pazar M.

İnceleme Tarihi **:** 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:114 ç:36/ aş: b:112 ç:32/ P:143x72x- cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi sülüs/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Pehle

Kitabe Metni:

هوالخلاق الباقی
بشنجی اوردوی / همایون لوازم / رئیسی میر لوا / محمّد خلوصی / پاشانك قبریدر / الفاتحه / تاریخ ولادتی سنه ۱۲٦۰ فی ۱ / تاریخ وفاتی سنه ۱۳۱٦ مایس۲۵

Hüve'l Ḫallāḳu'l-Bāḳī
Beşinci Ordu-yı / Hümāyūn levāzım / Reīsi Mīr-livā / Muḥammed Ḫulūṣi / Paşa'nıñ ḳabridir. / El-Fātiḥa / Tārīḫ-i velādeti sene 1260 Fī 1 / Tārīḫ-i vefātı sene 1316 Mayıs 25

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Hulusi Paşa'ya ait mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır.

Dikey dikdörtgen formunda olan ve alt kısma doğru hafifçe daralan baş şahidesinde herhangi bir bezeme bulunmazken başlık kısmını Hamidi Fes doldurmaktadır. Aynı şekilde dikdörtgen formdan oluşan ayak şahidesinin tepe noktası kaş kemer şeklinde bitirmekte cephesini ise hayat ağacını sembolize eden vazodan çıkan gül dalı süslemektedir. Orta kısmında kuş suluğu bulunan pehlenin asıl yüksekliği, toprakla aynı hizada olacak şekilde toprağa gömüldüğünden tam olarak bilinmemektedir.

Şahide metni "Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî" ibaresi ile başlamakta merhumun dünyevi mevki ile birlikte kimlik bilgisi verilerek Fatiha talebinin ardından vefat tarihi verilmektedir. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisinde sekiz satırdan oluşan şahide metini için celi sülüs yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile hakk edilmiştir. Celi sülüs yazının kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 70: Muhammed Hulusi Paşa'nın aş.

Estampaj 56: Muhammed Hulusi Paşa'nın aş.

Fotoğraf 71: Muhammed Hulusi Paşa'nın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 72: Fatma İkbal Hanım

Estampaj 57: Fatma İkbal Hanım

Katalog No : 43

Fotoğraf No : 72

Estampaj No : 57

Kimlik Bilgisi : Tefik Beyin Halilesi Fatma İkbal Hanım

Tarih : Receb 1319 H. / Ekim-Kasım 1901 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:178 ç:74/aş: b:162 ç:72/S:210x120x25/P:215x125x15 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی
بیروت رسومات / مدیری مرحوم توفیق / بگ حلیلەسی فاطمه / اقبال خانمك / روحنه رضـًا الله / تعلی الفاتحه / سنه ۱۳۱۹ فی رجب

Hüve'l-Bāḳī
Beyrūt rüsūmāt / Müdīri merḥūm Tevfīḳ / Beg'iñ ḥalīlesi Fāṭıma / İḳbāl Ḫānımıñ / Rūḥuna rıża'en li'llahi / Teʿālā el-Fātiḥa / Sene 1319 Fī Receb

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Tefik Bey'in nikâhlı eşi Fatma İkbal Hanım'ın mezar şahidesi kendisine ait olan yerde bulunmaktadır.

Silindir formdan oluşan şahidenin başlık kısmı batı tarzınsa bezenmiş dilimli sade bir başlıktan oluşmakta, üst bordür kısmı kıvrımlı yapraklarla çevrilmektedir. Şahide iri yapraklardan oluşan bir vazo içine oturtulmektadır. Aynı forma sahip olan ayak şahidesinin bezemeleri baş şahidesi ile aynı iken geri kalanı sade bırakılmıştır. Sandukalı olan mezarın sanduka kısmı 40 cm civarında alçak bir yapıya sahip ve herhangi bir bezeme unsuru içermemekte, sol taraf baş kısmında sanduka duvarında açılma görülmektedir.

Şahide metni "Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlamakta metnin geri kalanında, yakını olan şahısla birlikte merhumenin kimliği belli edilerek Fatiha talebinin ardından vefat tarihi verilmektedir. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı ay ve yıl şeklinde işlenmiştir.

Herbiri pafta içerisinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 11 mm olan yazının hat estetiğine uygun olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 73: Çeşm-i Nur Hanım

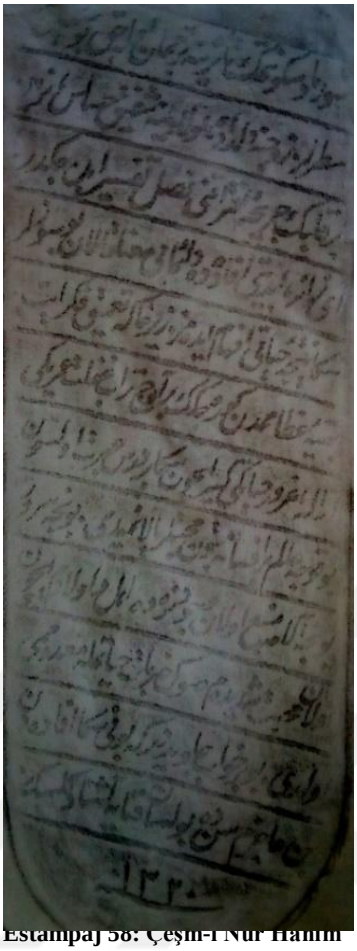

Estampaj 58: Çeşm-i Nur Hanım

Katalog No : 44

Fotoğraf No : 73/ aş: 74

Estampaj No : 58/ aş: 59

Kimlik Bilgisi : Reşid Beyin Halilesi Çeşm-i Nur Hanım

Tarih : 5 Rebiü'l-evvel 1320 H./ 12 Haziran 1902 Çarşamba M.

İnceleme Tarihi : 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu :Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 133x32/ aş: 150x39 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Tür/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

Şu zaman-ı sükutumun teessürüne bir tercüman olacak bu……../ Satırlar …… dildâr …… müşfîk ….. /Bir kalbin cerîha-i iftirakını nasıl tefsîr idecektir / Ey zâir edebiyyeti ifâdede daima bima'na kalan bu sözler / Sana netîce-i hayatı ifham idemez zîr-i hâke ta'mîk-i fikr it / Bakiyye-i izâmından görecegin bir avuç türâb gaflet-i ömrini / Arala, gurûr-ı hayatını kibr içün sana bir ders-i ibret olsun / Bu koca alem bir efsâne bütün muhabbetler yalanmıydı bunca sûrûr / Bunca âlâme menba' olan vücud nerede ehl ü evlâdım içün / Olan muhabbet-i şedîdem son harabât-ı hayatımla ma'dûmumu / Oldı bu bir hâb-ı caviddir ki Bunı sana ifâdeden / Ben âcizim sen de bu lisan-ı fenâya âşinâ değilsin / Sene 1320

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Reşid Bey'in nikâhlı eşi Çeşm-i Nur Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Asıl sınırlarını kaybetmiş olan mezarın yeri ayak şahidesi sayesinde tahmin edilebilmektedir. Şahideler genel olarak yıpranmış bir görünüme sahiptir ve taşta oluşan kumlanma sebebiyle yazıları zarar görmeye başlamıştır.

Dikey dikdörtgen formda olan baş şahidesinin başlık kısmını gül ve yapraklardan oluşan bir buket süslerken ayak şahidesinin başlık kısmı da aynı özelliklere sahiptir. Baş ve ayak şahidesinin boynunu yine gül ve yapraklardan oluşan bir gerdanlık doldurmaktadır. Ayak şahidesinin yarısını metin oluştururken, sonrasını vazodan çıkan dallar ve lale motifleri ile beraber bir adet üzüm salkımı oluşturmaktadır.

Baş şahidesindeki metinde tembih ve öğüt yer alırken kimlik bilgisi verilmeden vefat tarihi işlendiği görülmektedir. Ayak şahidesinde ise merhumenin kimlik bilgisi yakını olan şahısla birlikte verilmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvimin kullanıldığı metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş on üç satırdan oluşan baş şahidesi için celi ta'lik yazı kullnılarak mail kıta formunda, zemin oyma yöntemi ile hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm olan celi ta'lik yazının doğa şartları sebebiyle oldukça yıprandığı gözlemlenmiştir. Aynı düzene sahip ayak şahidesi ise beş satırdan oluşmakta ve kalem kalınlığının 8 mm ye ayarlandığı görülmektedir. Bu şahidede bulunan celi ta'lik yazının baş şahidesine oranla daha az hırpalanmış olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 74: Çeşm-i Nur Hanım'ın aş.

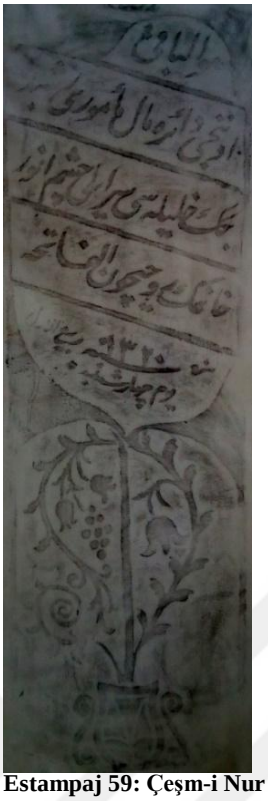

Estampaj 59: Çeşm-i Nur Hanım'ın aş.

Kitabe Metni :

هوالباقی

اوننجی دائره مال مأ موری رشید / بگك خالیلهسی سرایلی چشم أنور / خانمك روحیچون الفاتحه / سنه ۱۳۲۰ فی ٥ ربیع الاول / یومم چهارشنبه

Hüve'l-Bāḳī

Onuncı dā'ire māl me'mūrı Reşīd / Beg'iñ ḫālīlesi seraylı Çeşm-i Nūr / Ḫānım'ıñ rūḥi-çün el-Fātiḥa / sene 1320 fī 5 Rebīü'l-evvel Yevm-i çehārşenbe

Fotoğraf 75: Hasan Tahsin Efendi

Estampaj 60: Hasan Tahsin Efendi

Katalog No : 45

Fotoğraf No : 75/ aş. 76-77

Estampaj No : 60/ aş. 61

Kimlik Bilgisi : Hasan Tahsin Efendi

Tarih : 12 Rebiü'l-evvel 1320 H./ 19 Haziran 1902 Perşembe M.

İnceleme Tarihi : 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:118 ç:61/ aş: b:120 ç:57 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe, Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

همان عبرتله نظر قیل سن ای زائرکه انساك / بو دراك صون مقری هپ کدا اولسون مرك بای / دیلر رحمتلیه یاد اتمك بتون ابنای جنسندن / او لطفی کیم اسیرگرسه آنی سن دون همت صای / مدیر تلغراف ایکن بو ذات الان اذمیرده / بهشته دارغربتدن اوزاتدی تار واویلای / گلوب بر پوستهجی حزناً سویلدی فوتنه تاریخ / حسن تحسین افندی قیلدی فردوسی جای / سنه ۱۳۲۰ فی۱۲ ربیع الاول

Hüve'l-Bāḳī

Hemān ʿibretle naẓar ḳıl sen ey zā'ir ki insāñın / Bu durak ṣon maḳarrı hep gedā olsun merg- **?** / Diler raḥmetle yād etmek bütün ebnā- yı cinsinden/ O luṭfı kim esīrgerse anı sen dūn-himmet ṣāy / Müdīr-i telġrāf iken bu ẕāt el-ān İẕmīr'de / Behişte dār-ı ġurbetden uzatdı tār-ı vāveylāyı / Gelüb bir postacı ḥüznen söyledi fevtine tārīḫ / Hasan Taḥsīn Efendi kıldı Firdevsī cāy / Sene 1320 fī 12 Rebīü'l-evvel

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasan Tahsin Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendisine ait olan yerde bulunmaktadır.

Silindir formdaki baş şahidesinde herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Aynı formda olan ayak şahidesinde ise topraktan çıkan hayat ağacına dolanarak yükselen asma dalları ve üzüm salkımları yer almaktadır. Hemen üst kısmında bulunan yakın tarihli mezarın mermer duvarı baş şahidesinin yarısını kapatmakta şahide metninin fotoğrafta tam görünmesine engel olmaktadır.

Şahide metni "Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlarken geride kalan insanlara ibret olması temennisi ile devam etmektedir. Merhumun vefat ettiğinde İzmir de olduğunu ve postacının haberi nasıl getirdiği anlattıktan sonra Fatiha talep ederek tarih verilmektedir. Hicri takvim kullanılan şahide metninde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiş, son satırda ebcet hesabıyla ta'miyeli tarih düşürülmüşdür. Bir önceki satırda geçen "bir postacı" ifadesinden ta'miyeli tarih satırının sayı toplamı olan 1319 a bir ilave edileceği anlaşılmıştır.

Her biri pafta içerisinde on satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılmıştır. Mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile hakk edilen yazının kalem kalınlığının 7 mm ye göre ayarlandığı görülmektedir.

Fotoğraf 76: Hasan Tahsin Efendi'nin aş.

Estampaj 61: Hasan Tahsin Efendi'nin aş.

Fotoğraf 77: Hasan Tahsin Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 78: Kemal Bey

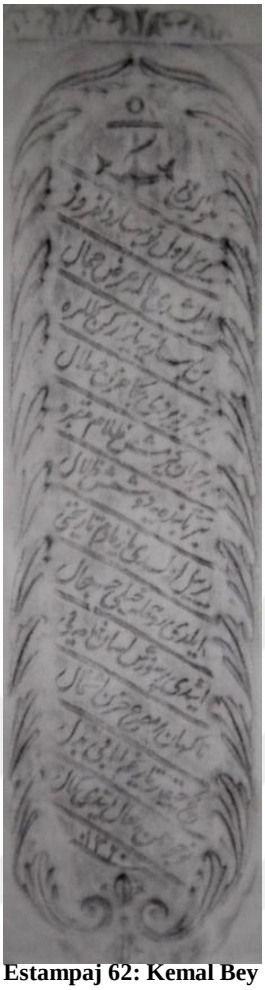

Estampaj 62: Kemal Bey

Katalog No **:** 46

Fotoğraf No **:** 78/ aş. 79-80

Estampaj No **:** 62/ aş. 63

Kimlik Bilgisi **:** Kemal

Tarih **:** 1320 H./ 1902-1903

İnceleme Tarihi **:** 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:193 ç:75/ aş: b:191 ç:63/ S: 213x95x38/ P:178x66x14 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe, Arapça

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی

بر ییل اول نو بهار دلفروز ایلمشدی عالمه عرض جمال / بن بساریّه یازارکن کللره / بر خبر ویردی بکا حزن و ملال / بر جوان کیرمش ظلام مقبره / بر تابنده یه دوشمش ظلال / بر ییل اولدی یازمادم تاریخنی / ایلدی روحمله خیلی حسبحال / ایتدی پر سوزش لسان خامه‌یی / ناگهان بر مصرع حزن اشتمال / گچ چیقار تاریخم اما بی بدل / نو جوانکن ارتحال ایتدي کمال / سنه ١٣٢٠

Hüve'l-Bāḳī

Bir yıl evvel nev-bahār dil-firūz / Eylemişdi ʿāleme ʿarż-ı cemāl / Ben besāriyye yazarken güllere/ Bir ḫaber virdi baña ḥüzn ü melāl / Bir civān girmiş ẓulām-ı maḳbere /Berr-i tābendeye düşmüş ẓülāl / Bir yıl oldı yazmadım tārīḫini / Eyledi rūḥumla ḫayli ḥasbiḥāl / İtdi pür-sūziş lisān-ı ḫāmeyi / Nāgehān bir mıṣra-yı ḥüzün iştimāl / Geç çıkar tārīḫim ama bī-bedel / Nev-civānken irtiḥāl itdi Kemāl / Sene 1320

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kemal Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Sandukalı olan mezarda ayak şahidesi de mevcuttur.

Silindir formdaki şahidenin başlık kısmını devrin sanat anlayışına uygun, dilimli sade bir başlık oluşturmaktadır. Üst bordür kısmını kıvrımlı yapraklar çevirirken şahide iri yapraklardan oluşan bir vazo içine oturtulmakta ve metin etrafını da iğne yapraklar çerçevelemektedir. Metnin hemen üzerine oturtulan "çapa" merhumun denizci olduğunu düşünmemizi sağlamaktadır. Aynı özelliklere sahip ayak şahidesinin ön yüzünde vazodan çıkan hayat ağacı ile asma helezonları ve üzüm salkımları görülmektedir. Sanduka şeklinde olan mezarın kapak taşı altında kalan yan duvarlarında iç kısma doğru oluşan göçmeler, mezarın bakıma ihtiyacı olduğunu işaret eder niteliktedir.

Şahide metni "Hüve'l-Bâkî" ibaresiyle başlasada metnin geri kalan kısmı daha çok sitem ve serzeniş içermektedir. Edebi bir dille merhumun genç yaştaki kaybını anlatan metin kimlik bilgisi ve tarihle sonlandırılmaktadır.

On dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda yazılmıştır. Zemin oyma yöntemi ile hakk edilen yazının kalem kalınlığı 6 mm den oluşmaktadır.

Fotoğraf 79: Kemal Bey'in aş.

Estampaj 63: Kemal Bey'in aş.

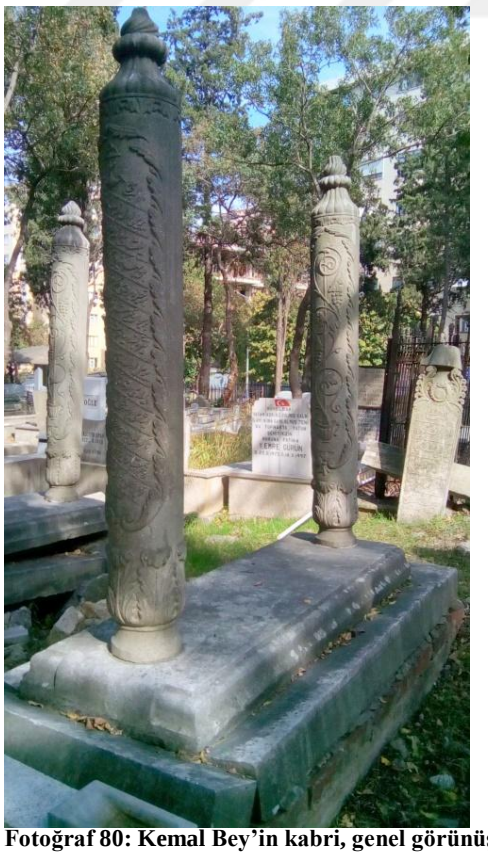

Fotoğraf 80: Kemal Bey'in kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 81: Fatma Ifakat Hanım

Estampaj 64: Fatma Ifakat Hanım

Katalog No **:** 47

Fotoğraf No **:** 81/ aş. 82-83

Estampaj No **:** 64/ aş. 65

Kimlik Bilgisi **:** Hüseyin Bey Efendinin Kerimesi Fatma İfakat Hanım

Tarih **:** 22 Muharrem 1320 H./ 1 Mayıs 1902 Perşembe M.

İnceleme Tarihi **:** 14 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Baş/Ayak Şahidesi **:** bş: 73x32/ aş: 62x24/ P:160x150x10 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattat **:** Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Pehle

Kitabe Metni :

اه من الفراق

اغليوب زار ايلمه اى والدم پدرم / سزه محشرده شفاعت ايدرم / جنت المأوى دگلمى روح صبيانك يرى / بن المله ايجيرهيم سزه آب كوثرى / شورای بحريه اعضاسندن ميرالای / خافظ حسين بگ افنديك كريمهسى فاطمه افاقت / خانمك روحيچون فاتحه/ سنه ١٣٦٠ محرم ٢٢

Āh mine'l-firāḳ

Aglayub zār eyleme ey vālidem pederim / Size maḥşerde şefāʿat iderim / Cennetü'l me'va değil mi rūḥ-ı ṣıbyānıñ yeri / Ben elimle içireyim size āb-ı kevseri / Ṣūrā-yı baḥriye ʿāżāsından Mīr-alay / Ḥāfıẓ Ḥüseyīn Beg Efendi'niñ kerīmesi Fāṭıma İfāḳat / Ḫānım'ıñ rūḥi-çün Fātiḥa / Sene 1360 Muḥarrem 22

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüseyin Bey'in kızı Fatma İfakat Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Dikey dikdörtgen formda olan baş ve ayak şahidenin başlık kısmı gül ve "c" kıvrımlı iri akant yapraklardan oluşan buket ile doldurulurken aynı şekilde gül ve yapraklarla şahidelerin boynuna gerdanlık kondurulmuş, şahide metninin etrafını çeviren yapraklar şık bir görüntü oluşmasını sağlamıştır. Küçük bir kız çocuğuna ait olduğunu belli edecek düzeyde küçük tasarlanmış şahidelere sahip olan bu mezar, pehleli ve şık bir görünüme sahiptir. Ayak şahidesinin orta kısmında topraktan çıkan gül ağacı yer almaktadır. Mezar devrin sanat anlayışını yansıtırken büyük ya da küçük gözetmeksizin ölümün ne denli yumuşatılmaya çalışıldığını ve henüz ergenliğe ulaşmamış bir kız çocuğu için kullanılan "hanım" ifadesi ile kültürel yapının ne düzeyde olduğunu belli eder niteliktedir. Yeşil demir parmaklıklarla çevrili olan mezarda bir tane daha yakın tarihli mezar bulunmaktadır. Parmaklıkların giriş kısmında bulunan yapı kitabesi formundaki şahide ise bu alan içerisinde bir defin daha olduğunu belli etmekte ve başka bir şahsın kimlik bilgisini bize sunmaktadır (kat. no. 130).

Şahide metni "Ah Minel Firak" gibi bir serzenişle başlamakta metnin geri kalanının merhumenin ağzından anne ve babasına itaf edecek şekilde ayarlandığı görülmektedir. Kimlik bilgisi babası ile verilen merhumenin adına Fatiha talep edilerek vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün ay yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Dokuz satırdan oluşan ve mail kıta formunda, zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edilen yazının kalem kalınlığı 3 mm dir.

Fotoğraf 82: Fatma İfakat Hanım'ın aş.

Estampaj 65: Fatma İfakat Hanım'ın aş.

Fotoğraf 83: Fatma İfakat Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 84: Mahide Hanım

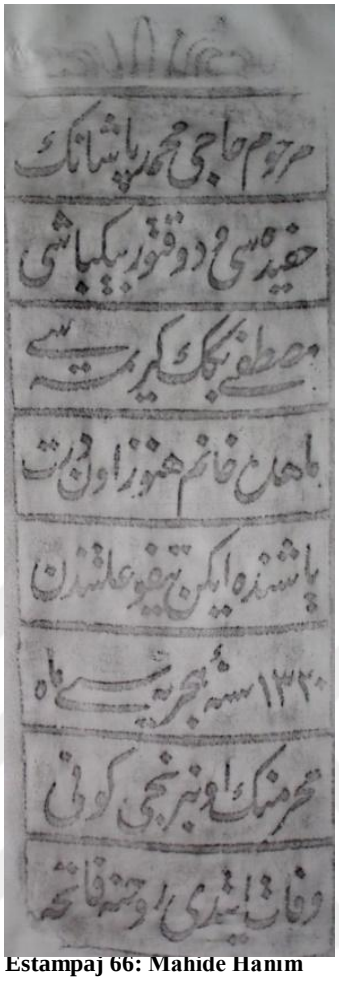

Estampaj 66: Mahide Hanım

Katalog No : 48

Fotoğraf No : 84

Estampaj No : 66

Kimlik Bilgisi :Mehmet Beyin Hafidesi, Mustafa Beyin Kerimesi Mahide Hanım

Tarih : 11 Muharrem 1320 H. / 20 Nisan 1920 Pazar M.

İnceleme Tarihi : 20 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : b:80 ç:52 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

مرحوم حاجی محمد پاشانك / حفدەسی و دوقتور بیکباشی/ مصطفی بگك کریمەسی / ماهده خانم هنوز اون درت / یاشینده ایکن تیفو علتندن / ۱۳۲۰ سنه هجریەسی ماه / محرمنك اونبرنجی گونی / وفات ایتدی روحنه فاتحه

Merhūm ḥācı Meḥmed Paşa'nıñ / Hafidesi ve Doḳtor Binbaşı / Muṣṭafa Beg'iñ kerīmesi/ Māhide Ḫānım henüz on dört / Yaşında iken tifo ʿilletinden / 1320 sene-i hicriyyesi māh-ı / Muḥarreminiñ on birinci güni /Vefāt itdi rūḥuna Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mustafa Bey'in kızı Mahide Hanım'a ait olan mezar şahidesi demir parmaklıklarla çevrilmiş, içerisinde bir adet eski tarihli (kat no:30) bir adet yakın tarihli mezarın bulunduğu bir aile sofasındadır. Şahidenin kendi yerinde olma olasılığı yüksek iken hemen yanında bulunan yakın tarihli mezarın mermer duvarları sebebiyle asıl sınırlarının kaybolduğu görülmekte ayak şahidesi de mevcut olmadığından kesin yeri konusunda şüpheye düşülmektedir.

Silindir formdaki şahdenin başlık kısmı devrin sanat anlayışını yansıtan dilimli sade bir başlıktan oluşmakta üst bordür kısmı yapraklarla çevrilirken alt kısmında iri yapraklardan oluşan bir vazo içine oturtulduğu görülmektedir. Şahide hafif eğik durmaktadır.

Kimlik tanımı ile başlayan şahide metni merhumenin genç yaşta hastalıktan öldüğünü beyan ederek vefat tarihini vermektedir. Diğer metinlere göre farklılık gösteren özelliği ise hicri takvim kullanılan metinde vefat tarihinin rakam ile gün ve ay kısımlarının ise yazı ile belirtilmesidir.

Herbiri pafta içerisinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm olan celi ta'lik yazının, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk ediliği ve sonra siyah boya ile boyandığı görülmektedir.

Fotoğraf 85: Şakire Hanım

Estampaj 67: Şakire Hanım

Katalog No **:** 49

Fotoğraf No **:** 85/ aş: 86-87

Estampaj No **:** 67/ aş: 68

Kimlik Bilgisi **:** Sivaslı Medine Hanımın Kerimesi Şakire Hanım

Tarih **:** 20 Mayıs 1321 R./ 2 Haziran 1905 Cuma M.

İnceleme Tarihi **:** 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** b:155 ç:74 / aş: b:140 ç:60 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Lahana

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

اه من الموت

ناگهان گیتدی جهاندن قالدی خابی / مرخ ل اوچدی قفسدن جانمك جان پارەسی / قوندی جنّت باغنه جگرده قالدی یارەسی / نیچون فریاد ایتمسون هردم حسرتله انەسی / طویمدی دنیاسنه اول اوك بر دانەسي / ای فلك لایقمی بویله طاشدان اولسون لانه سي / سیواسلی مدینه خانمك کریمسی / مرحومه شاکره خانمك روحنه / رضاء لله تعالی الفاتحه / سنه فی۲۰ مایس ۱۳۲۱

Āh mine'l-firāḳ

Nāgehān gitdi cihāndan kaldı ıssız ḫābi / Herhal uçdı ḳafesden cānımıñ cān pāresi / kondı cennet bağına ciğerde ḳaldı yāresi / Niçün feryād itmesün her dem ḥasretle annesi /toymadı dünyāsına ol onun birdānesi / Ey felek lāyıḳ mı böyle taşdan olsun lānesi / Sivaslı Medīne Ḫānımıñ kerīmesi / Merḥūme Şākire Ḫānımıñ rūḥuna / Rıẓā'en li'llāhi Teʿālā el-Fātiḥa / sene 1321 fī 20 Mayıs

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Medine Hanım'ın kızı Şakire Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendine ait olan yerde bulunmaktadır ancak her iki tarafına yapılan yakın tarihli definler ile mezarın asli sınırları kaybolmuş durumdadır. Silindir formdaki baş ve ayak şahidelerinin başlık kısmı devrin sanat anlayışına uygun dilimli sade bir başlıktan oluşurken, üst bordür kısmı penç ve yapraklarla çevrilmektedir. Şahidelerin iri yapraklardan oluşan vazo içine oturtulduğu görülmekte, baş şahidesinde metin etrafı yapraklı tek iplik suyolu ile çerçevelenmektedir. Ayak şahidesinin ön kısmını ise saksıdan çıkan hayat ağacı ve helezonlar oluşturan yapraklar doldurmaktadır.

"Ah minel mevt" serzenişi ile başlayan metin, tipik 20.yy şahide metinlerine örnek teşkil etmektedir. Kalıplaşmış bir metinle yazılmış bu şahide de nadir rastlanan özelliklerden bir tanesi ise erkek egemen bir toplumda merhumenin kimliğinin yakınlık derecesini belirten bir bayanın kimliği ile birlikte verilmesidir. Metnin son kısmında Fatiha talep edilerek vefat tarihi verilmektedir. Rumi takvim kullanılan metinde tarih gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

On bir satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm olan celi ta'lik yazıda satır istifi uygulandığı görülmektedir.

Fotoğraf 86: Şakire Hanım'ın aş.

Estampaj 68: Şakire Hanım'ın aş.

Fotoğraf 87: Şakire Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 88: Ahmet Bey

Estampaj 69: Ahmet Bey

Katalog No **:** 50

Fotoğraf No **:** 88/ aş. 89-90

Estampaj No **:** 69/ aş.70

Kimlik Bilgisi **:** Ahmet Bey

Tarih **:** 7 Receb 1321 H. / 29 Eylül 1903 Salı M.

İnceleme Tarihi **:** 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:193 ç:76/ aş: b:180 ç:71/ S: 214x88x40/ P: 179x65x16 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe, Arapça

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی

گچمه زائر فاتحه‌یله روحنی شاد ایتمه‌دن / بورده مدفوندر معزز بر وجر بی مثال / چاك چاك ایدی حیاتن دست غادر ورم / انکشاف اتمکسزین اه صولدی افسوس اول نهال / روح پاکی عرش رحمانه ایدنجه انتقال / رحمتن ابزال ایدر البت خدای ایزل / کر یه‌بار اولدم ضیاع ناگهانیسیله بن / چیقدی خامه‌دن بو تاریخ تأثر اشقال /کیتدی درت گونلك شو عمرك طاتمه‌دن اذواقنی / ایتدی احمد بگ نهالي اه پك گنج ارتحال / سنه ١٣٢١

Hüve'l-Bāḳī

Geçme zā'ir Fātiḥa ile rūḥını şād itmeden / Burada medfūndur muʿazzez bir vecr bī-misāl / Çak çak itdi ḥayātın dest-i ġādir-i verem / İnkişāf etmeksizin āh şoldı efsūs ol nihāl / Rūḥ-ı pākı ʿarş-ı raḥmāna idince intiḳāl / Raḥmetin ibzāl ider elbet ḫüdā-yı ? /girye-bār oldum dayāʿı nāgehānīsiyle ben / Çıkdı ḫāmemden bu tārīḫ-i te'essür-i işgāl / Gitdi dört günlük şu ʿömrüñ tatmadan eẕvāḳını / İtdi Aḥmed Beg nihāli āh pek genc irtiḥāl / Sene 1321

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde sandukalı bir yapıya sahiptir.

Silindir formdaki baş ve ayak şahidelerinin başlık kısmı devrin sanat anlayışına uygun dilimli sade bir başlıktan oluşmakta, metin ve bezeme etrafı yapraklarla çerçevelenmektedir. Baş şahidesinin alınlık kısmına yerleştirilen "çapa" Ahmet Bey'in denizcilikle alakalı bir meslek sahibi olduğunu düşündürmektedir. Ayak şahidesinde saksıdan çıkan hayat ağacı asma dalları ve üzüm salkımları yer almaktadır. Sanduka da bezeme unsuru yer almamaktadır. Pehleye yakın alçak yapıdaki sandukanın ayak kısmında içe göçmeler görülmekte ve bakım gerektiği düşünülmektedir.

"Hüve'l Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni edebi bir üslupla devam ederek daha ilk satırda ziyaretçilerden Fatiha talep etmekte merhumun veremden öldüğünü biraz serzeniş biraz tefekkür ile açıklamaktadır. Son kısımda ise vefat tarihinin sadece yıl olarak işlendiği görülmektedir. Ebced hesabı ile tarih düşürülmüştür.

On iki satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 89: Ahmet Bey'in aş.

Estampaj 70: Ahmet Bey'in aş.

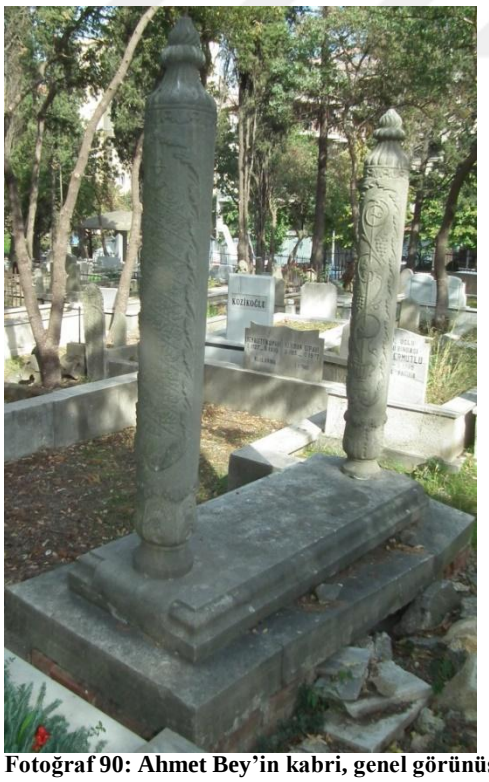

Fotoğraf 90: Ahmet Bey'in kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 91: Fatma Hanım

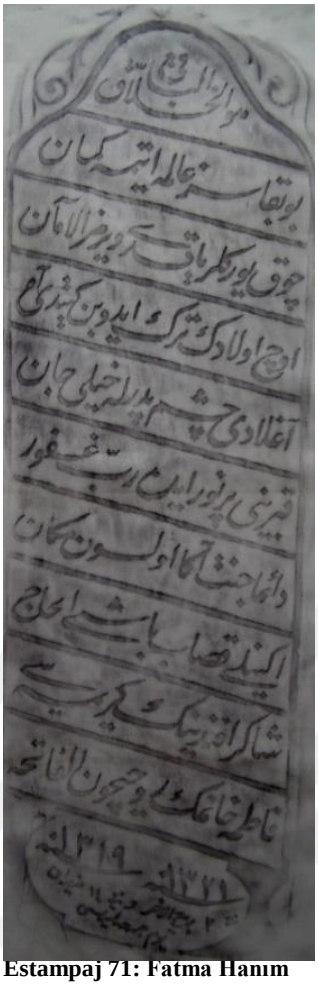

Estampaj 71: Fatma Hanım

Katalog No : 51

Fotoğraf No : 91/ aş: 92-93

Estampaj No : 71/ aş: 72

Kimlik Bilgisi : Hacı Şakir Efendinin Kerimesi Fatma Hanım

Tarih : 2 Rebiü'l-âhir 1321 H./14 Haziran 1319 R./28 Haziran 1903

İnceleme Tarihi : 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 134x36 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالخلّاق الباقی
بو بقاسز علمه ایتمه کمان / چوق یورکلر یاقدی ویرمز الامآن / اوچ اولادڭ ترك ایدوبن گیتدی آه/ اغلادی چشم پدرله خیلی جان / قبرینی پرنور ایده ربّ غفور / دئما جنّت آڭا اولسون مکان / اگینلی قصاب باشی الحاج / شاکر افندینڭ کریمەسی / فاطمه خانمڭ روحیچون الفاتحه / سنه ۱۳۱۹فی ۱٤ خزیران و سنه ۱۳۲۱ فی ۲ ربیع الاخر یوم جمعایرتسی

Hüve'l-Ḫallāḳu'l-Bāḳī
Bu beḳāsız ʿaleme itme gümān / Çoḳ yürekler yakdı virmez el-emān / Üç evlādıñ terk idüben gitdi āh / Ağladı çeşm-i pederle ḫayli cān / ḳabrini pür-nūr it Rabb-i ġafūr / Dai'mā cennet ana olsun mekān / Eginli Kasapbaşı el-ḥāc Şākir Efendi'niñ kerīmesi / Fāṭma Ḫānımıñ rūḥi-çün el-Fātiḥa / Sene 1319 fī 14 ḫazīrān ve Sene 1321 fi 2 rebīʿü'l-āḫir Yevm-i cumʿā irtesi

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Şakir Efendi'nin kızı Fatma Hanıma ait olan mezar şahidesi, üç kişilik çevrilmiş mezar sofasında baş kaidesinin sağ kısmını doldurmaktadır. Aynı kaide üzerinde sol kısmını dolduran eski tarihli (kat no:67) mezar şahidesi ve orta kısmında yakın tarihli mezar bulunurken Fatma hanımın şahidesinin olduğu kısıma denk gelen yakın tarihli başka bir defin daha mevcuttur ve mezar taşı bu şahidenin önünde toprak üzerine yerleştirilmiş durumdadır.

Tek bir duvar üzerine sabitlenmiş şahidelerin arada kalan kısımlarında rumi desenli bordür kullanıldığı görülmektedir (foto:92). Şahidenin başlık kısmı gül ve yapraklardan oluşurken geri kalan kısmında herhangi bir bezeme unsuru bulunmamaktadır.

Şahide metni "Hüvel Hallakul Baki" ibaresi ile başlamakta edebi bir üslup kullanılarak devam etmekte yakını olan şahıs ile beraber kimlik bilgisi verilmektedir. Fatiha talep edildikten sonra vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısımları gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

On bir satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı türü kullanılarak 7 mm kalem kalınlığı ile mail kıta olarak tasarlandığı görülmektedir. Celi ta'lik yazı, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir.

Fotoğraf 92: Fatma Hanım'ın (kat no: 51) ve Hacı Şakir Efendi'nin (kat no: 67) kabri, ara bordür süslemesi

Estampaj 72: Fatma Hanım' (kat no: 51) ve Hacı Şakir Efendi'nin(kat no: 67) kabri, ara bordür süslemesi

Fotoğraf 93: Fatma Hanım'ın (kat no: 51) ve Hacı Şakir Efendi (kat no: 67) kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 94: Rukiye Müride Hanım

Estampaj 73: Rukiye Müride Hanım

Katalog No : 52

Fotoğraf No : 94

Estampaj No : 73

Kimlik Bilgisi : Kemal Beyin halilesi Rukiye Müride Hanım

Tarih : 2 Zi'l-ka'de 1321 H./7 Kanun-i sani 1319 R./20 Ocak 1904 M.

İnceleme Tarihi : 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:113 ç:69 / aş: b:124 ç:59 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

الباقی

اه نه یازق اولدی بکّا گنجلگمه طویمدم / چاره اولمز درده دشدم دفعه امکان بولمدم / یاقدی یاندیردی وجودم شهرینی قهروالم / گل گبی صولدم جهاندە نه اولدیغم بیلمدم / ضبطیه نظارت جلیلەسی مکتوبی / قلمی ممیّز اوّلی عزتلو کمال / بگك حلیلەسی مرحومه و مغفوره / روقیه مریده خانمك روحنه / رضاءً لله تعالی الفاتحه / سنه ۱۳۱۹ فی ۷ کانون ثانی و سنه ۱۳۲۱ فی ۲ زی القعده چه ارشنبه گجەسی غره

El-Bākī

Āh ne yazık oldı bana gencligime toymadım / Çāre olmaz derde düşdüm defʿa imkān bulmadım / Yakdı yandırdı vücūdum şehrini ḳahr-u elem / Gül gibi ṣoldum cihānda ne oldıgum bilmedim / żabṭiye neẓāret-i celīlesi mektūbı / ḳalem-i mümeyyiz-i evveli ʿizzetlü Kemāl / Beginñ ḥalīlesi merḥūme ve maġfūre / Rūḳiye Mürīde Ḫānımıñ rūḥuna /Rıża'en li'llāhi teʿālā el-Fātiḥa / Sene 1319 fī 7 Kānūn-i sānī ve Sene 1321 fī 2 Zī'l-ḳaʿde /Çehārşenbe ġurre

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kemal bey'in nikâhlı eşi Rukiye Müride hanım'a ait olan mezar şahidesi paslanmış demir parmaklıklar içerisindedir. Baş ve ayak şahideleri neredeyse birbirine değecek derecede eğik ve tamamının görünmesini engeller durumda bodur ağaçların arasında kalmış, bakımsız bir haldedir.

Silindir formdaki şahidelerde herhangi bir bezeme unsuru bulunmamaktadır.

Şahide metni "El Baki" ibaresi ile başlamakta metin dünyadan göçmüş olmanın verdiği acı ve sitemle devam etmektedir. Yakını olan şahıs ile birlikte kimlik bilgisi verilerek Fatiha talebinin ardından vefat tarihinin verildiği görülmektedir. Hicri ve rumi takvimlerin bir arada kullanıldığı metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Her biri pafta içerisinde on bir satırdan oluşan şahide metninin, celi ta'lik yazı ile yazılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm olan celi ta'lik yazı, içinde bulunduğu kötü koşullara rağmen iyi durumdadır.

Fotoğraf 95: Abdurrahim Bey

Estampaj 74: Abdurrahim Bey

Katalog No **:** 53

Fotoğraf No **:** 95

Estampaj No **:** 74

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Mehmet Şükrü Efendinin Hafidi Abdürrahim Bey

Tarih **:** 7 Receb 1321 H./ 29 Eylül 1903 Salı M.

İnceleme Tarihi **:** 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri **:** b:80 ç:54 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هو الباقى
صدوردن الحج محمد شكرى / افندينك حفيدى اولوب ياننده كى / همشيرەسى گبى دنياى بيوفادن گلزار بهشته انتقال ايدن / عبد الرحيم بگك انيسى حورو غلمان / و روحى رحمت رحمان اوله جملەسنك / روحلرينه لله الفاتحه / سنه ١٣٢١ فى ٨ رجب

Hüve'l-Bāḳī
Ṣudūrdan el-Ḥāc Meḥmet Şükri / Efendīniñ ḥafīdi olub yanındaki / Hemşīresi gibi dünyā-yı bī-vefādan / Gülzār-ı behişte intiḳāl iden / ʿAbdurraḥim Begiñ enīsi / Ve rūḥ-ı raḥmet ü raḥmān ola cümlesiniñ / Rūḥlarına li'llāhi'l-Fātiḥa / sene 1321 fī 8 Receb

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmed Şükrü Efendi'nin torunu Abdurrahim Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde değildir. Alt kısmında bulunan kaide sayesinde ayakta duran şahide rastgele bir yerde kaderine terk edilmiş durumdadır.

Silindir formdaki şahidenin başlık kısmını devrin sanat anlayışına uygun, dilimli sade bir başlık oluştururken kaideye yakın kısmının yapraklarla çevrildiği görülmektedir ve şahide de başka herhangi bir bezeme bulunmamaktadır.

Şahide metni "Hüve'l Baki" ibaresi ile başlamakta yakını olan şahıs ile birlikte kimlik bilgisi verilerek Fatiha talebinin ardından vefat tarihinin verildiği görülmektedir. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Herbiri pafta içinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 96: Halil Ağa ve Fatma Hanım

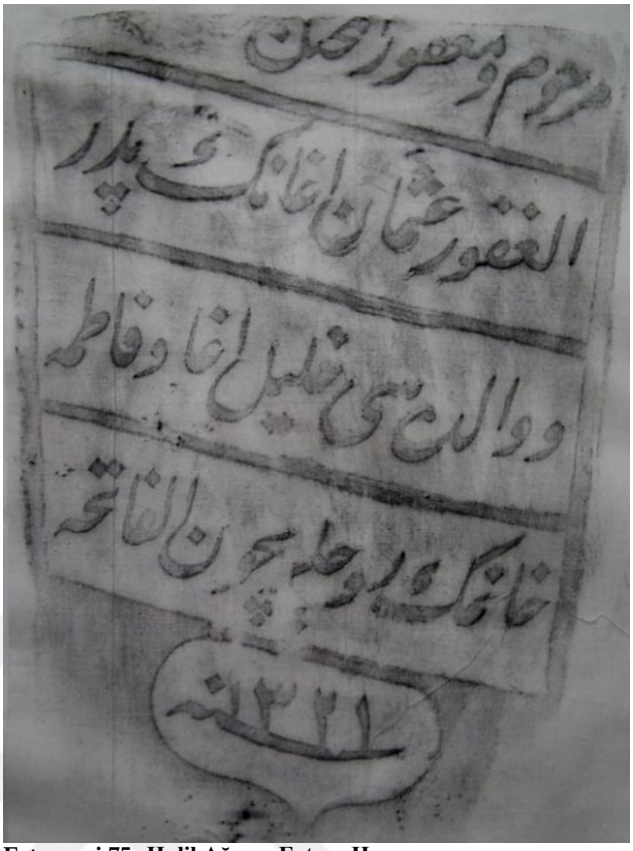

Estampaj 75: Halil Ağa ve Fatma Hanım

Katalog No : 54

Fotoğraf No : 96

Estampaj No : 75

Kimlik Bilgisi : Osman Ağanın Pederi ve Validesi Halil Ağa ve Fatma Hanım

Tarih : 1321 H. / 1903-1904 M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 45x27 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

مرحوم و مغفور .... / الغفور عثمان اغانك پدر / والدهسی خالیل اغا و فاطمه / خانمك روحلریچون الفاتحه / سنه ١٣٢١

Merḥūm ve maġfūr …. / El ġafūr ʿOsmān Ağanın pederi / Ve vālidesi Ḫālīl Ağa ve Fāṭıma / Ḫānımıñ rūḥları-çün el- Fātiḥa / Sene 1321

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Halit Ağa ve Fatma Hanım'a ait olan bu şahide kendi yerinde olmamakla birlikte üst kısmı -şahide metninin yarısına gelecek şekilde- kırık durumdadır ve parçanın nerede olduğu bilinmemektedir. Başka bir mezarın demir parmaklıklarının önünde bulunan şahidenin parmaklıklar sebebiyle cepheden fotoğrafı alınamazken arka kısmında bulunan (kat no:139) başka şahideye yaslanmış hali kötü görünmemektedir.

dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin başlık kısmına dair malumat bulunmamaktadır.

Şahidenin elde kalan kısmındaki metinden anlaşıldığı üzere şahide bir çift için yaptırılmış, sade bir metne sahiptir. Kimlik bilgisi ve fatiha talebinin ardından tarih işlenerek metin sonlandırılmaktadır.

Şahidenin mevcut olan beş satırlık kısmı mail kıta formunda düzenlenip zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Kalem kalınlığı 5 mm olan metin yazısı için celi ta'lik kullanılmıştır.

Fotoğraf 97: Ahmed Necmeddin Efendi

Estampaj 76: Ahmed Necmeddin Efendi

Katalog No **:** 55

Fotoğraf No **:** 97

Estampaj No **:** 76

Kimlik Bilgisi **:** Ahmed Necmeddin Efendi

Tarih **:** 8 Receb 1321 H. / 30 Eylül 1903 Çarşamba M.

İnceleme Tarihi **:** 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 154x58 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi sülüs-istif/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هو الحی الباقی
سلیمانیّه جامع شرفی / صویجلجی باشیسی و صو / نظارتی کشف مامورلرندن / محمّد مقبول افندینك / مخدومی محاسبه عمومیّه مالیّه مرکز / قلمی خلفاسندن هنوز یگرمی بش یاشنده / ایکن ارتحال دار نعیم ایدن / احمد نجمه‌الدّین افندینك روحنا فاتحه / سنه ۱۳۲۱ فی ۸ رجب شریف یوم جهارشنبه

Hüve'l-Ḥayyü'l-Bāḳī

Süleymāniyye Cāmi şerifī / şuyolcı başısı ve şu / Neẓāreti keşf me'mūrlarından / Muḥammed Maḳbūl efendiniñ / Maḫdūmı muḥasebe-i ʿumūmiyye-i māliyye merkez/ ḳalemi ḫulefāsından henüz yigirmi beş yaşında / İken irtiḥāl-i dār-ı naʿīm iden / Aḥmed Necmeddin Efendiniñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1321 fī 8 Receb-i şerīf Yevm-i çehārşenbe

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Makbul Efendi'nin oğlu Ahmet Necmeddin Efendi'ye ait mezar şahidesi kendi yerinde demir parmaklıklarla çevrilmiş durumdadır. Genel yapısı dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını Hamidi fes doldururken düz gelen omuz kısmında kurdele ile bağlanmış buket, kenarlara yayılan yapraklar ve lale motifleri bulunmaktadır. Pafta içerisinde olan bu bezemenin hemen altında girlant yer almaktadır. girlantın hemen altından başlayan şahide metninin etrafı da ampir üsluplu lotus yaprakları ile çevrilmekte ve alt kısma doğru genişleyerek daha oval gelen şahidenin bir kaide üzerine oturtulduğu görülmektedir. Çerçeveli yapıda olan mezarın ayak şahidesi için ayrılmış bir yeri mevcuttur ancak ayak şahidesinin nerede olduğu bilinmemektedir. Baş şahidesi -hemen önünde büyümüş olan ağaç yüzünden olsa gerek- 45 derece kadar arkaya yatık durumda ve bakıma ihtiyacı olduğunu belli eder görünümdedir. Aynı şekilde mezarı çeviren alçak duvarda ağaç köklerinden nasibini alarak eğilmeye ve orjinal şeklini kaybetmeye başlamıştır. Şahide metni "Hüve'l Hayyul Baki" ibaresi ile başlamakta yakını olan şahısla birlikte kimlik bilgisi verilerek merhumun 25 yaşında vefat ettiği belirtilmektedir. Metin Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Her biri pafta içerisinde dokuz satırdan oluşan şahide metni ve bezemeleri için zemin oyma yöntemi ile celi sülüs yazının satır istifi uygulanarak taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm olan yazının kalem hakkının verildiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 98: Hürrem Hanım

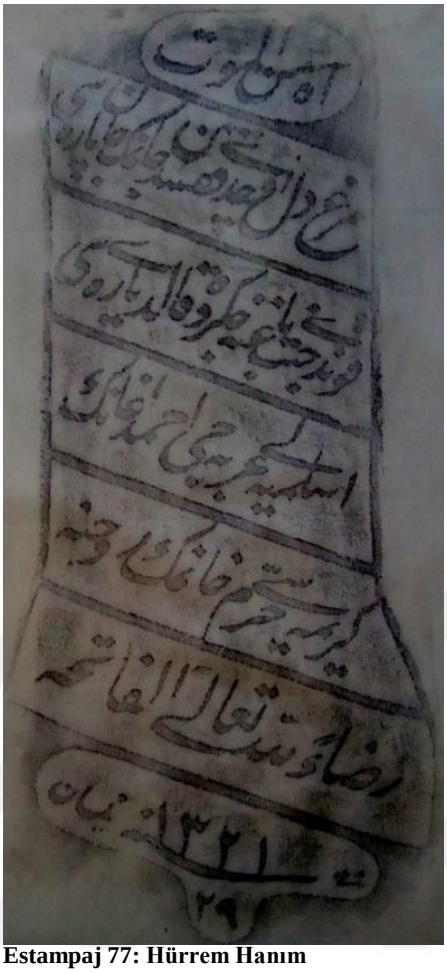

Estampaj 77: Hürrem Hanım

Katalog No : 56

Fotoğraf No : 98

Estampaj No : 77

Kimlik Bilgisi : Arabacı Ahmet Ağa'nın Kerimesi Hürrem Hanım

Tarih : 29 Nisan 1321 R. / 12 Mayıs 1905 Cuma M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 95x34/ aş: 18x26 cm

Malzemesi/ İşlenişi : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

اه من الموت
مرغ دل اوچدی قفسدن جانمك جان پارەسی / قوندی جنّت باغنه جگرده قالدی یارەسی / اسلمیەلی عربەجی احمد اغانك / کریمەسی حرّم خانمك روحنه / رضاءً لله تعلی الفاتحه / سنه ۱۳۲۱ فی۲۹ نیسان

Āh Mine'l-Mevt
Murġ-i dil uçdı ḳafesden cānımıñ cān pāresi / Ḳondı cennet bağına cigerde ḳaldı yarası / İslemiyyeli ʿArabacı Aḥmed Ağanıñ / Kerīmesi Ḥürrem Ḫānımıñ rūḥuna / Rıżā'en li'llâhi teʿālā el- Fātiḥa / sene 1321 fī 29 Nīsān

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Arabacı Ahmet Ağa'nın kızı Hürrem Hanım'a ait olan bu şahide kendisine ait olan yerde bulunmaktadır.

Depo taşı olan ve dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin başlık kısmı bir adet penç ve yapraklarla bezenmiş buketten oluşmakta şahide alt kısımda -son üç satıra denk gelecek kadar- daha oval bir hal almaktadır. Ayak şahidesi kısmında iki tane ayak şahidesi mevcut olan mezarda -biri neredeyse toprağa gömülü- hangisinin bu merhumeye ait olduğu tam bilinmezken büyük kısmı toprak altında olan şahidenin buraya ait olma olasılığının daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

"Ah Mine'l Mevt " gibi bir serzenişle başlayan şahide metni, merhumenin cennet bağında olmasını talep ederek yakını olan şahısla birlikte kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebinin ardından vefat tarihi verilerek sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan şahidenin tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Yedi satırdan oluşan şahide metni, celi ta'lik yazı türü ile mail kıta formunda, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 99: Seyyid Mustafa Vehbi Efendi

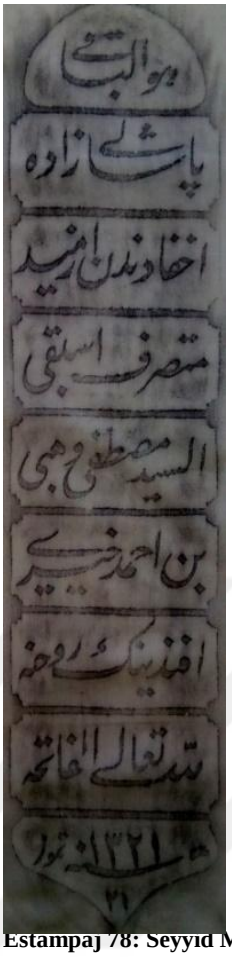

Estampaj 78: Seyyid Mustafa Vehbi Efendi

Katalog No : 57

Fotoğraf No : 99

Estampaj No : 78

Kimlik Bilgisi : Seyyid Mustafa Vehbi Efendi

Tarih : 21 Temmuz 1321 R. / 3 Ağustos 1905 Perşembe M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kaideye sabit durumda, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : b:10 ç:75 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی

پاشالی زاده / اخفادندن ازمید / متصرف اسبقی / السید مصطفی وهبی / بن احمد خیری / افندینك روحنه / لله تعلی الفاتحه / سنه ۱۳۲۱ فی ۲۱ تموز

Hüve'l-Bāḳī

Paşalı-zāde / Aḫfādından İzmīd / Mutaṣarrıf-ı esbaḳı / Es-Seyyīd Muṣṭafa Vehbī / Bin Aḥmed Ḫayrī / Efendīniñ rūḥuna / li'llāhi teʿālā el-Fātiḥa / Sene 1321 fī 21 Temmūz

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Seyyid Mustafa Vehbi Efendi'nin oğlu Ahmet Hayri Efendi'ye ait mezar şahidesinin kendi yeri bilinmemektedir. Şahide bir kaide üzerine sabitlenmiş rastgele bir yerde durmaktadır. Bulunduğu ortam sebebiyle yıpranmış bir görünüme sahiptir.

Silindir formdaki şahidenin kaideye yakın kısmında yapraklarla çevrili ince bir bordür bulunmaktadır.

"Hüvel Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni yakını olan şahısla birlikte merhumun kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisinde dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 100: Zeliha Mir'at Hanım

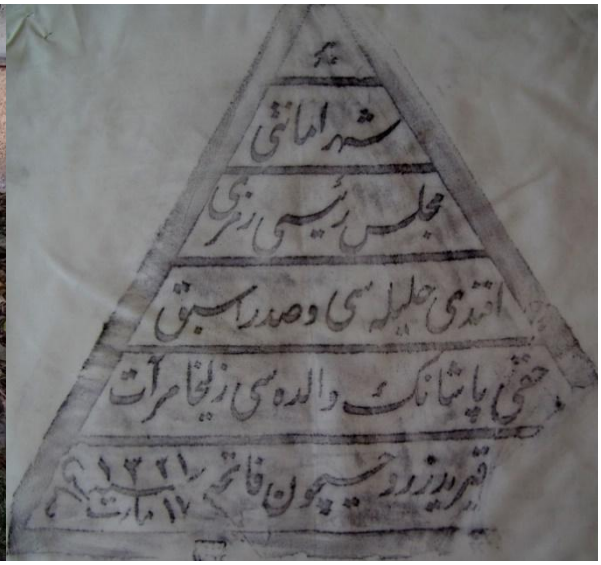

Estampaj 79: Zeliha Mir'at Hanım

Katalog No : 58

Fotoğraf No : 100

Estampaj No : 79

Kimlik Bilgisi : Remzi Efendi Halilesi ve Hakkı Paşanın Validesi Zeliha Mir'at

Tarih : 11 Mart 1321 R. / 24 Mart 1905 Cuma M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 55x58 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هو

شـهر امـانتی / مجلس رئیسـی رمزی / افنـدی حلیلهسـی و صـدد اسبق / حقـی پاشـانك والدهسـی زلیخـا مـرآت / ... قبریدر روحیچون فاتحا سنه ۱۳۲۱ ۱۷ مارت صالی

Hū

Şehr-emāneti / Meclis reīsi Remzi / Efendī ḥalīlesi ve ṣadr-ı esbaḳ / Ḥaḳḳı Paşanıñ vālidesi Zelīḫā Mir'āt / …. ḳabridir rūḥi-çün Fātiḥa Sene 1321- 17 Mart ṣālı

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Remzi Efendi'nin eşi ve Hakkı Paşa'nın annesi Zeliha Murat Hanım'a ait olan bu mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Alçak demir parmaklıklarla çevrili olan mezarın tek kişi için biraz geniş olduğu görülmektedir. Bu şahide kapı üstünde bulunurken ayak kısmının sol köşesinde de başka bir şahide (kat no:108) göze çarpmakta ancak eğrelti durmasından ötürü asıl yerinin orası olmadığı düşünülmektedir.

Üçgen olan mezar şahidesi mezarlıkta bu forma sahip olan tek şahide durumundadır. Mezarı çevreleyen demir parmaklıklar oldukça yıpranmış ve bazı kısımlarda kopukluklar oluşmuştur. Şahidenin sol alt kısmının kırık olması sebebiyle son satırdaki metnin ilk kelimesi bilinmemektedir.

Şahide Metni üçgen pafta içerisindeki "hu" ibaresi ile başlayarak yakını olan şahıslarla birlikte merhumenin kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalarla bölünmüş altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 101: Muzaffer Hanım

Estampaj 80: Muzaffer Hanım

Katalog No **:** 59

Fotoğraf No **:** 101/ aş: 102-103

Estampaj No **:** 80/ aş: 81

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Azmi Efendi Kerimesi Muzaffer Hanım

Tarih **:** 12 Cemâziye'l-âhir 1322 H. / 24 Ağustos 1904 Perşembe M.

İnceleme Tarihi **:** 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 177x34/ aş: 161x31 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik-istif / -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

ناگهان گتدی جهاندن قالدی اسیزخانهسی / مرغ دل اوچدی قفسدن جانمك جان پارهسی / قوندی جنت باغنه جگرده قالدی یارهسی / نیچون فریاد ایتمسون هردم حسرتیله آنهسی / طویمدی دنیاسنه اول اوك بردانهسی / ای فلك لایقمی بویله طاشدن اولسون لانهسی / باب سرعسکری نظامیه اوراق مدیرلگندن / متقاعد مرحوم حاجی عزمی افندینك / کریمهسی مرحومه مظفر خانمك روحنه / رضاءً لله تعلی الفاتحه / سنه ۱۳۲۲ فی۱۲ جماذی الاخر

Hüve'l-Bāḳī

Nāgehān gitdi cihāndan kaldı ıssız ḫānesi / Murġ-i dil uçdı ḳafesden cānımıñ cān pāresi /kondı cennet bāgına ciġerde kaldı yāresi / Niçün feryād itmesün her dem ḥasretiyle annesi / toymadı dünyāsına ol evin birdānesi / Ey felek lāyıḳ mı böyle taşdan olsun lānesi / Bāb-ı Serʿaskerī Niẓāmiye Evrāḳ Müdirliginden / Mütekāʿid merḥūm Ḥācı ʿAzmī Efendiniñ / Kerīmesi merḥūme Mużaffer Ḫānımıñ rūḥuna / Rıżā'en li'llāhi teʿālā el-Fātiḥa / Sene 1322 fī 12 cemāẕiye'l-āḫir

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Merhum Hacı Azmi Efendi'nin kızı Muzaffer Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendisine ait yerde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip olan mezar, neredeyse toprakla aynı hizada iki kişiye ait (kat no:60) olacak şekilde geniş çerçeveli bir yapıya sahiptir. Bir baba ve kızının birkaç ay içerisinde ard arda vefatını gösteren şahideler, metinlerinde de yer alan ölüm acısını çokça hissettirmektedir.

Dikey dikdörtgen formda olan baş şahidesinin başlık kısmı devrin sanat anlayışını yansıtarak, gül ve yapraklardan oluşan bir buketle bezenirken hemen altında boyun kısmını bir adet penç doldurmakta ve açmış gül ile yapraklardan oluşan gerdanlık sarmaktadır. Şahide metninin etrafı oval gelecek şekilde yapraklarla çerçevelenmektedir. Ayak şahidesinin başlık kısmı ise tek gül kullanılan yapraklı buketten oluşurken şahidenin ön kısmını saksıdan çıkan hayat ağacına dolanarak yükselen gül ağacı doldurmaktadır.

"Hüvel Baki" ibaresi ile başlayan şahide metninde kadere serzeniş sezilirken merhumenin kimlik bilgisi yakını olan şahısla birlikte verilmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

On iki satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak istif tasarımı uygulanmakta mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm olan celi ta'lik yazı kalem hakkını verirken mezarın genel yapısı, bezemeleri ile takdire şayan bir görünüme sahip dönemin sanatsal zevkini ortaya koyar niteliktedir.

Fotoğraf 102: Muzaffer Hanım'ın aş.

Estampaj 81: Muzaffer Hanım'ın aş.

Fotoğraf 103: Muzaffer Hanım'ın kabri, genel görünüşü

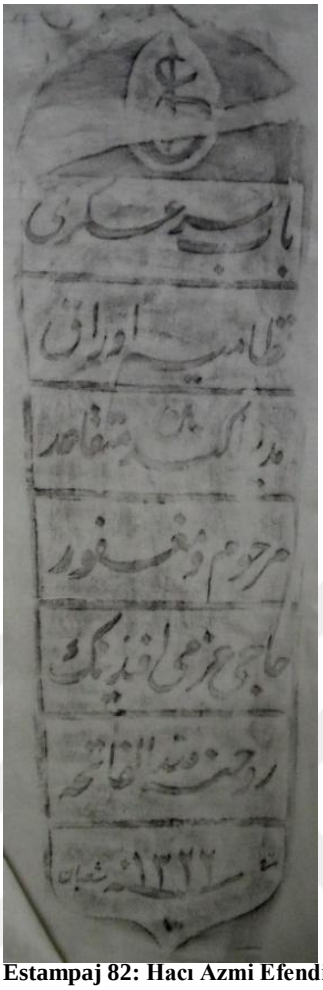

Fotoğraf 104: Hacı Azmi Efendi **Estampaj 82: Hacı Azmi Efendi**

Katalog No **:** 60

Fotoğraf No **:** 104/ aş: 105-106

Estampaj No **:** 82/ aş: 83

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Azmi Efendi

Tarih **:** 10 Şaban 1322 H./ 20 Ekim 1904 Perşembe M.

İnceleme Tarihi **:** 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 150x36/ aş: 121x27 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

ع ا
باب سر عسكرى / نظاميه اوراق / مديرلگندن متقاعد / مرحوم و مغفور / حاجى عزمى افنديك / روحنه الله الفاتحه / سنه ١٣٢٢ فى ١٠ شعبان

Ayn Elif
Bāb-ı serʿaskerī / Niẓāmiye evrāḳ / Müdirliginden müteḳāʿid / Merḥūm ve maġfūr / Ḥācı ʿAzmī Efendīnin / Rūḥuna lillāhi'l Fātiḥa / Sene 1322 fī 10 Şaʿbān

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Azmi Efendi'ye ait olan mezar şahidesi iki kişilik ayarlanmış çerçeveli mezar şeklinde kendisine ait olan kısımdadır ancak taş kaide kısmından kırılarak sırt üstü şekilde mezarın üstüne yatmıştır. Çift kişilik olan mezarın diğer tarafındaki şahide (kat no: 59) Azmi efendinin kızına aittir.

Dikey dikdörtgen formda olan baş şahidesinin başlık kısmını hamidi fes oluşturmaktadır. Şahidenin omuz kısmı üzüm taneleri ve yapraklarla bezenmekte iken şahide metninin alınlık kısmına denk gelen kırık, şahideyi iki parçaya ayırmaktadır. Kırık kısının toprakla dolması ve arasında yetişen otlar göz önünde bulundurulduğunda taşın uzun zamandır bu durumda olduğu ve herhangi bir şekilde bakım görmediği düşünülebilir. Ayak şahidesi daha sağlıklı görünürken başlık kısmını bir adet açmış gül ve yapraklı buket oluşturmakta cephesinde ise topraktan çıkan gül ağacı yer almaktadır.

Şahide metninin kırık olan alınlık kısmını dik oval kartuş içerisinde (ا-ع) "ayn/elif" harfleri oluşturmaktadır. Bu kısımda yer alan "elif" harfinin Allah isminin anahtarı, "ayn" harfinin ise Âlim isminin anahtarı olduğu düşünülebilir[18]. Mezarlık genelinde buna benzer başlangıç ibaresi kullanılan başka şahide bulunmamaktadır. Merhumun kimlik bilgisi dünyevi mevkii ile birlikte verilmekte Fatiha talep edilerek vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şekinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Kalem kalınlığı 9 mm olan celi ta'lik yazının sanatsal kaygı barındırdığını söylemek mümkündür.

[18] Yakıt, İsmail; Türk İslam Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme, İstanbul, 2010, Ötüken, 29

22.04.2019 tarihinde alana yapılan ziyarette bu şahidenin bulunduğu yerden alınarak kenara atıldığı görülmüştür. Zaten kırık durumda olan üst kısmı ise yakın çevresinde bulunamamıştır.

Fotoğraf 105: Hacı Azmi Efendi'nin aş.

Estampaj 83: Hacı Azmi Efendi'nin aş.

Fotoğraf 106: Hacı Azmi Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 107: Sümbül Hanım

Estampaj 84: Sümbül Hanım

Katalog No : 61

Fotoğraf No : 107 / arka: 108

Estampaj No : 84 / arka: 85

Kimlik Bilgisi : Hüsnü Beyin Halilesi Sümbül Hanım

Tarih : 1322 H. / 1904-1905

İnceleme Tarihi : 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : b:163 ç:98 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe, arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هو

بكلمه اصلا فرح زيرنده بو نه طارمك / گورمدم بونده وجودن بر المدن سالمك / محنت درد پياپيدرحيات مستعار / ذكر مولادر همان وار ايسه ريحى جانمك / سنبل جسمم دوشوب باغ فنانك خاكنه / اشك چشميله صوارلدى بتون خويشمانمك / هپسى فانيدر همان بر رحمت رحماندر / انتظار ايتديگى شمدى جان اميد واريمك / چقدى اوچ حورى بكا تبشير رحمتله ديدى / لالەزارعدن اوله جايى بو سنبل خانمك / سنه ١٣٢٢

Hū

Bekleme aṣlā feraḥ zīrinde bu ne taremin / Görmedim bunda vücūdun bir elemden sālimiñ /Miḥnet-i derd pey-ā-peydir ḥayāt-ı müsteʿār /ẕikr-i Mevlādır hemān vār ise rīḥı cānımıñ / Sünbül cismim düşüb bag-ı fenānıñ ḫākine / Eşk-ı çeşmiyle suvarılmak bütün hişmānımıñ / Hepsi fānīdir hemān bir raḥmet-i raḥmāndır / İntiẓār ittigi şimdi cān ümīdvārımıñ / Çıktı üç ḥūri baña tebşīr-i raḥmetle didi / Lālezār-ı ʿAdn ola cāyı bu Sünbül Ḫānımıñ / Sene 1322

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüsnü Bey'in nikalı eşi Sümbül Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Yaklaşık 8 ila 10 metrekare civarında bir oda görünümündeki yapının üzerinde bu şahideden hariç iki tane daha eski tarihli (kat no: 80-96) ve bir tane de yeni tarihli mezar şahidesinin bulunduğu aile sofası, mezarlık genelinde tek örnek teşkil etmektedir (foto: 151).

Silindir formdaki şahidenin alınlık kısmı ve metin etrafı "c" ve "s" kıvrımlı akant yapraklarla bezenmekte olan şahidenin arka kısmında da daire içerisinde metin yer almaktadır.

"Hu" ibarisi ile başlayan şahide metni Allah'a tevekkül ile devam etmekte merhumenin kimlik bilgisi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Metnin son kısmında ebced hesabı ile ta'miyeli tarih düşürülmüştür. Bir önceki satırda geçen "çıktı üç huri" ifadesi ile ta'miyeli tarih satırının toplamı olan 1325 ten üç çıkarılacağı anlaşılmıştır. Şahidenin arka kısmında yer alan metinde ise merhumenin kimlik bilgisi yakını olan şahısla birlikte tekrar verilmektedir.

Her biri pafta içerisinde ön kısmı on iki arka kısmı dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği

görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm olan yazının kalem hakkının verildiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 108: Sümbül Hanım'ın şahidesi, arka kısmı

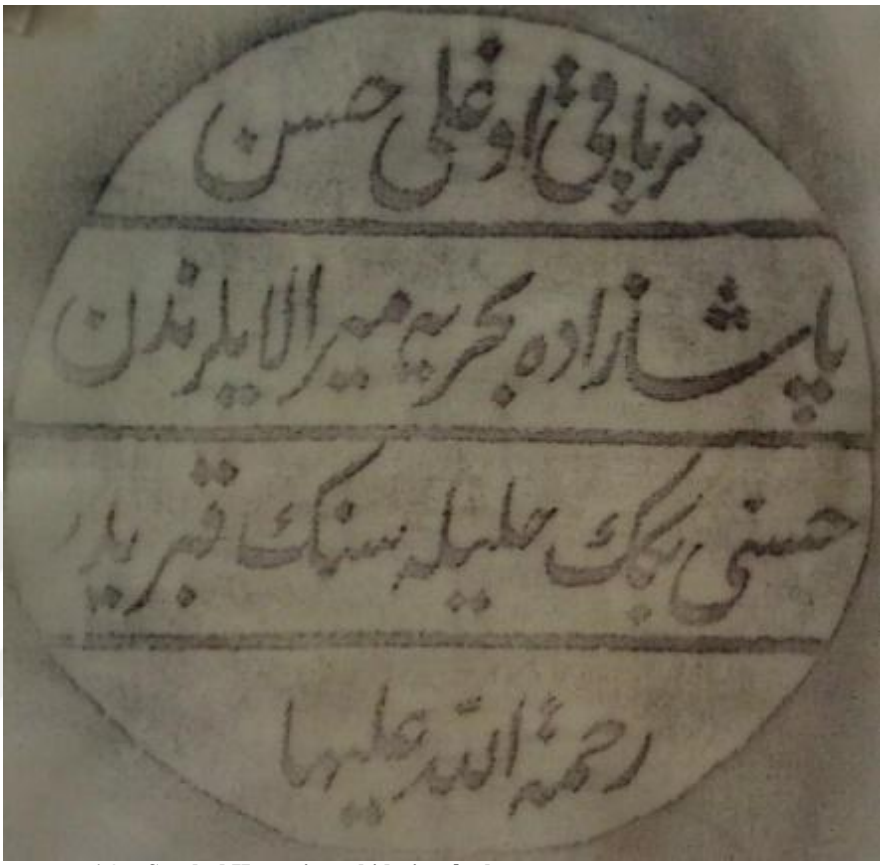

Estampaj 85: Sümbül Hanım'ın şahidesi, arka kısmı

Kitabe Metni :

تریاقی اوغلی حسن / پاشازاده بحریه میر الایلرندن / حسنی بگك حلیلهسنك قبریدر / رحمتهالله علیها

Tiryākioğlu Ḥasan / Paşa-zāde Baḥriye Mīr-alaylarından / Ḥüsni Begiñ ḥalīlesiniñ ḳabridir / Raḥmetu'llāhi ʿaleyhā

Fotoğraf 109: Fatma Saime Hanım

Estampaj 86: Fatma Saime Hanım

Katalog No : 62

Fotoğraf No : 109/ aş. 110-111

Estampaj No : 86/ aş. 87

Kimlik Bilgisi : Miralay Sami Beyin Kerimesi Fatma Saime Hanım

Tarih : 29 Ramazan 1322 H./24 Teşrin-i sâni 1320 R./7 Aralık 1904 M.

İnceleme Tarihi : 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 133x34/ aş: 107x29 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

اه من الموت

بو جهان باغنەگلدم بر مروت گورمدم / دردیمه درمان آرادم بر علاجنی بولمدم / آه ایله زار قیلەرق تازەلیگمه طویمدم / چون اجل پیمانەسی طولمش مرادم آلمدم / میرالای سامی بگك کریمەسی فاطمه / صائمه خانمك روحیچون الفاتحه / سنه ۱۳۲۲ رمظان ۲۹ سنه ۱۳۲۰ تشرین ثانی ۲٤

Āh mine'l-mevt

Bu cihān bağına geldim bir mürüvvet görmedim / Derdime dermān aradım bir ʿilacını bulmadım / Āh ile zār kılarak tāzeligime toymadım / Çün ecel peymānesi tolmuş murādım almadım / Mīr-alay Sāmī Begiñ kerīmesi Fāṭıma / Ṣāi'me Ḫānımıñ rūḥi-çün el- Fātiḥa / Sene 1322 Ramaẓān 29 Sene 1320 Teşrīn-i sānī 24

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Miralay Sami Bey'in kızı Fatma Saime Hanım'ın mezar şahidesi kendine ait olan yerde bulunmaktadır. Yan kısmına bir defin daha yapılabilecek düzeyde geniş, demir parmaklıklarla çevrilmiş olan mezarlıkta başka defin bulunmamaktadır. Baş şahidesi neredeyse parmaklıklara yaslanmış durumda olduğundan, cepheden fotoğrafı çok net alınamamıştır.

Dikey dikdörtgen formdaki baş şahidesinin başlık kısmını, gül ve yapraklardan oluşan bir buket doldurmaktadır. Ayak şahidesinin başlık kısmınıda papatya ve kıvrımlı yapraklardan oluşan buket doldururken şahidenin cephesi topraktan çıkan nergis ve yapraklı helezonlarla bezenmiştir.

"Ah Minel mevt" gibi bir serzenişle başlayan şahide metni aynı sızlanışı metnin ilerleyen kısımlarında da devam ettirmekte, merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte vererek Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimlerin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik yazının hoş göründüğünü söylemek mümkündür.

Fotoğraf 110: Fatma Saime Hanım'ın aş.

Estampaj 87: Fatma Saime Hanım'ın aş.

Fotoğraf 111: Fatma Saime Hanım'ın kabri, genel görünüşü

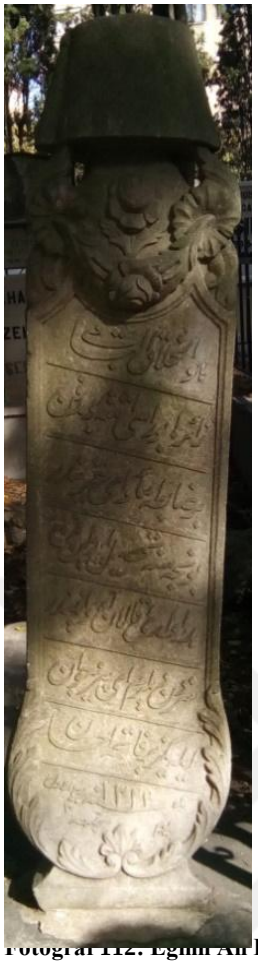

Fotoğraf 112: Eğinli Ali Rıza Efendi

Estampaj 88: Eğinli Ali Rıza Efendi

Katalog No : 63

Fotoğraf No : 112/ aş. 113-114

Estampaj No : 88/ aş. 89

Kimlik Bilgisi : Eğinli Ali Rızâ Efendi

Tarih : 3 Rebiü'l-evvel 1322 H./4 Haziran 1320 R./18 Mayıs 1904 M.

İnceleme Tarihi : 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 131x35/ aş: 112x32/ P: 143x69x15 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالخلاق الباقی

زائر! بوراسی اشته بو مدفن / بر ظابطه مأ وای حزیندر / بونجه سنه تحصیل ایدیلن فن / هدر اولدی، قالان آه و انیندر / سزدن دیلرم ای پیرو جوان / ایلهیکز بر فاتحه احسان / سنه ۱۳۲۲ فی۳ ربیع الاول یوم جمعه

Hüve'l-Ḫallāḳu'l-Bāḳī

Zā'ir! Burası işte bu medfen / Bir ẓābiṭe me'vā-yı ḥazīndir / Bunca sene taḥṣīl idilen fen /Heder oldı kalan āh u enīndir / Sizden dilerim ey pīr ü civān / Eyleyiñiz bir Fātiḥa iḥsān / fī 3 Rebīʿü'l-evvel Sene 1322 /Yevm-i Cumʿa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Eğinli Ali Rıza Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli bir yapıya sahip olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur.

Dikey dikdörtgen formda olan baş şahidesinin başlık kısmı Hamidi festen oluşmaktadır. Şahidenin boynunda bir adet gül bulunmakta ve hemen altında açmış gül ve yapraklardan oluşan girlant yer almaktadır. Şahide metninin etrafındaki çerçevenin üst kısmı düz, alt kısmı yapraklarla bezenerek oval şeklinde tasarlanmıştır. Ayak şahidesinin başlık kısmını bir tane penç ve yaprakların oluşturduğu bir buket doldururken şahidenin cephesinde kısa bir metin yer almaktadır. Metnin üst ve alt kısımlarına yaprak motifleri yerleştirilmiştir.

"Hüve'l Hallakul Baki" ibaresi ile başlayan baş şahidesinin metninde edebi bir üslupla ziyaretçiye seslenilerek Fatiha talep edilmekte hicri takvimle vefat tarihinin gün-ay-yıl şeklinde verildiği görülmektedir. Merhumun kimlik bilgisine ise ayak şahidesinde yer verildiği, tekrar Fatiha talep edilerek rumi takvimle vefat tarihinin gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Baş şahidesi sekiz, ayak şahidesi beş satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Baş şahidesi için kalem kalınlığı 8 mm ye ayak şahidesi için 7 mm ye ayarlanmıştır.

Fotoğraf 113: Eğinli Ali Rıza Efendi'nin aş.

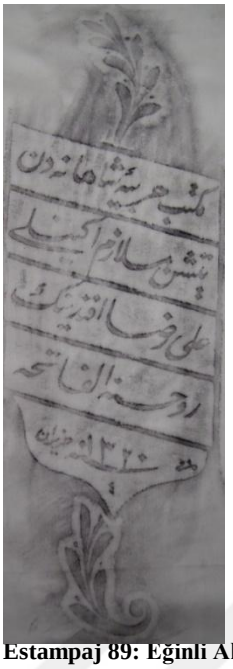

Estampaj 89: Eğinli Ali Rıza Efendi'nin aş.

Kitabe Metni :

مكتب حربيه شاهانه‌دن / يتشن ملازم اگينلى / على رضا افنديڭ / روحنه الفاتحه / سنه ١٣٢٠ فى ٤ خزيران

Mekteb-i ḥarbiyye-i şāhāneden / Yetişen mülāzım Eginli / ʿAli Rıżā Efendiniñ / Rūḥuna el-Fātiḥa/ sene 1320 fī 4 ḫazīrān

Fotoğraf 114: Eğinli Ali Rıza Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Bergamalı Ali Rıza Paşa

Estampaj 90: Bergamalı Ali Rıza Paşa

Katalog No : 64

Fotoğraf No : 115/ aş: 116-117

Estampaj No : 90/ aş: 91

Kimlik Bilgisi : Bergamalı Ali Rıza Paşa

Tarih : 20 Rebiü'l-evvel 1323 H./ 25 Mayıs 1905 M.

İnceleme Tarihi : 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:196 ç:87/ aş: b:180 ç:77 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Lahana

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

كلّ نفسن ذائقت الموت

حيدر پاشا / منه خستانەسى / طبيب اوّلى / برغمەلى مرلوا / على رضاپاشانك / روحچون رضاءً لله / تعالى فاتحه / سنه ١٣٢٣ فى ربيع لاول ٢٠

Küllü nefsin ẕāi’ḳatü’l-mevt

Ḥaydarpaşa / Mune ḫastānesi / Ṭabīb-i evveli / Berġamalı mir-livāʿ / Ali Rıẕā Paşanıñ /Rūḥi-çün rıẕā’en li’llāhi /Teʿālā Fātiḥa / Sene 1323 fī 20 Rebīʿü’l-evvel

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Bergamalı Ali Rıza Paşa’ya ait olan mezar şahidesi kendi yerindedir. Toprak mezar şeklinde olan mezarın sınırları kaybolmuş olsa da ayak şahidesi sayesinde ne kadar alan kapladığını tahmin etmek mümkündür.

Silindir formdaki baş şahidesinin başlık kısmını, lahana başlık doldurmaktadır. Şahidenin kaide kısmında ise birbirini kesen yarım daireler ve bu dairelerin tepe noktasına denk gelen yerlere açmış gül yerleştirildiği, dairelerin kesiştiği noktalara ise ay ve yıldız figürleri bezendiği görülmektedir. Şahide metninin etrafını çeviren “c” kıvrımlı yapraklar ikili geçme ile birbirine bağlanmıştır. Başlık ve kaide kısmı baş şahidesi ile aynı bezenmiş olan ayak şahidesinin ön yüzünü saksıdan çıkan hayat ağacı ve yaprakların oluşturduğu helozonlar doldurmaktadır.

“Küllü Nefsin Zaikatül Mevt” (ankebut/57) ayet-î kerimesi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevkii ile birlikte vermekte Fatiha talep ederek vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 1 cm olan celi ta’lik yazının ehil bir hattatın elinden çıktığını söylemek mümkündür.

Fotoğraf 116: Bergamalı Ali Rıza Paşa'nın aş.

Estampaj 91: Bergamalı Ali Rıza Paşa'nın aş.

Fotoğraf 117: Bergamalı Ali Rıza Paşa'nın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 118: Ayşe Şadiye Hanım

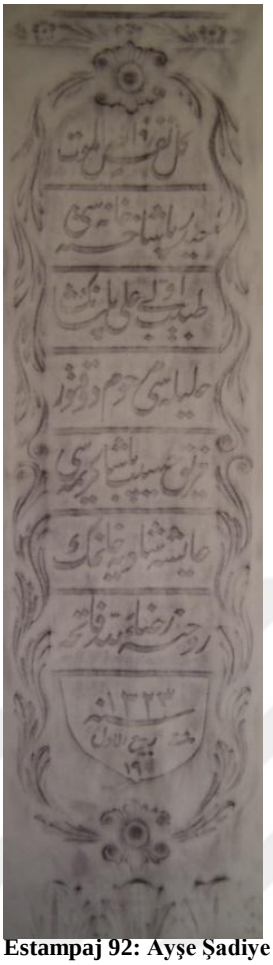

Estampaj 92: Ayşe Şadiye Hanım

Katalog No : 65

Fotoğraf No : 118

Estampaj No : 92

Kimlik Bilgisi : Ali Paşa Halilesi, Hasib Paşa Kerimesi Ayşe Şadiye Hanım

Tarih : 19 Rebiü'l-evvel 1323 H./ 24 Mayıs 1905 Çarşamba M.

İnceleme Tarihi : 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : b:167 ç:76 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : On iki dilimli Bektaşi tacı (bş. tepe noktasında)

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

كلّ نفسن ذائقت الموت
حيدرپاشا خستەخانەسى طبيب اوّلى على پاشانك / حليلەسى مرحوم دوقتور / فريق حسيب پاشا كريمەسى / عايشه شاديه خانمك / روحنه رضاءً لله فاتحه / سنه ١٣٢٣ فى١٩ ربيع لاول

Külli nefsin ẕā'iḳatü'l mevt
Ḥaydar Paşa Ḫastḫānesi / Ṭabīb-i evveli ʿAli Paşanıñ / ḥalīlesi merḥūm Doktor / Ferīḳ Ḥasīb Paşa kerīmesi / Ayşe Şādiye Ḫānımıñ / Rūḥuna rıẓā'en li'llāhi Fātiḥa / Sene 1323 fī 19 rebīʿü'l-evvel

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ali Paşa'nın nikâhlı eşi ve Hasib Paşa'nın kızı Ayşe Şadiye Hanım'a ait olan bu mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı bilinmemektedir. Yan yana toprağa sabitlenmiş üç adet şahidenin (kat no: 36-89) ortasındaki bu şahide asıl yerinde ise mezar sınırları kaybolmuş ve gerekli mesafe bırakılmadan önüne yeni defin yapılmıştır.

Silindir formdaki şahidenin -başlık kısmında- tepe noktasında bulunan on iki dilimli bektaşî başlığı dikkat çekmektedir. Şahide metninin etrafını çerçeveleyen yaprakların oluşturduğu alanda çerçevenin üst noktasına nişan yerleştirilmiştir. Şahide iri yapraklardan oluşan vazo içine oturtulmuştur.

"Küllü nefsin zaikatül mevt" (Ankebut57) ayet-î kerimesi ile başlayan şahide metni merhumenin kimlik bilgisini yakınları ile birlikte vermekte Fatih talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazısı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 1cm dir.

Fotoğraf 119: Fatma Zerha Hanım

Estampaj 93: Fatma Zerha Hanım

Katalog No **:** 66

Fotoğraf No **:** 119/ aş: 120-121

Estampaj No **:** 93/ aş: 94

Kimlik Bilgisi **:** Hüsnü Paşanın Halilesi, Fatma Zehra Hanım

Tarih **:** 1323 H./ 1905-1906 M.

İnceleme Tarihi **:** 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:191 ç:70/ aş: b:188 ç:63/ S: 215x97x26/ P: 176x64x14 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

هو الباقی

بویلەدر عاقبت عالم ناسوت ایواه / ایشته بر صالحه نادرەده اولدی تباه / روح عا لیسنه البت اولور کامل آنڭ / قرب پرنور خداوند ازل جای پناه / دیدی تاریخنی گلدی ایکی نازنده ملك / ایلدی عزم جنان فاطمه خرا خانم آه / ۱۳۲۳ / هیئت صحیه بحریّه رئیسی وشهر / امانت جلیلەسی مجلس اعضاسی / کرامندن فریق سعادتلوحسنی / پاشا خضرتلرینڭ حلیلەسی / فاطمه زهرا خانمڭ روحی / ایچون الفاتحه

Hüve'l-Bāḳī

Böyledir ʿāḳıbet ʿālem-i nāsūt eyvāh / İşte bir şāliḥa-i nādire de oldı tebāh / Rūḥ-ı ʿāliyyesine elbet olur kāmil anın / Ḳurb-ı pür-nūr-ı Ḫudāvend-i ezel cā-yı penāh / Didi tārīḫini geldi iki nāzende melek / Eyledi ʿazm-i cinān Fāṭıma Ḫirā Ḫānım āh - 1323 - Hey'et-i ṣıḥḥiye-i Baḥriyye re'īsi ve şehr- /Emānet-i celīlesi meclis ʿāżāsı / Kirāmından ferīḳ sʿādetlü Ḥüsni / Paşa Ḫażretleriniñ ḥalīlesi / Fāṭma Zehrā Ḫānımıñ rūḥı / İçün el- Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüsnü Paşa'nın nikâhlı eşi Zehra Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli bir yapıya sahip olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur. Silindir formdaki baş ve ayak şahidelerinin başlık kısmını natüralist üslupta yaprakların çevirdiği ince bir taç ve dilimli sade bir başlık oluşturmakta kaide kısımlarını ise kıvrımlı yapraklar çevirmektedir. Baş şahidesinin metin, ayak şehidesinin bezeme bölümü yapraklarla çerçevelenmiş, ayak şahidesi saksıdan çıkan asma dalları ve üzüm salkımları ile bezenmiştir. Pehelinin orta kısmında damla formunda kuş suluğu yer almaktadır.

"Hüvel Baki" ibaresi ile başlayan şahide metninde, edebi bir üslupla ölümden bahsedildikten sonra merhumenin kimlik bilgisi Fatma Hira Hanım diye verilerek vefat tarihi işlenmekte ardından yakını ile birlikte tekrar kimlik bilgisi verilerek bu sefer Fatma Zehra Hanım diye tanıtılmakta ve Fatiha talebi ile metin sonlandırılmaktadır. Ebced hesabı ile tarih düşürülmüştür.

On üç satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 120: Fatma Zerha Hanım'ın aş.

Estampaj 94: Fatma Zerha Hanım'ın aş.

Fotoğraf 121: Fatma Zerha Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 122: Hacı Şakir

Estampaj 95: Hacı Şakir

Katalog No **:** 67

Fotoğraf No **:** 122/ 92-93 (kat no: 51)

Estampaj No **:** 95/ 72 (kat no: 51)

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Şakir

Tarih **:** 6 Sefer 1323 H./ 29 Mart 1321 R./ 12 Nisan 1905 Salı M.

İnceleme Tarihi **:** 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 138x40 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Örfi destarlı kavuk

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

نعمت مولایی جلب شکری اولدی زهری / بو جهتدن اولدی اقرانلرینك بالاتری / سعینی مشکور قیلدی حذمت مبرورهسی / ربّ منّان ایده مأمون اکا روز محشری / فاتحه اخلاص اوقویك روحنه ای مؤمنین / اولیکز مأجور سزده رحمت الله مظهری / حاجی شاکر جوهر تاریخ فوتن دیرایدی / شاکر احسان حقم ایسترم جنّتلری / روحیچون رضاءً لله الفاتحه / ٦ صفرالحیر سنه ١٣٢٣ یوم صالی ٢٩ مارت سنه ١٣٢١

Hüve'l-Bāḳī

Niʿmet-i mevlāyı celb-i şükri-i oldı Zehrā/ Bu cihetden oldı aḳranlarınıñ bālā-teri / Saʿyini meşkūr kıldı ḥiẕmet-i mebrūresi / Rabb-i Mennān ide me'mūn ānā rūz-ı maḥşeri /Fātiḥa İḫlāṣ okuyun rūhuna mü'mīnin / Olunız me'cūr siz de Rahmetu'llāh mazharı / Hacı Şākir Cevher tārīḫ-i fevtin dir idi / Şākir iḥsān-ı ḥaḳḳım isterim cennetleri / Rūḥi-çün rıẕā'en li'llāhi el-Fātiḥa / 6 ṣaferü'l- ḥayr Sene 1323 yevm-i ṣalı 29 Mart Sene 1321

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Şakir Efendi'ye ait olduğu anlaşılan bu mezar şahidesi üç kişilik çevrilmiş mezar sofasının sol kısmını doldurmaktadır. Sağ kısmını dolduran (kat no:51) eski tarihli mezar şahidesinin önünde üstüne defin yapıldığını belli eden yakın tarihli -toprak üzerine yerleştirilmiş- bir mezar taşı bulunurken orta kısmında da yakın tarihli başka bir defin daha olduğu görülmektedir. Üç adet mezar şahidesi -orta kısımdaki yakın tarihli- tek duvar üzerine sabitlenmekte şahidelerin orta kısımlarında yer alan duvarda yaklaşık 15 cm eninde rumi tasarımlı bordür kullanıldığı görülmektedir (foto: 92). Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını ise örfi destarlı kavuk oluşturmaktadır. Mezar sofası alçak duvarla çevrilmiş çerçeveli mezar şeklindedir (foto: 93).

"Hüvel Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni, sitem ve tevekkülün bir arada yaşandığını gösteren edebi bir üslubla devam etmekte metin arasında Fatiha ve İhlas talep ederek merhumun kimlik bilgisini verip vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimlerin kullanıldığı metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir. Son satırda ebced hesabı ile mu'cem tarih düşürülmüştür. Satır içindeki noktalı harfler merhumun vefat yılı olan 1323 sayısını vermektedir.

Kartuş içerisinde on bir satırdan oluşmakta olan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm olan celi ta'lik yazının kalem hakkının verildiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 123: Reşide Hanım

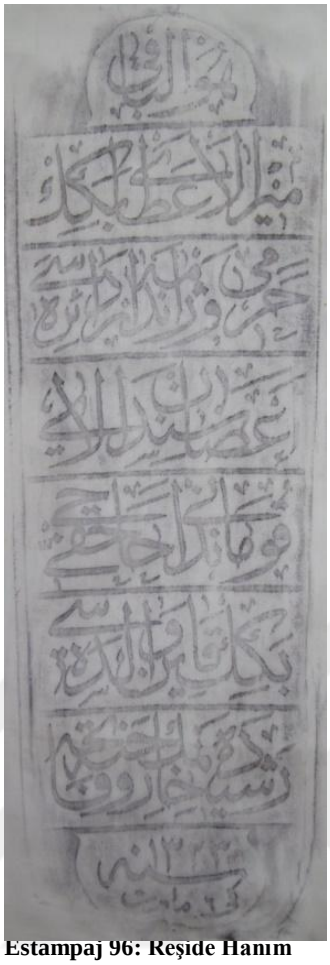

Estampaj 96: Reşide Hanım

Katalog No **:** 68

Fotoğraf No **:** 124/ aş: 125-126

Estampaj No **:** 97/ aş: 98

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Hakkı Beyin Kayınvalidesi Reşide Hanım

Tarih **:** 6 Mart 1323 R./ 19 Mart 1907 Salı M.

İnceleme Tarihi **:** 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 120x35/ aş: 119x34 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Sülüs/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

میر الای عطابگك / حرمی و ژاندارمه دائرەسی / اعضاسندن الای / قوماندانی حاجی حقّی / بگكڭ قاین والدەسی / رشیده خانمك روحنه فاتحه / سنه ١٣٢٣ فی٦ مارت

Hüve'l-Bāḳī

Mīr-alay ʿAṭā Begiñ / ḥaremi ve jandarma dāi'resi / āʿz̲āsından alay / ḳumandanı Ḥacı Ḥaḳḳı / Begiñ kayınvālidesi / Reşīde Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1323 fī 6 Mart

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Hakkı Bey'in kayınvalidesi Reşide Hanım'a ait olan bu mezar şahidesi kendisine ait yerde bulunmaktadır. Etrafı demir parmaklıklarla çevrili olan mezar, aile sofası olacak düzeyde geniş alan kaplamakta ve parmaklık içerisinde bir adet daha eski tarihli mezar şahidesinin (kat no:215) yer aldığı görülmektedir.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin başlık kısmı istiridyenin etrafında toplanmış gül ve yapraklardan oluşmaktadır. Ayak şahidesi ise istiridye ve yapraklardan oluşan daha sade bir başlığa sahipken cephesinde topraktan çıkan dallar ve çiçekler yer almaktadır.

Her biri kartuş içerisinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı istif tasarımı ile zemin oyma yöntemi kullanılarak uygulanmıştır. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 124: Reşide Hanım'ın aş.

Estampaj 97: Reşide Hanım'ın aş.

Fotoğraf 125: Reşide Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 126: Saliha Fahire Hanım

Estampaj 98: Saliha Fahire Hanım

Katalog No **:** 69

Fotoğraf No **:** 126

Estampaj No **:** 98

Kimlik Bilgisi **:** Binbaşı Esad Beyin Kerimesi Saliha Fahire Hanım

Tarih **:** Rebiü'l-evvel 1324 H./ Nisan-Mayıs 1906 M.

İnceleme Tarihi **:** 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri **:** b:83 ç:40 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Lahana

Mezar Türü **:** -

Kitabe Metni :

اه من الموت

امور صحيه انسانيه تفتيش / قوميسيونى رئيسى فريق / عمر پاشانك خفيدەينى / و مكاتب طبيه عثمانيه علم / نباتات معلمى بيكباشى اسعد / بگك كريمەسى صالحه فاخره خانمك / روحنه فاتحه / سنه ١٣٢٤ ربيع الاول

Āh mine'l-mevt

Umūr-ı ṣıḥḥiyye-i insāniyye teftīş / ḳomisyonu re'īsi ferīḳ/ ʿÖmer Paşanıñ ḫafīdesi / Ve mekātib-i ṭıbbiyye-i ʿOsmāniyye ʿilm-i / Nebātāt muʿallimi Binbaşı Esʿad/ Begiñ kerīmesi Ṣāliḥa Fāḥire Ḫānımıñ / Rūḥuna Fātiḥa Sene 1324 Rebīʿü'l-evvel

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Esat Bey'in kızı Saliha Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendisine ait olan yerde olmamakla beraber bir mezar ile demir parmaklıkların arasına atılmış durumda oldukça yıpranmış bir görünüme sahiptir.

Silindir formdaki şahidenin başlık kısmı, lahana başlıktan oluşmakta ve kaide kısmı ise yapraklarla çevrilmektedir.

"Ah minel mevt" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih ay ve yıl şeklinde işlenmiştir.

Kartuş içerisinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılmaktadır. Kalem kalınlığı 5 mm olan yazı zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edilmiştir. Şahidenin yıpranmış şekli göz önünde bulundurulduğunda celi ta'lik yazının gayet iyi durumda olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 127: Hüseyin Fehmi Efendi

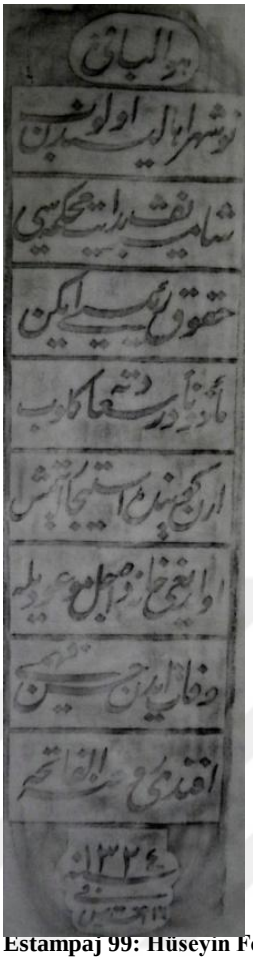

Estampaj 99: Hüseyin Fehmi Efendi

Katalog No : 70

Fotoğraf No : 127/ aş: 128-129

Estampaj No : 99/ aş: 100

Kimlik Bilgisi : Hüseyin Fehmi Efendi

Tarih : 16 Ağustos 1324 H./ 29 Ağustos 1908 cumartesi M.

İnceleme Tarihi : 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 129x28/ aş: 116x27 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Örfi destarlı kavuk

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
نوشهر اهالیسندن اولوب / شامشریف بدایت محکمهسی / حقوق رئسی ایکن / مأذوناً درسعادته گلوب / ارن کویندہ استیجار ایتمش / اولدیغی خانهده اجل موعودیله / وفات ایدن حسین فهمی / افندی روحنه الفاتحه / سنه ١٣٢٤ فی١٦ اعستوس

Hüve'l-Bāḳī
Nevşehir ahālisinden olub / Şām-ı Şerīf Bidāyet Maḥkemesi / ḥuḳūḳ re'isi iken / Me'z̲ūnen Der'saʿādete gelüb / Eren Köyünde istīcār itmiş / Oldıġı ḫānede ecel-i mevʿūdıyla / Vefāt iden Ḥüseyin Fehmi / Efendi rūḥuna el-Fātiḥa / Sene 1324 fī 16 Aġustos

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüseyin Fehmi Efendi'ye ait olan bu mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda yerden hafif yüksek olan mezarın çerçeve kısmı oldukça enli yapılmıştır.
Dikey dikdörtgen formdaki baş şahidesinin başlık kısmını örfi destarlı kavuk oluşturmakta haricinde herhangi bir bezene unsuru içermemektedir. Aynı formdaki ayak şahidesi topraktan çıkan hurma ağacı ile bezenmiştir.

"Hüve'l Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni merhummun nereli olduğunu, dünyevi mevkini ve nerede vefat ettiğini bildirmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Her biri pafta içerisinde on satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik yazının sade ve estetik görünümü takdir edilebilir.

Fotoğraf 128: Hüseyin Fehmi Efendi'nin aş.

Estampaj 100: Hüseyin Fehmi Efendi'nin aş.

Fotoğraf 129: Hüseyin Fehmi Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 130: Hayri Bey

Estampaj 101: Hayri Bey

Katalog No : 71

Fotoğraf No : 130

Estampaj No : 101

Kimlik Bilgisi : Çarhçı Miralay Hayri Bey

Tarih : 1324 H./ 1906-1907 M.

İnceleme Tarihi : 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : 51x35 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-istif/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی سنه ١٣٢٤

ایتمدی تخلیص جان ایواه درد معدەدن / خاندانی انی ایلدی خسرتله افغان و بکا / بر ملك مخفی دیدی کلدی مجوهر تاریحن / چرحجی میرالای خیری بك بو دمده عدنی جا

Hüve'l-Bāḳī Sene 1324

İtmedi taḫlīṣ-i cān eyvāh derd-i miʿdeden / Ḫānedānı anı eyledi ḫasretle efġān u bükā / Bir melek-i maḫfī didi geldi mücevher tārīḫin / Çarḥcı Mīr-alay Ḫayri Begiñ bu demde adnī cā (cemâziye'l-evvel)

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Miralay Hayri Bey'e ait olan mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir. Demir parmaklık üzerinde sabitlenmiş yapı kitabesi görünümündeki şahide parmaklıkla birlikte başka bir mezarın duvarına yaslanmış durumdadır. Üzerinde bulunduğu bölümün alçak çerçevelenmiş mezar görünümünde olması, şahideye ait mezar olma ihtimalini akla getirse de bir kesinlik söz konusu değildir.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide de herhangi bir benzeme unsuru bulunmamaktadır.

"Hüvel Baki" ibaresinin hemen yanında vefat tarihi yer almakta ve şahide metni merhumun kimlik bilgisi ile sonlandırılmaktadır.

Her biri kartuş içerisinde beş satırdan oluşan metin için celi sülüs yazı ile istif tasarımı ile kullanılmakta zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm olan celi sülüs yazının kalem hakkının verildiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 131: Neziha Hanım

Estampaj 102: Neziha Hanım

Katalog No : 72

Fotoğraf No : 131/ aş: 132-133

Estampaj No : 102/ aş: 103

Kimlik Bilgisi : Mustafa Beyin Halilesi Neziha Hanım

Tarih : 13 Receb 1324 H. / 2 Eylül 1906 Pazar M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:105 ç:53 aş: b:191 ç:85 / P: 205x67x15 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma-Yüksek kabartma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالباقی
ركوب حضرت / شهریاری یه مخصوص / سگودلی واپور همایونی / سر چرخجیسی میر الای / مصطفی بگك / حلیلهسی نظیه / خانمك روحیچون / رضاءً لله فاتحه / سنه ١٣٢٤ فی١٣ رجب

Hüve'l-Bāḳī
Rekūb-ı Ḥażret-i / Şehriyāriye maḫṣūṣ / Söğüdli vāpūr-ı hümāyūnı / Ser-çarḫcısı Mīr alay / Muṣṭafa Begiñ / ḥalīlesi Naẓīre / Ḫānımıñ rūḥi-çün / Rızā'en li'llāhi Fātiḥa / Sene 1324 fī 13 Receb

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mustafa Bey'in nikâhlı eşi Neziha Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendisine ait olan yerde bulunmaktadır. Pehleli yapıya sahip olan mezarın hemen yanında aynı bezeme özelliklerini barındıran bir tane daha pehleli mezar bulunmaktadır (kat no:41).

Silindir formdaki baş şahidesinin başlık kısmı üç boyutlu lale formundan oluşurken alınlık kısmını üç boyutlu olacak düzeyde kabartılmış armut, üzüm, ananas gibi meyvelerin oluşturduğu kolye doldurmakta aynı hizada tam arka kısmına denk gelen bölümde de bu kolyenin biraz daha küçültülerek kullanıldığı görülmektedir. Ayak şahidesinin de baş kısmı önlü ve arkalı olacak şekilde aynı kolye ile bezenmiştir. Şahidelerin alt kısımları kıvrımlı yapraklarla çevrilmekte baş şahidesinin metin etrafı yapraklarla çerçevelenmektedir. Ayak şahidesi topraktan çıkan hayat ağacı, asma dalları ve üzüm salkımları ile bezenerek ziyaret edenler için ölümün acısını hafifletir nitelikte sanatsal durmaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara ayrılmış on satırdan oluşan metin için celi ta'lik yazının kullanıldığı ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm olan celi ta'lik yazının hat sanatının ölçü ve kaidelere uygun olduğunu söylemek mümkünken bezemelerinde mezarlık genelinde nadir kullanılan meyve formlarından oluşması ve taşa çok güzel hakk edilmiş olması ustalarının ve hattatının emeğine sağlık dedirtecek düzeydedir.

Fotoğraf 132: Neziha Hanım'ın aş.

Estampaj 103: Neziha Hanım'ın aş.

Fotoğraf 133: Neziha Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 134: Fatma Melek Hanım

Estampaj 104: Fatma Melek Hanım

Katalog No : 73

Fotoğraf No : 134/ aş: 135-136

Estampaj No : 104/ aş: 105

Kimlik Bilgisi : Hasan Hayri Paşa Halîlesi Fâtıma Melek Hanım

Tarih : 7 Cemâziye'l-ahir 1325 H./ 18 Temmuz 1907 Perşembe M.

İnceleme Tarihi : 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 153x34 aş: 143x32/ P: 190x95x17 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-istif/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
سعادتلو حسن / خیری پاشا / حضرتلرینك / حلیلهسی مرحومه / فاطمه ملك / خانمك روحنه فاتحه / سنه ۱۳۲۵
فی ج ۷ پنجشنبه

Hüve'l-Bāḳī
Saʿādetlü Ḥasan / Ḫayri Paşa / Ḫażretleriniñ / ḥalīlesi merḥūme / Fāṭıma Melek / Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1325 fī 7 C. (Cemāziye'l-āhir) Pencşenbe

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasan Hayrî Paşa'nın nikâhlı eşi Fatma Melek Hanım'a ait olan bu mezar şahidesi kendi yerindedir. Pehleli yapıda olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidelerin başlık kısmı, baş şahidesinde üç adet gül ve yapraklardan ayak şahidesinde ise bir adet penç ve yapraklardan elde edilmiş buketten oluşmaktadır. Ayak şahidesi topraktan çıkan hurma ağacıyla bezenmiştir ve mezarın pehle kısmının ortasında kuş suluğu yer almaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak satır istifi uygulanmakta zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi sülüs yazının kalem kalınlığı 1 cm dir.

Fotoğraf 135: Fatma Melek Hanım'ın aş.

Estampaj 105: Fatma Melek Hanım'ın aş.

Fotoğraf 136: Fatma Melek Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 137: Ahmet Ağa

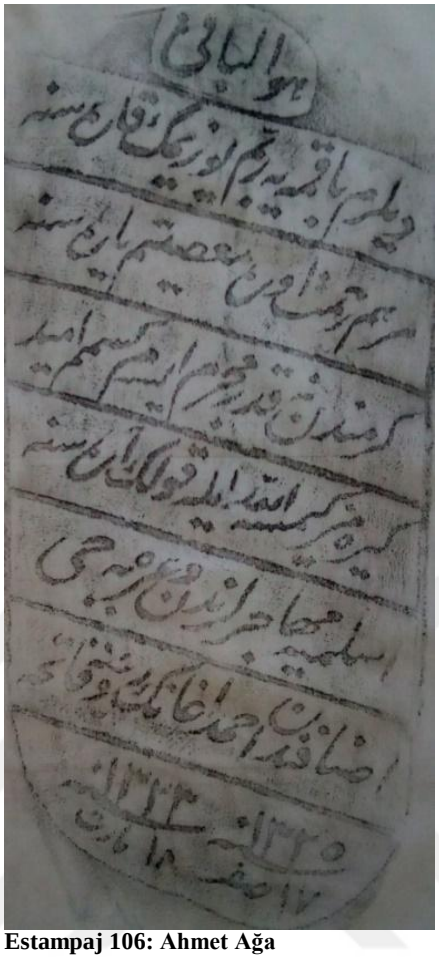

Estampaj 106: Ahmet Ağa

Katalog No : 74

Fotoğraf No : 137

Estampaj No : 106

Kimlik Bilgisi : Arabacı Esnafından Ahmet Ağa

Tarih : 17 Sefer 1325 H./ 18 Mart 1323 R./ 1 Nisan 1907 Pazartesi M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kaideye sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 82x30 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی

دیلرم باقمەیه ربّم یوزیمك قارەسنه / مرهم رحمت اوله معصیتم یارەسنه / کرمندن نەقدر مجرم ایسم کسمم امید / گیرەمز کیمسه الله ایله قولك آرەسنه / اسلمیه مهاجرلرندن و عرەبەجی / اصنافندن احمد اغانك روحنه فاتحه / سنه ۱۳۲۵ـ ۱۷ صفر سنه ۱۳۲۳ـ ۱۸ مارت

Hüve'l-Bāḳī

Dilerim bakmaya Rabbim yüzümüñ ḳarasına / Merhem-i raḥmet ola maʿṣiyyetim yarasına / Kereminden ne ḳadar mücrim isem kesmem ümīd / Giremez kimse Allāh ile ḳuluñ arasına / İslimiyye muhācirlerinden ve arabacı / Eṣnāfından Aḥmed Ağanıñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1325-17 ṣafer/ Sene 1323-18 Mart

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmed Ağa'ya ait olan mezar şahidesinin kendi yeri bilinmemektedir. Önünde kuş suluğu bulunan bir kaideye çimento ile sabitlenmiş şekilde ayakta duran şahide, rastgele bir yere bırakılmış ve kısmen yıpranmış durumdadır.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin bezeme unsuru bulunmamaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni edebi bir üslup kullanılarak Allah'a yakarış ile devam etmekte merhumun kimlik bilgisi ve Fatiha talebinin ardından vefat tarihi ile sonlanmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanılanıldığı metinde vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Kartuşlara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni celi ta'lik yazı ile mail kıta formunda tasarlanmıştır. Kalem kalınlığı 5 mm olan yazının zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir.

Fotoğraf 138: Hüseyin Paşa

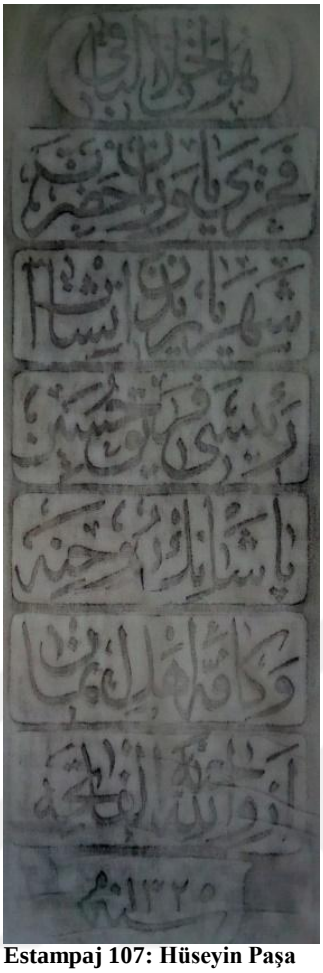

Estampaj 107: Hüseyin Paşa

Katalog No : 75

Fotoğraf No : 138

Estampaj No : 107

Kimlik Bilgisi : İnşaat Reisi Ferik Hüseyin Paşa

Tarih : 1325 H./ 1907-1908 M.

İnceleme Tarihi : 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:120 ç:70/ aş: b:110 ç:70/ P: 172x69x20 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Mahmudi Fes

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالخلاق الباقی
فخری یاوران حضرت / شهریاریدن انشاات / رئیسی فریق حسین / پاشانك روحنه / وکافّه اهل ایمان / ارواحنه
لله الفاتحه سنه ۱۳۲۵ ه

Hüve'l-Ḫallāḳu'l-Bāḳī
Faḫrī yāverān-ı Ḥażreti / Şehriyārīden İnşāat / Re'īsi ferīḳ Ḥüseyin / Paşanıñ rūḥuna / Ve kāffe-i ehl-i īmān / ervāḥına li'llāhi'l- Fātiḥa / Sene 1325 H.

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüseyin Paşa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrilmiş olan mezar pehleli bir yapıya sahiptir.

Silindir formdaki şahidelerde herhangi bir bezeme unsuru bulunmazken baş şahidesinin başlık kısmını mahmudi fes oluşturmaktadır. Mezarı çevreleyen parmaklıkların içinde yetişen otlar ve bodur ağaçlar ayak şahidesini görünmeyecek düzeyde kapatmış durumdadır.

"Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun dünyevi mevki ile birlikte kimlik bilgisini vermekte kendisine ve bütün iman ehline Fatiha talep edip vefat tarihi düşürülerek sonlandırılmaktadır.

Her biri pafta içinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak satır istifi uygulandığı, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm olan celi sülüs yazı vasat güzelliktedir.

Fotoğraf 139: Ali Rıza Efendi

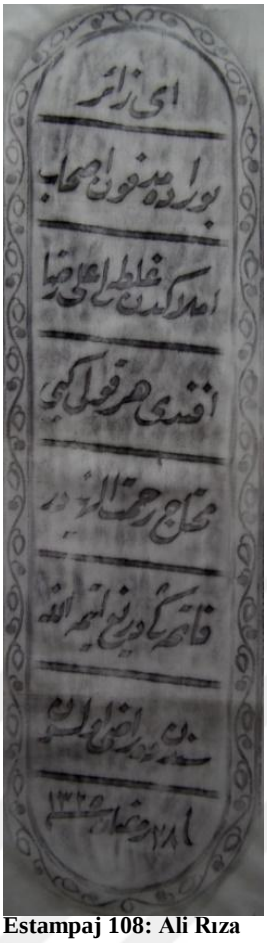

Estampaj 108: Ali Rıza Efendi

Katalog No **:** 76

Fotoğraf No **:** 139/ aş: 140-141

Estampaj No **:** 108/ aş: 109

Kimlik Bilgisi **:** Galatlı Ali Rıza Efendi

Tarih **:** 28 Ramazan 1325 H./ 4 Kasım 1907 Pazartesi M.

İnceleme Tarihi **:** 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 152x34/ aş: 148x36/ P: 156x78x17 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Rik'a celisi/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Pehle

Kitabe Metni :

ای زائر
بوراده مدفون اصحاب / املاکدن غلطهلی علی رضا / افندی هرقولی گبی / محتاج رحمت الهنیدر / فاتحه سگ در یغ ایتمه الله / سندن ده راضی اولسون / في ٢٨ رمضان سنه ١٣٢٥

Ey zā'ir
Burada medfūn aṣḥāb-ı / Emlākdan Ġalaṭalı ʿAli Rıżā / Efendi her kulı gibi / Muḥtāc-ı raḥmet-i İlāhīdir / Fātiḥasın dirīġ itme Allāh/ Senden de rāżı olsun / fī 28 Ramażān Sene 1325

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ali Rıza Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerindedir. Pehleli yapıya sahip olan mezarda ayak şahidesi de mevcuttur.

Dikey dikdörtgen formdaki baş şahidesinin başlık kısmı hamidi festen oluşmakta metin etrafı yapraklı tek iplikle çerçevelenmektedir. Aynı yapıdaki ayak şahidesinin başlık kısmı tanzimat güneşi formundan oluşmakta şahidenin cephesinde saksıdan çıkan dallar ve pençlerden oluşan bezemenin etrafı yapraklı tek iplikle çerçevelenmektedir. Pehleli olan mezar temiz, oldukça sade ve şık bir görünüme sahiptir.

"Ey Zair" ibarsi ile ziyaretçilere seslenerek başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini vererek herkes gibi Allah'a muthaç olduğunu imâ etmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için tercih edilen metin yazısı - mezarlık genelinde sayısı az olan- rik'a celisidir. Zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilen yazının kalem kalınlığı 9 mm'dir. Rik'a yazının hat estetiğine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 140: Ali Rıza Efendi'nin aş.

Estampaj 109: Ali Rıza Efendi'nin aş.

Fotoğraf 141: Ali Rıza Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 142: Aişe Mefharet Hanım

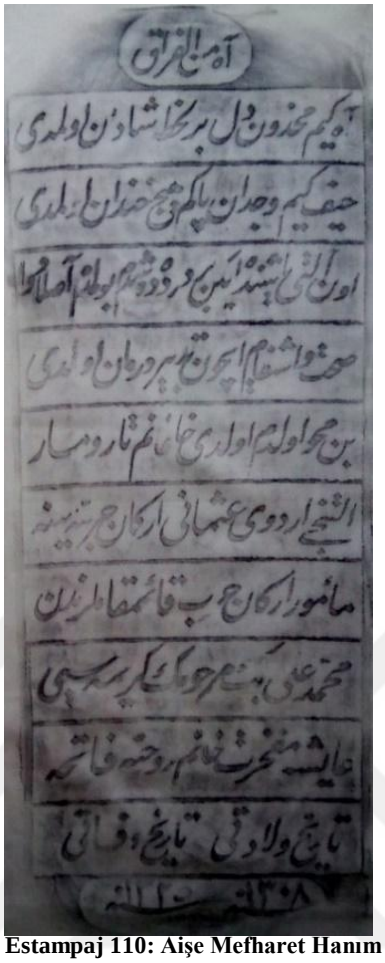

Estampaj 110: Aişe Mefharet Hanım

Katalog No : 77

Fotoğraf No : 142

Estampaj No : 110

Kimlik Bilgisi : Muhammed Ali Bey Kerimesi Aişe Mefharet Hanım

Tarih : 1325 H./ 1907-1908 M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri :152x51 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

آه من الفراق

آه کیم محزون دل بر لحظ شادان اولمدی / حیف کیم وجدان پا کیم هیج خندان اولمدی / اون آلتی یاشینده ایکن بر درده دوشدم بولمدم آصلا دوا / صحت و اشفام ایچون تدبیر درمان اولمدی / بن محو اولدم اولدی خانمانم تارومار / التنجی اوردوی عثمانی ارکان حربیّه‌سنه / مامور ارکان حرب قائممقاملرندن / محمّد علی بگ مرحومك کریمه‌سی / عایشه مفخرت خانم روحنه فاتحه / تاریخ ولادتی سنه ۱۳۰۸ تاریخ وفاتی سنه ۱۳۲۵

Āh mine'l-firāḳ

Āh kim maḥzūn dil bir laḥẓa şādān olmadı / Ḥayf kim vicdān-ı pākim hiç ḫandān olmadı / On altı yaşında iken bir derde düşdüm bulamadım aşlā devā / Ṣıḥḥat ve şifām içün tedbīr dermān olmadı / Ben maḥv oldum oldı ḫānümānım tārumār / Altıncı ordū-yı ʿOsmānī erkān-ı ḥarbiyyesine / Me'mûr erkān-ı ḥarb ḳā'im-maḳāmlarından / Muḥammed ʿAli Beg merḥūmuñ kerīmesi / ʿĀīşe Mefḫaret Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / tārīḫ -i velādeti sene 1308/ tārīḫ -i vefātı sene 1325

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Ali Bey'in kızı Ayşe Mefharet Hanım'a ait olan bu mezarın sınırları kaybolmuş olmasına rağmen bulunduğu konumdan ötürü kendi yerinde olduğu düşünülmektedir.

Dikey dikdörtgen formdaki baş şahidesinin başlık kısmını yapraklar ve arkasını saran yarım daire şeklindeki güneş sembolü süslemektedir.

"Ah min'el firak" gibi bir serzenişle başlayan şahide metni, gazel şeklinde kaleme alınmıştır. Merhumenin on altı yaşında hastalıktan vefat ettiğini biraz sitemkâr bir dille anlattıktan sonra kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vererek Fatiha talep etmekte ardından doğum ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Her biri pafta içinde on iki satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazının kullanıldığı ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm olan celi ta'lik yazının sanat kaygısı barındırdığını söylemek mümkündür.

Fotoğraf 143: Münif Paşa

Estampaj 111: Münif Paşa

Katalog No **:** 78

Fotoğraf No **:** 143/ aş: 144-145

Estampaj No **:** 111/ aş: 112

Kimlik Bilgisi **:** Abdünnâfi Efendizâde Münif Paşa

Tarih **:** 1325 H./ 1907-1908 M.

İnceleme Tarihi **:** 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:190 ç:94/ aş: b:176 ç:86/ S: 155x61x83/ P: 209x99x13 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma-Yüksek kabartma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Lahana

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی

وزرای سلطنت / سنیه‌دن معارف / ناظری اسبقی / عینتاب اجلّهٔ / علماسندن / عبدالنافع افندی / ذاده منیف پاشا / مرحومك روحنه فاتحه / رحمة الله واسعه / سنه ۱۳۲۵ فی کانون اول

Hüve'l-Bāḳī

Vüzerā-yı salṭanat-ı / Seniyyeden maʿārif / Nāẓırı esbāḳı / ʿAyn-tāb ecille-i / ʿUlemāsından / ʿAbdü'n-nāfʿi Efendi- / ẕāde Münīf Paşa / Merḥūmuñ rūḥuna Fātiḥa / Raḥmetu'llāhi vāsiʿa / Sene 1325 fī Kānūn-i evvel

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Münif Paşa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Sandukalı yapıda olan mezar demir parmaklıklarla çevrilmekte içerisinde bir adet daha eski tarihli ve pehleli mezar bulunmaktadır. (kat. no:12)

Silindir formdaki baş ve ayak şahidelerinin başlık kısmı lahana formundan oluşurken hemen altında şahidelerin alnına doğru sarkan kıvrımlı yapraklarla üst bordür kısmı bezenmiştir. Şahidelerin kaide kısımları da stilize edilmiş lotus yaprakları ile çevrilmekte ve yine yapraklardan oluşan iplik ayak şahidesini bir tur dönecek şekilde sarmaktadır. Masa formunda olan sandukalı yapının üst kısmında -baş ve ayak şahidelerinin dibine denk gelecek yerlerinde- iki adet kuş suluğu bulunmaktadır. Sandukanın baş ve ayak duvarları yerinde değildir ve mezarlık içinde görülmemiştir. Sağ ve sol kısımları mevcut olan sanduka duvarları oldukça gösterişli yüksek kabatma yöntemi ile hakk edilen barok bezemelerle doldurulmuştur. Mezarın eksik kısımları olmasına rağmen, bir paşa mezarı olduğunu belli eden statü farkı ilk bakışta kendini belli etmektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmı ay ve yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara ayrılmış on bir satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmekte ve kalem kalınlığının 9 mm ye ayarlandığı görülmektedir.

Fotoğraf 144: Münif Paşa'nın sandukası, sağ ve sol kısım

Estampaj 112: Münif Paşa'nın sandukası, sağ ve sol kısım

Fotoğraf 145: Münif Paşa'nın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 146: Fahriye Hanım

Estampaj 113: Fahriye Hanım

Katalog No **:** 79

Fotoğraf No **:** 146/ aş: 147-148

Estampaj No **:** 113/ aş: 114

Kimlik Bilgisi **:** Kıbrıslı Âkif Beyin Halîlesi Fahriye Hanım

Tarih **:** 1320 H./ 1907 M.

İnceleme Tarihi **:** 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:155ç:79/ aş: b:155ç:69/ S: 138x60x53/ P: 176x75x16 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma-Yüksek kabartma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Lahana

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی
میوه گمریگی نظارتی / محاسبه باش کاتبی / رفیقی قبریسلی عاکف / بگك حلیلەسی فخریه / خانمك روحنه فاتحه / تاریخ ولادتی سنه ١٢٩٦ / تاریخ وفاتی سنه ١٣٢٠ فی ١٥ مایس

Hüve'l-Bāḳī
Meyve Gümrügi Neẓāreti / Muḥāsebe Başkātibi / Refīḳi Ḳıbrıslı ʿĀkif / Begiñ ḫalīlesi Faḫriye / Ḫānımıñ Fātiḥa /tārīḫ-i velādeti sene 1296 / tārīḫ-i vefātı sene 1320 fī 15 Mayıs

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Akif Bey'in nikâhlı eşi Fahriye Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerindedir. Sandukalı yapıda olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur.

Silindir yapıda olan baş ve ayak şahidesinin başlık kısmı lahana formundan oluşmakta şahide metninin bittiği noktada gül ve yapraklar, iki taraflı olacak şekilde perde formlu girlandla taşı ikiye bölmektedir. Yarıdan daha aşağıda olan perdenin alt kısımı ise sütun görünümüne sahiptir. Aynı tasarlanmış olan ayak şahidesinde başka bir bezeme unsuru bulunmamaktadır. Masa tipi sanduka formunda olan mezarın baş ve ayak duvarları yerinde bulunmamakta sağ ve sol duvarlarında ise görseli kuvveli yüksek kabartma yöntemi ile uygulanmış barok bezemeler yer almaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vermekte Fatiha talebinin ardından doğum ve ölüm tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde doğum tarihi sadece yıl olarak belirtilirken vefat tarihinin gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Her biri pafta içerisinde yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 147: Fahriye Hanım'ın sandukası, sağ ve sol kısım

Estampaj 114: Fahriye Hanım'ın sandukası, sağ ve sol kısım

Fotoğraf 148: Fahriye Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 149: Hasan Halit Bey

Estampaj 115: Hasan Halit Bey

Katalog No : 80

Fotoğraf No : 149/ 150-151

Estampaj No : 115/ 116

Kimlik Bilgisi : Hasan Paşazâde Miralay Hüsni Bey Mahdûmu Hasan Hâlid Bey

Tarih : 1326 H./ 1908-1909 M.

İnceleme Tarihi : 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : b:143 ç:75 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik-istif/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Sanduka

Kitabe Metni :

آه من الموت

بيلمش اولسون ميل ايدن غافل بو دار محنته / الفت ايستر بونده كى آلام تلخ فرقته / اشته بو حالت حسن بگ خال زاده مدى بنم / پك سوردم چاره نه اوغرادى موت فجأته / واغدار ايتدى بوتون خويشاننى اغلتدى هپ / چونكه خوش اخلاق ايدى لايقدى ودّ خلّته / رحمت ايتسون حشره دك الله مغفور ايلسون / روحى شاد اولسون ايروب قبرنده روح و راحته / برى لفظًا ديگرى حرفًا ايكى تاريخ اليف / ايلدم اينجو گبى اتحاف قبر خالته / بيك اوچيوزيگرمى التى سال هجريده حسن / دحالت عيش فنايى گچدى دار جنّته / سنه ١٣٢٦

Āh mine'l-mevt

Bilmiş olsun meyl iden ġāfil bu dār-ı miḥnete / Ülfet ister bundaki ālām-ı telḫ-i firḳate / İşte bu ḥālet Ḥasan Beg ḫālzādemdi benim / Pek severdim çāre ne uğradı mevt-i füc'ete / Vāġdār itdi bütün ḫuvīşānını ağlatdı hep / Çünki ḫoş aḫlāḳ idi lāyıḳdı vedd-i ḫullete/ Raḥmet itsün haşre dek Allah maġfūr eylesin / Rūḥı şād olsun irüb ḳabrinde rūḥ -u rāḥata / Biri lafẓen digeri ḥarfen iki tārīḫ-i elīf / Eyledim incü gibi itḥāf kabr-i ḫālete / Bin üç yüz yigirmi altı sāl-i hicrīde Ḥasan / Ḥālet-i 'ıyş-i fenāyī geçti dār-ı cennete / Sene 1326

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüsnî Bey'in oğlu Hasan Halid Bey'e ait olan bu şahide kendi yerinde bulunmaktadır. kat. no:61' de bahsedilen aile kabristanı, mezarlık genelinde benzeri olmayan bir yapıya sahiptir (foto:151). Yapı üzerinde iki adet eski şahide (kat no:61-96) ve bir adet yeni mezar taşı daha bulunmaktadır.

Silindir formdaki şahide iri yapraklardan oluşan vazo içine oturtulmuştur. Şahidenin arka kısmında kimlik bilgisini veren bir metin daha mevcuttur.

"Ah mine'l-mevt" ibaresi ile başlayan şahidenin ön metni, dünya hayatını bırakarak ahirete göç etmeyi edebi bir dille anlatmakta lafzen tarih verildikten sonra vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Arka metinde ise merhumun kimlik bilgisi, yakını olan şahısla birlikte verilmekte ve Fatiha talep edilmektedir. Ön metnin son satırında ise ebced hesabı ile mu'cem tarih düşürülmüştür. Satır içindeki noktalı harfler merhumun vefat yılı olan 1326 sayısını vermektedir.

Her biri pafta içinde on dört satırdan oluşan şahide metni celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 150: Hasan Halit Bey

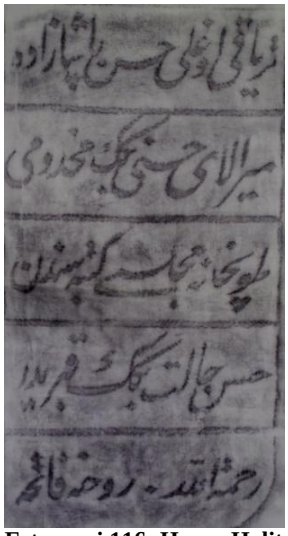

Estampaj 116: Hasan Halit Bey

Kitabe Metni :

تریاقی اوغلی حسن پاشازاده / میرالای حسنی بگك مخدومی / طوپخانه مجلّسی کتبه‌سندن / حسن حالت بگك قبریدر / رحمته الله. روحنه فاتحه

Tiryākioğlı Ḥasan Paşa-zāde / Mīr-alay Ḥüsni Beginñ maḫdūmı / Ṭopḫāne meclisi ketebesinden / Ḥasan Ḥālid Beginñ ḳabridir. / Raḥmetu'llāhi. Rūḥuna Fātiḥa

Fotoğraf 151: Tiryakioğlu aile sofası, genel görünüşü

Fotoğraf 152: Zerrin Kalfa

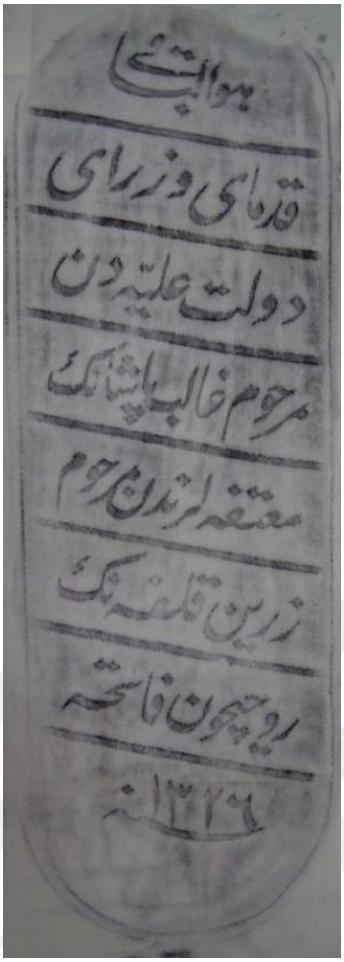

Estampaj 117: Zerrin Kalfa

Katalog No : 81

Fotoğraf No : 153/ aş: 154-155

Estampaj No : 118/ aş: 119

Kimlik Bilgisi : Galip Paşanın ? Zerrin Kalfa

Tarih : 1326 H. / 1908-1909 M.

İnceleme Tarihi : 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 155x38/ aş: 150x36/ P: 160x71x15 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالباقی
قدمای وزرای / دولت علیّه‌دن / مرحوم غالب پاشانك / معتفه‌لرندن مرحوم / زرین قلفه‌نك / روحیچون فاتحه / سنه ١٣٢٦

Hüve'l-Bāḳī
Ḳudemā-yı vüzerā-yı / Devlet-i ʿaliyyeden / Merḥūm Ġālib Paşanıñ / ?lerinden merḥūm / Zerrīn Ḳalfanıñ / Rūhi-çün Fātiḥa / Sene 1326

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Galip Paşa'nın yakını Zerrin kalfaya ait olan bu şahide kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli bir yapıya sahip olan mezarın genel görüntüsü oldukça iyidir.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidelerin başlık kısmı, açmış gül ve yaprakların oluşturduğu buket ile sağ ve sol kısımlardan aşağıya sarkan küpelerle sonlandırılmaktadır. Buketin alt kısmında gül ve yapraklardan oluşan gerdanlıkla yer almaktadır. Şahidelerin kaide üzerine oturtulan alt kısımlarının ise istiridye görünümünde bezendiği görülmektedir. Ayak şahidesinin cephesi, vazodan çıkan hayat ağacına sarılarak yükselen yapraklı helezonlar ve üzüm salkımları ile bezenmiştir. Pehlenin baş tarafı kısmen toprak altında kalmıştır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Zerrin hanımdan bahsederken yazılan "merhum" (müzekker) ibaresinin gözden kaçan bir hata olduğu düşünülmektedir.

Sekiz satırdan oluşan şahide metni celi ta'lik yazı ile mail kıta formunda, zemin oyma yöntemi kullanılarak taşa hakk edilmiştir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

Fotoğraf 153: Zerrin Kalfa'nın aş.

Estampaj 118: Zerrin Kalfa'nın aş.

Fotoğraf 154: Zerrin Kalfa'nın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 155: Genç Bey

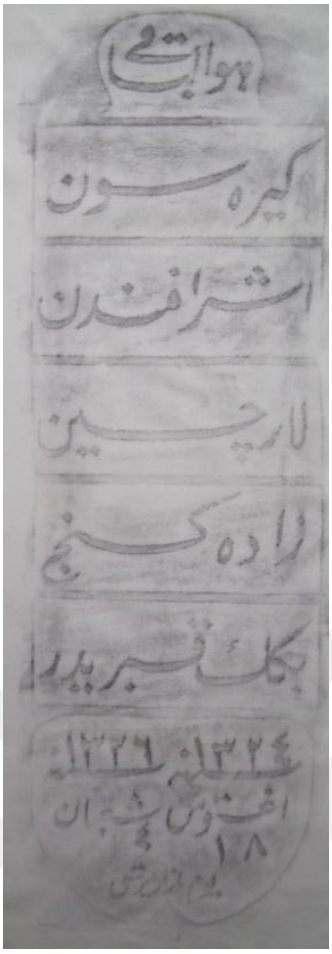

Estampaj 119: Genç Bey

Katalog No **:** 82

Fotoğraf No **:** 155/ aş: 156-157-158

Estampaj No **:** 119/ aş: 120-121

Kimlik Bilgisi **:** Larçınzâde Genç Bey

Tarih **:** 4 Şaban 1326 H./ 18 Ağustos 1324 R./ 1 Eylül 1908 Salı M.

İnceleme Tarihi **:** 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 145x38/ aş: 124x34/ S: 167x54x52/ P: 200x83x14 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی
گیرەسون / اشرافندن / لارچین / زاده گنج / بگك قبریدر / سنه ١٣٢٤ـ ١٨ اغستوس سنه ١٣٢٦ـ ٤ شعبان یوم پازارایرتسی

Hüve'l-Bāḳī
Giresun / Eşrāfından / Larçin / Zāde Genç / Begiñ ḳabridir / Sene 1326 -4 Ṣʿabān / Sene 1324 - 18 Ağustos Yevm-i Pāzār irtesi

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Larçınzade Genç Bey'e ait olan mezar şahidesi kendisine ait olan yerde bulunmaktadır. Sandukalı yapıya sahip olan mezarın etrafı sanduka boyunu kısmen geçen demir parmaklıklarla çevrilmiştir.

Dikey dikdörtgen formdaki baş şahidesinin başlık kısmını hamidi fes oluşturmakta şahide de fes haricinde bir bezeme unsuru bulunmamaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinin cephesine bir adet pençten sarkan Anadolu'da merhumun yolunu aydınlatacağına inanılan kandil bezenmiştir. Sandukanın kapak kısmında kuş suluğu yer akmakta baş ve ayak duvarları kare çerçeve içine alınmış bir adet pençten oluşmakta sağ ve sol duvarlarında ise dikdörtgen çerçeve içine alınmış aynı pençten kullanılmaktadır, pençin sağ ve sol kısımlarına doğru uzanan yapraklar bezemeyi tamamlamaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisi ile devam etmekte vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni celi ta'lik yazı türü kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Kalem kalınlığı 1 cm olan yazının hat estetiğine uygun olduğu görülmektedir. Sandukalı yapıda olan bu mezar, zamana meydan okur nitelikte gayet temiz ve bakımlı, dönemin sanat anlayışını yansıtacak düzeyde sade ve şık durmaktadır.

Fotoğraf 156: Genç Bey'in aş.

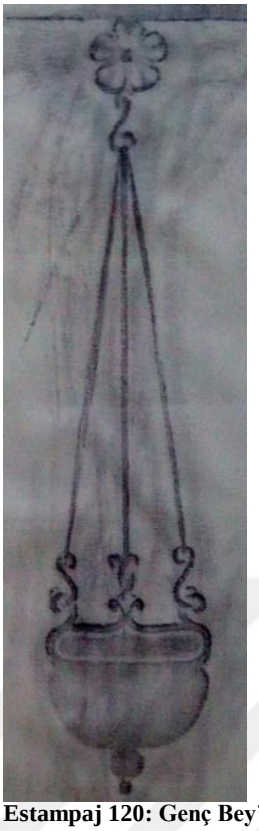

Estampaj 120: Genç Bey'in aş.

Fotoğraf 157: Genç Bey'in sandukası, baş ve ayak kısmı

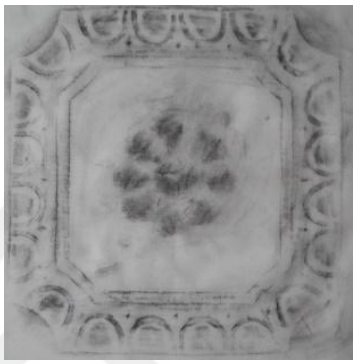

Estampaj 121: Genç Bey'in sandukası, baş ve ayak kısmı

Fotoğraf 158: Genç Bey'in kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 159: Seher Zehra Hanım

Estampaj 122: Seher Zehra Hanım

Katalog No : 83

Fotoğraf No : 159

Estampaj No : 122

Kimlik Bilgisi : Ömer Paşanın Halîlesi Seher Zehrâ Hanım

Tarih : 14 Cemaziye'l-âhir 1327 H./ 3 Temmuz 1909 Cumartesi M.

İnceleme Tarihi : 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : bş: b:182 ç:88/ aş: b:173 ç:72 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی
امور صحیّه انسانیّه / تفتیش قومیسیونی / رئسی طبیب فریق / عمر پاشانك حلیلهسی / مرحومه سخر زهرا خانمڭ / روحنه لله الفاتحه / سنه ۱۳۲۷ فی۱٤ جمازی الاخر

Hüve'l-Bāḳī
Umūr-ı ṣıḥḥiye-i insāniyye / Teftīş ḳomisyonu / Re'is-i Ṭabīb Ferīḳ / ʿÖmer Paşanıñ ḥalīlesi / Merḥūme Seḫer Zehrā Ḫānımıñ / Rūḥuna li'llāhi'l- Fātiḥa / Sene 1327 fī 14 Cemāziye'l-āḫir

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ömer Paşa'nın nikâhlı eşi Seher Zehra Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmamaktadır. Demir parmalıkların önünde toprağa sabitlenmiş durumda olan baş ve ayak şahidesinin yanında aynı formda düzenlemiş, başka bir şahsa ait (kat no:96) ve yeri belli olmayan bir baş ve ayak şahidesi daha mevcuttur. Yan yana sabitlenmiş olan baş ve ayak şahidelerinin başlık ve taç kısımlarının aynı bezenmiş olması ve kullanılan mermer malzemenin tonlarının aynı olması sebebiyle şahidelerin birbirlerine ait olduğu düşünülmektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni celi ta'lik yazı kullanılarak, zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edilmiştir. Kalem kalınlığı 1 cm dir.

Fotoğraf 160: Emine Münevver Hanım

Estampaj 123: Emine Münevver Hanım

Katalog No **:** 84

Fotoğraf No **:** 160

Estampaj No **:** 123

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Hâşim Efendi Kerîmesi Emine Münevver Hanım

Tarih **:** 1327 H./ 1909-1910 M.

İnceleme Tarihi **:** 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri **:** b:120 ç:75 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Sülüs/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

رؤس همایون / قلمی خلفا سندن / مرحوم حاجی / هاشم افندینك / کریمەسی امینه منوّر / خانمك روحیچون / فاتحه / سنه ۱۳۲۷

Hüve'l-Bāḳī

Ru'ūs-ı hümāyūn / Ḳalemi ḫulefāsından / Merḥūm Ḥācı / Hāşim Efendiniñ / Kerīmesi Emine Münevver / Ḫānımıñ rūḥi-çün / Fātiḥa Sene 1327

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Haşim Efendi'nin kızı Emine Münevver Hanım'a ait olan mezar şahidesi, iki mezarın baş ve ayak kısımlarının arasına denk gelecek yerde toprağa sabitlenmiş durumdadır. Bulunduğu konumdan ötürü şahidenin asıl yerinde olmadığı düşünülmekte eğer kendi yerinde ise mezar sınırlarının tamamen kaybolduğu görülmektedir.

Silindir formdaki şahidenin üst bordür kısmını çevreleyen bezemeler doğal aşınmalardan ötürü niteliğini kaybetmişken şahide başka bezeme unsuru barındırmamaktadır.

Paftalara bölünmüş sekiz satıdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

Fotoğraf 161: Ahmet Ağa

Estampaj 124: Ahmet Ağa

Katalog No : 85

Fotoğraf No : 161

Estampaj No : 124

Kimlik Bilgisi : Arabacı İsmail Ağanın Mahdûmu Ahmet Ağa

Tarih : Ramazan 1327 H. / Eylül-Ekim 1909 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 85x30/ aş: 42x28 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

اه من الموت
دار دنیاده جوان ایکن گزردم بر زمان / ناگهان ایردی اجل ایتدی یرم باغ جنان / فانی جهانده مراد آلمادم ترك ایلدم / والدینم ایلسونلر بر زمان آه وفغان / ارنکویینده صحرای جدیده اسلمیه / مهاجرلرندن عربەجی اسماعیل / اغانك مخدومی احمد اغانك روحنه / الفاتحه سنه ١٣٢٧ رماضان

Āh mine'l-mevt
Dār-ı dünyāda civān iken gezerdim bir zamān / Nāgehān irdi ecel itdi yerim bāġ-ı cinān / Fāni cihānda murād almadan terk eyledim / Vālideynim iylesünler bir zamān āh u fiġān / Erenköyinde Ṣaḥrā-yı Cedīdde İslimiye / Muhācirlerinden Arabacı İsmāʿīl / Ağanıñ maḳdūmı Ahmed Ağanıñ rūḥuna / El-Fātiḥa Sene 1327 Ramażān

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

İsmail Ağa'nın oğlu Ahmet Ağa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahide de bezeme unsuru bulunmazken başlık kısmını hamidi fes oluşturmaktadır. Ayak şahidesinin üst kısmı oval formda bitmekte ve herhangi bir bezeme unsuru içermeyen düz satıhlardan oluşmaktadır. Alçak duvarla çerçevelenmiş mezar iki kişiye aittir (kat no:40) ve bu iki merhumun baba oğul olduğu anlaşılmaktadır. Mezar çerçevesinin ayak kısmına yerleştirilen latin alfabeli mezar taşı, buranın iki farklı aileye ait bir aile sofası olduğunu göstermektedir.

"Ah mine'l-mevt" gibi bir serzenişle başlayan şahide metni merhumun ağzından yazılmıştır. Merhumun kimlik bilgisi, Fatiha talebi ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih ay ve yıl şeklinde işlenmiştir.

Dokuz satırdan oluşan şahide metni, celi ta'lik yazı ile mail kıta formda yazılmakta zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm olan celi ta'lik yazının kalem hakkının gereğince verildiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 162: Mustafa Bey

Estampaj 125: Mustafa Bey

Fotoğraf 163: Mustafa Bey

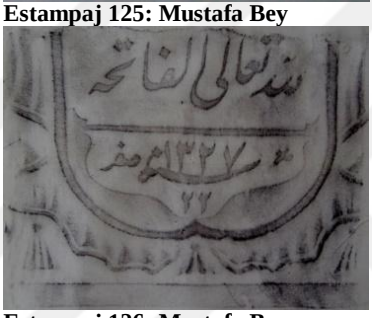

Estampaj 126: Mustafa Bey

Katalog No : 86

Fotoğraf No : 162-163

Estampaj No : 125-126

Kimlik Bilgisi : Miralay Mustafa Bey

Tarih : 22 Sefer 1327 H. / 15 Mart 1909 Pazartesi M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : üst: 166x38 alt: 52x33 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

Üst

هوالباقی
سگودلی واپور همایونی / سر چرخجسی میر الای / مصطفی بگك / روحی ایچون رضنًا

Hüve'l-Bāḳī
Söğüdli vapur-ı hümāyūnı / Ser-çarḫçısı Mīr-alay / Muṣṭafa Begiñ / Rūḥi-çün rıżā'en

Alt

لله تعالی الفاتحه / سنه ۱۳۲۷ ه فی۲۲ صفر

Li'llāhi Teāla el-Fātiḥa / Sene 1327 H. fī 22 ṣafer

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Miralay Mustafa Bey'e ait olan mezar şahidesinin asıl yeri bilinmemektedir. Şahide son iki satırına denk gelecek kısmından kırılmış durumdadır. Üst kısmı kime ait olduğu belli olmayan pehle taşına dayatılmışken alt kısmı diğerinden yaklaşık 3-4 m uzakta bulunmaktadır. Şahidenin alt kısmı sadece yazıları dışarda kalacak şekilde toprağa gömülmüş durumda kaderine terk edilmiştir. Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin başlık kısmını hamidi fes doldurmaktadır. Barok yapraklarla bezenen omuz kısımları bir girlantla birbirine bağlanmakta ve hemen üzerinde bir asker şahidesi olduğunu belli eder şekilde nişan yer almaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, dünyevi mevki ile birlikte merhumun kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandığı görülmektedir. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik yazının hat estetiğine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 164:
Muhammed Emin Atalı Efendi

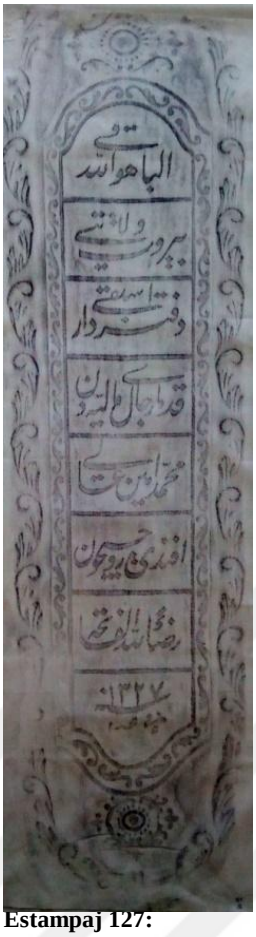

Estampaj 127:
Muhammed Emin Atalı Efendi

Katalog No : 87

Fotoğraf No : 164/ aş: 165-166

Estampaj No : 127/ aş: 128

Kimlik Bilgisi : Muhammed Emîn Atalı Efendi

Tarih : Muharrem 1327 H. / Ocak-Şubat 1909 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:192 ç:81/ aş:178 ç:72/ P: 194x74x15 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

الباقی هو الله
بیروت ولایتی / دفتردار اسبقی / قدمایی رجال مالیّه‌دن / محمّد امین عالی / افندی روحیچون / رضـنًا لله الفـاتحـه / سنه ١٣٢٧ فی ٥ محرم

El-Bāḳī Hū Allāh
Beyrūt vilāyeti / Defterdār-ı esbaḳı / Ḳudemā-yı ricāl-i māliyyeden / Muḥammed Emīn ʿAtalı / Efendi rūḥi-çün / Rızā'en li'llāhi'l- Fātiḥa / Sene 1327 fī 5 Muḥarrem

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmet Emin Atalı Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli yapıya sahip mezarın ayak şahideside mevcuttur.

Silindir formdaki baş şahidesinin metin etrafı "c" ve "s" kıvrımlı yapraklarla çerçevelenmiş, çerçevenin üst ve alt noktalarına nişan yerleştirilmiştir. Şahide iri yapraklardan oluşan vazo içine oturtulmuştur. Ayak şahidesinin kaide kısmı ve cephesindeki bezemenin çerçeve kısmı baş şahidesi ile aynı tasarıma sahiptir. Şahidenin cephesi vazodan çıkan hayat ağacına sarılarak yükselen yapraklı helezonlar ve pençlerle bezenmiştir. Pehle orta kısmı açık kalacak şekilde tasarlanmış, mezarın üzeri tamamen taşla kapatılmamış neredeyse çerçeveli yapıya yakın bırakılmıştır.

"El Baki Hu Allah" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun dünyevi mevki ile birlikte kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

Fotoğraf 165: Muhammed Emin Atalı Efendi aş.

Estampaj 128: Muhammed Emin Atalı Efendi aş.

Fotoğraf 166: Muhammed Emin Atalı Efendi'nin kabri, genel örünüşü

Fotoğraf 167: Vahide Hanım

Estampaj 129: Vahide Hanım

Katalog No **:** 88

Fotoğraf No **:** 167/ aş: 168-169-170

Estampaj No **:** 129/ aş: 130-131

Kimlik Bilgisi **:** Mısırlı Ahmet İhsan Bey Kerîmesi Vâhide Hanım

Tarih **:** 2 Şevval 1327 pazartesi H./ 7 Ekim 1910 Cuma M.

İnceleme Tarihi **:** 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 87x25/ aş: 87x25/ S: 130x64x55 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

اه من الموت

بر قوش ايدم اوچدم يوادن / اجل آيدى بنى انادن بابادن / مصرلى احمد احسان بگك كريمەسى / وحيده خانمك روحى / ايچون لله الفاتحه / سنه ١٣٢٨ فى ٢ شوال پزارايرتسى

Āh mine'l-mevt

Bir kuş idim uçdum yuvadan / Ecel ayırdı beni anadan babadan / Mışırlı Aḥmed İḥsān Begiñ kerīmesi / Vahīde Ḫānımıñ rūḥı- / İçün li'llāhi'l- Fātiḥa / Sene 1328 fī 2 Şevvāl Pāzār irtesi

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet İhsan bey'in kızı Vahide Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Sandukalı yapıya sahip olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur. Demir parmaklıklarla çevrilmiş olan mezarın ayak kısmında parmaklık bulunmamaktadır.

Depo taşı olma olasılığı yüksek olan dikey dikdörtgen formdaki baş şahidesinin başlık kısmı güllerden oluşan buketle bezenmekte aynı formdaki ayak şahidesinin başlık kısmı ise bir adet gül ve yaprakladan oluşan buket ile bezenmektedir. Ayak şahidesinin cephesini ise vazodan çıkan gül ağacı süslemektedir. Toprak seviyesinin fazla yükselmesi sebebiyle sandukanın baş kısmı ve yan taraflarında büyük bir kısmı tam görüntülenememektedir. Sandukanın ayak kısmında bulunan gül sepetinin baş kısmında da mevcut olduğu düşünülmektedir. Sağ ve sol kısımlarında aynı gül sepeti ve yanlara doğru dağılan yaprak motifleri kısmen görülmekte büyük bir kısmının toprak altında olması sebebiyle net görüntü alınamamaktadır. Sandukanın boyutları mezarın bir kız çocuğuna ait olduğunu belli edecek kadar küçüktür.

"Ah min'el-mevt" serzenişi ile başlayan şahide metni merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm olan celi ta'lik yazının vasat güzellikte olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 168: Vahide Hanım'ın aş.

Estampaj 130: Vahide Hanım'ın aş.

Fotoğraf 169: Vahide Hanım'ın sandukası, baş ve ayak kısmı

Estampaj 131: Vahide Hanım'ın sandukası, baş ve ayak kısmı

Fotoğraf 170: Vahide Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 171: Fatma Nuriye Hanım

Estampaj 132: Fatma Nuriye Hanım

Katalog No **:** 89

Fotoğraf No **:** 171

Estampaj No **:** 132

Kimlik Bilgisi **:** Hüseyin Şükri Beyin Zevcesi Fâtıma Nuriye Hanım

Tarih **:**14 Cemâziye'l-evvel 1328H./11 Mayıs 1326R./24 Mayıs1910 M.

İnceleme Tarihi **:** 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri **:** b:184 ç:74 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** -

Kitabe Metni :

هوالباقی

مرحوم علی پاشا / کریمەسی اردوی / عثمانی / طبیبلرندن / حسین شکری / بگك زوجەسی فاطما / نوریه خانمك روحنه فاتحه / سنه ١٣٢٨ فی ١٤ جماذی الاول سنه ١٣٢٦ فی ١١ مایس

Hüve'l-Bāḳī

Merḥūm ʿAli Paşa / Kerīmesi Ordu-yı / ʿOsmānī Tabīblerinden / Ḥüseyin Şükrī / Begiñ zevcesi Fāṭımā / Nūriye Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1328 fī 14 Cemāẕiye'l-evvel / Sene 1326 fī 11 Mayıs

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüseyin Şükrü Bey'in eşi Fatma Nuriye Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde değildir. Bir mezarın başucunda toprağa sabitlenmiş durumda bulunan bu şahidenin yanında iki adet daha eski şahide bulunmaktadır (kat no:36-65).

Silindir formdaki şahidenin üst bordür kısmı yapraklarla çevrilmekte alt kısmında iri yaprqaklardan oluşan bir vazo içine oturtulduğu görülmektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakınları ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Vefat tarihi hicri ve rumi takvime göre olacak şekilde iki tane yazılmış ve gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara ayrılmış sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 1 cm olan celi ta'lik yazının kalem hakkının verildiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 172: Ahmet Zühdi Bey

Estampaj 133: Ahmet Zühdi Bey

Katalog No : 90

Fotoğraf No : 172/ 173-174

Estampaj No : 133

Kimlik Bilgisi : Ahmet Zühdî Bey

Tarih : 16 Cemâziye'l-evvel 1328 H./ 26 Mayıs 1910 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:185 ç:100/ aş: b:182 ç:92/ S: 167x54x52/ P: 177x64x15 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی

اشهد أن لاالٰه الاالله / وأشهد أنّ محمّداعبده ورسوله / شورای دولت ملکیّه / دائرەسی اعضـالغندن / متقاعد مرحوم و مغفورله / احمد زهدی بگك / روحیچون رضـأالله الفاتحەسنه ١٣٢٨ فی ١٦ جا

Hüve'l-Bāḳī

Eşhedü en lā ilāhe illa'llāh / Ve eşhedü enne Muḥammeden ʿabduhu ve Rasūluhu / Şūrā-yı Devlet Mülkiyye / Dāi'resi ʿażālıġından / Müteḳāʿid merḥūm ve maġfūr leh / Aḥmed Zühdi Begiñ / Rūḥi-çün rıżā'en li'llāhi'l-Fātiḥa / Sene 1328 fī 16 C. (Cemaziye'l-evvel)

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet Zühdü Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Sandukalı yapıya sahip olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur.

Silindir formdan oluşan baş ve ayak şahidesi iri yapraklardaqn oluşan bir vazo içine oturtulmuştur. Sadukalı olan mezarın sanduka durvarları, sütunlarla eşit bölümlere ayrılarak üst kısımları sivri kemer şeklinde tasarlanıp her sütunun üst kısmına –kemerin ortasına denk gelecek şekilde-penç konudurulduğu ve sütunların dışında kalan boşluklara ise üçgenler yerleştirilerek sıralı ritmin devam ettirildiği görülmektedir. Sandukanın tasarımı uzaktan bakıldığında "revak" izlenimi vermektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, kelime-i şehadet ile devam ederek merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 173: Ahmet Zühdi Bey'in sandukası, genel görünüşü

Fotoğraf 174: Ahmet Zühdi Bey'in sandukası, yan duvarı

Fotoğraf 175: Halebli Hilal Efendi

Estampaj 134: Halebli Hilal Efendi

Katalog No **:** 91

Fotoğraf No **:** 175/ aş: 176-177-178

Estampaj No **:** 134/ aş: 135-136

Kimlik Bilgisi **:** Halebli Hilâl Efendi

Tarih **:** 5 Cemâziye'l-ahir 1329 H./14 Mayıs 1327 R./3 Haziran 1911 M.

İnceleme Tarihi **:** 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:170 ç:79/ aş: b:160 ç:68/ S: 161x64x31/ P: 166x66x14 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe, Arapça

Sikke Türü **:** Lahana

Mezar Türü **:** Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی

حلقت من التّراب بغیر ذنب / و ارجع بالذّنوب الی التّراب / فارجو رحمة من فضل ربی / بها یمحو الذّنوب من الکتاب / بوراده دفین خاك غفران / اولان حلب علمای بنامندن / هلال افندینك زاد طبع / شاعرانهلریدر روحنه فاتحه / سنه ۱۳۲۹ غره جمازی الاخر و سنه ۱۳۲۷/ ۱٤ مایس رومی وفاتی

Hüve'l-Bāḳī

Ḥuliḳtü mine't-türābi bi-ġayri zenbin / Ve ercʿu bi'ẕ- ẕünūbi ile't-türāb / Fercū raḥmeten min fadli Rabbī / Bihā yemḥū'ẕ-ẕünūbe mine'l-kitāb / Burada defīn-i ḫāk-i ġufrān / Olan Ḥaleb ʿUlemā-ı Benāmından / Hilāl Efendiniñ zāde-i ṭabʿ-i / Şāʿirāneleridir rūḥuna Fātiḥa / Sene 1329 ġurre Cemāziye'l-āḫir ve sene 1327 / 14 Mayıs Rūmī 14 Vefātı

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hilal Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmakta sandukalı yapıya sahip olan mezarın ayak şahidesinde de metin yer almaktadır.

Silindir formdaki baş ve ayak şahidelerinin başlık kısmı lahana formunda iken, şahidenin iri yaprak formlu vazo kaideye oturtulduğu görülmektedir. Ayak şahidesinin ön cephesinde topraktan çıkan hurma ağacı, arka cephesinde ise metin yer almaktadır. Sandukalı mezarın sol duvar taşının yarısı yerinde bulunmamaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan baş şahidesinin metni merhum hakkında bilgi vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Vefat tarihinin hicri ve rumi takvimlere göre gün-ay-yıl şeklinde verildiği görülmektedir. "Hüve'l Hayyul Gayyum" ibaresi ile başlayan ayak şahidesinin metni Allah'a yakarış ve kimlik bilgisinin ardından Fatiha talebi ile sonlandırılmaktadır.

Paftalara bölünmüş olan baş şahidesi metni on satır, ayak şahidesi ise yedi satırdan oluşurken celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildikleri görülmektedir. Her iki taştada kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 176: Halebli Hilal Efendi'nin aş.

Estampaj 135: Halebli Hilal Efendi'in aş.

Kitabe Metni :

هوالحیّ القیوم

ترابدن یارادلدم گناهسز حیفا / گناهلر ایله آلوده طوپراغه دوندم / رجام اودرکه خدای رحیم واعظمدن / کتابدن سیلنه هپ گناه ومعصیتم / حلبلی هلال افندی / مرحومك روحنه فاتحه

Hüve'l-Ḥayyü'l-Kayyûm

Türābdan yaradıldım günāhsız ḥayf / Günahlar ile ālūde toprağa döndüm / Ricām odur ki ḫüdā-yı Raḥīm ü ʿAẓamdan / Kitābdan siline hep günāh ü mʿaṣiyyetim / Ḥalebli Hilāl Efendi / Merḥūmuñ rūḥuna Fātiḥa

Fotoğraf 177: Halebli Hilal Efendi'nin, aş. arka

Estampaj 136: Halebli Hilal Efendi'nin, aş. arka

Fotoğraf 178: Halebli Hilal Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 179: Ali Rıza Paşa **Estampaj 137: Ali Rıza Paşa**

Katalog No **:** 92

Fotoğraf No **:** 179

Estampaj No **:** 137

Kimlik Bilgisi **:** Ispartalı Kepecizade Ali Rızâ Paşa

Tarih **:** 4 Şaban 1329 H./ 18 Temmuz 1327 R./ 31 Temmuz 1911 M.

İnceleme Tarihi **:** 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 186x46 cm

Malzemesi/ Tekngi **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالحیّ الباقی

اوچنجی اردوی همایون / نظا میّه میر لوالرندن / اسپارطهلی کپهجی زاده / علی رضا پاشانك / روحنه لله الفاتحه / سنه ۱۳۲۹ فی٤ شعبان و سنه ۱۳۲۷ في ۱۷ تموز

Hüve'l-Ḥayyü'l-Bāḳī

Üçünci Ordu-yı Hümāyūn / Niẓāmiyye mīr livālarından / Isparṭalı Kepeci-zāde / ʿAli Rıżā Paşanıñ / Rūḥuna lillāhi'l- Fātiḥa / Sene 1329 f ī 4 Şaʿbān ve Sene 1327 fī 17 Temmūz

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ali Rıza Paşa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Toprakla aynı hizada çerçeveli yapıda olan bu mezarın ayak şahidesi içinde yer bulunmakta ancak ayak şahidesinin akibeti bilinmemektedir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını hamidi fes oluşturmakta omuzlarında yoğun olan gül ve yaprakların, mevkini belirten apoletlerini temsil ettiği düşünülebilirken aynı bezemeler metin etrafını da çevirmektedir. Şahidenin sabitlendiği kaide üzerinde sağ ve sol kısımlarına kuş suluğu yerleştirildiği görülmektedir.

"Hüve'l Hallakul Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, dünyevi mevki ile birlikte merhumun kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Vefat tarihi hicri ve rumi takvimlere göre gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

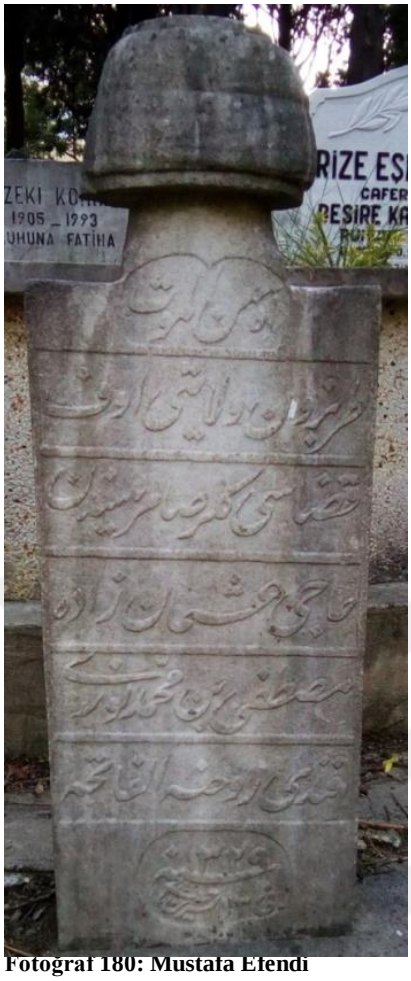

Fotoğraf 180: Mustafa Efendi

Estampaj 138: Mustafa Efendi

Katalog No	**:** 93
Fotoğraf No	**:** 180/ 181-182
Estampaj No	**:** 138/ aş: 139
Kimlik Bilgisi	**:** Hacı Osmanzâde Mustafa Bin Muhammed Nuri Efendi
Tarih	**:** 23 Teşrini Sâni 1329 R./ 6 Aralık 1913 M.
İnceleme Tarihi	**:** 17 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** bş: 84x32/ aş: 76x31 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Zemin oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** Mahmudi Fes
Mezar Türü	**:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

اه من الموت

طربزون ولايتى اوف/ قضاسى گلر صامريسندن / حاجى عثمان زاده / مصطفى بن محمّد نورى / افندى روحنه الفاتحه / سنه ١٣٢٩ فى ٢٣ تشرين ثانى

Āh mine'l-mevt

Ṭrabzon vilāyeti Of / ḳażāsı gelir ṣamiresinden ? / Ḥācı ʿOsmān-zāde / Muṣṭafa bin Muḥammed Nūrī / Efendi rūḥuna el-Fātiḥa / Sene 1329 / fī 23 Teşrīn-i sānī

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Nuri Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Alçak duvarla çevrilmiş olan çerçeveli mezarda ayak şahidesi de mevcuttur.

Dikey dikdörtgen formdaki baş şahidesinin başlık kısmını mahmudi fes oluştururken şahide bezeme unsuru barındırmamaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinde, tepe noktasının sivri kemer şeklinde tasarlandığı görülmektedir. şahidenin cephesinde topraktan çıkan servi ağacı ve ona sarılarak yükselen asma dalları ile üzüm salkımları mevcutken arka kısmında latin alfabesi ile merhumun kimlik bilgisi ve vefat tarihi yer almaktadır.

"Ah minel mevt" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisi ve Fatiha talebinin ardından vefat tarihi ile sonlandırlmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Her biri pafta içinde yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

Fotoğraf 181: Mustafa Efendi aş.

Estampaj 139: Mustafa Efendi aş.

Fotoğraf 182: Mustafa Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Muhammed Muzaffer Paşa

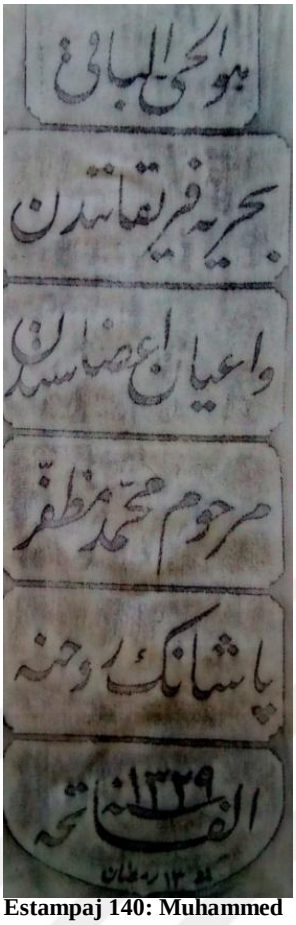

Estampaj 140: Muhammed Muzaffer Paşa

Katalog No : 94

Fotoğraf No : 183

Estampaj No : 140

Kimlik Bilgisi : Muhammed Muzaffer Paşa

Tarih : 13 Ramazan 1329 H./ 7 Eylül 1911 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş b:166 ç:81/ aş: b:160 ç:78/ P: 210x108x20 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالحیّ الباقی

بحریه فریقانندن / واعیان اعضاسندن / مرحوم محمّد مظفّر / پاشانك روحنه / الفاتحه سنه ۱۳۲۹ فی ۱۳ رمزان

Hüve'l-Ḥayyü'l-Bāḳī

Baḥriyye ferīkānından / Ve āʿyān ʿāzāsından / Merḥūm Muḥammed Muẓaffer / Paşanıñ rūḥuna / El-Fātiḥa Sene 1329 / fī 13 Ramazān

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Muzaffer Paşa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli mezarda ayak şahidesi de mevcuttur.

Silindir formdaki şahidelerin kaide kısımları yapraklarla çevrilmektedir. Ayak şahidesinde bezeme bulunmamaktadır. Pehlenin ortasında bulunan oval kısım, kuş suluğu gibi görünsede toprağa açıklık sağladığından içinde ağaç büyüdüğü görülmektedir.

"Hüve'l Hayyul Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile bildirmekte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 1 cm dir.

Fotoğraf 184: Ömer Hulusi Paşa

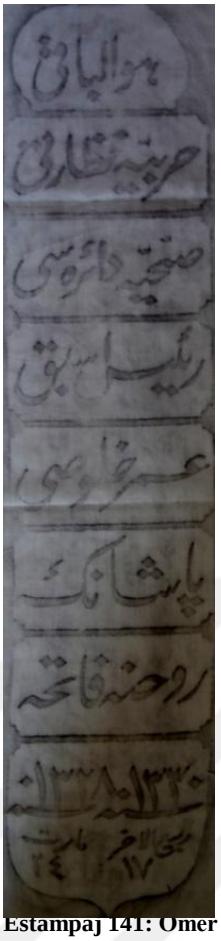

Estampaj 141: Ömer Hulusi Paşa

Katalog No **:** 95

Fotoğraf No **:** 184

Estampaj No **:** 141

Kimlik Bilgisi **:** Ömer Hulûsi Paşa

Tarih **:** 17 Cemâziye'l-ahir 1328 H./ 26 Haziran 1910 M.

İnceleme Tarihi **:** 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri **:** bş: b:150 ç:75/ aş: b:152 ç:73 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Lahana

Mezar Türü **:** -

Kitabe Metni :

هوالباقی
حربیّه نظارتی / صحّیّه دائرهسی / رئیس اسبق / عمر خلوصی / پاشانك / روحنه فاتحه / سنه ۱۳۳۰ \ ۱۷ ربع الاخر سنه ۱۳۲۸\ ۲٤ مارت

Hüve'l-Bāḳī
Ḥarbiyye Neẓāreti / Ṣıḥḥiyye Dā'iresi / Re'īs-i esbaḳ / ʿÖmer Ḫulūsī / Paşanıñ / Rūḥuna Fātiḥa / Sene 1330/ 17 Rebiʿü'l-āḫir Sene 1328/ 24 Mart

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ömer Hulusi Paşa'ya ait olan mezar şahidesi kendisine ait olan yerde bulunmamaktadır. Toprağa sabitlenmiş durumda olan ve hemen yanında bulunan -aynı malzeme ve işlemeye sahip- ayak şahidesinin de bu şahideye ait olduğu düşünülmekte fakat bir kesinlik arz etmemektedir. Aynı şekilde yanına sabitlenmiş olan başka baş ve ayak şahidesi (kat no: 83) daha bulunmakta ve şahide metninden anlaşıldığı üzere bu merhumun eşine ait olduğu ortaya çıkmaktadır.

Silindir formda olan şahidenin başlık kısmı lahana formunda tasarlanmıştır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvim kullanılan metinde vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde belirtilmiştir.

Her biri pafta içinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 1 cm olan celi ta'lik yazının vasat güzellikte olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 185: Hüseyin Bey

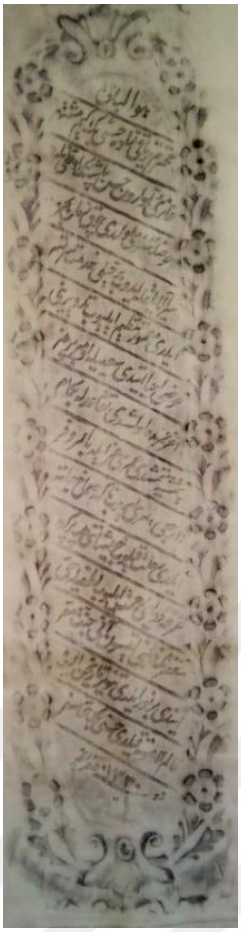

Estampaj 142: Hüseyin Bey

Katalog No : 96

Fotoğraf No : 185

Estampaj No : 142

Kimlik Bilgisi : Hüseyin Bey

Tarih : Seferü'l-hayr 1330 H./ Ocak-Şubat 1912 M.

İnceleme Tarihi : 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : b:195 ç:82 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی

محترم تریاقی زاده حسنی بگ کیم مشتهر / غازی آوارون حسن پاشانك اغلی نامدر / ؟ ؟ اولدی چوق زمان بحریه / میرالایلقله ایدوب بر خیلی حزمت سرتسر / ایلدی معمور تنظیم ایلیوب تدویرینی / خوضی اهیا ایتدی سعییله او میر پرهز/ اخرعمرنده اولمشدی تقاعدله بکام / یتمشه یتمشدی عمری عزایلهبالروفر / دار جعی خری ایدوب ناکه صماخ جاننه / ایلدی رحلت قیلوب خویشاننی هپ پر کدر / غرقه دریا ی رحمت ایلیوب لطفیله حق / مغفرتله زنبنی ایتسون آنی جنّت مقر / ایندی بر نور ایلدی تنویر تاریخن الیف / عالم لاهوته قیلدی حسنی بگ حقا سفر / سنه ۱۳۳۰ فی صفرالخیر

Hüve'l- Bāḳī

Muḥterem Tiryāḳi-zāde Ḥüsni Beg kim müştehir / Ġāzī evārūn Ḥasan Paşanıñ oġlı nāmder / ? oldı çoḳ zamān baḥriye / Mīr-alay lıḳla idüb bir ḫayli ḥizmet ser-te-ser / Eyledi maʿmūr-ı tanẓīm eyleyüb tedvīrini / ḫavżı ihyā itdi saʿyiyle o mīr perhiz / āḫir ʿömründe olmuşdı teḳāʿüdle be-kām / Yetmişe yetmişti ʿömrü ʿazm ile ? / ? idüb nā-geh cānına / Eyledi rıḥlet ḳılub ḫuviyşānını hep pür keder / ġarḳa deryāya raḥmet eyleyüb lüṭfuyla Ḥaḳ / Maġfiretle zenbini itsün ona cennet-maḳarr / İndi bir nūr iyledi tenvīr tārīḫin elbet /ʿAlem-i lāhut'a ḳıldı Ḥüsni Beg ḥaḳḳa sefer / Sene 1330 fī ṣaferü'l-ḫayr

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüseyin Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Kat no 61 de bahsedilen aile sofasında mevcut olan bu şahidenin yanında iki adet daha eski şahide yer almaktadır. (kat no:61-80). Kabristanın genel görünümü mezarlık genelinde tek olan bir yapıya sahiptir. (foto: 151)Silindir formdaki şahidenin başlık kısmı lahana formunda tasarlanmıştır. Üst bordür kısmı kıvrımlı yapraklarla çevrilmiş olan şahide, iri yaprakların oluşturduğu vazo içine oturtulmuştur. Metin etrafı papatya ve yaprakların sıralandığı çerçeve ile bezenmiş durumdadır. "Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun dünyevi mevkini edebi bir dille anlatarak yetmiş yaşına ulaştığını belirtmekte haktan cennet talebi ile kimlik bilgisi ve vefat tarihi verilerek metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih ay ve yıl şeklinde işlenmiştir. Ebced hesabı ile tarih düşürülmüştür.

On altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanıldığı görülmektedir. Mail kıta formunda tasarlanarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Metnin uzun oluşundan dolayı kalem kalınlığının 5 mm ye ayarlandığı düşünülmektedir.

Fotoğraf 186: Emine Feleksu Hanım

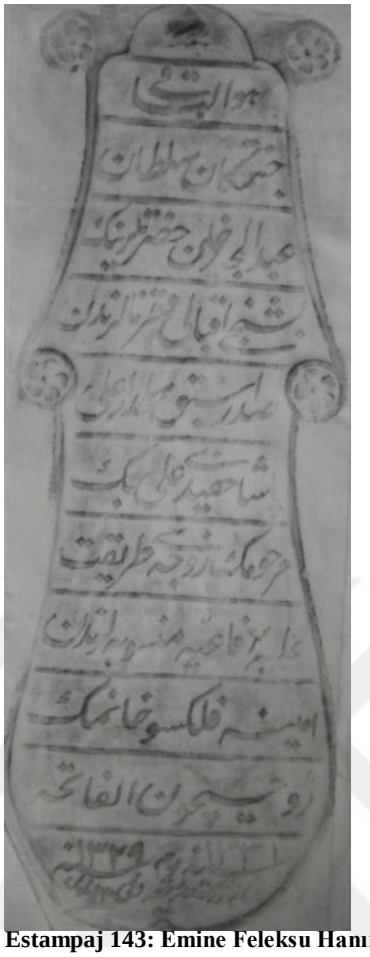

Estampaj 143: Emine Feleksu Hanım

Katalog No : 97

Fotoğraf No : 186/ aş: 187-188

Estampaj No : 143/ aş: 144

Kimlik Bilgisi : Ali Bey'in eşi Emine Feleksu Hanım

Tarih : 3 Zi'l-ka'de 1331 H./ 3 Ekim 1913 M.

İnceleme Tarihi : 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 145x39/ aş: 128x36 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : 12 Terkli Rufaî Tâcı (zemin oyma)

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالباقی

جنت مکان سلطان / عبدالمجید خان حضرتلرینك / بشنجی اقبالی و قرنالرندن / صدر اسبق سلحدار علی / پاشا حفیدی علی بگ / مرحومك زوجهسی طریقت / علیه رفاعیّه منسوبهلرندن / امینه فلکسوخانمك / روحیچون الفاتحه / سنه ۱۳۳۱ فی ۳ ذی اللقعده و سنه ۱۳۲۹ فی ۲۰ ایلول یوم جمعه

Hüve’l-Bāḳī

Cennet-mekān sulṭān / ʿAbdülmecīd Ḫān Ḥażretleriniñ / Beşinci iḳbāli kurenālarından /ṣadr-ı esbaḳ Silahdār ʿAli / Paşa ḥafīdi ʿAli Beg / Merhūmuñ zevcesi ṭarīḳat-i / ʿaliyye-i Rufāʿiyye mensūblarından / Emīne Feleksu Ḫānımıñ / Rūhi-çün el- Fātiḥa / Sene 1331 fī 3 zi’l-ḳaʿde ve sene 1329 fī 20 Eylül yevm-i Cumʿa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ali Bey’in eşi Emine Feleksu Hanım’a ait olan mezar şahidesi kendi yerindedir. Pehleli yapıya sahip olan mezarda ayak şahidesi de mevcuttur ancak mezarın pehle kısmı yüksek oranda toprak altında kalmıştır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidelerin başlık kısımları gül ve yaprakların oluşturduğu buket ile bezenmiştir. Şahidelerin omuz ve orta kısmına denk gelen yerlere, daire içinde pençler yerleştirilerek taşın kenarları omuzlardan yarıya kadar yumuşak bir şekilde genişletilmiş ve aşağı kısmındada aynı kıvrım tekrarlanarak taşa estetik bir görünüm verilmiştir. Baş şahidesinin alınlık kısmına 12 terkli rufai tacı zemin oyma yöntemi ile hakk edilmişken ayak şahidesine ise vazodan çıkan hayat ağacı ve ona sarılarak yükselen gül ağacı bezendiği görülmektedir.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni merhumenin kimlik bilgisini, yakını olan şahıslarla birlikte vermekte merhumenin bağlı olduğu tarikat adını vererek Fatiha talep edip vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmı gün-ay-yıl olarak kaydedilmiştir.

Her biri pafta içinde on bir satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 187: Emine Feleksu Hanım'ın aş.

Estampaj 144: Emine Feleksu Hanım'ın aş.

Fotoğraf 188: Emine Feleksu Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 189: Mehmet Salih Bey

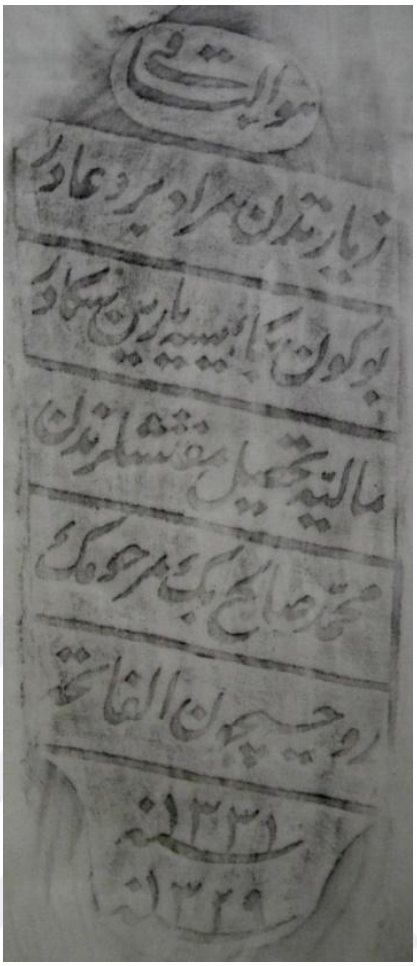

Estampaj 145: Mehmet Salih Bey

Katalog No **:** 98

Fotoğraf No **:** 189

Estampaj No **:** 145

Kimlik Bilgisi **:** Mehmet Salih Bey

Tarih **:** 1331 H. / 1329 R. / 1913 M.

İnceleme Tarihi **:** 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kaideye sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri **:** 79x31 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** -

Kitabe Metni :

هوالباقی
زیارتدن مراد بر دعادر / بوگون بکا ءیسه یارین سکادر / مالیّه تحصیل مفتشلرندن / محمّد صالح بگ مرحومك / روحیچون الفاتحه / سنه ۱۳۳۱ سنه ۱۳۲۹

Hüve'l-Bāḳī
Ziyāretden murād bir duʿādır / Bugün bana ise yarın sanadır / Māliyye taḥṣīl müfettişlerinden / Meḥmet Ṣāliḥ Beg merḥūmuñ / rūḥi-çün el-Fātiḥa / Sene 1331 sene 1329

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmet Salih Bey'e ait olan mezar şahidesinin asıl yeri bilinmemektedir. Önünde kuş suluğu bulunan bir kaideye sabitlenmiş durumda olan şahide rastgele bir yerde kaderine terk edilmiş durumdadır.

Depo taşı olduğu düşünülen dikey dikdörtgen formdaki şahide bezeme unsuru içermezken kırık olan başlık kısmında -şahidenin yapısı göz önünde bulundurulduğunda- fes olma olasılığı yüksektir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, kalıplaşmış cümlelerinin ardından merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte verip Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Tarih kısmında hicri ve rumi takvim birlikte kullanılmıştır.

Yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 1 cm dir.

Fotoğraf 190: Avni Paşa

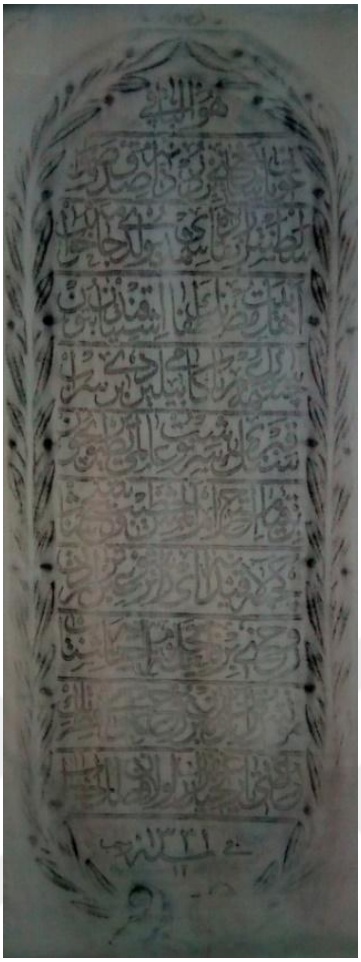

Estampaj 146: Avni Paşa

Katalog No : 99

Fotoğraf No : 190/ aş: 191

Estampaj No : 146/ aş: 147

Kimlik Bilgisi : Avni Paşa

Tarih : 12 Receb 1331 H./ 17 Haziran 1913 M.

İnceleme Tarihi : 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:188 ç:87/ aş: b:177 ç:78/ P: b:184x62x17 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-İstif/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالباقی

عونی پاشا معنی بن دردانه صدق وصوب / سلطنتزار بقاده شمدی بولدی جامه خواب / اهل بیت مصطفانك اشتیاقندن بتون / چشمه سار عمر ناکامی بیلیردی بر سراب / سنك قبری سر نوشت عالمی تصویر ایچون / بر قیام احترام آلمش حطیب و شیخ شاب / گچمه لاقیدانه ای زائر شو عبرتزاردن / روحني بر فاتحه یله احیایه شتاب / مونسُ قران اولان برروح علوی فطرتك / رخلتی تاریخیدر غفران اولان فصل الحطب / سنه ۱۳۳۱ فی۱۲ رجب

Hüve'l-Bāḳī

ʿAvni Paşa lemaʿni bin dürdāne-i ṣıdḳ savab / Salṭanatzār-ı bekāda şimdi buldı cāmeḫāb / Ehl-i beyt-i Muṣtafā'nıñ iştiyāḳından bütün / Çeşme-sār ʿömr-i nākāmī bilirdi bir serāb / Seng-i ḳabri ser-nüvişt ʿalem-i taṣvir içün, / Bir ḳıyām-ı iḥtirām almış ḥaṭīb ve şeyḫ-i şābb / Geçme lākaydāne ey zā'ir şu ʿibret-i zārdan / Rūḥuna bir Fātiḥa yolla aḥyāya şitāb / Mūnis-i Ḳur'ān olan bir rūḥ-ı ʿulvī fıṭratıñ / Rıḫlet tārīḫidir Ġufrān olan faṣlü'l- ḥiṭab / Sene 1331 fī 12 Receb

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Avni Paşa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerindedir. Pehleli yapıya sahip olan mezarın ayak şahidesinde de metin yer almaktadır. Silindir formdaki şahidelerin üst bordür ve kaide kısımlarının devrin sanat anlayışını yansıtan barok tarzı bezendiği görülmektedir. Baş şahidesinde metin etrafı yapraklarla çerçevelenirken ayak şahidesinde bulunan metnin etrafı sade bırakılmıştır. Pehlenin orta kısmında bırakılan oval açıklık toprağa temas edilebilecek şekildedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan ve edebi bir üslupla yazılan baş şahidesinin metni, merhumun adı ile başlamakta dünyanın geçici olduğunu ve bu durumun herkesin başına geleceğini ziyaretçilere hitafen belirterek, Fatiha talep edip vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Tarih kısmı hicri takvime göre gün-ay-yıl şeklinde verilmiştir. Ayak şahidesinde yer alan metin, merhumun dünyevi mevkisi ile birlikte kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihini içermektedir. Son satırda ebced hesabı ile tarih düşürülmüştür. Satır içinde geçen "gufran" (غفران) kelimesi ile tam tarih olan 1331 sonucu elde edilmektedir. Her biri kartuş içerisinde baş şahidesi on iki, ayak şahidesi beş satırdan oluşan metinler için celi sülüs yazı kullanılarak satır istifi uygulandığı görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm olan celi sülüs yazı, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir.

Fotoğraf 191: Avni Paşa'nın aş.

Estampaj 147: Avni Paşa'nın aş.

Kitabe Metni :

باب سرعسكرى استحكام / و انشاات دائرەسى رياستندن متقاقعد اركان خربيه فريقى شريف محمّد / عونى پاشانك روحيچون فاتحه / سنه ١٣٢٩ فى ٤ حزيران يوم صالى

Bāb-ı serʿaskerī istiḥkām/ Ve inşāat dāiresi riyāsetinden müteḳāʿid / Erkān-ı Ḥarbiyye Ferīḳi Şerīf Muhammed / Āvni Paşanıñ rūḥi-çün Fātiḥa / Sene 1329 fī 4 ḥazīrān Yevm-i ṣālı

Fotoğraf 192: Emin Bey

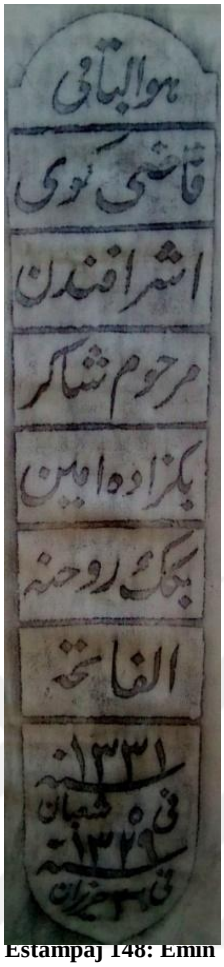

Estampaj 148: Emin Bey

Katalog No : 100

Fotoğraf No : 192/ aş:193-194

Estampaj No : 148/ aş:149

Kimlik Bilgisi : Şâkir Beğzâde Emin Bey

Tarih : 5 Şaban 1331 H./ 26 Haziran 1329 R./ 10 Temmuz 1913 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:162 ç:71/ aş: b:150 ç:72/ P: b:174x68x13 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Lahana

Mezar Türü : Pehle

Kitabe Metni :

هوالباقی
قاضی کوی / اشرافندن / مرحوم شاکر / بگزاده امین / بگك روحنه / الفاتحه / سنه ۱۳۳۱ فی ٥ شعبان سنه ۱۳۲۹ فی ۲٦ حزیران

Hüve'l-Bāḳī
Ḳadıköy / Eşrāfından / Merḥūm Şākir / Beg-żāde Emīn / Begiñ rūḥuna / el-Fātiḥa / Sene 1331 fī 5 Ṣʿabān Sene 1329 fī 26 ḥazīrān

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Emin Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Pehleli yapıdaki mezarda ayak şahideside mevcuttur.

Silindir formdaki şahidelerde lahana başlık bulunmaktadır. Şahideler devrin sanat anlayışına uygun yapraklarla çevrilmektedir. Ayak şahidesinin cephesinde ise "s" ve "c" kıvrımlı yaprakların oluşturduğu helezonlar yer almaktadır. Pehleli olan mezarın sağ tarafı, hemen yanındaki yakın tarihli mezarın duvarı altında kalarak kısmen kapanmıştır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun yaşadığı semt ve kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlanmaktadır. Tarih kısmında hicri ve rumi takvime kullanılarak gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 193: Emin Bey'in aş.

Estampaj 149: Emin Bey'in aş.

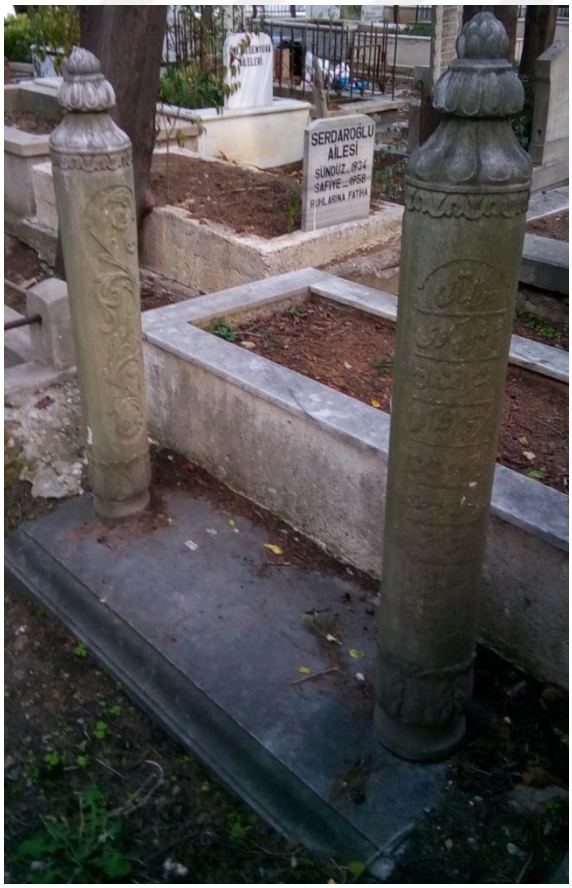

Fotoğraf 194: Emin Bey'in kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 195: Ziver Kaptan

Estampaj 150: Ziver Kaptan

Katalog No : 101

Fotoğraf No : 195

Estampaj No : 150

Kimlik Bilgisi : Ziver Kaptan

Tarih : 20 Receb-i Şerif 1331 H./ 10 Temmuz 1913 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : b:132 ç:80 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

زائر بومقام زیور قپودانك / سكونتگاه ابدیسیدر / انی بر فاتحه ایله شاد ایلەكه / عاقبت سنڭده قرارگاهك / بو خاك سیه كلدر / سنه ۱۳۲۹ فی ۱۲ حزیران / سنه ۱۳۳۱ فی ۲۰ رجب شریف

Hüve'l-Bāḳī

Zā'ir bu maḳām Zīver Kapudanıñ / Sükūnetgāh-ı ebedīsidir / Anı bir Fātiḥa ile şād eyle ki / ʿĀḳıbet senin de ḳarārgāhıñ / Bu ḫāk-ı siyah güldür / Sene 1329 fī 12 ḥazīrān / Sene 1331 fī 20 Receb-i şerīf

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ziver Kaptan'a ait olan bu şahide kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli olan mezarın çerçeve kısmı hafif yüksek yapılmış ve ayak şahidesine yer verilmemiştir.

Silindir formdaki şahide iri yaprakların oluşturduğu vazo içine oturtulmuştur.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni ziyaretçiye hitap ederek kimlik bilgisi vermekte Fatiha talebinin ardından sonunun burası olduğunu belirtip vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi olmak üzere iki farklı tarih gün-ay-yıl olarak işlenmiştir.

Her biri pafta içinde sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm dir. Celi ta'lik yazının hat estetiğine uygun olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 196: Hatice İffet Hanım

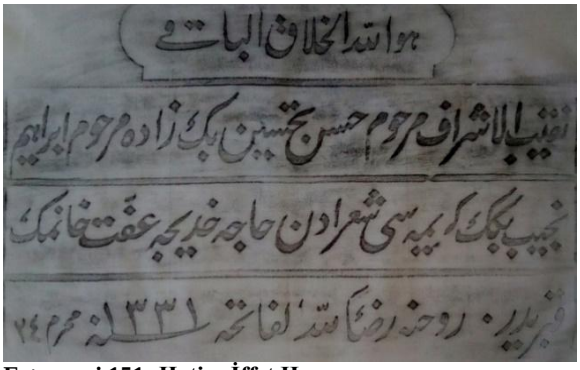

Estampaj 151: Hatice İffet Hanım

Katalog No	**:** 102
Fotoğraf No	**:** 196
Estampaj No	**:** 151
Kimlik Bilgisi	**:** İbrahim Necip Bey'in Kerimesi Hadice İffet Hanım
Tarih	**:** 24 Muharrem 1331 H./ 3 Ocak 1913 M.
İnceleme Tarihi	**:** 19 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçleri	**:** 59x40 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Zemin oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Toprak

Kitabe Metni :

هو الله الخلاق الباقى
نقيب الاشراف مرحوم حسن تحسين بگ زاده مرحوم ابراهيم / نجيب بگك كريمەسى شعرادن حاجه خديجه عفت خانمك / قبريدر. روحنه رضنا الله الفاتحه سنه ١٣٣١ محرم ٢٤

Hüva'llāhu'l-Ḥallāḳu'l-Bāḳī
Naḳībü'l-eşrāf merḥūm Ḥasan Taḥsin beg-zāde merḥūm İbrāhim / Necīb Begiñ kerīmesi şuʿarādan Ḥācı Ḥadīce ʿİffet Ḥānımıñ / ḳabridir. Rūḥuna rıżā'en li'llāhi'l-Fātiḥa Sene 1331 muḥarrem 24

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Necib Bey'in kızı Hatice İffet Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Alçak duvarla ve demir parmaklıkla çevrili, çerçeveli yapıya sahip olan mezarın ayakucunda etrafını saran demir parmaklık bulunmamaktadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen yapıda olan şahide, mezarı çeviren demir parmaklıklara sabitlenmiş yapı kitabesi görünümündedir. Şahide oldukça sade bezeme unsuru içermeyen tasarıma sahiptir.

"Hüve'llâhu'l-Hallâku'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Tarih kısmı hicri takvime göre gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yönetmi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 197:Fatma Şerifenaz Hanım

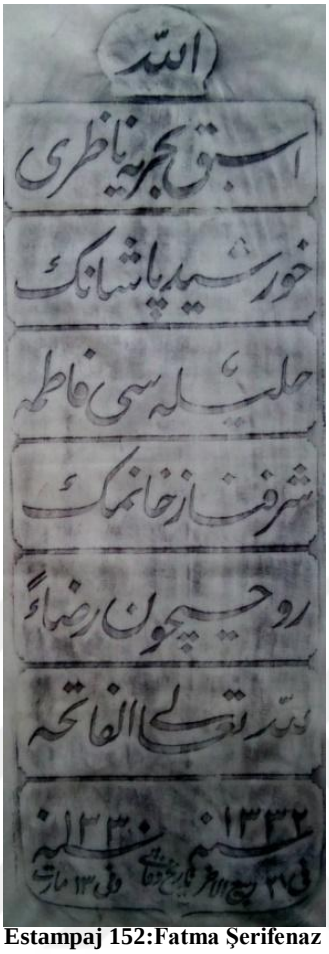

Estampaj 152:Fatma Şerifenaz Hanım

Katalog No **:** 103

Fotoğraf No **:** 197

Estampaj No **:** 152

Kimlik Bilgisi **:** Hurşid Paşa'nın Halîlesi Fatma Şerifenaz Hanım

Tarih **:** 21 Rebiü'l-âhir 1332 H./ 13 Mart 1330 R./ 19 Mart 1914 M.

İnceleme Tarihi **:** 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 124x38/ aş: 118x34 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

الله

اسبق بحريه ناظرى / خورشيد پاشانك / حاليلەسى فاطمه / شرفناز خانمك / روحيچون رضاءً / لله تعالى الفاتحه / سنه ١٣٣٢ فى ٢١ ربيع الاخر تاريخ وفاتى سنه ١٣٣٠و فى١٣ مارت

Allāh

Esbaḳ Baḥriyye Nāẓırı / Ḫūrşīd Paşanıñ / Ḥalīlesi Fāṭıma / Şerifenāz Ḫānımıñ / Rūḥi-çün rıżā'en / li'llāhi teʿālā el-Fātiḥa / Sene 1332 fī 21 rebīü'l-āḫir tārīḫ -i vefātı Sene 1330 ve fī 13 Mart

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hurşid Paşa'nın nikâhlı eşi Fatma Şerifenaz Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerindedir.

Dikey dikdörgen formdan oluşan baş ve ayak şahidesinin başlık kısmı daire şeklinde iken tepe noktasındaki sivrilme sebebi ile kaş kemer görünümünü yansıtmaktadır. Şahidelerin ikisinde de herhangi bir bezeme unsuru yer almamaktadır.

"Allah" lafzı ile başlayan şahide metni merhumenin kimlik bilgisini, yakını olan şahısla birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvim birlikte kullanılanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 1 cm olan celi ta'lik yazı oldukça sade ve sanatsal değeri yüksek bir görünüme sahiptir.

Fotoğraf 198 :Mehmed Ferid Efendi

Estampaj 153:Mehmed Ferid Efendi

Katalog No **:** 104

Fotoğraf No **:** 198

Estampaj No **:** 153

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Ahmed Efendizade Hafız Mehmed Ferid Efendi

Tarih **:** 7 Recep 1332 H./ 1 Haziran 1914 M.

İnceleme Tarihi **:** 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri **:** 95x27 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Azizi Fes

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

بنی قیل مغفرت ای ربّ یزدان / بحق عرش اعظم نور قرأن / گلوب قبرم زیارت ایدن اخوان / ایدەلر روحمه بر فاتحه احسان / اقشهر اغنام تجارن ممیّز / حاجی احمد افندی زاده حافظ / محمد فرید افندی روحنه فاتحه / سنه ۱۳۳۲ فی۸ رجب

Hüve'l-Bāḳī

Beni ḳıl maġfiret ey Rabb-i Yezdān / Bi-ḥaḳḳ-ı ʿarş-ı āʿzam nūr-ı Ḳur'ān / Gelüb ḳabrim ziyāret iden iḫvān / İdeler rūḥuma bir Fātiḥa iḥsān / Akşehir aġnām-ı tüccārān-ı mümeyyez/ Ḥācı Aḥmed Efendi-zāde Ḥāfıẓ / Meḥmed Ferīd Efendi rūḥuna Fātiḥa / Sene 1332 fī 8 Receb

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmet Ferid Efendi'ye ait olan mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir. Eğer şahide kendisine ait olan yerde ise mezar sınırları tamamen kaybolmuş durumdadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını azizi fes oluşturmakta haricinde bezeme unsuru içermemektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni Allah'a yakarış ve ziyaret edenlerden Fatiha talebi ile devam etmekte yakını olan şahısla birlikte kimlik bilgisi verilerek tekrar Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Kartuşlara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılıp mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 199: Ömer Neşet Bey

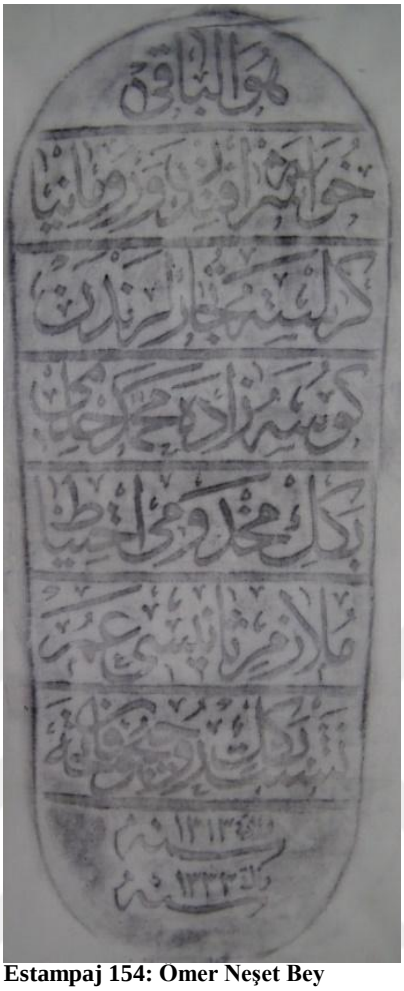

Estampaj 154: Ömer Neşet Bey

Katalog No : 105

Fotoğraf No : 199

Estampaj No : 154

Kimlik Bilgisi : Ömer Neşet Bey

Tarih : 1333 H./ 1914-1915 M.

İnceleme Tarihi : 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 103x38 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Azizi Fes (?)

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
خوبه اشرافندن وروملنیا / کراسته تجارلرندن / کوسه زاده محمّد حلمی / بگك مخدومی احتیاط / ملازمه ثانیسی عمر / نشت بگك روحیچون فاتحه / ولادتی سنه ۱۳۱۳ وفاتی سنه ۱۳۳۳ ه

Hüve'l-Bāḳī
Ḫopa eşrāfından ve Romānyā / Kereste tüccārlarından / Köse-zāde Muḥammed Ḥilmi / Begiñ maḫdūmı iḥtiyāṭ / Mülāzım-ı sānīsi ʿÖmer / Neşet Begiñ rūḥi-çün Fātiḥa / velādeti Sene 1313 vefātı Sene 1333 H.

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Hilmi Bey'in oğlu Ömer Neşet Bey'e ait olan şahide kendi yerinde bulunmaktadır. Toprakla aynı hizada duvarın çevirdiği çerçeveli yapıdaki mezarda ayak şahidesi bulunmamaktadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmının, azizi fese benzemekle beraber tepe noktasının sekiz terkli olduğu görülmektedir. Haricinde bezeme unsuru bulunmamaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni semt bilgisinin ardından yakını olan şahısla birlikte kimlik bilgisi vermekte Fatiha talebi ve tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Şahidenin tarih kısmında doğum ve vefat tarihi sadece yıl olarak yer almaktadır.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metninin celi sülüs yazı ile satır istifi uygulandığı, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 200: Hasan Rami Paşa

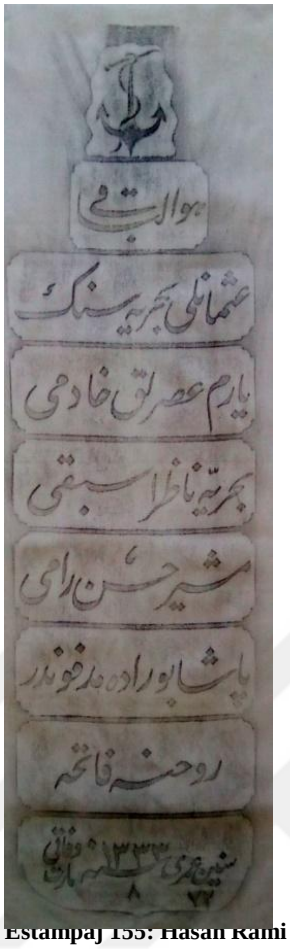

Estampaj 155: Hasan Rami Paşa

Katalog No : 106

Fotoğraf No : 200

Estampaj No : 155

Kimlik Bilgisi : Bahriye Nazır Esbakı Müşir Hasan Rami Paşa

Tarih : 8 Mart 1333 R./ 8 Mart 1917 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 138x95 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
عثمانلی بحریه‌سنك / یارم عصرلق خادمی / بحریّه ناظر اسبقی / مشیر حسن رامی / پاشا بوراده مدفوندر / روحنه فاتحه / سنین عمری ۷۲ سنه ۱۳۳۳ وفاتی ۸ مارت

Hüve'l-Bāḳī
ʿOsmānlı baḥriyyesiniñ / Yarım ʿaşırlıḳ ḫādimi / Baḥriyye nāẓır-ı esbaḳı / Müşīr Ḥasan Rāmī / Paşa burada medfūndur / Rūḥuna Fātiḥa / Sinīn-i ʿömri 72 sene 1333 vefātı 8 Mart

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mareşal Hasan Rami Paşa'ya ait olan bu mezar şahidesi kendisine ait olan yerde bulunmaktadır. Topraktan kısmen yüksek çerçeveli yapıya sahiptir ve ayak şahidesi bulunmamaktadır. Yan tarafındaki mezar da aynı tasarıma sahip merhumun oğluna aittir (kat no: 109).

Silindir formdaki şahide de bezeme unsuru bulunmazken alınlık kısmında zemin oyma ile işlenmiş, bahariyeli olduğunu belli eden çapa yer almaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metninde merhumun kimlik bilgisi dünyevi mevki ile birlikte verilerek Fatiha talep edilmekte ve vefat tarihi rumi takvime göre gün-ay-yıl şeklinde işlenerek merhumun kaç yaşında olduğunun da belirtildiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşmakta olan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik yazı, tarih kısmında 5 mm ye göre ayarlanmıştır.

Fotoğraf 201: Yusuf Bey

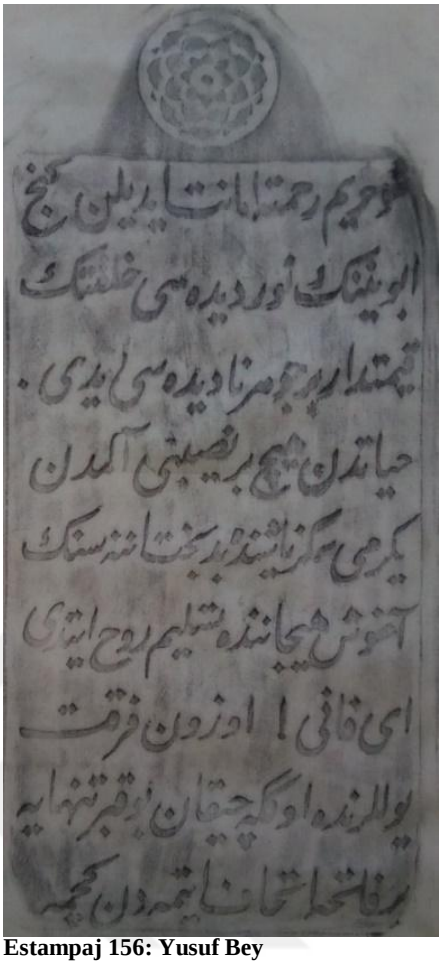

Estampaj 156: Yusuf Bey

Katalog No **:** 107

Fotoğraf No **:** 201/ arka: 202/ alt: 2043/ 204

Estampaj No **:** 156/ arka: 157/ alt: 158

Kimlik Bilgisi **:** Celal İsmâîl Paşanın Oğlu Yusuf Bey

Tarih **:** 30 Sefer 1332 H./ 16 Kanun-ı evvel 1333 R.

İnceleme Tarihi **:** 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 100x77 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

شو حريم رحمته امانت ايديلن كنج / ابويننك نور ديدەسى خلقتيك / قيمتدار بر جوهر ناديدەسى ايدى / حياتدن هيچ بر نصيبنى آلمدن / يگرمى سكز ياشنده بد بخت اننەسنك / آغوش هيجاننده تسليم روح ايتدى / اى فانى ! اوزون فرقت / يوللرنده اوگكه چيقان بو قبر تنهايه /بر فاتحه اتحاف ايتمەدن گچمه

Şu harīm-i raḥmete emānet idilen genç / Ebeveyninin nūr dīdesi ḫilḳatin / ḳıymetdār bir cevher-i nādīdesi idi / Ḥayāttan hiçbir naṣībini almadan / Yigirmi sekiz yaşında bedbaḫt annesinin / āġūş-ı heyecānında teslīm-i rūḥ itdi / Ey fānī! Uzun firḳat / Yollarında önüñe çıḳan bu ḳabr-i tenhāya / Fātiḥa itḥāf etmeden geçme

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Cemal İsmail Paşa'nın oğlu Yusuf Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıdaki mezarın ayak şahidesi bulunmazken baş şahidesinin ön ve arka kısmında metin yer almaktadır. Yakın tarihli mezar örneklerini anımsatan yapıya sahip tipik 19. yy örneği olarak düşünülebilecek bir mezar türüdür.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin tepe kısmı üçgen şeklinde bitmekte metnin üstünde kalan üçgen şeklindeki alınlık kısmında -her iki tarafta aynı şekilde- sekiz dilimli üç katmerli gülçe yerleştirildiği görülmektedir.

Şahidenin cephesinde serzenişle birlikte merhumun kaç yaşında vefat ettiği belirtilerek Fatiha talebinde bulunulmaktadır. Bu metin çerçevesinin altında oluşturulan daire içerisindeki yer alan gülçe'nin sağ ve sol kısmına kartuş içerisinde merhumun kimlik bilgisi yakını olan şahısla birlikte verilerek vefat tarihi hicri ve rumi takvime göre gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir. Şahidenin arka kısmında yine bir serzenişle birlikte merhumun cennette olması Allahtan niyaz edilmektedir.

Şahidenin cephesi dokuz satır celi ta'lik yazı ile hakk edilmiş ve kalem kalınlığı 5 mm ye ayarlanmıştır. Alt kısmında 4 mm olan celi ta'lik yazı kullanıldığı görülmektedir. Arka kısmında ise paftalara bölünmüş altı satırdan oluşan ve kalem kalınlığı 4 mm olan celi ta'lik yazı yer almaktadır. Yazıların zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir.

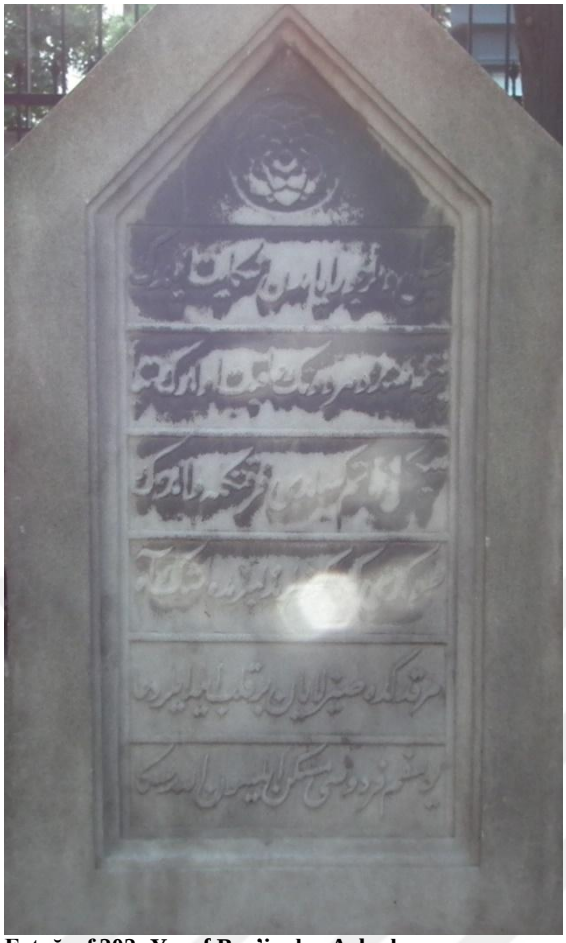

Fotoğraf 202: Yusuf Bey'in, bş. Arka kısmı

Estampaj 157: Yusuf Bey'in bş. Arka kısmı

Kitabe Metni :

حیلی دملر جور ایامدن شکایت ایلدی / پنچه‌سنده دهر دونك عاقبت اولدك تباه / هیکل ماتم کسلدی فرقتگله والدەك / طوکدی گویا گوزلرمده لبلرمده اشك آه / مرقدکده صیزلایان بر قلب ایله ایلر دعا / یوسفم فردوسی مسکن ایلسون الله سکا

Ḥayli demler cevr-i eyyāmdan şikāyet eyledin / Pençesinde dehr-i dünüñ ʿāḳıbet oldun tebāh / Heykel-i mātem kesildi firḳatinle vāliden / Ṭökdü güyā gözlerimde leblerimde eşk-i āh / Merḳadinde ṣızlayan bir ḳalb ile eyler duʿā / Yūsufum firdevsi mesken eylesin Allāh sana

Fotoğraf 203: Yusuf Bey'in, bş. ön alt kısmı

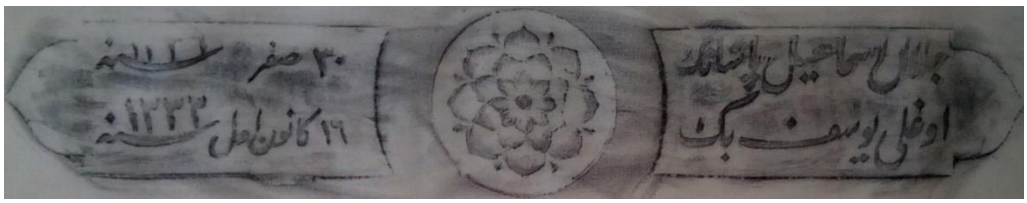

Estampaj 158: Usuf Bey'in, bş. ön alt kısmı

Kitabe Metni :

جلال اسماعيل پاشانك / اوغلى يوسف بگ

٣٠ صفر سنه ١٣٣٦ / ١٦ كانون اول سنه ١٣٣٣

Sağ

Celal İsmâʿīl Paşanıñ / Oğlu Yusuf beğ

Sol

30 Safer sene 1332 / 16 Kânûn-i evvel 1333

Fotoğraf 204: Yusuf Bey'in kabri, genel görünüşü

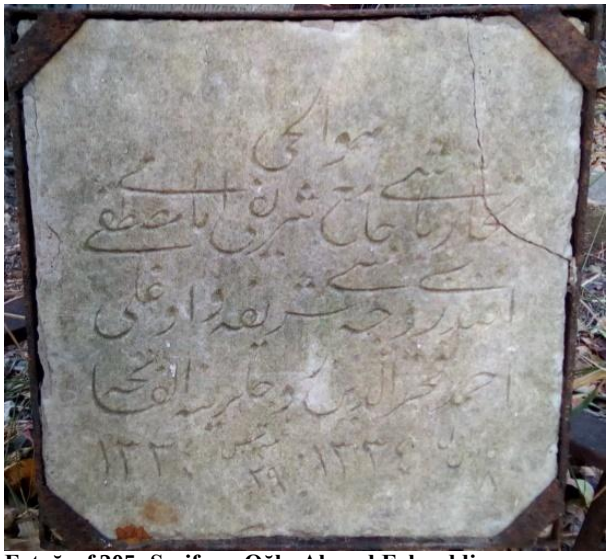

Fotoğraf 205: Şerife ve Oğlu Ahmed Fahreddin

Estampaj 159: Şerife ve Oğlu Ahmed Fahreddin

Katalog No **:** 108

Fotoğraf No **:** 205

Estampaj No **:** 159

Kimlik Bilgisi **:** İmam Mustafa Efendi Zevcesi Şerife ve Oğlu Ahmed Fahreddin

Tarih **:** Kanun-ı evvel 1334 R./ 29 Ağustos 1918 M.

İnceleme Tarihi **:** 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri **:** 29x29 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** -

Kitabe Metni :

هوالحی
تجاّر بشی جامع شریفی امامی مصطفی / افندی زوجسی شریف و اوغلی / احمد فخرالدّین روحلرینه الفاتحه /۸ کانون اول ۱۳۳٤ و۲۹ اغوستوس ۱۳۳٤

Hüve'l-Ḥayy
Tüccārbaşı cāmʿi şerīfi İmāmı Muṣṭafa / Efendi zevcesi Şerīfe ve oġlu /Aḥmed Faḫreddīn rūḥlarına el-Fātiḥa / 8 Kānūn-ı evvel 1334 ve 29 Aġustos 1334

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mustafa Efendi'nin eşi Şerife ve oğlu Fahrettin'e ait olan mezar şahidesinin yerinde olup olmadığı belli değildir. Alçak demir parmaklıklarla çevrilmiş ve iki defin yapabilecek kadar geniş olan mezarda ayak kısmının sol köşesinde yer almaktadır. Mezarın giriş kısmında başka bir şahsa ait şahide mevcuttur (kat no:58).

Kare formdaki şahide, yapı kitabesine benzemektedir. Üst sağ köşesinde kırık olan şahidenin etrafını saran paslanmış çerçeve sayesinde bu parça yerinde kalabilmiştir. Alt kısmında toprağa sabitlenmesini sağlayan bir metal ayak mevcuttur.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhum ve merhumenin kimlik bilgisini yakınları aracılığı ile vermektedir. Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılan şahide metninde tek tarih verilmiş olması anne-oğul olan şahide sahiplerinin birlikte vefat ettiğini gösterir niteliktedir. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Beş satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 4 mm ye göre ayarlanmıştır.

Fotoğraf 206: Ferhat Rami Bey

Estampaj 160: Ferhat Rami Bey

Katalog No : 109

Fotoğraf No : 206

Estampaj No : 160

Kimlik Bilgisi : Hasan Râmî Paşanın Mahdûmu Ferhad Râmî Bey

Tarih : 27 Mayıs 1334 R./ 27 Mayıs 1918 Pazartesi M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 135x96 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

آه من الموت

بحريه ناظراسبقى / حسن رآمى پاشانك / مخدومى بخريه طلبه‌سندن / فرهاد رآمى بگك / روحيچون الفاتحه / تاريخ تولدى سنه ١٣١٥ ٨ تشرين اول / تاريخ وفاتى سنه ١٣٣٤ ٢٧ مايس

Āh mine'l-mevt

Baḥriye nāẓırı esbaḳı / Ḥasan Rāmī Paşanıñ / Maḫdūmı Baḫriye ṭalebesinden/ Ferhād Rāmī Begiñ / Rūḥi-çün el-Fātiḥa / tārīḫ-i tevellüdi sene 1315 teşrīn-i evvel 8 / tārīḫ-i vefātı sene 1334 Mayıs 27

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasan Rami Paşa'nın oğlu Ferhat Rami Bey'e ait olan bu mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Topraktan kısmen yüksek çerçeveli yapıya sahip olan mezarda ayak şahidesi yer almamaktadır. Yan tarafında bulunan mezar da aynı tasarıma sahip ve merhumun babasına aittir (kat no: 106).

Silindir formdaki şahide de bezeme unsuru bulunmazken şahide metninin sonuna zemin oyma yöntemi ile yerleştirilen "çapa" merhumunda babası gibi bahriyeli olduğunu belli etmektedir.

"Ah minel mevt" serzenişi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini yakını ile birlikte vererek Fatiha talep etmekte ve tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenirken mezarlık genelinde az rastlanan bir durum olarak merhumun doğum tarihi de tam verilmektedir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik yazı tarih kısmında 5 mm ye düşürülmekte bu bölümün kartuşu ters üçgen şeklinde tasarlanarak tarihin alt kısmına "çapa" yerleştirildiği görülmektedir.

Fotoğraf 207: İsmail Efendi

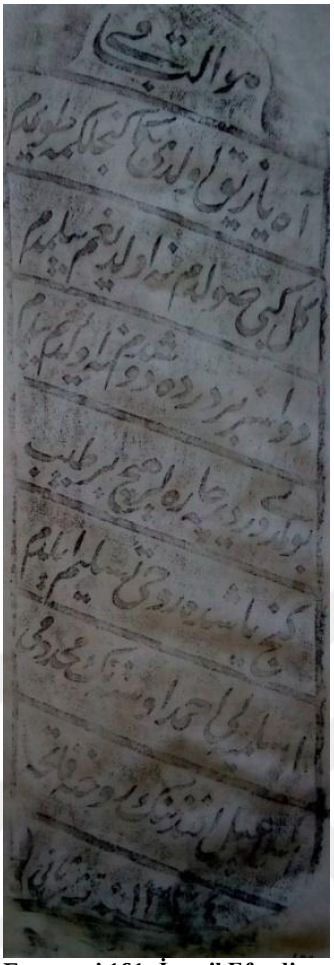

Estampaj 161: İsmail Efendi

Katalog No **:** 110

Fotoğraf No **:** 207

Estampaj No **:** 161

Kimlik Bilgisi **:** İslemiyyeli Ahmet ustanın Mahdûmu İsmâîl Efendi

Tarih **:** Teşrîn-i sâni 1334 R./ Kasım 1918 M.

İnceleme Tarihi **:** 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 103x29 cm

Malzeme/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی
آه یازیق اولدی بکّا گنجلگمه طویمدم / گل گبی صولدم نه اولدیغم بیلمدم / دواسز بر درده دوشدم نه اولدیغم بیلمدم / بولمدی دردیمه چارەلر هیچ بر طبیب / گنج یاشده روحی تسلیم ایلدم / اسلمیەلی احمد اوستەنك محدومی / اسماعیل افندنك روحنه فاتحه / سنه ١٣٣٤ ٥تشرن ثانی

Hüve'l-Bāḳī
Āh yazık oldı bana gençliğime toymadım / Gül gibi soldum ne oldığım bilmedim / Devāsız bir derde düşdüm ne oldığım bilmedim / Bulmadı derdime çāreler hiçbir ṭabīb / Genç yaşda rūḥı teslīm eyledim / İslemiyyeli Aḥmed Ustanın maḥdūmı / İsmā'īl Efendiniñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1334/ 5 teşrīn-i sānī

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet Usta'nın oğlu İsmail Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Üzerine yapılan yakın tarihli defin sebebiyle şahidenin net fotoğrafı alınamamıştır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahide bezeme unsuru içermezken başlık kısmı hamidi fesden oluşmakta ve fesin ön kısmında bir parçanın kırık olduğu görülmektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni; merhumun ağzından çağresiz bir hastalık sebebiyle genç yaşta vefat ettiğini, edebi bir üslupla ve serzeniş içererek dile getirirken kimlik bilgisi yakını ile birlikte verilmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Rumi takvim tercih edilerek vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Dokuz satırdan oluşan şahide metni mail kıta formunda ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Metin için celi ta'lik yazı kullanılırken kalem kalınlığının 6 mm ye ayarlandığı görülmektedir.

Fotoğraf 208: Halil Bey

Estampaj 162: Halil Bey

Katalog No : 111

Fotoğraf No : 209

Estampaj No : 163

Kimlik Bilgisi : Halil Bey

Tarih : 1334 H./ 1915-1916 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 97x39 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

قبر
حميده خانم / بنت ديغى / حسن بگ / وزجه مير الاى / خليل بگ / للّهم اعفرلها بحرمة / الفاتحه / سنه ١٣٣٤

Ḳabr-i
Ḥamīde Ḫānım / Binti diġi / Ḥasan Beg / Ve zevce-i Mīr-alay / Ḫalīl Beg / Allahümma'gfir lehā bi- ḥürmeti'l- Fātiḥa / Sene 1334

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Halil Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Toprakla aynı hizade çerçeveli olan mezarda ayak şahidesi bulunmamaktadır.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin tepe ve kaide kısmı oval tasarlanmıştır ve bezeme unsuru içermemektedir.

Mezarlık genelinde tek olan "kabr" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini yakını ile birlikte vererek Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Her biri pafta içinde dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik yazı sanatsal değeri yüksek, oldukça şık bir görünüme sahiptir.

Ziya Bey ve Naciye Hanım

Estampaj 163: Ziya Bey ve Naciye Hanım

Katalog No : 112

Fotoğraf No : 209/ aş: 210-211

Estampaj No : 163/ aş: 164

Kimlik Bilgisi : Abdurrahman Ziyâ Bey ve Halîlesi Nâciye Hanım

Tarih : Ziya Bey: 2 Receb 1335 H./ 24 Nisan 1917 Salı M.

Naciye Hanım: 11 Şevval 1334 H./ 11 Ağustos 1916 Cuma M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:172 ç:74/ aş: b:153 ç:72 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Lahana

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

آه من الفراق

سیروزی مرحوم وهبی / افندی زاده ارکان حرب / میرالایلرندن عبدالّرحمن / ضیا بگك روحنه فاتحه /٢ رجب سنه ١٣٣٥ - ٤ مایس ١٣ / آه من الموت / ضیا بگ مرحومك حلیلهسی / روم ایلی یکیشهراشرافندن / مرحوم شفیق بگ خفیدهسی / ناجیه خانم روحنه فاتحه /١١ شوال سنه ١٣٣٤ – ٢٠ تموز ١٣٣٢

Āh mine'l-firāḳ

Sirozī merḥūm Vehbi / Efendi-zāde erkān-ı ḥarb / Mīr-alaylarından ʿAbdurraḥman / Żiyā Begiñ rūḥuna Fātiḥa / 2 Receb sene 1335 - 4 Mayıs 1333 / āh mine'l-mevt / żiyā Beg merḥūmuñ ḥalīlesi / Rūm ili Yenişehir eşrāfından / Merḥūm Şefīḳ Beg ḫafīdesi / Nāciye Ḫānım rūḥuna Fātiḥa / 11 Şevvāl sene 1334 - 20 Temmūz 1332

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Abdurrahman Ziya Bey ve eşi Naciye Hanım'a ait olan bu mezar şahidesi kendisine ait olan yerde bulunmaktadır. Toprakla aynı hizada çerçeveli olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur.

Silindir formdaki şahidelerin başlık kısmının lahana olarak tasarlandığı üst bordür ve kaide kısımlarının ise devrin snat anlayışına uygun kıvrımlı yapraklarla çevrildiği görülmektedir. Bir çifte ait olan bu şahide de yer alan iki farklı metin aynı üslupta yapraklarla çerçevelenerek ortadaki kısımda dört yapraklı gonca şeklinde kurdele ile bağlanmış ve metinler birbirinden ayrılmıştır. Ayak şahidesinde ise topraktan çıkan gül ağacı yer almaktadır.

"Ah minel firak" serzenişi ile başlayan üst metinde merhumun kimlik bilgisi verilerek Fatiha talebinde bulunulmakta ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı ve tarihin gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir. "Ah minel mevt" ibaresi ile başlayan alt metin ise merhumenin kimlik bilgisini yakınları ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Bu metinde de hicri ve rumi takvim birlikte kullanılmış tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Toplamda paftalara bölünmüş on iki satırdan oluşan şahide metninin ilk altı satırı merhuma ikinci altı satırı merhumeye aittir. Celi ta'lik yazının kullanıldığı şahide metninin kalem kalınlığı 6 mm ye göre ayarlanmıştır ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir.

Fotoğraf 210: Ziya Bey ve Naciye Hanım'ın aş.

Estampaj 164: Ziya Bey ve Naciye Hanım'ın aş.

Fotoğraf 211: Ziya Bey ve Naciye Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 212: Mehmet Azmi Bey

Estampaj 165: Mehmet Azmi Bey

Katalog No	**:** 113
Fotoğraf No	**:** 212
Estampaj No	**:** 165
Kimlik Bilgisi	**:** Ankara Vali Sabıkı Mehmet Azmi Bey
Tarih	**:** 15 Mayıs 1335 R./ 15 Mayıs 1919 Perşembe M.
İnceleme Tarihi	**:** 22 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 52x32 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Toprak

Kitabe Metni :

ارسلان پاشا احفادندن آنقاره / والی سابقی محمد عزمی بگك روحنه فاتحه / تاریخ وفاتی سنه ۱۳۳۵ فی ۱۵ مایس

Arslan Paşa aḥfādından Ankara
Vāli-i sābıḳı Meḥmed ʿAzmī Beginñ rūḥuna Fātiḥa / tārīḫ-i vefātı sene 1335 fī 15 Mayıs

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmet Azmi Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrilmiş olan mezarın üst kısmı da cibinlik şeklinde parmaklıklarla kapatılmıştır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide mezarın baş kısmında parmaklıklara monteli, yapı kitabesi görünümündedir.

Merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte veren şahide metni, Fatiha talebi ve vefat tarihinden ibarettir. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Celi ta'lik yazının kullanıldığı şahide metni dört satırdan oluşmaktadır ve kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 213: Mahmud Nedim Bay

Katalog No : 114

Fotoğraf No : 213

Estampaj No : -

Kimlik Bilgisi : Mahmud Nedim Bey

Tarih : 3 Şaban 1335 H. / 25 Mayıs 1917 pazartesi M.

İnceleme Tarihi : Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : -

Malzemesi / Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü / Hattatı : Celi ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی

شهر امانتی محاسبه / جلکندن متقاعد / محمود ندیم بگ‌ك / روحنه الفاتحه / تارخ تولدی سنه ۱۲۷۲ تارخ ارتحالی سنه ۱۳۳۵ فی۳ شباط پازرتسی

Hüve'l-Bāḳī

Şehr-emānet-i muḥāsebe / ? müteḳāʿid / Maḥmūd Nedīm Begiñ / rūḥuna el-Fātiḥa / tārīḫ-i tevellüdi Sene 1272 tārīḫ-i irtiḥāli sene 1335 fī 3 Şubāṭ Pāzārtesi

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mahmud Nedim Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmamaktadır. Mezarlık içinde rastgele bir yerde toprağa sabitlenmiş durumdadır.

Silindi formdaki şahidenin başlık kısmı, devrin sanat anlayışına uygun dilimli sade bir başlıktan oluşmakta üst bordür kısmını çeviren yapraklar dışında bezeme unsuru içermemektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde doğum tarihi sadece yıl olarak, vefat tarihi ise gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir.

Fotoğraf 214: Mehmet Efendi

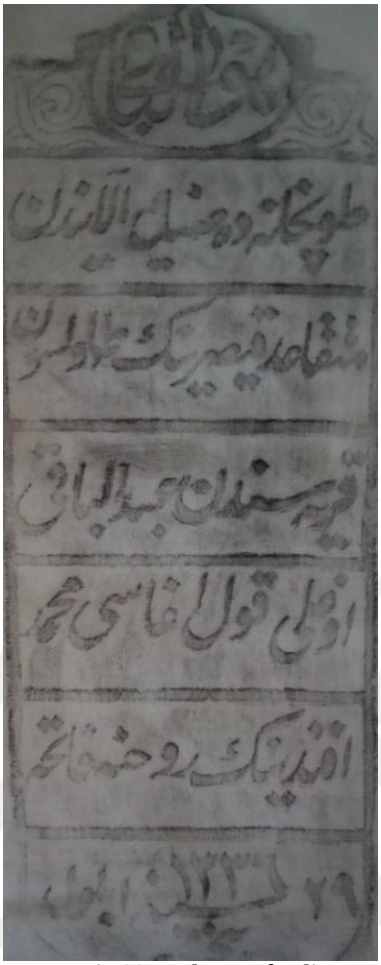

Estampaj 166: Mehmet Efendi

Katalog No : 115

Fotoğraf No : 214/ aş: 215-216

Estampaj No : 166/ aş: 167

Kimlik Bilgisi : Abdülbaki Oğlu Kolağası Mehmet Efendi

Tarih : 29 Eylül 1336 R./ 29 Eylül 1920 Çarşamba M.

İnceleme Tarihi : 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 91x28/ aş: 91x27 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik-Celi Sülüs-Rik'a celisi/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

طوپخانه‌ده حنیك آلایندن / متقاعد قیصرینك طاولسون / قریه‌سندن عبدالباقی / اوغلی قول اغاسی محمد / افندینك روحنه فاتحه / سنه ١٣٣٦ ٢٩ ایلول بحتنه

Hüve'l-Bāḳī

topḫānede ? alayından / Müteḳāʿid ḳayṣeriniñ ṭāvulsun / ḳaryesinden ʿAbdülbāḳī / Oġlı Ḳolağası Meḥmet / Efendiniñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1336 29 Eylül?

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmet Efendi'ye ait mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Sınırları kaybolmuş olan bu mezar ayak şahidesi sayesinde yerini belli etmektedir.

Dikey dikdörtgen formdaki baş şahidesinin başlık kısmında hamidi fes yer almakta şahidenin sağ ve sol omzunda "c" kıvrımları bulunmaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinin başlık kısmı sivri kemer şeklinde tasarlanarak cephesine saksıdan çıkan penç ve dalların bezendiği görülmektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarihin gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metninde ilk satır celi sülüs ile tarih kısmı rik'a celisi ve metnin geri kalanı ise celi ta'lik yazı çeşidi ile zemin oyma yöntemi kullanılarak taşa hakk edilmiştir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

Fotoğraf 215: Mehmet Efendi aş.

Estampaj 167: Mehmet Efendi aş.

Fotoğraf 216: Mehmet Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 217: Hilmi Kadri Bey

Estampaj 168: Hilmi Kadri Bey

Katalog No	**:** 116
Fotoğraf No	**:** 217
Estampaj No	**:** 168
Kimlik Bilgisi	**:** Sertabip Miralay Hilmi Kadri Bey
Tarih	**:** 18 Temmuz 1336 R. / 18 Temmuz 1920 Pazar M.
İnceleme Tarihi	**:** 10 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 40x52 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Zemin oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Toprak

Kitabe Metni :

حیدرپاشا خاستەخانەسی / سر طبیبی میر الای حلمی/ قدری بگك روحنه فاتحه / سنه ١٣٣٦ فی ١٨ تموز

Ḥaydarpaşa Ḫāsta-ḫānesi / Ser-ṭabībi Mīr-alay Ḥilmi / Ḳadri Begiñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1336 fī 18 Temmūz

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hilmi Kadri Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrili olan mezar üç defin yapılabilecek genişlikte ayarlanmış, orta kısımda bulunan bu merhumun sol tarafında başka bir şahsa ait şahide daha bulunmakta (kat no: 150) sağ tarafının ise boş olduğu düşünülmektedir.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide, yapı kitabesi görünümünde tasarlanmış bezeme unsuru içermemekte ve mezarın baş kısmındaki parmaklıklara sabitlenmiş durumdadır.

Merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte veren şahide metni Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan metin için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalnlığı 9 mm olan celi ta'lik yazının estetik göründüğü düşünülmektedir.

Fotoğraf 218: Hatice Berra Hanım

Estampaj 169: Hatice Berra Hanım

Katalog No : 117

Fotoğraf No : 218

Estampaj No : 169

Kimlik Bilgisi : Cemâl Beğin nişanlısı Hadîce Berrâ Hanım

Tarih : 22 Muharrem 1336 H./

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016-17 Ocak 2018

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 101x34 cm

Malzemesi/ İşlenişi : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-istif/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

اسبق شهر امانتي محاسبه جسي /محمود بكك كريمه س/ عموميسي جمال بكك نشانليسي خديجه / برَا خانمك قبريدر ورمك بي امان پنچه سنده / اوچ آی اكسوروب صوكره سياه كوزه ل / كوزلريني بو چيركين عالمه ابديا قپاين باكربر / لطيف بورا ده مدفوندر سنه لر / حزين كرمكدر / حريم محبت و شفقتندن موتك / و محر مستقبلينه عائد / ايچنده الآن / بو معصوم چوجق حزين قبرينه عطف / انظارايلينلردن فاتحه استر/ سنه ١٣٣٦ في ٢٢ محرم؟

Esbaḳ şehr-i emanet-i muḥāsebecisi/ Maḥmūd Begiñ kerīmesi…… / ʿUmūsīsi Cemāl Begiñ nişānlısı Ḫadīce/ Berrā Ḫānımıñ ḳabridir. Veremiñ bī-emān pençesinde/ Üç ay öksürüb ṣonra siyāh güzel/ Gözlerini bu çirkin ʿāleme ebediyen ḳapayan……/ Laṭīf burada medfūndur seneler……../ …….. ḥazīn ……girmekdir……./ ḥarīm-i muḥabbet ve şefḳatinden mevtiñ……./ Ve …..miḥr-i …….müstaḳbeline ʿāid……./ ……içinde…….el’ān/ Bu maʿṣūm çocuk ḥazīn ḳabrine ʿaṭf-ı/ Enẓār eyleyenlerden Fātiḥa ister/ Sene 1336 fī 22 Muḥarrem…..

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mahmut bey’in kızı Cemal Bey’in nişanlısı Hatice Berra Hanım’a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmamaktadır. Ekim 2016 yılında yapılan alan araştırmasında şahide baş aşağı durumda bir ağaca dayatılmış ve ilk dört satırı toprak altında kalmış şekilde kayda alınmıştır. Ekim 2017 de alan da yapılan ikinci araştırmada şahidenin düz çevrilerek toprağa sabitlendiği görülmüş ve bu şeklide de kayda alınmıştır ancak şahidenin tarih kısmı toprak altında bırakıldığından çalışmaya işlenen tarih bilgisi ilk araştırmada elde edilen belgelerden yazılmaktadır. Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmı gotik kemer şeklinde tasarlanarak alınlık kısmına papatya ve güllerin doldurulduğu bir sepet bezenmiştir.

Merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahıslarla birlikte veren şahide metni, hastalık sebebi ile vefat ettiğini bildirmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvimin kullanıldığı metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş on üç satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kulanılarak satır istifi uygulanmakta ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir.

Fotoğraf 219: Lütfiye Zeynep Hanım

Estampaj 170: Lütfiye Zeynep Hanım

Katalog No : 118

Fotoğraf No : 220

Estampaj No : 170

Kimlik Bilgisi : Osman Paşa Kerimesi Lütfiye Zeynep Hanım

Tarih : 13 Ağustos 1336 R./ 13 Ağustos 1920 Cuma M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 134x34 cm

Malzemesi/ İşlenişi : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ Kadri

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

زائربوراده سیوەرك / اشرافندن عثمان پاشا / کریمەسی لطفیه زینب / خانم مدفوندر. هنوز / اون التنجی بهار حیاتنده / ایکن صولان بو غنجهٔ / عصمتك روحنه الفاتحه / ولادتی سنه ١٣٢٠ ١٥ اغستوس وفاتی سنه ١٣٣٦ ١٣ اغستوس قدری

Hüve'l-Bāḳī

Zā'ir burada Siverek / Eşrāfından ʿOsmān Paşa / Kerīmesi Lütfiye Zeynep / Ḫānım medfūndur. Henüz / On altıncı bahar-ı ḥayātında / İken şolan bu ġonca-i / ʿİşmetiñ rūḥuna el-Fātiḥa Velādeti Sene 1320 15 aġustos vefātı sene 1336 13 Aġustos Ḳadrī

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Osman Paşa'nın kızı Lütfiye Zeynep Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. İki kişilik ayarlanmış çerçeveli yapıdaki mezarda yakın tarihli iki mezar taşı mevcutken merhumeye ait olan şahide bu iki taşın ortasında yer almaktadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmı gotik kemer şeklinde tasarlanmış içi ise rumi ve bulut motifleri ile bezenmiş durumdadır. Şahidenin yan kısımları sırmalarla bezenirken metin etrafı düz çerçeve ile tepe kısmı yarım şemse görünümünde çerçevelenmiştir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vererek merhumenin on altı yaşında vefat ettiğini belirtmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvimin kullanıldığı metinde doğum ve vefat tarihi verilerek gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir. Metnin sonunda "Kadri" ketebesi bulunmaktadır.

Paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılmıştır. "Hüve'l-Bâkî" ibaresinin celi sülüs tasarlandığı ve yazıların zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm ye ayarlanmıştır.

Fotoğraf 220: İsmail Seyfeddin Efendi

Estampaj 171: İsmail Seyfeddin Efendi

Katalog No **:** 119

Fotoğraf No **:** 220/ aş: 221-222

Estampaj No **:** 171/ aş: 172

Kimlik Bilgisi **:** İzmit Kadı Esbakı İsmail Seyfeddin Efendi

Tarih **:** 24-25 Ramazan 1336 H./3-4 Temmuz 1918 M.

İnceleme Tarihi **:** 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:159 ç:87/ aş: b:159 ç:88/ S: 199x99x15/ P: 173x73x13 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Pehle

Kitabe Metni :

هوالباقی

اشبو قبرده مدفون / بغداد اشرافندن / سنوی زاده شیخ / طهآ افندی مخدومی / و ایزمیت قاضئ اسبقی اسماعیل سیف الدّین / افندی مرحومك روحنه و بالعموم ارواح مسلمینه الفاتحه / تاریخ وفاتی٢٤-٢٥ رماضان المبارك ١٣٣٦ ٣-٤ تموز١٣٣٤ كجه سي

Hüve’l-Bāḳī

İş bu ḳabirde medfūn / Baġdāt eşrāfından / Senevīzāde şeyḫ / Ṭahā Efendi maḫdūmı / Ve izmit ḳādiyy-i esbaḳ / İsmāʿīl Seyfeddin / Efendi merḥūmuñ rūḥuna / Ve bi’l-ʿumūm ervāḥ-ı müslimine el-Fātiḥa / tārīḫ-i Vefātı: 24-25 Ramāżānü’l-mübārek 1336 3-4 Temmūz 1334 Perşembe (Pençşenbe) gecesi

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

İsmail Seyfettin Bey’e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Modern görünüme sahip, pehleli yapıda olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur.

Silindir formdaki şahidelerin kaide kısımları yapraklarla çevrilmektedir. Ayak şahidesini ise natüralist üslupta saksıdan çıkan gül ağacının doldurduğu görülmektedir.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş on satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı türü kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

Fotoğraf 221: İsmail Seyfeddin Efendi'nin aş.

Estampaj 172: Ismail Seyfeddin Efendi'nin aş.

Fotoğraf 222: İsmail Seyfeddin Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 223: Ahmet Mazhar Bey

Estampaj 173: Ahmet Mazhar Bey

Katalog No : 120

Fotoğraf No : 223

Estampaj No : 173

Kimlik Bilgisi : Cemil Paşanın Mahdûmu Ahmet Mazhar Bey

Tarih : 6 Şaban 1336 H./ 17 Mayıs 1918 Cuma M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : b:118 ç:67 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالخلاق الباقی
یگرمی سکزنجی نظامیه / فرقەسی قوماندانلغندن / متقاعد میرلوا مصطفی / جمیل پاشانك مخدومی احمد مظهر / بگك روحیچون فاتحه / سنه ١٣٣٦ فی ٦ شعبان یوم جمعه

Hüve'llāhu'l-Ḫallāḳu'l-Bāḳī
Yigirmi sekizinci niẓāmiye / Fırḳası ḳumāndanlıġından / Müteḳāʿīd mīr-livā Muṣṭafa / Cemīl Paşanıñ / Maḫdūmı Aḥmed Maẓhar / Begiñ rūḥi-çün Fātiḥa /Sene 1336 fī 6 Şaʿbān yevm-i Cumʿa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Cemil Paşa'nın oğlu Ahmet Mazhar Bey'e ait mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip olan mezar iki kişilik olup ortadaki kısma yerleştirilen taş blokla ikiye ayrılmakta bu şahidenin sol kısmında eski tarihli başka bir şahide (kat no: 125) daha yer almaktadır.

Silindir formdaki şahidenin iri yaprakların oluşturduğu vazo içine oturtulduğu, üst bordür kısmının yapraklarla çevrildiği görülmektedir. Mezarın baş kısmına yerleştirilen çerçeve taşı tek blok şeklindedir. Diğer şahsa ait şahide ve orta kısımda bulunan kuş suluğu ile bu şahide aynı kaide üzerinde yer almaktadır.

"Hüve'l Hallakul Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metin için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 224: Ahmet Nazif Bey

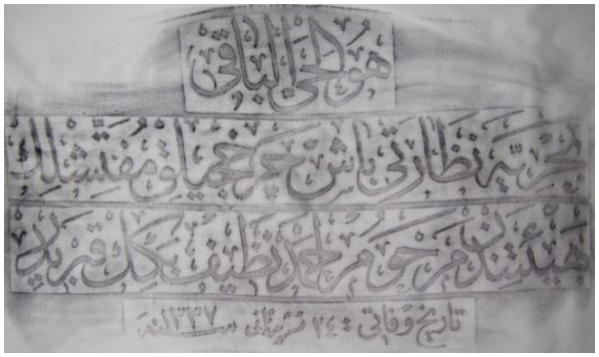

Estampaj 174: Ahmet Nazif Bey

Katalog No **:** 121

Fotoğraf No **:** 224

Estampaj No **:** 174

Kimlik Bilgisi **:** Ahmet Nazif Bey

Tarih **:** 24 Teşrin-i Sani 1337 R./ 24 Kasım 1921 M.

İnceleme Tarihi **:** 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 75x45 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Sülüs-Rik'a celisi/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هوالحی الباقی

بحریّه نظارتی باش چرخجیلق مفتّشلك / هیئتندن مرحوم احمد نظیف بگك قبریدر / تاریخ وفاتی : ٢٤ تشرین ثانی سنه ١٣٣٧

Hüve'l-Ḥayyü'l-Bāḳī

Baḥriye neẓāreti baş çarḫcılıḳ müfettişlik / Hey'etinden merḥūm Aḥmet Naẓīf Begiñ ḳabridir / tārīḫ-i vefātı: 24 Teşrīn-i sānī Sene 1337

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet Nafız Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıdaki mezar demir parmaklıklarla çevrilmiştir ancak mezarın ayak kısmındaki demir parmaklıklar yerinde bulunmamaktadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide, yapı kitabesi görünümündedir ve bezeme unsuru barındırmamaktadır. Parmaklıkların baş kısmına sabitlenmiş olan şahidenin altında bulunan latin alfabeli mezar taşı buraya tekrar defin yapıldığını göstermektedir.

"Hüve'l Hayyul Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işleniği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı satır istifi ile uygulanmakta tarih bölümünde ise ay adının rik'a celisi ile hakk edildiği görülmektedir. Zemin oyma kullanılan metinde kalem kalınlığı 6 mm ye ayarlanırken tarih bölümünde bu oran 4 mm ye düşürülmüştür.

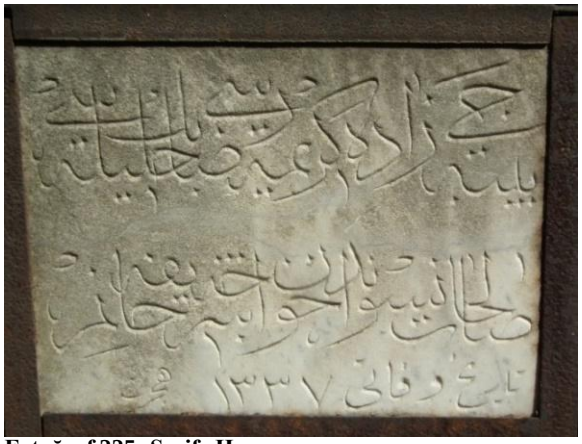

Fotoğraf 225: Şerife Hanım

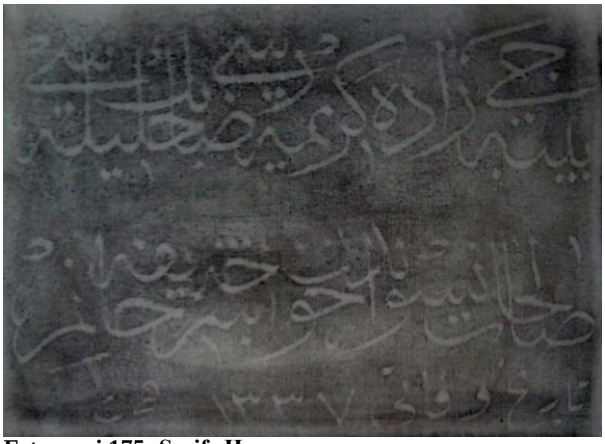

Estampaj 175: Şerife Hanım

Katalog No	**:** 122
Fotoğraf No	**:** 225
Estampaj No	**:** 175
Kimlik Bilgisi	**:** Bi-tebecizade kerîmesi Rızâ Bey Halîlesi Şerîfe Hanım
Tarih	**:** 1337 H./ 1918-1919 M.
İnceleme Tarihi	**:** 13 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 28x36 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Sülüs-Rik'a celisi/-
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Toprak

Kitabe Metni :

بیتبه جی زاده کریمەسی رضا بگ حلیلەسی / صالحات نسواندن حواجه شریفه حانم / تاریخ وفاتی ۱۳۳۷ هجری

Bitebeci-zāde kerīmesi Rıżā Beg halīlesi / Ṣāliḥāt-ı nisvāndan Ḥāce Şerīfe Ḫānım / tārīḫ -i vefātı 1337 hicrī

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Rıza Bey'in eşi Şerife Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide, yapı kitabesi görünümündedir. Şahide mezarın etrafını çeviren alçak parmaklıkların baş kısmına sabitlenmiş durumdadır.

Merhumenin kimlik bilgisini yakınları ile birlikte veren şahide metni, vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Üç satırdan oluşan şahide metni için 3 mm kalem kalınlığında sülüs, tarih kısmında ise rik'a celisi kullanılmaktadır. Yazı çeşitleri oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Hat estetiğine uygun değildir.

Fotoğraf 226: Mustafa Fuat Bey

Estampaj 176: Mustafa Fuat Bey

Katalog No : 123

Fotoğraf No : 226

Estampaj No : 176

Kimlik Bilgisi : Mustafa Fuad Bey

Tarih : 1337 H. 1918-1919 M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : b:104 ç:62 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

زائر بوراده ارکان / حرب بیکباشیلرندن / مصطفی فوأد بگ / ابن مختار مدفوندر / روحنه فاتحه / سنه ۱۳۳۷

Hüve'l-Bāḳī

Zā'ir burada erkān-ı / Ḥarb binbaşılarından / Muṣṭafa Fu'ad Beg / İbn-i muḫtār medfūdur / Rūḥuna Fātiḥa / Sene 1337

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mustafa Fuat Bey'e ait olan bu şahide kendi yerinde bulunmaktadır. Üzerine iki defa defin yapılan mezar, güncel mezar yapısında mermer döşelidir ve baş kısmında latin alfabeli taşı bulunmaktadır. Merhuma ait şahide ise mezarın ayak kısmındaki mermer üzerinde sabitlenmiştir.

Silindir formdaki şahidenin başlık kısmı dilimli sade bir başlıktan oluşurken üst bordür kısmı penç ve yapraklarla bezenmiş şahide iri yapraklardan oluşan vazo içine oturtulmuştur.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni direkt ziyaretçiye hitap ederek merhumun kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm olan celi ta'lik yazının hat estetiğine uygun olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 227: Abdurrahman Bacined Bey

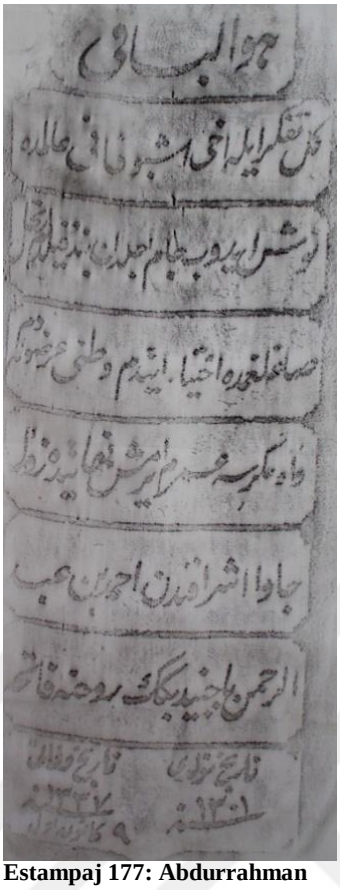

Estampaj 177: Abdurrahman Bacined Bey

Katalog No	**:** 124
Fotoğraf No	**:** 227/ 228-229 aş: 230-231-232
Estampaj No	**:** 177/ 178-179 aş: 180
Kimlik Bilgisi	**:** Cava Eşrâfından Ahmet Bin Abdurrahman Bacined Bey
Tarih	**:** 9 Kanun-i evvel 1337 R./ 19 Aralık 1921 pazartesi M.
İnceleme Tarihi	**:** 19 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** bş: b:105 ç:67/ aş: b:103 ç:63/ S: 118x56x46 / P: 170x76x4,5 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Zemin oyma-Oyma-Yüksek kabartma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Sanduka

Kitabe Metni :

هوالباقی

کل تفکر ایله اخی اشبو فانی عالمده / نوش ایدوب جام اجلدن بنده قیلدم ارتحل / صاغلغمده اختیار ایتدم وطنی عرضولەدم / واه مگرسه عمرم ایرمش نهایتده زوال / جاوا اشرافندن احمد بن عبد / الرحمن باجیند بگك روحنه فاتحه / تاریخ تولدی سنه ۱۳۰۱ تاریخ وفاتی سنه ۱۳۳۷ ۹ کانون اول

Hüve'l-Bāḳī

Gel tefekkür eyle eḫī iş bu fānī ʿālemde / Nūş idüb cām-ı ecelden ben de kıldım irtiḥāl / sağlığımda iḫtiyār itdim vaṭanı ʿarżūladım / Vāh megerse ʿömrüm irmiş nihāyetde zevāl /Cāvā eşrāfından Aḥmed bin ʿAbdur / Raḥman Bācined Beginñ rūḥuna Fātiḥa / tārīḫ-i tevellüdi Sene 1301 tārīḫ-i vefātı sene 1337 9 kānūn'i-evvel

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet Bacined Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Sandukalı yapıya sahip olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur ve etrafı sanduka yüksekliğinde demir parmaklıklarla çevrilmiş durumdadır.

Silindir formdaki baş ve ayak şahidesi iri yaprakların oluşturduğu vazo içine oturtulmuştur. Ayak şahidesinin cephesi vazodan çıkan gül ağacı ile bezenmiştir. Baş şahidesinin sağ ve sol kısmında kuş suluğu yer almaktadır. Üstü açık masa tipi olan sandukanın ortasındaki boşluğa birkaç moloz atıldığı görülmektedir. Baş ve ayak duvarlarının akibeti belli olmayan sandukanın yan duvarlarında –duvarı tamamen ortalayacak büyüklükte- yüksek kabartma olarak hakk edilmiş güneş motifi yer almakta ve sağ duvarda yer alan motifin her iki yanında yazı bulunmaktadır. Güneş motifinin etrafını çevreleyen çerçeve içerisinde yapraklı tek iplik dönmekte ve iç kısmındaki köşelere köşebent yerleştirildiği görülmektedir. Sanat değeri yüksek olan bu sandukalı mezar oldukça yıpranmış durumdadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metninde edebi bir üslup kullanılmakta merhumun kimlik bilgisinin ardından Fatiha talep edilerek vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan şahide metninde doğum tarihi yıl olarak vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir. Sandukanın sağ duvarında yer alan metinlerde ise merhumun kimlik bilgisini ve tarih kısmını tekrarlamaktadır.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Şahide metninin kalem

kalınlığı 6 mm göre ayarlanmıştır sanduka duvarında bulunan metinler için yine celi ta'lik yazının alçak kabartma ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Duvar metninin kalem kalınlığı 8 mm ye göre ayarlanmıştır.

Fotoğraf 228: Abdurrahman Bacined Bey'in sandukası, sağ taraf sol kısmı

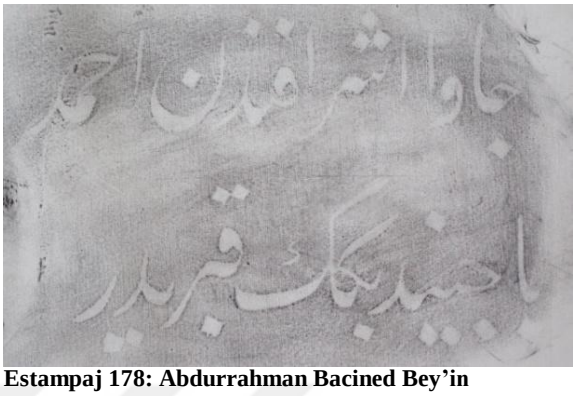

Estampaj 178: Abdurrahman Bacined Bey'in sandukası, sağ taraf sol kısmı

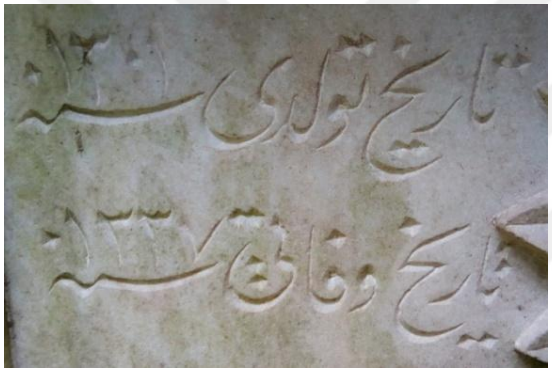

Fotoğraf 229: Abdurrahman Bacined Bey'in sandukası, sağ taraf sağ kısım

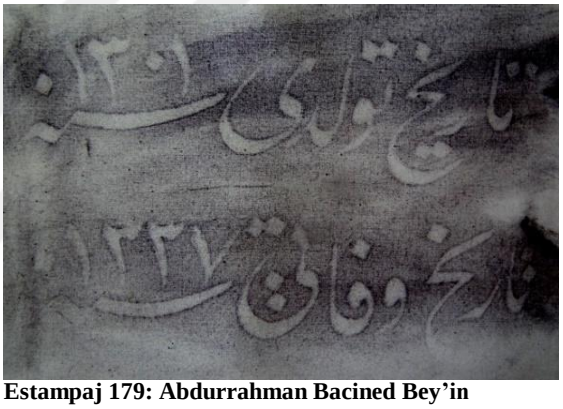

Estampaj 179: Abdurrahman Bacined Bey'in sandukası, sağ taraf sağ kısım

Kitabe Metni : Sanduka Sol Kısım

جاوا اشرافندن احمد / باجيند بگك قبريدر

Cāvā eşrāfından Aḥmed / Bācined Begiñ ḳabridir

Kitabe Metni : Sanduka Sol Kısım

تاريخ تولدى سنه ١٣٠١/ تاريخ وفاتى سنه ١٣٣٧

Tārīḫ-i tevellüdi sene 1301 / Tārīḫ-i vefātı sene 1337

Fotoğraf 230: Abdurrahman Bacined Bey'in aş.

Estampaj 180: Abdurrahman Bacined Bey'in aş.

Fotoğraf 231: Abdurrahman Bacined Bey'in sanduka sağ ve sol kısım

Fotoğraf 232: Abdurrahman Bacined Bey'in genel görünüşü

Fotoğraf 233: Mustafa Cemil Paşa

Estampaj 181: Mustafa Cemil Paşa

Katalog No : 125

Fotoğraf No : 233

Estampaj No : 181

Kimlik Bilgisi : Mustafa Cemil Paşa

Tarih : 27 Rebiü'l-evvel 1337 H./ 3 Aralık 1918 Salı M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : b:117 ç:66 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی
یگرمی سکزنجی / نظامیّه فرقهسی / قوماندانلغندن / متقاعد میر لوا / مصطفی جمیل / پاشانك / روحیچون فاتحه / فی سنه ۱۳۳۷ ۲۷ ربیع الاول یوم صالی

Hüve’llāhu’l-Ḫallāḳu’l-Bāḳī
Yigirmi sekizinci / Niẓāmiyye fırḳası / ḳumandanlıġından / Müteḳāʿīd mīr-livā / Muṣṭafa Cemīl / Paşanıñ / Rūḥi-çün Fātiḥa / Sene 1337 fī 27 Rebīüʿl-evvel Yevm-i ṣālı

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mustafa Cemil Paşa’ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli olan mezar iki kişilik ayarlanmıştır (kat no:120). Yanında bulunan eski mezar şahidesinden baba ve oğula ait mezar olduğu anlaşılmaktadır.

Silindir formdaki şahidenin başlık kısmı dilimli sade bir başlıktan oluşmakta üst bordür kısmı yapraklarla çevrilmiştir. Şahide iri yaprakların oluşturduğu vazo içine oturtulmuştur.

“Hüve’l Hallakul-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim tercih edilen metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm olan celi ta’lik yazının sanatsal değerinin yüksek olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 234: Mustafa Asım Efendi

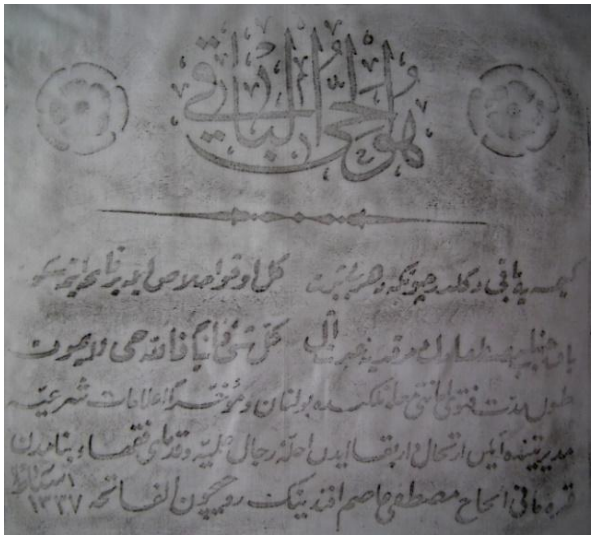

Estampaj 182: Mustafa Asım Efendi

Katalog No : 126

Fotoğraf No : 234

Estampaj No : 182

Kimlik Bilgisi : Mustafa Âsım Efendi

Tarih : Şubat 1337 R./ Şubat 1921 M.

İnceleme Tarihi : 21 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 54x52 cm

Malzemesi/ İşlenişi : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-Rik'a celisi-Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe-Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی

کیمسەیه باقی دکلدر چونکه دهر ثبرت کل اوقو احلاص ایله بر فاتحه ایتمه سکوت / باق جناب مصطفانك مرقدین عبرت ال کلّ شی فانیا فا لله حی لا یموت طول مدّت فتوی امانتی معاونلکنده بولنان ومؤخرا اعلامات شرعیّه / مدیریتنده ایکن ارتحل دار بقا ایدن احلّهٔ رجال علمیّه و قدمای فقها ء بنا مدن / قرهمانی الحاج مصطفی عاصم افندینك روحیچون الفاتحه ۱ شباط ۱۳۳۷

Hüve'l-Ḥayyü'l-Bāḳī

Kimseye bāḳī degildir çünki dehri ? gel oku iḫlāṣ ile Fātiḥa itme sükūt / Baḳ cenāb-ı Muṣṭafa'nın merḳadīn ʿibret al Külli şey'in fānīyen fallāhu ḥayyün lā yemūt / ṭül-i müddet fetvā emāneti muʿāvinliğinde bulunan ve muaḫḫar ʿilāmāt-ı şerʿiyye / Müdīriyetinde iken irtiḥal-i dār-ı bekā iden ecille-i ricāl-i ʿilmiye ve ḳudemā-yı fuḳahā-i benāmdan / Ḳaramānī El- Ḥāc Muṣṭafa ʿĀṣım Efendiniñ rūḥi-çün el-Fātiḥa 1 Şubāṭ 1337

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mustafa Asım Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrilmiş olan mezar yeri üç defin yapılabilecek büyüklükte aile sofası görünümündedir.

Kare formda tasarlanmış şahide mezarın baş kısmındaki parmaklıklara sabitlenmiş yapı kitabesi görünümündedir. Şahide de üst köşelere yerleştirilen birer penç ve alınlık kısmındaki yazıyı asıl metinden ayıran tığ dışında bezeme unsuru bulunmamaktadır. Bakımlı görünen mezara rağmen şahidenin sağ üst köşesinde çatlak bulunmaktadır.

"Hüve'l Hayyul-Bâkî" ibresi ile başlayan şahide metni edebi bir üslupla İhlas ve Fatiha talep etmekte kimlik bilgisi vererek Fatiha talebini tekrarlayıp vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde vefat tarihi ay ve yıl şeklinde işlenmiştir.

Altı satırdan oluşan şahide metninin ilk satırında kalem kalınlığı 7 mm olan celi sülüs istif yer almaktadır. Metnin ikinci ve üçüncü satırlarında rik'a celisi geri kalan kısmında ise ta'lik yazı kullanılarak kalem kalınlığı 4 mm olacak şekilde zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir.

Fotoğraf 235: Fethiye Hanım

Estampaj 183: Fethiye Hanım

Katalog No : 127

Fotoğraf No : 235

Estampaj No : 183

Kimlik Bilgisi : Ali Ağanın Kerîmesi Mehmet Beyin Hemşîresi Fethiye Hanım

Tarih : 1338 H./ 1919-1920 M.

İnceleme Tarihi : 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 88x31 cm

Malzemes/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
امر حقله در لو امراض گلدی بنم تنمه / بولمدی صحت وجودم سبب اولدی موتمه / هنوز یگرمی یاشنده یکن ایتدم بقایه رحلتی / زائرلرم اوقوسونلر اوچ اخلاص ایله فاتحه‌یی / سعدیه‌ده علی اغانك کریمه‌سی / موسیقه‌لی محمد بگك همشیره‌سی / فتحیه خانمك روحنه فاتحه / سنه ۱۳۳۸

Hüve'l-Bāḳī
Emr-i ḥaḳla dürlü emrāż geldi benim tenime / Bulmadı ṣıḥḥat vücūdum sebeb oldı mevtime / Henüz yigirmi yaşında iken itdim beḳāya rıḥleti / Zā'irlerim okusunlar üç iḫlāṣ ile Fātiḥayı / Suʿadiyede ʿAli Ağanıñ kerīmesi / Mevsiḳalı Meḥmed Begiñ hemşīresi / Fetḥiye ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1338

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ali Ağa'nın kızı Fethiye Hanım'a ait mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Mezarın etrafına sonradan çevrildiği belli olan mermer duvar –iç kısmında toprak seviyesinden oldukça yukarıda olduğundan- neredeyse şahidenin boyundadır.

Depo taşı olduğu düşünülen, dikey dörtgen formdaki şahidenin başlık kısmı gül ve yapraklardan oluşan buketle bezenmiştir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metninin merhumenin genç yaşta vefat ettiğini belirterek yakını ile birlikte kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 236: Fatıma Faika Hanım

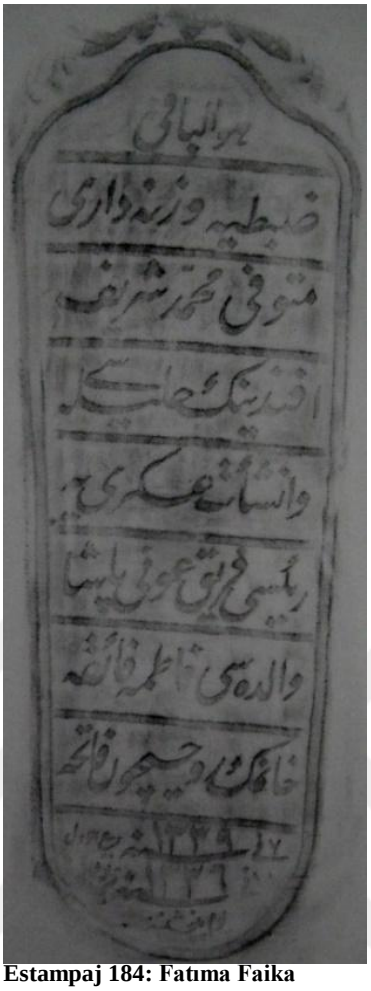

Estampaj 184: Fatıma Faika Hanım

Katalog No : 128

Fotoğraf No : 236

Estampaj No : 184

Kimlik Bilgisi : Avni Paşanın Vâlidesi Fatıma Fâika Hanım

Tarih : 7 Rebiü'l-evvel 1339 H./19 Kasım 1920 M.

İnceleme Tarihi : 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kaideye sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 118x33 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی

ضبطیه وزنه‌داری / متوفی محمّد شریف / افندینك حلیله‌سی / و انشأت عسکری یه / رئیسی فریق عونی پاشا / والده‌سی فاطمه فائقه / خانمك روحیچون فاتحه / سنه ۱۳۳۹ فی ۷ ربیع الاول سنه ۱۳۳٦ فی ۱۸ تشرین ثانی یوم پنچشنبه

Hüve’l-Bāḳī

żabṭiye veznedārı / Müteveffā Muḥammed Şerīf / Efendiniñ halīlesi / Ve inşaat-ı ʿaskerīye / Reīsi Ferīḳ ʿAvni Paşa / Vālidesi Fāṭıma Fāiḳa / Ḫānımıñ rūḥi-çün Fātiḥa / Sene 1339 fī 7 Rebīü’l-evvel Teşrīn-i sāni Sene 1336 fī 18 Yevm-i pencşenbe

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Avni Paşa’nın annesi Fatma Faika Hanım’a ait olan mezar şahidesinin kendi yeri bilinmemektedir. Kaideye sabitlenmiş durumda rastgele bir yerde durmaktadır.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmı gül ve yapraklardan oluşan bir buketle bezenmiştir.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarihin gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kulanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği ve kalem kalınlığının 7 mm ye ayarlandığı görülmektedir.

Fotoğraf 237: Avni Bey

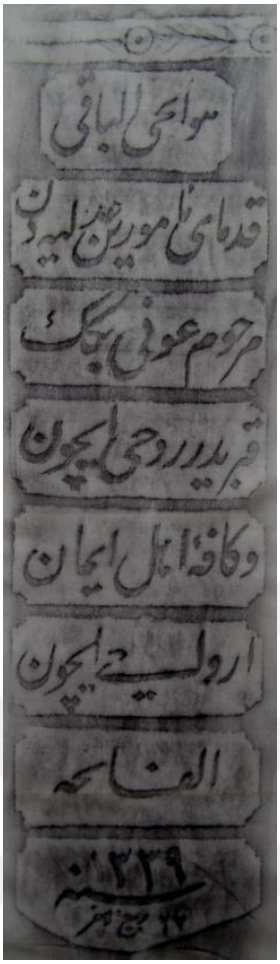

Estampaj 185: Avni Bey

Katalog No : 129

Fotoğraf No : 237

Estampaj No : 185

Kimlik Bilgisi : Kudemâ-yı Memure-i Adliyeden Avni Bey

Tarih : 27 Rebiü'l-âhir 1339 H. / 8 Ocak 1921 cumartesi M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kaideye sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : b:110 ç:96 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالحی الباقی
قدمای مامورین عدلیه‌دن / مرحوم عونی بگ‌ك / قبریدر روحی ایچون / و کافهٔ اهل ایمان / ارواحی ایچون / الفاتحه / سنه ۱۳۳۹ ۲۷ربیع الاخر

Hüve’l-Ḥayyül-Bāḳī
Ḳudemā-yı me’mūre-i ʿadliyeden / Merḥūm ʿAvni Begiñ / ḳabridir rūḥı içün /Ve kāffe-i ehl-i imān / Ervāḥı içün / El-Fātiḥa / Sene 1339 / 27 Rebīü’l āḫir

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Avni Bey’e ait olan mezar şahidesinin kendi yeri bilinmemektedir. Kaide üzerine sabitlenerek rastgele bir yere bırakılmıştır.

Silindir formdaki şahide dilimli sade bir başlığa sahiptir. Üst bordür kısmı yapraklardan oluşmaktadır. Şahide iri yaprakların oluşturduğu vazo içine oturtulmuştur.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

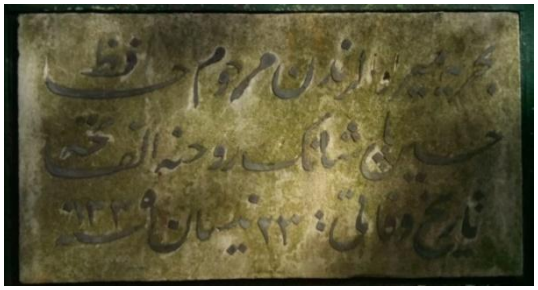

Fotoğraf 238: Hafız Hüseyin Paşa

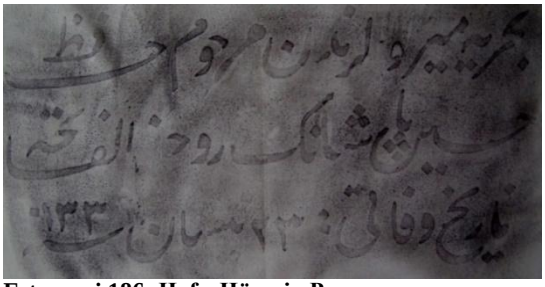

Estampaj 186: Hafız Hüseyin Paşa

Katalog No : 130

Fotoğraf No : 238

Estampaj No : 186

Kimlik Bilgisi : Hâfız Hüseyin Paşa

Tarih : 23 Nisan 1339 R./ 23 Nisan 1923 pazartesi M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 46x24 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Kakma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

بحريه ميرولرندن مرحوم حافظ / حسين پاشانك روحنا الفاتحه / تاريخ وفاتى : ٢٣ نيسان سنه ١٣٣٩

Baḥriyye mīrōlerinden merḥūm Ḥāfıẓ / Ḥüseyin Paşanıñ rūḥuna el-Fātiḥa / Tārīḫ-i vefātı 23 Nīsān Sene 1339

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hafız Hüseyin Paşa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrili aile sofası görünümündeki mezarın içinde biri eski tarihli (kat. no:47) iki mezar daha bulunmaktadır. Bu şahide ise giriş kısmındaki parmaklığa monteli durumdadır ki bu sofada üç defin olduğunu göstermektedir.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide, yapı kitabesi görünümündedir.

Merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile veren şahide metni, Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Üç satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanıldığı görülmektedir. Metin kakma yöntemi kullanılarak taşa hakk edilmiştir ve malzemenin metal olduğu düşünülmektedir. Yazının kalem kalınlığı 7 mm ye göre ayarlanmıştır.

Fotoğraf 239: Muhammed Ziya Bey

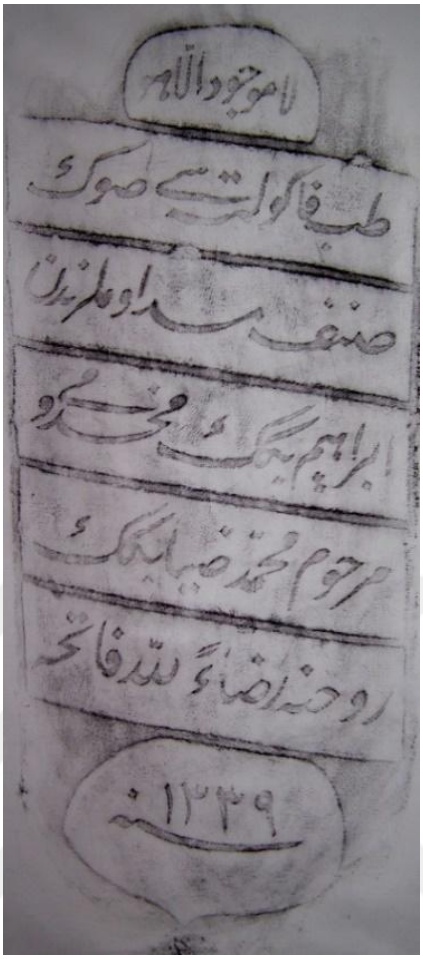

Estampaj 187: Muhammed Ziya Bey

Katalog No : 131

Fotoğraf No : 239

Estampaj No : 187

Kimlik Bilgisi : İbrahim Bey'in Mahdûmu Muhammed Ziyâ Bey

Tarih : 1339 H./ 1920-1921 M.

İnceleme Tarihi : 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 71x32 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

لا موجود الّاهو

طب فاكلتەسى صون / صنف مداوملرندن / ابراهيم بگك مخدومى / مرحوم محمّد ضيا بگك / روحنه رضاءً لله فاتحه / سنه ١٣٣٩

Lā Mevcūde İllā Hū

Ṭıb fākültesi ṣon / Ṣınıf müdāvimlerinden / İbrāhim Begiñ maḥdūmu / Merḥūm Muḥammed Żiyā Begiñ / Rūḥuna rıżā'en li'llāhi Fātiḥa / Sene 1339

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

İbrahim Bey'in oğlu Muhammed Ziya Bey'e ait mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrili olan mezar iki kişilik ayarlanmış ve yanında yakın tarihli bir defin bulunmaktadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını hamidi fes oluşturmaktadır.

"Lâ mevcûde illâ Hû" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini yakını olan bir şahıs ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 240: Lütfiye Hanım

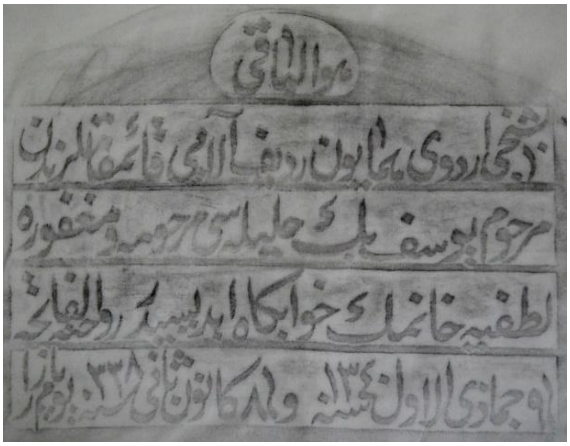

Estampaj 188: Lütfiye Hanım

Katalog No : 132

Fotoğraf No : 240

Estampaj No : 188

Kimlik Bilgisi : Merhum Yusuf Bey Halîlesi Lütfiye Hanım

Tarih : 9 Cemaziye'l-evvel 1340 H/ 8 Kanun-i sâni 1338 R./ 8 Ocak 1920 M.

İnceleme Tarihi : 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 64x50 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

بشنجی اردوی همایون ردیف آلایي قائمقاملرندن / مرحوم یوسف بگ حلیلەسی مرحومه و مغفوره / لطفیه خانمك خوابکاه ابدیسیدر روحنه الفاتحه / ۹ جمازی الاول سنه ۱۳٤۰ و ۸ کانون ثانی ۳۳۸ یوم پازار

Hüve'l-Bāḳī

Beşinci ordu-yı hümāyūn redīf alayı ḳā'im-maḳāmlarından / Merḥūm Yūsuf Beg ḥalīlesi merḥūme ve maġfūre / Lütfiye Ḫānımıñ ḫābgāh-ı ebedīsidir rūḥuna el-Fātiḥa / 9 cemāziye'l-evvel sene 1340 ve 8 kānūn-i sānī sene 338 yevm-i Pāzār

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Yusuf Bey'in eşi Lütfi'ye Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli olan mezarın iç kısmında toprak seyiyesi oldukça azalmış durumdadır. Şahide mezarın baş kısmında iki metal çubuk üzerinde sabitlenmiştir.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formdaki şahide, yapı kitabesi görünümündedir ve tepe kısmı beşik kemer şeklinde tasarlanmıştır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahıs ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısımları gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş beş satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 241: Hüseyin Efendi

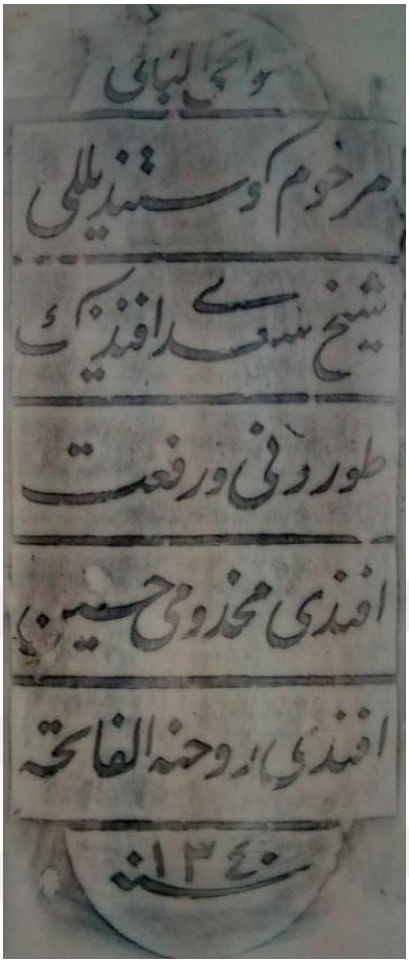

Estampaj 189: Hüseyin Efendi

Katalog No : 133

Fotoğraf No : 241

Estampaj No : 189

Kimlik Bilgisi : Rıfat Efendi Mahdûmu Hüseyin Efendi

Tarih : 1340 H./ 1921-1922 M.

İnceleme Tarihi : 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 124x34 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی

مرحوم کوستندیللی / شیخ سعدی افندینك / طورونی و رفعت / افندی مخدومی حسین / افندی روحنه الفاتحه / سنه ١٣٤٠

Hüve'l-Bāḳī

Merḥūm Köstendilli / Şeyḫ Saʿīd Efendiniñ / torunı ve Rıfʿat / Efendi maḫdūmı Ḥüseyin/ Efendi rūḥuna el-Fātiḥa / Sene 1340

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Rıfat Efendi'nin oğlu Hüseyin Efendi'ye ait mezar şahidesinin yeri bilinmemektedir. İki mezar arasında yazı kısmı üste gelecek şekilde toprakta yatık durumdadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını hamidi fes oluşturmaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini yakını olan bir şahıs ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm olan celi ta'lik yazının hat estetiğine uygun olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 242: Hasan Cevat-Fatma Miyase

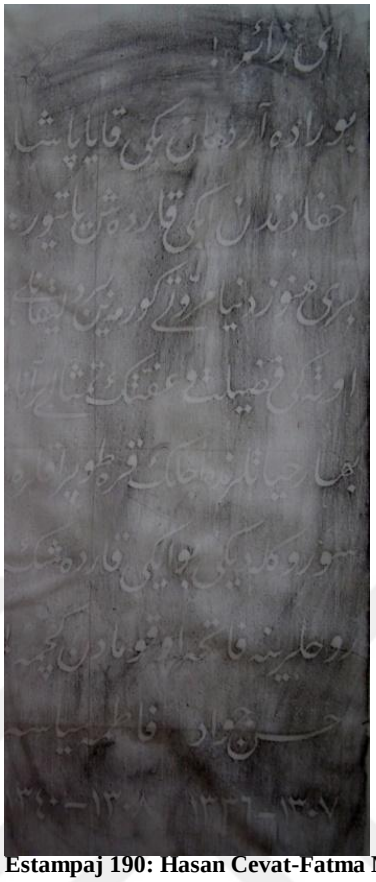

Estampaj 190: Hasan Cevat-Fatma Miyase

Katalog No : 134

Fotoğraf No : 242

Estampaj No : 190

Kimlik Bilgisi : Hasan Cevat – Fatma Miyase

Tarih : Hasan Cevat: 1336 H. / 1917-1918 M.

Fatma Miyase: 1340 H. / 1921-1922 M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri :112x40 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

ای زائر

بوراده اردهان بگی قایا پاشا / احفادندن ایکی قاردەش یاتیور / بری هنوز دنیا مروّتی گورمەین بر دلیقانلی، / اوتەکی فضیلت و عفّتك تمثالی بر آنا / بهار حیاتلرنده اجلك قره طوپراقلره / سوروکلەدیگی بو ایکی قاردەشك / روحلرینه فاتحه اوقومادن گچمه! / حسن جواد١٣٠٧ ١٣٣٦ فاطمه میاسه ١٣٠٨- ١٣٤٠

Ey zā'ir

Burada Ardahan Begi Kaya Paşa / Aḥfādından iki ḳardeş yatıyor / Biri henüz dünyā mürüvveti görmeyen bir delikanlı, / Öteki faẕīlet ve ʿiffetiñ timsāli bir ana / Bahār-ı ḥayātlarında ecelin kara topraklara / Sürüklediği bu iki ḳardeşin / Rūḥlarına Fātiḥa okumadan geçme! / Ḥasan Cevād 1307- 1336 Fāṭma Miyāse 1308-1340

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasan Cevdet ve Fatma Miyase'ye ait olan bu mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrili olan tek kişilik mezarda iki kardeşin yattığı bu şahideden anlaşılmaktadır.

Dikey dikdörtgen düz satıhdan oluşan şahide, altına yerleştirilen kaide ve demir parmaklıklara sabitlenmiş durumda herhangi bir bezeme unsuru içermemektedir.

"Ey zair" ibaresi ile başlayan şahide metni, ziyaretçilere seslenerek iki kardeşin nereli olduğunu belirtip burada birlikte olduklarını bildirmekte ve haklarında kısa bilgiler verdikten sonra Fatiha talebi ile ayrı ayrı doğum ve vefat tarihlerini vererek sonlandırılmaktadır. Tarih kısmından ikinci defin olan merhumenin bir sene sonra kardeşinin üzerinde defnedildiği anlaşılmaktadır.

On satırdan oluşan şahide metninin celi ta'lik yazı kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 243: Mihr-îfer Hanım

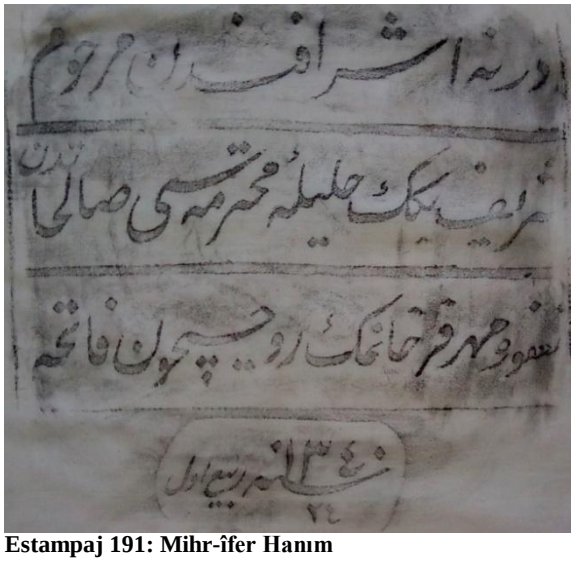

Estampaj 191: Mihr-îfer Hanım

Katalog No **:** 135

Fotoğraf No **:** 243

Estampaj No **:** 191

Kimlik Bilgisi **:** Şerif Beyin Halîle-i Muhteremesi Mihr-îfer Hanım

Tarih **:** 24 Rebiü'l-evvel 1340 R./ 25 Kasım 1921 Cuma M.

İnceleme Tarihi **:** 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri **:** 47x47 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** -

Kitabe Metni :

ادرنه اشرافندن مرحوم / شريف بگك حليلهٔ محترمهسى صالحاتدن / مغفوره مهرفر خانمك روحيچون فاتحه / سنه ١٣٤٠- ٢٤ ربيع اول

Edirne eşrāfından merḥūm / Şerīf Begiñ ḥalīle-i muḥteremesi saliḥātdan / Maġfūre Mihrifer ḫānımıñ rūḥi-çün Fātiḥa / Sene 1340 24 Rebīü'l-evvel

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Şerif Bey'in eşi Mihrifer Hanım'a ait olan bu şahidenin asıl yeri bilinmemektedir.

Kare formdan oluşan şahide paslanmış metal çerçeveye sahiptir. Başka bir mezarın duvarına yaslanmış halde kaderine terk edilmiştir.

Şahide metninde merhumenin kimlik bilgisi, yakını olan şahısla birlikte verilmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm olan celi ta'lik yazının ikinci satırının sonundaki ve üçüncü satırının başındaki sıkışmanın haricinde makul göründüğü düşünülmektedir.

Fotoğraf 244: Emin Efendi

Estampaj 192: Emin Efendi

Katalog No	**:** 136
Fotoğraf No	**:** 244
Estampaj No	**:** 192
Kimlik Bilgisi	**:** Emin Efendi
Tarih	**:** 28 Ramazan 1342 H./ 3 Mayıs 1340 R./ 1924 cumartesi M.
İnceleme Tarihi	**:** 15 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahdesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 95x29 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Zemin oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi sülüs/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** Hamidi Fes
Mezar Türü	**:** -

Kitabe Metni :

هوالخلاق الباقی
ارن کوی قز لیسەسی / مبایعه مأموری سراج / اوغللرندن قزانلقلی / امین افندنك روحنه / رضاءًالله تعلی فاتحه
/سنه ١٣٤٢ رمضان ـ ١٣٤٠/ ٣ مایس

Hüve'l-Ḥallāku'l-Bāḳī
Eren köyi kız lisesi / Mübāya'a me'mūrı serrāc / Oğullarından Kızanlıklı / Emīn Efendiniñ rūḥuna / Rıżā'en li'llāhi teāla Fātiḥa Sene 1342 Ramażān / 1340 / 3 Mayıs

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Emin Efendi'ye ait mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda olan mezarın üzerine sonradan defin yapılmıştır. Bu şahide ise ayak kısmında sol tarafa yakın olacak şekilde mezar duvarına alçı ile sabitlenmiştir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını hamidi fes oluşturmaktadır. Omuz kısmı "s" kıvrımları ile bezenen şahidenin boynunda bir adet gül ve hemen altında gül ve yaprakların oluşturduğu girlant yer almaktadır.

"Hüve'l Hallakul Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni, dünyevi mevki ile birlikte merhumun kimlik bilgisini vererek Fatiha talep etmekte ve tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir

Yedi satırdan oluşan şahide metninde celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 245: Muhammed Ali Bey

Estampaj 193: Muhammed Ali Bey

Katalog No : 137

Fotoğraf No : 245

Estampaj No : 193

Kimlik Bilgisi : Muhammed Ali Bey

Tarih : 16 Muharrem 1341 H./ 8 Eylül 1922 Cuma M.

İnceleme Tarihi : 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 60x30 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-istif/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

ملکیّه بیطر مکتب عالیسی مؤسسی و مسلك / بیطرینك اعتلاسی اوغرنده مساعی جدیّه‌سیله / مشتهر بیطر میر الای محمّد علی بگك حوابگاه / ابدیسیدر الفاتحه /١٦ محرّم ١٣٤١ ـ ٢٦ اغستوس ١٣٣٩

Mülkīye bayṭar mekteb-i ‘āliyyesi müessisi ve meslek-i / Bayṭarınıñ i’tilāsı uğrunda mesā’ī-i ciddīyyesiyle / Müştehir bayṭar mīr-alay Muḥammed ‘Alī Beğiñ ḥābgāh-ı / ebedīsidir el-Fātiḥa / 16 Muḥarrem 1341- 26 Ağustos 1339

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Ali Bey’e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan mezar şahidesi, demir parmaklıklarla çevrilmiş olan mezarın baş kısmına iki demir ayakla sabitlenmiş durumdadır ve bezeme unsuru içermemektedir. Şahidenin iki cephesinde de aynı yazı yer almaktadır.

Merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte veren şahide metni, Fatiha talebi ve tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir. İki cephesinde de aynı yazının yer aldığı şahidenin tarih kısmında değişiklik yapılarak ön kısımda ay ve günün yan yana arka kısımda ise üst üste yazıldığı görülmektedir.

Paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak satır istifi uygulanmakta ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 246: Nuriye Hanım

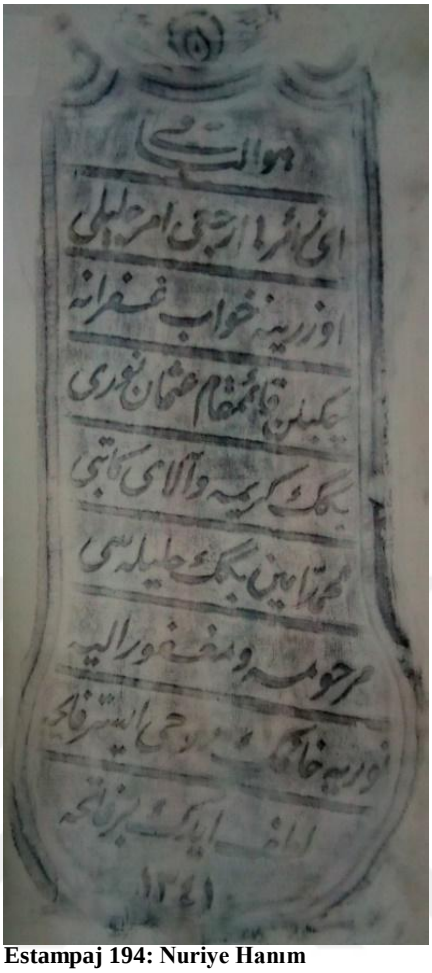

Estampaj 194: Nuriye Hanım

Katalog No : 138

Fotoğraf No : 246

Estampaj No : 194

Kimlik Bilgisi : Osman Nuri Bey Kerîmesi Nuriye Hanım

Tarih : 1341 H. / 1922-1923 M.

İnceleme Tarihi : 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 112x39 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی
ای زائر! ارجعی امر جلیلی / اوزرینه خواب غفرانه / چکیلن قائممقام عثمان نوری / بگك کریمه و آلای کاتبی / محمّد امین بگك حلیلهسی / مرحومه و مغفور الیه / نوریه خانمك روحی ایستر فاتحه / لطف ایدك بر فاتحه / ١٣٤١

Hüve'l-Bāḳī
Ey zā'ir irci'ī emr-i celīli / Üzerine ḫāb-ı ġufrāne / Çekilen ḳā'im-maḳām 'Osmān Nūrī / Beğiñ kerīme ve alay kātibi / Muḥammed Emin Beğiñ ḥalīlesi / Merḥūme ve maġfūrun ileyh / Nūrīye Ḫānımıñ rūḥı ister Fātiḥa / Lüṭf idin bir Fātiḥa 1341

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Osman Nuri Bey'in kızı Nuriye Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerindedir. Mezar sınırları kaybolmuş olmasına rağmen düz satıhtan oluşan ayak şahidesi sayesinde yeri netleşmektedir.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin başlık kısmını gül ve yapraklardan oluşan bir buket doldururken aynı motiflerden oluşan gerdanlık da şahidenin boynunu süslemektedir. "Hüve'l Baki" ibaresi ile başlayan şahide metninde merhumenin kimlik bilgisi, yakını olan şahısla birlikte verilmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

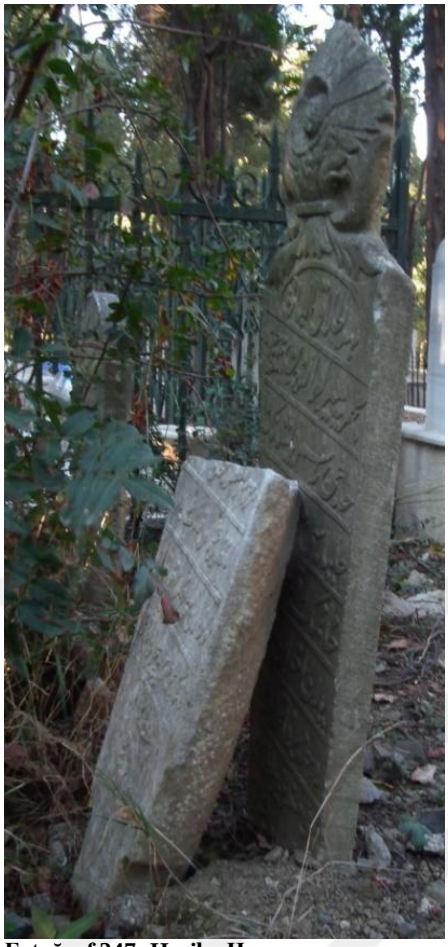

Fotoğraf 247: Hasibe Hanım

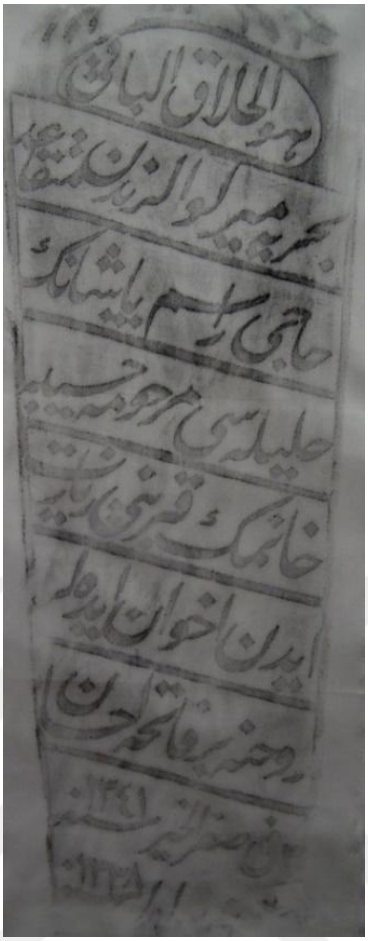

Estampaj 195: Hasibe Hanım

Katalog No : 139

Fotoğraf No : 247

Estampaj No : 195

Kimlik Bilgisi : Hacı Râsim Paşanın Halîlesi Hasibe Hanım

Tarih : 3 Seferü'l hayr 1341 H. / Eylül-Ekim 1922

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 99x28 cm

Malzemesi/ İşlenişi : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی
بحریه میر لوالرندن متقاعد / حاجی راسم پاشانك / حلیلهسی مرحومه حسیبه / خانمك قبرینی زیارت / ایدن اخوان ایدهلر / روحنه بر فاتحه احسان /۳ فی صفرالخیر سنه ۱۳٤۱ تشرین اول سنه ۱۳۳۸

Hüve'l-Ḥallāḳu'l-Bāḳī
Baḥrīye mīr-livālarından müteḳā'id / Ḥācı Rāsim Paşanıñ / Ḥalīlesi merḥūme Ḥasībe / Ḫānımıñ ḳabrini ziyāret / İden ihvān ideler / Rūḥuna bir Fātiḥa iḥsān / 3 fī ṣaferü'l-ḫayr sene 1341 Teşrīn-i evvel sene 1338

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Rasim Paşa'nın eşi Hasibe Hanım'a ait olan mezar şahidesinin asıl yeri bilinmemektedir. Toprağa sabitlenmiş olan şahidenin hemen önünde yarıya kadar kırık başka bir şahide (kat no: 54) yer almaktadır.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmı gül ve yapraklardan oluşan bir buketle bezenmiştir.

"Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını olan bir şahısla birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimlerin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmı ay ve yıl şeklinde işlenmiştir.

Sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

Fotoğraf 248: Behiyye

Estampaj 196: Behiyye

Katalog No : 140

Fotoğraf No : 248

Estampaj No : 196

Kimlik Bilgisi : Behiyye

Tarih : 1341 H. / 1922-1923

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : 85x32 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

زائر!
پامال نگاه ایلدیگك قبر حزینده / بر والده بر والدەنك قلبی دفیندر! / خلقت یاراتیر واسفا مثلنی نادر! / گچمشکن اونك عمری غم و محنت ایچنده / هربیکسه حامیدی او هر اوکسوزه مادر! / هپ مایەسی شفقتله حمیّتله مخمّر / اللهم اونك مادر بدبختی بهیه / سندن الم قلبی ایچون تسلّیت ایستر! ١٣٤١

Zā'ir!
Pā-māl-i nigāh eylediğin ḳabr-i ḥaznde / Bir vālide bir vālidenin ḳalbi defīndir! / Ḫilḳat yaratır vā esefā mislini nādir ! / Geçmişken onun 'ömri ġam ve miḥmet içinde / Her bī-kese ḥāmīydi o her öksüze māder!/ Hep māyası şefḳatle ḥamīyyetle muḫammer! / Allāh'ım onun māder-i bedbaḫtı behīyye / Senden elem-i ḳalbi içün teslīyyet ister ! / 1341

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Behiye Hanım'a ait olan mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Dikey dikdörtgen formda olan şahide bezeme unsuru içermezken tepe kısmının sivri kemer şeklinde tasarlandığı görülmektedir.

"Zair" ifadesi ile ziyaretçilere hitafen başlayan şahide metni, edebi bir üslupla devam ederek merhumenin kimlik bilgisini vermekte Allah'a yakarış ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Paftalara bölünmüş altı satırdan oluşan şahide metni 6 mm kalem kalınlığında celi ta'lik yazı türü ile zemin oyma yöntemi kullanılarak taşa hakk edilmiştir.

Fotoğraf 249: Abdullah Nasuh Efendi

Estampaj 197: Abdullah Nasuh Efendi

Katalog No **:** 141

Fotoğraf No **:** 249/ aş: 250-251

Estampaj No **:** 197/ aş: 198

Kimlik Bilgisi **:** Abdullah Nasuh Efendi

Tarih **:** 10 Receb 1341 H./ 5 Mart 1339 R./ 26 Şubat 1923 pazartesi M.

İnceleme Tarihi **:** 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahideleri kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 101x33/ aş: 103x28 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Rik'a celisi/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Örfi Destarlı Kavuk

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

ارن کوی ذکور نمونه مکتبی / مدیری ایکن وظفهسی / باشنده ترك حیات ایدن / بهسنی اشرافندن و اصحاب / تألیفدن حجابی افندی زاده / خواجه عبدالله ناصح افندینك / روحیچون الفاتحه / ۱۰ رجب ۱۳٤۱ ٥ مارت ۱۳۳۹ پازارتهسی

Hüve'l-Bāḳī

Eren köyi ẕükūr-ı nümūne mektebi / Müdīri iken vaẓifesi / Başında terk-i ḥayāt iden / Bihseni eşrāfından ve āṣḥāb-ı te'līfden / Ḥicābī Efendi-zāde / Ḥāce 'Abdullāh Nāṣuḥ Efendiniñ / Rūḥı içün el-Fātiḥa / 10 receb 1341 5 Mart 1339 Pāzārtesi

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Abdullah Nasuh Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Topraktan hafif yüksek çerçeveli yapıdaki mezarda ayak şahidesi de mevcuttur.

Dikey dikdörtgen formdaki baş şahidesinin başlık kısmını örfi destarlı kavuk oluşturmaktadır. Aynı yapıdaki ayak şahidesinin tepe kısmı، kavisli üçgen formunda tasarlanarak cepsehine vazodan çıkan gül ağacı yerleştirildiği görülmektedir.

"Hüve'l Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için rik'a celisi kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 250: Abdullah Nasuh Efendi'nin aş.

Estampaj 198: Abdullah Nasuh Efendi'nin aş.

Fotoğraf 251: Abdullah Nasuh Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 252: Saliha Emine Hanım

Estampaj 199: Saliha Emine Hanım

Katalog No : 142

Fotoğraf No : 252

Estampaj No : 199

Kimlik Bilgisi : İsmail Efendi Kerîmesi, Hüsni Bey Zevcesi Sâiha Emine Hanım

Tarih : 3 Muharrem 1341 H./ 26 Ağustos 1922 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : b:100 ç:65 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی

سلطنت سنیه فایوپابوحی / باشیسی و کتحداسی مرحوم / حاجی اسماعیل افندی کریمەسی / و لمان دائرەسی رسوم تحلیصیه / باش کاتبی حسنی بگك زوجەسی / صالحات نسواندن مرحومه و مغفوره / صائحه امینه خانمك روحیچون فاتحه / سنه ١٣٤١ سنه ١٣٣٨ ٢٦ اغستوس يوم جمعه ايرته سي

Hüve'l-Bāḳī

Salṭanatı senīyye-i ? / Başısı ve kethüdāsı merhūm / Ḥācı İsmā'īl Efendi kerīmesi / Ve limān dāiresi rüsūm-ı taḥlīṣīyye / Baş kātibi Ḥüsni Beğiñ zevcesi / Ṣāliḥāt-ı nisvāndan merḥūme ve maġfūre / Ṣāiḥa Emīne Ḫānımıñ rūḥi-çün Fātiḥa / Sene 1341……. Sene 1338 26 Ağustos yevm-i cum'a irtesi

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüsnü Bey'in eşi Saliha Emine Hanım'a ait olan mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir. Eğer şahide kendi yerinde ise hemen yanındaki mezarın mermer duvarı bu mezar sınırlarının kaybolmasına sebep olmuştur ve yere dökülen beton şahidenin tarih kısmını kısmen kapatmış durumdadır.

Silindir formdaki şahide de dilimli sade bir başlık yer almakta, üst bordür kısmının yapraklarla bezendiği görülmektedir.

"Hüve'l Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahıslarla birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenirken hicri takvime ait olan kısmın beton altında kalması sebebiyle hangi aya ait olduğu bilinmemektedir.

Paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 253: Hüseyin Hüsni Bey

Estampaj 200: Hüseyin Hüsni Bey

Katalog No : 143

Fotoğraf No : 254

Estampaj No : 200

Kimlik Bilgisi : Hüseyin Hüsni Bey

Tarih : 28 Zi'l-ka'de 1341 H./ 13 Temmuz 1923 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : b:122 ç:65 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hatatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی

استانبول لیمان دائرەسی / رسوم تحلیصیّه قلمی باش / کاتبلگندن متقاعد مرحوم / و مغفور المحتاج الی / رحمته ربّه الغفور / حسین حسنی بگك / روحیچون فاتحه / سنه ١٣٤١ـ ٢٨ ذی القعده سنه ١٣٣٩ـ ١٣ تموز یوم جمعه

Hüve'l-Ḥallāku'l-Bāḳī

İstanbul limān dāiresi / Rüsūm-ı taḥlīsīyye ḳalemi Baş / Kātiblerinden mütekā'id merḥūm / Ve maġfūr el-muḥtāc ilā / Raḥmeti Rabbihi'l-ġafūr / Ḥüseyin Ḥüsni Beğiñ rūḥī-çün Fātiḥa / Sene 1341 28 Zi'l-ḳa'de sene 1339 13 Temmuz yevm-i Cum'a

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüseyin Hüsni Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır.

Silindir formdaki şahidenin üst bordür kısmının yapraklarla çevrildiği görülmektedir. Şahide iri yapraklardan oluşan vazo içine oturtulmuştur. Toprakla aynı hizada mermer blokla çevrilmiş olan mezar çerçeveli yapıdadır. Baş şahidesinin yerleştirildiği blokta iki adet kuş suluğu bulunmaktadır.

"Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 254: Bedriye Hanım

Estampaj 201: Bedriye Hanım

Katalog No : 144

Fotoğraf No : 254

Estampaj No : 201

Kimlik Bilgisi : Mehmet Sabri Bey Kerîmesi, Şükri Bey Halîlesi Bedriye Hanım

Tarih : Teşrin-i evvel 1341 R./ Ekim 1925 M.

İnceleme Tarihi : 21 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri :115x36 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

مرآت العبرو میزان الادب
مؤلفی دیاربکرلی سعید پاشا / مرحومك حفیدەسی و دیاربکر خاندانندن / میرالای حاجی تیمور بگ زاده محمّد صبری / بگك کریمەسی و معارف ناظر اسبقی شکری / بگ مرحومك حلیلەسی بدریه خانم بو مزارك / صاحبهٔ فاضلەسیدر! بو خاکدان فنادەگی / وظائف انسانیەسنی حقیله ایفا و کندیسنی / طانیمش اولانلر عندنده حسن تام ایفا ایدەرك / اللهنه تمیز و مطمئن بر وجدانله اعتلا ایدن / مرحومەنك زائر مزارندن یکانه / تمنیسی بر فاتحه ایله یاد رحمتدر. / تاریخ وفاتی تشرین اول ١٣٤١

Mir’āt-ı ‘iber ve mīzānü’l-edeb
Müellifī Diyārbekirli Sa’īd pāşā / Merḥūmun ḫāfīdesi ve Diyārbekir ḫānedānından / Mīr-alay Ḥācı Timur/ Beğ-zāde Meḥmed Ṣabrī / Beğiñ kerīmesi ve me’ārif nāẓır-ı esbaḳı Şükrī / Beğ merḥūmun ḥalīlesi Bedrīye Ḫānım bu mezārın / Ṣāḥibei fāżılasıdır ! Bu ḫākdan fenādaki / Veżāif-i ināanīyyesini ḥaḳkıyla īfā ve kendisini / Tanımış olanlar indinde ḥüsn-i tām īfā iderek / Allāhına temīz ve muṭmain bir vicdānla i’tilā’ iden / Merḥūmenin zā’ir-i mezārından yegāne / Temennīsi bir Fātiḥa ile yād-ı raḥmetdir / Tārīḫ-i vefātı teşrīn-i evvel 1341

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Şükrü Bey’in eşi Bedriye Hanım’a ait olan mezar şahidesinin asıl yeri bilinmemektedir. Moloz yığınlarının bulunduğu bir yere atılmış olan şahidenin altında, molozların arasında kalmış başka bir şahide daha olduğu görülmektedir ancak -mezarlıklar müdürlüğünün kesin uyarıları sebebiyle- bulunduğu yerden çıkartılamamıştır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin tepe kısmı sivri kemer şeklinde tasarlanmış ve bezeme unsuru içermeyen bir yapıya sahiptir.

Merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahıslarla birlikte veren şahide metni, şahsın karakterini tarif ederek Fatiha talebinde bulunmakta ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmının ay ve yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

On üç satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazının kullanıldığı, mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 255: Perver Hanım

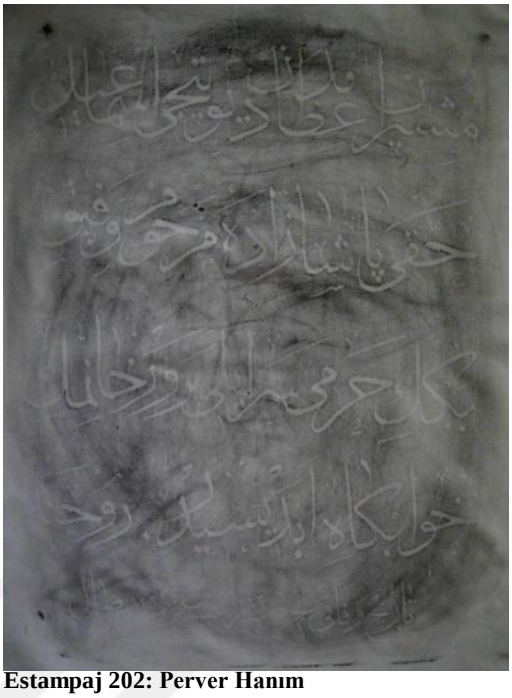

Estampaj 202: Perver Hanım

Katalog No **:** 145

Fotoğraf No **:** 255

Estampaj No **:** 202

Kimlik Bilgisi **:** Vefik Bey'in haremi Perver Hanım

Tarih **:** 1 Muharrem 1342 H./ 27 Ağustos 1339 R./ 1925 M.

İnceleme Tarihi **:** 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 65x50 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Sülüs/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

مشيران عظامدن ديويتجى اسماعيل / حقّى پاشا زاده مرحوم وفيق / بگك حرمى سرايلي پرور خانمك / خوابگاه ابديسيدر روحنه / تاريخ وفاتى ١ محرم سنه ١٣٤٢ ٢٧ اغستوس سنه ١٣٣٩ صالى

Müşīrān ‘iẓāmdan divitçi İsmā’īl / Ḥaḳkı pāşā-zāde merḥūm Vefîk / Beğiñ ḥaremi Serāylı Perver Ḫānımıñ / Ḫābgāh-ı ebedīsidir rūḥuna / Tārīḫ-i vefîtı 1 muḥarrem sene 1342 27 Ağustos Sene 1339 Ṣālī

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Perver Hanım’a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrilmiş mezarın baş kısmında parmaklıklara monte edilmiş durumdadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formdaki şahide, yapı kitabesi görünümündedir ve bezeme unsuru içermemektedir.

Merhumenin kimlik bilgisini bir yakını ile birlikte veren şahide metni vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarihlerin gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Beş satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanıldığı görülmektedir. Kalem kalınığı 5 mm olan celi sülüs yazı, zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiştir. Yazı hat estetiğine uygun değildir.

Fotoğraf 256: Kimlik belli değil

Estampaj 203: Kimlik belli değil

Katalog No **:** 146

Fotoğraf No **:** 256/ aş: 257-258

Estampaj No **:** 203/ aş: 204

Kimlik Bilgisi **:** ?

Tarih **:** 4 Receb 1342 H./ 1924 M.

İnceleme Tarihi **:** 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 104x27/ aş: 42x23 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Rik'a celisi/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هو

مرحوم حاجی حسین پاشا / زاده نوری بگك زوجهٔ / مخترمه سی ظریف بزویدن / در ----- خانم بنت / حسین بگ ؟ / والدسی اي زائر حضورنده / ادبله بولك و فاتحه كي / دریغ ایتمه / ٤ رجب ١٣٤٢ و ٢٨ كانون اول فی

Hū

Merḥūm Ḥācı Ḥüseyin Pāşā / Zāde Nūrī Beğiñ zevce-i Muḫteremesi ẓarīf-i ……den / dir .....Ḫānım bint-i /Ḥüseyin Beğiñ ?? / Vālidesi Ey zā'ir ḥużūrunda / edeble bulun ve Fātiḥanı/ dirīġ itme / 4 receb 1342 ve 28 kānūn-i evvel fī

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip olan mezar demir parmaklıklarla çevrilmiştir ve mezarlıkta ayak şahidesi de mevcuttur.

Depo taşı olduğu düşünülen, dikey dikdörtgen yapıdaki şahidenin başlık kısmını yaprakların oluşturduğu buket doldurmakta haricinde bezeme unsuru barındırmamaktadır. Ayak şahidesinin başlık kısmı, çember içerisinde papatyalarla bezenmiş geri kalan kısmı boş bırakılmıştır.

"Hu" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakınları olan şahıslarla birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş on satırdan oluşan şahide metni için rik'a celisi kullanılmakta ve zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 257: Kimlik belli değil, aş.

Estampaj 204: Kimlik belli değil, aş.

Fotoğraf 258: Kimlik belli değil, kabrin genel görünüşü

Fotoğraf 259: İhsan Tahsin Paşa

Katalog No **:** 147

Fotoğraf No **:** 259

Estampaj No **:** -

Kimlik Bilgisi **:** İhsan Tahsin Paşa

Tarih **:** 1342 H. / 1924-1925 M.

İnceleme Tarihi **:** 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 34x42 cm

Malzemesi / Tekniği : Mermer / Oyma

Yazı Türü / Hattatı **:** Celi Sülüs / -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

چناق قلعه فرقه قوماندانلغندن / متقاعد مير لوا حسن تحسين پاشانك / روحيچون فاتحه / ؟؟ سنه ١٣٤٢

Çanak ḳal’a Fırka Kumandanlığından / Mütekā’id mīr-livā Ḥasan Taḥsīn Pāşānıñ / Rūḥī-çün Fātiḥa / ketebehū ……. sene 1342

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

İhsan Tahsin Paşa’ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrili olan mezarın sol kısmındaki parmaklık yerinde bulunmazken baş kısmındaki parmaklığın da kırık olduğu görülmektedir. Baş kısmındaki parmaklıklara monteli olan şahide üç parça halinde kırık olmasına rağmen köşelerindeki vidalar sayesinde bir arada durmaktadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide, yapı kitabesi görünümünde ve bezeme unsuru içermemektedir.

Merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte veren şahide metni Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Dört satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı çeşidi kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Hat estetiğine uygun değildir.

Fotoğraf 260: Naciye Hanım

Estampaj 205: Naciye Hanım

Katalog No : 148

Fotoğraf No : 260

Estampaj No : 205

Kimlik Bilgisi : Naciye Hanım

Tarih : 1342 H./ 1924-1925 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 35x14 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe, Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

آه من الموت والورم

زائر اوقوبر فاتحه ارواحی ایله شادمان / همنام بنت مصطفی بگ کنج ایکن اولدی روان / شکری افندي دختری ناجی بگك ده همسری / دست ورمده گل گبی پژمرده قالدی الامان / اشراف شهر قیصری احفادو شیخ تنؤریدن / عبدالصمد اغازادەلر قرآن اوقور اغلا زمان / تاریخی (یا غفران) اولان مرحومه مرغوبەنك / یوقدی نظیری عفت و زکر خداده بی گمان / آقدی ایکی گوزدن گهر تاریخ فوتنده فقط / بولدی جنانی ناجیه خانم نجات جاودان / سنه ١٣٤٢

Āh mine'l-mevt ve'l-verem

Zā'ir oku bir Fātiḥa ervāḥı eyle şād-mān / Hem-nām binti Muṣṭafa Beğ genç iken oldı revān / Şükrī Efendi duḫteri Nācī Beğiñ de hemseri / Dest-i veremde gül gibi pejmürde kaldı el-amān / Eşrāf-ı şehr-i Kayseri aḥfād-ı şeyh tenevvürīden / 'Abdüṣṣāmed aġa-zādeler Kur'ān okur ağla zaman / Tārīḫi (yā Ġufrān) olan merḥūme merġūbenin / Yokdı naẓīri 'iffet ve zikr-i ḫüdāda bī-gümān / Akdı iki gözden güher tārīḫ-i fevtinde faḳaṭ / Buldı cinānı Nācīye Ḫānım necāt-ı cāvidān / Sene 1342

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Naci Bey'in eşi Naciye Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıdaki mezarın baş kısmında betona sabitlenmiş durumdadır. Dikey dikdörtgen formdaki mezarın başlık kısmını gül ve yapraklardan oluşan buket doldurmakta haricinde bezeme unsuru içermemektedir.

"Âh mine'l-mevt ve'l-verem" serzenişi ile başlayan şahide metni edebi bir üslupla devam etmekte ziyaretçilerden Fatiha talep ettikten sonra kimlik bilgisi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Son satırda ta'miyeli ve mu'cem tarih kullanılarak ebced hesabı ile tarih düşürülmüştür. Mu'cem tarih ile yazılan satırda noktalı harfler hesaplanmış ve bir önceki satırda geçen "iki gözden" ifadesi ile anlaşılan ta'miyeli tarih için geçerli olan iki rakamı, bulunan toplam sayıdan çıkartılarak 1342 sonucuna ulaşılmıştır. Ebced hesabı ile tarih verildiğini belirten satırda ise mânen tarih kullanılmış ve (یا غفران) "ya gufran" kelimesi ile 1342 sonucuna ulaşılmıştır.

Paftalara bölünmüş on iki satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm olan celi ta'lik yazının vasat güzellikte olduğunu söylemek mümkündür.

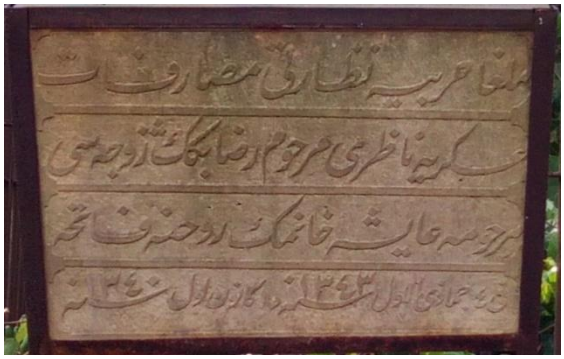

Fotoğraf 261: Ayşe Hanım

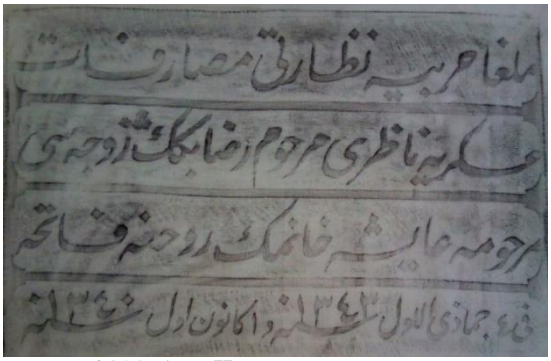

Estampaj 206: Ayşe Hanım

Katalog No : 149

Fotoğraf No : 261

Estampaj No : 206

Kimlik Bilgisi : Rıza Beyin Zevcesi Ayşe Hanım

Tarih : 4 Cemâziye'l-evvel1343 H. /1Aralık 1924 M

İnceleme Tarihi : 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 40x56 cm

Malzemesi / Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü / Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

ملغا حربیه نظارتی مصارفات / عسکریه ناظری مرحوم رضا بگك زوجهسی / مرحومه عایشه خانمك روحنه فاتحه / فی ٤ جمادی الاول سنه ١٣٤٣ و ١ کانون اول سنه ١٣٤٠

Mülġā ḥarbīye neẓāreti meṣārifât -ı / ‘Askerīye nāẓırı merḥūm Rıżā Beğiñ zevcesi / Merḥūme ‘Āyşe Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / Fî 4 Cemāziye’l-evvel sene 1343 ve 1 Kānūn-ı evvel sene 1340

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Rıza Bey’in eşi Ayşe Hanım’a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrilmiş iki kişilik mezarın sol tarafında yer alan şahide, demir çubuklarla mezarın baş kısmına sabitlenmiştir. Yan kısmında ise aynı özelliklere sahip başka bir şahide daha bulunmaktadır (kat no: 117).

Kareye yakın yatay dikdörtgen formdaki şahide de bezeme unsuru bulunmamaktadır. Merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte veren şahide metni, Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm olan celi ta’lik yazının kalem hakkının verildiğini söylemek mümkündür.

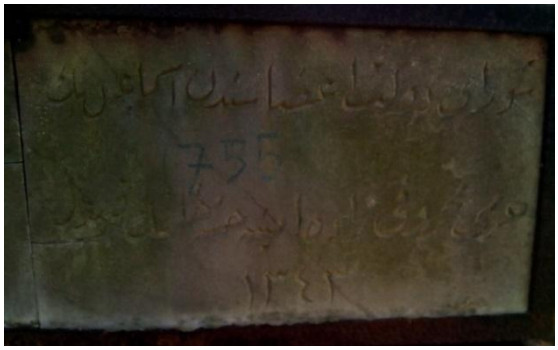

Fotoğraf 262: Emine Hüsne Hanım

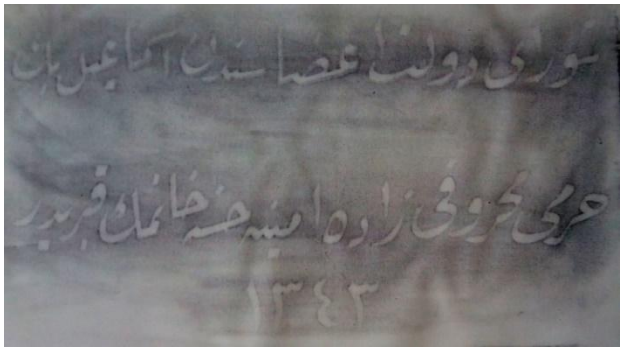

Estampaj 207: Emine Hüsne Hanım

Katalog No : 150

Fotoğraf No : 262

Estampaj No : 207

Kimlik Bilgisi : İsmâîl Bey Haremi Mahrûfîzâde Emine Hüsne Hanım

Tarih : 1343 H./ 1924-1925 M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 28x45 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Rik'a celisi/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

شورای دولت اعضاسندن اسماعیل بگ / حرمی محروفی زاده امینه حسنه خانمك قبریدر / ١٣٤٣

Şūra-yı devlet ā'zāsından İsmā'īl Beğ / Ḥaremi maḥrūfī-zāde Emīne Ḥüsne Ḫānımıñ ḳabridir / 1343

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

İsmail Bey'in eşi Emine Hüsne Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıdaki mezarın baş kısmına sabitlenmiş olan şahideler aynı çerçeve içinde iki tanedir ve sağ taraftaki başka bir şahsa aittir (kat no: 161). Çerçeveli mezarın iç kısmına atılmış asıl yeri belli olamayan başka bir şahide daha mevcuttur.(kat no: 167).

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide yapı kitabesi görünümünde ve bezeme unsuru içermemektedir.

Merhumenin kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte veren şahide metni, vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Üç satırdan oluşan şahide metni için rik'a celisi kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 263: Hidayet Hanım

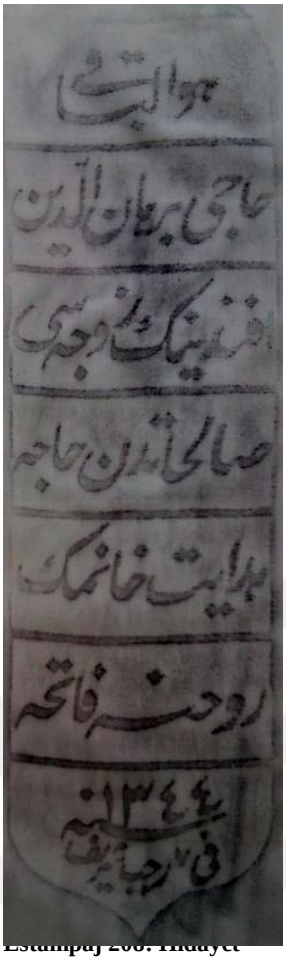

Estampaj 208: Hidayet Hanım

Katalog No **:** 151

Fotoğraf No **:** 263

Estampaj No **:** 208

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Burhâneddin Efendi Zevcesi Hacı Hidayet Hanım

Tarih **:** 7 Receb 1344 H./ 21 Ocak 1926 M.

İnceleme Tarihi **:** 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri **:** b:106 ç:53 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** -

Kitabe Metni :

هوالباقی
حاجی برهان الدین / افندینك زوجەسی / صالحاتدن حاجی هدایت خانمك / روحنه فاتحه / سنه ١٣٤٤في ٧ رجب شریف

Hüve'l-Bāḳī
Ḥācı Burhāneddīn / Efendiniñ zevcesi / Ṣāliḥātdan Ḥācı / Hidāyet Ḫānım / rūḥuna Fātiḥa / Sene 1344 fī 7 Receb-i şerīf

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Burhaneddin Efendi'nin eşi Hidayet Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmamaktadır. Rastgele bir mezarın üzerine atılmış olan şahide, yazı kısmı yüzeyde kalacak şekilde toprağa yatık durumdadır.

Silindir formdaki şahidenin kaide kısmında yer alan bezemeler, içinde bulunduğu kötü şartlardan dolayı oldukça yıpranmış görünmektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

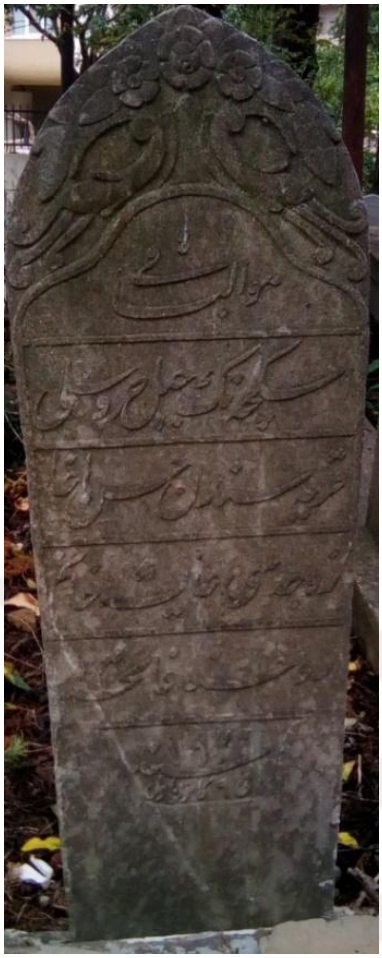

Fotoğraf 264: Ayşe Hanım

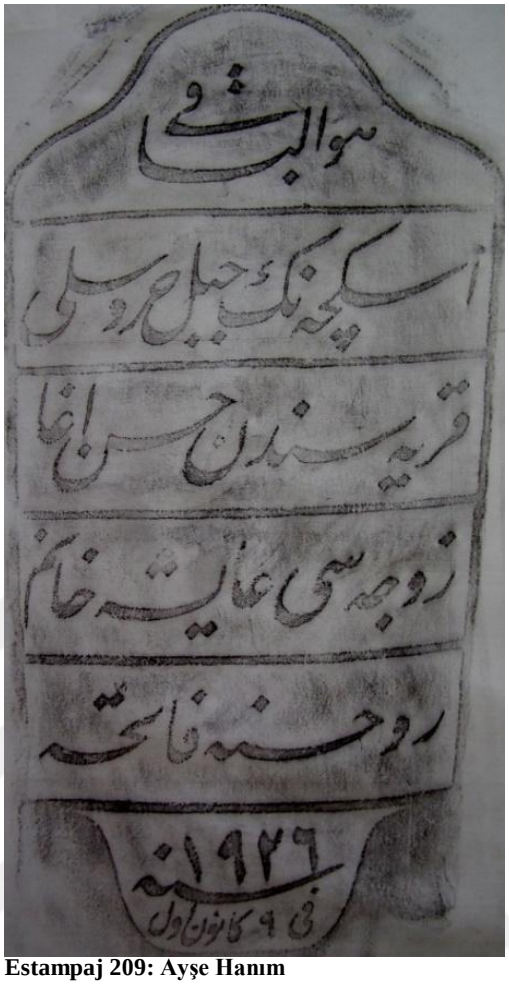

Estampaj 209: Ayşe Hanım

Katalog No : 152

Fotoğraf No : 264/ aş: 265-266

Estampaj No : 209/ aş: 210

Kimlik Bilgisi : Kayseri'den Hasan Ağa Zevcesi Ayşe Hanım

Tarih : 9 Kânûn-i evvel/ Aralık 1926M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 90x30/ aş: 83x29 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
اسکچنك جبل حروسلی / قریه‌سندن حسن اغا / زوجه‌سی عایشه‌خانم / روحنه فاتحه / سنه ١٩٢٦ فی ٩ کانون اول

Hüve'l-Bāḳī
İskeçenin Cebel-i Ḥarūslı / Ḳaryesinden Ḥasan Aġa / Zevcesi ʻĀyşe Ḫānımıñ / Rūḥuna Fātiḥa / Sene 1926 / Fī 9 kānūn-ı evvel

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasan Ağa'nın eşi Ayşe Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur.

Dikey dikdörtgen formdaki baş ve ayak şahidelerinin tepe noktaları sivri kemer formunda tasarlanmıştır. Baş şahidesinin alınlık kısmı gül ve yapraklarla bezenmişken ayak şahidesinin cephesinde topraktan çıkan gül ağacı yer almaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik yazının hat estetiğine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 265: Ayşe Hanım'ın aş.

Estampaj 210: Ayşe Hanım'ın aş.

Fotoğraf 266: Ayşe Hanım' ın kabri, genel görünüşü

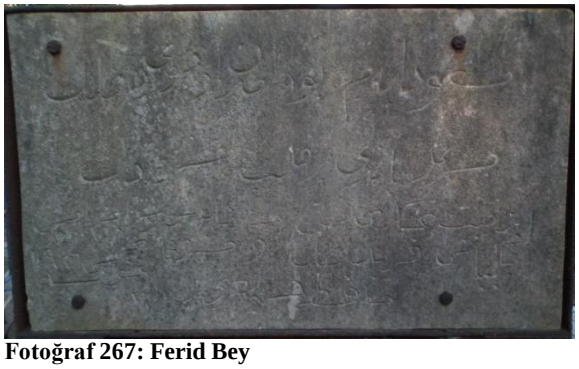

Fotoğraf 267: Ferid Bey

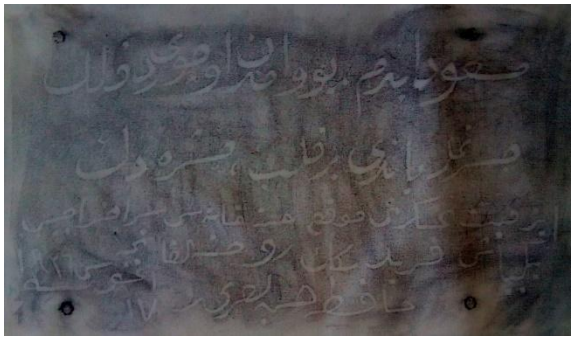

Estampaj 211: Ferid Bey

Katalog No : 153

Fotoğraf No : 267

Estampaj No : 212

Kimlik Bilgisi : Binbaşı Ferid Bey

Tarih : 17 Ağustos 1926

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 32x53 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : ? / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : çerçeveli

Kitabe Metni :

مسعود ايدم يووامدان اوچوردى فلك / حسرتمله ياندى بر قالب حشره دك / ايزميت عسكرى موقع حسته خانه سي سر طبي / بنباشى فريد بگك روحنه الفاتحه / حافظ حسن بصرى ١٧ اغستوس ١٩٢٦

Mes'ūd idim yuvamdan uçurdı felek / Ḥasretimle yandı bir ḳalb, ḥaşre dek / İzmit 'askerī mevki' / ḥasta-ḫānesi ser ṭabib-i / Binbaşı Ferīd Beğiñ rūḥuna el-Fātiḥa / Ḥāfiż Ḥasan Baṣrī 17 Ağustos 1926

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Binbaşı Ferit Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Paslanmış demir parmaklıklarla çevrili olan çerçeveli mezarın baş kısmına monte edilmiş durumdadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan mezar şahidesi yapı kitabesi görünümünde ve bezeme unsuru içermemektedir.

Serzeniş içeren bir cümle ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi takvim kullanılan şahide metninde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Beş satırdan oluşan şahide metni için yazı türünün herhangi bir kategoriye uygun olmadığı düşünülmektedir. Oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiş olan yazıda kalem kalınlığı her kısımda aynı kullanılmamıştır ve yazının hat estetiğine uygun değildir.

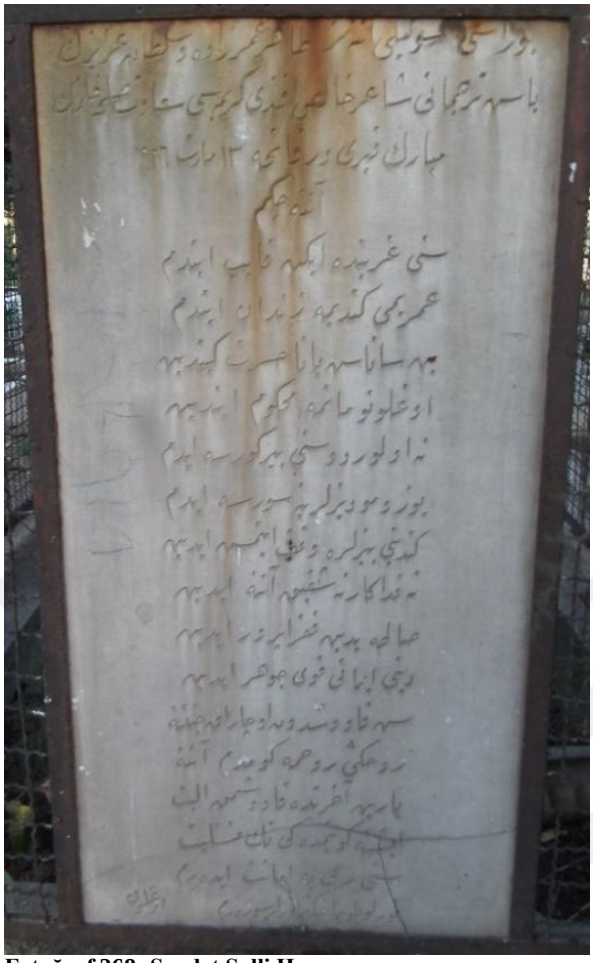

Fotoğraf 268: Saadet Salli Hanım

Estampaj 212: Saadet Salli Hanım

Katalog No : 154

Fotoğraf No : 268

Estampaj No : 212

Kimlik Bilgisi : Şair Hâlis Efendi Kerîmesi Saadet Salli Hanım

Tarih : 13 Mart 1926 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 100x54 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Rik'a celisi/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

بوراسی سوگیلی اننەمز طاهر عمرزاده وسلطان عزیزك / بش ترجمانی شاعر خالص افندی کریمەسی سعادت صلحه خانمك / مبارك قبری درفاتحه ۱۳ مارت ۱۹۲٦ / اننەجگم / سنی غربتده ایکن قایب ایتدم / عمریمی کندیمه زندان ایتدم / بن سانا سن بانا حسرت گیتدین / اوغلونو ماتمه محکوم ایتدین / نه اولوردو سنی بر گورسه ایدم / یوزومو دیزلرینه سورسه ایدم / کندینی بزلره وقف ایتمش ایدین / نه فداکار نه شفیق اننه ایدین / صالحەیدین فقرا پرور ایدین / دینی ایمانی قوی جوهر ایدین / سن قاووشدون اوچاراق جنتنه / روحکی روحمه گومدم اننه / یارین اخرتده قاووشمق البت / ایشته گوینمدەکی تك تسلیث / سنی ربی یه امانت ایدرم / نورلو طوپراغکه یوزلر سورەرم / اوغلون

Burası sevgili annemiz Ṭāhir ‘Ömer-zāde ve Sulṭān ‘Azīzin / Baş tercümānı şā’ir Ḥāliş Efendi kerīmesi Sa’ādet Ṣāliḥa Ḫānımıñ / Mübāreḳ kabridir Fātiḥa 13 mart 1926 / Anneciğim / Seni ġurbette iken gāyb itdim/' Ömrimi kendime zindān itdim / Ben sana sen bana ḥasret gitdin / Oğlunu māteme maḥkūm itdin / Ne olurdu seni bir görse idim / Yüzümü dizlerine sürse idim / Kendini bizlere vaḳf itmişdin / Ne fedâkar ne şefīk anne idin / Ṣāliḥaydın fuḳarā-perver idin / Dini imānı ḳavī cevher idin / Sen kavuşdun uçarak cennetine / Rūḥunı rūḥuma gömdüm anne / Yarın āḫirette kavuşmak elbet / İşte göynümdeki tek teslīyyet / Seni rabbīye emānet iderim / Nūrlu toprağına yüzler sürerim /oğlun

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Şair Halis Efendi’nin kızı Saadet Saliha Hanım’a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip olan mezarın etrafı ve üstü telle çevrilerek kafesi andıran bir görünüm elde edilmiştir.

Dikey dikdörtgen formda düz satıhdan oluşan şahide bezeme unsuru içermemektedir.

Şahide metni merhumenin oğlu tarafından annesine hitafen yazılmış, ilk üç satırında kimlik bilgisi ve vefat tarihi yer alan metnin geri kalanını şiir oluşturmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Yirmi satırdan oluşan şahide metni için rik’a celisi kullanılarak oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 4 mm dir.

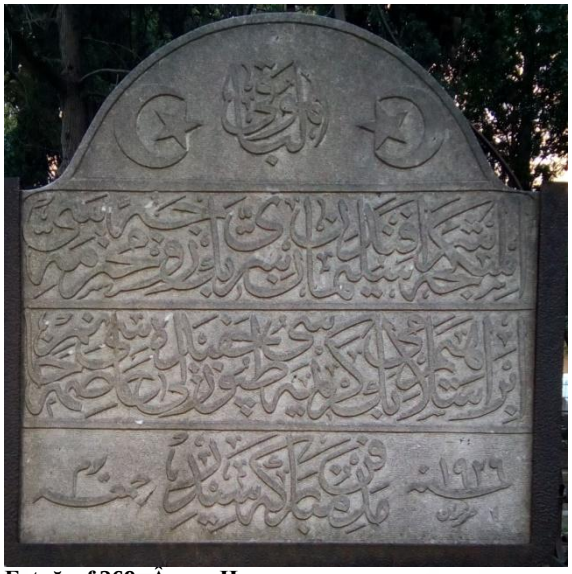

Fotoğraf 269: Âsıme Hanım

Estampaj 213: Âsıme Hanım

Katalog No : 155

Fotoğraf No : 269

Estampaj No : 213

Kimlik Bilgisi : Süleyman Sırrı Bey Zevcesi Âsıme Hanım

Tarih : 11 Haziran 1926 M.

İnceleme Tarihi : 6 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 62x64 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-istif/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
اسکجه اشرافندن سلیمان سرّی بگ زوجهٔ محترمه‌سی / ابراهیم سلامی بگ کریمه‌سی طپوزلی حفیده‌سی عاصمه خانم / مدفن مبارکه‌سیدر /سنه ١٩٢٦ ١١ حزیران یوم جمعه

Hüve'l-Bāḳī̄
İskeçe eşrāfından Süleymān Sırrı Beğ zevce-i muḥteremesi / İbrāhīm Selāmī Beğ kerīmesi Topuzlı ḥafīdesi 'Āsıme Ḥānımıñ / medfen-i mübārekesidir / Sene 1926 11 Ḥazīrān yevm-i Cum'a

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Süleyman Sırrı Bey'in eşi Âsıme Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Paslanmış demir parmaklıklarla çevrili olan çerçeveli mezarın baş kısmında parmaklıklara monte edilmiştir.

Yapı kitabesi görünümünde kare formdaki şahidenin tepe kısmı beşik kemer şeklinde tasarlanmıştır. Alınlık kısmında yer alan "Hüve'l-Bâkî" ibaresinin sağ ve sol tarafına yerleştirilen ay-yıldız dışında bezeme unsuru içermemektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresinin ardından merhumenin kimlik bilgisini, yakınları ile birlikte veren şahide metni, vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak satır istif uygulandığı ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 270: Cevdet Efendi

Estampaj 214: Cevdet Efendi

Katalog No	**:** 156
Fotoğraf No	**:** 270
Estampaj No	**:** 214
Kimlik Bilgisi	**:** Bergamalı Cevdet Efendi
Tarih	**:** 30 Kânun-i sani 926/ Ocak 1926 M.
İnceleme Tarihi	**:** 12 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 52x53 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Mermer/ Oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

دارالفنون مدرسلرندن برغمەلی / جودت افندینك قبریدر / فاتحه ۳۰ کانون ثانی ۹۲٦

Hüve'l-Bāḳī

Dārü'l-fünūn müderrislerinden Berġamalı / Cevdet Efendiniñ ḳabridir / Fātiḥa 30 Kānūn-i sāni sene 926

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Cevdet Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli olan mezarın başına demir ayaklarla monte edilmiş olan şahidenin arka kısmında metnin latin alfabesi ile yazılışı bulunmaktadır.

Kare formdaki şahidenin alt kısmında kalan boşluğa yakın tarihli aynı oranlara sahip başka bir şahide yerleştirilmiş olması buraya daha sonradan tekrar defin yapıldığını göstermektedir. Yapı kitabesi formundaki şahide de bezeme unsuru bulunmamaktadır.

"Hüve'l Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Miladi ve rumi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih gün-ay-yıl şeklinde işlenmiş ancak ay adı rumi takvime göre verilirken tarih kısmı miladi kaydedilmiştir.

Dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 6 mm ye ayarlanmıştır.

Fotoğraf 271: Fatma Safvet Hanım

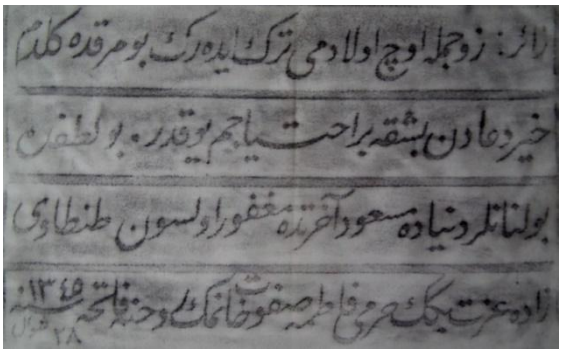

Estampaj 215: Fatma Safvet Hanım

Katalog No	**:** 157
Fotoğraf No	**:** 271
Estampaj No	**:** 215
Kimlik Bilgisi	**:** Tantavîzâde İzzet Bey'in Haremi Fatma Safvet Hanım
Tarih	**:** 28 Şevval 1345 H./ 30 Nisan 1927
İnceleme Tarihi	**:** 15 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 40x60 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Mermer/ Zemin oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

زائر!
زوجمله اوچ اولادمی ترك ایدەرك بو مرقدەگلدم / خیردعادن بشقه بر ایحتیاجم یوقدر. بو لطفده / بولنانلر دنیاده مسعود آخرتده مغفور اولسون طنطاوی / زاده عزت بگك حرمی فاطمه صفوت خانمك روحنه فاتحه / سنه ١٣٤٥ شوال ٢٨

Zā'ir!
Zevcemle üç evlādımı terk iderek bu merḳade geldim / Ḫayır duā'dan başka bir iḥtiyācım yokdur. Bu lüṭufda / Bulunanlar dünyāda mes'ūd āḫiretde maġfūr olsun Ṭanṭavī- / Zāde 'İzzet Beğiñ ḥaremi Fāṭma Ṣafvet Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1345 28 Şevvāl

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

İzzet Bey'in eşi Fatma Safvet Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrilmiş olan mezar iki kişilik ayarlanmış, yan tarafında yakın tarihli bir defin yer almaktadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide, yapı kitabesi görünümünde ve bezeme unsuru içermemektedir.

"Zair" ibaresi ile ziyaretçilere hitap eden şahide metni merhumenin ağzından hayır duası istemektedir. Merhumenin kimlik bilgi yakını ile birlikte verilmekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Yazının kalem kalınlığı 5 mm ye ayarlanmıştır.

Fotoğraf 272: Muhammed Efendi

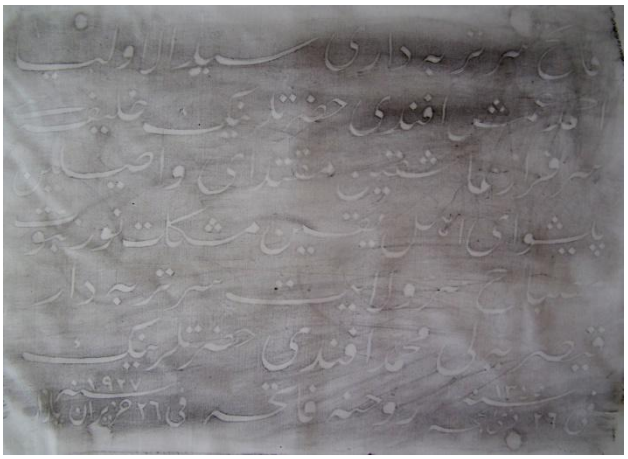

Estampaj 216: Muhammed Efendi

Katalog No	**:** 158
Fotoğraf No	**:** 272
Estampaj No	**:** 216
Kimlik Bilgisi	**:** Kayseriyyeli Muhammed Efendi
Tarih	**:** 26 Zi'l-hicce 1345 H. / 26 Haziran 1927 Pazar M.
İnceleme Tarihi	**:** 19 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 44x58 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Mermer/ Oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe-Arapça
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

فاتح سر تربه‌داری سید الاولیا / احمد عمش افندی حضرتلرینك خلیفه‌سی / سر فرازعاشقین مقتدای واصیلین / پیشوای اهل یقین مشکات نور نبوّت / مصباح سر ولایت سر تربه‌دار قیصریه‌لی محمّد افندی حضرتلرینك / روحنه فاتحه / سنه ١٣٤٥ فی ٢٦ ذی الحجه سنه ١٩٢٧ فی ٢٦ حزیران پازار

Fātiḥ ser-türbedārı seyyīdü'l-evliyā' / Aḥmed ʻĀmiş Efendi ḥażretlerinin ḫalīfesi / Ser-firāz-ı ʻāşıkīn muḳtedā-yı vāsılīn / Pişvā-yı ehl-i yaḳīn mişkāt-i nūr-ı nübüvvet / Miṣbāḥ-ı ser velāyet ser-türbedār / Kayseriyyeli Muḥammed Efendi ḥażretlerinin / rūḥuna Fātiḥa / Sene 1345 fī 26 zi'l-ḥicce sene 1927 fī 26 Ḥazīrān Pāzār

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Modern mezar şeklinde mermer çerçeveli olan mezar demir parmaklıklarla çevrilmiştir. Şahide mezarın baş kısmında parmaklığa monte edilmiş durumdadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formdaki şahide bezeme unsuru içermeyen yapı kitabesi görünümündedir.

Şahide metni; merhumun kimlik bilgisi, Fatiha talebi ve vefat tarihinden oluşmaktadır. Hicri ve miladi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 273: Ahmed Reşad Paşa

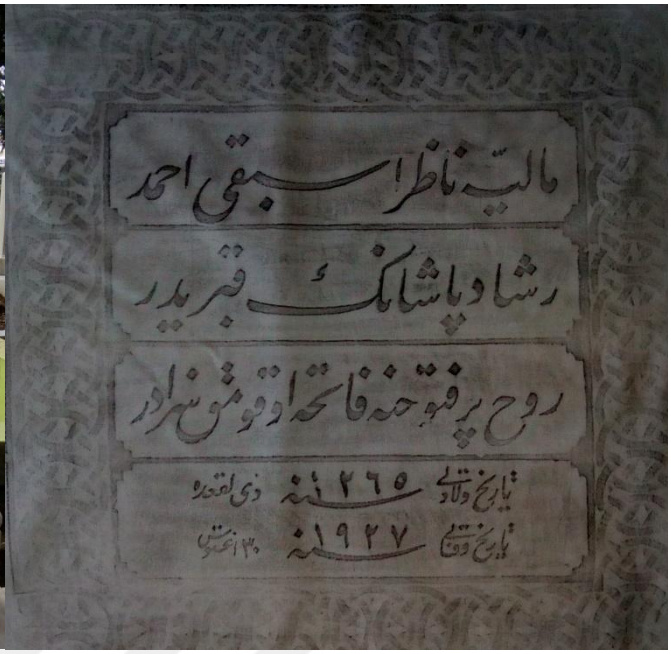

Estampaj 217: Ahmed Reşad Paşa

Katalog No : 159

Fotoğraf No : 273/ 274-275

Estampaj No : 217/ 218

Kimlik Bilgisi : Mâliye Nâzırı Esbakı Ahmed Reşâd Paşa

Tarih : 30 Ağustos 1927 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 84x58x15 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma-Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

مالیّه ناظر اسبقی احمد / رشاد پاشانك قبریدر / روح پر فتوحنه فاتحه اوقومق سزادر / تاریخ ولادتی سنه ١٢٦٥ ذی لقعده / تاریخ وفاتی سنه ١٩٢٧ ٣٠ اغوستس

Mālīyye nāẓırı esbaḳı Aḥmed / Reşād Pāşānıñ ḳabridir / Rūḥ-ı pür fütūḥuna Fātiḥa okumak sezādır / Tārīḫ-i velādeti sene 1265 zi'l-ḳā'de / Tārīḫ-i vefātı sene 1927 30 ağustos

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet Reşat Paşa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Modern tasarıma sahip olan mezar üç basamaklı, mermer çerçeveli yapıdadır. Hemen yanında aynı tasarımda bir mezar daha yer almaktadır (kat no:163).

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide de enli mermer kullanılarak yan kısmına da yazı yazıldığı görülmektedir. Şahide metninin etrafı ve üzerine oturtulduğu kaidenin ön kısmı dairesel hatlara sahip ulama geçme motifli bordür ile bezenmiştir.

Merhumun dünyevi mevki ile birlikte kimlik bilgisinin verildiği şahide metni, Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Şahidenin yan kısmında ise merhumun kimlik bilgisi ve vefat tarihi tekrarlanmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir. Merhumun doğum tarihininde hicri takvim kullanılarak ay ve yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Şahide metni paftalara bölünmüş dört satırdan oluşurken yan kısmındaki metin yedi satırdan oluşmaktadır. Celi ta'lik yazı kullanıldığı metninde cephenin zemin oyma yan kısmın ise oyma yöntemi ile hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlıkları 7 mm olan celi ta'lik yazıların kalem hakkının verildiğini söylemek mümkümdür.

Fotoğraf 274: Ahmed Reşad Paşa'nın şahidesi, yan kısmı

Estampaj 218: Ahmed Reşad Paşa'nın şahidesi, yan kısmı

Kitabe Metni :

مالیّه ناظر/ اسبقی / احمد رشاد / پاشانك / قبریدر / سنه ۱۹۲۷ / اغستوس

Mālīyye nāẓırı / Esbaḳı / Aḥmed Reşād / Pāşānıñ / Ḳabridir / Sene 1927 / Ağustos

Fotoğraf 275: Ahmed Reşad Paşa'nın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 276: Ömer Efendi

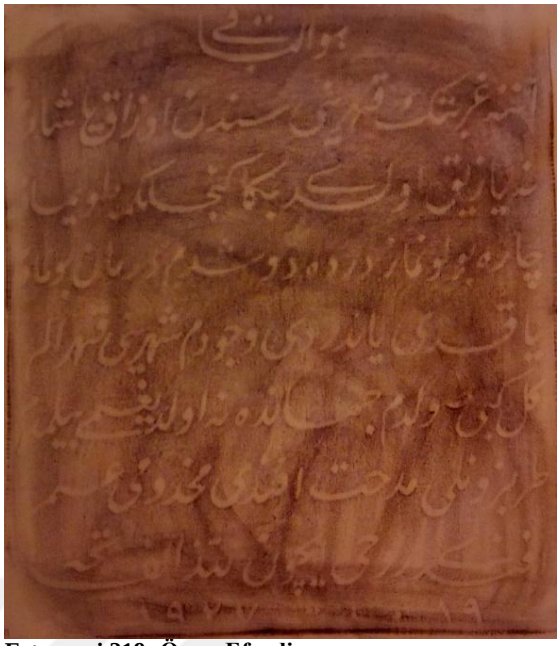

Estampaj 219: Ömer Efendi

Katalog No : 160

Fotoğraf No : 276

Estampaj No : 219

Kimlik Bilgisi : Trabzonlu Midhat Efendi Mahdumu Ömer Efendi

Tarih : 19 Mart 1927 M.

İnceleme Tarihi : 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 58x50 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

آننه غربتك قهرینی سندن اوزاق یاشادم / نه یازیق اولدی بکا گنجلگمه طویمادم / چاره بولونمازدرده دوشدم درمان بولمادم / یاقدی یاندردی وجودم شهرینی قهر الم / گل گبی صولدم جهاندە نه اولدیغمی بیلمدم / طربزونلی مدحت افندی مخدومی عمر / افندی روحي ایچون لله الفاتحه / ۱۹مارت ۱۹۲۷

Hüve'l-Bāḳī

Anne ġurbetin kahrını senden uzak yaşadım / Ne yazık oldı bana gençliğime doymadım /Çāre bulunmaz derde düşdüm dermān bulmadım / Yakdı yandırdı vücūdum şehrini ḳahr-ı elem / Gül gibi soldum cihānda ne oldığımı bilmedim / Trabzonlu Miṯhat Efendi maḥdūmı 'Ömer / Efendi rūḥı içün li'llāhi'l-Fātiḥa / 1927 Mart 19

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mithat Efendi'nin oğlu Ömer Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Paslanmış demir parmaklıklarla çevrili olan çerçeveli mezarın ayak kısmındaki parmaklık bölümü kırık durumda iken baş kısmındaki parmaklığa ise şahide monte edilmiş durumdadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formdaki şahide, yıpranmış bir görüneme sahiptir ve bezeme unsuru içermemektedir.

"Hüve'l Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun ağzından annesine hitafen yazılmış, serzeniş içeren cümleler ile devam etmekte kimlik bilgisi yakını ile birlikte verilerek Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 5 mm olarak ayarlanmıştır.

Fotoğraf 277: Fatma Naciye Hanım

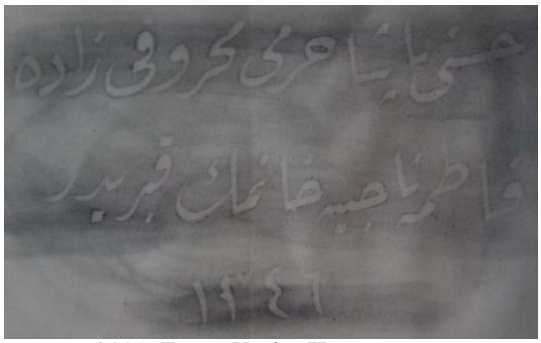

Estampaj 220: Fatma Naciye Hanım

Katalog No	**:** 161
Fotoğraf No	**:** 277
Estampaj No	**:** 220
Kimlik Bilgisi	**:** Hüsni Paşa Haremi Mahrûfizâde Fâtıma Nâciye Hanım
Tarih	**:** 1346 H./ 1926-1927 M.
İnceleme Tarihi	**:** 15 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 28x41 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Rik’a celisi/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

حسنی پاشا حرمی محروفی زاده / فاطمه ناجیه خانمك قبریدر / ١٣٤٦

Ḥüsni Pāşā ḥaremi Maḥrūfi-zāde / Fāṭıma Nācīye Ḫānımıñ ḳabridir / 1346

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüsni Paşa'nın eşi Fatma Naciye Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıdaki mezarın baş kısmına demir cubuklarla sabitlenmiş olan şahideden aynı çerçeve içinde iki tane yer almaktadır. Çerçevenin sol kısmını dolduran şahide (kat no:150-167) başka bir şahsa aittir.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formdaki şahide yapı kitabesi görünümünde bezeme unsuru içermemektedir.

Merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte veren şahide metni vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Üç satırdan oluşan şahide metni için rik'a celisi kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 278: Ali Beyzade Hacı Şaban

Estampaj 221: Ali Beyzade Hacı Şaban

Katalog No : 162

Fotoğraf No : 278

Estampaj No : 221

Kimlik Bilgisi : Ali Beyzade Hacı Şaban

Tarih : 21 Haziran 1928 M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 37x25 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Rik'a celisi/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

زائر! بوره بگشهر اشرافندن علی / بگ زاده حاجی شعبان روحنه / الفاتحه ٢٤ حزیران ١٩٢٨

Zā’ir bura Beyşehir eşrāfından ‘Alī / Bey-zāde Ḥācı Ṣa’bān rūḥuna / El-Fātiḥa 24 Haziran 1928

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Şaban’a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrilmiş, çerçeveli yapıda olan mezar üç kişilik tasarlanmıştır. Yıpranmış görünüme sahip ve parmaklıklara sabitlenmiş olan bu şahide dışında parmaklıkların içinde üç adet yakın tarihli mezar taşı yer almaktadır.

Merhumun nereli olduğunu bildirerek kimlik bilgisi veren şahide metni Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan metnin tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Üç satırdan oluşan şahide metni için rik’a celisi kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir.

Fotoğraf 279: Fatma Şahende Hanım

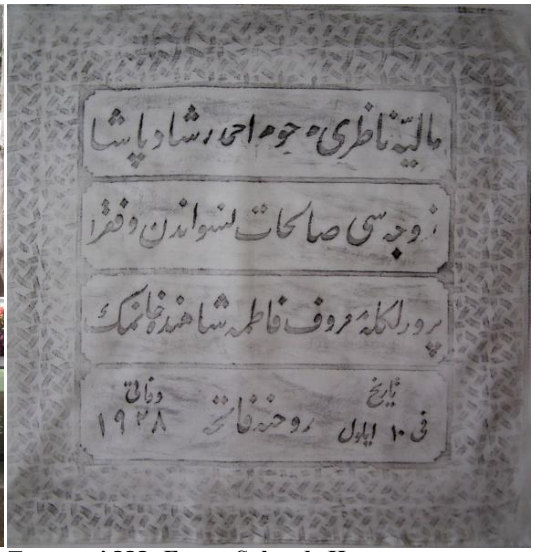

Estampaj 222: Fatma Şahende Hanım

Katalog No : 163

Fotoğraf No : 279/ aş: 280-281

Estampaj No : 222/ aş: 223

Kimlik Bilgisi : Ahmed Reşad Paşa Zevcesi Fâtıma Şâhende Hanım

Tarih : 10 Eylül 1928 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 83x58x14 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma-Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

مالیّه ناظری مرحوم احمد رشاد پاشا / زوجه‌سی صالحات نسواندن و فقرا / پرورلکله معروف فاطمه شاهنده خانمك / روحنه فاتحه / تاریخ وفاتی فی ۱۰ ایلول ۱۹۲۸

Mālīyye nāẓırı merḥūm Aḥmed Reşād Pāşā / Zevcesi ṣāliḥāt-ı nisvāndan ve fuḳarā/ Perverlikle ma'rūf Fāṭıma Şāhende Ḥānımıñ / rūḥuna Fātiḥa Tārīḫ-i vefātı fī 10 Eylül 1928

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet Reşat Paşa'nın eşi Fatma Şahende Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Modern tasarıma sahip olan mezar üç basamaklı, mermer ve çerçeveli yapıdadır. Hemen yanında aynı tasarımda Ahmet Reşat Paşa'nın mezarı yer almaktadır (kat no:159).

Kareye yakın dikey dikdörtgen formda olan şahide de enli mermer kullanılarak yan kısmına da yazı yazıldığı görülmektedir. Şahide metninin etrafı ve üzerine oturtulduğu kaidenin ön kısmı dairesel hatlara sahip ulama geçme motifli bordür ile bezenmiştir.

Merhumenin yakını ile birlikte kimlik bilgisinin verildiği şahide metni, Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Şahidenin yan kısmında ise merhumun kimlik bilgisi ve vefat tarihi tekrarlanmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Şahide metni paftalara bölünmüş dört satırdan oluşurken yan kısımdaki metinde beş satır yer almaktadır. Celi ta'lik yazının kullanıladığı metninde cephenin zemin oyma, yan kısmın ise oyma yöntemi ile hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlıkları 6 mm dir.

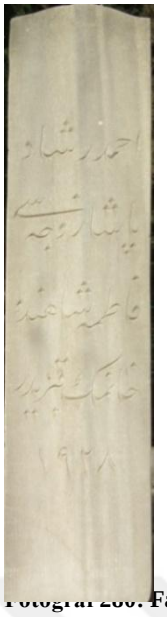

Fotoğraf 280: Fatma Şahende Hanım'ın şahidesi, yan kısmı

Estampaj 223: Fatma Şahende Hanım'ın şahidesi, yan kısmı

Kitabe Metni :

احمد رشاد / پاشانك زوجەسى / فاطمه شاهنده / خانمك قبريدر / ١٩٢٨

Aḥmed Reşād/ Pāşānıñ zevcesi / Fāṭıma Şāhende/ Ḫānımıñ kabridir / 1928

Fotoğraf 281: Fatma Şahende Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 282: Feride Hanım/ Sadiye Hanım

Estampaj 224: Feride Hanım/ Sadiye Hanım

Katalog No : 164

Fotoğraf No : 282

Estampaj No : 224

Kimlik Bilgisi : Feride Hanım-Sadiye Hanım

Tarih : 1347-1357 H./1928-1938 M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 90x60 cm

Malzemesi/ İşlenişi : Mermer/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-Celi Ta'lik / -

Yazı Dili : Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

بسم الله الرّحمن الرّحيم

وقل ربّ ارحمهما كما ربّيانى صغيرًا

Bismi’llāhi’r-Raḥmāni’r-Raḥīm

Ve gul Rabbi’r-ḥamhümā kemā rabbeyānī ṣa’ īrān

- Ya Rab onlar beni küçük yaşımda iken merhametle besledikleri gibi sende şimdi onlara öyle merhamet et. İsra/ 24

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

İki kişi için ortak tasarlanmış olan şahide Feride ve Sadiye Hanım’a aittir. Demir parmaklıklarla kafes şeklinde kapatılmış çerçeveli yapıdaki mezar üç kişilik tasarlanmış aile sofası şeklindedir ve orta kısmında bu şahide yer almaktadır (kat no: 197-198).

Dikey dikdörtgen düz satıhtan oluşan şahidenin tepe noktası üçgen şeklinde bitmektedir ve bezeme unsuru içermemektedir.

Besmele ile başlayan şahide metninde, isra/24. Ayet-i kerimenin ardından latin alfabesi ile bilgi verilmektedir.

Besmele kısmı celi ta’lik ayet kısmı celi sülüs yazı çeşidi ile oyma olarak mermere hakk edilmiştir. Yazıların kalem kalınlığı 7 mm ye göre ayarlanmıştır.

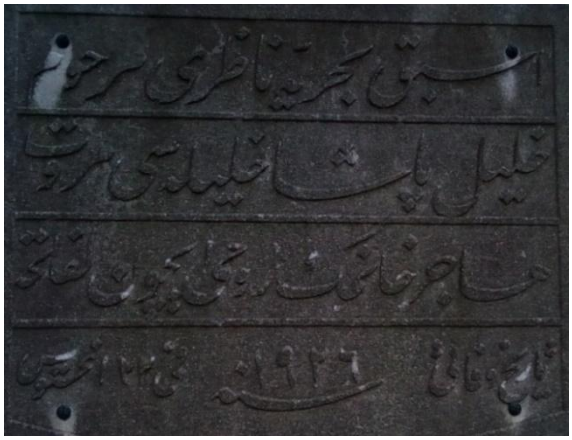

Fotoğraf 283: Mürvet Hacer Hanım

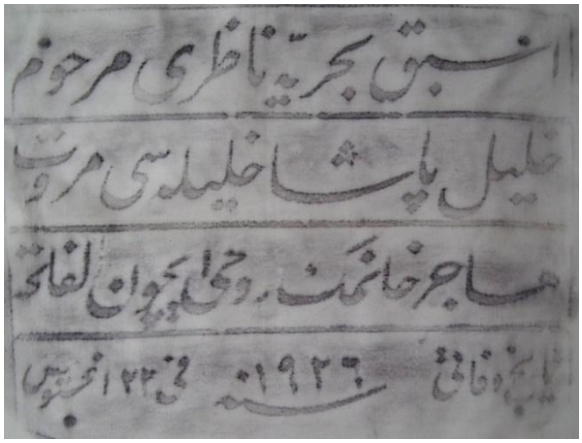

Estampaj 225: Mürvet Hacer Hanım

Katalog No : 165

Fotoğraf No : 283

Estampaj No : 225

Kimlik Bilgisi : Halil Paşa Halîlesi Mürvet Hacer Hanım

Tarih : 22 Ağustos 1926

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 46x56 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

اسبق بحريّه ناظرى مرحوم / خليل پاشا خليلەسى مروت / هاجر خانمك روحى ايچون الفاتحه / تاريخ وفاتى سنه ١٩٢٦ في٢٢ اغستوس

Esbaḳ baḥrīyye nāẓırı merḥūm / Ḫalīl Pāşā ḫalīlesi Mürvet / Hācer Ḫānımıñ rūḥı içün el-Fātiḥa / Tārīḫ -i vefātı sene 1926 fī 22 ağustos

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Halil Paşa'nın eşi Mürvet Hacer Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formdaki şahide yapı kitabesi formunda tasarlanmış, demir parmaklıklarla çevrilmiş olan çerçeveli yapıdaki mezarın baş kısmında yer almaktadır.

Merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte veren şahide metni Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan şahide metninde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk ediliği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

Fotoğraf 284: Hafız Şükriye Hanım

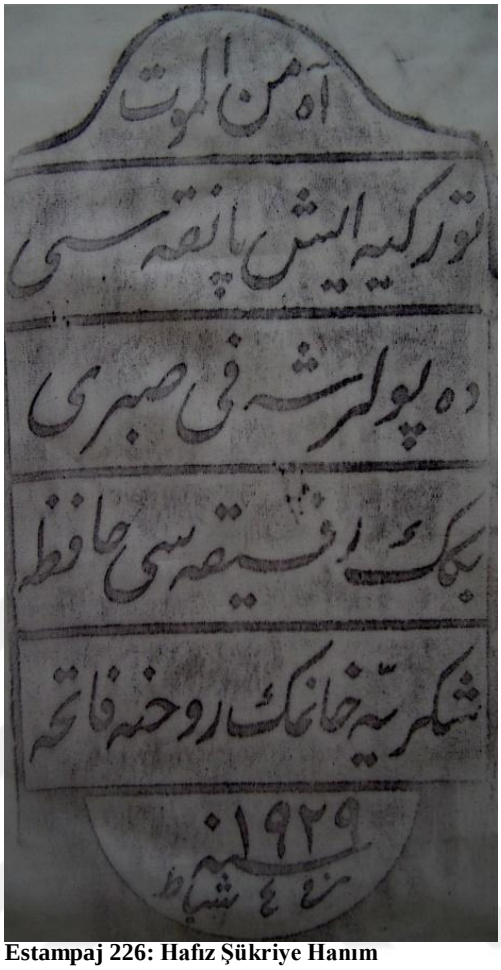

Estampaj 226: Hafız Şükriye Hanım

Katalog No : 166

Fotoğraf No : 284

Estampaj No : 226

Kimlik Bilgisi : Sabri Bey Refîkası Hâfız Şükriye Hanım

Tarih : 4 Şaban H./ 1929 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 110x31 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

اه من الموت
تورکیه ایش پانقەسی / دەپولرشەفی صبری / بگك رفیقەسی حافظه / شکریّه خانمك روحنه فاتحه / سنه ۱۹۲۹ فی ٤ شباط

Āh mine'l-mevt
Türkiye iş bankası / Depolar şefī Ṣabri / Beğiñ refīḳası Ḥāfıẓe / Şükrīyye Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1929 fī 4 Şubat

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Sabri bey'in eşi Şükriye Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmamaktadır. Başka bir mezarın duvarına yaslanmış olan şahide yıpranmış görünmekte ve dik bir şekildedir ancak toprağa sabitlenmemiştir.

Depo taşı olduğu düşünülen, dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmı gül ve yapraklarla bezenmekte başka bezeme unsuru içermemektedir.

"Âh mine'l-mevt" serzenişi ile başlayan şahide metni merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Metinde hicri ay ve miladi yıl kullanıldığı görülmektedir.

Paftalara bölünmüş altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 285: Nuriye Hanım

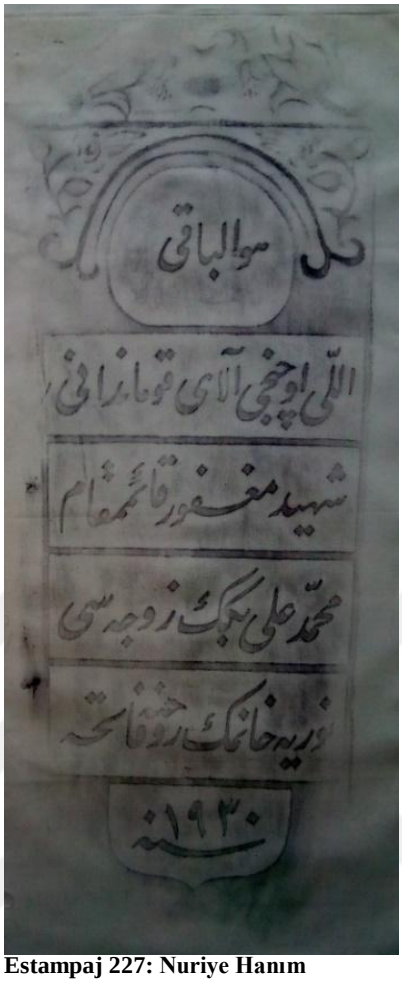

Estampaj 227: Nuriye Hanım

Katalog No : 167

Fotoğraf No : 285

Estampaj No : 227

Kimlik Bilgisi : Kaymakam Mehmed Ali Bey'in Zevcesi Nûriye Hanım

Tarih : 1930 M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 121x33 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی

اللّی اوچنجی آلای قوماندانی / شهید مغفورقائممقام / محمد علی بگك زوجهسی / نوریه خانمك روحنه فاتحه / سنه ۱۹۳۰

Hüve’l-Bāḳī

Elli üçünci Alay Kumandanı / Şehīd maġfūr ḳā’im-maḳām / Meḥmed ‘Alī Beğiñ zevcesi / Nūrīye Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa / Sene 1930

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmet Ali Bey’in eşi Nuriye Hanım’a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmamaktadır. Çerçeveli bir mezarın (kat no: 150-161) iç kısmında mezar duvarına yatay şekilde yaslanmış durumdadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmı vazodan çıkan negis, gül ve yapraklarla bezenmiştir.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Paftalara bölünmüş altı satırdan oluşan metin için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta’lik yazının kalem hakkının verildiğini söylemek mümkündür.

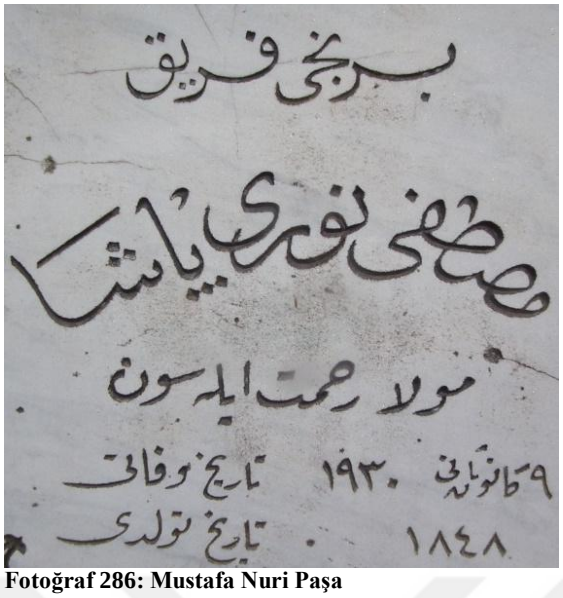

Fotoğraf 286: Mustafa Nuri Paşa

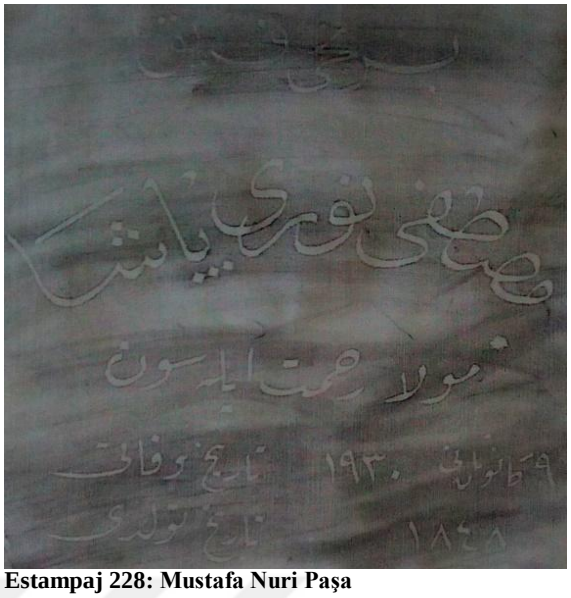
Estampaj 228: Mustafa Nuri Paşa

Katalog No	**:** 168
Fotoğraf No	**:** 286
Estampaj No	**:** 228
Kimlik Bilgisi	**:** Mustafa Nûri Paşa
Tarih	**:** 9 Kânûn-i sani 1930 M.
İnceleme Tarihi	**:** 18 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 34x37 cm
Malzemesi/ İşlenişi	**:** Mermer/ Oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Sülüs-Rik'a celisi/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

برنجی فریق / مصطفی نوری پاشا / مولا رحمت ایلەسون / تاریخ وفاتی ۱۹۳۰ ۹ کانون ثانی تاریخ تولدی ۱۸٤۸

Birinci Ferīk / Muṣṭafa Nūrī Pāşā / Mevlā raḥmet eylesün/ tārīḫ-i vefāt-i 1930 - 9 kānūn-i sānī /tārīḫ-i tevellüdī 1848

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mustafa Nuri Paşa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda, güncel mezarlar tarzında olan mezarın baş kısmında merhumenin ve eşinin kimlik bilgisini latin alfabesi ile veren iki mezar taşı yer almaktadır. Bu şahide demir ayaklara sabitlenmiş mezarın ayak kısmında yer alırken iki parça halinde kullanılmış ve bir kısmına aynı bilgiler latin alfabesi ile kaydedilmiştir.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide yapı kitabesi görünümünde ve bezeme unsuru içermemektedir.

Merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte veren şahide metni vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Doğum ve vefat tarihi için miladi takvim kullanılan metinde vefat ayı rumi takvime göre verilmiştir.

Beş satırdan oluşan şahide metni için ilk iki satırda celi sülüs geri kalanında rik'a celisi kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Birinci ve üçüncü satırlarda kalem kalınlığı 4 mm ikinci satırda 5 mm dört ve beşinci satırlarda 3 mm ye göre ayarlanmıştır.

Fotoğraf 287: Hacı Hafız Ali Efendi

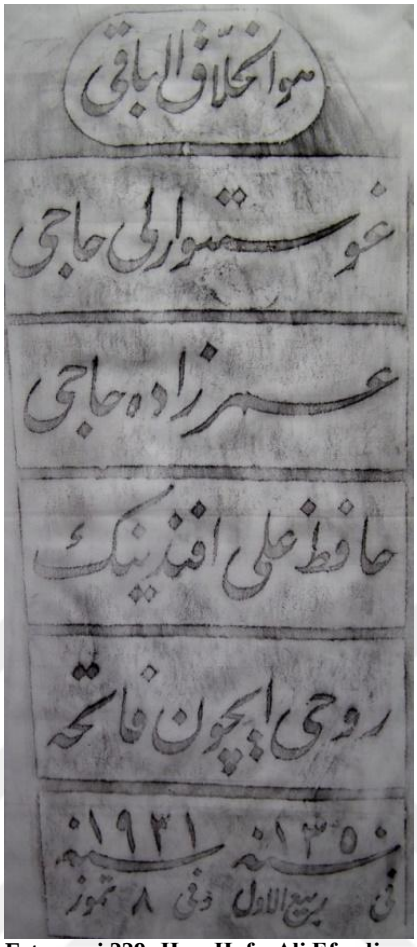

Estampaj 229: Hacı Hafız Ali Efendi

Katalog No : 169

Fotoğraf No : 287

Estampaj No : 229

Kimlik Bilgisi : Ömerzâde Hacı Hâfız Ali Efendi

Tarih : Rebiü'l-evvel 1350 H./ 8 Temmuz 1930 M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar Şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 124x35 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Örfi destarlı kavuk

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی
غوستوارلی حاجی / عمرزاده حاجی / حافظ علی افندینك / روحی اچون فاتحه / سنه ۱۳۵۰ فی ربیع الاول و سنه ۱۹۳۱ في ۸ تموز

Hüve'l-Ḥallāku'l-Bāḳī
Gostivarlı Ḥācı / 'Ömer-zāde Ḥācı / Ḥāfıẓ 'Alī Efendiniñ / Rūḥı içün Fātiḥa / Sene 1350 Fī Rebīü'l-evvel ve Sene 1931 Fī 8 Temmuz

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Gostivarlı Hafız Ali Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmamaktadır. Toprağa sabitlenmemiş olan şahide oldukça yıpranmış, mezarlık duvarına yaslanmış bir halde kaderine terk edilmiş durumdadır.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmını örfi derstarlı kavuk doldurmakta geri kalan kısmında bezeme unsuru yer almamaktadır.

"Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve miladi takvimin birlikte kullanıldığı metinde hicri tarih ay ve yıl şeklinde miladi tarih ise gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı türü kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm olan celi ta'lik yazının hat estetiğine uygun olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 288: Muhiddin Bey

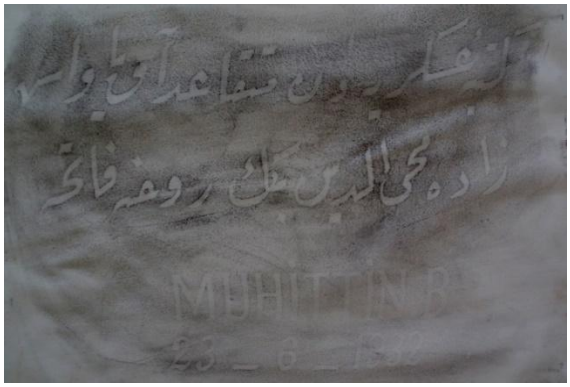
Estampaj 230: Muhiddin Bey

Katalog No	**:** 170
Fotoğraf No	**:** 288
Estampaj No	**:** 230
Kimlik Bilgisi	**:** Muhiddîn Bey
Tarih	**:** 23 Haziran 1932 M.
İnceleme Tarihi	**:** 19 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 49x34 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Taş/ Oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Rik'a celisi/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Toprak

Kitabe Metni :

كتبهٔ عسكريه دن متقاعد آق ياواش / زاده محى الدين بگك روحنه فاتحه

Ketebe-i ‘askerīyyeden müteḳā’id akyavaş/ Zāde Muḥiddīn Beğiñ rūḥuna Fātiḥa

Muhittin B.
23.6.1932

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhiddin Bey’e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Paslanmış demir parmaklıklarla verilmiş olan mezarın yan kısmında parmaklıkların üzerine sabitlenmiş durumdadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan mezar şahidesi yapı kitabesi görünümünde ve bezeme unsur içermemektedir.

Merhumun kimlik bilgisi ve Fatiha talebinden ibaret olan şahide metninin tarih kısmı latin alfabesi ile birlikte verilmekte ve merhumun kimlik bilgisi latin alfabesi ile tekrarlanmaktadır.

İki satırdan oluşan metin için rik’a celisi kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Rik’a yazının kalem kalınlığı 6 mm ye göre ayarlanmıştır.

Fotoğraf 289: Neyir Hanım

Estampaj 231: Neyir Hanım

Katalog No	**:** 171
Fotoğraf No	**:** 289
Estampaj No	**:** 231
Kimlik Bilgisi	**:** Cemal Paşa Zevcesi Neyir Hanım
Tarih	**:** 1933 M.
İnceleme Tarihi	**:** 18 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 46x30 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Mermer/ Oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Ta'lik/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Toprak

Kitabe Metni :

جمال پاشا زوجەسی / نیر خانم روحنه الفاتحه / ۱۹۳۳

Cemāl Pāşā zevcesi /Neyir ẖānım rūḥuna el-Fātiḥa / 1933

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Cemal Paşa'nın eşi Neyir Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır.

Kareye yakın yatay dikdörtgen formda olan şahide yapı kitabesi görünümünde toprak üzerinde yatık duracak şekilde tasarlanmıştır. Şahidenin hemen başında dik tasarlanan başka mezar taşı daha bulunmaktadır ve sonradan defin yapıldığını göstermektedir.

Merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte veren şahide metni, Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde sadece tarih verilmiştir.

Üç satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 6 mm ye göre ayarlanmıştır.

Fotoğraf 290: Hacı Asiye Kuriş

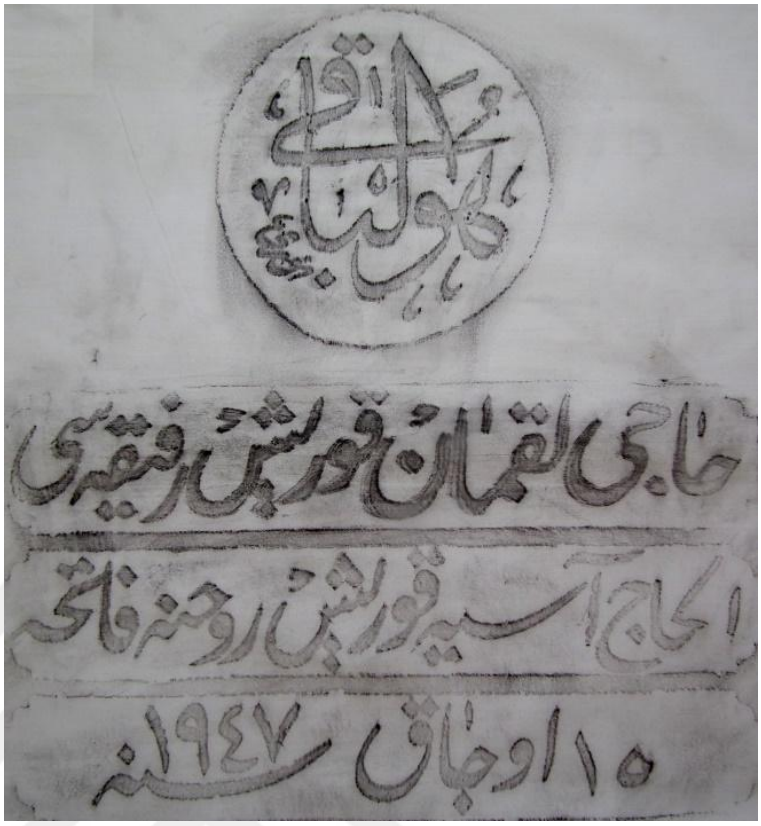

Estampaj 232: Hacı Asiye Kuriş

Katalog No : 172

Fotoğraf No : 290

Estampaj No : 232

Kimlik Bilgisi : Hacı Lokman Kuriş Refîkası Hacı Âsiye Kuriş

Tarih : 15 Ocak 1937 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 98x48 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-Celi Ta'lik/ Nuri Korman

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی (نوری)
حاجی لقمان قوریش رفیقەسی / الحاجی آسیه قوریش روحنه فاتحه /١٥ اوجاق

سنه ١٩٤٧

Hüve'l-Bāḳī (Nūri)

Ḥācı Loḳmān Ḳūrīş refīḳası / El-Ḥācı Āsiye Ḳūrīş rūḥuna Fātiḥa / 15 Ocak Sene 1947

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Lokman Kuriş'in eşi Asiye Kuriş'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda dört kişilik tasarlanmış (kat no: 175-194-200) olan aile sofasının (foto: 324) üçüncü kısmında yer almaktadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmı yüksek kemer şeklinde tasarlanarak orta bölümüne bir adet gösterişli beş dilimli ve üç boyutlu penç yerleştirildiği görülmektedir. Hemen devamında alt kısmı açık kalacak şekilde kare çeviren püsküller bulunmaktadır.

Daire pafta içine alınmış olan "Hüve'l-Bâkî" ibaresinin altında Hattat Nuri Korman'nın ketebesi görülmektedir. Merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte veren şahide metni, Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Dört satırdan oluşan şahide metninin ilk satırı için celi sülüs yazı kullanılırken geri kalan satırların celi ta'lik ve zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

Fotoğraf 291: Mehmet Hayri Sabri Efendi

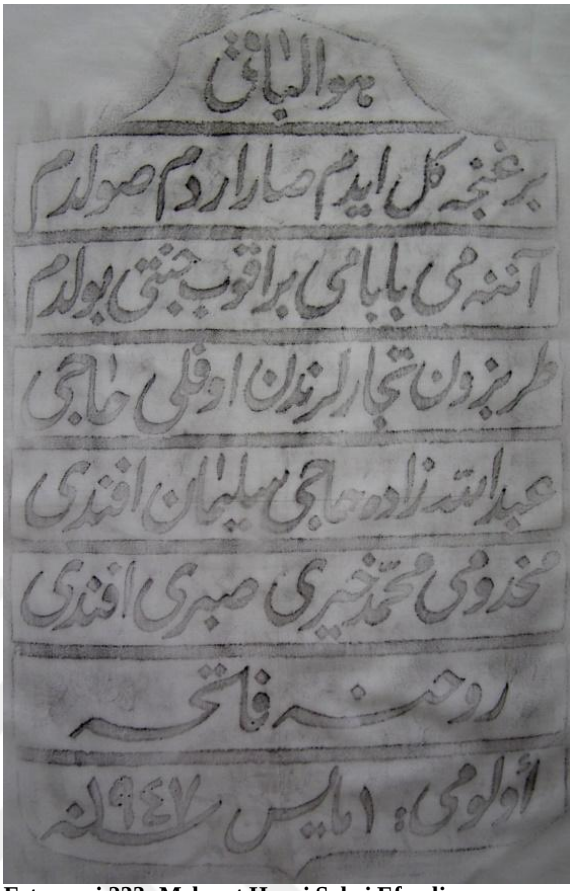

Estampaj 233: Mehmet Hayri Sabri Efendi

Katalog No : 173

Fotoğraf No : 291/ aş: 292-293

Estampaj No : 233/ aş: 234

Kimlik Bilgisi : Hacı Süleyman Efendi Mahdûmı Mehmed Hayri Sabri Efendi

Tarih : 1 Mayıs 1937 M.

İnceleme Tarihi : 21 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 70x42 aş: 68x39 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

بر غنجه گل ایدم صاراردم صولدم / اننەمی بابامی براقوب جنتی بولدم / طربزون تجارلرندن اوفلی حاجی / عبدالله‌زاده حاجی سلیمان افندی / مخدومی محمّد خیری صبری افندی / روحنه فاتحه / اولومی : ۱ مایس سنه ۱۹۳۷

Hüve'l-Bākī̄

Bir ġonca-i gül idim sarardım soldum / Annemi babamı bırakub cenneti buldum / Trabzon tüccārlarından Oflı ḥācı/'Abdullāh-zāde Ḥācı Süleymān Efendi / Maḥdūmı Mehmed Ḫayrī̄ Ṣabri Efendi / Rūḥuna Fātiḥa / Ölümü: 1 Mayıs 1937

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Süleyman Efendi'nin oğlu Hayri Sabri Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip mezarda ayak şahidesi de mevcuttur.

Dikey dikdörtgen formdaki şahide de bezeme unsuru bulunmazken aynı yapıdaki ayak şahidesinde vazodan çıkan gül ağacı yer almaktadır. Zemin oyma yöntemi ile hakk edilen motiflerin üzerine yeşil boya sürülerek kötü bir görüntüye sebep olunmuştur.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metninin ilk iki satırı merhumun ağzından yazılmış ve genç yaşta vefat ettiğini anlatmaktadır. Metnin geri kalan kısmında merhumun kimlik bilgisi yakını ile birlikte verilerek Fatiha talep edilmekte vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 1 cm olan celi ta'lik yazının üzerine sürülen siyah boya sebebi ile görseli kirletilmiştir.

Fotoğraf 292: Mehmet Hayri Sabri Efendi'nin aş.

Estampaj 234: Mehmet Hayri Sabri Efendi'nin aş.

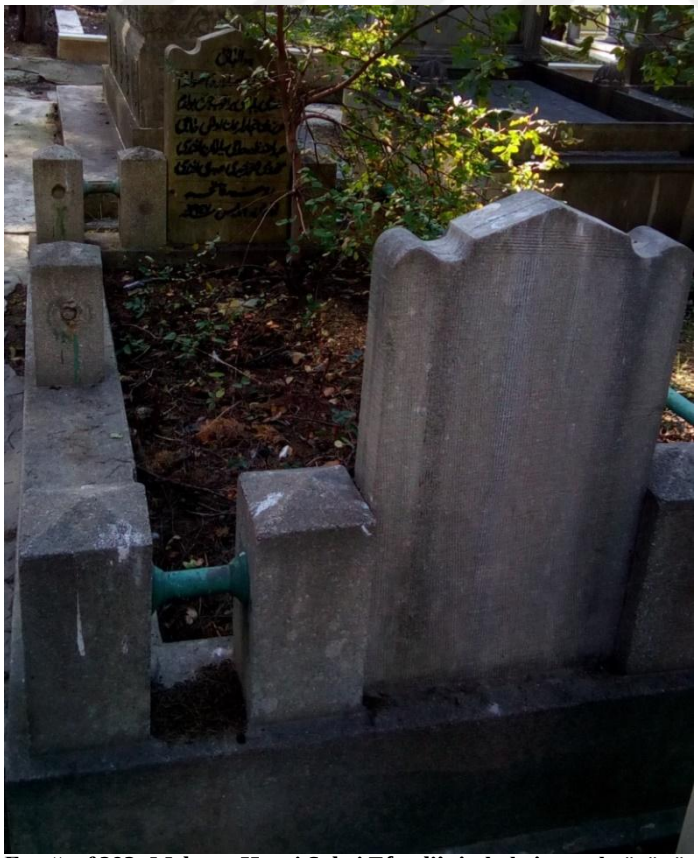

Fotoğraf 293: Mehmet Hayri Sabri Efendi'nin kabri, genel görünüşü

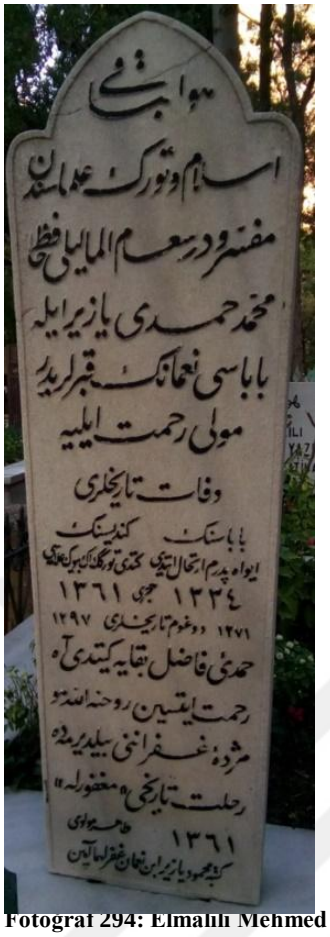

Fotoğraf 294: Elmalılı Mehmed Hamdi Yazır ve babası Numan

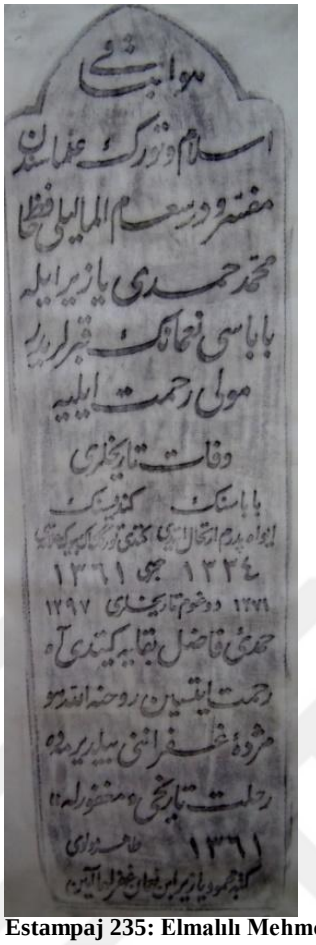

Estampaj 235: Elmalılı Mehmed Hamdi Yazır ve babası Numan

Katalog No : 174

Fotoğraf No : 294

Estampaj No : 235

Kimlik Bilgisi : Elmalılı Hafız Mehmed Hamdi Yazır ve Babası Nu'man

Tarih : 1334-1361 H./ 1916-1942 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 111x38 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ Mahmut Yazır

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
اسلام و تورك علماسندن / مفسّرودر سعام المالیلی حافظ / محمّد حمدی یازیرایله / باباسی نعمانك قبرلریدر / مولی رحمت ایلیه / وفات تاریحلری / باباسنك کندیسنك / اواه پدرم ارتحل ایتدی گیتدی توركك اك بویك علامهسی / ١٣٣٤ حجری ١٣٦١ / ١٢٧١ دوغوم تاریخلری ١٢٩٧ / حمدی فاضل بقایه گیتدی آه / رحمت ایتسین روحنه الله هو / مژده غفراننی بیلدر مهده / رحلت تاریخی (مغفورله) / ١٣٦١ طاهر مولوی / کتبه محمود یازیر ابن نعمان غفر لهما آمین

Hüvel-Bāḳī
İslām ve Türk ‘ulemāsından / Müfessir ve dersi’ām Elmalılı Ḥāfıẓ / Meḥmed Ḥamdi Yazır ile / Babası Nu’mān’ın ḳabirleridir / Mevlā raḥmet eyleye / Vefāt tārḫīleri / Babasının kendisinin / Eyvāh pederim irtiḥal itti gitti Türk’ün en büyük ‘allāmesi / 1334 Hicrī 1361 / 1271 doğum tārīḫleri 1297 / Ḥamdī Fāżıl bekāya gitdi āh / Raḥmet itsin rūḥuna Allāh Hū / Müjde-i ġufrānını bildirmede / Rıḥlet tārīḫi “maġfūr leh” / 1361 Ṭāhir Mevlevī / Ketebehū Mahmūd Yazır ibn Nu’mān ġafera lehümā Āmin

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmet Hamdi Yazır ve babası Nuğman Bey’e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Güncel şekilde mermerle çevrilmiş olan mezarın ayak kısmında latin alfabeli mezar taşı yer alırken baş kısmını bu şahide doldurmaktadır. Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin tepe kısmı sivri kemer şeklinde tasarlanmış ve bezeme unsuru içermemektedir.

“Hüvel-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni önce merhum Hamdi Yazır’ın ardından merhum babasının kimlik bilgilerini vermekte vefat ve doğum tarihlerini de birlikte verip Allahtan rahmet dileyerek sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan metinde sadece tarih yazılarak gün ve ay belirtilmediği görülmektedir. Metnin son kısmında yer alan “Mağfur leh” ifadesinde ebcet hesabı bulunmakta ve Hamdi Yazır’ın vefat tarihinin mânen tarih ile verdiği görülmektedir. Metnin sonunda Mahmut Yazır’ın ketebesi yer almaktadır.

On yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. İlk yedi satırın kalem kalınlığı 7 mm, sekiz ve onyedinci satır 4 mm geri kalan satırların kalem kalınlığı ise 5 mm ye göre ayarlanmıştır.

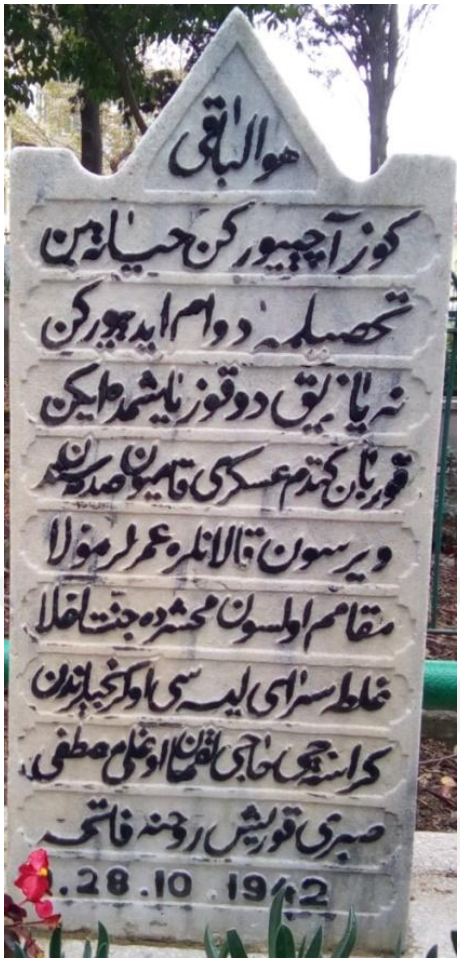

Fotoğraf 295: Mustafa Sabri Kuriş

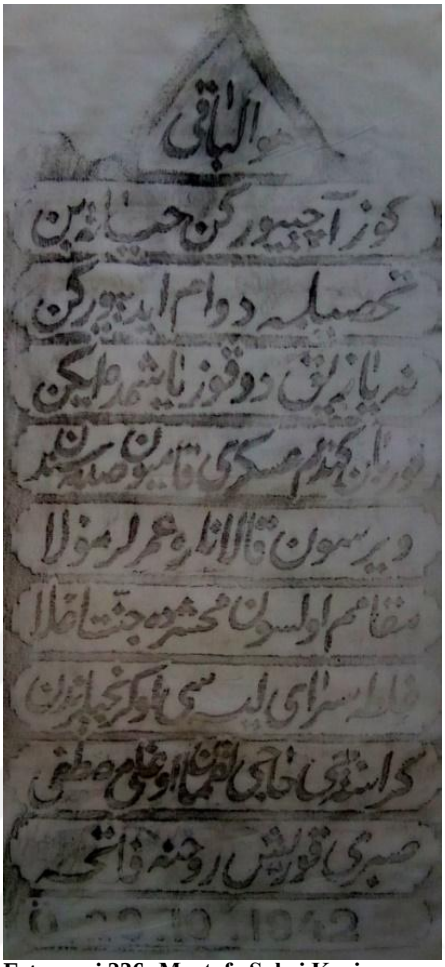

Estampaj 236: Mustafa Sabri Kuriş

Katalog No : 175

Fotoğraf No : 295

Estampaj No : 236

Kimlik Bilgisi : Hacı Lokman Oğlu Mustafa Sabri Kuriş

Tarih : 23 Ekim 1942 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 79x36 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

گوز اچیبورکن حیاته بن / تحصیلمه دوام ایدییورکن / نه یازیق دوقوز یاشمده ایکن/ قوربان گتدم عسکری قامیون صدمه‌سندن / ویرسون قالانلره عمرلر مولا / مقامم اولسون محشرده جنّت اعلا / غلطه‌سرای لیسه‌سی اوگرنجیلرندن / کراسته‌جی حاجی لقمان اوغلی مصطفی / صبری قوریش روحنه فاتحه /

Hüve'l-Bāḳī

Göz açıyorken ḥayāta ben / Taḥṣīlime devam idiyorken / Ne yazık dokuz yaşında iken / Ḳūrbān gittim 'askerī kamyon ṣadmesinden / Virsün kalanlara 'ömürler Mevlā / Maḳāmım olsun maḥşerde cenneti ā'lā / Ġalaṭasarāy lisesi öğrencilerinden / Keresteci Ḥācı Loḳmān oġlu Muṣṭafa / Ṣabri Ḳūrīş rūḥuna Fātiḥa

Ö: 23,10,1942

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Lokman oğlu Mustafa Sabri Kuriş'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda dört kişilik tasarlanmış (kat no: 172-194-200) olan aile sofasının (foto: 324) orta kısmında yer almaktadır.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin başlık kısmı üçgen şekilde tasarlanmış düz mermer satıhtan ibarettir ve bezeme unsuru içermemektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun dilinden yazılmakta neden vefat ettiği anlatılan metinde merhumun çocuk yaşta olduğu anlaşıkmaktadır. Kimlik bilgisinin yakını ile birlikte verildiği metinde Fatiha talebi ile metin sonladırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde vefat tarihinin gün-ay-yıl şeklinde işlendiği ve latin rakamlarla keydedildiği görülmektedir.

Kartuşlara bölünmüş on satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 296: Mustafa Asım Efendi

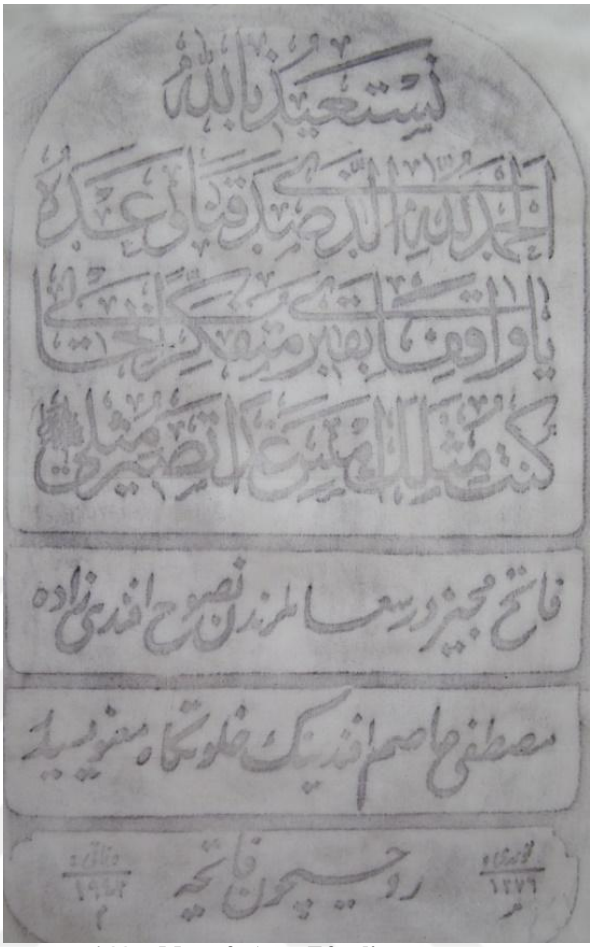

Estampaj 237: Mustafa Asım Efendi

Katalog No : 176

Fotoğraf No : 296/ aş: 297-298

Estampaj No : 237/ aş: 238

Kimlik Bilgisi : Mustafa Asım Efendi

Tarih : 1276 H./ 1942 M.

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahideleri kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 100x40/ aş: 89x35 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs, Celi Ta'lik/ Hamid Aytaç

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Örfi destarlı kavuk

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

نستعيذبالله

الحمدللهالّـذى صـد قنـا وعـده / ياواقفـا بقبـرى متفكّـرا نحـاى / كنـت مثلـك امـس غـدا تصـير مثلـى / فـاتح مجيزدرسعاملرندن / نصوح افندى زاده / مصطفى حاصم افندينك خلوتگاه معنويسيدر / روحنه فاتحه / دوغومى: ١٢٧٦ ه وفاتى: ١٩٤٢ م

Neste῾īzü bi'llāh

Elḥamdüli'llāhilleẕi ṣadaḳanā va'dehū/ Yā vāḳıfen bi ḳabrī mütefekkiren niḥāyî/ Küntü mislike emsi ġaden taṣīru mislī / (Hamid Gufire lehüma) / Fātiḥ mücīz dersi'āmlarından Naṣūḥ Efendi-zāde / Muṣṭafa Ḥāṣım Efendiniñ ḫalvetgāh-ı ma'nevīsidir / rūḥuna Fātiḥa /Doğumu 1276 H. Vefātı 1942 M.

- Allah'a sığınarak, Bize va'dini yerine getiren/va'dinde doğru olan Allah'a hamdolsun Ey kabrim(in başın)da sonumu tefekkür ederek duran (kişi) Dün ben senin gibiydim, yarın sen benim gibi olacaksın.

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mustafa Asım Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Güncel mezar şeklinde çerçeveli yapıya sahip olan mezarın ayak şahidesi de mevcuttur.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan baş şahidesinin başlık kısmını örfi destarlı kavuk oluşturmaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinin tepe noktası sivri kemer şeklinde sonlandırılmış cephe kısmını ise saksıdan çıkan gül ağacı doldurmaktadır.

"Neste'îzü bi'llah" ibaresi ile başlayan şahide metninde dua kısmı yer almakta ve hemen bitiminde "Hamid Gufire lehüma" ketebesi bulunmaktadır. Hamid Aytaç'a ait olan ketebe ilk dört satırı oluşturan celi sülüs satır istifinin sonunda bulunmaktadır. Ardından merhumun kimlik bilgisi verilerek Fatiha talebi ve vefat tarihi ile metin sonlandırılmaktadır.

İlk dört satırı celi sülüs ile satır istifi uygulanarak yazılan metin dua kısmını oluşturmaktadır. Geri kalan üç satır ise paftalara bölünmüş ve celi ta'lik yazı kullanılmıştır. Kalem kalınlığı 6 mm olan yazılar zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edilmiştir.

Fotoğraf 297: Mustafa Asım Efendi'nin aş.

Estampaj 238: Mustafa Asım Efendi'nin aş.

Fotoğraf 298: Mustafa Asım Efendi'nin kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 299: Hâcce Fitnat

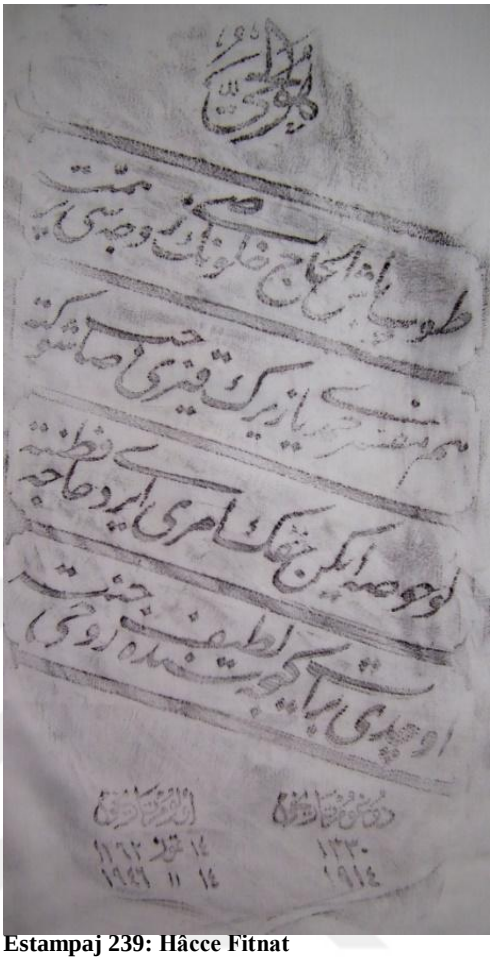

Estampaj 239: Hâcce Fitnat

Katalog No : 177

Fotoğraf No : 299

Estampaj No : 239

Kimlik Bilgisi : Hamdi Yazırın Kızı Hâcce Fitnat

Tarih : 14 Temmuz 1362 R. / 14 Kasım 1936 M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 93x49 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالحی
طوپ باش الحاج خلوصی نك زوجه‌سی پرهمّت / هم مفسر حمدی یازیرك قیزی صاحب شوکت / لوحوصه ایکن حقك امری ایردی حاجه فطنته / اوچدی برات گیجه‌سنده لطیف روحی جنته / دوغوم تاریخی ۱۳۳۰ – ۱۹۱٤ اولوم تاریخی ١٤ تموز ١٣٦٢ ١٤،١١،١٩٤٦

Hüve'l-Ḥayy
Topbaş el-Ḥāc Ḫulūşinin zevcesi Pür-himmet / Hem müfessir Ḥamdi Yāzırın kızı Ṣāḥib-şevket / Loḥūsa iken ḥaḳḳın emri irdi Ḥācce Fiṭnata / Uçdı berāt gecesinde laṭīf rūḥı cennete / Doğum tārīḫi 1330-1914 Ölüm tārīḫi14 Temmuz 1362 14.11.1946

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hulusi Bey'in eşi, Hamdi Yazır'ın kızı Fitnat Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıdaki mezar, sekiz kişilik tasarlanmış bir aile sofasıdır (Topbaş aile mezarlığı foto: 345). (kat no: 191-205) Bu aile sofasında bulunan şahidelerin tamamında aynı mermer kullanılması ve temiz görünümü, sofanın sonradan yaptırıldığını düşündürmektedir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin tepe noktası beşik kemer formunda oval bitmekte alınlık kısmında bir adet penç yer almaktadır. Metin etrafı sırmalardan oluşmaktadır.

"Hüve'l-Hayy" ifadesi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakınları ile birlikte vererek doğum ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Rumi ve miladi takvim kullanılan metinde doğum tarihi sade yıl vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir. Şahide için kullanılan mermer ve bezemeler; üzerindeki vefat tarihlerinin aksine günümüz işçiliği olduğunu belli eder düzeydedir. Sofadaki diğer şahidelerin yazıları Hamid Aytaç'a ya da Hüsrev Subaşı'na aittir. Ketebesi bulunmayan bu yazının Hüsrev Subaşı'na ait olmadığı kendisiyle yapılan görüşme sonucunda öğrenilmiştir. Hamid Aytaç'ın Topbaş ailesi ile olan samimiyetinden ötürü bu yazının kendisine ait olabileceği düşünülmektedir.

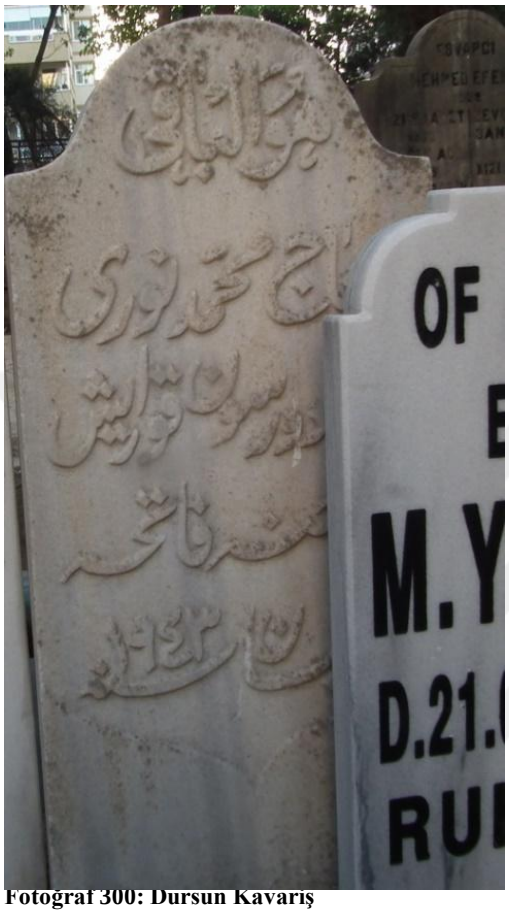

Fotoğraf 300: Dursun Kavariş

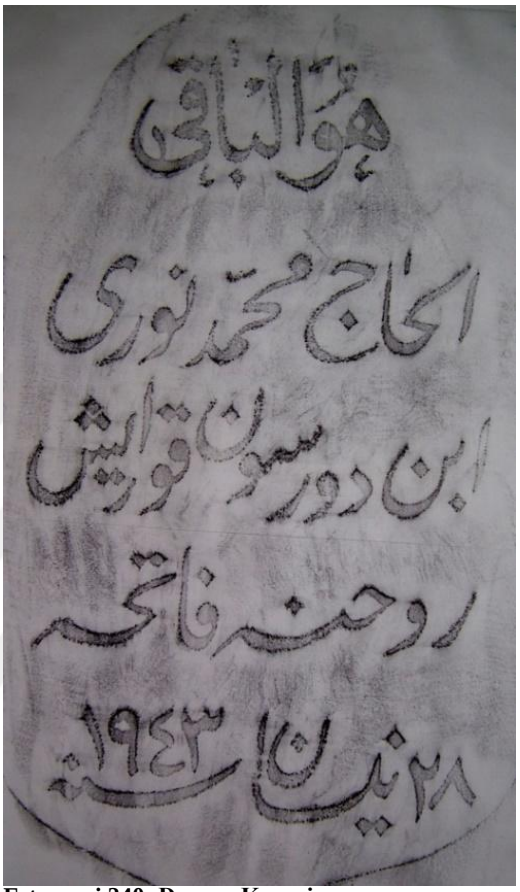

Estampaj 240: Dursun Kavariş

Katalog No **:** 178

Fotoğraf No **:** 300

Estampaj No **:** 240

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Muhammed Nûri İbn Dursun Kavâriş

Tarih **:** 28 Nisan 1943 M.

İnceleme Tarihi **:** 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 79x24 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **: -**

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

ا الحاج محمّد نوری / ابن دورسون قواریش / روحنه فاتحه / سنه ١٩٤٣ ٢٨ نسان

Hüve'l-Bāḳī

El-ḥāc Muḥammed Nūri / İbn Dursun Ḳavāriş / Rūḥuna Fātiḥa / Sene 1943 - 28 Nisān

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Dursun Kavariş oğlu Muhammed Nuri Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip olan mezara iki defin daha yapıldığı eklenen mezar taşlarından anlaşılmaktadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmının beşik kemer şeklinde tasarlandığı ve bezeme unsuru içermediği görülmektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Beş satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

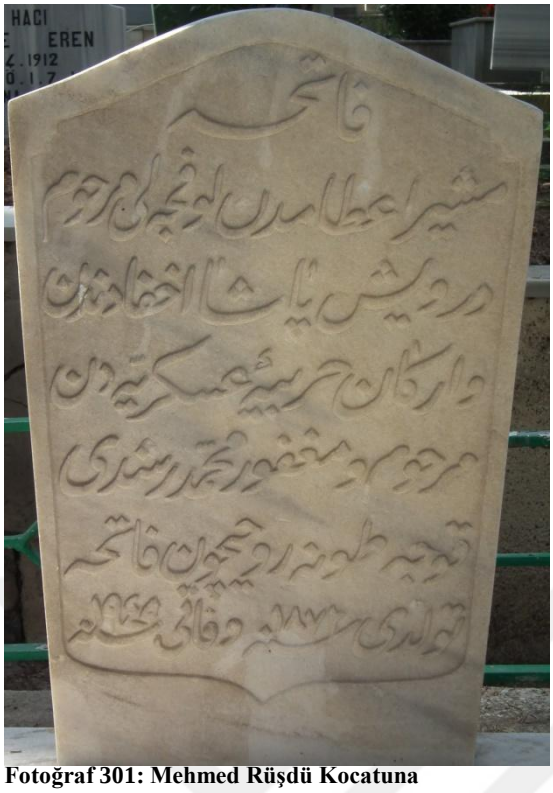

Fotoğraf 301: Mehmed Rüşdü Kocatuna

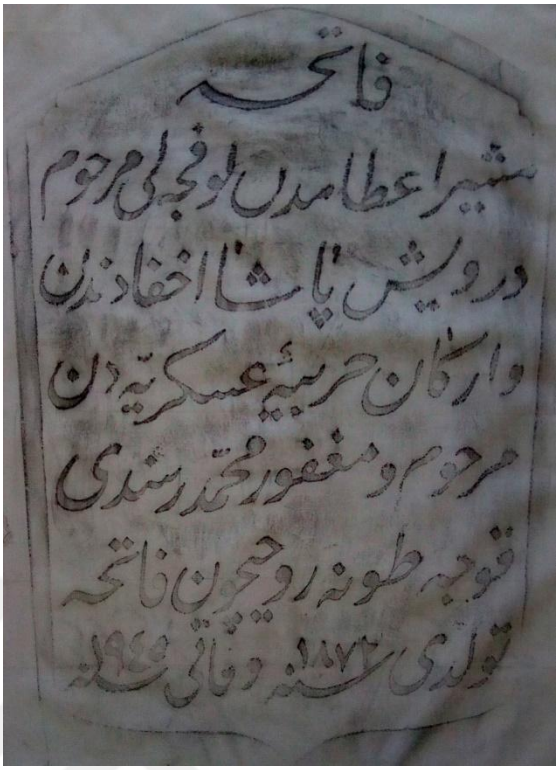

Estampaj 241: Mehmed Rüşdü Kocatuna

Katalog No : 179

Fotoğraf No : 301

Estampaj No : 241

Kimlik Bilgisi : Mehmed Rüşdü Kocatuna

Tarih : 1945 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 60x40 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

فاتحه

مشیراعظامدن لوفجەلی مرحوم / درویش پاشا اخفادندن / و ارکان حربیۂ عسکریّەدن / مرحوم و مغفور محمّد رشدی / قوجه طونه روحیچون فاتحه / تولدی سنه ۱۸۷۲ وفاتی سنه ۱۹٤٥

Fātiḥa

Müşīr-i a'ẓāmdan lofcalı merḥūm / Dervīş Pāşā aḫfādından / Ve erkānı ḥarbīyye-i 'askerīyyeden / Merḥūm ve maġfûr Muḥammed Rüşdi / Kocatuna rūḥī-çün Fātiḥa / Tevellüdi sene 1872 vefātı sene 1945

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmet Rüştü Kocatuna'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli olan mezar güncel yapıdadır.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin tepe noktası basık kemer formunda tasarlamış ve bezeme unsuru içermemektedir.

"Fatiha" kelimesi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi doğum ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Vefat tarihi miladi takvime göre işlenmiştir.

Yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

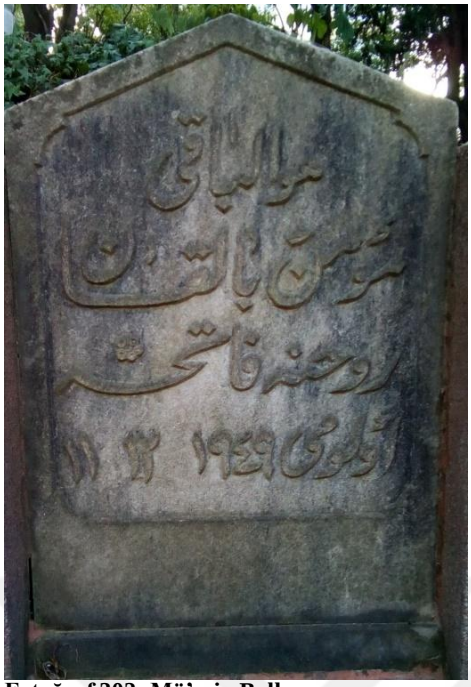

Fotoğraf 302: Mü'min Balkan

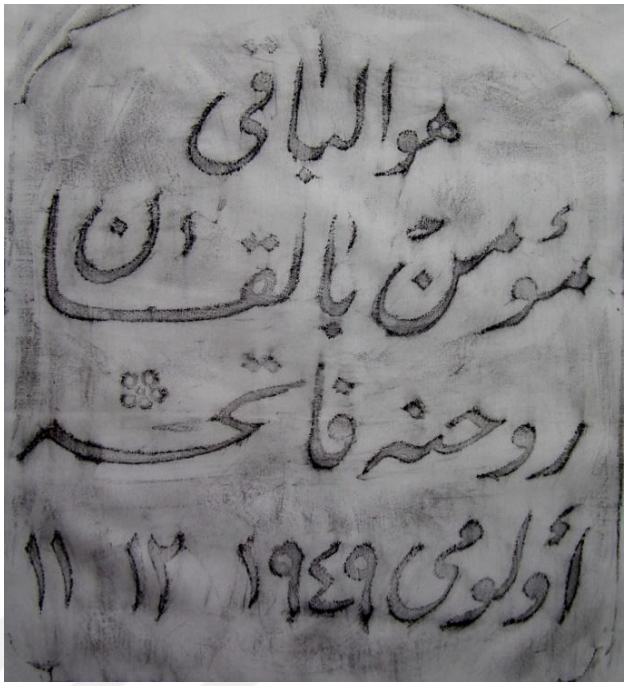

Estampaj 242: Mü'min Balkan

Katalog No : 180

Fotoğraf No : 302

Estampaj No : 242

Kimlik Bilgisi : Mü'min Balkan

Tarih : 11 Aralık 1949

İnceleme Tarihi : 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 66x43 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

مؤمن بالقان / روحنه فاتحه / اولومی ١١،١٢،١٩٤٩

Hüve’l-Bāḳī

Mü’min Balkan / Rūḥuna Fātiḥa / Ölümü 11.12.1949

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mümin Balkan’a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli ve tek kişi için geniş olan bir mezara sahiptir.

Dikey dikdörtgen yapıdaki şahidenin tepe kısmı üçgen bitmekte ve bezeme unsuru içermemektedir.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlaya şahide metni merhumun adı, Fatiha talebi ve vefat tarihinden ibarettir. Miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm dir.

Fotoğraf 303: Abdulhalim

Estampaj 243: Abdulhalim

Katalog No **:** 181

Fotoğraf No **:** 303/ aş: 304-305

Estampaj No **:** 243/ aş: 244

Kimlik Bilgisi **:** Hacı Osmanzâde Abdülhalîm

Tarih **:** 1369 H. / 1950 M.

İnceleme Tarihi **:** 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 103x40/ aş: 78x38 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Mermer/ Zemin oyma-Oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe-Arapça

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
كلّ حی یموت / والله حیّ لا یموت / اوف قضاسنك صامری / كوی اشرافندن حاجی عثمان / زاده عبدالحلیم روحنه فاتحه / دوغوم سنه ١٢٩٨ اولوم سنه ١٣٦٩ / حاجی عبدالحلیم افندینك روحنه فاتحه

Hüve'l-Bāḳī
Küllü ḥayyün yemūt / Vallāhi ḥayyun lā yemūt / Of ḳażāsının Ṣāmiri / Köy eşrāfından Ḥācı ʻOsmān- / Zāde ʻAbdülḥalīm rūḥuna Fātiḥa / Doğum Sene 1298 ölüm sene 1369 / Ḥācı ʻAbdülhalīm Efendiniñ rūḥuna Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Abdulhalim Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip mezar dört kişilik çevrilmişdir. Bunlardan iki tanesi güncel mezar taşı şeklindeyken bir tanesi eski şahidedir (kat no: 192).

Dikey dikdörtgen formda olan şahide bezeme unsuru içermemektedir. Ayak şahidesinde saksıdan çıkan gül ağacının oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini vermekte doğum ve vefat tarihinden sonra Fatiha talep ederek metin sonlandırılmaktadır.

Üç paftaya bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 304: Abdulhalim'in aş.

Estampaj 244: Abdulhalim'in aş.

Fotoğraf 305: Abdulhalim'in kabri, genel görünüşü

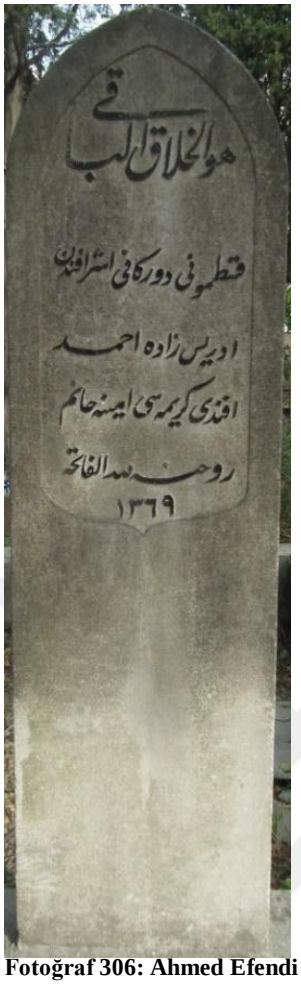

Fotoğraf 306: Ahmed Efendi

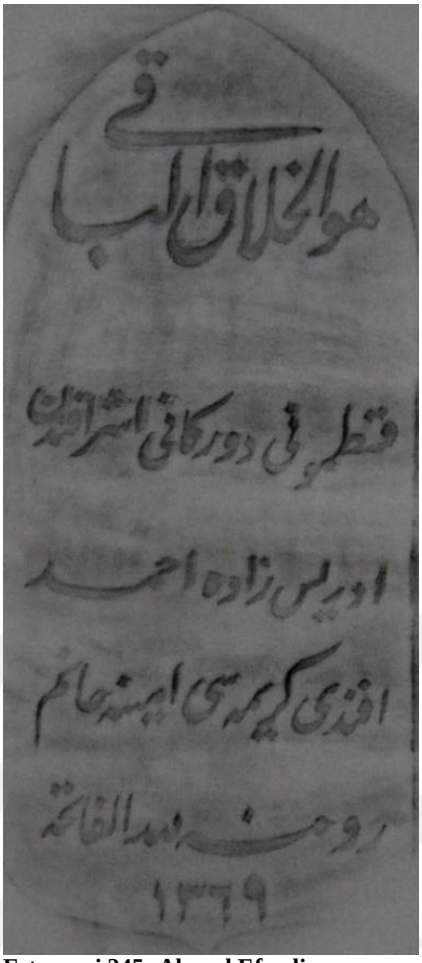

Estampaj 245: Ahmed Efendi

Katalog No : 182

Fotoğraf No : 306

Estampaj No : 245

Kimlik Bilgisi : İdriszâdeAhmed Efendi

Tarih : 1369 H. / 1950 M.

İnceleme Tarihi : 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 110x31/ aş: 100x30 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی

قسطمونی دورکانی اشرافندن / ادریس زاده احمد / افندی کریمەسی امینه حانم / روحنه لله الفاتحه / ١٣٦٩

Hüve'l-Ḥallāḳu'l-Bāḳī

Kastamonu Devrekāni eşrāfından / İdris-zāde Āḥmed / Efendi kerīmesi Emīne Hanım / Rūḥuna li'llāhi'l-Fātiḥa / 1369

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet Efendi'nin kızı Emine Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda olan mezar üç kişilik (kat no: 188-199) tasarlanmıştır ve bu şahide son kısımda yer almaktadır.

Dikey dikdörtgen formda tasarlanmış olan şahidenin tepe kısmı sivri kemer görünümüne sahiptir ve şahide bezeme unsuru içermemektedir.

"Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 307: İbrahim Zıpkın

Estampaj 246: İbrahim Zıpkın

Katalog No : 183

Fotoğraf No : 307

Estampaj No : 246

Kimlik Bilgisi : Edirneli Hacı İbrâhîm Zıpkın

Tarih : 12 Nisan 1950 M.

İnceleme Tarihi : 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 82x48 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-Celi Ta'lik-Rik'a / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هو

جمله فانیست باقی همه اوست / ادرنه‌لی حاجی ابراهیم زیبقین / روحنه فاتحه / دوغدیغی تاریخ ۱۳۱۸ اولوم تاریخی ۱۲،٤،۱۹۵۰

Hū

Cümle fānīst bāḳī heme ūst / Edirneli Ḥācı İbrāhīm Zıpkın / Rūḥuna Fātiḥa / Doğduğu tārīḫ 1318 ölüm tarihi 12.4.1950

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı İbrahim Zıpkın'a ait olan mezar şahidesinin asıl yeri bilinmemektedir. Mezarlık duvarlarına rastgele dayatılmış olan diğer taşlar gibidir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin tepe noktası üçgen tasarlanmıştır ve şahide bezeme unsuru içermemektedir.

"Hû" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisinin ardından Fatiha talep etmekte doğum ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Vefat tarihi için miladi takvim kullanılan metinde tarihin gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir. Metnin altında latin alfabesi ile tekrar kimlik bilgisi verilmiştir.

Beş satırdan oluşan şahide metninde ilk satırla beraber üç ve dördüncü satırlarda celi sülüs ikinci satırda celi ta'lik ve son satırda rik'a yazı kullanıldığı görülmektedir. Kalem kalınlıkları ilk satırda 9 mm iki ve üçüncü satırda 7 mm dördüncü satırda 5mm ve beşinci satırda 3 mm ye göre ayarlanmıştır. Yazılar hat estetiğine uygun değildir.

Fotoğraf 308: Nüshet Nusret Hanım

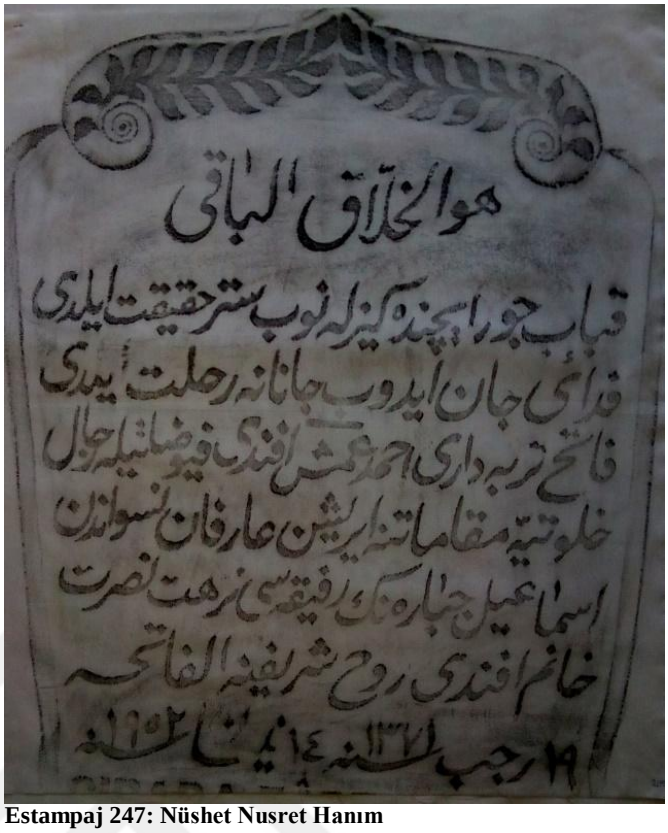

Estampaj 247: Nüshet Nusret Hanım

Katalog No : 184

Fotoğraf No : 308

Estampaj No : 247

Kimlik Bilgisi : İsmail Cibare'nin Refîkası Nurhet Nusret Hanım

Tarih : 19 Receb 1371 H./ 14 Nisan 1952 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 90x58 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی

قباب جورایچنده گیزلەنوب ستر حقیقت ایلدی / فدا ئ جان ایدوب جانانه رحلت ایلدی / فاتح توربەداری احمد عمش افندی فیوضاتیله رجال / خلوتیّه مقاماتنه ایریشن عارفان نسواندن / اسماعیل جبارەنك رفیقەسی نرهت نصرت / خانم افندی روح شریفنه الفاتحه / ١٩ رجب سنه ١٣٧١ ١٤ نسان سنه ١٩٥٢

Hüve'l-Ḫallāḳu'l-Bāḳī

Ḳıbb-ı cevr içinde gizlenüb setr-i ḥaḳīḳat eyledi / Fedā-i cān idüb cānana rıḥlet eyledi / Fātiḥ türbedārı Aḥmed 'Amiş Efendi füyūżatıyla ricāl-i / Ḫalvetīyye maḳāmātına irişen 'ārifān-ı nisvāndan / İsmā'īl Cibārenin refīkası Nüzhet Nuṣret / Ḫānımefendi rūḥ-ı şerīfine el-Fātiḥa / 19 Receb sene 1371 14 Nisān sene 1952

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

İsmail Cibare'nin eşi Nüzhet Nusret Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip olan mezarda şahidenin önünde zemine yakın tasarlanmış başka mezar taşı yer alması sonradan defin yapıldığını göstermektedir.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin tepe noktası yapraklarla bezenmiş kaş kemer formunda tamamlanmakta ve başka bezeme unsuru içermemektedir.

"Hüve'l hallakul Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni aynı tevekkül ile devam ederek merhumenin kimlik bilgisini yakını ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir. Metnin altında latin alfabesi ile merhumenin kimlik bilgisi tekrar verilmiştir.

Sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 309: Nacife Çakır

Estampaj 248: Nacife Çakır

Katalog No : 185

Fotoğraf No : 309

Estampaj No : 249

Kimlik Bilgisi : Hâfız İrfan Kerîmesi Nacife Çakır

Tarih : 22 Kasım 1952 M.

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 84x28 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-Rik'a celisi / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی

غنجه گل ایدم بابا اوجاغنده / یتیشدی اجل ایکی یاشمده / بر حیلی درت چکدم انا قوجاغنده

Hüve'l- Ḥallāḳul bāḳī

Ġonca gül idim baba ocağında / Yetişdi ecel iki yaşımda / Bir ḥayli dert çekdim ana kucağında

Taraklılı Hâfız İrfan kerîmesi Nacife Çakır
Ru. Fa. Do. 30.11
1950 ö. 22.11.1952

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hafız İrfan Bey'in kızı Nacife Çakır'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli olan güncel yapıdaki mezarda yakın tarihli başka bir defin daha bulunmaktadır.

Depo taşı olduğu düşünülen, dikey dikdörtgen yapıdaki şahidenin başlık kısmını tanzimat güneşi oluşmakta ve alınlık kısmında bir adet penç yer almaktadır.

"Hüve'l- Ḥallāḳul bāḳī" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumenin iki yaşında bir kız çocuğu olduğunu belirtmekte kimlik bilgisi ve vefat tarihi latin alfabesi ile verilmektedir.

Kartuşlara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs ve rik'a yazı çeşitlerinin kullanıldığı zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm ye ayarlanmıştır. Yazılar hat estetiğine uygun değildir.

Fotoğraf 310: Hacı Sadık Alemdar

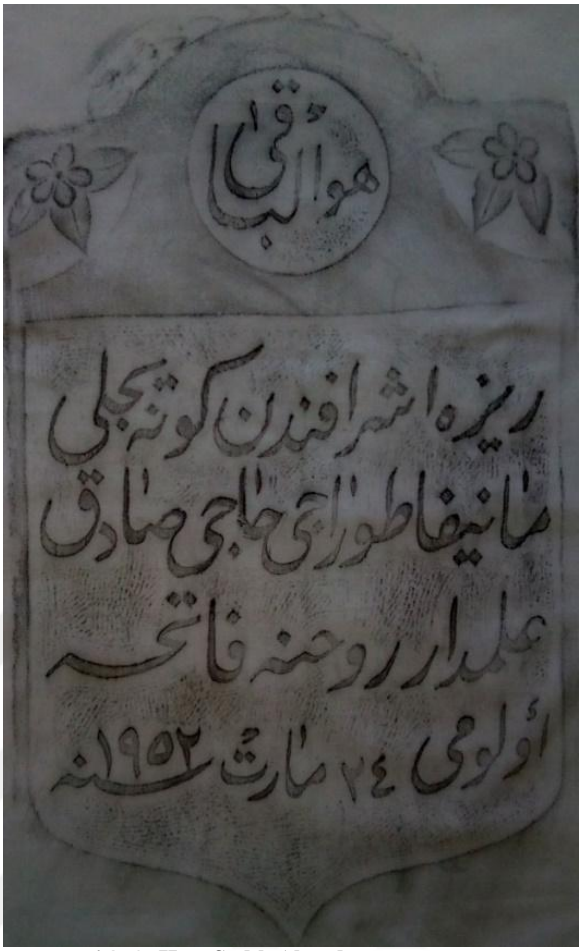

Estampaj 249: Hacı Sadık Alemdar

Katalog No : 186

Fotoğraf No : 310

Estampaj No : 249

Kimlik Bilgisi : Manifaturacı Hacı Sâdık Alemdar

Tarih : 24 Mart 1952 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 80x40 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

ریزه اشرافندن گونەیجلی / مانیفاطوراجی حاجی صادق / علمدارروحنه فاتحه / اولومی ٢٤ مارت ١٩٥٢

Hüve'l-Bāḳī

Rize eşrāfından Güneyceli / Mānīfaṭūracı Ḥācı Ṣādıḳ / ʻĀlemdār rūḥuna Fātiḥa / Ölümü 24 Mart sene 1952

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Sadık Alemdar'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip olan mezarda ayak şahidesi yer almamaktadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin tepe noktası beşik kemer şeklinde tamamlanmakta sağ ve sol köşelerinde papatya bulunmaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Beş satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm ye göre ayarlanmıştır.

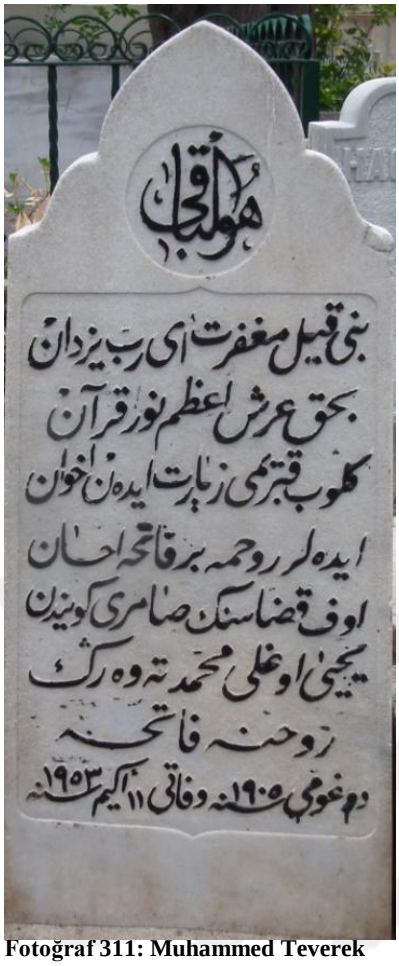

Fotoğraf 311: Muhammed Teverek

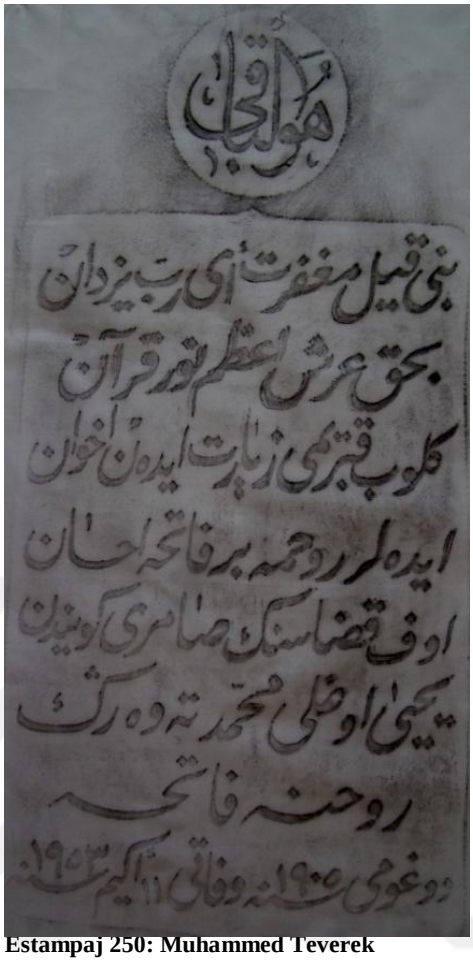

Estampaj 250: Muhammed Teverek

Katalog No : 187

Fotoğraf No : 311/ aş: 31-313

Estampaj No : 251/ aş: 252

Kimlik Bilgisi : Yahya Oğlu Muhammed Teverek

Tarih : 11 Ekim 1953 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 96x39/ aş: 93x37 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

بنی قیل مغفرت آی ربّ یزدان / بحق عرش اعظم نور قران / گلوب قبرمی زیارت ایدەن اخوان / ایدەلر روحمه بر فاتحه احسان / اوف قضاسنك صامری کویوندن / یحیی اغلی محمّد تەوەرك / روحنه فاتحه / دوغومی سنه ۱۹۰۵ وفاتی ۱۱ اکیم سنه ۱۹۵۳

Hüve'l-Bāḳī

Beni kıl maġfiret ey rabb-i yezdān / Bi-ḥaḳk-ı 'arş-ı 'āẓam nūr-ı Kur'ān / Gelib ḳabrimi ziyāret iden iḫvān / İdeler rūhuma bir Fātiḥa iḥsān / Of ḳażāsının Ṣāmirī köyünden / Yaḥya oğlu Muḥammed Teveren / Rūḥuna Fātiḥa / Doğumu sene 1905 vefātı 11 Ekim sene 1953

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Yahya Bey'in oğlu Muhammed Teveren'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıdaki mezarda ayak şahidesi de mevcuttur.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin tepe kısmı üç dilimli sivri kemer şeklinde tasarlanmış ve bezeme unsuru içermemektedir. Aynı formdaki ayak şahidesinde saksıdan çıkan gül ağacı yer almaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini yakını ile birlikte vererek Fatiha talep etmekte doğum ve vefat tarihleri ile sonlandırılmaktadır. Vefat tarihi için miladi takvim kullanılan metinde tarih kısmının gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir.

Dokuz satır celi ta'lik yazıdan oluşan şahide metni zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilmiş, kalem kalınlığı 7 mm ye göre ayarlanmıştır.

Fotoğraf 312: Muhammed Teverek'in aş.

Estampaj 251: Muhammed Teverek'in aş.

Fotoğraf 313: Muhammed Teverek'in kabri, genel görünüşü

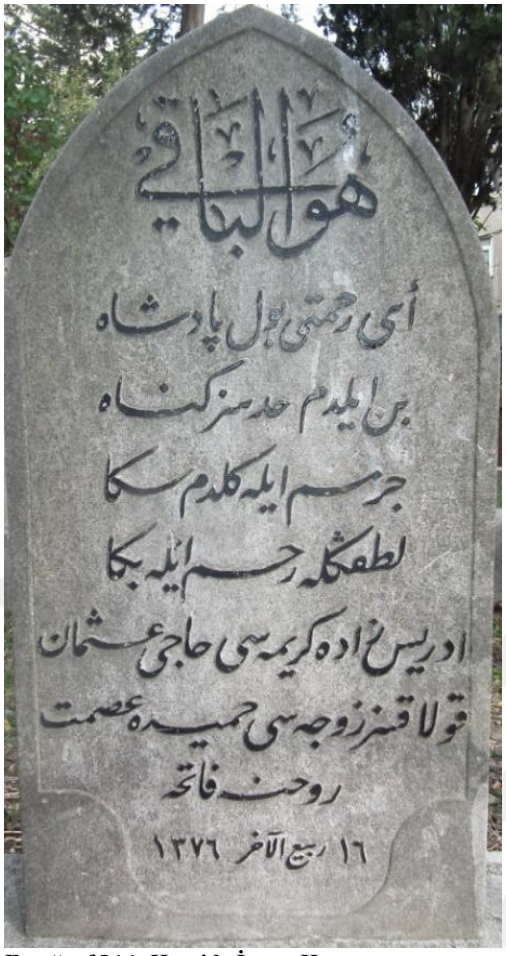

Fotoğraf 314: Hamide İsmet Hanım

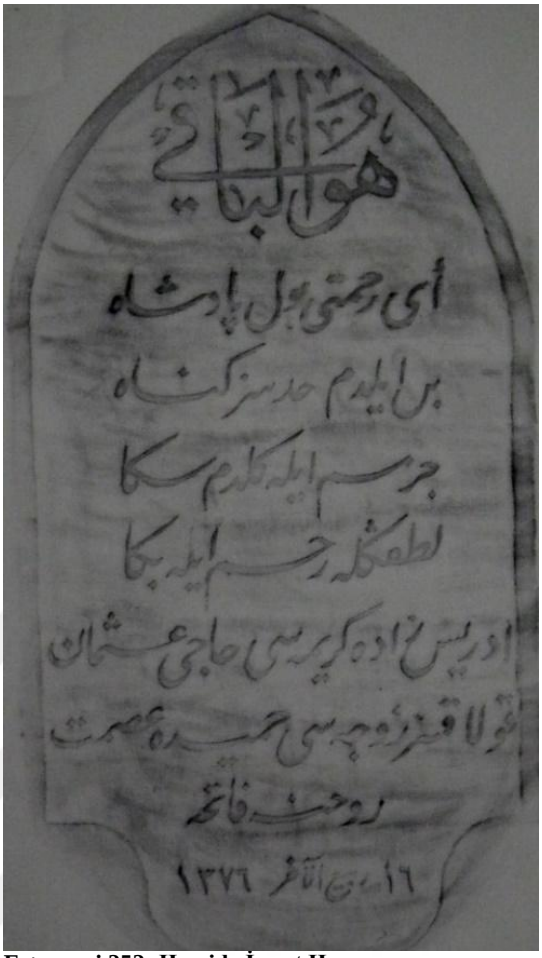

Estampaj 252: Hamide İsmet Hanım

Katalog No : 188

Fotoğraf No : 314

Estampaj No : 252

Kimlik Bilgisi : İdriszâde kerîmesi, Hacı Osman Kulaksız Zevcesi Hamîde İsmet

Tarih : 16 Rebiü'l-âhir 1376 H./ 21 Ekim 1956 M.

İnceleme Tarihi : 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 72x41 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik-Celi Sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

ای رحمتی بول پادشاه / بن ایلدم حدسز گناه / جرمم ایله گلدم سکا / لطفکله رحم ایله بکا / ادریس زاده کریمه‌سی حاجی عثمان / قولاقسیز زوجه‌سی حمیده عصمت / روحنه فاتحه / ١٦ ربیع الاخر ١٣٧٦

Hüve'l-Bāḳī

Ey raḥmeti bol Pādişāh / Ben eyledüm ḥadsiz günāh / Cürmüm ile geldim sana / Lüṭfunla raḥm eyle bana / İdris-zāde kerīmesi Ḥācı 'Osmān / Kulaksız zevcesi Ḥamīde 'İṣmet / Rūḥuna fātiḥa / 16 rebīü'l-āḫir 1376

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Osman Kulaksız'ın eşi Hamide İsmet Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda olan mezar üç kişilik (kat no: 182-199) tasarlanmıştır ve bu şahide orta kısımda yer almaktadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin tepe kısmı sivri kemer şeklinde tasarlanmış haricinde şahide de bezeme unsuru yer almamaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakınları ile birlikte vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

Dokuz satırdan oluşan şahide metninin ilk satırı celi sülüs geri kalanı için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm ye göre ayarlanmıştır.

Fotoğraf 315: Baban Ailesi

Estampaj 253: Baban Ailesi

Katalog No **:** 189

Fotoğraf No **:** 315

Estampaj No **:** 253

Kimlik Bilgisi **:** Baban Aile Mezarlığı

Tarih **:** 1380 H. / 1960 M.

İnceleme Tarihi **:** 20 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 80x150 cm

Malzemesi/ İşlenişi **:** Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Sülüs-istif/ Halim Özyazıcı

Yazı Dili **:** Arapça

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Çerçerveli

Kitabe Metni :

الله
انه هو الغفور الرحيمه / (حاليم)

Allāh
İnnehū hüvel ġafūrur raḥīm 1380 (Ḥālim)

- Allah O af ve merhamet edicidir. Zümer/53

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Baban aile mezarlığının baş kısmında yer alan yatay dikdörtgen formdaki bu şahide bir şahsa ait olmamakla birlikte aile mezarlığı için özel yaptırılmış görünmektedir.

“Allah” lafzı ile başlayan metinde zümer/53. Ayet-i kerime yer almakta metnin sonunda Halim Özyazıcı’nın ketebesi bulunmaktadır.

Celi sülüs yazı çeşidi ile istif uygulanan ve ketebesinden de anlaşılacağı üzere takdir edilecek düzeyde sanatsal duran tasarımın kalem kalınlığı 1,5 cm ye göre ayarlanarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir.

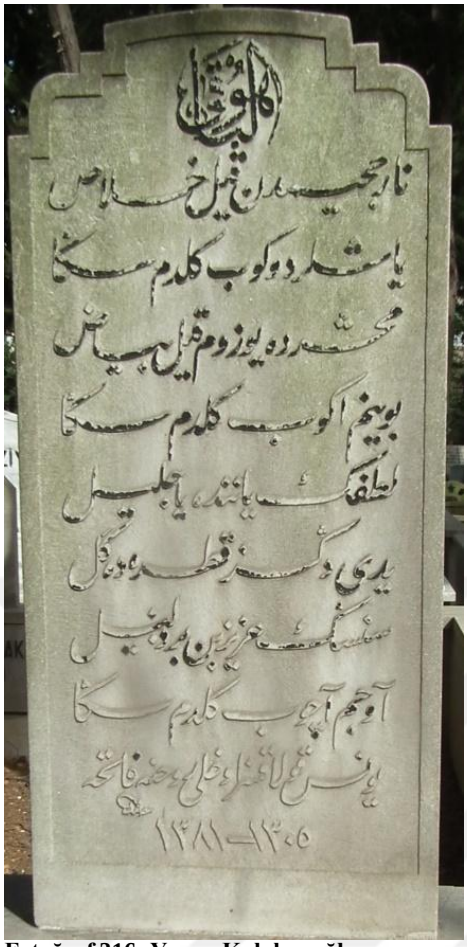

Fotoğraf 316: Yunus Kulaksızoğlu

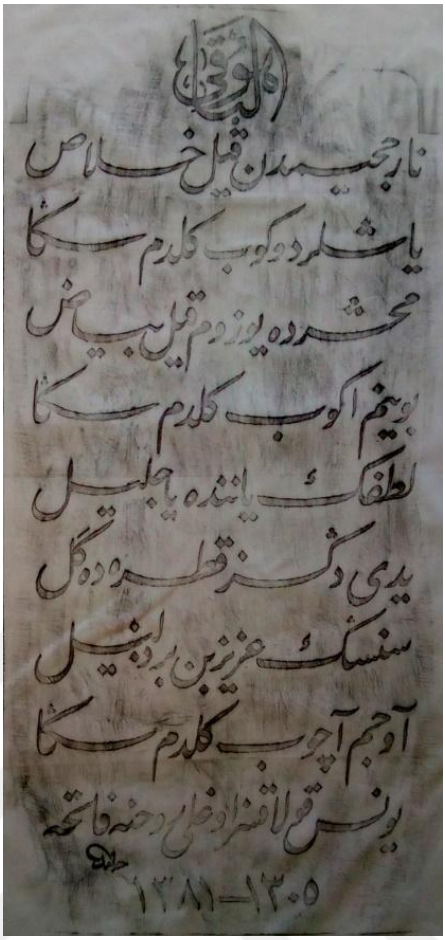

Estampaj 254: Yunus Kulaksızoğlu

Katalog No : 190

Fotoğraf No : 316

Estampaj No : 254

Kimlik Bilgisi : Yunus Kulaksızoğlu

Tarih : 1381 H./ 1961 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 107x50 cm

Malzemesi/ Tekniği :Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ Hamid Aytaç

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی
نار جحیمدن قیل خلاص / یاشلر دوکوب گلدم سکا / محشرده یوزوم قیل بیاض / بوینم اگوب گلدم سکا / لطفك یاننده یاجلیل / یدی دکز قطرەده گل / سنسك عزیز بن بر ذلیل / آوجم آچوب گلدم سکا / یونس قزلاقسز اوغلی روحنه فاتحه / (حامد) ۱۳۸۱-۱۳۰۵

Hüvel-Bāḳī
Nar-ı caḥīmden kıl ḫalāṣ / Yaşlar döküb geldim sana / Maḥşerde yüzüm kıl beyāż/ Boynum eğüb geldim sana / Lüṭfun yanında ya Celīl / Yedi deniz ḳaṭre değil / Sensin ʻAzīz ben bir ẕelīl / Avcum açub geldim sana / Yūnus Kulaksızoğlu rūḥuna Fātiḥa / Ḫāmid 1305- 1381

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Yunus Kulaksız'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda olan mezar dört kişilik çevrilmiş bir aile sofasıdır (kat no: 198-202-204) ve bu şahide ilk başta yer almaktadır (foto: 335).

Dikey dikdörtgen formda olan şahide, basamaklı tasarlanan üst köşeleri haricinde bezeme unsuru barındırmamaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, edebi bir üslupla Allah'a kavuşmayı anlatarak merhumun kimlik bilgisini vermekte doğum ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Metnin tarih kısmının üzerinde Hamid Aytaç'a ait ketebe yer almaktadır.

On bir satırdan oluşan şahide metninde ilk satır için celi sülüs diğer satırlar için celi ta'lik yazı türü kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlıkları 9 mm olan yazının hat estetiğinr uygun olduğu düşünülmektedir.

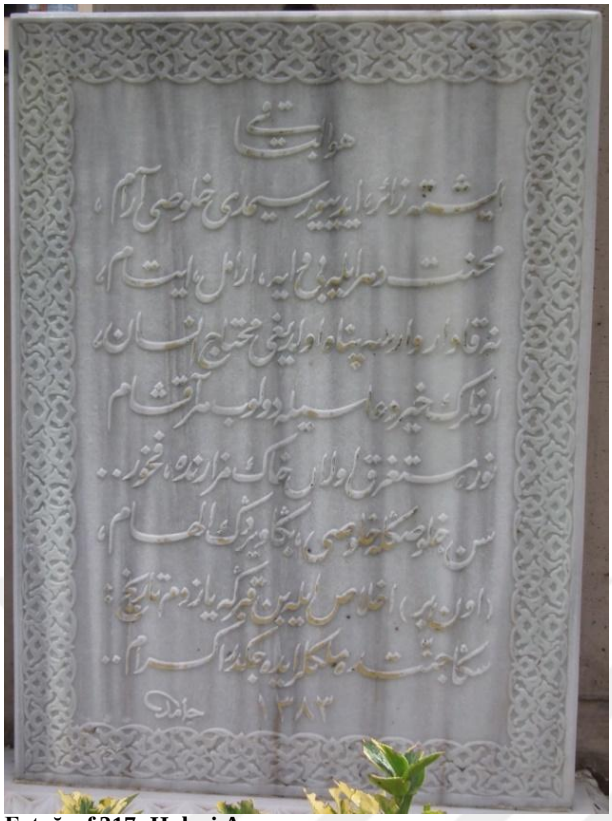

Fotoğraf 317: Hulusi Aram

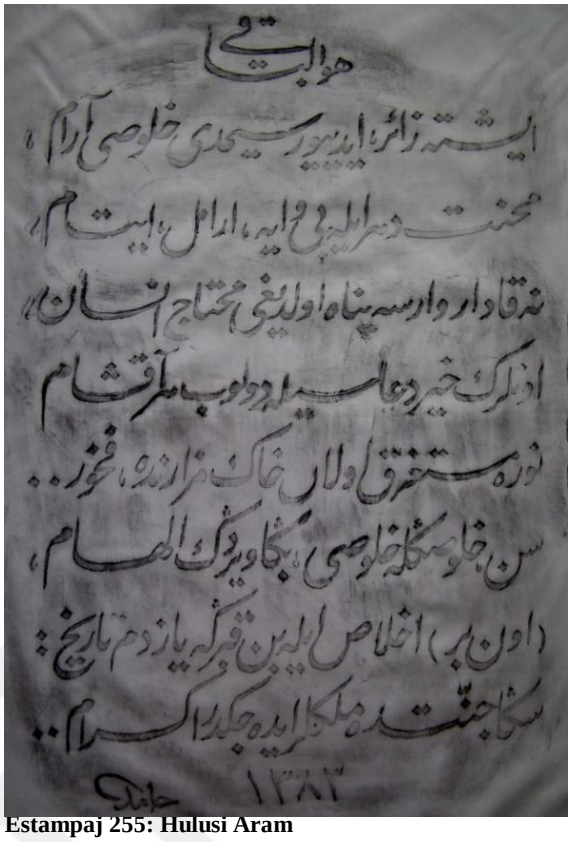

Estampaj 255: Hulusi Aram

Katalog No : 191

Fotoğraf No : 317

Estampaj No : 255

Kimlik Bilgisi : Hulusi Aram

Tarih : 1383 H./ 1963 M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 104x76 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ Hamid Aytaç

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

ایشته زائر، ایدییور شیمدی خلوصی آرام، / محنت دهر ایله بی وایه، ارامل، ایتام، / نه قادار وارسه پناه اولدیغی محتاج انسان / اونلرك خیردعاسیله دولوب هر آقشام / نوره مستغرق اولان خاك مزارنده، فخور.. / سن خلوصکله خلوصی بکا ویردك الهام / (اون بر) اخلاص ایله بن قبرکه یازدم تاریخ: / سکا جنّتده ملکلرایدهجکدراکرام.. / ۱۳۸۳ (حامد)

Hüvel-Bāḳī

İşte zā'ir idiyor şimdi Ḫulūṣi ārām / Miḥnet-i dehr ile bīvāye erāmil, eytām / Ne kadar varsa penah olduğu muḥtaç insan / Onların ḫayr duā'sıyla dolub her akşam / Nūra müstaġriḳ olan ḫāk mezārında, faḫūr… / Sen hulûsunla Ḫulūṣi bana virdin ilhām / (on bir) iḫlāṣ ile ben ḳabrine yazdım tārīḫ: / Sana Cennetde melekler idecektir ikrām / 1383 Ḫāmid

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hulusi Aram'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıdaki mezar, sekiz kişilik tasarlanmış bir aile sofasıdır (Topbaş aile mezarlığı foto: 344). (kat no: 177-205)

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin dört bir tarafı rumi bordür ile bezenmekte kaide kısmında ise iç bükey yüzeyli geometrik bezemelerin yer aldığı görülmektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini vererek edebi bir üslupla devam etmekte ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Metnin bitiminde Hamid Aytaç ketebesi yer almaktadır. Son satırda ebced hesabıyla ta'miyeli tarih düşürülmüştür. Bir önceki satırda geçen "onbir ihlas" ifadesinden tarih satırının sayı ifadesi olan 1372 ye onbir ilave edileceği anlaşılmştır.

On satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 8 mm olan celi ta'lik yazı ketebesinden de anlaşılacağı üzere sanat değeri yüksek görünmektedir.

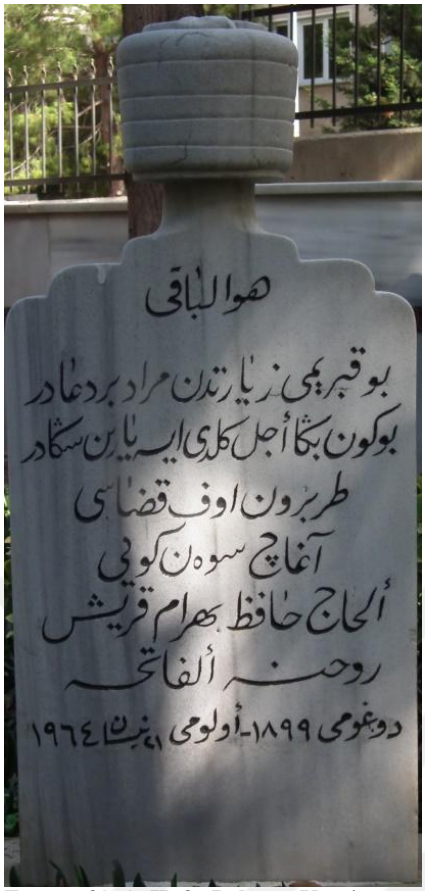

Fotoğraf 318: Hafız Behram Kurtiş

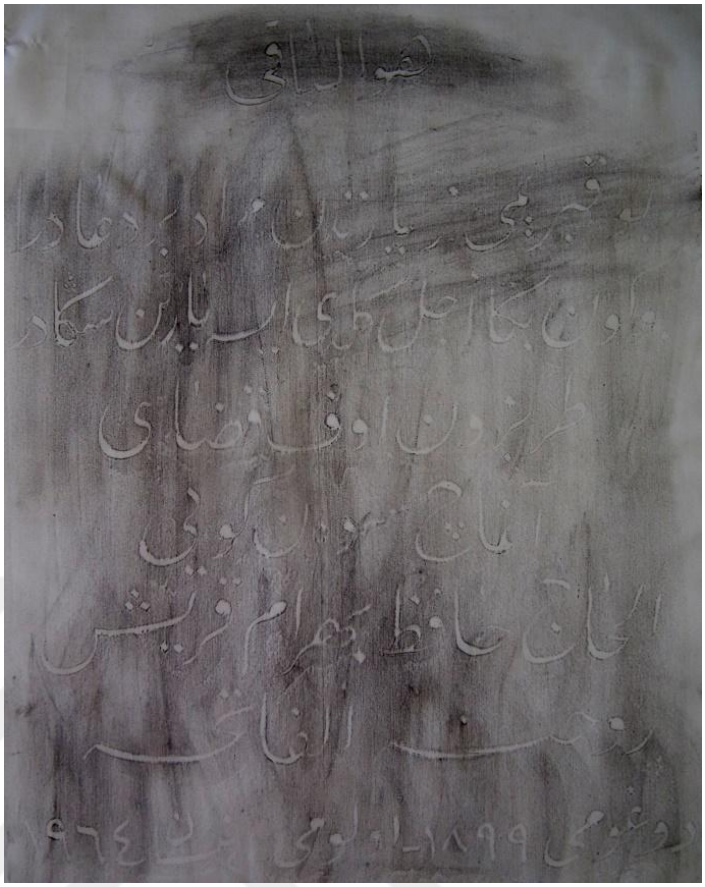

Estampaj 256: Hafız Behram Kurtiş

Katalog No : 192

Fotoğraf No : 318/ aş: 319-320

Estampaj No : 256/ aş: 257

Kimlik Bilgisi : Hâfız Behram Kurtiş

Tarih : 1 Nisan 1964 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 82x40/ aş: 73x40

Malzemesi / Tekniği : Mermer/ Oyma

Yazı Türü / Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

بو قبریمی زیارتدن مراد بر دعادر / بوگون بکا اجل گلدی ایسه یارین سکادر / طربزون اوف قضاسی / آغاچ سوﻫن کویی / الحاج حافظ بهرام قریش / روحنه الفاتحه / دوغومی ١٨٩٩ اولومی ١ نسان ١٩٦٤

Hüve'l-Bāḳī

Bu ḳabrimi ziyāretden murād bir duā'dır / Bugün bana ecel geldi ise yarın sanadır / Trabzon Of ḳażası / Ağaçseven köyü / El-Ḥāc Ḥāfız Behrām Ḳurtiş / Rūḥuna el-Fātiḥa / Doğumu 1899 ölümü 1 Nisān 1964

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hafız Behram Kurtiş'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıya sahip mezar dört kişilik çevrilmişdir. Bunlardan iki tanesi güncel mezar taşı şeklindeyken bir tanesi eski şahidedir (kat no: 181).

Dikey dikdörtgen formda olan şahide bezeme unsuru içermemektedir. Aynı yapıdaki ayak şahidesinin tepe kısmı üç dilimli kemer formunda tasarlanmış ve ön cephesinde saksıdan çıkan lale ağacı yer almaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, ziyaret edenlerden dua istemekte merhumun kimlik bilgisini verdikten sonra Fatiha talebi ve tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Miladi takvim kullanılan metinde doğum tarihi sadece yıl olarak belirtilirken vefat tarihi gün- ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği ve kalem kalınlığının 5 mm ye ayarlandığı görülmektedir. Yazı hat estetiğine uygun değilir.

Fotoğraf 319: Hafız Behram Kurtiş'in aş.

Estampaj 257: Hafız Behram Kurtiş'in aş.

Fotoğraf 320: Hafız Behram Kurtiş'in kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 321: Ali Bey

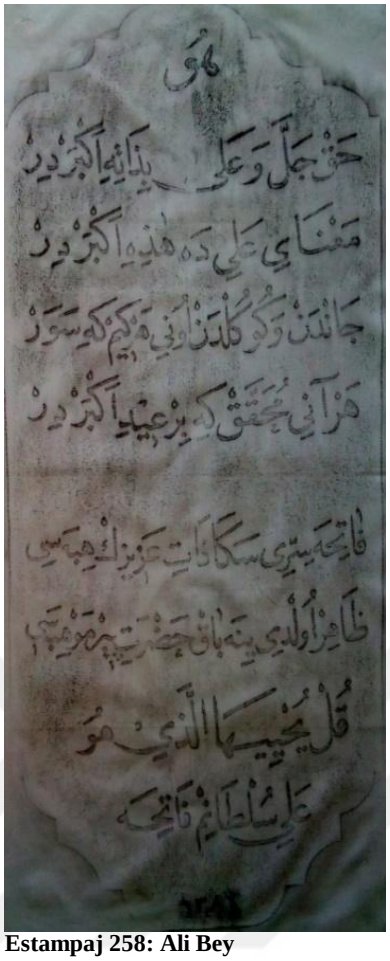

Estampaj 258: Ali Bey

Katalog No : 193

Fotoğraf No : 321

Estampaj No : 258

Kimlik Bilgisi : Ali

Tarih : 1386 H./ 1966 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:188 ç:103/ aş: b175 ç:90/ S: 283x153x54/ P: 239x109x6

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe, Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Sanduka

Kitabe Metni :

هُو

حَقْ جَلَّ وَ عَلى بِذاتِهِ اَكْبَرْدِرْ / مَعْنَايِ عَلِى دَه هَذِهِ اَكْبَرْدِرْ / جَانْدَنْ وَ كُوكلْدَنْ اُونِى هَرْ كِيمْ كِه سَوَرْ / هَرْآنِى مُحَقَّقْ كِه بِرْ عِيدِ اَكْبَرْدِرْ / فَاتِحَه سِرِّى سَكاَ اذَاتِ عَزِيزْك هِبَهسِى / ظَاهِرْ اُولْدِى بِنَه بَاقْ حَضْرَتِ پِيرْ مَوْهِبَهسِى / قُلْ يُحيِيهَا / الَّذِىْ هُو / عَلِى سُلْطَانِمْ فَاتِحَه / ١٣٨٦

Hū

Ḫaḳ celle ve ‘alā biẕātihi ekberdir / Ma’nāyı ‘Alī de hāẕihi ekberdir / Cāndan ve gönülden onu her kim ki sever / Her ānı muḥaḳkak ki bir ‘ıyd-i ekberdir / Fātiḥa sırrı sana zāt-ı ‘azīzin hibesi / ẓāhir oldı yine bak ḥażreti pīr mevhibesi / Gul yuḥyīhe’l-lezī hū / ‘Alī sulṭānım Fātiḥa / 1386

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ali Bey’e ait olduğu anlaşılan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Sandukalı yapıya sahip olan mezarın sanduka kısmı üstü kapatılmış güncel mezar görünümündedir.

Silindir formdaki şahide iri yaprakların oluşturduğu vazo içine oturtulmuştur.

“Hû” ibaresi ile başlayan şahide metni edebi bir üslupla devam ederek Fatiha talep etmekte merhumun kimlik bilgisini verdikten sonra vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır.

On satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm olan celi sülüs yazının kalem hakkının verildiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 322: Hacı M. Kuriş

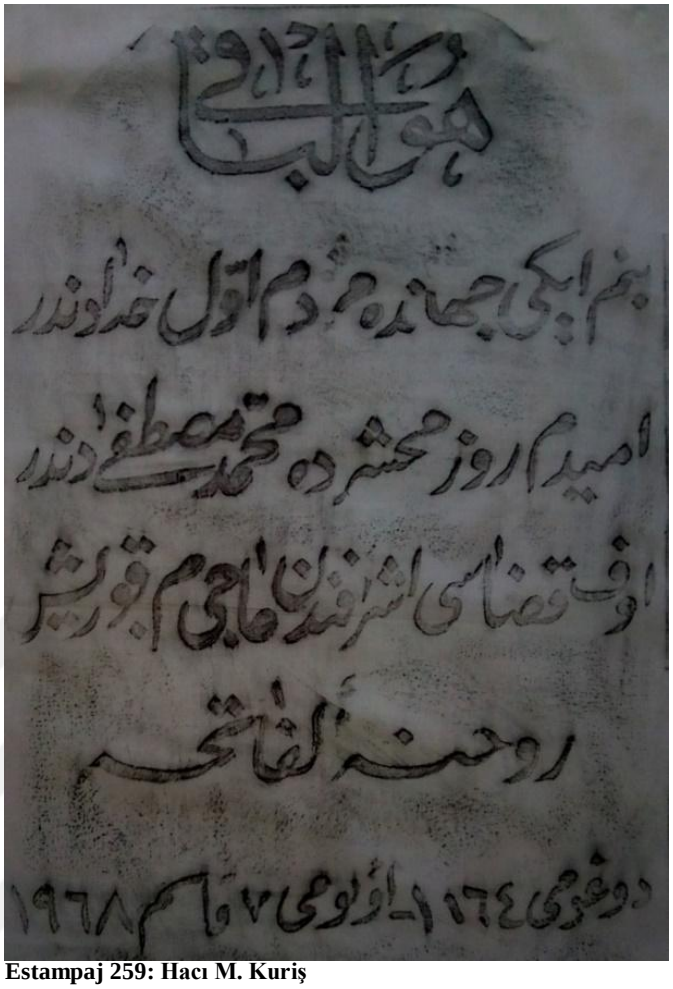

Estampaj 259: Hacı M. Kuriş

Katalog No : 194

Fotoğraf No : 322/ aş: 323-324

Estampaj No : 259 / aş: 260

Kimlik Bilgisi : Hacı M. Kuriş

Tarih : 7 Kasım 1968

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 105x40/ aş: 86x4

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma-Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-Celi Ta'lik / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

بنم ایکی جهانده مرادم اوّل خدادندر / امیدم روز محشرده محمّد مصطفی دندر / اوف قضاسی اشرافندن حاجی م. قوریش / روحنه الفاتحه / دوغومی ١٦٤ ١ - اولومی ٧ قاسم ١٩٦٨

Hüve'l-Bāḳī

Benim iki cihānda murādım evvel Ḥudādandır / Ümīdim rūz-ı maḥşerde Muḥammed Muṣṭafā'dandır / Of ḳażāsı eşrāfından Ḥācı M. Kuriş / Rūḥuna el-Fātiḥa / Doğumu 164 1- ölümü 7 Ḳāsım 1968

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı M. Kuriş'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda dört kişilik tasarlanmış (kat no: 172-175-200) olan aile sofasının (foto: 324) orta kısmında yer almaktadır.

Dikey dikdörtgen yapıda, mermer olan şahide de bezeme unsuru bulunmamaktadır. Aynı formda tepe kısmı üçgen biten ayak şahidesi saksıdan çıkan lale ağacı ile bezenmiştir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, tevekkül ile birlikte merhumun kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve tarih bölümü ile sonlandırılmaktadır. Metnin aynısı şahidenin arka kısmına latin alfabesi ile işlenmiştir. Miladi takvim kullanılan metinde doğum tarihi yıl vefat tarihi ise gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir. Tarih kısmında dikkati çeken bir ifade söz konusudur ki "doğum" ve "ölüm" kelimeleri kullanılmıştır. Bu ifade, Osmanlı kütüründe vefat eden kişiye nezaket gereği öldü denmez iken Cumhuriyet döneminde kültürel değerlerin ne denli değiştiğini gözler önüne serer niteliktedir.

Altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılmakta ancak "Hüve'l-Bâkî" ibaresinin celi sülüs olarak işlendiği görülmektedir. Kalem kalınlıkları 8 mm ye ayarlanan yazılar, zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edilmiştir.

Fotoğraf 323: Hacı M. Kuriş'in aş.

Estampaj 260: Hacı M. Kuriş'in aş.

Fotoğraf 324: Kuriş aile sofası, genel görünüşü

Fotoğraf 325: Midhat Buhârî Bekyor

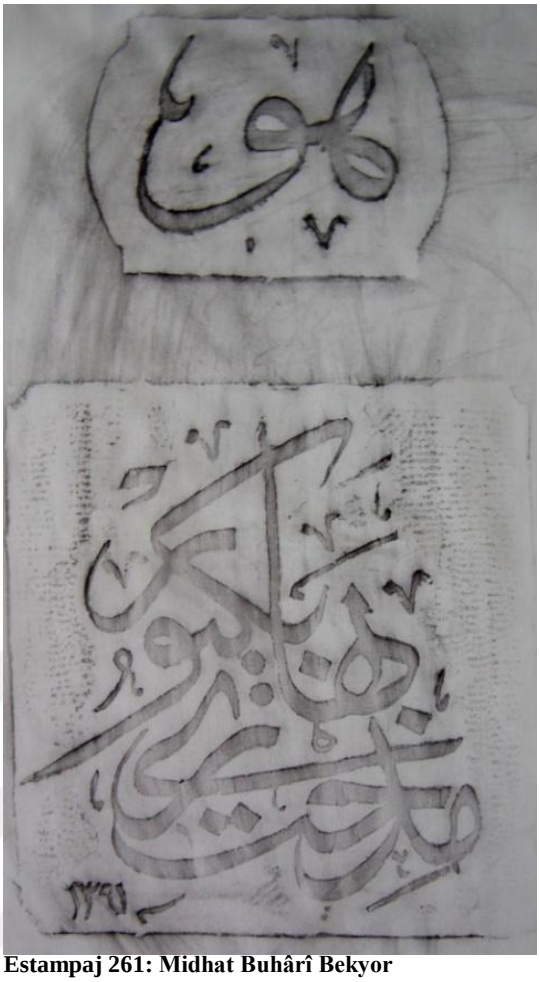

Estampaj 261: Midhat Buhârî Bekyor

Katalog No : 195

Fotoğraf No : 325

Estampaj No : 261

Kimlik Bilgisi : Midhat Buhârî Bekyor

Tarih : 1391 H. / 1971 M.

İnceleme Tarihi : 20 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 89x40 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Mevlevi şeyhi tacı

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هو
مدحت بهاري بكيور / ١٣٩١

Hū
Midḥat Buhārī Bekyor /1391

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Midhat Buhârî Bekyor'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır.

Güncel yapıdaki mezara ait olan şahide dikey dikdörtgen formdan oluşmaktadır ve başlık kısmını Mevlevi şeyhi tacı oluşturmaktadır.

İki pafta içerisinde bulunan yazıda ilk paftayı "Hû" ibaresi doldurmakta ikinci pafta da ise celi sülüs yazı çeşidinin kullanıldığı merhumun adını içeren istif tasarımı vefat tarihi yer almaktadır.

Fotoğraf 326: Ahmed Ferid Tek

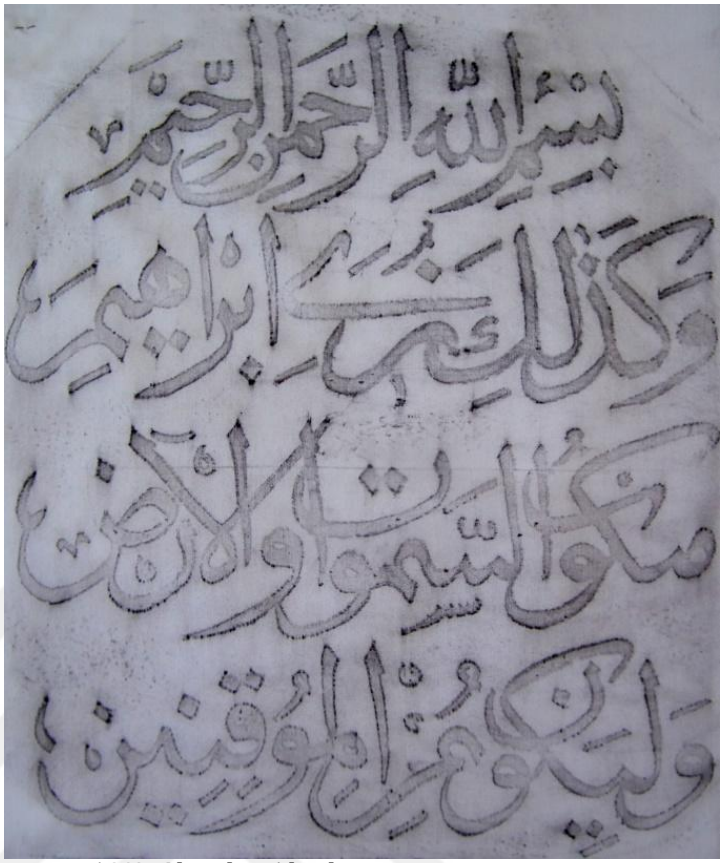
Estampaj 262: Ahmed Ferid Tek

Katalog No **:** 196

Fotoğraf No **:** 326

Estampaj No **:** 262

Kimlik Bilgisi **:** Büyükelçi Ahmed Ferid Tek

Tarih **:** 1295-1391 H./ 1878 -1971 M.

İnceleme Tarihi **:** 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** 123x60 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Sülüs-İstif/ -

Yazı Dili **:** Arapça

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحمن الّرحِيمْ
وَكَذَالِكَ نُرِيى اِبْرَاهِيمَ / مكوبُ السَّموات والارض / وَلِيَكُون مِن المُوقِنِين

Bismi'llāhi'r-Rahmāni'r-Rahīm
Ve kezālike nūrī ibrāhīme / Melekūte's-semāvāti ve'l-ardi / Ve liyekūne mine'l-mūginīn

- Biz İbrahim'e yakinen bilmesi için bunun gibi göklerin, yerin en büyük melikini gösterirdik. En'am/ 75

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Büyükelçi Ahmed Ferid Tek'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla kafes şeklinde kapatılmış çerçeveli yapıdaki mezar üç kişilik tasarlanmış ve sol kısmında bu şahide yer almaktadır (kat no: 164-197).

Dikey dikdörtgen formda tasarlanmış şahidenin üst kısmı geniş alt kısmı dar gelmekte ve tepe noktasının üçgen şeklinde tamamlandığı görülmektedir. Şahide genelinde bezeme unsuru yer almamaktadır.

Besmele ile başlayan şahide metni, En'am/ 75 ayet-i kerime ile devam etmekte metnin geri kalan kısmında latin alfabesi kullanıldığı görülmektedir.

Dört satırdan oluşan metni için celi sülüs yazı çeşidi kullanılarak satır istifi uygulandığı görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 327: Müfide Ferid Tek

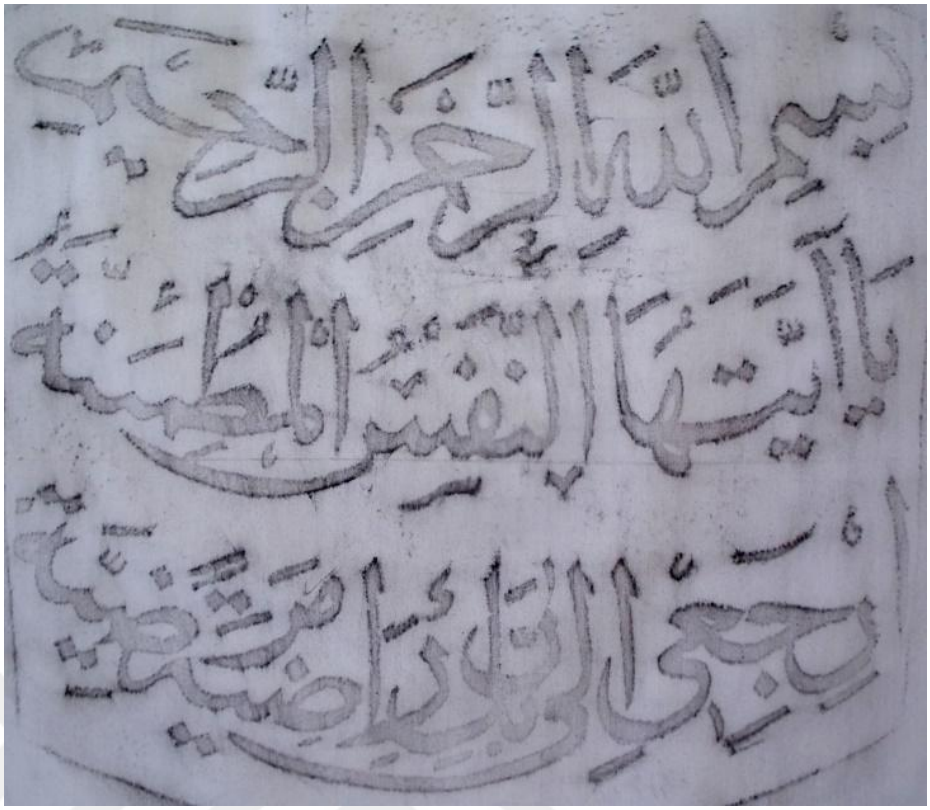

Estampaj 263: Müfide Ferid Tek

Katalog No	**:** 197
Fotoğraf No	**:** 327
Estampaj No	**:** 263
Kimlik Bilgisi	**:** Müfide Ferid Tek
Tarih	**:** 1310-1391 H./ 1892 – 1971 M.
İnceleme Tarihi	**:** 18 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** 126x34 cm
Malzemesi/ Tekniği	**:** Mermer/ Zemin oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Sülüs/ -
Yazı Dili	**:** Arapça
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحمنْ الرّحِيم
يَاايَّتُهَا النَّفْسُ المُطمئنَّة / اِرْجِعى اِلى ربِّك رَاضِيَة مرضِيَّة

Bismi'llāhi'r-Rahmāni'r-Rahīm
Yā eyyetühe'n-nefsü'l-muṭmeinnetü / İrciī ilā rabbiki rāḍiyeten merḍıyyeten

- Mü'minlere şöyle denecek: ey emin ve mutma'in olan nefis! Sen hoşnut o da senden hoşnut olarak Rabbine dön. Fecr/ 27-28

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Müfide Ferit Tek'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla kafes şeklinde kapatılmış, çerçeveli yapıdaki mezar üç kişilik tasarlanmış bir aile sofasıdır ve sağ kısmında bu şahide yer almaktadır (kat no: 164-196).

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmını güller ve yaprakların oluşturduğu buket süslemektedir.

Besmele ile başlayan şahide metni, Fecr/ 27-28 ayet-i kerimeleri ile devam etmekte metnin geri kalan kısmında latin alfabesi kullanıldığı görülmektedir.

Üç satırdan oluşan metin için celi sülüs yazı kullanıldığı ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 328: Hacı Osman

Estampaj 264: Hacı Osman

Katalog No : 198

Fotoğraf No : 328

Estampaj No : 264

Kimlik Bilgisi : Hacı Osman

Tarih : 23 Şaban 1394 H./ 11 Eylül 1974 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 139x55 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi sülüs-istif-Celi Ta'lik/ Hamid Aytaç

Yazı Dili : Türkçe-Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقى

الهى عبدك العاصى اتاك / مقرا بالذ نوب فقددعاك / وان تغفر فانت اهل لذاك / وان تطرد فمن يرحم سواك / الواعظ والمدرّس فى الدّوركانى / الحاج عثمان الى روحه الفاتحه / (حامد) / دوغومى: ١٣٠٢ وفاتى: ١١ ايلول ١٩٧٤ - ٢٣ شعبان ١٣٩٤

Hüvel-Ḥallāḳu'l-Bāḳī

İlāhī 'abdüke'l-āsī etāke / Muḳırren bi'z-ẕünūbi fegad de'āke/ ve in taġfir fe ente ehlün liẕāke/ ve in taṭrud femen yerḥamu sivāke/ El vā'īẓ ve'l-müderris fi'd-d …./ El ḥāc 'Osmān ilā rūḥa el-Fātiḥa / (Ḥāmid) / Doğumu : 1302 / Vefātı: 11 Eylül 1974 - 23 Ṣa'bān 1394

- İlâhî, âsî kulun Sana geldi/ Günahları itiraf ederek Sana niyazda bulundu/ Şayet bağışlarsan lütfundandır (tam lafzî tercümesi bu Sana layıktır)/ Şayet kovarsan Senden başka merhamet edecek yoktur. (İbrahim İbni Ethem'in Münâcatı)

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Osman Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda olan mezar dört kişilik çevrilmiş bir aile sofasıdır (kat no: 190-202-204) ve bu şahide orta kısımda yer almaktadır (foto: 335).

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmı şemse formunda tasarlanmıştır ve haricinde bezeme unsuru içermemektedir.

"Hüve'l Hallakul Baki" ifadesi ile başlayan şahide metni, kimlik bilgisi vermekte Fatiha talebi ve tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Metin ve tarih bölümünün arasında hattat Hamid Aytaç'a ait ketebe yer almaktadır. Hicri ve miladi takvimlerin birlikte kullanıldığı metinde doğum tarihi sadece hicri yıl olarak verilirken vefat tarihi gün-ay-yıl şeklinde iki tane işlenmiştir.

Paftalara bölünmüş on bir satırdan oluşan şahide metni için ilk beş satırda celi sülüs satır istifi kullanıldığı, geri kalan kısmında celi ta'lik yazı kullanıldığı görülmektedir. Kalem kalınlığı celi sülüs yazı için 9 mm, celi ta'lik yazı için 8 mm ye ayarlanmakta tarih bölümünde kalemin 4 mm ye düşürüldüğü görülmektedir. Ketebesinden de anlaşılacağı üzere şahide metni hat estetiğine uygun görünmektedir.

Fotoğraf 329: Hacer Kulaksız

Estampaj 265: Hacer Kulaksız

Katalog No	**:** 199
Fotoğraf No	**:** 329/ aş: 330-331
Estampaj No	**:** 265/ aş: 266
Kimlik Bilgisi	**:** Hacer Kulaksızoğlu
Tarih	**:** 1393 H./ 1973 M.
İnceleme Tarihi	**:** 11 Ekim 2016
Bugünkü Durumu	**:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.
Ölçüleri	**:** bş: 96x68/ aş: 89x43
Malzeme/ Tekniği	**:** Taş/ Zemin oyma
Yazı Türü/ Hattatı	**:** Celi Sülüs-Rik'a Celisi/ -
Yazı Dili	**:** Türkçe
Sikke Türü	**:** -
Mezar Türü	**:** Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی

اوطوردم قصیر بیتمده اولوم گوزله‌مکدی کارم / نه دیزده قولده قوّت واردی نه‌رده اقتدارم / عطاکی بکلرم یارب نه دکلومحرم ایسه‌مده/ ۱۳۹۳ روحیچون الفاتحه ۱۹۷۳

Hüve’l-Ḥallāḳu’l-Bākī

Oturdum ḳaṣr-ı beytimde ölüm gözlemekdi kārım / Ne dizde kolda ḳuvvet vardı nerde iḳtidārım / ‘Aṭānı beklerim yā rab ne denlü maḥrūm isem de / Hacer Kulaksızoğlu (Latin alfabesi) / 139 3rūḥīçün el-Fātiḥa 1973

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacer Kulaksızoğlu’na ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda olan mezar üç kişilik (kat no: 182-188) tasarlanmıştır ve bu şahide sol kısımda yer almaktadır.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin tepe noktası dendanlı tasarlanmıştır ve şahide genelinde bezeme unsuru yer almamaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinde saksıdan çıkan lale ağacı bulunmaktadır.

“Hüve’l Hallakul Baki” ibaresi ile başlayan şahide metni, edebi satırlarla devam etmekte merhumenin kimlik bilgisini latin alfabesi ile verdikten sonra vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri ve miladi takvim kullanılan metinde tarih sadece yıl olarak kaydedilmiştir.

Altı satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak satır istifi uygulandığı görülmektedir. Metnin tarih kısmında rik’a celisi kullanılmıştır. Kalem kalınlığı, ilk satırda 8 mm olarak ayarlanmış, geri kalan kısmı 7 mm ile tamamlanmıştır.

Fotoğraf 330: Hacer Kulaksız'ın aş.

Estampaj 266: Hacer Kulaksız'ın aş.

Fotoğraf 331: Hacer Kulaksız'ın kabri, genel görünüşü

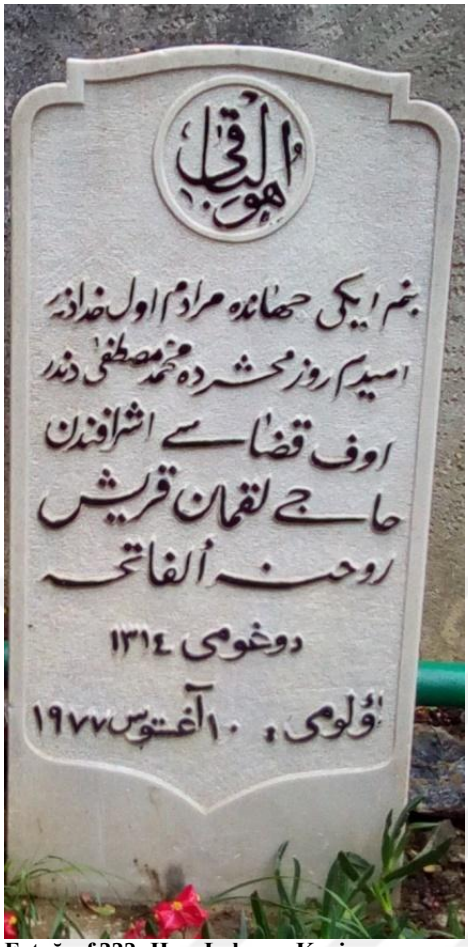

Fotoğraf 332: Hacı Lokman Kuriş

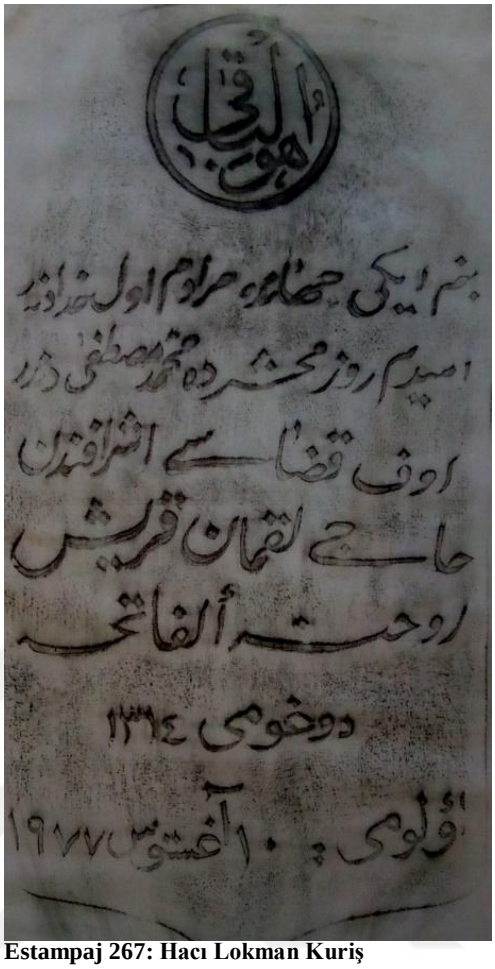

Estampaj 267: Hacı Lokman Kuriş

Katalog No : 200

Fotoğraf No : 332

Estampaj No : 267

Kimlik Bilgisi : Hacı Lokman Kuriş

Tarih : 10 Ağustos 1977 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 83x40 cm

Malzemesi / İşlenişi : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü / Hattatı : Celi Sülüs-Celi Ta'lik / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

بنم ایکی جهانده مرادم اول خدادندر / امیدم روز محشرده محمّد مصطفی دندر / اوف قضاسی اشرافندن حاجی لقمان قریش / روحنه الفاتحه / دوغومی ١٣١٤ / اولومی: ١٠ اغستوس ١٩٧٧

Hüve'l-Bāḳī

Benim iki cihānda murādım ol ḫüdādandır / Ümīdim rūz-i maḥşerde Muḥammed Muṣṭafā'dandır / Of ḳażāsı eşrāfından / Ḥācı Loḳmān Ḳuriş / Rūḫuna el-Fātiḥa / Doğumı 1314 / Ölümi: 10 Ağustos 1977

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Lokman Kuriş'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda dört kişilik tasarlanmış (kat no: 172-175-194) olan aile sofasının baş kısmında yer almaktadır (foto: 324).

Dikey dikdörtgen formda olan şahide de bezeme unsuru yer almamaktadır.

"Hüve'l-Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni dua ile devam etmekte merhumun kimlik bilgisinin ardından Fatiha talebi ve tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Doğum tarihi için hicri takvim kullanılarak sadece yıl belirtilirken vefat tarihi için miladi takvim kullanılarak gün-ay-yıl şeklinde işlendiği görülmektedir. Vefat tarihi verilirken "ölüm" kelimesi kullanılan azınlık metinlerden bir tanesidir.

Sekiz satırdan oluşan şahide metninde "Hüve'l-Baki" ibaresi daire içerisine alınarak celi sülüs yazı kullanılmış metnin geri kalanında celi ta'lik kullanılmıştır. Her iki yazı çeşidinde de kalem kalınlığı 6 mm ye ayarlanmıştır.

Fotoğraf 333: Mustafa Özeren

Estampaj 268: Mustafa Özeren

Katalog No : 201

Fotoğraf No : 333

Estampaj No : 268

Kimlik Bilgisi : Mustafa Özeren

Tarih : 20 Ocak 1982 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:148 ç:85/ aş: b:138 ç:85 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-istif/ Hasan Çelebi

Yazı Dili : Türkçe-Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

حَامِلِ اَمَانَاتُ سحانیه جامع / مقامات انسانیه وارث سر محمّدیه / تاج العارفین قطب الواصلین / الحلوتی الشعبانی قدسره / مصطفی اوزئەرەن حضرتلرینك / روح شریفی ایچون الفاتحه / تاریح رحمتەالعالمین سین / امان محمّد مصطفی / ٢٤ ربیع الاول ١٤٠٢ ٢٠ اوجاق ١٩٨٢ / (چلبی)

Ḥāmili emānet-i Sübḥānīyye Cāmi'/ Maḳāmāt-ı insānīyye vārisi sırr-ı Muḥammedīyye / Tacü'l-ārifīn ḳuṭbü'l-vāsılīn / El-ḥalvetī eş-şa'bānī ḳuddise sırrahū / Muṣṭafa Özeren Ḥażretlerinin / Rūḥu şerifī içün el-Fātiḥa / Tārīḫ-i raḥmeten lil'āleminsin / Emān Muḥammed Muṣṭafa / 24 Rebīü'l-evvel 1402 / 20 Ocak 1982 / (Çelebi)

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mustafa Özeren'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Güncel mezar formunda mermer ile çerçevelenmiş mezar demir parmaklıklarla çevrilmiştir.

Silindir formda olan şahide, iri yapraklardan oluşan vazo içine oturtulmuştur.

Merhumun kimlik bilgisi Fatiha talebi ve vefat tarihini içeren şahide metninin sonunda Hattat Hasan Çelebi'nin ketebesi yer almaktadır. Hicri ve miladi takvimin birlikte kullanıldığı metinde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

On satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak satır istifi uygulandığı ve zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

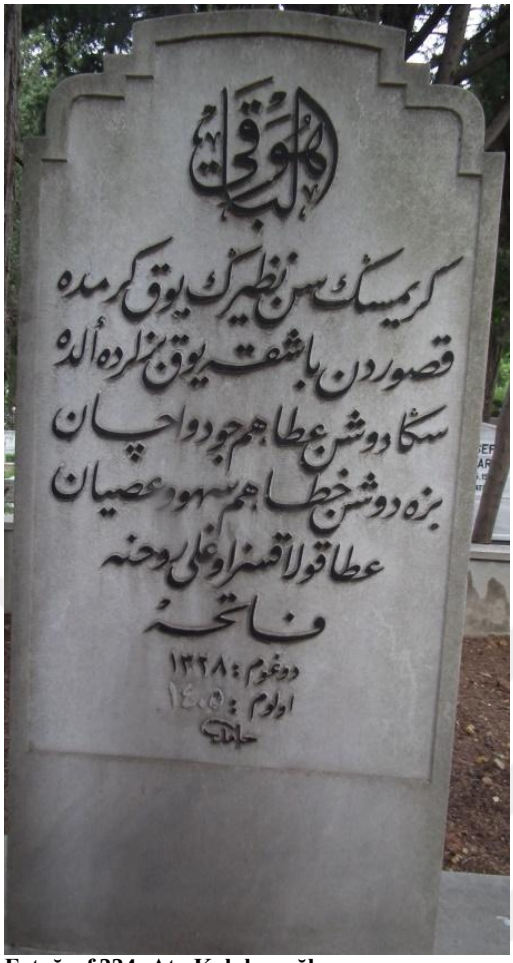

Fotoğraf 334: Ata Kulaksızoğlu

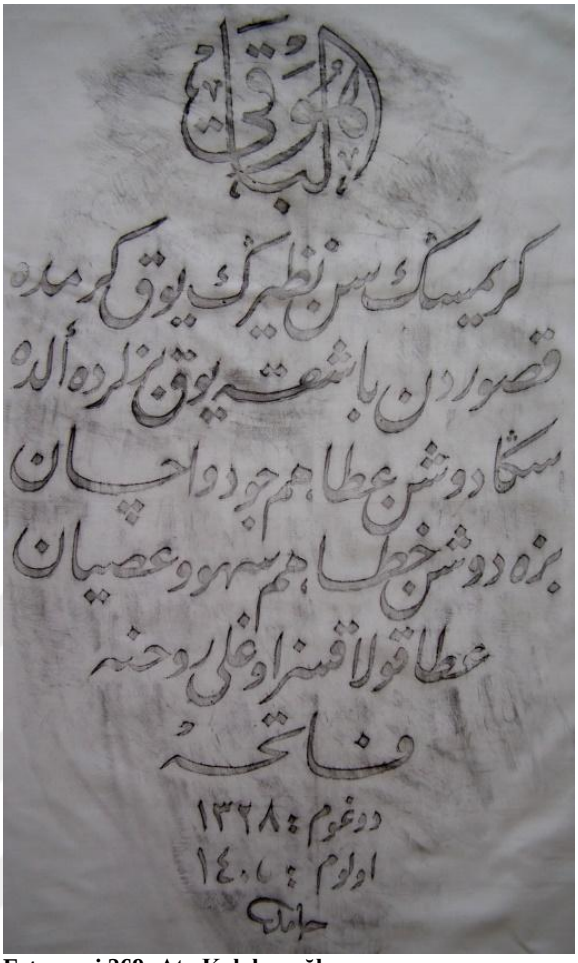

Estampaj 269: Ata Kulaksızoğlu

Katalog No : 202

Fotoğraf No : 334/ 335

Estampaj No : 269

Kimlik Bilgisi : Ata Kulaksızoğlu

Tarih : 1405 H./ 1985

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 105x50 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs-Celi Ta'lik/ Hamid Aytaç

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

كريمسك سن نظيرك يوق گرمده / قصوردن باشقه يوق بزلرده الده / سكا دوشن عطا، هم جود و اچان / بزه دوشن خطا، هم سهو و عصيان / عطا قولاقسزاوغلی روحنه / فاتحه / دوغوم: ١٣٢٨ / اولوم: ١٤٠٥ / (هامد)

Hüvel-Bāḳī

Kerimsin sen naẓīrin yok keremde / Ḳusūrdan başka yok bizlerde elde / Sana düşen ʻaṭā, hem cūd ü ihsân / Bize düşen ḫaṭā, hem sehv ü ʻisyān / ʻAtā Kulaksızoġlu rūḥuna / Fātiḥa / Doğum: 1328 / Ölüm: 1405 / (Hāmid)

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ata Kulaksızoğlu'na ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda olan mezar dört kişilik (kat no: 190-198-204) çevrilmiş bir aile sofasıdır (foto: 335) ve bu şahide orta kısımda yer almaktadır.

Dikey dikdörtgen formda olan şahide, basamaklı tasarlanmış omuz kısımlarına sahiptir ve bezeme unsuru barındımamaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, edebi üslupta devam ederek merhumun kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebinin ardından doğum ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Tarih kısmında "ölüm" kelimesinin kullanıldığı azınlık metinlerdendir. Son satırda Hattat Hamid Aytaç'ın ketebesi yer almaktadır. 1985 yılına denk gelen merhumun vefat tarihinde Hamit Bey hayatını kaybedeli dört yıl olmuştur. Hamid Bey'in mezarlıkta bulunan diğer imzalı yazıları incelendiğinde bu şahidenin yazı düzeni biraz dağınık görünmektedir.

On satırdan oluşan şahide metnin "Hüve'l-Bâkî" kısmında celi sülüs yazı, metnin geri kalanında ise celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Metin yazısının kalem kalınlığı 7 mm ye göre ayarlanmış tarih kısmında 5 mm ye düşürülmüştür. Yazıların siyah renge boyanmış olması kötü bir görünüme sebep olurken zamanla boyaların dökülmüş olması da yazının anatomik yapısında sıkıntı varmış izlenimi vererek göz yanılmasına neden olmaktadır.

Fotoğraf 335: Kulaksızoğlu aile sofası, (kat no: 190-198-202-204) genel görünüşü

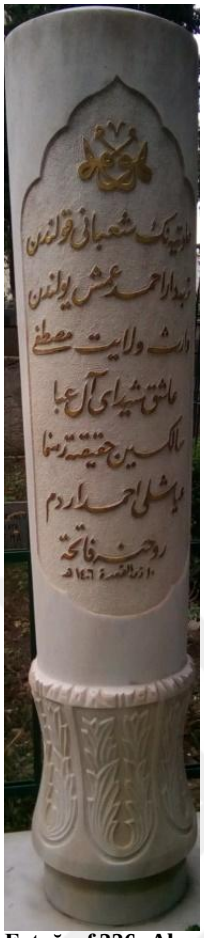

Fotoğraf 336: Ahmed Erdem

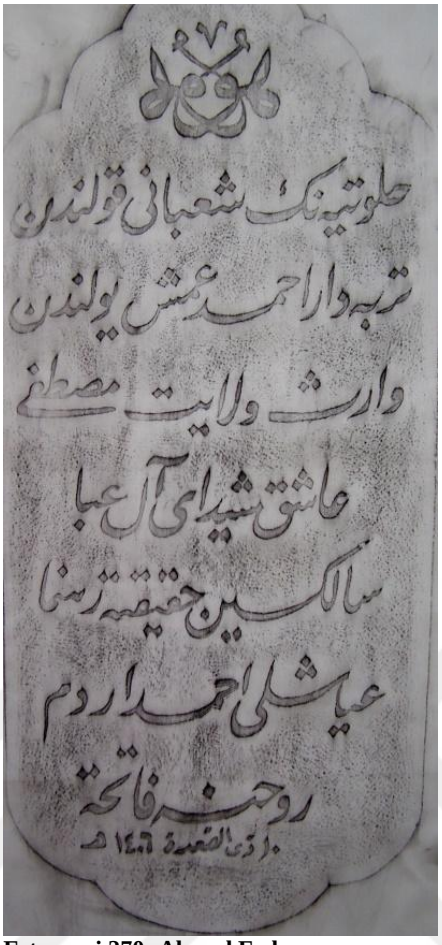

Estampaj 270: Ahmed Erdem

Katalog No : 203

Fotoğraf No : 336

Estampaj No : 270

Kimlik Bilgisi : Ayaşlı Ahmed Erdem

Tarih : 10 Zi'l-ka'de 1406 H./ 17 Temmuz 1986 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: b:138 ç:95/ aş: b:138 ç:94

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik-Celi Sülüs / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Sanduka

Kitabe Metni :

هو

حلوتیەنڭ شعبانی قولندن / تربەدار احمد عمش یولندن / وارث ولایت مصطفی / عاشق شیدای آل عبا / سالکین حقیقته رهنما / عیاشلی احمد اردم / روحنه فاتحه / ١٠ ذی القعده ١٤٠٦ ـه

Hū

Ḥalvetīyyenin Ṣa'bānī kolundan / Türbedār Ahmed 'Āmiş yolundan / Vāris-i velāyet-i Muṣṭafa / 'Āşıḳ-ı şeydā-yı āl-i abā /Salikīn-i ḥaḳîḳate rehnümā / Ayaşlı Ahmed Erdem / Rūḥuna Fātiḥa / 10 Zi'l-ḳa'de 1406 (h)

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet Erdem'e ait olduğu anlaşılan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Güncel mezar formunda mermer ile çerçevelenmiş mezar demir parmaklıklarla çevrilmiştir.

Silindir formda olan şahide iri yapraklardan oluşaan vazo içine oturtulmuştur. Aynı formdaki ayak şahidesinde metnin latin alfabesi ile tekrarı yer almaktadır.

"Hû" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun hangi tarikate bağlı olduğunu belirterek kimlik bilgisini vermekte Fatiha talebi ve vefat tarihi ile sonlandırılmaktadır. Hicri takvim kullanılan şahide metninde tarih kısmı gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir.

Dokuz satırdan oluşan şahide metninde "Hû" ibaresi müsenna yazı ile celi sülüs olarak tasarlanırken metnin geri kalan kısmında celi ta'lik yazı kullanılmakta ve zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

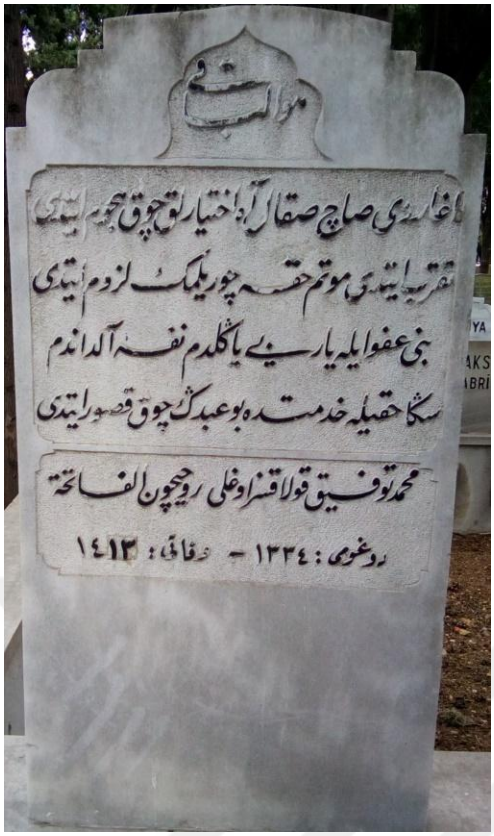

Fotoğraf 337: Mehmet Tefik Kulaksızoğlu

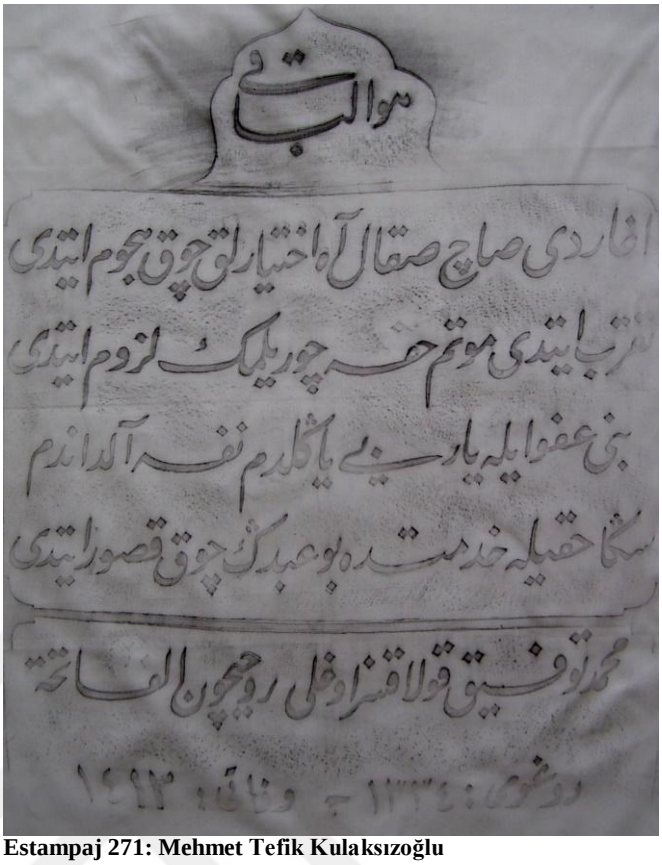

Estampaj 271: Mehmet Tefik Kulaksızoğlu

Katalog No : 204

Fotoğraf No : 337

Estampaj No : 271

Kimlik Bilgisi : Mehmet Tefik Kulaksızoğlu

Tarih : 1413 H./ 1992 M.

İnceleme Tarihi : 19 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir

Ölçüleri : 105x55 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

اغاردی صاچ صقال آه اختیارلق چوق هجوم ایتدی / تقرب ایتدی موتم حقه چوریلمك لزوم ایتدی / بنی عفو ایله یا ربی یاکلدم نفسه آلداندم / سکّا حقیله خدمتده بو عبدك چوق قصور ایتدی / محمد توفیق قولاقسزاوغلی روحیچون الفاتحه / دوغومی: ١٣٣٤- وفاتی ١٤١٣

Hüve'l-Bākī

Ağardı saç sakal âh iḫtiyārlık çok hücūm itdi / Teḳarrüb itdi mevtim ḥaḳka çevrilmek lüzūm itdi / Beni 'afv eyle yā Rabbī yanıldım nefse aldandım / Sana ḥaḳkıyla ḫizmetde bu 'abdin çok ḳusūr itdi / Meḥmed Tevfīk Kulaksızoġlu rūḥī-çün el-Fātiḥa / Doğumı: 1334 - vefātı: 1413

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mehmet Tefik Kulaksızoğlu'na ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıda olan mezar dört kişilik (kat no: 190-198-202) çevrilmiş bir aile sofasıdır (foto: 335) ve bu şahide baş kısımda yer almaktadır.

Dikey dikdörtgen formda olan şahide, basamaklı tasarlanmış omuz kısımları haricinde bezeme unsuru barındımamaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun ağzından Allah'a yakarışı ile devam etmekte kimlik bilgisi verildikten sonra Fatiha talebi ve tarih kısmı ile sonlandırılmaktadır. Metinde doğum ve vefat tarihi sadece yıl olarak hicri takvime göre işlenmiştir.

Yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 338: Musa Topbaş Efendi

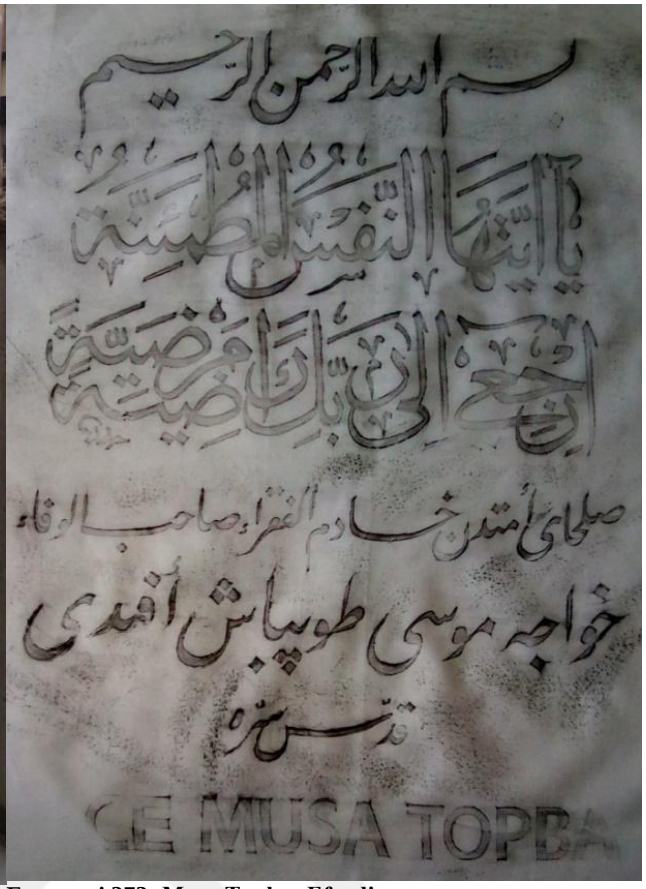

Estampaj 272: Musa Topbaş Efendi

Katalog No : 205

Fotoğraf No : 338/ 339-340-341-342-343-344-345

Estampaj No : 272/ 273-274-275-276-277-278

Kimlik Bilgisi : Musa Topbaş Efendi

Tarih : 1421 H./ 1999-2000 M.

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi yerinde, sağlam

Ölçüleri : 126x83/ bş: b:114 ç:94/ bş: 92x71 (5 şahide aynı ölçüde)

Malzemesi / İşlenişi : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü / Hattatı : Celi Sülüs istif-Celi Ta'lik/ Hamid Aytaç-Hüsrev Subaşı

Yazı Dili : Türkçe-Arapça

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

(الله) بسم الله الرّحمن الرّحيم

يَا ايَّتُهَا النَّفْسُ المُطْمَئِنَّتُه / اِرْجِعْى اِلَى رَبِّكِ رَاصِيَتَّه مَرْضِيَّتَّه/ صلحاى امتدن خادم الفقرا صاحب الوفاء (حامد) / خواجه موسى طوپباش افندى / قدّس سرّه

(Allāh) Bismi'llāhi'r-Rahmāni'r-Rahīm

Yā eyyetühen nefsü'l-muṭmainnetü / İrci'ī ilā rabbiki rāḍiyeten merḍıyyeten / Ṣülehā-yı ümmetden ḫādimü'l-fuḳarā ṣāḥibü'l-vefā (Ḥāmid) / Hâce Mūsā Topbaş Efendi / Ḳuddise sırrahū

- Ey emin ve mutmain olan nefis ondan razı olarak ve rızasını kazanmış bularak Rabbine dön. Fecr / 27-28

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Musa Topbaş Efendi'ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Çerçeveli yapıdaki mezar, sekiz kişilik tasarlanmış bir aile sofasıdır (Topbaş aile mezarlığı foto: 345/ kat no: 177-191). Bu mezar şahidesi diğer şahidelerin ortasında yer almaktadır. Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin alınlık kısmında; düz yüzeyli zemin oyma ile dolduran rumi tasarımın ortasında, şemse içerisinde "Allah" lafzı yer almaktadır. Şahide metninin etrafında ½ simetrik hurdeli rumi bordür ve dendanlı tepelik yer almaktadır, şahidenin kenar kısımlarında ise yuvarlak ve içbükey oymalar kullanılarak geometrik tasarım uygulanmıştır. Besmele ile başlayan şahide metni fecr/27-28 ayet-i kerimelerinin ardından merhumun kimlik bilgisini vermektedir. Doğum ve vefat tarihleri ile defin edilen diğer şahısların kimlik bilgileri bu metnin altına latin alfabesi ile işlenmiştir. Ayet-i kerimelerin altında Hattat Hamid Aytaç'ın ketebesi yer almaktadır. Hemen akabinde devam eden celi ta'lik yazının ise Hattat Hüsrev Subaşı'na ait olduğu kendisi ile görüşülerek tespit edilmiştir. Altı satırdan oluşan şahide metni için ilk üç satırda kalem kalınlığı 6 mm olan celi sülüs yazı kullanılırken son üç satırda kalem kalınlığı 5 mm olan celi ta'lik yazı kullanılmıştır. Sofanın ayak kısmında tek olan silindir formdaki şahide (foto:339) ise besmele ile başlamakta yunus/ 62 ayet-i kerimenin ardından aynı kişinin kimlik bilgisini vermektedir. Genel olarak sofanın ortak şahidesi gibi durmasına rağmen üzerinde bir şahsın ismi yer almakta ve tarih işlendiği görülmektedir. Metnin sonunda Hattat Hüsrev Subaşı'nın ketebesi bulunmaktadır. Dokuz satırdan oluşan şahide metni için kalem kalınlığı 7 mm olan celi ta'lik yazı kullanılmıştır.

Sofada bulunan diğer şahide metinleri latin alfabesi ile verilmiş ancak alınlık kısımlarına istif tasarımı yerleştirilmiştir (foto: 340-341-342-343-344). Ayet-i kerimelerin bulunduğu bu tasarımlar için celi ta'lik yazı türü 8 mm kalem kalınlığı ile kullanılmıştır. Tasarımlardan iki tanesinin altında (foto: 341-342) Hüsrev Subaşı'nın ketebesi bulunmaktadır. Ketebe bulunmayan diğer tasarımların da Hüsrev Subaşı'na ait olduğu kendisi ile görüşülerek tespit edilmiştir.

Fotoğraf 339: Topbaş Aile Mezarlığı

Estampaj 273: Topbaş Aile Mezarlığı

Kitabe Metni :

بسم الله الرّحمن الرّحيم

ألا إنّ أولياء الله لا خوف عليهم / ولاهم يحزنون صدق الله العظيم / صلحای أمتدن خادم الفقراء / صاحب الوفاء خواجه / موسی طوپباش أفندی / قدّس سرّه حضرتلرينك / روحنه و بالجمله أهل ايمان أرواحنه / الفاتحه (خسرو)

Bismi'llāhi'r-Rahmāni'r-Rahīm

Elā inne evlīyā-Allāhi lā ḫavfün 'aleyhim / Ve lā hüm yaḥzenūn ṣadaḳa'llāhü'l-'azīm / Ṣüleḥā-yı ümmetden ḫādimü'l-fuḳarā' / Ṣāḥibü'l-vefā' ḫāce / Mūsā Topbaş Efendi / Ḳuddise sırrahū ḥażretlerinin / Rūḥuna ve bi'l-cümle ehl-i īmān ervāhına / el-Fātiḥa (Ḫüsrev)

Fotoğraf 340: Topbaş Aile Mz.

Estampaj 274: Topbaş Aile Mz.

Fotoğraf 341: Topbaş Aile Mz.

Estampaj 275: Topbaş Aile Mz.

Fotoğraf 342: Topbaş Aile Mz.

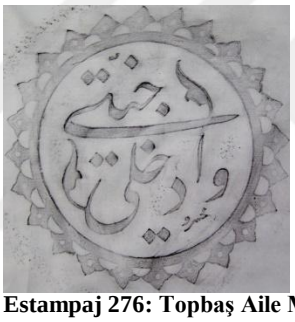

Estampaj 276: Topbaş Aile Mz.

Fotoğraf 343: Topbaş Aile Mz.

Estampaj 277: Topbaş Aile Mz.

Fotoğraf 344: Topbaş Aile Mz.

Estampaj 278: Topbaş Aile Mz.

Kitabe Metni :

كل من عليها فان

Küllü men aleyhā fanin (foto: 340)

- Yeryüzünde her bir şey gelip geçicidir. Rahman Sûresi / 26

قال عليه السلام كفى با لموت واعظا خسرو ١٤٢٩

Gāle aleyhisselām Kefā bi'l-mevti vā'īzen. (Ḫüsrev) 1429 (foto: 341)

- Hz. Peygamber (a.s) buyurdu ki: Vâiz (öğüt verici) olarak ölüm yeter.

وادخلى جنّتى خسرو

Ve'dẖulī cennetī. (Ḫüsrev) (foto: 342)

- Onlarla beraber cennetime gir. Fecr Sûresi / 30

فادخلى فى عبادى

Fe'dẖulī fī ibādī (foto: 343)

- Artık gir kullarımın arasına. Fecr Sûresi /29

كل نفس ذائقة الموت

küllü nefsin ẕāigatü'l-mevt (foto: 344)

- Ayet anlamı; her nefis ölümü tadacaktır. Ankebut Sûresi/ 57

Fotoğraf 345: Topbaş Aile Sofası, genel görünüşü

Fotoğraf 346: Sahaf İsmail Özdoğan / Sinan Murat Özdoğan

Estampaj 279: Sahaf İsmail Özdoğan / Sinan Murat Özdoğan

Katalog No : 206

Fotoğraf No : 346

Estampaj No : 279

Kimlik Bilgisi : Sahaf İsmail Özdoğan/ Sinan Murat Özdoğan

Tarih : 04.09.2012 – 14.05.2015

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 61x51 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

یادکدەمی طوغدیغك زمانلر / سن اغلار ایدك گولردی عالم / بر اویله عمر گچیرکه اولسون / موتك سکا خنده خلقنه ماتم

Yādında mı doğdığın zamanlar / Sen ağlar idin gülerdi ‘ālem / Bir öyle ömür geçir ki olsun / Mevtin sana ḫande ḫalḳına mātem

Sahaf İsmail Özdoğan
D. 25.09.1932 Ö. 04.09.2012
Sinan Murat Özdoğan
D. 24.03.1970 Ö. 14.05.2015

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

İsmail ve Murat Sinan Özdoğan’a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Mezar güncel çerçeveli yapıdadır.

Dikey dikdörtgen formdaki baş şahidesi bezeme unsuru içermemektedir.

Edebi bir üslupta yazılmış olan şahide metni merhumlarla ilgili bilgi içermemektedir. Merhumların kimlik bilgisi ile doğum ve vefat tarihleri şahidenin ön yüzüne latin alfabesi ile işlenmiştir.

Dört satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi sülüs yazının kalem kalınlığı 6 mm ye ayarlanmıştır.

Fotoğraf 347: Hacı Abdullah Bin Abdurrahman Efendi

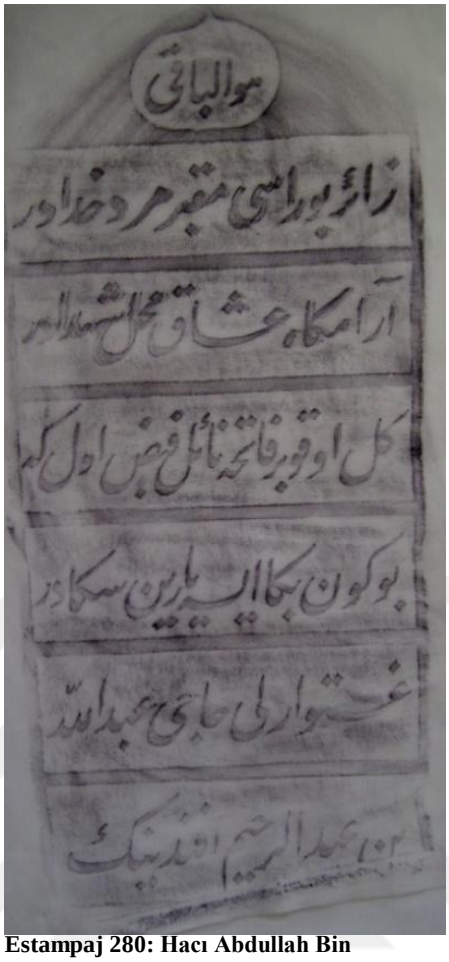

Estampaj 280: Hacı Abdullah Bin Abdurrahman Efendi

Katalog No : 207

Fotoğraf No : 347/ aş: 348-349

Estampaj No : 280/ aş: 281

Kimlik Bilgisi : Gostivarlı Hacı Abdullah Bin Abdurrahman Efendi

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 91x34/ aş: 71x30 cm

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Örfi destarlı kavuk

Mezar Türü : Çerçeveli

Kitabe Metni :

هوالباقی

زائر بوراسی مقبر مرد خدادر / آرامگاه عشاق محل شهدادر / کل اوقو بر فاتحه نائل فیض اول که / بوگون بکا ایسه یارین سکادر / غستوارلی حاجی عبدالله / بن عبد الرحیم افندینك

Hüve'l-Bāḳî

Zā'ir burası maḳber-i merd-i Ḫudādır / Ārâmgāh-ı Uşşāḳ maḥall-i şühedādır / Gel oku bir Fātiḥa nāil-i feyż ol ki / Bugün bana ise yarın sanadır' / Gostivarlı Ḥācı 'Abdullah / Bin 'Abdurraḥīm Efendiniñ

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kosovalı Hacı Abdullah Efendiye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Mezar etrafını çeviren alçak duvar sebebi ile şahidenin tarih kısmı kapanmış durumdadır.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin başlık kısmını örfi destarlı kavuk oluşturmakta şahide genelinde bezeme unsuru yer almamaktadır. Ayak şahidesine gül ağacının bezediği görülmektedir.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, ziyaretçinin empati kurmasını sağlayan cümlelerle devam ederek merhumun kimlik bilgisini vermektedir. Metnin geri kalan kısmı dikkatsizlik veya özensizlik sebebiyle kapatılmış durumda olduğundan okunamamaktadır.

Görünen kısmı kartuşlara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 348: Hacı Abdullah Bin Abdurrahman Efendi aş.

Estampaj 281: Hacı Abdullah Bin Abdurrahman Efendi aş.

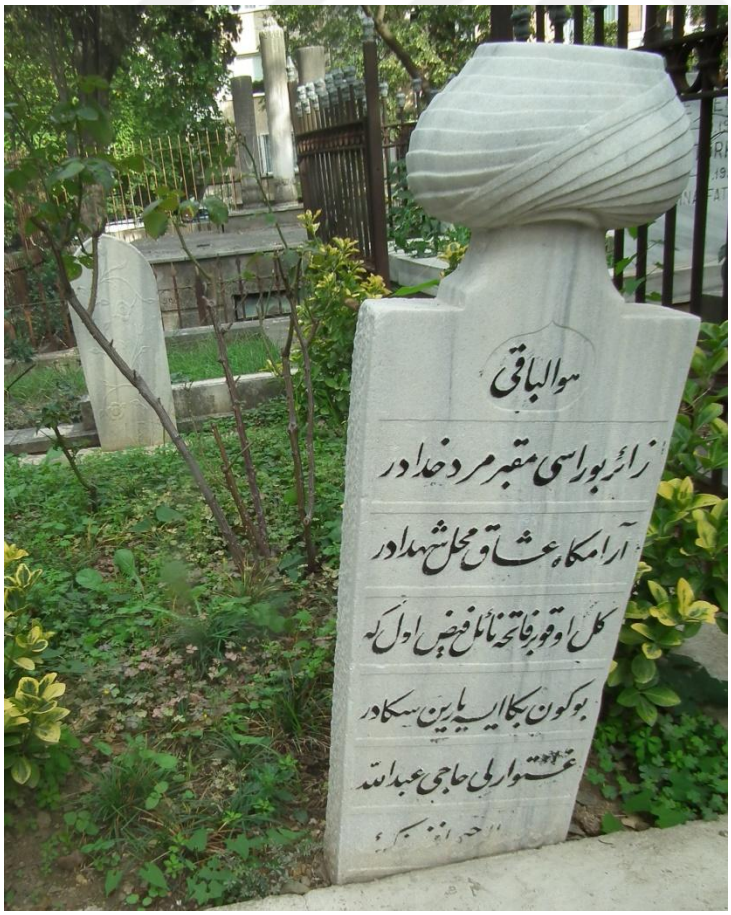

Fotoğraf 349: Hacı Abdullah Bin Abdurrahman Efendi kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 350: Muhammed Saadeddin

Estampaj 282: Muhammed Saadeddin

Katalog No **:** 208

Fotoğraf No **:** 350

Estampaj No **:** 282

Kimlik Bilgisi **:** Muhammed Saadeddin

Tarih **: -**

İnceleme Tarihi **:** 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri **:** 135x36 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik / -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **: -**

Kitabe Metni :

هوالباقی

دائره عسکری یه / ایکنجی شعبه / خلفاسندن / متقاعد مرحوم / محمّد سعدالدّین / افندینك روحیچون فاتحه

Hüve’l-Bāḳī

Dāire-i askerī̄ye / İkinci şu’be / Ḫulefāsından / Müteḳāid merḥūm / Muḥammed Sa’deddī̄n / Efendiniñ rūḥī̄-çün Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Saadettin Efendi’ye ait olan mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş durumdadır ve asıl yeri bilinmemektedir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını hamidi fes doldurmakta ve omuzlarına “s” kıvrımlarının bezendiği görülmektedir.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte açıklayarak Fatiha talebi ile devam etmekte metnin geri kalanı toprak altında kaldığı için okunamamaktadır.

Görünen kısmı sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 1 cm dir.

Fotoğraf 351: Hüseyin Vehbi Efendi

Estampaj 283: Hüseyin Vehbi Efendi

Katalog No **:** 209

Fotoğraf No **:** 351

Estampaj No **:** 283

Kimlik Bilgisi **:** Hüseyin Vehbi Efendi

Tarih **:** -

İnceleme Tarihi **:** 10 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 110x35/ aş: 100x33

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

بيك ايكيوز التمش سنه / هجريّەسنده تولد / و بيك اوچيوز يگرمى / سنەسنده ارتحال / دارنعيم ايليان حسين / وهبى افندى مرحومك

Hüve’l-Bāḳī

Bin iki yüz atmış sene-i / Hicrīyyesinde tevellüd / Ve bin üç yüz yirmi / Senesinde irtiḥāl-i / Dār-ı na’īm eyleyen Ḥüseyīn / Vehbī Efendi merḥūmun

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hüseyin Vehbi Efendi’ye ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Ön kısmında yer alan başka mezara ait demir parmaklıklar nedeni ile cepheden fotoğrafı net alınamıştır. Aynı mezarın çerçeve duvarı sebebi ile şahidenin tarih kısmıda görünmemektedir.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin başlık kısmını hamidi fes oluşturmakta şahide genelinde bezeme unsuru yer almamaktadır. Dikey dikdörtgen düz satıhtan oluşan ayak şahidesinin tepe kısmı beşik kemer şeklinde sonlanmakta ve bu da bezeme unsuru içermemektedir.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni, ilk satırlarda lafzen tarih kullanılmiştir, merhumun doğum ve vefat tarihleri verildikten sonra kimlik bilgisi ile devam edilmiştir. Metnin geri kalanı kapalı olduğundan okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 1 cm dir.

Fotoğraf 352: Ahmet Servet Bey

Estampaj 284: Ahmet Servet Bey

Katalog No **:** 210

Fotoğraf No **:** 352

Estampaj No **:** 284

Kimlik Bilgisi **:** Ahmet Servet Bey

Tarih **: -**

İnceleme Tarihi **:** 11 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri **:** b:54 ç:72 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Sülüs/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **: -**

Mezar Türü **: -**

Kitabe Metni :

هوالباقی
رامز بگك / قائن پدری گمرك / مامورلرندن / احمد ثروت / روحنه فاتحه

Hüve’l-Bāḳī
Rāmiz Beğiñ / Ḳāin pederi gümrük / Me’mūrlarından / Āḥmed Servet / Rūḥuna Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ahmet Servet Bey’e ait olan mezar şahidesinin kendi yerinde olma ihtimali düşük görünmektedir. Toprağa sabitlenmiş durumda olan şahidenin neredeyse yarısı toprak altında kalmış durumdadır.

Silindir formdan oluşan şahide de bezeme unsuru bulunmamaktadır.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vermektedir ve metnin geri kalanı toprak altında kaldığından okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş beş satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak satır istifi uygulandığı görülmektedir. Zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edilen yazının kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 353: Halil Ağa

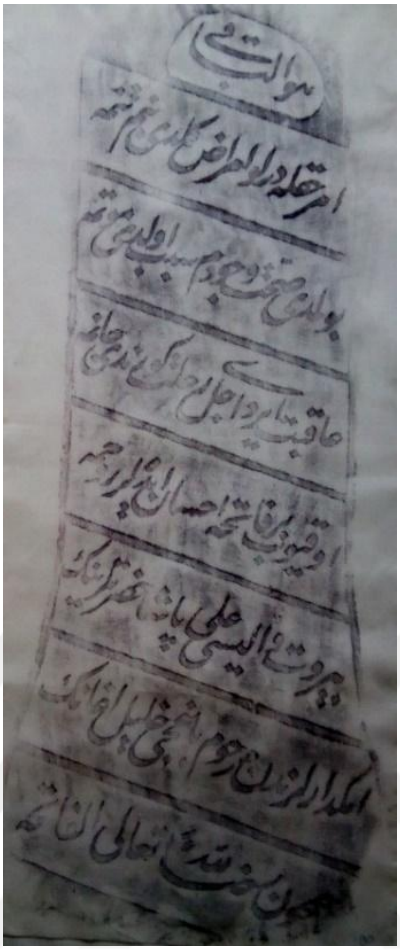

Estampaj 285: Halil Ağa

Katalog No **:** 211

Fotoğraf No **:** 353

Estampaj No **:** 285

Kimlik Bilgisi **:** Bağcı Halil Ağa

Tarih **: -**

İnceleme Tarihi **:** 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 120x40/ aş: 95x28

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

امرحقله درلو امراض گلدی بنم تنمه / بولمدی صحّت وجودم سبب اولدی موتمه / عاقبت ایردی اجل رحلت گوریندی جانمه / اوقیوب بر فاتحه احسان ایدەلر روحمه / بیروت والیسی علی پاشا حضرتلرینك / امکدارلرندن مرحوم باغجی خلیل اغانك / روحیچون رضئا لله تعالی الفاتحه

Hüve'l-Bāḳī

Emr-i ḥaḳkla dürlü emrāż geldi benim tenime / Bulmadı ṣıḥḥat vücūdum sebeb oldu mevtime / 'Āḳıbet irdi ecel rıḥlet göründi cānıma / Okuyub bir Fātiḥa iḥsān ideler rūḥuma / Beyrut vālīsi 'Alī Pāşā Ḥażretlerinin / Emekdārlarından merḥūm Baġcı Ḫalīl Aġanıñ / Rūḥī-çün Rıżā'en li'llāhi teāla el-Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Bağcı Halil Ağa'ya ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Doğal şartlar sebebiyle şahide metninin tarih kısmı toprak altında kalmıştır.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmını hamidi fes oluşturmakta şahide genelinde bezeme unsuru bulunmamaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinde bezeme unsuru bulunmamaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan ve kalıplaşmış cümlelerle devam eden şahide metni, merhumun kimlik bilgisinin ardından Fatiha talep etmektedir metnin geri kalanı toprak altında kaldığı için okunamamaktadır.

Görünen kısmı, paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 8 mm ye ayarlanmıştır.

Fotoğraf 354: Muhammed Bey

Estampaj 286: Muhammed Bey

Katalog No : 212

Fotoğraf No : 354

Estampaj No : 286

Kimlik Bilgisi : Muhammed Bey

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : 59x31 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی
سلیمانیّه جامعشریفی / صویولی بلوك / باشسی محمّد

Hüve'l-Bāḳī
Süleymānīyye Cāmii şerīfi / Suyolu bölük / Başısı Muḥammed

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Muhammed Bey'e ait olan mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir. Yakın tarihli bir mezarın duvar kenarına sıkışmış olan şahide neredeyse yarısına kadar toprak altında kalmıştır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını hamidi fes oluşturmakta şahide genelinde bezeme unsuru bulunmamaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte vermekte metnin geri kalanı toprak altında kaldığı için okunamamaktadır.

Görünen kısmı, paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı çeşidi kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 355: Ali Rıza Efendi

Estampaj 287: Ali Rıza Efendi

Katalog No **:** 213

Fotoğraf No **:** 355

Estampaj No **:** 287

Kimlik Bilgisi **:** Ali Rıza Efendi

Tarih **: -**

İnceleme Tarihi **:** 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri **:** 118x33 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی
اوقاف همایون مجلسی / اداره رئیس درایت انیسی / مرحوم و مغفر المحتاج / الی رحمته ربهالغفور / السیّد علی رضا افندینك / روحیچون الفاتحه

Hüve'l-Ḥallāḳu'l-Bākī
Evḳāf-ı hümāyūn meclisi / İdāre-i Reīs-i dirāyet enīsi / Merḥūm ve maġfūr el-muḥtāç / ilā Raḥmeti Rabbihi'l-ġafūr / Es-Seyyīd 'Alī Rıżā Efendiniñ / Rūḥī-çün el-Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ali Rıza Efendi'ye ait olan mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir. Yakın tarihli, mermer çerçeveli bir mezarın baş kısmında bulunan şahide eğer kendi yerinde ise mezar sınırları kısmen ihlal edilmiş görünmektedir. Şahide bulunduğu yere betonla sabitlenmiş durumdadır.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin omuz kısımlarını kıvrımlı yapraklar doldururken alınlık kısmında bir buket yer almakta ve başlık kısmı hamidi festen oluşmaktadır.

"Hüve'l-Hallaku'l-Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini dünyevi mevki ile birlikte verdikten sonra Fatiha talep etmekte ve şahidenin geri kalan kısmı beton altında kaldığından okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 1 cm dir.

Fotoğraf 356: Nesibe Hanım

Estampaj 288: Nesibe Hanım

Katalog No **:** 214

Fotoğraf No **:** 356/ aş: 357-358

Estampaj No **:** 288/ aş: 289

Kimlik Bilgisi **:** Nesibe Hanım

Tarih **:** -

İnceleme Tarihi **:** 12 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:**Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: b:128 ç:76/ aş: b:128 ç:66 cm

Malzemesi/ Tekniği: Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Lahana

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی
مشـيراندن مرحـوم / دويـدجی اسـماعيل / پاشـانك حرمـی / ويـاوران حضـرت / شـهرياريدن برنجـی / فريـق حيدرپاشانك / والدهسی قولانجی زاده / نسيبه خانمك روحنه فاتحه

Hüve'l-Bāḳī
Müşīrāndan merḥūm / Dividci İsmā'îl / Pāşānıñ ḥaremi / Ve yāverān-ı Ḥażreti / Şehriyārīden birinci / Ferīḳ Ḥaydar Pāşānıñ / Vālīdesi Ḳolancı-zāde / Nesibe Ḫānımıñ rūḥuna Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Nesibe Hanım'a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Yakın tarihli başka bir mezar çerçevesi sebebiyle alanı kısıtlanmış olduğundan mezar sınırları ayak şahidesi sayesinde tahmin edilebilmektedir.

Silindir formda olan baş şahidesnin üst bordür kısmı yapraklarla bezenmiş başlık kısmı ise lahana formunda tasarlanmıştır. Aynı form ve bezemeye sahip olan ayak şahidesinin cephesi ise barok yapraklı helezonlardan oluşmaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vermekte ve Fatiha telebi ile devam etmektedir. Metnin geri kalan kısmı toprak altında kaldığı için okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılmakta zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 357: Nesibe Hanım'ın aş.

Estampaj 289: Nesibe Hanım'ın aş.

Fotoğraf 358: Nesibe Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 359: Fatıma Hanım

Estampaj 290: Fatıma Hanım

Katalog No : 215

Fotoğraf No : 359/ aş: 360-361

Estampaj No : 290/ aş: 291

Kimlik Bilgisi : Hakkı Beyin Haremi Fatıma Hanım

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş 105x32/ aş 95x29 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi sülüs/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی
ژاندارمه دائرەسی / اعضاسندن الای / قوماندانی حاجی / حقّی بگك حرمی / فاطمه خانمك روحی / ایچون الفاتحه

Hüve’l-Bāḳī
Jandarma dāiresi / Ā’żāsından alay / Ḳumandanı Ḥācı / Ḥaḳkı Beğiñ ḥāremi / Fāṭıma Ḫānımıñ rūḥı / İçün el-Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hakkı Bey’in eşi Fatma Hanım’a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrilmiş olan mezarlıkta iki defin bulunmaktadır (kat no: 69).

Dikey dikdörtgen formda olan baş şahidesinin alınlık kısmında yer alan oniki dilimli yıldız merhumenin Bektaşi tarikatine mensup olduğu düşünülebilir. Başlık kısmını güllerden oluşan buket doldurmaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinin başlık kısmına vazodan çıkan gül ve yapraklar bezmişken cephesinde vazodan çıkan nergiz ağacı yer almaktadır.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini yakını olan şahısla birlikte vermekte ve Fatiha talep etmektedir. Metnin geri kalan kısmı toprak altında kaldığı için okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi sülüs yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 360: Fatıma Hanım'ın aş.

Estampaj 291: Fatıma Hanım'ın aş.

Fotoğraf 361: Fatıma Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 362: Vasfiye Mehmed Hanım

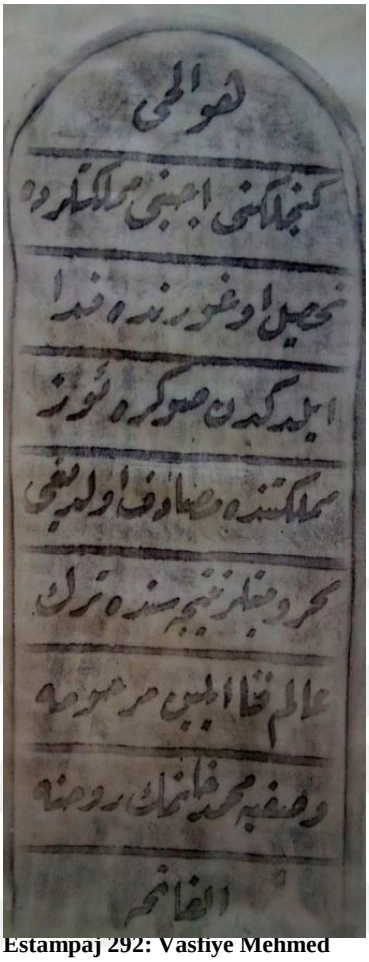

Estampaj 292: Vasfiye Mehmed Hanım

Katalog No : 216

Fotoğraf No : 362

Estampaj No : 292

Kimlik Bilgisi : Vasfiye Mehmet Hanım

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 13 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : 102x32 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş / Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Rik'a celisi/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالحی
گنجلگنی اجنبی مملکتلرده / تحصیل اغورنده فدا / ایلدکدن صوکره ئوز / مملکتنده مصادف اولدیغی / محرومیتلر نتیجهسنده ترك / عالم فنا ایلین مرحومه / وصفیه محمد خانمڭ روحنه / الفاتحه

Hüve'l-Ḥayy
Gençliğini ecnebī memleketlerde / Taḥṣil uġrunda fedā / Eyledikden sonra öz / Memleketinde müṣādif oldığı / Maḥrūmiyetler neticesinde terk-i / 'Ālem-i fenā eyleyen merḥūme / Vaṣfīye Meḥmed Ḫānımıñ rūḥuna / el-Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Vasfiye Hanım'a ait olan mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir. Toprağa sabitlenmiş olan şahidenin mezar sınırları kaybolmuş durumdadır.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmı açmış gül ve yapraklarla bezenmiştir.

"Hüvel Hayy" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin yaşamı hakkında kısa bilginin ardından kimlik bilgisini vermekte ve Fatiha talep edilmektedir. Metnin geri kalan kısmı toprak altında kaldığından okunamamıştır. Şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini yakını ile beraber vermeyen nadir metinlerden biridir.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş dokuz satırdan oluşan şahide metni için rik'a celisi kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm olan rik'a yazının hat estetiğine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 363: Muhammed Nuri Bey

Estampaj 293: Muhammed Nuri Bey

Katalog No : 217

Fotoğraf No : 363

Estampaj No : 293

Kimlik Bilgisi : Hacı Baha Beğin Mahdumu Muhammed Nuri Bey

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir

Ölçüleri : 93x28 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

بو خاك سیاه ایچنده یاتان / محمّد نوری بگ هنوزحد / بلوغه ایرشمامش بر گنجدر / بالیکسرینك کشکك زاده عائله / سنه منسوب و حاجی بها بگك / مخدومی اولان بو گنج ارن کویه / تبدیلهوا ایچون گلدیگی صرەده / مبتلا اولدیغی ورم آفتنك / قربانی اولمشدر، /... رقت قلب ایله

Hüve'l-Bāḳī

Bu Ḫāk-i siyah içinde yatan / Muḥammed Nūri Beğ henüz ḥadd-i / Bulūġa irişmemiş bir gencdir / Balıkesrīnin keşkek-zāde 'āile- / Sine mensūb ve Ḥācı Bahā Beğiñ / Maḫdūmı olan bu genç Erenköy'e / Tebdīl-i hava içün geldiği sırada / Mübtelā oldığı verem āfetinin / Ḳurbānı olmuşdır / …riḳkat-i ḳalb ile

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hacı Baha Bey'in oğlu Muhammed Nuri Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Demir parmaklıklarla çevrilmiş olan mezar, bodur ağaç ve dallarla kapanmış bakımsız bir görünüme sahipdir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmı hamidi festen oluşmaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun genç yaşta neden vefat ettiğini ve yakını ile birlikte kimlik bilgisini vermekte metnin geri kalan kısmı toprak altında kaldığı için okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş on satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı türü kullanılarak mail kıta formunda ve zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 364: Emine Vesile Hanım

Estampaj 294: Emine Vesile Hanım

Katalog No : 218

Fotoğraf No : 364/ aş: 365-366

Estampaj No : 294/ aş: 295

Kimlik Bilgisi : Arif Efendi Zevcesi Emine Vesile Hanım

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 82x36/ aş: 92x33 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik / -

Yazı Dili :Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

حوالحلا ق الباقى
مصارفات عسكريه ناظرلغندن / متقاعد مرحوم رضا بگك / همشيرەسى و نظاميه / وزنەدارلرندن مرحوم / عارف افندينك زوجەسى / امينه وسيله خانمك

Hüve’l-Ḥallāḳu’l-Bāḳī
Maṣārifāt-ı ‘askerīye nāẓırlığından / Müteḳā’id merḥūm Rıżā Beğiñ / Hemşīresi ve niẓāmīye / Veznedārlarından merḥūm / ‘Ārif Efendiniñ zevcesi / Emīne Vesile Ḫānımıñ

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Arif Efendi’nin eşi Emine Vesile Hanım’a ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır.

Dikey dikdörtgen formda olan baş şahidesinde bezeme unsuru bulunmazken tepe noktasının sivri kemer şeklinde tamamlandığı görülmektedir. Aynı formdaki ayak şahidesinin cephesine vazodan çıkan hayat ağacına sarılarak yükselen asma dalları ve üzüm salkımları bezendiği ve tepe noktasının beşik kemer şeklinde tamamlandığı görülmektedir. Mezarın ayak kısmında yer alan yakın tarihli başka bir mezarın baş taşı, ayak şahidesinin tam görünmesini engellemektedir.

“Hüve’l Hallakul Baki” ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin kimlik bilgisini bir yakını vasıtası ile vermekte ve metnin geri kalan kısmı toprak altında kaldığından okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 9 mm olan celi ta’lik yazının kalem hakkının verildiğini söylemek mümkündür.

Fotoğraf 365: Emine Vesile Hanım'ın aş.

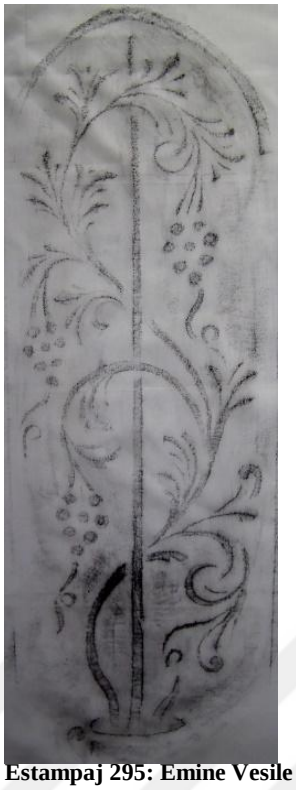

Estampaj 295: Emine Vesile Hanım'ın aş.

Fotoğraf 366: Emine Vesile Hanım'ın kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 367: Kimlik belli değil

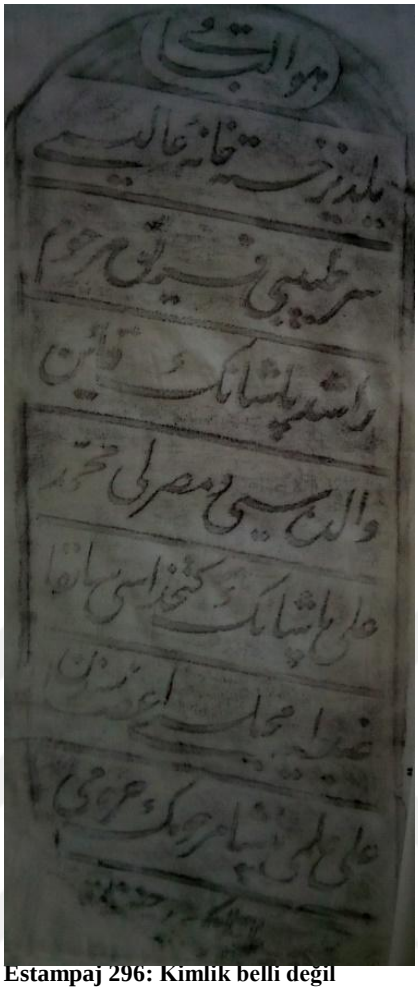

Estampaj 296: Kimlik belli değil

Katalog No : 219

Fotoğraf No : 367/ arka: 368/ aş: 369-370

Estampaj No : 296/ arka: 297/ aş: 298

Kimlik Bilgisi : Kimlik belli değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 112x38/ aş: 120x33 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes (zemin oyma)

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی
یلدیز خستەخانۀ عالیسی / سر طبیبی فریق مرحوم / راشد پاشانك قائین / والدەسی و مصرلی محمّد / علی پاشانك کتخداسی سابقا / ضبطیه مجلسی اعضاسندن / علی حلمی پاشا مرحومك حرەمی

Hüve'l-Bāḳī
Yıldız Ḫasta-ḫāne-i Ālīsi / Ser-ṭabībi ferīḳ merḥūm / Rāşid Pāşānıñ ḳāin / Vālīdesi ve Mısırlı Muḥammed / 'Alī Pāşānıñ ketḫüdāsı sābıḳān / Żabṭiye meclisi a'żāsından / 'Alī Ḥilmī Pāşā merḥūmun ḥaremi

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kendi yerinde bulunan mezar şahidesinin alt kısımları toprak altında olmasından dolayı Ali Hilmi Paşanın eşi olan merhumenin kimlik bilgisine ulaşılamamaktadır.

Dikey dikdörtgen formda olan baş şahidesinin başlık kısmı gül ve yaprakların oluşturduğu buket ile bezenmiştir. Şahidenin arka kısmında da metin yer alırken alınlık kısmında zemin oyma yöntemi ile hakk edilmiş hamidi fes bulunmaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinin başlık kısmı buketten oluşurken cephesinde topraktan çıkan hurma ağacı yer almaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni merhumun yakını olan şahısların dünyevi mevki hakkında bilgi vermekte haricinde olan bilgilere, şahidenin toprak altında kalan kısmında kalması sebebi ile ulaşılamamaktadır.

Görünen kısmı cephede sekiz arka kısımda yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Her iki tarafta da kalem kalınlığı 8 mm dir.

Fotoğraf 368: Kimlik belli değil, arka kısmı

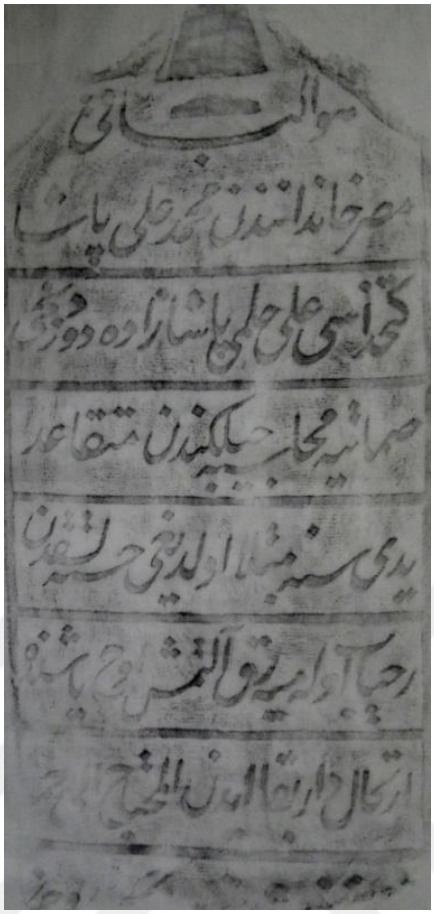

Estampaj 297: Kimlik belli değil, arka kısmı

Kitabe Metni :

هوالباقی
مصر خاندانندن محمدعلی پاشا / کتخداسی علی حلمی پاشازاده دوردنجی / صماتیه محاسبه جیلکندن متقاعد / یدی سنه مبتلا اولدیغی حستهلقدن / رحیاب اولهمیهرق آلتمش اوچ یاشنده ارتحال دار بقا ایدن المحتاج الی رحمة

Hüve’l-Bākī

Mısır ḫānedānından Muḥammed ‘Alī Pāşā / Kethüdāsı ‘Alī Ḥilmī pāşa-zāde dördünci / Samatya muhāsebeciliğinden mütekāid / Yedi sene mübtelā oldığı ḥastalıḳdan / Reḥyāb olamayarak altmış üç yaşında / İrtiḥāl-i dār-ı beḳā iden el-muḥtāc ilā Raḥmeti

Fotoğraf 369: Kimlik belli değil, aş.

Estampaj 298: Kimlik belli değil, aş.

Fotoğraf 370: Kimlik belli değil, genel görünüşü

Fotoğraf 371: Kimlik belli değil

Estampaj 299: Kimlik belli değil

Katalog No : 220

Fotoğraf No : 371

Estampaj No : 299

Kimlik Bilgisi : Kimlik belli değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Baş/Ayak Şahidesi : bş: b:80 ç:70/ aş: b:77 ç:59

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالحلا ق الباقی

آه کیم بو عالم ایجره بنده شادان اولمدم / اختیاری هجرت ایتدم تا ازلدن بلمدم / چارەسزبر درده دوشیدم هیچ علاجین بولمدم / گنج ایکن ایردی اجل تازەلیگه طویمدم / کتب حربیّه اوچنجی سنه

Hüve'l-Ḥallāḳu'l-Bāḳī

Āh kim bu ālem içre ben de şādān olmadım / İḫtīyārī hicret itdim tā ezelden bilmedim / Çāresiz bir derde düşdüm hiç ilācın bulmadım / Genç iken irdi ecel tāzeliğe doymadım / Mekteb-i ḥarbīye üçüncü sene

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kendi yerinde bulunan mezar şahidesinin alt kısımları toprak altında olmasından dolayı merhumun kimlik bilgisine ulaşılamamaktadır.

Silindir formda olan şahidenin üst bordür kısmını yapraklar çevirmektetir. Büyük kısmı toprak altında kalmış olan ayak şahidesinde bezeme unsuru yer almamaktadır.

"Hüvel Hallakul Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni, biraz sitemkâr bir dille merhum kişinin ağzından, genç yaşta neden vefat ettiğini anlatmaktadır. Metnin geri kalan kısmı toprak altında kaldığından okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

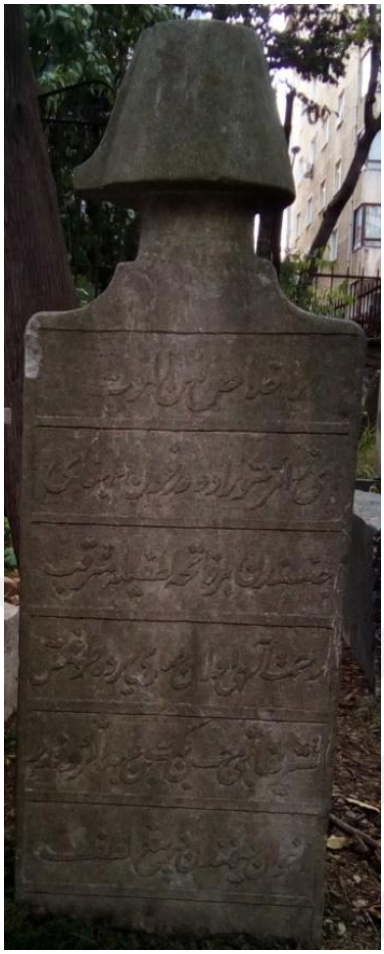

Fotoğraf 372: Hasan Bey

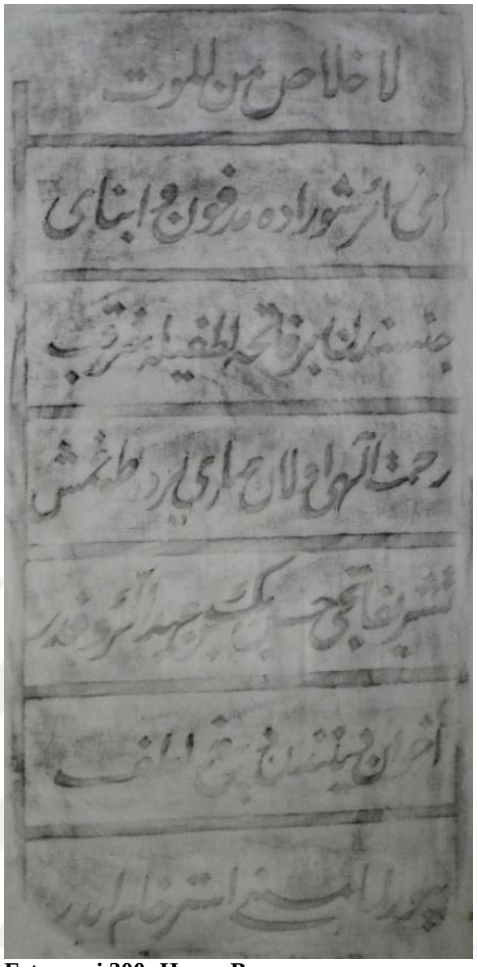

Estampaj 300: Hasan Bey

Katalog No **:** 221

Fotoğraf No **:** 372/ aş: 373-374

Estampaj No **:** 300/ aş: 301

Kimlik Bilgisi **:** Hasan Bey

Tarih **: -**

İnceleme Tarihi **:** 15 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 103x39/aş: 50x27 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** Hamidi Fes

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

لاخلاص من الموت

ای زائر شوراده مدفون و ابنای / جنسندن بر فاتحه لطفیله مترقّب / رحمت الهی اولان صاری یرده طوغمش / تشریفاتجی حسن بگ بن عبدالرؤ فدر / اخوان دینندن دریغ لطف / یورلمامسنی استرخام ایدر

Lā ḫalāṣ mine'l-mevt

Ey zā'ir şurada medfūn ve ebnā-yı / Cinsinden bir Fātiḥa lūṭfiyle müteraḳḳıb-ı / Raḥmeti ilāhi olan Sarıyerde doğmuş / Teşrīfatçı Ḥasan Beğ bin 'Abdürraūfdur / İḫvān-ı dī ninden dirīġ-i lüṭf / buyurulmasını istirḫām ider

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasan Bey'e ait olan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Yanında bulunan yakın tarihli mermer çerçeveli mezar tarafından sınırları kısmen ihlal edilmiş durumdadır.

Dikey dikdörtgen formda olan baş şahidesinin başlık ısmını hamidi fes doldurmaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinin ön kısmına hayat ağacı bezenmiştir.

"Lâ halâs minel mevt" ibaresi ile başlayan şahide metni, dua ile devam etmekte merhumun kimlik bilgisini vermektedir. Metnin geri kalan kısmı toprak altında kaldığından okunamamıştır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 373: Hasan Bey'in aş.

Estampaj 301: Hasan Bey'in aş.

Fotoğraf 374: Hasan Bey'in kabri, genel görünüşü

Fotoğraf 375: Ayazma camii şerifi imam evveli …

Estampaj 302: Ayazma camii şerifi imam evveli …

Katalog No : 222

Fotoğraf No : 375/ aş: 376-377

Estampaj No : 302/ aş: 303

Kimlik Bilgisi : Ayazma camii şerifi imam-ı evveli

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 150x35/ aş: 110x30 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe-Arapça

Sikke Türü : Örfi Dertarlı Kavuk

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالحیّ لایموت

حکمتی تقدیرربّانی بودر ای مسلمون / ایجمشم پیمانهٔ انا الیه راجعون / بن بلوردم کلّ نفس ذائقة الموت اولدیغن / اولمدم الحمدلله کم و هم لا یشعرون / گوگلمی لا تقنطو من رحمتی تفریح ایدر / یعنی وامتازوا خطابندن و هم لایحزنون / ربّ تغفرلی ذنوبی گلمشم درگاهکه / هر نه عصیان وار ایسه کلّ لدینا محضرون / یا شفیع المذنبین کن شافعًا و رحم لنا / اشته شفقت وقتدر گلدی عصات مؤمنون / ایازمه جامع شریفی امام اوّلی /...الدین افندینك روحنه فاتحه

Hüve'l-Ḥayyü lā yemūt

Ḥikmetī taḳdīr-i Rabbāni budur ey Müslimūn / İçmişim Peymān-ı innā ileyhi rāciūn / Ben bilürdüm Küllü nefsin ẕā'ikatü'l-mevt oldığın / Ölmedim elḥamdüli'llāh kim ve hüm lā yeş'urūn / Gönlümü lā taḳnetū min raḥmeti tefrīḥ ider / Ya'nī ve'mtāzū ḫiṭābından ve hüm la yaḥzenūn / Rabbi tagfirlī'z-zünūbī gelmişim dergāhına / Her ne işyān var ise küllün ledeynā muḥḍarūn / Ya şefī'a'l-müznibīn kün şāf'ian ve'rḥam lenā / İşte şefḳat vaḳtidir geldi uṣāt-i mü'minūn / Ayazma Cāmii Şerīfi imām-ı evveli ….ddī n Efendiniñ rūḥuna Fātiḥa

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Ayazma camii baş imamına ait olan mezar şahidesinin alt kısmı toprak altında kaldığından, merhumun kimlik bilgisine tam olarak ulaşılamamaktadır. Ayak şahidesi de mevcut olan mezar çerçeveli bir yapıya sahiptir.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin başlık kısmını örfi destarlı kavuk oluşturmaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinin başlık kısmı gül ve yapraklardan bir buket ile oluşmakta ön cephesine topraktan çıkan gül ağacı ve yapraklarla bezendiği görülmektedir. Bu şahidenin, hanım şahidelerine çok benzemesinden dolayı buraya ait olmama ihtimalinin var olduğu düşünülmektedir.

"Hüve'l-Hayyü lâ yemût" ibaresi ile başlayan şahide metnine, edebi bir üslüpla devam edilmekte merhumun dünyevi mevkii belirtilmektedir ancak kimlik bilgisinin mevcut olduğu kısım toprak altında kaldığından okunamamaktadır.

Görünen kısmı kartuşlara bölünmüş on iki satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 376: Ayazma camii şerifi imam evveli … aş.

Estampaj 303: Ayazma camii şerifi imam evveli … aş.

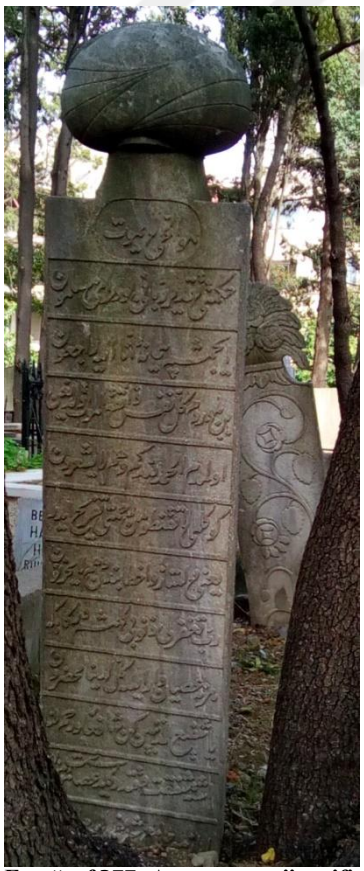

Fotoğraf 377: Ayazma camii şerifi imam evveli … genel görünüşü

Fotoğraf 378: Kimlik Belli Değil

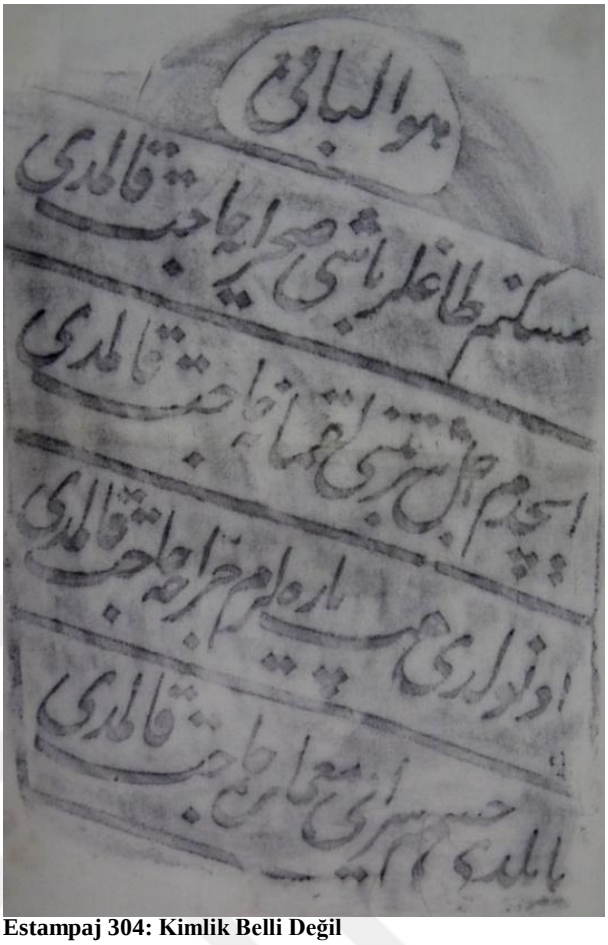

Estampaj 304: Kimlik Belli Değil

Katalog No : 223

Fotoğraf No : 378

Estampaj No : 305

Kimlik Bilgisi : Kimlik Belli Değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 9 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 61x36 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی
مسکنم طاغلر باشی صحرایه حاجت قالمدی / ایچدم اجل شربتنی لقمانه حاجت قالمدی / اونولدی هپ یارملرم جراحه حاجت قالمدی / یاپلدی جسمم سرایی معماره حاجت قالمدی

Hüve'l-Bāḳī
Meskenim dağlar başı ṣaḥraya ḥācet kalmadı / İçtim ecel şerbetini loḳmāna ḥācet kalmadı / Onuldu hep yaralarım cerrāḥa ḥācet kalmadı / Yapıldı cismim sarāyı mi'māra ḥācet kalmadı

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kendi yerinde bulunmayan mezar şahidesinde merhumun kimlik bilgisine ulaşılamamaktadır. Başka bir mezar duvarına sabitlenmiş olan şahidenin yarısı toprak altındadır.

Dikey dikdörtgen formdan oluşan şahidenin başlık kısmını hamidi fes oluşturmaktadır.

"Hüve'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, kalıplaşmış cümlelerle devam etmektedir. Kişisel bilgi ve tarih kısımları toprak altında kaldığından okunamamıştır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş beş satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 379: Kimlik belli değil

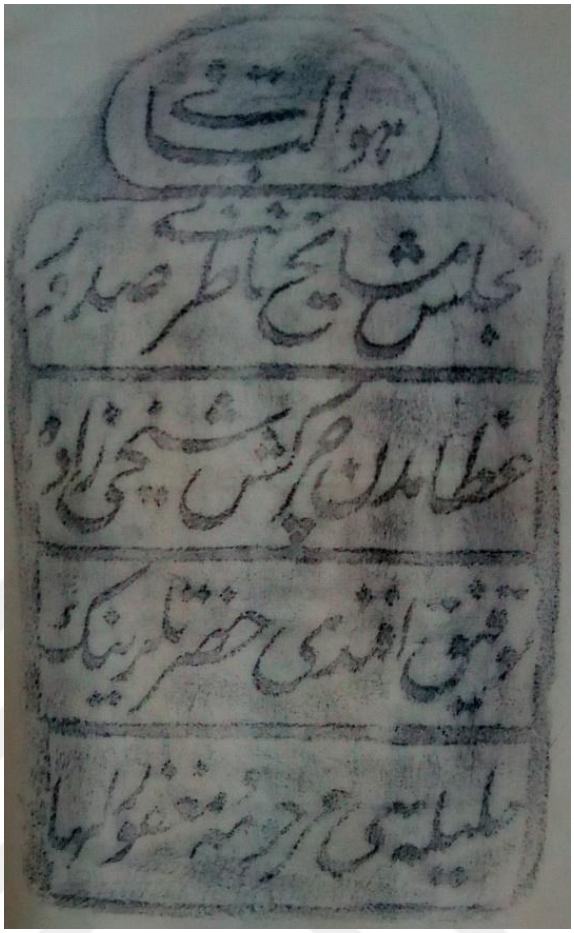

Estampaj 305: Kimlik belli değil

Katalog No : 224

Fotoğraf No : 379/ aş: 380-381

Estampaj No : 305/ aş: 306

Kimlik Bilgisi : Kimlik Belli Değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 141x33/ aş: 118x28

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی
مجلس مشایخ ناظری صدور / عظامدن چرکش شیخی زاده / توفیق افندی حضرتلرینk / حلیلەسی مرحومه و مغفورلها

Hüve’l-Bāḳī
Meclis-i meşāyiḫ nāẓırı ṣudūr-ı / İẓāmdan Çerkeş şeyḫī-zāde / Tevfīk Efendi Ḥażretleriniñ / Ḥalīlesi merḥūme ve maġfūrun lehā

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Mezar şahidesinin kendi yerinde olmasına rağmen önüne yapılan yakın tarihli mezar duvarı sebebiyle şahidenin yarısı tamamen kapanmış durumdadır.

Dikey dikdörtgen formda olan baş şahidesinin başlık kısmını gül ve yaprakların oluşturduğu bir buket doldurmaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinin başlık kısmı ise bir adet gül ve yapraklardan oluşan buket ile bezenmiştir. Şahidenin cephesinde ise toprakdan çıkan hayat ağacına sarılmış asma dalları ve üzüm salkımları yer almaktadır.

“Hüve’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni merhumenin yakını olan şahsı dünyevi mevki ile birlikte tanıtmaktadır. Şahidenin yarısının kapalı olması sebebi ile merhume hakkında bilgi eksik kalmakta şahidenin geri kalan kısmı okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş beş satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 380: Kimlik belli değil, aş.

Estampaj 306: Kimlik belli değil, aş.

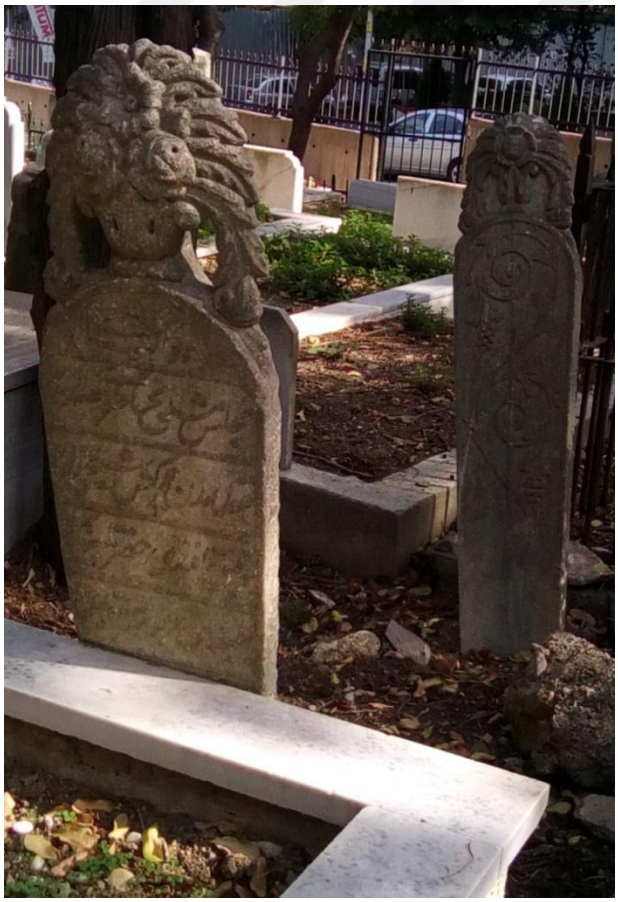

Fotoğraf 381: Kimlik belli değil, mezarın genel görünüşü

Fotoğraf 382: Suzan Hanım

Estampaj 307: Suzan Hanım

Katalog No **:** 225

Fotoğraf No **:** 382/ aş: 383/384

Estampaj No **:** 307/ aş: 308

Kimlik Bilgisi **:** Suzan Hanım

Tarih **:** -

İnceleme Tarihi **:** 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri **:** bş: 99x34/ aş: 65x28 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **:** -

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

آه من الموت

ينه آتشلره يانسون يڭيدن سمينه سوزان / چيقارسون والدينم آهنى چرخ معلاً يه / فلك اون درت ياشنده الدى اغزم لزتك انجام / نيجه درد چكديروب آتدى بنى بو دشت و صحرايه / مسافرخانۀ عالمده وارمى اقرار اولمش / نيجه جمعيتى فرقتله ويردى محوو افنايه /.... حقي كورنجه شهرغفرانده....

Āh mine'l-mevt

Yine āteşlere yansun yeniden Semīne Sūzān / Çıkarsun vālīdeynim āhını çarḫ-ı muallāya / Felek on dört yaşında aldı ağzım lezzetin encām / Nice derd çekdirüb atdı beni bu deşt ü ṣaḥrāya / Misafirḫāne-i ālemde var mı iḳrār olmuş / Nice cem'īyyeti firḳatle virdi maḥv u efnāya / …. ḥaḳkı görünce şehr-i ġufrānda / …….

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Suzan Hanım'a ait olan mezar şahidesi doğal şartlar sebebi ile kısmen toprak altında kalmış durumdadır.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmı gül ve yapraklardan oluşan buket ile bezenmiştir. Kısmen toprak altında kalmış aynı formdaki ayak şahidesinin başlık kısmını da buket oluştururken cephesinde yer alan gül ağacının ancak yarısı görünebilmektedir.

"Ah Minel Mevt" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun adını vermekte ve biraz sitemkâr şekilde devam etmektedir. Alt kısmının toprak altında kalması sebebi ile merhum hakkında daha fazla bilgiye ulaşılamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş beş satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Celi ta'lik yazının kalem kalınlığı 6 mm ye ayarlanmıştır.

Fotoğraf 383: Suzan Hanım'ın aş.

Estampaj 308: Suzan Hanım'ın aş

Fotoğraf 384: Suzan Hanım'ın kanri, genel görünüşü

Fotoğraf 385: Kimlik belli değil

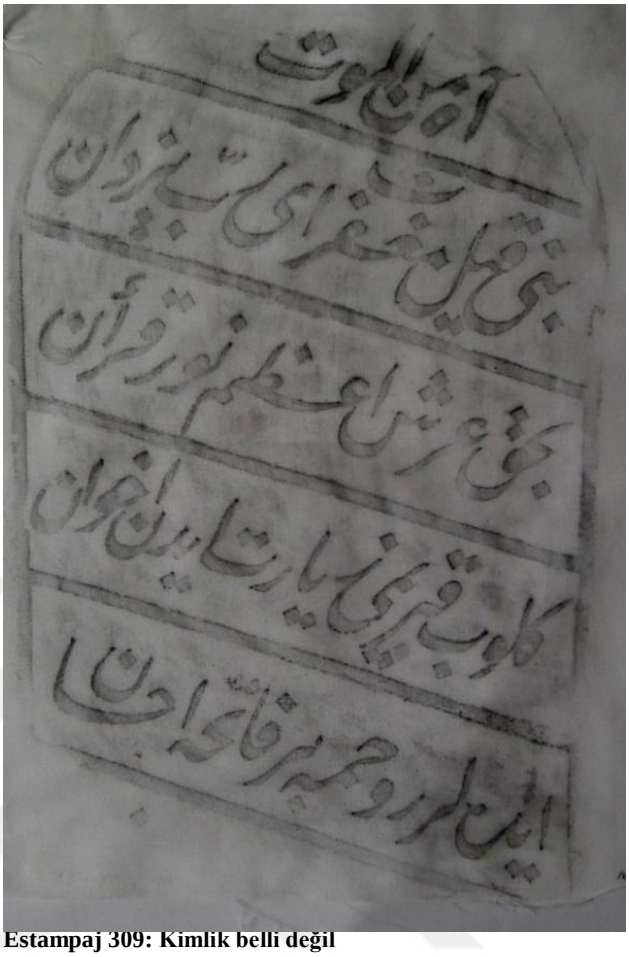

Estampaj 309: Kimlik belli değil

Katalog No : 226

Fotoğraf No : 385/ aş: 386-387

Estampaj No : 309/ aş: 310

Kimlik Bilgisi : Kimlik Belli Değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 68x30/ aş: 63x26 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

آه من الموت
بنی قیل مغفرت ای ربّ یزدان / بحق عرش اعظم نور قرأن / گلوب قبریمی زیارت ایدن اخوان / ایده لر روحمه بر فاتحه احسان

Āh mine'l-mevt
Beni kıl maġfiret ey Rabbi Yezdān / Bi-ḥaḳkı arş-ı a'ẓam nūr-ı Ḳur'ān / Gelüb ḳabrimi ziyāret iden iḫvān / İdeler rūḥuma bir Fātiḥa iḥsān

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kimliği belli olmayan merhumun mezar şahidesi kendi yerinde bulunmaktadır. Ayak şahidesinin var olmasından asıl yerinde olduğu anlaşılan mezar yaya yolu haline gelmiş sınırları aşırı derecede ihlal edilmiş durumdadır ve şahidenin büyük bir kısmı toprak altında kalmıştır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını gül ve yapraklardan oluşan buket doldurmaktadır. Aynı formdaki ayak şahidesinin başlık kısmını bir adet penç ve yapraklar oluşturmakta cephesinde ise nergis ağacı yer almaktadır.

"Ah minel mevt" ibaresi ile başlayan şahide metni, dua ile devam etmekte ve Fatiha talebinde bulunulmaktadır. Metnin geri kalan kısmı toprak altında kaldığından okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş beş satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 386: Kimlik belli değil, aş.

Estampaj 310: Kimlik belli değil, aş.

Fotoğraf 387: Kimlik belli değil, mezarın genel görünüşü

Fotoğraf 388: kimlik belli değil

Estampaj 311: kimlik belli değil

Katalog No **:** 227

Fotoğraf No **:** 388

Estampaj No **:** 312

Kimlik Bilgisi **:** Kimlik belli değil

Tarih **: -**

İnceleme Tarihi **:** 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu **:** Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri **:** 68x26 cm

Malzemesi/ Tekniği **:** Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı **:** Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili **:** Türkçe

Sikke Türü **: -**

Mezar Türü **:** Toprak

Kitabe Metni :

ای زائر
شو جای تنها یره زیر خاك ایدی / اولان ارواحه کمال اخلاص ایله / بر فاتحه احسان ایله تاکه رضای / سبحانی و حسن خاتمهٔ جاودانی یه / مظهریتله شو دنیای بی بقاده عقبا / و مافیها ده شادکام اولهسك / حال معصومیتمه چشم عبرتله باقار ایسهك

Ey zā'ir
Şu cāy-ı tenhā yere zī r-i ḫāk idi / Olan ervāḥa kemāl-i iḫlāṣ ile / Bir Fātiḥa iḥsān eyle tā ki rıżā-i / Sübḥānīye ve ḥüsn-i ḫātime-i cāvidānīye / Maẓhariyetle şu dünyā-yı bī - beḳāda uḳbā / Ve mā-fihāda şad-kām olasın / Ḥāl-i ma'ṣumiyetime çeşm-i ibretle bakar isen

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kimliği belli olmayan şahidenin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir. Çerçeveli güncel bir mezarın duvarına neredeyse bitişik durumda olan şahide asıl yerindeymiş gibi görünsede bir netlik arz etmemektedir.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin tepe noktası sivri kemer şeklinde tasarlanmıştır.

"Ey zair" ibaresi ile başlayan şahide metni, Fatiha isteği ile devam etmektedir. Şahidenin büyük kısmı toprak altında olduğundan merhumun kimlik bilgisine uglaşılamamıştır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı türü kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 389: Kimlik belli değil

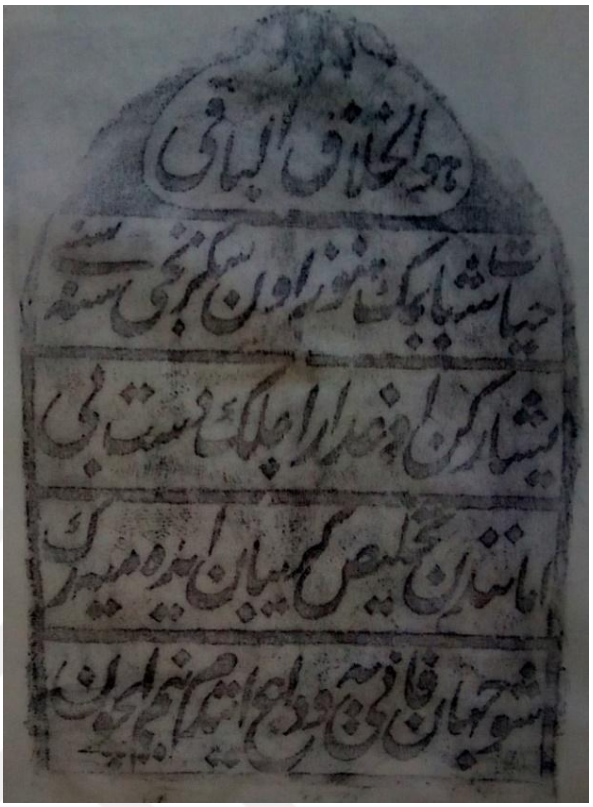

Estampaj 312: Kimlik belli değil

Katalog No : 228

Fotoğraf No : 389

Estampaj No : 312

Kimlik Bilgisi : Kimlik belli değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi toprağa sabitlenmiş, kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 67x28 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی

حیات شبابمك هنوز اون سكزنجی سنەسنی / یشاركن اوغرار اجلك دست بی / امانندن تحلیص گریبان ایدەمیەرك / شو جهان فانی یه وداع ایتدم بنم ایچون

Hüve'l-Ḥallāḳu'l-Bāḳī

Ḥayāt-ı şebābımın henüz on sekizinci senesini / Yaşarken uġrar ecelin dest-i bī / Emānından taḥīs-i girībān idemeyerek / Şu cihān-ı fānīye vedā' itdim benim içün

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kimliği belli olmayan mezar şahidesi başka bir mezarın (kat no:56) ayak kısmına bırakılmış durumdadır ve önüne denk gelen mezar duvarı sebebi ile yarısı görünmemektedir.

Dikey dikdörtgen yapıdaki şahidenin tepe kısmı beşik kemer şeklinde bitmekte ve bezeme unsuru barındırmamaktadır.

"Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumun ağzından genç yaşta vefat ettiğini belirtmektedir. Metnin geri kalan kısmı kapalı olduğundan okunamamıştır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş beş satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 390: Kimlik belli değil

Estampaj 313: Kimlik belli değil

Katalog No : 229

Fotoğraf No : 390/ aş: 391-392

Estampaj No : 313/ aş: 314

Kimlik Bilgisi : Kimlik belli değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 16 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : bş: 73x42/ aş: 27x28 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی

اناطولی قاضیعسکری سماحتلو احمد / نورالدّین افندی حضرتلرینڭ قائن والدهٔ / محترمهلری اولوب سکسان...

Hüve'l-Ḥayyü'l-Bāḳī

Anadolu Ḳāḍīaskeri semāḥetlü Aḥmed / Nūreddin Efendi Ḥaẕretleriniŋ ḳāyın vālide-i / Muḥteremeleri olub seksen …..

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kimliği belli olmayan mezar şahidesi güncel iki mezar arasına sıkışmış, mezar sınırları ihlal edilmiş durumdadır. Ayak şahidesinin var olması, şahidenin kendi yerinde olduğunu doğrulayan en önemli delildir.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmı yapraklarla bezenmiştir. Şahidenin yarısı toprak altında kaldığından merhumenin kimliğine ulaşılamamış ve ön kısımda büyüyen ağaç sebebiyle cepheden fotoğrafı tam alınamıştır. Aynı formdaki ayak şahidesi de büyük oranla toprak altında kaldığından yaprakların döndüğü helezon kısmen görülebilmektedir. Şahidenin tepe noktası beşik kemer şeklinde tamamlanmıştır.

"Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin yakını hakkında bilgi vermektedir. Metnin geri kalan kısmı doğal sebeplerden ötürü okunamamıştır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 391: Kimlik belli değil, aş.

Estampaj 314: Kimlik belli değil, aş.

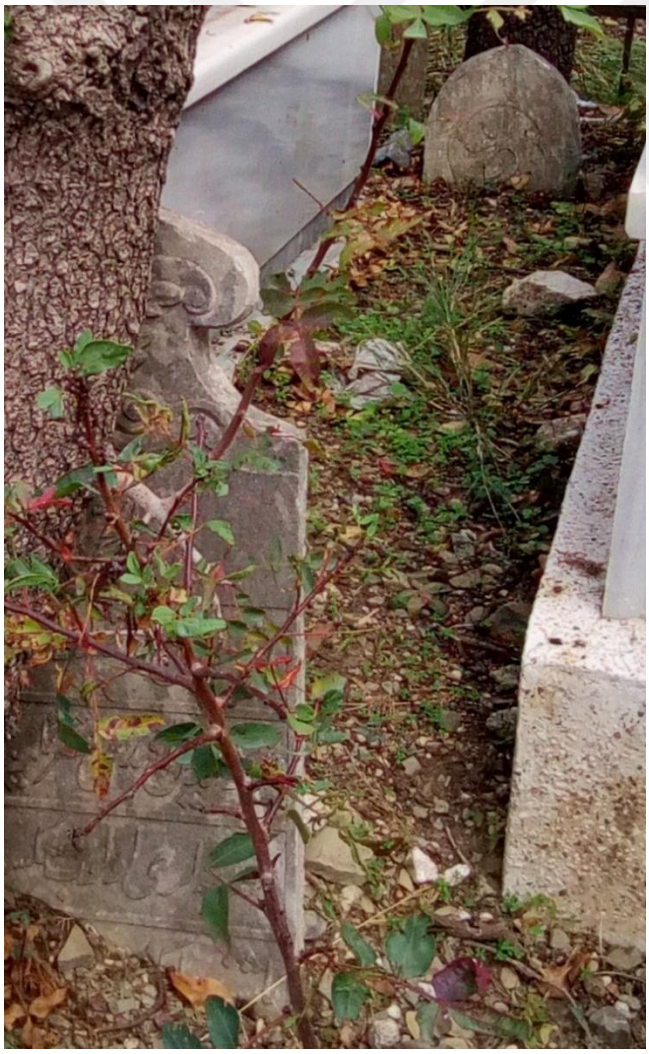

Fotoğraf 392: Kimlik belli değil, mezarın genel görünüşü

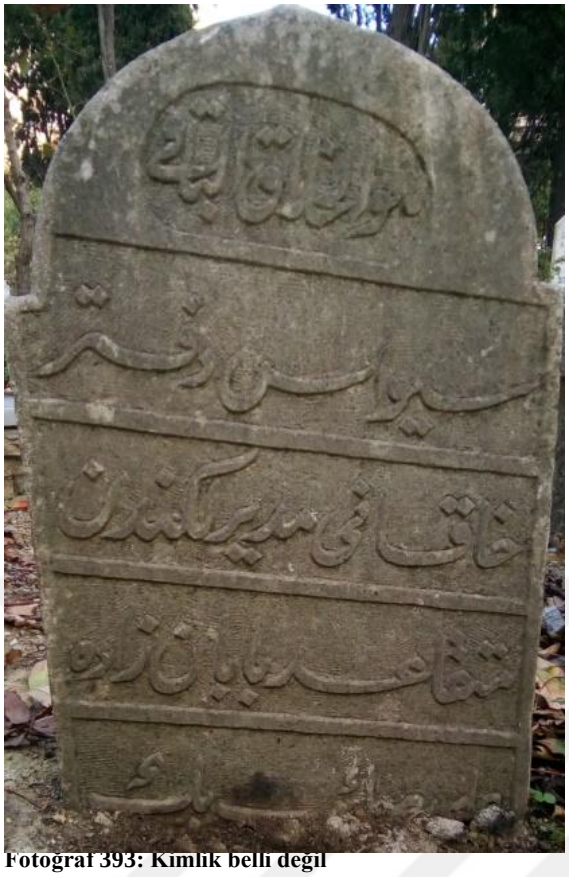

Fotoğraf 393: Kimlik belli değil

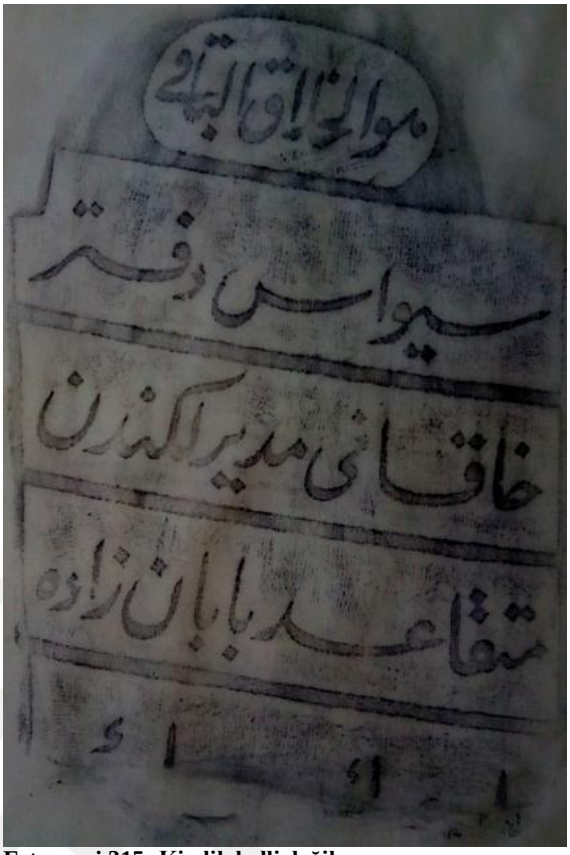

Estampaj 315: Kimlik belli değil

Katalog No : 230

Fotoğraf No : 393

Estampaj No : 315

Kimlik Bilgisi : Kimlik belli değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : 48x33 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقی
سیواس دفتر / خاقانی مدیرلگندن / متقاعد بابان زاده

Hüve’l-Ḥallāḳu’l-Bāḳī
Sivas Defter-i / Ḫāḳānī müdirliğinden / Müteḳā’id bābān-zāde

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kimliği belli olmayan şahide iki mezar arasında betonla sabitlenmiş ve mezar sınırları ihlal edilmiş durumda olduğundan kendi yerinde olup olmadığı konusunda şüphe uyandırmaktadır.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin tepe kısmı beşik kemer görünümündedir ve bezeme unsuru içermemektedir.

“Hüve’l-Hallâku’l-Bâkî” ibaresi ile başlayan şahide metni, dünyevi mevki belirtmekte ancak asıl bilgi kısımları toprak altında kaldığından okunamamaktadır.
Görünen kısmı paftalara bölünmüş dört satırdan oluşan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 394: Kimlik belli değil

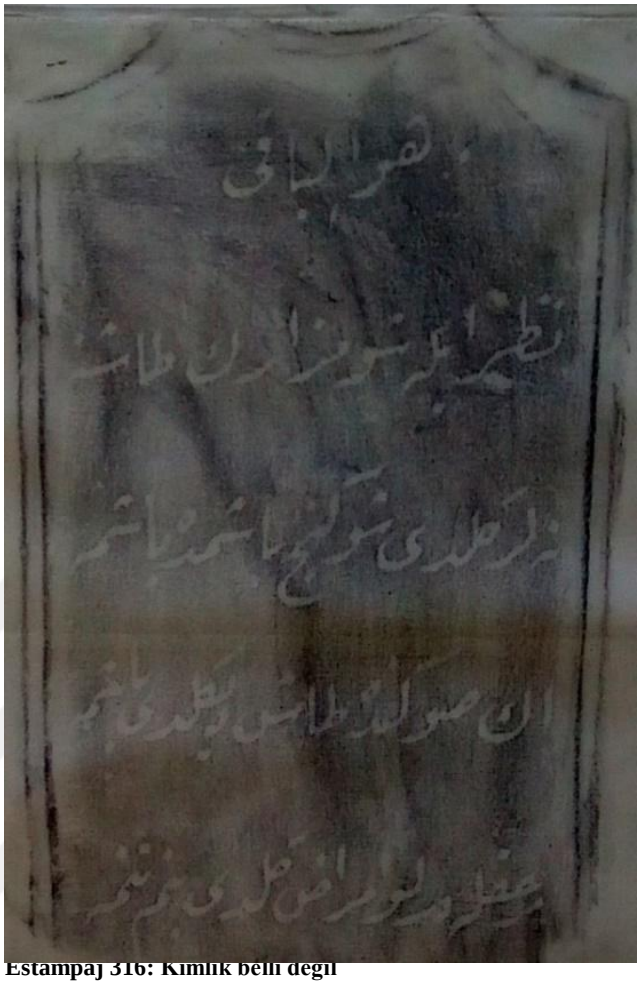

Estampaj 316: Kimlik belli değil

Katalog No : 231

Fotoğraf No : 394

Estampaj No : 316

Kimlik Bilgisi : Kimlik belli değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 79x30

Malzemesi/ Tekniği : Mermer/ Oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Rik'a/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی
نظرایله شو مزارك طاشنه / نەلر گلدی شو گنج یاشمده باشمه / اك صوکنده طاش دیکلدی باشمه / امر حقله در لو امراض گلدی بنم تنمه

Hüve’l-Bāḳī
Naẓar eyle şu mezarın taşına / Neler geldi şu genç yaşımda başıma / En sonunda taş dikildi başıma / Emr-i ḥakla dürlü emrāż geldi benim tenime

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kimliği belli olmayan şahide kendi yerinde bulunmaktadır. Doğal sebeplerden ötürü şahidenin büyük kısmı toprak altında kalmış durumdadır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmı, yapraklar ve güllerden bir buketle bezenmiş, buketin üzerine hilal ile yıldız yerleştirilmiştir.

“Hüve’l-Baki” ibaresi ile başlayan şahide metni, kalıplaşmış cümlelerle devam etmektedir. Şahidenin büyük kısmı toprak altında olduğunda metnin tamamı okunamamıştır.

Görünen kısmı beş satırdan oluşan şahide metni için rik’a yazı kullanılarak oyma tekniği ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 4 mm dir.

Fotoğraf 395: Hacı Ali Efendi

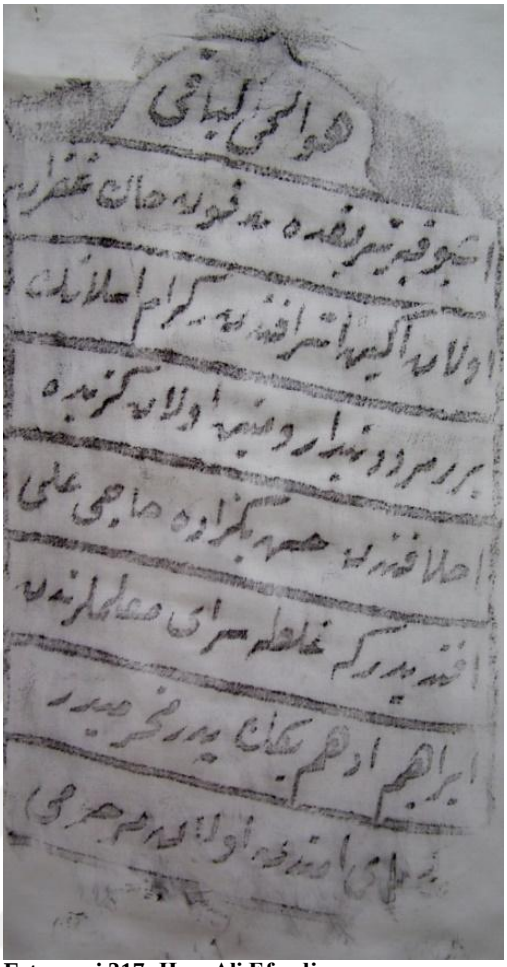

Estampaj 317: Hacı Ali Efendi

Katalog No : 232

Fotoğraf No : 395

Estampaj No : 317

Kimlik Bilgisi : Hasan Beyzade Hacı Ali Efendi

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : 72x29 cm

Malzemesi / Tekniği : Mermer/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Rik'a celisi/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Azizi Fes

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالحلاق الباقى

اشبو قبرشريفده مدفون حاك غفران / اولان اگين اشرافندن وكرام اسلانك / بررمردر تبرا روميننن اولان گزيده / احلافندن حسن بگزاده حاجى على / افنديدركه غلطهسراى معلملرندن / ابراهيم ادهم بگك پدر محترميدر / صلحاي امتدن اولان مرحومي

Hüve'l-Ḥayyü'l-Bāḳī

İş bu ḳabr-i şerīfde medfūn ḥāk-i gufrān / Olan Eğin eşrāfından kirām-ı uselānın / Birer merd-i teberrārūminin olan güzīde / Aḥlāfından Ḥasan Beğ-zāde Ḥacı 'Alī / Efendi'dir ki Galaṭasaray muallimlerinden / İbrāhīm Edhem Beğiñ peder-i muḥteremidir / Ṣulehā-yı ümmetden olan merḥūmı

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Hasan Beyzade Hacı Ali Efendi'ye ait olan mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı bilinmemektedir. Mezar sınırları ihlal edilmiş durumdadır, hemen yanında bulunan başka bir şahsa ait şahide (kat no: 233) buranın iki kişilik bir mezar olduğunu düşündürmektedir.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmını azizi fes oluşturmaktadır.

"Hüvel Hayyul Baki" ibaresi le başlayan şahide metni, merhumun kimlik bilgisini yakınları ile birlikte vermekte metnin geri kalan kısmı toprak altında kaldığından okunamamaktadır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş sekiz satırdan oluşan şahide metni için rik'a celisi kullanılarak zemin oyma yöntemi ile mermere hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 396: Hatice Hanım

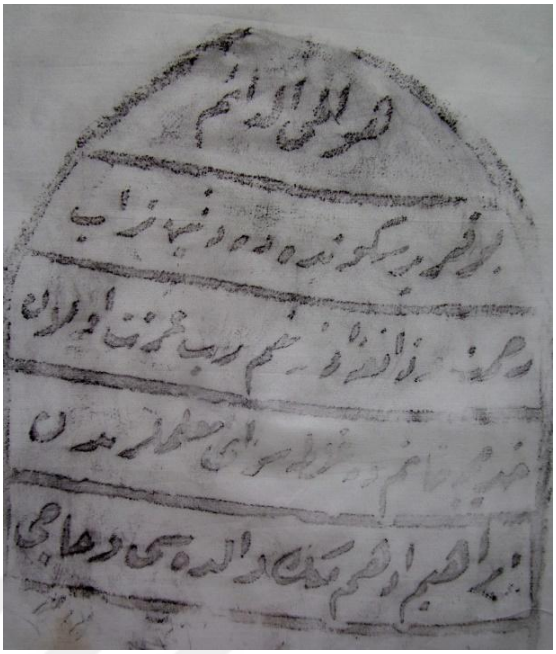

Estampaj 318: Hatice Hanım

Katalog No : 233

Fotoğraf No : 396

Estampaj No : 318

Kimlik Bilgisi : Hatice Hanım

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : 30x30 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Rik'a Celisi/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالحی الدائم

بـو قبرپـر سـكونده ده دفـين تـراب / رحمـت و ذانـقهء زرنمـم رب عـزت اولان / خـديجه خـانم ده غلـطه سـراى معلملرندن / ابراهيم ادهم بگك والدهسى و حاجى

Hüve'l-Ḥayyü'd-dāim

Bu ḳabr-i pür-sükūnda da defīn-i türāb / raḥmet ? Rabb-i izzet olan / Ḫadīce Ḫanım da Galaṭasaray muallimlerinden / İbrāhīm Edhem Beyiñ vālidesi ve ḥācı

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

… Hanım' ait olan mezar şahidesi kendi yerinde olup olmadığı bilinmemektedir. Mezar sınırları ihlal edilmiş durumdadır ancak hemen yanında bulunan başka bir şahsa ait şahide (kat no: 232) buranın iki kişilik bir mezar olduğunu düşündürmektedir.

Aslının dikey dikdörtgen formda olduğu düşünülen şahidenin büyük kısmı toprak altında olduğundan sadece yarısı görünmektedir. Tepe noktası sivri kemer şeklinde tamamlanan şahide de bezeme unsuru bulunmamaktadır.

"Hüve'l-Hayyü'd-daim" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin yakınları hakkında bilgi vermektedir ancak tarih bilgisi olan kısım toprak altında kaldığından okunamamıştır.

Görünen kısmı kartuşlara bölünmüş beş satırdan oluşan şahide metni için rik'a celisi kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 5 mm dir.

Fotoğraf 397: Kimlik Belli Değil

Estampaj 319: Kimlik Belli Değil

Katalog No : 234

Fotoğraf No : 397

Estampaj No : 319

Kimlik Bilgisi : Kimlik Belli Değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerinde değildir.

Ölçüleri : 91x28 cm

Malzeme/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : Hamidi Fes

Mezar Türü : -

Kitabe Metni :

هوالباقی

.....صعقه سي / باقيكز خانەمی يقدی ويران ايلدی / پك گنج ايكن تورم ايلدم حيفا كيم / قره طوپراق آلوب اغوشنه پنهان ايتدی / اوزوب كوپريلی تجاردن / فابريقەجی محمد افندينك

Hüve'l-Bāḳī

……ṣāiḳası / Bakınız ḫānemi yıkdı vīrān eyledi / Pek genç iken teverrüm eyledim ḥayfā kim / Kara toprak alub āġūşuna pinhān itdi / Uzunköprülü tüccārdan / Fabrikacı Meḫmed Efendiniñ

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kimliği belli olmayan mezar şahidesinin asıl yeri bilinmemektedir. Rasgele bir yere atılmış olan şahide toprakta sırt üstü durumdadır ve alt kısmı kırılmıştır.

Dikey dikdörtgen formdaki şahidenin başlık kısmını hamidi fes oluşturmakta haricinde bezeme unsuru barındırmamaktadır.

"Hüve'l-Baki" ibaresi ile başlayan şahide metnin ilk satırı üzerinde damlayan çam sakızları sebebi ile okunamaz durumdadır. Serzenişli cümlelerle devam etmekte olan metinde, şahidenin alt kısmındaki kırık nedeni ile merhumun kimlik bilgisine ulaşılamamaktadır.

Var olan kısmı paftalara bölünmüş yedi satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 398: Hakkı Bey

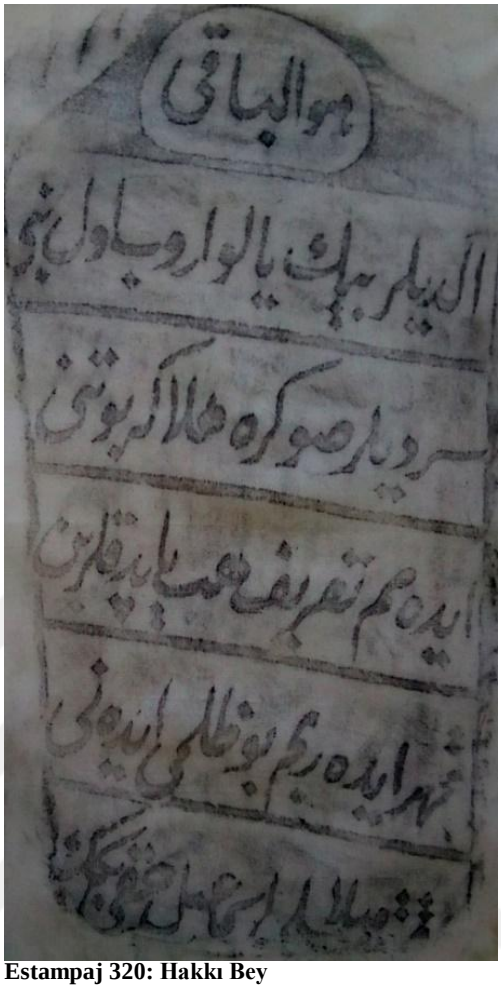

Estampaj 320: Hakkı Bey

Katalog No : 235

Fotoğraf No : 398

Estampaj No : 320

Kimlik Bilgisi : Kimliği belli değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 76x29 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی
الدیلر بیك یالواروب اول بنی / سردیلر صوکره هلاکه بوتنی / ایدهمم تعریف هپ یاپدقلرین / قهر ایده ربم بو ظلمی ایدهنی / ... اسماعیل حقی بگك

Hüve'l-Bāḳī
Aldılar bin yalvarub evvel beni / Serdiler sonra helāke bu teni / İdemem ta'rī f heb yapdıkların / Ḳahr ide Rabbim bu ẓulmī ideni / ….. İsmā'īl Ḥaḳkı Beğiñ

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kimliği belli olmayan mezar şahidesi kendi yerinde bulunmakta ve üzerine yakın tarihli yeni defin yapıldığı görülmektedir.

Dikey dikdörtgen formda olan şahidenin başlık kısmına açmış gül ve papatyalar bezenmiş olduğundan şahidenin bir bayana ait olma ihtimali yüksek görünmektedir.

"Hüve'l-Baki" ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin ağzından dünyada yaşadıklarına serzenişle devam etmektedir ancak kimlik bilgisi toprak altında kaldığında okunamamıştır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş altı satırdan oluşan şahide metni için celi ta'lik yazı kullanılarak mail kıta formunda zemin oyma yöntemi ile taşa hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 7 mm dir.

Fotoğraf 399: Kimlik Belli Değ

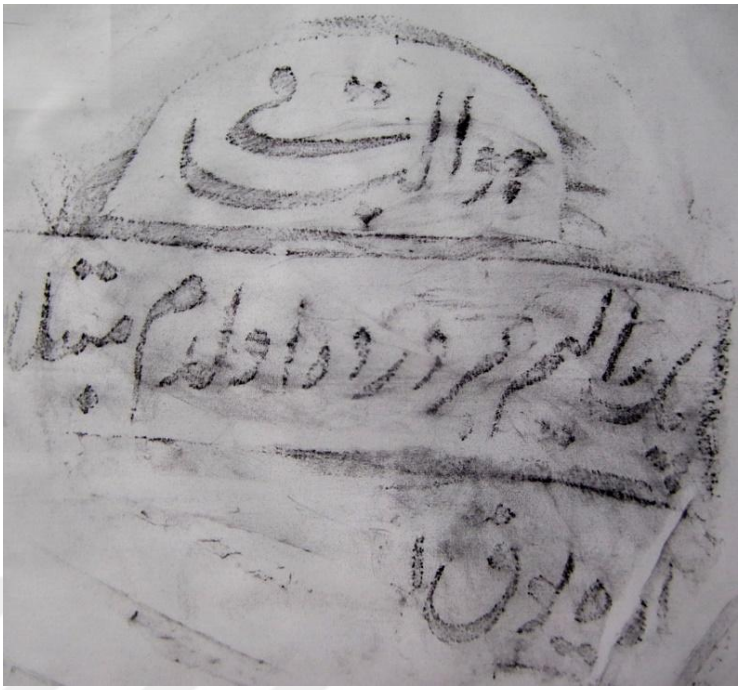

Estampaj 321: Kimlik Belli Değil

Katalog No : 236

Fotoğraf No : 399

Estampaj No : 321

Kimlik Bilgisi : Kimlik Belli Değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 17 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesi kendi yerindedir.

Ölçüleri : 54x29 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : Celi Ta'lik/ -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

هوالباقی

پك اليم بر درده اولدم مبتلا / واده يوق

Hüve’l-Bāḳī

Pek elīm bir derde oldum mübtelā / çāre yoḳ …

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kimliği belli olmayan şahide, mezarların arasında sıkışmış ve üzerine yapılan yeni defin ile mezar duvarları arasında neredeyse görünmeyecek şekilde toprak altında kalmış durumdadır.

Dikey dikdörtgen formda olma olasılığı yüksek olan şahidenin gül ve pençlerle bezenmiş başlık kısmı bir bayana ait olduğunu düşündürmektedir.

“Hüve’l-Baki” ibaresi ile başlayan şahide metni, merhumenin bir hastalıktan vefat ettiğini ima etmektedir ancak metnin geri kalanı toprak altında kaldığından okunamamıştır.

Görünen kısmı paftalara bölünmüş üç satırdan ibaret olan şahide metni için celi ta’lik yazı kullanılarak zemin oyma yöntemi ile taş hakk edildiği görülmektedir. Kalem kalınlığı 6 mm dir.

Fotoğraf 400: Kimlik Belli Değil

Estampaj 322: Kimlik Belli Değil

Katalog No : 237

Fotoğraf No : 400

Estampaj No : 322

Kimlik Bilgisi : Kimlik Belli Değil

Tarih : -

İnceleme Tarihi : 18 Ekim 2016

Bugünkü Durumu : Mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir.

Ölçüleri : 48x30 cm

Malzemesi/ Tekniği : Taş/ Zemin oyma

Yazı Türü/ Hattatı : ? / -

Yazı Dili : Türkçe

Sikke Türü : -

Mezar Türü : Toprak

Kitabe Metni :

آه من الموت
حملنى وضع ايليوب ايلدى ترك فنا

Āh mine’l-mevt
Ḥamlini vaż’ eyleyüb eyledi terk-i fenā

Genel Tanımı ve Üslûp Tahlili:

Kimliği belli olmayan mezar şahidesinin kendi yerinde olup olmadığı belli değildir. Betonla sabitlenmiş olan şahidenin büyük bir kısmı görünmemektedir.

Dikey dikdörtgen formda olma ihtimali yüksek olan şahidenin başlık kısmı gül ve yapraklarla bezenmiş olduğundan bayan şahidesi olduğu düşünülmektedir.

“Ah minel mevt” serzenişi ile başlayan şahide metni, aynı vurğu ile devam etmekte geri kalan kısmı toprak altında olduğundan okunamamaktadır.

Görünen kısmı sadece iki satır olan şahide metni için 7 mm kalem kalınlığına sahip celi ta’lik yazı kullanılmıştır.

BÖLÜM 3. DEĞERLENDİRME

Sahrayıcedit mezarlığındaki eski mezar şahidelerinin daha önce araştırılmamış olduğu tespit edilerek mevcut olan -237 alt grupları ile 247- şahidelerin kayıt altına alınması, aynı zamanda hat sanatı bakımından değerli olan şahidelerin ayıklanarak incelenmesi hedeflenmiş ve iki buçuk yıl süren zaman zarfında elde edilen veriler bir araya toplanarak bu çalışmanın ortaya çıkması sağlanmıştır.

Alan araştırması esnasında dokunulmasına müsaade edilmeyen bazı şahidelerin -zaman zaman alana yapılan ziyaretler esnasında- konumlarının değiştiği ya da ufak çaplı zarara uğradığı görülmüştür. Bu süreç içerisinde göze çarpan değişiklikler, Ekim 2018 yılında yapılan ziyarette toprağa ters sabitlenmiş olan şahide (kat no: 117) düzeltilerek sabitlenmiştir. İlk verilerde baştan dört satırına ulaşılamazken şuan ki konumunda tarih kısmının toprak altında kaldığı görülmektedir. Nisan 2019 yılında yapılan ziyarette çerçeveli yapıdaki bir mezarın (kat. no: 93) çerçeve kısmının yanına yapılan yeni defin sebebi ile kırılmış olması, mezar üzerine yatık durumda fakat kendi yerinde bulunan bir baş şahidesinin (kat. no: 60) bulunduğu yerden kaldırılarak kenara atılması ve kırık olan üst kısmının akıbetinin bilinmemesi, daha önce yapılan araştırmada yerde yatık durumda olan şahidenin (kat. no: 19) toprağa sabitlenmiş olması ancak başlık kısmında bulunan hamidi fesin akıbetinin bilinmemesi bu şahidelerin güvenli bir ortamda olmadığının ve her geçen gün zarar görerek sayılarının zaman içerisinde daha çok azalacağını gösteren en önemli verilerden birkaçıdır. Bütün bu olumsuzluklara rağmen hâlâ sağlam duran, yazı ve bezeme değeri sanatsal ölçüde yüksek olan şahideler de hatrı sayılır düzeydedir.

Yukarıda bahsi geçen şahideler dışında Sahrayıcedit Mezarlığı'nda yer alan 237 mezar şahidesinden 31 tanesinin tarih kayıtlarına -bu 31 şahide içinde- 15 tanesinin de kimlik kayıtlarına çeşitli sebeplerden dolayı ulaşılamamıştır. Mezarlık genelinde en eski tarihli şahide hicri 1258 (1842-43 M.), en yakın tarihli şahide ise miladi 2015 yılına aittir.

Üçgen yapıda ve dört bölümden oluşan mezarlığın uç kısmındaki ilk bölümde, toplam on adet mezar bulunmakta ve sadece bir tanesinin (kat. no: 94) eski şahideye sahip olduğu görülmektedir. Bu bölümde Rauf Orbay ve Ayşe Şasa gibi önemli isimlerin mezarı da yer almaktadır. İkinci kısım da duvar ile bölünmüş üst kısma yakın büyüklükte altı adet mezardan oluşmaktadır. Bu bölümde yer alan üç adet mezar (kat no: 39-44-91) Osmanlıca kitabeye sahip ve sandukalı yapıdadır. Diğer iki kısımdan

daha büyük olan üçüncü kısmın ilk giriş alanında beş adet mezar yer almaktadır ve bunlardan bir tanesi (kat. no: 29) Osmanlıca kitabeye sahip sandukalı yapıdadır. Bu bölümün içerisinde kalan diğer kısımda ise altı adet mezar yer almaktadır. Bunların arasında sadece bir tanesi (kat. no: 107) Osmanlıca kitabeye sahiptir. Ana kısmı oluşturan dördüncü bölüme oranla bu üç bölüm daha korunaklı durumdadır. Şahidelerin bazılarında ufak sorunlar mevcut olsa da bu sorunlara doğal şartların yol açtığı tahmin edilmektedir. Alt tarafta genişleyerek devam eden ve ana bölümünü oluşturan dördüncü kısım yer almaktadır. Sadece tapu sahibi olan şahısların defin yapabildiği kapalı alan bir mezarlık olan bu bölümde, eski şahideler defin işlemleri sırasında kasten ya da kaza ile tahrip edilerek ciddi oranda zarar görmektedir.

Toplamda 178 yıla yayılan bir zaman diliminde miladi 19. yüzyılın sonuna denk gelen 35 şahide, 20. yüzyıl'ın ilk yarısı 149 şahide, 20. yüzyıl'ın ikinci yarısı 22 şahide ve 21. yüzyıl'a ait 1 adet şahide bulunmaktadır. Kayıtlara alınmış diğer 31 şahidenin tarih bilgilerine çeşitli sebeplerden dolayı ulaşılamadığından net olarak yüzyılları hakkında bilgi verilememektedir. Ancak şahidelerin genel yapıları ve bezeme türleri göz önüne alındığında defin oranının en fazla olduğu dönemlere denk gelme olasılığı yüksektir. Mezarlık genelinde en yoğun defin yapıldığı dönem 20. yüzyıl ilk yarısına denk gelmektedir.

Kendi yerinde bulunan şahidelerden 12 tenesinin üzerine yeni defin yapıldığı görülmektedir. Üst üste defin yapıldıktan sonra tek şahide kullanıldığı görülen 3 adet mezar bulunmaktadır.

Mezarlıkta eski şahide barındıran; Osmanlı'nın son, Cumhuriyetin ilk dönemlerine ait olan 8 adet aile sofası yer almakta ve bunlar arasında yakın tarihli defin yapılmış olanlarının da bulunduğu görülmektedir. Bu aile sofaları; Tiryakioğulları, Kozıkoğulları, Kuriş, Topbaş, İdriszade ve Kulaksızoğlu, Baban, Kulaksız ve Tek ailelerine aittir.

Mezarlıkta bulunan erkek şahidesi toplamı 130'dur. Bunların arasında 50 adet başlıklı şahide yer almaktadır. Hamidi fes, 32; azizi fes, 4; mahmudi fes, 2; örfi destarlı kavuk, 8; Mevlevi şeyhi tacı, 1'dir.

Kadın şahide sayısı toplam 91 adettir. Bunların arasında zemin oyma yöntemi ile işlenmiş 2 tane hamidi fes, 1 tane de on iki terkli rufai tacı yer almaktadır. Bunların

dışında yer alan başlık çeşitleri ve sayıları ise şunlardır: güneş motifi, 3; rumi motifli, 1; buket kullanılarak farklı çiçek türleri ile bezenmiş, 38 adettir. Bu şahidelerin arasında 14 adet genç, 4 adet çocuk yaşta vefat eden şahide sahipleri de bulunmaktadır.

Mezarlıkta yeri belli olan şahide sayısı 175'tir. Bunların dışında kendi yerinde olup olmadıkları konusunda bir kesinlik arz etmeyen şahide sayısı 21 iken, toprağa ya da kaideye sabitlenmiş ancak kendi yerinde olmadığı belli olan şahide sayısı 26'dır. Tüm bunların dışında kenar köşeye atılmış, iki mezar arasına sıkıştırılmış ya da duvara yaslanmış durumda herhangi bir yere sabitlenmemiş şahide sayısı da 16'yı göstermektedir.

Mezar sınırları ve ayak şahideleri mevcut olan toplam mezar sayısı 93'tür. Bu ayak şahidelerinden 1 tanesinde çatlak mevcuttur. Ayak şahidesi için yeri bulunan ancak şahidenin nerede olduğu bilinmeyen 3 adet mezar bulunmaktadır.

Şahidelerin genel yapısı ele alındığında 140 adet dikey dikdörtgen, 66 adet silindir, 22 adet kareye yakın yatay dikdörgen, 6 adet kare ve 1 adet üçgen formunda şahide bulunmaktadır. 1918 ve 1933 tarihleri arasında yapı kitabesini anımsatan, kare ya da kareye yakın dikdörtgen formunda şahidelerin yaygın kullanıldığı fark edilmiştir. Bu şahideler arasında hat sanatı bakımından kıymet teşkil edenleri bulunmakta ancak bezeme açısından estetik kaygı barındıran bulunmamaktadır.

18 adet şahidenin doğal şartlardan ya da farklı sebeplerden ötürü yıpranmış olduğu görülmektedir.

Baş şahideleri arasında kısmen kırılmış durumda 7 adet şahide bulunmakta ve bulundukları yerde konumu düzgün olmayan -eğimli ya da çatlak durumda olan- 12 adet şahide yer almaktadır. Başlık kısmı kopmuş ve akibeti belli olmayan 3 adet şahide mevcuttur. Alana yapılan son ziyarette bunların arasına bir adet daha eklendiği (kat. no:19) görülmüştür.

Mezarlıkta 22 adet pehle, 19 adet sanduka ve 75 adet çerçeveli yapıya sahip mezar bulunmaktadır. Sandukalı yapıda olan ve tarihin izlerini taşıyan son mezar (kat. no: 124) 1921 yılına denk gelmektedir. Bu tarihten sonrasında 1966 ve 1986 yıllarına denk gelen, sandukalı mezar şeklinde, üstü kapalı ancak modern bir yapıya sahip iki adet

mezar bulunmaktadır (kat. no: 195-203). Pehle kullanılan son mezar 1918 yılına denk gelmektedir (kat. no: 119).

Sandukalı yapıda olan mezarların sanduka duvarlarında eksik olan 4 adet mezar, sanduka kapağı sıkıntılı olan -konumu bozulmuş- 1 adet mezar bulunmaktadır. Sandukalı ve bezemeli bir yapıya sahip mezarlardan özellikle etrafı parmaklıklarla çevrilmemiş olan, diğerlerine oranla daha korunaksız görünenleri arasında 3 tanesinin sanduka baş ve ayak duvarlarının yerinde olmaması ve mezarlık genelinde bu duvarlara rastlanmamış olunması bu parçaların başka bir yerlere götürülmüş olma ihtimalini akla getirmektedir.

Pehleli olan mezarlarda pehle kısmında sıkıntı bulunan -konumu bozulmuş ya da kaideleri kaymış- 8 adet mezar mevcuttur.

Şahidelerde kullanılan yazı türleri: celi ta'lik, 182; celi sülüs, 53; rik'a celisi, 9; sülüs, 1; ta'lik, 1; rik'a, 5 şahide de kullanılmıştır. Bazı şahidelerden iki ya da üç yazı türü birlikte kullanılmıştır, bunlar: celi sülüs ve rik'a celisi, 3; sülüs ve rik'a, 1; celi sülüs ve celi ta'lik, 11; celi ta'lik, celi sülüs ve rik'a celisi, 2 şeklindedir. Toplam 17 şahidenin metninde satır istifi uygulanmıştır.

Bütün istatistikler göz önünde bulundurulduğunda 178 yıllık süreç içerisinde en yaygın kullanılan yazı çeşidi olarak "celi ta'lik" ve hemen akabinde "celi sülüs" gelmektedir.

Şahide metinlerinde başlık yazısı olarak en sık kullanılan "Hüve'l-Bâkî" ibaresidir. Bunun yanı sıra -aşağıda mevcut olan- 29 farklı başlık yazısının bulunduğu görülmektedir.

1)	هوالباقی	: Hüve'l-Bâkî	107 adet
2)	هوالخلاق الباقی	: Hüve'l-Hallâk'ul-Bâkî	20 adet
3)	اه من الموت	: Âh min'el-mevt	18 adet
4)	هوالخی الباقی	: Hüve'l-Hayyü'l-Bâkî	16 adet
5)	هو	: Hu	8 adet
6)	اه من الفراق	: Âh mine'l-firak	5 adet
7)	هوالخی	: Hüve'l-Hayy	5 adet
8)	کل نفسن ذاءقته الموت	: Küllü nefsin za'ikatü'l-mevt (Ankebut/57)	5 adet
9)	بِسْمِ اللّهِ الرّحمنْ الرّحِيم	: Bismi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm	4 adet

10)	ای زائر	: Ey zâ’ir	3 adet
11)	زائر	: Zâ’ir	2 adet
12)	الله	: Allah	2 adet
13)	لااله الاالله محمدرسولله	: Lailaheillallah Muhammedün Resulu’llah	2 adet
14)	الله پس باقی هوس	: Allah Bes Bâkî Heves	1 adet
15)	الله هو	: Allah Hu	1 adet
16)	الباقی	: El-Bâkî	1 adet
17)	الباقی هو الله	: El-Bâkî Hu Allah	1 adet
18)	هوالحی القیوم	: Hüve’l-Hayy’ül-Kayyûm	1 adet
19)	هوالله الخلاق الباقی	: Hüve’llâhu’l-Hallâku’l-Bâkî	1 adet
20)	لاموجودالاّهو	: Lâ Mevcûde illâ Hû	1 adet
21)	اه من الموت والورم	: Âh min’el-mevt ve’l-verem	1 adet
22)	نستعیذبالله	: Neste’îzü bi’llah	1 adet
23)	لاحلاص من الموت	: Lâ halâs mine’l-mevt	1 adet
24)	هوالحیّ لایموت	: Hüve’l-Hayyü lâ yemût	1 adet
25)	هوالحی الدائم	: Hüve’l-Hayyü’d-dâim	1 adet
26)	فاتحه	: Fâtiha	1 adet
27)	قبر	: Kabr	1 adet
28)	ع ا	: Ayn Elif	1 adet
29)	جمله فانیست همه باقی اوست	: Hu cümle fanist heme Baki ust	1 adet

Şahide metinlerinde edebi bir üslupla yazıldığı düşünülen 29 adet şahide bulunmaktadır. Bunların dışında 26 adet şahide de aynı ya da birbirine yakın kalıplaşmış cümleler kullanılmıştır.

Ölüm sebebi belirtilen 12 adet şahide ağırlıklı olarak verem ya da tifo gibi hastalıklardan vefat ettiğinin kaydedildiği görülmektedir.

1293 H. (1876 M.) yılından sonra metinlerin vefat tarihleri çoğunlukla gün-ay-yıl şeklinde işlenmiştir. 1908 M. yılından sonraki şahidelerin bir kısmında doğum tarihlerine de rastlanırken 1918 M. yılından itibaren birçok şahide de doğum tarihlerinin de vefat tarihleri gibi gün-ay-yıl şeklinde işlenmeye başlandığı görülmektedir. M. 1926 (kat no:154) yılından sonra bazı şahidelerin tarih kısmında miladi takvim kullanılmaya

başlanmıştır. Rumi ve miladi ya da hicri ve miladi takvimin bir arada kullanıldığı şahide metinleride mevcuttur.

3.1.Sahrayıcedit Mezarlığındaki Kitabelerde Hat Sanatı

Başlıbaşına bir sanat olduğu gibi dekoratif sanatların zenginleştirilmesinde ve mimari abidelerde çok büyük rol oynamış olan "Hat Sanatı", Türk sanatının her alanında en iyi şekilde değerlendirilmiştir[19]. Öyle ki bu sanat eserlerinden yazı tamamen çıkartılırsa fakir bir manzara ile karşılaşılacaktır[20]. Her alanda görülen bu estetik kaygısı mezar şahidelerinde de önemli bir yere sahiptir. Dönemin sanat anlayışını ve toplumsal refahını belli eden Osmanlı mezar şahideleri, geçiş süreçlerini en iyi yansıtan kaynaklardır.

Abdülmecid'in 1839 yılında hazırladığı "Tanzimat Fermanı"nı halka ilanı düşünce, sanat ve edebiyat alanlarında büyük değişikliklere yol açmış, Divan Edebiyatının yerini batıdaki örneklerine göre yazılmış edebiyat, minyatürün yerini de yağlıboya almıştır[21]. Bunun üzerine 18. yüzyıl da bütün sanat dallarında Avrupa üsluplarının etkisi görülmeye başlanırken, Hat Sanatı bu durumdan etkilenmemiş ve gelişiminden bir şey kaybetmemiştir[22]. Ancak yapısal özellikleri bakımından, Osmanlı kültürünün en önemli sembolleri arasında bulunan mezar şahideleri bu durumdan oldukça etkilenmiştir.

Bezeme üslubunun farklılaşması ile başlayan değişim, zamanla şahide, pehle ve sanduka şekli gibi genel yapılarına aks etmiş ve en önemli unsuru olan yazı ise "Harf İnkılabı" ile beraber yavaş yavaş kulanım alanlarını kaybetmeye başlamıştır. Sahrayıcedit Mezarlığı'nda 46 -alt grupları ile birlikte 52- adet şahide harf inkılabından sonra yazılmıştır. Bunlar arasında tamamen Osmanlı alfabesi olanların yanı sıra, şahidenin önü Osmanlı alfabeli arakası latin alfabeli olan ya da yarısı latin alfabeli olan şahidelerde çoktur. Harf inkılabına karşı bir "karşı duruş" gibi görünen bu olayda mevcut şahideler ele alındığı zaman, ketebeli olanları dışında; sanat kaygısı barındıran yazıların oldukça az olduğu görülmektedir. Bu süreçte şahide yazıları kronolojik olarak incelendiğinde ne düzeyde gelişmeler ya da değişmeler olduğu ortaya çıkmaktadır.

[19] Oktay Aslanapa, *Türk Sanatı,* Remzi Kitabevi, İstanbul, 14. Basım, 2016, s. 386
[20] Suut Kemal Yetkin, *İslam Ülkelerinde Sanat,* Karaca Ofset Basımevi, İstanbul, 1974, s. 386
[21] Yetkin, s.217
[22] Yaşar Çoruhlu, *Türk Sanatının abcsi,* Simavi Yayınları, İstanbul, 1993, s. 127

Sahrayıcedit Mezarlığında sık kullanılan ta'lik yazının güzel örneklerine rastlanmaktadır ki bu durumun ta'lik yazının gelişimini tamamladığı döneme denk gelmesinden kaynaklandığı düşünülebilir. 18. yüzyıl sonunda Yesarî Mehmet Es'ad ile başlayan ta'lik yazının değişimi, 19. yüzyıl da Yesarî-zade Musfata İzzet ile daha da olgunlaşmıştır[23]. Bu dönemden önce şahide ya da mimari kitabelerde rastlanan celi ta'lik yazıların sanat yönünden pek ileri seviyede olmadığı vurgulanmaktadır. Sanat kaygısı barındıran eserler 18. yüzyıl başından itibaren ortaya çıkmaya başlamış[24] ve 19. yy da çeşitli alanlarda olduğu gibi şahidelerde de daha yalın görünüşünden dolayı kullanımı çoğalmıştır.

Sahrayıcedit'te bulunan mezar şahidelerinde de yazı türü olarak celi ta'lik ön plandadır. Halim Özyazıcı, Hamid Aytaç, Hasan Çelebi gibi son dönem hattatlarının yazıları haricinde, estetik ölçü ve kaidelere uygun ya da yakın durumda olan ve hattatları belli olmayan yazılar da mevcuttur. Bunlardan özellikle 20. yüzyıla denk gelenlerinin, mezarlık genelinde adı bulunan -yukarıda adı verilen- hattatlardan birine ait olma ihtimali akla gelmektedir. Yusuf Tâli' Paşa (kat. no: 25), Fatma Suzan Hanım (kat. no: 35), Ali Rıza Paşa (kat. no: 64), Genç Bey (kat. no: 82) ve Mustafa Bey'e ait (kat. no: 86) olan şahidelerin yazıları örnek gösterilebilecek düzeyde olanlardan birkaçıdır (foto: 402).

Şahidelerin düz satıhtan oluştuğu 1918-1933 yılları arasında, yazıların da vasat güzellikte olduğu göze çarpmaktadır. Celi ta'lik yazı türünde sanatsal açıdan iyi olduğu düşünülen 27 adet şahide bulunmaktadır. Bunların dışında, estetik kayğı barındırdığı düşünülen 68 adet, vasat güzellikte olduğu düşünülen 94 adet şahide mevcuttur.

Celi ta'lik hattına oranla az kullanılan celi sülüs yazıda ön plana çıkanlar, Emin ketebeli (kat no: 4-5) şahidelerdir. Bunların haricinde hattaları belli olmayan; Ayşe Nuriye Hanım (kat. no: 38) ve Reşide Hanım'a (kat. no: 68) ait mezar şahideleri celi sülüs yazıda başarılı gösterilebilecek düzeyde olanların birkaçıdır (foto: 403). Celi sülüs hattının kullanıldığı 9 adet şahide de sanatsal özelliklerin üst düzeyde olduğu düşünülmektedir (kat. no: 4-5-55-99-176-189-198-201-205). Celi ta'lik yazıya oranla hat estetiğine uygun olduğu düşünülen celi sülüs yazılar, ketebesi mevcut olan

[23] Alparslan, s.173
[24] Yetkin, 391

kitabelerde ağırlıktadır. Estetik yönden iyi durumda olan 45 adet yazı mevcutken vasat güzellikte 15 adet celi sülüs kitabe bulunmaktadır.

1920-1973 yılları arasında görülen rik'a yazıda da güzel örnekler mevcuttur. Ancak hattatı belli olan yoktur. İlk yıllarda tarih kısmında kullanılan rik'a yazı daha sonraki yıllarda bütün metinde kullanılmıştır. Ali Rıza Efendi (kat. no: 76), Abdullah Nasuh Efendi (kat. no: 141), Vasfiye Mehmet Hanım (kat. no: 216) şahideleri bu yazı türüne örnek teşkil edecek güzellikteki şahidelerden öne çıkanlarıdır (foto: 404).

Yazıların estetik ve sanatsal özellikleri incelenirken mezarlıkta ketebesi bulunan hattatların ve tarih aralığına denk gelen dönem hattatlarının yazıları baz alınarak incelemeler yapılmıştır.

Kullanılan yazıların boyanması -mezarlığın tarih aralığında- ilk yıllarda nadir rastlanan bir durumken M. 1926 yılından sonra daha sık karşılaşılan bir durumdur. Boyaların zaman içerisinde dökülmesi, yazıların estetik görünümünü olumsuz etkilemiştir. Bunların içinde altın yaldızla boyanan yazıların yanı sıra, siyah boyanan yazılarda oldukça fazladır. Doğal şartlar sebebiyle şahidelerin büyük bir kısmında yazılarını bozacak düzeyde kumlanma oluştuğu görülmüştür (foto: 401).

Fotoğraf 401: Kumlanmanın yoğun olduğu taşlardan bir tanesi (kat. no: 27)

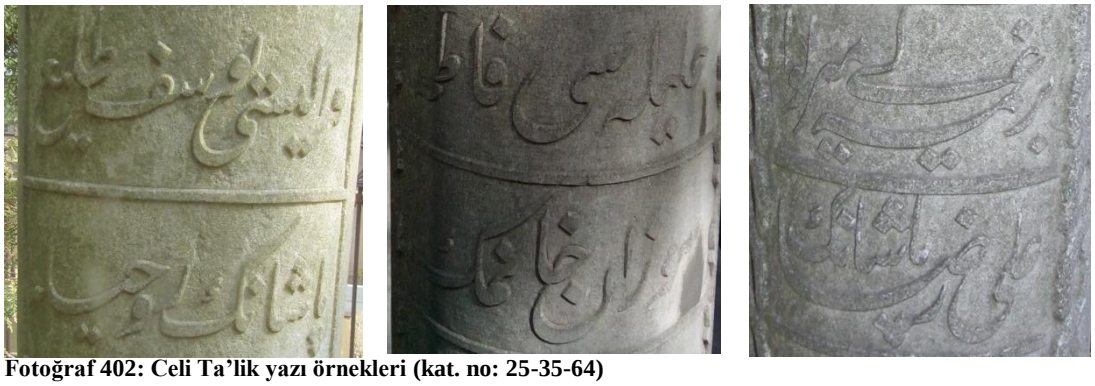

Fotoğraf 402: Celi Ta'lik yazı örnekleri (kat. no: 25-35-64)

Fotoğraf 403: Celi Sülüs yazı örnekleri (kat. no: 38-5)

Fotoğraf 404: Rik'a celisi yazı örnekleri (kat. no: 76-216)

3.1.1. Ketebeli kitabeler ve Hattatları

Sahrayıcedit Mezarlığı'nda bulunan kitabelerden 15 tanesinin hattatı bellidir ve -mermere işleyen hakkâkın işçiliği sebebiyle- bir tanesi (kat. no: 10) hariç hepsi sanatsal açıdan dikkate değer yazılardır.

Emin Efendi (1835/1925) nin iki adet şahide de ketebesi bulunmaktadır (kat. no: 4-5). Her iki şahide için celi sülüs yazı türünü satır istifi ile kullanmıştır. Yazılar, hat sanatında gerekli olan ölçü ve kaidelere uygun görünmektedir.

Abdulkadir Kadri Efendi (1875/1942) nin bir adet şahide de ketebesi bulunmaktadır (kat. no: 118). Başlangıç ibaresi celi sülüs olan kitabenin diğer kısmında celi ta'lik yazı kullanılmıştır.

Hacı Mehmet Nuri Korman (1868/1951) a ait bir adet ketebeli şahide bulunmaktadır (kat. no: 172). Nuri Efendi bu şahide metninde celi sülüs ve celi ta'lik yazı kullanmıştır.

Bir adet ketebeli yazısı bulunan Mahmud Bedreddin Yazır, Elmalılı Hamdi Yazır ve babasına ait olan şahidenin metnini ta'lik yazı ile yazmıştır.

Hamid Aytaç (1893/1982) ın yedi adet mezar şahidesinde ketebesi yer almaktadır (kat. no: 10-176-190-191-198-202-205). Bunlardan bir tanesi -mermere işlenişi sebebiyle- sanatsal özelliklerini kaybetmiş görünmektedir (kat. no: 10). İki adet şahide de metnin altında imzası yer alsa da her ikisinin de tarihleri Hamid Bey'in vefatından sonraya denk gelmektedir. Bu yazılardan bir tanesi (kat. no: 205) 1999 yılına denk gelmekte, ancak kitabe de yer alan iki satırlık celi sülüs istif tasarımının altında Hamid Bey'in imzası yer almaktadır. Hamid Bey'in daha önceden yazmış olduğu bir istifin, Hüsrev Subaşı tarafından burada kullanıldığı ve metinde yer alan ta'lik yazılarında kendisine ait olduğu, Hüsrev Subaşı ile yapılan görüşme sonucunda netleşmiştir. Diğer şahide ise (kat. no: 202) 1985 yılını göstermektedir. Celi ta'lik ile yazılan metnin sonunda Hamid Bey'in ketebesi yer almaktadır. Bu süreçte Hamid Bey vefat edeli dört yıl olmuştur. Mezarlıkta Hamid Bey'e ait olan diğer ta'lik yazılar incelendiğinde, bu kitabenin satır düzeninde bozulmalar olduğu gözlemlenmiştir. Tasarımın Hamid Bey'e ait olduğu konusunda bir kesinlik bulunmamaktadır. Bir önceki gibi aile sofasında bulunan (Kulaksızoğlu Aile Sofası) bu şahidenin yanındaki iki farklı şahide de Hamid Bey'in ketebesi yer almaktadır. İki şahide de (kat. no: 190-191) celi ta'lik yazı kullanan Hamid Bey diğer şahidelerde (kat. no: 176-198-202-205) celi sülüs ile celi ta'lik yazıları birlikte kullanmıştır.

Halim Özyazıcı (1898/1964) nın bir adet şahide de (kat. no: 189) ketebesi bulunmaktadır. Halim Efendi bu şahide de celi sülüs yazıyı istif tasarımı ile kullanmıştır. Hat sanatının ölçü ve kaidelerine uygun gösterilebilecek güzel bir örnektir.

Bir aile sofasının baş kısmında yer alan şahide de ayet bulunmaktadır ve bir şahsa ait olmayan, aile sofasının genel şahidesi durumundadır.

Hasan Çelebi (1937/-) nin bir adet şahide üzerinde ketebesi yer almaktadır(kat. no: 201). Kitabe de celi ta'lik yazı kullanılmıştır.

Hüsrev Subaşı (1953/-) nın üç adet şahide de ketebesi bulunmaktadır. Kitabe yazıları için celi ta'lik yazı kullanılmıştır. Bu şahidelerin hepsi Topbaş aile sofasında bulunmaktadır. Sofada mevcut olan diğer ketebesiz ta'lik yazılardan kat no: 177 dışında diğer yazıların Hüsrev Subaşı'na ait olduğu, kendisi ile yapılan görüşme sonucunda öğrenilmiştir. Bahsedilen bu ta'lik yazının ise Hamid Aytaç'a ait olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 405: Mehmet Emin Efendi

Fotoğraf 406: Hamid Aytaç

Fotoğraf 407: Halim Özyazıcı

Fotoğraf 408: Abdülkadir Kadri Efendi

Fotoğraf 409: Hacı Nuri Korman

Fotoğraf 410: Hasan Çelebi

Fotoğraf 411: Hüsrev Subaşı

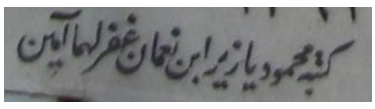

Fotoğraf 412: Mahmud Bedreddin Yazır

3.1.1.1. Mehmet Emin Efendi

Kadı Hüseyin Hilmi Efendi'nin oğlu Mehmet Emin Efendi, 1835 yılında Bergama da doğmuştur. İlk eğitimini babasından alan Emin Efendi daha sonra İzmir'e giderek

Hattat Mehmet Nuri Efendi'nin öğrencisi olan Hafız Salih Efendi'den sülüs-nesih meşk etmiş ve 1863 yılında icazetini almıştır.

Tahsil hayatı için İstanbul'a gelerek uzun bir süre kalmıştır. İzmir'e döndükten sonra evlenen Emin Efendi, İzmir rüşdi mektebine yazı öğretmeni olarak tayin edilmiş ve otuz beş sene bu vazifede bulunmuştur. 17 adet musaf-ı şerif yazmış olan Emin Efendi isteyenlere bu sanatın eğitimini vermiştir. 1925 yılında vefat etmiştir[25].

Sahrayıcedit mezarlığında iki adet şahide de ketebesi bulunmaktadır (kat. no: 4-5). Emin Efendi her iki şahide için celi sülüs yazı türünü satır istifi ile kullanmıştır.

3.1.1.2. Abdülkadir Kadri Efendi

Abdülkadir Kadri Efendi'nin babasının adı Hamdi'dir. 1875 yılında Ruscuk'ta doğan Kadri Efendi dört yaşında babası ile birlikte istanbula gelerek Üsküdar'da ikamet etmeye başlamıştır.

Hasan Ta'lat Bey'den rik'a ve divani eğitimi alan Kadri Efendi, Bakkal Hacı Arif Efendi'den sülüs ve nesih ve Sami Efendi'den ta'lik yazıda icazet almıştır. 1942 yılı ramazan ayında vefat eden Kadri Efendi'nin kabri Üsküdar da bulunmaktadır[26].

3.1.1.3. Hacı Mehmed Nuri Korman

1868 yılında Ortaköy'de dünyaya gelen Nuri Efendi, hayatını Beşiktaş'ta geçirdiği için Beşiktaşlı Hacı Mehmed Nuri Efendi olarak anılmıştır[27].

Zeki Dede'den nesta'lik Alaeddin Bey'den aklam-ı sitte dersleri almıştır. Alaeddin Bey'in rahatsızlanması üzerine Muhsinzade Abdullah Bey'le aynı yazı derslerine devam etmiş ve icazet almıştır. 1908 yılında hacca giden Nuri Efendi, sonrasın bir buçuk yıl kadar kahide kalmış ve hat dersleri vermiştir. Oradan döndükten sonra Medresetü'l Hattatin'de yazı hocası olarak görevlendirilmiştir. Buranın kapatılmasının ardından üzel Sanatlar Akademisi'nde hattatlık yapmıştır[28]. 12 Eylül 1951 yılında Beşiktaş'ta vefat eden Nuri Efendi, Yahya Efendi Türbesi Kabristanı'na defnedilmiştir[29].

[25] İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Hattatlar*, Maarif Basımevi, İstanbul, 1955, s.773
[26] İnal, s. 490
[27] İnal, s. 242
[28] Ali Alparslan, *Osmanlı Hat Sanatı Tarihi*, Yapı Kredi Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 2009 s. 97
[29] Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul,2003, s. 276

3.1.1.4. Mahmud Bedreddin Yazır

1893 yılında Elmalıda dünyaya gelmiş olan Mahmud Efendi, Yazırlı Hoca Numan Efendi'nin oğludur.

1915 istanbul'a gelerek eğitim alan Mahmud Efendi, dokuz sene dil, tarih ve coğrafya fakültesinde paleografi dersi vermiştir. Büyük kardeşi Hamdi Yazır'ın yazdığı tefsiri temize geçirmiştir. 1952 yılında vefat eden Mahmud Efendi'nin kabri Sahrayıcedit mezarlığında ağabeyi Hamdi Yazır ve babasına ait olan mezarın yanındadır[30].

Mahmut Yazır'a ait olan ancak sağlığında bastıramadığı "medeniyet âleminde yazı ve islam medeniyetinde kalem güzeli" adlı eseri Uğur Derman tarafından hazırlanarak diyanet işleri tarafından bastırılmıştır[31].

3.1.1.5. Hamit Aytaç

Hamit Aytaç, 1893'te Diyarbakır'da Zülfikar Efendi ve Münteha Hanım'ın oğlu olarak dünyaya gelir. İslam dünyasında bilinen, islam yazılarının her çeşidini yazabilen ve yazıları örnek alınan bir hattat olup son Osmanlı hattatı olarak akıllara kazınmıştır.[32] Öğrencisi Halim Özyazıcı'dan sonra ülkenin en usta hattatıdır.[33] Halim Özyazıcı öğrencileri arasında en önde gelenlerindendir fakat Halim Özyazıcı dışında Hasan Çelebi, Hüseyin Gündüz, Hüseyin Kutlu, Hüseyin Öksüz, Savaş Çevik, Fuat Başer, Turan Sevgili de Hamit Hoca'dan icazetlerini almışlardır. Yazılarında ilk önce "Azmi" ismini kullansa da daha sonra "Hamid" imzasına geçiş yapmıştır. Yazısını geliştirmesinde sülüs ve nesihi Said Efendi'den, rik'ayı da Vahid Efendi'den meşketmiş olması etkili olmuştur. Birçok yazı türünde iyi eserler ortaya koysa da Mustafa Râkım ve Sâmi Efendi yolunda celî sülüs yazı türünü tercih etmiş, bu yazı türünde çok önemli sayılabilecek eserler ortaya koymuştur[34]. Hamit Bey, 18 Mayıs 1982 tarihinde vefat etmiştir.[35]

[30] İnal, s. 200
[31] Mahmud Bedreddin Yazır, Medeniyet AlemindeYazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli, Haz. Uğur Derman, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1. Cilt, Ankara, 1992, s. 1
[32] Serin, s.290.
[33] Alparslan, s.129.
[34] Serin, s.290.
[35] Serin, s.295.

3.1.1.6. Mustafa Halim Özyazıcı

Mustafa Halim Efendi, 1898'de İstanbul'da nalıncı Hacı Cemal Efendi'nin oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Celî yazı türünde en çok eser veren hattattır. Yazıların kompozisyonunu kafasında tasarlayıp bir müsveddeye ihtiyaç duymadan hemen hemen her yazı çeşidini bu şekilde ve hızlıca yapmıştır.[36] Halim Efendi hat sanatına babasının teşvikiyle başladığını söylemektedir. Klasik anlamda hat dersini ise ilk olarak Hamit Aytaç Bey'den almıştır. Hamit Aytaç Bey, Halim Özyazıcı'nın hat sanatına olan merakını ve yeteneğini görünce onunla çok yakından ilgilenmiş ve onu bu sanatın en iyisi olarak yetiştirmiştir. Halim Efendi; Medresetü'l-Hattâtîn'e öğrenci olarak girmiş ve burada sülüs ve nesih yazıyı Hasan Rıza ve Kamil Akdik'ten, celî sülüs ve tuğrayı İsmail Hakkı Bey'den, divânî yazıyı Ferid Bey'den, rik'a yazıyı da Said Bey'den meşketmiştir.[37]1946'da Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğretmenlik yapmaya başlamış, emekli olana kadar bu görevini yoğun ilgi ve alakayla sürdürmüştür. Bekir Pekten, Saim Özel, Ali Alparslan ve İ. Aydın Yüksel gibi meşhur hattatlar Halim Hoca'nın bu ilgisinin bir sonucudur. Araba çarpması sonucunda on gün yatakta kalan Halim Özyazıcı 30 Eylül 1964 tarihinde vefat etmiştir.[38]

3.1.1.7. Hasan Çelebi

1937 yılında Erzurum'da doğan Hasan Çelebinin babası Tahsin Efendi annesi Sakine Hanım'dır. Çeşitli camilerde imam ve hatiplik yapmıştır. Hat sanatında bir hoca bulması oldukça meşakkatli olan Hasan Çelebi, Hamit Aytaç ile tanışmış ancak onun kendisini Halim Özyazıcı'ya yönlendirmesi üzerine 1964 yılında Halim Özyazıcı ile sülüs nesih meşk etmeye başlamıştır. Kısa bir sürenin ardından hocasının bir trafik kazasında vefat etmesi üzerine tekrar hocasız kalan Hasan Çelebi, kendisini daha önce kabul etmeyen Hamit Aytaç'ın yanına gitmekten çekinmiştir. Avni Dilmen ile yaptığı bir sohbette Hamit Bey'in yanına gitmesi konusunda ikna olmuş ve Avni Bey'in selamını söyleyerek Hamit Aytaç ile 1964 Kasım ayından itibaren derslere başlamıştır[39]. 1970 yılında icazet alan Hasan Çelebi, Hamit Bey'in vefat tarihi olan 1982 yılına kadar 18 sene boyunca hocasından ayrılmamıştır. Bir arkadaşının vesilesi ile 1966 yılında Kemal

[36] Alparslan, s.128.
[37] Serin, s.281.
[38] Serin, s.284.
[39] Kazan, s. 47

Batanay'la tanışan Hasan Çelebi kendisinden ta'lik ve rik'a yazılarını meşk ederek 1981 yılında icazet almıştır[40].

Günümüze kadar yurt içi ve yurt dışından toplam 60 öğrenci yetiştirmiş olan Hasan Çelebi'nin onlarca eseri dünya çapında koleksiyonerlerde bulunmaktadır. Yurtiçi ve yurtdışında birçok camii yazısında imzası bulunurken eski cami yazılarının restore işlerinide kendisi yapmıştır. 2010 yılında UNESCO tarafından aldığı "Geleneksel Sanatlarda Yaşayan Hazine Ödülü" sayısız ödüllerinden sadece bir tanesidir[41].

3.1.1.8. Hüsrev Subaşı

1953 Niksar doğumlu olan Hüsrev Subaşı, İstanbul üniversitesi Edebiya Fakültesini 1977 yılında tamamlamıştır. 1970'li yıllarda Hamit Aytaç'ın öğrencisi olmuş ve vefatına dek kendisinden meşk ederek hat sanatının inceliklerini öğrenmiştir.

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesinin kuruluşunda yer alarak mütevelli heyet üyeliğinde bulunmuş ve daha sonra üniverstenin Güzel Sanatlar Fakültesi kurucu dekanlığına getirilmiştir[42].

[40] Kazan, s. 69
[41] Kazan, s. 367
[42] http://www.kalem-guzeli.org/index.php?go=main&KNO=144

3.2. Ebced Hesabı İle Tarih Düşürülmüş Kitabeler

Şahide metinlerinin 3 tanesinde lafzen tarih kullanılırken 19 tanesinde ebced hesabı ile tarih düşürülmüştür. Bu şahidelerden birkaç örnek şöyle sıralanabilir.

1. 1299 (1882) tarihli Muhammed Bey'e (kat no: 6) ait olan şahide kitabesinin son satırındaki tarih beyti şöyledir.

دعا برله یازار تاریخ فوتن حلمیا خاممم
محمّد بگ تنزّه ایلسون جنّات اعلاده

Duʿā birle yazar tārīḫ-i fevtin Ḥilmiyā hâmem
Muḥammed Beg tenezzüh eylesün Cennât-ı āʿlāda

Burada ta'miyeli tarih kullanılmıştır. Son mısraın toplamı 1298 sayısını vermektedir. Eksik bulunan bir sayılık fark bir önceki mısrada geçen "dua birle" ifadesi göz önünde bulundurularak 1298+1 şeklinde hesaplanmış ve vefat tarihi olan 1299 tarihine ulaşılmıştır.

2. 1320 (1902) tarihli Hasan Tahsin Efendi'ye ait (kat no: 45) olan mezar kitabesindeki tarih beyti şöyledir.

گلوب بر پوستەجی حزنًا سویلدی فوتنه تاریخ
حسن تحسین افندی قیلدی فردوسی جای

Gelüb bir postacı ḥüznen söyledi fevtine tārīḫ
Hasan Taḥsīn Efendi kıldı firdevsī cāy

Ta'miyeli tarih kullanılmış olan bu mısraının toplamı 1319 sayısını vermektedir. Eksi bulunan sayı, "gelüb bir postacı" ifadesinden ötürü 1319+1 şeklinde hesaplanarak 1320 sonucuna ulaşılmaktadır.

3. 1322 (1904-1905) tarihli Hüsnü Bey'in halilesi Sümbül Hanım'a ait (kat no: 61) olan mezar şahidesinin tarih beyti şöyledir.

چقدی اوچ حوری بکا تبشیر رحمتله دیدی
لاله‌زارعدن اوله جایی بو سنبل خانمك

Çıktı üç ḥūri baña tebşīr-i raḥmetle didi
Lālezār-ı ʿAdn ola cāyı bu Sünbül Ḫānımıñ

Ta'miyeli tarih kullanılan mısraın toplamı 1325 sayısını vermektedir. "çıktı üç huri" ifadesi kullanılarak 1325-3 şeklinde 1322 sonucuna ulaşılmıştır.

4. 1323 (1905) tarihli, Hacı Şakir Efendi'ye ait (kat no: 67) olan mezar şahidesinin tarih beyti şöyledir.

حاجی شاکر جوهر تاریخ فوتن دیرایدی
شاکر احسان حقم ایسترم جنّتلری

Hacı Şākir cevher tārīḫ-i fevtin dir idi
Şākir iḥsān-ı ḥaḳḳım isterem cennetleri

Bu mısrada mu'cem tarih kullanılmıştır. Bir önceki mısrada verilen "cevher tarihi" ifadesi mu'cem tarih kullanıldığını ve sadece noktalı harflerin toplanması gerektiğini belli etmektedir. Tarih bulunan mısrada noktalı harflerin toplamından elde edilen 1323 sonucu Şakir Efendi'nin vefat yılını vermektedir.

5. 1326 (1908-1909) Hasan Halid Bey'e ait (kat no: 80) mezar şahidesinde iki türlü tarih vardır. Kitabedeki tarih kısmı şu şekildedir.

بری لفظًا دیگری حرفًا ایکی تاریخ الیف
ایلدم اینجو گبی اتحاف قبر خالته
بیك اوچیوزیگرمی التی سال هجریده حسن
دحالت عیش فنایی گچدی دار جنّته

Biri lafzen diğeri harfen iki târîh-i elîf
Eyledim incü gibi ithâf kabr-i hâlete
Bin üç yüz yigirmi altı sâl-i hicrîde Hasan
Hâlet-i 'ıyş-i fenâyî geçti dâr-ı cennete

İlk önce lafzen tarih kullanılarak rakamlar yazı ile belirtilmiş ardından ebced bulunan mısrada mu'cem tarih kullanılmıştır. Mısradaki mevcut noktalı harflerin toplamı 1326 sayısını vermektedir.

6. 1331 (1913) tarihli Avni Paşa'ya ait (kat no: 99) olan mezar şahidesinin ebcedli tarih satırı şöyledir.

رخلتی تاریخیدر **غفران** اولان فصل الخطب

Rıhlet-i tarihidir **gufrân** olan faslü'l-hitâb

Manen tarih kullanılan mısrada vefat tarihi "Gufran" kelimesi ile verilmiştir. Kelimenin toplamı 1331'e denk gelmektedir.

7. 1342 (1924-25) tarihli Naci Bey'in eşi Naciye Hanım'a ait (kat no: 148) olan mezar şahidesinde üç tarih türü kullanılmıştır. Ebcedli tarih kısmı şu şekildedir.

تاریخی (یا غفران) اولان مرحومه مرغوبەنك
یوقدی نظیری عفت و زکر خداده بی گمان
آقدی ایکی گوزدن گهر تاریخ فوتنده فقط
بولدی جنانی ناجیه خانم نجات جاودان

Tarihi (ya Gufrân) olan merhûme merğûbenin
Yokdı nazîri iffet ü ve zikr-i Hudâ da bî-gümân
Akdı iki gözden güher târîh-i fevtinde fakat
Buldı cinânı Nâciye Hanım necât-ı câvidân

Bu metinde manen, ta'miyeli ve mu'cem tarih bir arada kullanılmıştır. Manen tarih kullanılan mısrada "ya Gufran" ifadesinin toplamı merhumenin vefat tarihi olan 1342 sonucunu vermekte aynı zamanda metinde mu'cem tarih kullanıldığını işaret etmektedir. Tarih mısraındaki noktalı harfler toplandığında 1344 rakamına ulaşılmaktadır. Ta'miyeli tarihinde kullanılan bu bölümde bir önceki mısrada yer alan "aktı iki gözden" ifadesi ile 1344-2 işlemi yapılarak merhumenin vefat tarihine ulaşılmaktadır.

8. 1383 (1963) tarihli Hulusi Aram'a ait (kat no: 191) olan mezar kitabesinde yer alan tarih kısmı şöyledir.

(اون بر) اخلاص ایله بن قبرکه یازدم تاریخ:
سکا جنّتده ملکلر ایدهجکدر اکرام

(on bir) ihlas ile ben kabrine yazdım tarih:
Sana Cennetde melekler idecektir ikram

Ta'miyeli tarih kullanılan bu metinde tarih mısraın toplamı 1372 sonucunu vermektedir. Bir önceki mısrada bahsi geçen "on bir ihlas" ifadesi ele alınıp 1372+11 işlemi uygulanarak merhumun vefat tarihi olan 1383 sonucuna ulaşılmaktadır.

3.3. Şahide ve Sandukalarda Kullanılan Bezemeler

Sahrayıcedit Mezarlığında bulunan şahidelerde, klasik Osmanlı şahidelerinde görülen ağaç, çiçek ve meyve tasvirlerinin yanı sıra birçok farklı bezeme unsuru kullanılmıştır. İncelenen şahide tarihleri genel olarak 19. yüzyıl ilk yarısına aittir. Bunun yanında tarihsiz ve şahidenin tarihinin okunmasına izin verilemeyen örneklerde vardır. Şahideler yapıldıkları devrin sanat anlayışını göstermekte olup büyük bir kısmı Avrupa bezeme sanatı esintilerini taşımaktadır. Son dönem Osmanlı sanatında barok ve rokoko kıvrımların görüldüğü şahidelerin ve sandukaların (foto: 144-147) yanı sıra natüralist üslupta bezenmiş (foto: 221) olanlar ve çapa, nişan, kandil, osmanlı arması gibi nesnel unsurların kullanıldığı şahideler ve sandukalar da mevcuttur. Bunların yanında, klasik Osmanlı tezyinatında görülen rumi (foto: 91) ve geometrik (foto: 273) bezemeler azınlıkta oldup bunların mensup oldukları aileler tarafından günümüzde yaptırıldığı düşünülmektedir. Bu tür taşlar azınlıkta olduğundan ayrı başlık altında incelenmemiştir. Bezemeli şahidelerin yanı sıra 1918 ve 1933 tarihleri arasında yapı kitabesini anımsatan, kare ya da kareye yakın yatay dikdörtgen formunda şahideler yaygın kullanılmıştır ve genellikle bezeme unsuru barındırmayan düz satıhtan oluşmaktadır (foto: 276). Bu şahidelerin zaman içerisindeki kullanımları gözlemlendiğinde, günümüz mezar taşlarının ortaya çıkışındaki ilk örnekler olarak düşünülebilir.

3.3.1. Bitkisel Motifler

Ağırlıklı olarak kullanılan bezeme türü bitkisel motiflerdir. Genel olarak mevki sahibi şahısların mezarlarında bulunan bu bezemeler devrin sanat anlayışına göre farklılık göstermektedir. Ancak ortak nokta olarak gösterilebilecek durum, klasik Osmanlı anlayışından uzaklaşmış, Avrupa tarzı ile harmanlanan yeni bir sanat anlayışını barındırmalarıdır. Bu durumun en yoğun fark edildiği kısımlardan biri, özellikle sanduka duvarlarında kendini belli eden barok bezemelerdir (foto: 144-147). Mevcut diğer bezeme örnekleri, kullanım yoğunluklarına göre sıralanmaktadır.

Hayat Ağacı : Orta Asya kökenli[43] olan "hayat ağacı" Selçuklu ve Beylikler döneminde cenneti ifade eden bir anlam kazanmıştır[44] mezar şahidelerinde yaygın

[43] Ömer Faruk Dere, *Eyüp Sultan'da Taşa İşlenen Medeniyet,* İBB, İstanbul, 2011, s.99
[44] Metin Sözen, Uğur Tanyeli, *Sanat Kavram ve Terimlri Sözlüğü,* Remzi Kitabevi, 11. Basım, Ekim 2011, s. 132

kullanılan ağaç motifidir (foto: 413). Taşlarda görülen hayat ağacı örnekleri bazen gül dalı biçiminde bazen asma dalları ile vazodan ya da topraktan çıkartılarak işlenmiştir.

Hurma Ağacı: Kur'an'da geçen cennet meyvelerinin arasında olan "Hurma Ağacı" bereketi temsil etmektedir. Kabirde yatan kişinin hacı olduğuna işaret[45] etmek amacıyla da kullanılmıştır. Şahidelerde sık rastlanan bezeme unsurları arasındadır (foto: 415). Taşlarda kullanılan hurma ağacı simetrik olarak yapılmış, meyveleri belirli şekildedir ve vazo ya da topraktan çıkartılarak işlenmiştir.

Servi Ağacı : Servi ağacının üsluplaştırılmasından oluşan, bir Osmanlı bezemesi olan[46] servi ağacı dönemin sanat anlayışına uygun şekilde birçok şahide de kullanılmıştır. Osmanlı kültüründe mezarlık ağacı olarak bilinir. Mezar şahidelerinde ise Elif harfi gibi düz ve uzun olduğundan bunun yanı sıra rüzgârda çıkardığı "Hu" sesi ile sürekli Allah'ı zikrettiğine inanıldığından[47] sıkça kullanılmıştır (foto: 415).

Asma : Bolluk ve berekti temsil etmektedir. Genellikle hayat ağacına sarılarak yükselen örneklerine sıkça rastlanmaktadır (foto: 413-416).

Çiçekler : Şahidelerde rastlananlar, Allah'ı temsil eden "lale" ve Hz Peygamber'i temsil eden "gül" motifleridir. Bunların yanı sıra akantus yaprağı, palmet ve nergiz gibi birçok çiçeğin kullanıldığı görülmektedir (foto:414-418).

Ayak şahideleri ya da sanduka duvarlarında kullanılan çiçek motifleri, yoğunlukla kadın mezar şahidelerinde görülmektedir. Genelikle şahidelerin başlık kısımlarında kullanılsa da gerdanlık ve küpe şeklinde tasarlanan çiçek motifleri de bulunmaktadır (foto: 418).

Meyveler : Ölümsüzlük sembolü olarak kullanılan meyveler, dünya hayatının meyvesi olarak görülen ebedi cennet hayatını simgelemektedir[48]. Şahidelerde en sık rastlanan üzüm ve hurmanın yanı sıra nar, incir, armut, kayısı gibi meyvelerde kullanılmıştır (foto: 417).

3.3.2. Nesnel Motifler

Çapa : Denizci olan şahıslara ait mezar şahidelerinde bulunmaktadır (foto no: 420).

[45] Dere, s 99
[46] Sözen, s. 272
[47] Ali Rıza Özcan, *İstanbul'un 100 Mezzar Taşı,* İBB. İstanbul, 2012, s. 12
[48] Dere, s 99

Kandil **:** Anadolu mezar şahidelerinde çok rastlanan[49] kandil motifi, Nur suresinin yansıması olarak düşünülmekte ve mevtanın yolunu aydınlattığına inanılmaktadır. Bu mezarlıkta bir adet güzel örneği bulunmaktadır (foto: 419).

Nişan **:** Devlet dairelerinde çalışanlara ve paşalara ait şahidelerde nişanlara rastlanmaktadır (foto: 421).

Osmanlı Arması **:** Abdülhamid devrinde son halini alan arma padişahın 1881 yılında yayınladığı bir fermanla resmen devlet sembolü olmuştur. Eski bir savunma silahı olan kalkan çevresinde toplanan arma, Osmanlının sancaklarını, deniz ve kara kuvvetlerinde kullandığı eski ve yeni silahları, adaleti temsil eden teraziyi, kitapları dostluğun temsili çiçekleri ve devlet nişanlarını içermektedir[50].

Bir mezarda görülen Osmanlı arması, Avrupa tarzı sandukalı mezarın yan duvarlarına yüksek kabartma yöntemi ile işlenmiştir. Sanduka yapısı ve işlemesi olan Osmanlı arması sebebiyle tek örnek olan bu mezar bireysel olarak incelenmeye değer görülmektedir. Osmanlı armasında mevcut olan birçok unsuru barındıran bu armada ufak farklılıklar görülmektedir (foto: 422-423).

Farklılık arz eden unsurlar, kalkanın üzerinde bulunan padişah serpuşu aslından büyük kullanılmıştır ve hemen üzerinde bulunan tuğraya yer verilmemiştir. Sol kısımda yer alan sancak üzerinde üç hilal yer alırken bu tasarımda diğer sancakta kullanılan ay ve yıldızın aynısına yer verilmiştir. Kalkanın sağ ve sol tarafında serpuşa yakın olan mızraklar burada bulunmamaktadır. Sanduka üzerinde bulunan armada, sancaklar ve kaide bezemesi arasında yeterince mesafe olmadığı ve bu bölgede bulunması gereken işlemelerin yapılmadığı görülmektedir. Bu durumun sanduka yüksekliğinin yetersiz olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

3.3.3. Sikkeler

Şahide sahiplerinin yetişkin, çocuk, hanım ya da erkek oldukları boyut ve başlıklarından kolaylıkla anlaşılmaktadır. Hanım şahidelerinde kullanılan bezemeli başlıkların yanı sıra erkek şahidelerinin hemen fark edilmesini sağlayan başlık kısımlarında kullanılan sikkelerdir. Bu sikkeler sosyal statü ya da tarikat bağlantılarına göre farklılıklar göstermektedir.

[49] Dere, s. 100
[50] Sinan Ceco, *İstanbul'un 100 Sembolü,* İBB. İstanbul, 2012, s. 69

Başlık türlerinde yoğun kullanılanlar arasında olan feslerde, sıklıkla rastlanan hamidi fes'in yanında az sayıda azizi ve mahmudi fes örnekleri de bulunmaktadır (foto: 424-425). Feslerin dışında sayıları azınlıkta olan örfi destarlı kavuk (foto: 427) ve tarikat taclarına (foto: 428-429) da rastlanmaktadır.

Bazı hanım mezar taşlarında tarikat mensubu olduğunu belli eden tarikat taclarının kabartmalarına, alınlık kısımlarında yer verildiği görülmektedir (foto: 428). Lahana başlıklarda sıklıkla kullanılan örneklerdendir (foto: 426). Bunların yanı sıra devrin sanat anlayışına uygun gelişim gösteren dilimli sade başlıklara da sıkça yer verildiği görülmektedir.

Fotoğraf 413: Hayat ağacı ve asma dalları

Fotoğraf 414: Gül ağacı

Fotoğraf 415: Hurma ağacı

Fotoğraf 416: Servi ağacı ve asma dalları

Fotoğraf 417: Meyveler

Fotoğraf 418: Gerdanlık ve küpe

Fotoğraf 419: Kandil

Fotoğraf 420: Çapa

Fotoğraf 421: Nişan

Fotoğraf 422: Sanduka üzerindeki Osmanlı arması

Fotoğraf 423: Osmanlı arması

Fotoğraf 424: Azizi Fes

Fotoğraf 425: Hamidi Fes

Fotoğraf 426: Lahana Başlık

Fotoğraf 427: Örfi destarlı kavuk

Fotoğraf 428: 12 terkli rufai tacı

Fotoğraf 429: Mevlevi şeyhi tacı

SONUÇ

Türk kültür tarihinin mezar hassasiyeti, Türklerin islamiyeti kabullerinden sonra da devam etmiş, Selçuklu ve asıl olarak Osmanlı döneminde zirvesine ulaşmıştır. Bu durum Tanzimatla beraber şekil değiştirmiş, 19. yüzyıl itibari ile başlayan tanınma ve takdir edilme isteği mezar şahidelerine de yansımış, daha görkemli ve kişinin dünyadaki mevkini belli edecek düzeyde şahideler ortaya çıkmaya başlamıştır. Toplumun her kesiminden insanlar bu masrafın altına girememiş, bazı kişi ve aile mezarları gelir düzeylerine göre daha sade bırakılmıştır.

19. yüzyıl şahideleri dönemin sanat zevkinin ne oranda değiştiğini yansıtırken 20. yüzyıla ait olan mezar şahideleri geçiş sürecini yansıtmaları yönünden önem arz etmektedir. Bu süreçte şekilleri değişmeye başlayan mezar şahidelerinin yazı üsluplarında da vasatlıklar görülmeye başlanmıştır.

Gelişen süreçte şahideler eski görkeminden uzaklaşmaya başlamıştır. Cumhuriyetin ilanından beş yıl kadar öncesinde başlayan şekil değişiklikleri yavaş yavaş kültürel yapıya yerleşmiştir. Günümüz mezar taşları olan düz mermer satıhlar, zamanla kabullenilmiş ve bugün mevcut olan mezarlıklar görülmeye başlanmıştır. Bu süreçte oluşan başka bir olgu ise belli aralıklarla nadir karşılaşılan, -20. yüzyıl sonu ve 21. yüzyıl başı- bezeme ve şekil yönünden modernize edilmiş ama Osmanlı izlerini barındıran mezar şahideleridir. Kullanılan bu şahidelerde bulunan yazıların çoğunlukla hattatı bellidir. Hattatı belli olmayan ama ehil bir elden çıktığı anlaşılan yazılar az da olsa mevcuttur. Sahrayıcedit Mezarlığı, geçiş dönemini yansıtan şahideleri barındırmasından ötürü ayrı bir önem arz etmektedir.

1928 Harf İnkılabı sonrasında yazılan Arap harfli kitabeler bu sürecin nasıl oluştuğunu ve sessiz bir "karşı duruşu" yansıtan belki de en önemli verilerdendir. Keza kısa bir geçiş sürecinin ardından net şekilde uygulanan harf inkılabına rağmen bazı şahısların, yakınlarına eski harflerle kitabe hazırlatmalarının bir duruşu ifade ettiği düşünülmektedir.

Şahidelerin yapıldıkları devrin sanat anlayışını gösterdikleri ve büyük bir kısmının Avrupa bezeme sanatı esintilerini taşıdığı fark edilmektedir. Belli bir süreçte devam eden bu durumun ardından şahidelerdeki bezeme ve yazılarda vasatlaşma görülmekte, estetik kaygının yavaş yavaş ortadan kalkmaya başladığı fark edilmektedir.

Şahidelerde ilk önce bezemelerin değersizleştiği ve ardından yazılarda değişimlerin olduğu gözlemlenmiştir. Son dönem şahidelerinde, özellikle ketebeli olanlar sayesinde yazı değerlerinin tamamen kaybolmasına engel olunabildiği düşünülmektedir. Aynı süreçteki şahidelerde, bezeme unsurları yok denecek düzeye gelmiş olmasına rağmen görülen bazı şahide bezemelerinin, mevcut oldukları aileler tarafından günümüzde yaptırıldığı düşünülmektedir.

Kültürel mirasın sesizce nasıl unutulduğunu ve bir medeniyet değişimini anlatan bu şahidelerin, sanat kaygısı barındırmayan mermer parçalarının arasında kalarak fark edilmeyi beklediği ve korunmazsa tamamen yok olacağı acı bir gerçektir.

KAYNAKÇA

AKBAYAR Nuri (2001). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü,* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

ALPARSLAN Ali (2009). *Osmanlı Hat Sanatı Tarihi.* İstanbul: Yapı kredi Yayınları.

ASLANAPA Oktay (Haziran 2016). *Türk Sanatı,* İstanbul: Remzi Kitabevi, 14. Basım

AYVERDİ İlhan (2011). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük.* İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

BAKIRCI Naci. *Mevlevi Mezar Taşları,* İstanbul: Rumi Yayınları.

BİBER Nizamettin. *İstanbul Camileri.* İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi

CECO Sinan (2012). *İstanbul'un 100 Sembolü,* İstanbul, İstanbul Büyükşehir Belediyesi.

CERASI Maurice M.(2001). *Osmanlı Kenti Osmanlı İmparatorluğu'nda 18. ve 19. Yüzyıllarda Kent Uygarlığı ve Mimarisi,* Çev. Aslı Ataöv, 2. Basım, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları

ÇETİNTAŞ M. Burak (Şubat 2009). Türk Denizcilerinin Mezar Taşları, İstanbul: Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Kültür Yayınları

ÇORUHLU Yaşar (1993). *Türk Sanatının abcsi,* Simavi Yayınları, İstanbul,

DEMİRSAR Belgin (2011). *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi* . Kültür Bakanlığı.

DERE Ömer Faruk (2011). *Eyüp Sultan'da Taşa İşlenen Medeniyet,*İstanbul, İBB.

HALIC Gönül (2000). *İstanbul'un Anadolu Yakasında Tarihsel Bir Gezinti.* İstanbul: Çimsa.

İNAL İbnülemin Mahmud Kemal (1955). *Son Hattatlar*, İstanbul: Maarif Basımevi,

KAZAN Hilal (2013). *Noktalar ve Çizgiler Arasında Hasan Çelebi* . İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.

KÜTÜKÇÜ Tamer (Mart 2014). *Kadıköyün Kitabı.* Ötüken Neşriyat.

LAQUEUR Hans Peter (1997). *İstanbul'da Osmanlı Mezarları ve Mezar Taşları* çev.Selahattin Dilidüzgün. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

ÖZCAN Ali Rıza (2012). *İstanbul'un 100 Mezar Taşı,* İBB. İstanbul,

PARDEO Julia (2009). *Sultanlar Şehri İstanbul*, çev. Banu Büyükkal, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları,

PEKTAŞ Kadir (2001). *Bitlis Tarihi Mezarlıkları ve Mezar Taşları,* Ankara: Başbakanlık Basımevi.

SAMSAKÇI Mehmet (2017). *Ölüme Açılan Estetik Kapı Türk Mezar Taşı Edebiyatı*, İstanbul: Kitabevi,

SERİN Muhittin (2003). *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı

SÖZEN Metin, TANYELİ Uğur (Ekim 2011) *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü,*11. Basım, Remzi Kitabevi,

YAKIT İsmail. (2010). *Türk İslam Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme.* İstanbul: Ötüken.

YAZIR Mahmud Bedrettin. (1992). *Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli.* Haz. Uğur Derman, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

YETKİN Suut Kemal (1974). *İslam Ülkelerinde Sanat,* İstanbul: Karaca Ofset Basımevi

Elektronik Kaynaklar

http://www.kalem-guzeli.org/index.php?go=main&KNO=144

ÖZGEÇMİŞ

06.12.1984 tarihinde Ordu da doğdu. İlköğretim eğitimini 1990-1998 yılları arasında İstanbul/ Pendik Öğretmen İbrahim Öztürk İlköğretim okulunda gördü. Lise eğitimini Pendik İmam Hatip Lisesi'nde görerek 2002 yılında mezun oldu. 2009 yılında Balıkesir Üniversitesi Dursunbey Meslek Yüksek Okulu'na başladı. 2010 yılında Sakarya Üniversitesi'ni kazanınca, Balıkesir Üniversitesindeki eğitimini yarıda bırakarak Sakarya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları, Hat Ana Sanat Dalı'nda eğitim görmeye başladı. 2014 yılında Hat Ana Sanat Dalı'nda alan birincisi olarak mezun oldu. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Hat Ana Sanat Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı. Eğitimi devam etmektedir.